Fr. ~~28~~ ~~af. 13. 14~~
af. ~~15~~ 39.

Fr 17 3.

~~Dupl~~
~~L. ord. 11.~~

Biblioth. Hung. Jankowichianae.
M. ord. 3

R. M. KI. 1002

Teljes

1. péld.

RMK I. 1002

BARATSAGHI DORGALAS.

Az az:

Az igaz Calvinista (mert igy neveztetik ma) vallásbul ki csapont, s. hogy már à Sz. Péter Hajojában mezitelen bé-ugrot, egy Pápistává lőtt Embernek meg-szollitása.

KIIS,

NYOLTZ Okait adván egykor HITI változtatásának, Calvinista Baráttyához küldőt levelében; ortzázza régi Paj-társa, hogy oly el hullámodot, s. férges okokért kellet meg-vetni az Izraelnek tiszta forrását, s. bé omlott kutra ment meriteni.

NYOMTATTATOT 1663-ben.

Ex libris Michaelis Z. Hen. ... 1662.

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁBÓL

Hittel kereskedő, s-azt hamar cserélő! olvasd=meg, a' Kőnyv olvasása kezdetiben ezt:

Sid. II. rész. v. 24. 25. 26.

Hitnek általa, nem akart Moses, mikor immár öreg volna, Pharaho leányának Fiának hivattatni. Mivel hogy, ezt választá magának, hogy az Isten népével eggyűt nyomorusságokkal illettetnék, hogy nem mint à Bűnnek, ideig valo haszná val élne. Ugy mint, ki nagyob Gazdagságoknak itélné lenni à Christusért valo gyalázatot, hogy nem mint az Egyiptumbéliek nek kincseket, mert néz vala amâ jutalomnak fizetésére.

Rakogaſd elmédben ezt innen:

Tanuság. *Kit Iſten, igaz idvezülendő Hittel meg-áldot, nincs Eg alat oly* reſpectus, *mellyért Chriſtuſſát meg-tagadgya.* 1. Ha őreg, igy ſzol: Ma holnap életem, s-im (a) *az ajto előt àl* à Biro! s-hogy rontanám tudva lelkemet? 2. Ha nagy *méltoſág* igirtetikis néki, de csak igy beſzel: *Nem léſzek, nem, ſoha* Pharaho Király leányának Fia! 3. Ha a *Fenyes Tárſaſág* ajánlya magát néki; arra, illyen válaſzt ád: *Job az* Iſten népével *valo kedves lelki nyájaſság!* 4. Ha Tűz, *láng, fegyver, &c.* ſzeme előtt, azt igy veri hátra: *Inkáb válaſztom* à Nyomoruſágokat! 5. Ha a Teſtet jol táplálhato Kecsegetés kőſzőn-bé, azt igy veri meg: *Mi haſzna? Hiſzem afféle* à bűnnek

(a) Iac. 5. v. 9.

nek csak ideigh valo haſzna! 6. Ha *Szidalom, s-Gyalázat* előtte; azt, igy guggolſya: *Semmi! Mindennél iob* à Chriſtusért valo gyalázat! 7. Ha *à* Sátán illyenr őn t ſzivében: *Spes alit & fallit!* Hol táplál, s-hol meg-cſal à reménség! A' *Moſeſi* Hit magát igy erőſsiti meg: *Nagy* jutalom *vagyon előttem!* Semmit ſem félek! *hanem, annak* fizetésére nézek!

A M.N. MUZEUM KÖNYVTÁRA

MAGYAR Orſzágban, s-ERDELY-ben, még itt Bujdoſo, s-nyögö, Iſten kedves Eccléſiájának; Igaz *Reformatus*, Tekéntetes és Méltoſágos Vraknak; Nemeſi ſzabadſágban helyheztetett Chriſtus Valoſágos Tagjainak; az Iſten Anyaſzent-egy-házában, ſerényen Vigyázó Lelki Tanitóknak; végre, à Szegény Köſségnek, &c. (b) *A Jéſus Hitében*, mind végig meg-maradáſt! à Környü romlás után, fel-épüléſt! ezek után penig, Mennyei Boldoguláſt, Kiván Iſtentöl:

(b) Tit. 1. 4. 12.

A' C. K. H. G. L. T. C. I.

AIAN-

AIANLO LEVEL.

TEkintetes, s-Méltoſágos Vrak! Nagy Nemes ſzemélyek! s-közönségeſsen, Iſtent ſzomjuhozo Lelkek! Minden jo lelkü Kereſztyén Ember, tudakozhatnék effelöl: *Mi az oka, hogy ma, ennyi Hit-ſzakadás vagyon?* Mondhatnám ugyan ezt à Sz. könyvbül: (a) *A' Cedrus fának felébül tüzet gerjeſzt Ember, felébül Iſtent csinál, és az elötte urtzal le borul, s-ezt mondgya: Szabadits meg engemet, mert Iſtenem vagy Te!* Miert *vallyö? Mert Semmit nem tudnak, s-ſemmit ſem értenek.* A' Vallás dolgábā valo *Vakoskodás* azért, s-clunya nag'

(a) Eſai. 44. 18.

tompa-

tompaság, ennek edgyik oka. De az Amitoknakis ide járulandosok ezer kereszt fogások, másik. Mivel az hova nem érkezik az Oroszlán, à Rokát küldi el. Efféle cselekedet jár ollyankor szárnyan: (b) *Szörnyü ravasszsággal üldözte Julianus* à *Keresztyéneket, mert, nem* kardal, *hanem alattomban valo* mesterséggel *akarta* à *Christust szivekbül kivenni.* Igy ittis. Ha à (c) *tövissektül* csipdestetet *lilium*, meg nem fojtathatik. Ha à (d) *Kü szikla hasadékjában* (à Iesus véres sebeiben mulatozo *Galamb*, el nem tépedtethetik. Ha à (e) *Nap hészégètül* süttetett *Meny-Aszony*, fekete korommá nem valtoztathatik. Ha à (f) *Nyáj*, à *Farkasoktul* meg nem véresi-

(b) Ludo. Vives in annot. ad libr. 18. Aug de civ Deic. 52.
(c) Enek. 2. 2.
(d) Ibid. v. 14.
(e) Enek. 1. 6.
(f) Csel 20. 29.

véresitethetik; Kárhoztatással hozzá, s-ily mérges vádokkal: (g) *Philep! Sokkal külömbet hallottam én* à *Ti Vallástok felöl, hogy sem Confessiotokbul értem. Mert, sokan igy Vádoltak titeket; hogy Ti tagadgyátok* à Sz. *Háromságot, Christusrul, s-Máriárul, hitetlenül szoltok.* A' *Sacramentumokat meg vesztegetitek.* Az *Ur-Vacsoráját, mint köz-lakadalmat, ugy szolgáltattyátok ki.* A' *Magistratus ellen szollotok; s-à Test kivánságit oltalmazzátok* &c.

Efféle igaz Vallás kárhoztatot, igy nyomozza titkos-képpen à Sz. Lélek: 1. Edgyszer (h) *edgy csillag le eset az égrül à földre.* (mert el-szakadot à Christus Tudományátul, s-emberit gondolt ki:) *Adattatot néki à*

(g) Alph. Cæsaris Cancellar Hisp. ad Melanchs Aug in Com vide Epist. Aug. Ann. 1530. sertom. 5. Ienens Germ p. 28. a.
(h) Titk. 9. 1.

 mély

mély kutnak kulcsa. (mivel hogy
ő, à *mélységbűlis* Lelkeket ſza-
(i) v. 2. badithatt.) 3. (i) *Kijöt à kut-*
nak fűſti, mint edgy kemenczének
fűſti. (Mert az Aërt meg ho-
malyoſittya à *fűſt*, hogy ne lát-
talſék à *dolog*; à Chriſtus Tudo-
mányátis ugy, az azzal ellenke-
ző Vallás.) 4. *Meg-homályo-*
ſodék à Naſpés az Eg, à kutnak
(k) Mal. 4. 2. *fűſti miat.* (Mivel az (k) *Igas-*
ságnak naſpja, ſokat ſzenvede be-
csúletiben, s hármas tiſztiben.)
(l) v. 3. 5. (l) A' *fűſtbűl Sáskák támadának.* (Az a Sereg ez, mely nem
meſzſze megyen è vilagi dol-
goktul, mint à *Sáska* à földtúl;
ſok ſzép kerteketis rontanak el
à *Sáskák*, igy ez, ſok jo lelkeket
(m) v. 3. kerit háloban.) (m) *Ollyan hatalom adattaték à Sáskáknak, mi-*
nemű

nem vagyon à Scorpioknak. (A
Scorpio kicſiny állat, tekintetre
nem rettenetes, de az ű farkával
halálosképpen meg sért, mert
mérget ont à ſebben; è Gyűle-
kezetis nyájas beſzédű, de nala
à Tudomány mérge; és, miként
à *Scorpio* fulákja, nem felettéb
éreztetik meg, mind addighis,
miglen laſsan à ſzivre nem me-
gyen, ot oſzton ki mutattya e-
rejét; igy ennek harapaſais nem
mindgyárt ſaidittatik meg, de
végre, à lelket kergeti kétsége)
De ô lelkeket ujito drága vigaz-
talás! 7. (n) *Meg-paranczoltatott* (n) v. 4.
ezeknek, hogy à földnek fűvét
meg ne bántanák, és ſemmi zöl-
dellő állatot, ſe ſemmi élő fát, ha-
nem csak azokat, kiknek homlokon nincsen az Istennek pecsétye.

(Zabo-

(Zabolát vetet ſzájokbã à Mindenhato, hogy, ſe à *fűvet*, à kőlſéget, ſem az *zőldellő fát*, à vaſtag Kereſztyéneket, ſem az *élő fákat*, az igaz Tanitokat, el
(o) v. 5. 8. ne csabithaſsak.) (o) *Es adattatek nékiek, nem hogy meg-ölnék az Embereket, hanem, hogy győtreſsenek azok őt holnapig, s-azoknak g'őtrelmek ollyan lég'en, mint à Scorpio marása miatt valo győtrelem.* (őt meleg holnapokig, alig ehetik à Fűvet a' *Sáskák*, nem hogy eſztendőt tőlthetnének abban; igy, az Igaz Tudomanyt veſztegetőknek, nem ſok idő engedtetett. Mely ha
(p) Solt. 90. 4. kéſik is, de Iſten előtt csak *őt holnapok*, miképpẽ (p) *ezer eſztẽdő, csak egy nap.* 9. (q) *Kereſik akkor az Emberek az Halált, de nem*
(q) v. 6. *talál-*

találllyák-meg; kivánnának meghalni, de az Halál el mégyen előttők. (A lelki iſméret ez, mely nagyob, ſok Hit Tagadokban, à kint ſzerző halálnál.) 10. (r) (r) v. 7.
A Sáskák ollyanok valának, mint à viadalhoz készittetett lovak. (A külső Hatalmaſságokban valo bizakodás, viſzi arra őket, hogy mint az ugrándozó *lovak*, bátrak legyenek.) 11. *Aranyhoz hasonlo Coronák vadnak fejeken.* (Mert *Coronái* méltoſsággal parancsolnak à lelki iſméretnek.) 12. *Azoknak ábrázattyok, mint az Embereknek ábrázattyok.* (Mert ők, mind nagy, s-mind kicsiny Rendeknek hizelkednek, hogy emberi ábrázatot mutaſſanak.) 13. (s) *Ollyan hajok, mint az Aſzonyi állatoknak.* (Aſzonyi állat mo- (s) v. 8.
don,

don, kényessen folytattyák ůkis, életeket.) 14. As ů *fogok, mint az oroszlánok fogai.* (Vajha ezek sem szaggatnak à Christus Iuhait! De az sok oroszláni Ter-
(t) v. 9. mészet kůlömbet mutat.) (*t*) 15. *Vala Vas-pánczéllyokis.* (A *Pánczél* szokta meg-erősiteni mellyét Embernek; *à* lelki *Sáskák*nakis, magokat oltalmazó sok erősségek vagyon. Talam állattyákis, hogy *ki-vétettek à Magistratus hatalma alol!*) 16. *Azoknak szárnyok-zugása, mint à szekereknek zugások, vagy mikor sok lovak szaguldanak a Viadalra.* (A Lelki *Sáskákis* követik ezt! kik cselekedetekkel
(u) v. 10. *nagy* zörgést inditanak.) (*u*) 17. *Ollyan farkok vagyon, mint a Scorpioknak, s-azoknak fulákjok,*

vagyon

vagyon az ů farkokban. (Az az: ábrázattyokkal, *Emberek*, de farkokkal, *Scorpiok.* Méz szájokban, epe szivekben.) 18. *Vala Királyokis, tudni-illik a mélységnek Angyala, kinek neve Sidoul* Abaddon, *Görögůl* Apollyon. (A (*x*) *Sáskáknak nincsen királyok*, de ezeknek vagyō. Titok!) 19. *A Abaddon* neve, az az, (*y*) *vesztedelem fia*; vagy *Apollyon*, az az, *vesztő*; mert mind magának, mind sajátinak, lelki nagy veszélyt hoz.

(x) Péld. 30. 27.
(y) 2. Thes. 2. v. 3.

Valakik lehetnek ám ezek! de bezzeg visgálásra adta s-hadta ůket a Sz. Lélek! kik kőzzůl, alig ha nem volt, ez, igaz Vallást mocskoló, a Christustul maga pártyára, egy erős Calvinista Fů embert el-vont, s-haj

tott

tot Romai Catholic⁹ *Pater*. Kinek irását, hog' az Igasság serpenyűjében meg mértem, nem helytelen cselekedtem. I. Mert nékem-is mondatot ez, az Igi-
(z) Tit. 1. v. 9. nek tőb *Sáfári* kőzőt: (z) *Szűkség az Egyházi szolgának olynak lenni, ki meg-győzhesse az ellenkezőket.* Hova lehet penig è *Pater*nél itt, nagyob *Ellenkező*? II. Mert è kőnyvecske, folyt, *Pázmán Péter*nek, *Kalauz* nevű Kőnyve kut fejébűl; annak-is penig à szine, s-a szive. Mely testes irásnak meg-rázogatását, mig a Keresztyén világ szemlélné, è kis munkát magával hordozhattya, s-Igaz Vallását a reá kent mocskoktul, tisztogathattya. III. Mert, a tiszta *Religio* ellen, ez ellenűnk vérhedet

Páter,

Pater, ug' à *Catholicus*ok s;ájábã adta, à *Reformatus*ok Isteni Vallását; ezt allatvã: Hogy á *Calvinisták Tudománya kőzzűl, csak egy sincs* à Sz. *frásbã*. Hog' à *Calvinisták Táborában, semmi bizonyost nem tudhatni az Hit dolgairul.* Hogy à *Calvinisták Gyűlekezete, nem igaz Ecclesia* Hogy à *Calvinista Vallasnak hamissaga, nyilván valo.* Hogy à *Calvinisták, hamis kőltésekkel gyűlőltetik* à *Romai Ecclesiát.* Hogy *az Vr-Vacsorájának két szin alatt valo vételét ok-nélkűl állattyák* à *Calvinisták, &c.* Mondom oly hirben névbẽ kőltőtte ez, az igaz *Religiot*, hog' csak kevés becsűletek légyen már à *Calvinistak*nak némell'ek előtt, à Vallàsért. *Protestálnom* kellet a Keres;tyén

*Catholicus*ok előtt, hogy nem ugy vagyon, a mit az à Iámbor hintegetett. IV. Felette meg-is űtköztek volt a *Reformatus*ok è Kőnyvben; ugy hogy, ugyan lelkem ismeretire kénszeritettek sok Fű rendek; hogy ha érzeném Istennek annyi *giráját* nálam, kelnék-ki az igaz űgy mellet, s-mutogatnám-meg, hogy az ellenűnk fogot fortélyok, csak gazok, s-nem jo lélektűl jőttek. Gondot kellet viselnem az Vr-Nyájára, s-leg kiváltképpen Keresztyén *Ecclesiámat* féltettem, a *Jesuita*tul eredetet vőt kőnyvben valo megűtközéstűl.

Hivom Istent bizonyságul! hogy én, egy keresztyén *Catholicus*nak-is, se *Felső Hatalmasságok*nak, nem akartam ezzel botlo

botlo kővet szerzeni. Mert, Istentűl fűg a Vallás igazgatása, nem én tűlem. En csak a rosdátul tisztogattam az Isten *Fegyvérét*. Nem-is hiszem-el, hogy az egész Keresztyén *Catholicus*i Vallás volna mind az, mellyet è *Jesuita* forgat. Meg-mutattam azért, az Ellenkező Irásokbul, hogy nem közőnséges *Religio*, à Romai Anya-szent-egy-házban az ű kőnyve.

Tudom ugyan, hogy è vérbē borult Szegény Magyar Hazának, ily veszedelmes állapattyában, talám hasznosb volt volna, az Igaz meg-térésrűl, *Prædicaciokat* ki-bocsátanom; (Noha SAMBAR *Jesuita*, à Fegyver zőrgés kőzőtt-is, pokolra hagyigálá tegnap, igaz

 Val-

Vallásunkat; nevezvén azt, (a) *hamisságnak*; (b) *orsz; ág-rontonak*; (c) *átkozott Vallásnak*; annak Lelki-Tanitoit, (d) *lopoknak*, s-*Tolvajoknak*; (e) *ördögtül valo Hitnek*; A Reformatusokat, (f) *kárhozatra menőknek*; (g) *régi Eretnekeknek*; (h) *Isten nélkül valoknak*, &c. Mely Gyermekeskedéseért, s-*Iesuitai* mérgeért, menten veszszőztetik-is.) De, ha azokhoz fogtam volna, nem tudó mellyik napot tőtte Isten, bőlcs *Decretum*ában-fel, énnékem-is Haza hivatalomra, ettül el-marattam volna. Menten, (ha Istennek ugy tetszik) a *Prædicátio*khoz fogok; és a mellyeket, életem folyásában, a Keresztyén *Ecclesiákban*, eggyüt-is másutt-is élő nyelvel tanitottã; azok-

(a) Fol. 1.
(b) Fol. 7.
(c) Fol. 7.
(d) Fol. 9.
(e) Fol. 13.
(f) Folio 23.
(g) Folio 56.
(h) Folio 68.

azoknak nagy részét, mind 1. MEG-TERESRE; 2. DOMINICAKRA; 3. MINDEN ÜLDŐZESEKBEN, s-IAIOS KESERŰSEGEKBEN VALO VIGAZTALASRA; 4. INNEPEKRE; 5. HALOTTI alkalmatosságokra; 6. SACRAMENTUM-ok elől beszélgetésére; 7. s-a RELIGIOBAN valo VASTAG MEG-ALLASRA, osztom; hogy igy, è réttenetes romlásban, Kőnyvektül meg-fosztatot Lelki Tanitó Szolga-társaim-is, vehessék lelki hasznát; s ez igyekezetem, hogy ezzel rekeszszem oszton vilagi életemet-bé. A többi Isten dolga! *Homo proponit, Deus disponit!*

Kérem, a Iesus ki-omlott draga

 piros

piros vereért, az Igaz *Evangelicus*okat! ne cseréllyenek hirtelen Hitet; egy, s-két *Tibi dabo* igiretért, ne kővessékè Kőnyvben meg-jegyzet Vén Hit-árulot! nevezetesben: ne légyen a jo lelkű, igaz *Reformata* Aszonyi állati Rendnek *religioja*, Vrok szerelme! mint ez, szokásban kezde menni, a mi Magyarink kőzőtt. Hanem, rázogassák-meg elsőben, bár csak è *Nyolcz okokat*, s-ha a Calvinisták Tudománya, *Pokolra vezető Kalauz* lészen, bár állyanak-el mellőle! De, ha az Igasságot tapasztallyák meg benne: (*a*) *Maranátha legyen, ki à Jesus Christust nem szereti*! Tudom az igaz Keresztyén, nagy halkal meg-fogja olvasni, ez igen munkás

(a) 1. Cor. 16. 22.

kás kőnyvet; s-Fiaitis *oly* helyre adgya tanulni; holott, ily Igaz Hiti mocskolo Szemetek nem találtatnak. Meg-gondolván azt: *Job a Kicsiny Tudománnyal Meny-országban menni*, (hol minnyájan, (*b*) *Istentűl tanittattak lesznek még à Tudatlanok-is*,) hogy sẽ è [*c*] *Világi Bőlcseséggel*, kárhozatra szállani.

(b) Esa. 54. v. 13. Iohan. 6. v. 45.

(c) Rom. 8 v. 6.

Nẽ helytelennek ismérẽ, ha azoknak a' Méltoságoknak, s-Nagy Rendeknek neveket, kiknek kéß adakozásokbúl, vagy è kőnyv, vagy más munkáim kiköltek, vagy ez utánn-is ki-menendők, eg' eg' szoval bé-hozõ.

Leg-első Nãgod ebben, Tekintetes és méltoságos GROF Vr, REDEI FERENTZ Vrã! HUSZT-nak, s-KŰKŰLLŐ-

 nek

nek őrőkős Vra! BIHOR, s-MARAMAROS Vár-megyéknek dicsiretes Fű-ISPANNYA! Nagy Haza szeretője! Nézete romlása szánoja! Isteni alázatosságnak, s-tiszta Iámbor életnek Tűkőre!

Ide számlaltatik Nagyságod-is, Tekintetes, s-Nagy Fejedelmi Nemzetből állo Vr, BOCSKAI ISTVAN Vram! Nemes ZEMPLIN Vár-megyének Nagy-Hirű Fű-Ispánnya! Sok Igye-fogyottaknak Irgalmas édes Attya! az Igaz *Reformatio*nak nagy erős oszlopa! a dicsiretes álhatatosságnak, s-Haza Hűségének, a' jo Keresztyének előtt, eleven példája!

Emlekezetben vagyon Nãgod-is, Néhai méltoságos Erdélyi

délyi Fejedelé, KEMENY IANOS Vramnak, meg-hagyatot Szerelmes Házas-Társa, Nagyságos LONYAI ANNA Asszonyom! [a] Ama' Boldog emlekezetű Sz. *Anna* Aszonynak, Istennek *éjeli nappali szolgálattyát*, Keresztyéni jo maga viselésével, fel-állatván Nãgod!

(a) Luc. 2. v. 37.

Régi Hires Nézetű, Magyar-Haza keze, lába; még ma-is fenállo Nemes BARTZAI Ház! él még te benned, ama' Dicsiretes, jo lelkű; lelke ismeretit tisztaságban tarto; [b] *Iosias*-ként, a kőzőnséges romlásban Szivét facsaro; Feles esztendőkig, Hires, neves Nemes ABA-VIVAR-megyében, dicsiretessen, még az Idegeneknek-is, nagy jo maga viselésével, s-szép eleven példa

(b) 2. Kir. 22. 19.

 mu-

mutatáſſal, VICE-ISPAN-ſágot viſelt, Nemzetes Vitézlő BARTZAI FERENTZ Vram! Kit, hog'à lelki kegyelmekhez, [c] *teſti erőt-is* adhato Nagy Iſten, a' kőzőnſéges haſzonra meg-erőſicsen, s-még tovább-is a maga dicsőſségének, ű kegyelmével haſználtaſſon, én ezt mondom: [d] *Légyen az Ur véle!*

(c) Soltár 146.8.

(d) 1 Sam 17. 37.

Nagy elől mozditoja volt, az Iſten tiſzta Szent Tiſzteletinek, kegyelmed-is; ama Néhai Nagy Tanácsoſnak; Tőkélletes Haza Fiának; Igaz Magyar Edes Attyanak; ama' Nemes elméjű, Nemzetes Vitézlő SZEMERE PAL Vramnak, Szerelmes meghagyatot Elete-Tárſa, Nemzezetes PUTNOKI CLARA Aſzonyom! Gyermekſégétűl fogva, ſzép

ſzép Iſteni félelemben, s-igaz Evangelium-i vallásban feltartott, nőt s-nevelkedett; moſtan peniglen, dicsiretes maga viſeléſével ékes, Nemzetes Vitézlő SZEMERE LASZLO Vrammal eggyűt.

Meg mutatta Kegyelmed-is, igaz Valláſában valo alhatatoſſágát ez aránt, Nemzetes Vitézlő SEMSEI GYŐRGY Vram! Hires, s-Nemes ABA-VYVARMEGYENEK Iſtenes Aſſeſſora! Mikor Iſtennél Emlekezetben lévő *promotiojával*, ſegéllette az ű ſzent űgyét.

Nem halgatom kegyelmedet-is el, Nemzetes Vitézlő GYULAFI LASZLO Vram! Nemes SZATHMAR Vármegyének jo lelkű Aſſeſſora! kinek

kinek szép erkölcsét az ismérő keresztyénség, s-minden kételkedés kivül valo Istenes buzgoságát, Szerelmes Házas Társával, Nemzetes MARIASI MARIA Aszonyommal eggyút, hirdeti most è Könyv-is.

(6) 1 Sam 25. 29.

Az (6) *élet Csomojában* köti Istē à Kegyelmed *lelkét-is* jövēdőbē, Nemzetes Vitézlő IBRANYI ISTVAN Vrā! Nemes SAROS Vármegyének tanácsos Assessora! Mert kegyelm. eszébē jutot à *Sion* rőlott falainak épitése!

Nemzetes Vitézlő VITANYI ISTVAN Vram! Nemes ZEMPLEN Vár-megyének Istenes *Assessora*! à mely jo szándékkal s-kész indulattal vagyon kegyelmed, szerelmes élete Társával, Nemzetes ZAKANY

SOPHIA Aszonyomval, à ki-bocsatando *Prædicatiok*nak kinyomtatására, abban kegyelmeteket vigye elől, à minden jora elégséges Isten!

Néhai *Váradi* Nemzetes Vitézlő FEKETE MIKLOS s-TŐRŐK ANDRAS Vraim! hogy mind illyen, édes Hazájábul, à Természet szerént valo Ellenségtül ki-kergettetésébenn-is, meg-élekezet kegyelmetek Sz. Teremtő Istene Becsületirül! emlekezzék-meg ő Felsége-is jövendőben kegyelmetekrűl! s-az elvőt romlando Hazája helyet, adgyon őrőkké meg-maradando Házat!

A' VARADI Ház, eleitűl fogva, gondot szokott volt viselni Istene dicsőségére, fénlik

vala è Sz. cselekedetben, à Néhai Nemzetes Vitézlő, Nagy-VARADI Pál Vram; nem esett ettűl távul Nemzetes Vitézlő VARADI ISTVAN Vram-is; kit, à tőb *Váradi Agakkal*, őrizzen, s-álgyon-meg Isten-is!

Erzette à kegyelmed jo Téteményét-is, Nemzetes Vitézlő BAJI MIHALY Vram! az én csekély munkácskám, volt az ideje. En az igaz *Reformatu*sok kőzőtt adok kegyelmednek helyet; Isten penig, mutasson Iuhai kőzőt szállást!

Kegyelmed penig, Nemzetes V. GYŐRGY DEAK Vram! Kì értékéhez képest, majd (d) *ugyan ereje felett-is, jo akarattal ad akozot à Macedoniabéli* Sz. Gyűlekezettel. Isten a' kegyelmed

(d) 2 Cor. 8. 3.

med hivatallyát, *Coronázza* meg az Egbűl érette! jártában kőltében visellye (e) Sz. *Kezein*! még à Hivek kőrnyűl (f) *Tábort járo Angyalit*, se tilcsa-meg kegyelmedtűl! Végre penig, à (g) *Győzedelmeseknek* rendeltetet *Szekben*, mutasson kegyelmednek-is helyet!

(e) Solt. 37. 24.
(f) Solt. 34. 8.
(g) Titk. 3. v. 21

Egy szoval: Mivel hogy Nagyságtok s-Kegyelmetek, keresztyéni igaz Vallását, oltalmazta; (-shiszē, hogy ez utánis azt cselekeszi;) meg mutatta ezzel, igaz *Religio*jában valo ingadozhatatlan erősségét, s-*győzedelmeskedését*. Ezt igirte Istenis Nagyságtoknak s-Kegyelmeteknek: (h) *A' Győzedelmest fejér ruhábā őltőztetem, és el nem tőrlőm annak nevét az életnek kőny-*

(h) Titk. 3. v. 5.

könyvébül, hanem, vallást tészek annak nevérül, az én Attyám elöt, és az ü Angyali elöt. Cseleked-meg Vram Iesus ezeket mind azokkal, valakik à Te Hitedet, készek minden tehetségekkel oltalmazni! Amen!

Nagyságtoknak s-Kegyelmeteknek alázatos kesz szolgája.

A' C. H. K. G. L. T. C. I.

A M.N. MUZEUM KÖNYVTÁRA

MV-

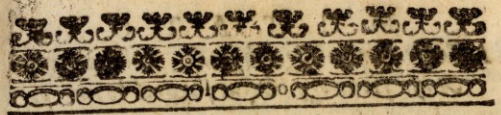

A' KIVALT-KEPPEN valo meg jegyzendö dolgoknak

(mert ezitkelyenként mind le-irni, nagy idötöltés volna)

MVTATO TABLAIA.

B.

A' Babylon, *mellyik Várost jegyzi?* Pag. 105.

Bátorságosé à *Pápista Hitben valo Idvezülhetés?* p. 137. 138.

A' *Biblia, meg-vesztegettetett-é?* pag. 209 210. 211.

C.

A' *Cálvinisták Vallása, à Christus Tudománya.* pag. 10. 11.

A' *Cálvinisták, à melly 63. Articulusokat, Vallások erössitésére à Sz. Irásbul tanitanak, ugyan azonokat, sok Pápista Doctorok, mind à Bibliában lenni mondgyák.* pag. 26. ad pag. 47.

A' *Calvinisták Vallása, 83. képpen ellenkezik à Papisták Vallásával.* pag 59 ad 80.

Consequentiakat, csinálhat Ember à szent Irásbul. p. 88 pag. 93. p. 113.

A' Conseqüentiak igasságának, kellé à Romai Anya szent-egy-háztul függeni? p. 106. pag. 135 136.
Calvinus Iànos elött, mind el-kárhoztakê à Pápisták? pag 142. ad 146.
A' Cálvinisták közöt, vagyone Szent Ember? Pag. 148.
A' Calvinistábul, Pápistává lót Ember, miért nem lészen ujjobban Calvinistává? pag. 302. 303.
A' Calvinista Vallással, nem csak egy, s két dologban, egygyeztek meg Calvinus elöt, némely Pápisták. pag. 343. ad 348.
A' Calvinista Vallással, eggyezé à Török Hitt? pag. 352. ad 353.
A' Calvinisták Ecclésiája, igazé? pag 359.
A' Cálvinistákra fogott 71. Vádokban, ugyan magok à Pápisták, Igazito Prokátorok pag. 414. ad 434.
A' Calvinisták, ok nélkül fogjáké azt némely Pápistákra, hogy à Kenyeret imádgyák pag. 437. Hogy kementzében sült Istenek vagyon, Ibid. Hogy à Feszületnek Könyörögnek pag. 445. ad 460. Hogy Boldog Aszonyhoz többet biznak, hogy sem Christushoz, pag 462. ad 466. Hogy parancsoltatnak Máriával, Christusnak? pag. 471. ad 474.
A' Calvinisták, hogy némely Pápistákat javallottanak, nem igazitották azzal à Pápista Vallást. E. Pag. 139. 140.
Az EGY Hiten, à Pápista Vallás értetiké az Apostolnál? pag. 151.
EZ AZ EN TESTEM, nem változtattya-el à Kenyérnek állattyát. pag. 222. ad 248.
Az ECCLESIA, el-tévelyedhetik. pag. 253. ad 255.

H.

Halottakért imádkozni, nem hasznos. pag. 99.
Hit által igazulunk meg csak. pag. 101.
Az Helvetica Confessio, volt Calvinus elöt a' Pápistaságban, mellyet, csak a' Mostani Iesuiták forditottak-el. pag. 313 ad 336.

K.

A' Közben járo, EGY; azért, nem lehetnek más Szentek Közben járók; hellyes ez az Irásban. pag. 118. ad 122.

L.

Láthatatlan Ecclésia, vagyon. pag. 167. ad 178.

P.

A' Pápista Vallás, 23. dologban uj, némellyeknek irások szeréntis. pag. 8. 9.
A' Pápista Vallásban, szörnyü dolgokat tanitanak. pag. 13. 14. 15.
A' Pápista némely Doctoroktul, 22. dolgok

jedgyzettettek fel, mellyek nincsenek à Sz. Irásban. pag. 25. 26. 27.
A' Pápisták közzül sokan, á Sz. Iráſt, nem nagyra becsüllik. pag. 51. 56. 57. 103: 104.
A' Pápisták kőzzül, sokan tagadgyák azt, hogy Purgatorium, s Halottakért valo Imádkozás légyen. pag 81 82. 87. 88. 97.
A' Pápisták 21. Consequentiájok, modatlanbak à Cálvinistákénál. pag. 107. ad 111.
A' Pápista Vallásnak hamar hivő Ember, sokképpen vétkezik. pag 127. ad 131.
A' Pápista Vallás, azérté igaz, mert abban, jol elő menetel vagyon? pag. 153. 154.
A' Pápista Vallásban vagyoné à Bizontalanság, vagy à Cálvinistákéban? pag: 155. 156.
A' Pápisták kőzzül sokan, meg győzettek lelkek ismeretiben, s-azt vallották, à mit à Cálvinisták. pag. 158. 159.
A' Pápisták kőzöt, vagyoné edgyesség? pag. 185. 186.
A' Pápák, el tévelyedhetnek az Hittül. pag. 267. 268.
A' Pápák néha, Cálvinistaságot tanitottak. pág. 338. ad 342.

R.

A' Régi Romai Vallás, à Cálvinistáké pag. 5.
A' Régi Romai Vallással, ellenkezik è mostani Romai Hitt. pag. 363. ad 370.

A' Reli-

A' Religiot (mely igaz) meg-tagadni, nagy vétek. pag. 7. 22.

S.

A' Szent Péter Haioiában. kik vadnak? pag. 4.
Sacramentum, csak kettő vagyon. p. 99.
A' Szenteket az Egben, nem szabad arra kéroni, hogy eledezzenek az Előkért. pag 100.
A' Szent Irás, Isten beszéde. pag 207.
A' Szent Irás felől, mosdatlan szollanak némely Pápisták. pag. 215. 258. 259.
A' Szent Irásbul kel, à Szent Iráſt magyarázni. pag. 221.
A' Szent Péter Tudományával, ellenkezik à Pápa Tudománya. pag. 282. ad 284.

T.

A' Traditiokat, nem kel bé-venni. pag. 133. & sequ.
A' Tőrők Vallás, mit tart? pag. 94.

U.

Az UR Vacsorája szolgáltatása, nem áldozat. pag 99.
Uj Vallás, à Pápista Vallás pag. 278. 279.
Az UR Vacsorájában, mind à kenyért, s-Bort, à kőssségnekis ki szolgáltatni, parancsolta à Christus cselekedete. pag. 477.

V. A

V.

A' Vén Emberhez, nem illik à Pápistaságb. pag. 20. ad 22.
A' Vulgata Biblia, sok vétkekkel tellyes. pag. 214.

M. N. MUZEUM KÖNYV-TÁRA

A' KE-

A' KERESZTYEN OLVASOHOZ.

MEG-kell vallanom, a' Betűnek homályos volta miatt, néhol estek, egy, s-két betűben valo fogyatkozások; de kérlek Kegyes Olvaso! ne vesd meg azért a' *dolgot*. Ne utáld meg az aranyat, azért, mert szurkos erszényben vagyon. Talám Isten engedi, hogy a' *Prædicátiokhoz*, szemeket szebben gyönyörködtethetö *typusokat* találok.

A.M.E. MUZEUM KÖNYVTÁRA

BARATSAGI DORGALAS.

Az az:

Az igaz Cálviniſta (mert igy neveztetik ma) vallásbul ki-tsapont, s-hogy már à Szent Péter hajojában mezitelen bé-ugrot egy Pápiſtává lőtt embernek megſzollitáſa.

KI-IS

NYOLTZ Okait adván egykor HITI változtatásának Cálviniſta Baráttyához küldőt levelében; ortzázza régi pai-társa, hogy oly el-hullámodot s férges okokért kellet megvetni az Izraelnek tiſzta forrását, s-bé-omlot kutra ment meriteni.

NYOMTATTATOT 1663-ben.

Szent Jak. 5. rész.
℣ 19. 20.

Attyámfiai! ha valaki ti köztetek el-tévelyedik az igaſságtul, és meg téritendi azt valaki. Meg-tudgya az, à ki meg-téritette à bűnös Embert az ő tévelygő utárul, hogy meg-tartya annak lelkét az haláltul, és el fedezi annak bűnének ſokságat.

EL-

EL HAILOT PAPISTA.

ISten hozot kedves Atyámfia, köſzönék! (a) *En religiomat meg változtattam, s a' Sz. Péterhajojában, a Romai Eccleſiának kebelében jöttem.* (a) *Fol.* 3.

ERŐS CALVINISTA.

(b) A' *ſipke bokorban lakozònak jo akarattya ſzállyon fejedre.* Szerelmes Barátom! Mit hallok? ugyan meg változtattad hitedet? El nem hihetem. Csudámra vagyon a' mit beſzélleſz! Ugyan ékes házadra irattad régen e' ſzokat: (c) *Allyatok meg, az hitben, ugy cselekedgyetek mint férfiak, legyetek erőſsek*; mégis el fajultál volnaé? Mindenkor ſzádban forgot többire ez: *Conſtantia decet viros*; az álhatatos ember tartatik férfinak: még is (e) *ſzélű el-hajtogattatot nád ſzálla* változtál volnaé? Sokſzor lelked repesö-legh voltál è mennyei ſzokon: (e) *légy hű mind*

(b) *Deut.* 33. 16.
(c) 1. *Cor.* 16. 13.
(d) *Math* 11. 7.
(e) *Apoc* 2. 10

mind haláliglan, s-néked adom az élet Coronáját; s-ez erős jutalommal birkozoban
(f) 2 Pet. estél volnac? Talám inkáb csalòka szok-
1. 19. kal élsz, hogy à *Szent Péter hajoját* emlè-
(g) ibid. geted? Hiszem az előt vo'tál, igazab-
(h) 1. Pet. ban abban! Ot tanulhattad azt meg;
4. 11. hogy à (f) *Szent irás erős bizonyság legyen*;
(i) Act. hog à (g) *Prophéták beszédek setétségben tűn-*
4, 12. *dőklő lámpási* nevet visellyen; hogy az igit
(k) Act. hirdető, (h) *Szent irási szoval* éllyen; hogy
10: 43. (i) *à Christuson kivül, másban meg-tartás ne*
(l) 1. Petr. légyen; hogy à (k) *bűn-bocsánat vétel,*
3. 1. *Christus neve által* végben mennyen; hogy
(m) 1. Pet. az (l) *házasság* felől, Commendálás lé-
2. 13. gyen; hogy az (m) *felső hatalmasságnak*
(n) Act *minden ember engedgyen*; hogy Szent Pé-
10. 15. ter szemei előt (n) *minden étel tiszta* le-
o)) 1. Petr gyen. Ezeket 10 Barátom ű tűle vehetted!
1: 13. Nem javalta Sz. Pèter (o) *idvességed fe-*
(p) Act. *lől valo kételkedésedet*. Nem hánta vetet-
3. 12. te (p) *jámborságát*. Volt néki (q) *felesé-*
(q) Matt: *ge*. Nem engedte ű azt meg, hogy (q)
8. 14 Eus. *Cornelius űtet tisztellye*. Nem uralkodot az
Hist. libr. (r) *Urnak* őrőkségén. A (s) *Magistrátus*
3. cap. 27. *alá* volt ű vettetvén. Nem adot (t) *bűn*
(q) Act. *bocsánatot pénzen*. Ez haios legényekkel
10. 26. eveznek ám eggyűt à Szent Péter hajò-
(r) 1 Petr jában az álhatatos Kerèsztyének! De
5. 3. (s) Matth 17. 27: (t) Act. 8. 20. val-

vallyon s-inkáb, nem tulajdonitaszszé
Szent Pèternek kettős haiot, sillyedezőt (u) Math
eggyet, másikat éppet? Alig ha nem! 26. 74
mert volt olykor (u) *meg tagadta* Szent (x) Luc.
Péter Christusát; à (x) *nagy méltoságon* 22. 24.
kapdosot; à (y) *kűlső fegyvert* szerette. (y) Mat.
Vallyon s-nem ez hajoban mu atotté ne- 26. 51.
ked hellyet à Révész? Nem hihetem
hogy it ne légy, ha ugyan (z) *idegen szőlő* (z) Ier. 2.
veszszővé változtál! De talám nem it vagy 21.
szálláson, mert la hogy à *Romai Ec-*
cléſiának kebelébe mentél? Hallád! Két (a) Rom.
kebele vagyon Romának, eggyik EDES 1. 17.
ANNYA-I, másik MOSTOHA-DAI- (b) Rom.
KAIU. A REGI ROMAI *Edes Anyá-* 1. 22. 23.
tul illyen nevendékes teiet szopnak vala (c) Rom,
à Fiak. 1 (a) *Az igaz ember hitből él*. 2 (b) 3. 12,
Balgatag az, ki Istent el változtattya, embe- (d) Rom
reknek vagy egyéb állatoknak ábrázattyára. 3 20.
3: (c) *Nincsen à ki iót cselekedgyék; csak* (e) Rom.
eggyis. 4. (d) *A törvénynek cselekedetiből* 4. 5.
egy testis nem igazul meg Istennek előtte. 5. (f) Rom.
(e) *Az Hit igasság gyanánt tulaidonittatik*. 5. 5.
6. (f) *A mi szíveinkben ki öntetet az Isten* (g) Rom.
szerelme. 7. (g) *A ma törvény: ne kivány*, 7. 7.
mondotta meg hogy à kivánság gonosz. 8 (h) (h) Rom.
Az Istennek választása, nem à cselekedetekbűl 9. 11.
vagyon. 9. (i) *Mi moden bijàk azt segitsé* (i) Rom.

 gűl 10. 14.

(k) Rom. 13. 1. gül, à kiben nem hisznek? 10. (k) Engedelmes legyen minden lélek, à selső hatalmasságnak. 11. (l) Nincsen ő magában semmi tisztátalan. Drága emlők volnának ám ezek! De à ki téged más csemegével kécseget, meg vesd azt, mert mérges téj vagyon benne; mivel hogy ez à Romai téghi levelet irt Szent Apostolnak is intése: (m) Kérlek titeket Attyámfiai, vegyétek eszetekben azokat &c. Kik más tudományra tanitanának à kivűl à mellyet tanultatok, és azokat el távoztassatok.

(l) Rom. 14. 14.

(m) Rom 16. 17.

EL-HAILOT PAPISTA.

DE azt meg tudtam volna mondani, hogy igy csudálkozol, valiásom változtatásán, ugy mint ki elébbi (n) religiojában erőssen meg vastagodot vala, de mégis uj világosságra tére. Bizony (o) ha valaki à Pápista vallástul iszonyodot, en voltam azok kőzzűl nem utolso. De à mely Isten Szent Pált, leg nagyob gonosz igyekezetiben, másá változtatá, Szent Fia érdeme által az én szemeim hályogát is el vévé, és az ű igasságának fényességére, mint egy űstőkőn fogva hoza.

(n) Fol. 3,

(o) Fol. 4 5.

ERŐS

ERŐS CALVINISTA.

VAloban csudálkozom, s-méltánis! Sőt (p.) igasságot szollok &c, hogy énnékem nágy keserűségem vagyon, s szivemnek szűntelen valo győtrelme. Mert kivánnék én átok lenni az én Attyámfiaiért, à kik KERE ZTYENEK. Oh vajha bár csak most (q.) rettentéssel tarthatnalakmeg, ki kapván tégedet mint egy tűznek lángjábul! Iuté eszedben ama reszketést indito hely, mellyet nékem sokszor elől hoszsz vala: (r) Valaki imádgya ama fene vadat, iszik az Isten haragjának borában, s-kinoztatik tűzzel és kénkűvel à szent Angyalok és à Bárány előt? Nagy sohászkodásokkal olvasod vala ezt is előttem: (s) Valaki meg tagadánd engemet az emberek előt, énis meg tagadom azt az én mennyei Attyám előt. Hová lőttek most mind ezek? Már alig ha Szent Lélek ellen valo vétekben nem estél; mert à meg-ismért igasság ellen véteni, s azt mindenkor kegyetlenséggel űldőzni, avagy nem ezé à (t) Sz Lelket boszusággal illetni; (u) s à Christust tagaiban meg feszíteni? (x) Nem bocsáttatik ám meg à Szent Lélek ellen valo káromkodás az embereknek, tudodé? UY

(p) Rom 9 2. 3. 4.

(q) Iud. v. 13.

(r) Apoc. 14, 9. 10.

(s) Math 10. 33.

(t) Hebr. 10 29.

(u) Hebr, 6. 6.

(x) Matt 12. 31.

(y) *de cō. világosságra tértélé* Azt meg-vallom, *dist* 1c.0ſ. hogy valoban Uj! Mert. 1. (y) Uj à Szent *Apostolsa* irás méltosàgànak tagadàsa.2 (z) Uj à (z) *dist* 9. Sido s Gőrőg kut főknek, meg veszte- *c. 6 ut* getéssel valo vádlása. 3. (a) Uj à Szent *veterum* irás magyarázàsának, à Romai Pápànak (a) *d. ſt* 37 tulajdonitàsa. 4 (b) UJ SAG à Bűn bo- *c.* 14 *Re* csánattal valo kereskedés. 5. (c) Uj az *latum* Hallottakèrt valo imádság. 6. (d) Ujság à (b) *polyd.* Szentelt viz. 7. (e) Ujság à Mise szolgál- *Vergil. de* tatàs. 8 (f) Ujság à Papoknak nőtelen- *invent.* ségek. 9. (g) Ujság ugyan azoknak Coro- *rer. libr.* na modra berervált fejek. 10. (h) Ujság 8. *c.* 1. à Clerusnak magát ki fogni à Magistratus (c) C. 13 hatalma alol. 11 (i) Ujságà Pàpànak, belső s- *quæst.* 2. külső méltoságának állatása. 12 (k.) Ujsag *c.* 20. *in* à Cardinálok nak tételek: 13. (l) Ujság à *præsenti* Püspőkőknek, világi mod szerént (d) *Plati-* joszágokat birni, 14. (m) Ujság à Baráti *na in vita* életnek szerzeménye. 15. (n) Ujság à kol- *Alexand.* dulo Barátoknak rend tartása. 16 (o.) Uj-

ság

(e) *Polyd Verg de inventrerū. l.* 5. *c.* 10. (f) *dist* 26 *c.* 3. *prom Vergil. libr.* 4. *c.* 8 (g) *Polyd. c.* 28. § 1. (h) *Bellar. libr.* 1. *de cler secundo probatur* (i) *Caus.* 33 *quæst.* 2. *c.* 2. (k) *Polyd. Verg. libr.* 4 *c.* 9. (l) *dist* 93. *c.* 11. (m) *Polyd Verg. libr* 4 *.c.* 12. (n) *Dist.* 93. *c.* 23. *sunt.* (o) *Dist.* 2 *c.* 12. *Comperimus.*

ság az Ur Vacsoràiànak egy szin alat valo (p) *polyd.* ki osztogatàsa. 17. (p) Ujság à Szenteknek *Vergil. lib.* számára rendeltetett Innepeknek meg 6. *c.* 8. tartása. 18. (q) Ujság à negyven napi (q) *Dist.* Bőjtnek rendelése 19. (r) Ujság à Szent 4. *c.* 4 *sta* Angyaloknak, s meg holt Szenteknek *tuimus.* segitségül valo hivàsok. 20. (s) Ujsàg à (r *Lud.* Képeknek templomokban valo helyhez *Vives* tetések. 21. (t) Ujság az Ur Vacsorája *Commen* vétele előt à minden vétkeknek meg *ad libr.* gyonása. 22 (u) Ujság à Mise szolgáltatás *August* 8 alat à temiénezés 23. (x) Ujság à vete *de Civit.* seknek processioval valo meg-áldása. *Dei.* 27. UJ SAGNAK ezeket magadéi mond (s) *polyd.* gyák; ezé àte Uj *világosságod?* Kettőtűl *Verg. lib.* szokot adatni à *Világosság.* Christus az 6. *c.* 13. egyik, è mondàs szerént (y) *Ez à vilá* t) *l.* 5. *dec.* *gosság à setétségben fénlik, de à setétség azt* 38 *de per.* *meg nem ismérte.* A' Sátán csintalankodá- *& remis.* sa à másik, mert ő (z) *el változik* néha *c.* 12. *világosságnak Angyalává;* (a) *è munkál* (u) *polyd.* *kodik azokban à kikel vesznek, mivel hogy az Verg* 5c. 10 *igasságnak szerelmét nem vőtték bé az ő id* (x) *Plat.* *vességekre, azért bocsátta ystenis reájok à in Entye.* *tévelygésnek erejét, hogy hidgyenek az hazug.* (y) *Io.* 1. 5. *ságnak.* Ic kellene ám à proba it! Mert (z) 2 *Cor.* ha Christus *világosságában* vagy, nem el- 11. 14. lenkezél à Christus tudòmányával; de (a) 2 *Thes.* ha 2. 10. 11.

(b) *Synod* ha attul távul estél, nyilván igy sirdo-
Remensis gá hatz teis. (b) *Oh siratásra mélto nágy*
circa An. *Város!* (szollot ama titkos Babylonrul)
99. *eeleb ki à mi régi eleinknek tűndőklő* VILAGOS-
c. 28. SAGot *adtz vala, de imè mi időnkre tsuda*
(c) *Ioan.* *lelki* SETETSEGet *öntél ki!* Kèrd-
5. 39. hetze; ki vagyon à Christus *világosságá-*
(d) *Math.* *ban?* 1. Ki a Szent irást, mint a Christus
15. 9. (c.) Commendállya. 2. Ki az (d) *em-*
(e) *Math* *beri találmányokat,* mint à Christus, kár-
15. 19. 20. hoztattya. 3. Ki à (e) *gonosz kivánságokat,*
(f) *Luc* 17 mint Christus vádollya. 4. Ki à tőrvény
10. bé töltését, mint Christus, (f) *lebeter-*
(g) *Luc.* 7 *lennek* tanittya. 5 ki à meg igazulást mint
50. Christus, az (g.) *bit* mellet lenni állattya.
(h) *Ioan.* 6. Ki az idvesség (h) *bizonyosságát,* mint
5. 24. Christus nem ocsárollya. 7. Ki az (i,)
(i) *Math.* *ételt,* mint Christus, az emberektűl meg
15. 17. nem tiltya. 8. Ki à (k) *pobárt,* mint
(k) *Mat.* Christus, à Communicansoknak ki-osz-
26. 28. togattya. 9. Ki à (l) *purgatoriumot,* mint
(l) *Ioan.* 5 Christus, röntya. 10. Ki csak az (m)
24. *Istent,* mint Christus, segitségűl hivni ta-
(m) *Mat.* nittya 11. Ki à (n) *Magistratusnak,*
6. 9. mint Christus enged. 12. Ki az igaz Re-
(n) *Mat.* ligiot mint Christus (o) nem erő-
17. 27. szaskal promoveállya 13. Ki à maga
(o) *Zach.* Halgatoinak, mint Christus, itiléteket
4. 6.

veszi

veszi à (q) *Tudomány* felől. 14. Ki à
(r) *Külső fegyvert,* mint Christus. til-
tya Apostolitul. 15. Ki az Atya Isten-
hez valo menételt, mint Christus, (s)
Christus *által* tanittya. 16. Ki az Anya-
szentegyházat, mint Christus, nem em-
beren, hanem à Christus felöl válo (t)
valláson épiti. 17. Ki az igaz Anyaszent-
egyházat, mint Christus, nem à (u)
LATHATOSAG-ban helyhezteti.
18. Ki az igaz Anyaszentegyháznak, mint
Christus, nem à (x) *sokaságot* adgya jelűl
19. Ki azokat tartya igaz Anyaszentegy-
ház tagjainak, mint Christus, kik è vilá-
gon (y) *sokat szénvednek.* Ha ezeken
kivűl bölcselkedel, nem mentél még *uj-*
világosságra. Elébbi religiodban valo meg
rőgzèsedet elől ne taszics, mert még azt
sem tudtad, micsoda az HELVETICA
CONFESSIO, nem hogy *Szived gyökere*
lőt volna à Vallás. Igen *Superficialis s Ci-*
vilis Keresztyén voltál, azért hattad el
(z) *De mással* Szent Pált, tudományával
eggyűt, *s ragazkodtál e jelen valo világhoz*
Meg tudgyad ezt. (a) *Valaki Istentűl szűlette-*
tet, nem vétkezik az. (el-szakadván Chri-
stustul s az ő Tudományátul) Hát *meg*
tartya magát, (az ű Ura igaz ismeretiben)

(q) *Ioan.* 18. 21.
(r) *Luc.* 22. 50.
(s) *Ioan.* 14. 6.
(t) *Matth.* 16. 18.
(u) *Luc.* 17. 20
(x) *Luc.* 12. 32.
(y) *Ioan.* 16. 20
(z) 2 *Tim.* 4. 10.
(a) 1 *Ioan.* 5. 11.

s amagonosz nem illeti ûtet. Szépen szinled pártosságodat, hogy az elôt *iszonyodtál à Pápistasâgtul*, de mâr mostân kedveled. Okât tudnâm én mondani, ha nem sainalnâd, è nagy valtozâsnak. Ugyé hogy, kik téged arra à vallâsra kézen fogva vittenek, nem teritettek elôdben Religiojokat, hanem nagy apolgatâssal, s mézes szokkal csak igy beszélgettek: *Szerelmes Uram! bizony csak minap költujsâg a mit Vallasz! ob mely igen szânom lelkedet, hogy abban el-kârhozol!* nézbetze meg è vilâgnak nagyob része, mind az igaz Pápista vallâson vagyon. s mégis csak egy néhânytokban szorult volnaé néktek az igaz Religio? lere bâr csak egyszer à Misére, s meg látod à mi Keresztyéni devotionkat &c. Ugyé hogy è kaclontâsra, menten hunyoritottâl? maga Tudos embernek tartottad magadat, s olvashattad volna ezt: (*h*) *A kutbol kijöt Sâskâknak farkokban vala az û fulâkok.* Csak à külsô szemnek tetzhetô vak-ditsôséget szokták âm ezek mutogatni, de mérgeket igen el-szokták rekenteni. (*e*) *Iâri à te szâvednek utatban!* (igy szollanak) El-remetik ezt: *De Isten tégedet ezekért itiletre vonszon:* Laddé hogy (*d*) *Isabellel tejjel kinâlnak*, de *vak szemedet* âltal jâro

(*h*) *Apoc.* 9.10.

(*e*) *Eccles.* 12.1.

(*d*) *Iud* 4 19 21.

vas

vas szegâkezekben. Ugyanis; ha mâskép-ken cselekednének, nem mondatnânak (*e*) *Apoc paráznasâg borával megrészegiteni*, Oh (*f*) *ne nézd à bort mikor mutattya à pohârban az û* (*f*) *Prov. szinét, mert végre mint à mérges kigyò meg csip!* Ime én egynehânyat Vallâsokbâ tûd nod adok lâsslâd ha szeretedé: (g) *Nékel à Romai vallâson ki vûl való embereknek adot bi-tet meg-tartani.* (*h*) *vagyon à Pâpânak hatalma arra, hogy az Imperatorokat, s Királyokat le-vetheti szekjekbôl.* (*i*) *Az Ecclesia mannus authoritâssa nélkôl, nem kell à Szent irâsnak lés tôbbet hinni, mint à Titus Livius irâsânak.* (*k*) *El lehet az Ecclesia à Szent irâs nélkûl, de nem à Traditiok nélkûl.* (*l*) *El kell à Bordély hâzakat szenvedni, hogy à tiszteslégbeli Asszszonyok, meg ne szeplôsitessenek.* (*m*) *Keresztelhet à hitetlen ember is, szükségh ugy kivânvân.* (*n*) *Az egész Urvacsorâjânak âllattyât, szintén ugy meg talâlja ember az egy Elementumban, mint ha à contrò mâsikis ot volna.* (*o*) *Az el-tévelyedet tractat.* (*p*) *A mely Pâp meg hâzasodik.*

(g) Mène-chius cons. 2. (h) Polid. Virg. L. 3. de Inv. c. 4. (i) Bellar. de Pont. Rom. lib. 4. c. 4. (k) Belvéke-lar. libr. 4. de V. D. c. 4. (l) Pazm. L. 3. Hod in Cap. doctr. Luth. (m) Bell. de Bap. lib. 1. c. 7. (n) Idem lib. 3. de Euch. c. 21. (o) Idem lib. de Cler. cap. 7. (p) Armandus Ies. in Epist. 1. ad Chamier. pagina. 33.

(q) Beca- part 2. Theolog. Scho. tom poster. vétkezik, hogy sem paráználkodnék 10. (q.) Nem szabad a' kőssége nek à Romai Hit felől disputálni. 11. (r.) Job az à kőnyőrgés mely Szentek által lészen, hogy sem az; mely maga Christus által vitetik végben. 12. (s.) Tudo tract. 1. gyák à mi sziveinknek gondolatit az Angyalok cap. 15 q. 13. (t.) Luggalis keresztelhet ember, hus 7. f. 230. vagy hal lével, hol nincsen tiszta viz. (r) Salm. 14. (u.) Az Ur-Vacsorája nem teremtett disp. 7. in állat, hanem ű maga à Teremtő Christus, 15, 1. Tim. 2. (o.) Csak à Kenyérnek szine az, mellyet à pap. 467. fog meg ront. 16. (p.) Isteni rendelés sze- (s) Laur. rént sem tiltatot meg à feles feleség, mert ré- Arturus. genis à Szent Atyáknak két feleségek volt. de Invoc. 17. (q.) Nem tartozunk Istent à parantso- Sanct. c. latban, mindeneknél fellyeb szeretni. 18. 7. thes. 5. (r.) Ha à Keresztyén ember az Isten lelkétűl (t) Tolet. indittatikis, de még sem kel abban bizonyos Libr. 2. de lenni, hogy az ű szivében à jo Lélek munkál- Casib con kodik. 19, (s) Az Eretnekekért, à Romai sci: c. 18 Háztul el pártoltakért, nem kel kőzőnséges bellyen imádkozni, 20. (t.) Szabad embernek

(u) Fran. Turrian⁹ tract, 1. cap. 17. fol. 97. (o) Bellar. lib. 1. de Euch. c. 11. resp. ad s. (p) Caiet. in Comm. Super N. T. pag. 196. (q) Tolet. libr. 4. de Instr. Sacerd. cap. 9. (r) Becanus tom. 1. opusc. Theol. de Iustif. Calv. cap. 11. pag. 255. (s) Azorius lib. 9 Instit. cap. 31. § 6-to quaeritur. (t) Toletus lib. 4. Instruct. Sacerd. capite 31.

bernek másra eskűnni elméjében, hogy sem à mit à Biro kiván, 21. (u.) Igaz Bűjt azis, ha ki kétszer eszik napjában, avagy az Ebédot éri à Vacsorát. 22. (o.) Ha ember káromkodik, nem haragjából vagy nem el- tőkélve; nem vétkezik halálos keppen. Eze- ket jeles doctor emberek irták, s. nemis à Kőrme à Pápistai Religionak; mellyek alá, vajki sokan nem irnak ma à Keresz- tyénebbűl értő Pápisták!

Jol cselekedted azért, hogy à Pápista Vallástul irtoztál mert à (o) bűn emberétűl iszonyodni szèp dolog; ezt meg-fogadni: (o.) Fussatok ki Babylombul én nepem, s ne legyetek részesek annak, se bűneiben, se bűn- tetésében; ezeknek mondom engedni, jeles dicsiret! Ha Kerded; mellyik az à Babylon? (o.) Romát mondgyák némely Pápisták. Teis ezekkel tarcs!

Csuda mely sebes sikamaira értél, hogy à Szent Pál meg világositásához hason litod à te Hit hagyotságodát! De hadd engedgyèm meg, bár ollyá lőttél legyenis mint ű volt. (p.) Phariseus vala ő szerzet szerént. (q.) Az ű Attyaitul vőt rendelé- sekhez felette nagy buzgosága vala. (r.) I- sten káromlás, s az Ecclesia háborgatása vala olykor kenyere, Talám inkáb ez utakat kőve-

(u) Bellar lib. 2. de bonis ope. in partic. c. 2. (o) Toletus libro. 4. Instru. Sacerd. cap. 13. (o) 2 Thes 2. 3. (o) Apoc. 18. 4. (o) Libro. 10 Kal. c. 2. Sect. 3. pag. 796 Ribera in Apoc. 14. num 30. (p) Phil. 3. 5. (q) Gal. 1. 14. (r) 1. Tim. 1. 13.

követed el te, á te *Saulussá* valo lételedben! Mert ha ugy meg világositattál mint Szent Pál el kel azt más emberekkel hitednedd, s nem csak vakiában, hanem à dolog ereiébennis erre ki fakadnod: (s.) *le esém à földre, s szot hallék.* De én nem hibetem, hogy néked mostani el térésed felöl menybül szozat adatot volna. Avagy, miért nem mégy à Pogánykat tanitani, lám (t.) *Paulus* azt tselekedé. (u) Leg *kissebnek hija* ö *magát à Szentek* közöt; de te, à mely táborban szöktél, onnan igy dictálnak: (x) *Többet cselekedhetik ember annál, á mit Isten néki parancsol.* Ellene állotü (y) *Szent Péterde lassitsnek*; sőt azokatis meg feddette, kik magokat (z.) *emberekrül nevezték*: A te szállásodon penig esseie mulatoz: (a.) Meg *az el* türhetetlen vétkekbenis, *nem kel à* Pápát közönséges bellyen meg feddeni. Ember à Pápa, s hogy mered mégis Religiodatarrul névezni? Meg tetszik végre hogy igen elöl hasu Papistais vagy, keveset tudtz à keresztt hányáshoz, mint *in* Hajdu az Harang öntéshez. Azt mondod: hogy *az Isten Világositot meg tégedet.* Honnan tudod azt? Hiszem à mely Schola-ban tanulni mentél, ot igy repetálnak:

(s) *Act.* 22. 7.
(t) 1. *Tim.* 2. 7.
(u) *Eph.* 3 8.
(x) *Bellar libr.* 4. *de Iustif. cap.* 13. §. *primata-tione*
(y) *Gal.* 2. 11. *seq.*
(z) 1. *Cor.* 1, 12.
(a) *Sicar tom.* 4 *in Thom mo net. Diss.* 56. §. *eit.*

(b) *Senki*

(b) *Senki nem hiheti azt el, hogy Istentül hivatot légyen elaz ö országára.* Ha ez ugy vagyon, miért mered hát állatni az Isten meg világositását? Ugyan üstöknél fogva vont Isten hozzá? Hová teszed hát à szabad akaratot? Nyavalyás MESTERED lehetètjámbor! Ki könyvben tsinált Téged ki, azonban maga sem tudta è vallását: (c) *Csak à természet erejébül is cselekedhetnek az Hitetlenek jokat, mind Isten segitségével, s mind* A NELKÜL. Hogy nem fogtad hát à magad üstökét à megvilágositásban, ha Isten kegyelme NÉLKÜL is meg lehet az? Kérlek ne vakics! Meg tudgyad azért: mikor Istenre háritod hittül valo szakadásodat, nagy káromkodást cselekeszel: mert: (d) ö *az ü Iuhait az igazságnak ösvényén vezèrli: mostis* ha venned, noha (e) *setétségben s halálnak árnyékában estek be* labaid; de ü *azokat igazgatnä à békeességnek utára.* En à Tanáts azért: (f) *meg ne keményics szivedet, halván az ü szavát*; mert ü *hozzá viszen tégedet, s meg gyogyittya engedetlenségedet, csak ismérd meg hamisságodat, hogy à te Uradat Istenedet el hattad.*

(b) *Bellar libr.* 3 *de Iustif. cap* 3. §. *Lov.*
(c) *Bellar libr.* 5. *de Grat. & Lib. Arb. cap.* 9.
(d) *Solt.* 23. 3.
(e) 1. *Luk* 1. 79.
(f) *Ier.* 3 13. 14. 22.

EL-HAILOT PAPISTA.

(d) fol. 4. (e) Fol. 5. 6.

CSak hiában! mert nem álhattam ellene è (d) *Szent változásnak* (e) *Mert még az igasság valoságos isméreti utánnis, nem kőnyen lőt ez én bennem. Sok lelki Tusakodásim s-akadékim voltak. Iutot eszemben ez; késő volna már nékem Hitet cserélnem, mert immár Vén-Pribék lennék. Ez is ůtkőzőtt elmémben: mit mondanak az emberek felőlem? Rut gyalázatos nevem lészen. Némely azt itéli, hogy reménségért s elől menetelért cselekeszem, s csak kereskedem az Hittel. Ki-Bolondultnak s csekély okosságunak hirdet. Sőt az előtt velem barátságossak is, idegenek lesznek tűlem, és igy álbatatlan nevem lészen. De ezeket az akadékokat el-szaggatá az Isten Lelke; s-arra vezérle, hogy az ismért igasság kővetésében minden emberi tekintetet, s. világi gondolatot bátra vessek. Mert minden fényes világi ditsősségek, csak árnyékok à Mennyeiekhez képest; Mellyekért à ki lelke idvességét szerentséltetí, egész okosságátul meg fosztatot. Nemis jo az idvességrűl valo gondviselest csak à készűlő fuvásra s halál orájara balasztani; mert reménségünkőn kivűl el-meczik gyakorta az élet kőtelét.*

ERŐS

ERŐS CALVINISTA.

ANnak kellet volna it végére menni, ha te benned arra à Változásra kisztető sugarlás, Istèn Lelkétűl volté? Azt penig igy tudhattad volna meg, ha LELKEDDEL EGGYŰT tőt volna (f) *bizonságot à Szent Lélek*; az az ugy (g) *meg-győzöt volna az igasságrul*, hogy nem egyebet, hanem csak az ű ki adatot beszédében, à Szent irásban kerested volna Religiodar. Ez àm az (h) *à Lélek*, à ki *bizonságot tészen arrul, hogy* à Szent irásban szollo *Lélek igasság*. Ollyankor illyent kellet volna olvasnod: (i) *Nem kel á mi hitűnknek az Ecclesia szaván mint felső méltoságon meg nyugodni; hanem à Szent irásra kel menni.* Ha è Lélek centrumán meg-állottál volna, illyen szeget űtőttek volna oszton fejedben: (k) *Az Evangelicusok Tudományának Fundamentuma à Szent irásban vagyon, de mi nékűnk Pápistáknak azon kivűl.* Hogy szapora lelki *tusakodásidat* babosgatod, nem ment à meg à vétkezéstűl, mert én el hiszem, Szent Péternekis, mikor igy szolla: (l) *Nem tudom mit mondasz*, vala lelki tusakodása,

(f) Rom. 8. 16. (g) Ioan, 16. 11. (h) 1. Ioan 5. 6. (i) Stapl. de princ. doctrin, contr. 4. l. 8. c. 20. (k) Spal. tom. 5. Ien. p. 35. (l) Matt. 26. 70.

 de

de ugyan meg tagadá affelöl Christusát. Alig ha nem á kis Biro ijesztet azzal, hogy késö *hitet cserélned*; merr meg-tudgyad azt: (*m*) *Ha az igaz el hajol igasságtul, és cselekeszik álnokságot &c. semmi ö igasságs, mellyeket cselekedet, emlekezetben nem lesznek.* Nem veszed eszedben magadat, de ez hanyatlásoddal, el-felejtetted Istennel minden te igasságodat, ha csak dicsekedésbéli voltis. Amaz öt *Bolond Szüzeknek*, noha nem vala *olajok*, de vala *Lámpàsok*; mégis à Késön járásért ezt hallák: (*n*) *Bizony mondom néktek nem ismérlek titeket.* Mit gondolsz jo Uram? Vajki rut dolog, az iffiuság virágát stennek, à *vénség* seprejét penig ördögnek szentelni! meg csak à jo Vigyàzo Gazdais nem igen fogad Ag-cseledet; hát te benned Vén-el hajlotban, hogy gyönyörködnék à Nagy-Gazda? Oly Zàszlo alá mèntél, holot à képeket kel kakucsolnod, azokat kel szemlélned; hogy (*o*) *à mit à Szent irásban nem tudtz, meg lásd azokban.* De hogy hogy nézhed azokat, ha Vén vagy, hiszem tudod hogy olyan korodban, (*p*) *meg letétednek az ablakonki nézök*, megfogyatkozik szemed szép világa.

(*m*) Ezek 18. 24.

(*n*) Matt. 25. 12.

(*o*) Greg. Lib 9, Epist. 9, ad Seren.

(*p*) Eccl, 12. 5.

(*q*) Ke-

(*q*) *Keresztbányással kel ördögöt üznöd, azzal homlokodat, szádat; mellyedet, ételedet, s italodat meg jegyezned*; mellyet hogy hogy tehetz, holot immár koros vagy, s, (*r*) *az báznak* (testednek) *örizöi* (à *kezek*) *nem birják magokat*? *Processust* kel járnod; (*s*) *á Szenteknek ereklyéjeket meg kel látogatnod, hogy et imádkozzál*; mellyet hogy mivelhetz, ha (*t*) *nem birják már magokat az erössek*, él állottak alollad lábaid, s csak ténfergesz. (*u*) *Az ostyának* SZINET *erössen meg kel rágnod*; melyhez vaiki eros fogak kivántatnak! azonban te nálad (*x*) *el-állottak az étel örlöi*, kevés hasznokat veszed már fogaidnak, hanem ha inyeddel csiklándod azt. (*y*) *A képek elöt meg kel magadat hattanod*; azonban (*z*) *meg rövidüt az ezüst kötél*, s nem engedi meg-görbedet hátad gerintze, à gyakor hailadozást. Mit tudok egyebet mondani? Vén embernek szárában sál az esze; két szer leszen gyermekké; három lábon iár estve felé; mégis, akkor visgálhatná é, vallást, akkor (*a*) *probálhatná é meg à lelkeket*? (*b*) *Meg romol az arany palatzkocska az öreg embernél*; meg-gyengül feje velejének hártyája, hogy hogy tehetne

(*q*) Iodoc. Coc tom. 1. Thesaur libro 2. art. 9.

(*r*) Eccl. 12. 5.

(*s*) Iodoc. ut modo libro. 5. art. 17.

(*t*) Eccl. 12. 5.

(*u*) Bellar libr. 1. de Euch. cap 11. resp. ad 5.

(*x*) Eccl. 12. 5.

(*y*) Conc. Trident. Sess. 25.

(*z*) Eccl. 12. 8.

(*a*) 1. Iob. 4. 1.

(*b*) Eccl. 12. 8.

ne mégis kűlőmbséget akkor az igaz s nem hellyes vallás kőzőt? Valoban keserűllek io Apos! Mert (c) à te véredet, ki kel néked à korbácsolásban bűnőd bocsánattyáért ontanod; mely vallyon s meg lehete illyen időd estvéjén? A' vén embernek (d) vedre el tőrik à forrásnál, à máibul vért vévő erek meg erőtelenednek; és igy szűkőn lévén benned à vér, nem onthatz bű vért, s hova leszen ollyankor sok bűnőd bocsánattya? Meg-hagyá régen 3dik (e) Innocentius: hogy à ki pœnitentiát akar tartani, szászszor mondgya el egy nap à Mi Attyánkat, meg kel io Uram néked ezt cselekedned; de hogy hogy mivelheted, holot meg tőrt à kerék à kutnál; lélegzetet vévő Tűdőd el hadta magát? Hát tartoztatot à PRIBEK-ség? Mi nem (f) à test s à vér sugta azt. Hát? A' Győző Lélek, kinek ellene állottál. Meg tetzet, hogy álhatatlan Vitéze voltál Istennek, mellyért bár félyis szórnyű gyalázattul Régen à Romaiak igy bántak à pártos Vitézekkel. 1. (g) Az egész Sereg előt vádolta űket à Kapitány. 2. Páltzákkal s-dorongokkal keménnyen meg verette. 3. (h) Buza gyanánt Arpát adatot

(c) Grets libr. 2 de disc. c. 8.

(d) Eccl. 12. 8.

(e) Bzov. ann 1204 num. 11.

(f) Gal. 1. 16.

(g) Lipsius libr 5. de Mil Rom. Dial. 18.

(h) Svét in Aug. cap. 24.

nékiek

nékiek ételekre. 4. (i) Mindennapi Soldgyoktul meg fosztotta. 5. (k) A Táboron kivűl űzette. 6. (l) Vndok szurkos ruhában öltöztette 7. Végre Vitézi tisztektűl meg foztatta. Te-is még érdemled, hogy szolhtcson Isten tégedet az egész (m) Mennyei sereg előt. Hogy (n) feles plágákkal meg rongállyon. Hogy az (o) Edes Manna hellyet, (p) űrmőt enned adgyon. Hogy az igasság meg tagadásért (q) meg jutalmaztasson. Hogy à (r) mennyei Ierusalemen kivűl hadgyon. Hogy (s) gyalázatos ruhában öltezteſſen. Végre penig (t) az igazak gyűlekezetiben ne állasson. Mert è te Tusakodásodban, à (u) Test vőt erőt à Lelken; mely (x) Testnek bőlcsesége, halál, de à léleknek okoskodása élet és bekeség. Mit forgatod az Akad kokat? Bezzeg à kellet volna az, hogy minden emberi tekintetek hátra hadtál volna, mert (y) à ki végiglen meg áll, à tartatik meg s-az idvezűl. En illyen széket tészek alád: de te, nem maradtál meg mind végiglen. s jaj hová lészsz? Dicsirendő benned, hogy ezt meg ismérted: (a) mindenek nagy hiában valoságok. Hellyes nálad, hogy életed végét (b) bizontalannak vallod. Ia-

(i) Valer. maximus l. 2. c. 7.

(k) Corb. apud Tac. libr. 13. Annal.

(l) Livius de Marc. libr. 27.

(m) Luc. 9. 26.

(n) Luc. 12. 47.

(o) Apoc. 2. 17.

(p) Ier. 9. 15.

(q) Prov. 24. 20,

(r) Apoc. 22. 15.

(s) Psal. 109. 29.

(t) Ps. 1. 5.

(u) Galat 5. 17.

(x) Rom. 8. 6.

(y) Mat. 10. 22. (z) Mat. 24, 12. (a) Ec. 1. 2. (b) Mat. 25.

(c) Deut. 32. 29. (d) 1. Tim. 4. 1. 2. 3. (e) Hier. Epist. ad Apronii. pag 35. in fine. (f) Matt. 26. 24.

vallando ezis, hogy (c) *utolsó végedet meg gondolod.* De hogy azokhoz hallottál, kik (d) *hitető lelkekhez figyelmeznek, kik bázafságot tiltanak, s afféle elevelekneк meg ételét, mellyeket Isten teremtett,* ez Hohéra à te szegény lelkednek. (e) *Iob embernek kolduláſſal kenyeret keresni, hogy sem mint hitit el-változtatni.* Iai annak az embernek ki Christusát el-árulya! (f) *Iob volna annak, hanem születtetett volna.*

ELSŐ VETELKEDES
AZ ELSŐ OKRUL.

EL-HAILOT PAPISTA.

(a) Fol. 8.

NO én az okokra térek, mellyekért én Pápistává lettem. Leg ELSŐ Okòmis è volt penig, mert: (a) *A' Cálvinista Tudományok kőzzűl, csak egy sincs à Szent Iràsban.*

ERŐS CALVINISTA.

(b) Num. 15. 30 31. (c) 1. Tim. 4. 2. (d) 1. Iob. 4. 1.

(b) FEl emelt kèzzel s tudva véteni, nagy (c) *meg bélyegeztetet lelki ismèretnek jele!* Es igy *Conscientiad* sántikálván, jozan *scientiádis* nem meszszeér, s talámis ez az oka, hògy ily hamar hallottál. Nem kellet volna (d) *minden*

(e) 1. Thes. 5. 21. (f) Melc. Canus lib. 6, Locor. cap 8 pa. 211. (g) Scotus 4 senten. dist, 24. Caietan. de Pim. Papa cap. 13. (b) Mars. Pataviné in defens. pacis ann 1324 part 2. cap 16. (i) Anac. Epist. 3. tom. 1. concil. fol. 104 (k) c. Ad mensam 24. cáus. 11. quæst. 3. (l) Bellar. lib. 1. de beat. S. cap 8. in fin (m) Thom. part. 3. q. 25. art. 3 n. 4. (n) Adam Tanner in Comp. relat. Coll. Ratisb part. 2. cap. 6 pag 37. (o) Gabr. Biel. 4 sent. dist. 1. q. art. 1. (p) Greg. de Valent. tom. 4 Disp. 3. quæst. 6.

lèleknek hinned; hanem, (e) *mindeneket meg probálnod, s à mi jo azt meg tartanod.* Olvastálé valaha Pápista Doctorokat? Oc találnâd á mfel, à mellyel à s Cálvinisták Tudományát sarkalsod! Egy nehányra igázitlak. 1. (f) *Nincsen az à Szent irásban, hogy à Romai Püspökök, Szent péter Successori legyenek.* 2. (g) *A' Romai Pápa* NEM ISTEN SZERZESEBŰL *birja à Nagy Püspökséget.* 3. (b) *Sobol à Szent irásban nincsen, hogy à Romai Pápa uralkodgyék à püspökökön.* 4. (i) *Nem tanittya azt à Szent irás, hogy à Papok kőzőt Hét Rend legyen.* 5. (k) *A' Christus s Apostolok idejekben, még csak nyomdéka sem volt à Baráti Rendnek.* 6. (l) *Nem annyira Isten tőrvénye szerént, mint szokásbul, kezdettek tiszteltetni à régi Szentek.* 7. (m) *Semmi nincsen à Szent irásban kiadva, à képek imadása felől.* 8. (n) *A' Szentek tetemihez valo szarandoksàgjárás, nincsen à Szent irásban.* 9. (o) *Nem Isten szerzette à Szentelt vizet.* 10 (p) *A' mit az Ecclesia, à Sacra-*

mentumok ſzámárul ki-adot, nincſen az vi-
lágoſſon à Szent irásban. 11. (q)
A Confirmátionak Sacramentumát, ſem
Chriſtus, ſem az Apoſtolok nem ſzerzették.
12. (r) Hogy à Kenyérnek állattya megh ne
maradgyon, hanem az Ur Vacſorájában meg-
ſzűnnyék, nincſen az világoſſan à Szent irás-
ban. 13. (s) Nem parancsolta à Chriſtus,
hogy az Ur Vacſorájában meg áldatot ke-
nyér, más napra tétesſék, 14. (t) Hogy à
Bor vizzel meg elegiteſſék, nem tanittyák azt
nyilván az Evangeliſták. 15. (u) Nem
probáltathatik meg à Szent irásbul, az Ur-
Vacſorájának imádáſa. 16. (x) Hogy à
Miſe áldozat légyen, nem mutathatni megh
à Szent irásbul. 17. (y) Az Halottakért
valo Kőnyőrgéſrűl, nincs à Szent irásban
emlekezet. 18. (z) Nem Iſten, hanem embe-
rek hagyománya az, hogy Fűlben valo Gyonás
légyen. 19. (a) A mi magunkért valo E-
lég tételrűl, nincs emlekezet à Szent irásban.
20. (b) Nincs à Szent irásban, oly hely,
melybűl ki jűjjőn az, hogy az Házaſság Sa-
cra-

(q) Alex. Alenſisp. 4. q. 24. memb 1. (r) Caiet. in 4. ſent. q 6. art. 2 (s) Bellar lib. 4. de Euch. cap 5. §. Secund. loc: (t) Corn. Ianſeni⁹. in Conc, Evang. c. 131. pag. 906. (u) Thom Harding⁹ in Confut. Apolog. Anglican par. 2 c. 15 (x) Petr⁹ Svavis in Hiſt. Concil Trid. lib. 6 pag. 639 (in alt edit p 614.) (y) Ludov. Nogar. de Apoſt. inſt. trad 32 (z) Panorm & Felin Canoniſt in c. omnis utriuſque ſexus Nicol. de orbell 4. diſt. 7. (a) Roff. in aſſert. adv. Lut. ad art. 5 (b) Guil. Eſt, in 4. ſent. diſt. 26. §. 7.

cramentum legyen. 21. (c) Csak kőltőt do-
log az, hogy à Komaság meg báncsa az Házaſ-
ságot. 22. (d) Az Iſtent tiſzteletre rendel-
tetet Canonica Orákat, Ember ſzerzette. 23.
(e) Csak az Eccleſia végezte azt, hogy à Bujt
az Huſnak &c. nem ételében állyon.

Hallod menyi tzikelyei nincsenek à
Szent irásban à te Religiodnak? Ezeket
csak hamar kelle elől rántanom; hát ha
még továb kellene à dolgot vitatnunk?
De mivel nagy képtelen dolgot űtél fe-
jűnkhőz: ím Iſten kegyelmébűl
ugy igyekezem meg probálni à
Calviniſták vallását à Szent irásbul,
egynéhány tzitkelyek ként, hogy ugyan
azon Religiot; azokbul à Szent iráſi hel-
lyekbűl, ſaját Doctoritok erőſicsék.
Légy figyelmetes!

1. Ez helybűl: (f) Ez igíhez, mellyet én
parancſolok, ſemmit ne tegyetek, ſe ſemmit el
ne vegyetek abbul; ezt ſzokták az Evan-
gelicuſok ki-hozni: Hogy à Szent irás oly
tőkélletes, melybez ſemmit ſem kel adni, ſem
penig el venni. Ugyan ezent mivelik né-
mely leſkek iſméretiben meg győzetet
Pápiſtákis; halhatza: (g) Itt az Iſten tőr-
vényének tőkélleteſsége értetik; mert à tő-
kélleteshez nem adhatni ſemmit, ſe belőle el
nem vehetni. 2.

(c) Lorie. Inſt. Cat. p. 80. a. (d) Polyd Verg libr. 6. de Rer. Inventio. cap. 2. p. 474. (e) Salm tom. 16. Diſp 8 in Epiſt pet. pag. 200.

(f) Deut. 4. 2.

(g) Lyzan in cap 4. Deut ſup. hac ỳba Alphons. Toſtatus. ibid

2. Vadnak illyen ſzok: A *Lélek az, à kibizonságot téſzen arrul, hogy à Lélek igaſsàg.* E Fundamentumon ez áll: *A Szent iráſnak Iſtenségét telég egy felől, à Szent Lélek belső bizonság tételébűl meg-probálni.* Ezt máſis igy erőſſiti: (*b*) *Ihol azharmadik bizonság. á Szent Lélek, ki magais elégséges bizonság!*

(*b*) *Caiet. in 1 Joan. 5. ſuper. ÿba illa.*

3. Igyis beſzélle à Szent Lélek: (*i*) *Vagyon igen erős bizonságunk, á Prophetáknak beſzédek, mellyet hogy követtek, mint ſetétségben à lámpáſt, jol mivelitek.* E' ſzent hely, íly dolgot ád előnkben: *Csak egyedűl à Szent irás, à Vallàsban valo minden Controverſiaknak el igazitására, bizonyos Regula.* Láſſuk ha más jámbor azt mondgyaé: (*k*) *Mint à Setét hellyen le tőt lámpás utat mutat à járo kelőknek, hogy meg ne űtközzenek; igy à Szent irás az, mely meghmutattya az igaſságnak utát.*

(*i*) *2 pet. 1. 19.*

(*k*) *Guill. Doctor pariſienſ. in 2 petr. 1.*

4. Szent Iánoſnál azt olvaſſuk: (*l*) *A beſzéd mellyet én ſzollottam, az itili meg, az engem meg vetőt az utolſo napon.* Mi è Szent hellyel igy élűnk: *A Vallás dolgában támadot Controverſiákat, à Szent irás itili meg.* E mi igyűnket hellyèn hadgyák az igy ſzollo jámborokis: (*m*) *A Chriſtus Tudománya itili meg az Embereket, mert Chriſtus ſzollotta.*

(*l*) *Ioan. 12. 48.*

(*m*) *Ferus Lyran. in h. l.*

5. Sz.

5. Szent Péter eſeti felől igy beſzél Szent Pál: (*n*) *Szemtűl ſzèmben ellene állottam Péternek; mivel hogy mélto volna à feddéſre.* Ebbűl è jű ki: *A Pápais à Hit dolgában el-tévelyedhetik.* Velűnk tartya è jámbor ezt: (*o*) *Haſonlo el-tévelyedèsben eshetik à Pápais, mint Szent Peter,*

(*n*) *Galat 2. 11.*

(*o*) *Iacob. de parad. in lib. de ſept. ſtat. Eccl. circa Ann. 1457.*

6: Emlekezetben vagyon ez hely: (*p*) *Ezen â kű ſziklán épitem fel Anyaſzentegyházamat.* Innen mi azt méltán àllattyuk; hogy à Szent Péter *Confeſsioián,* mely è vala: *Te vagy à Chriſtus, az elő Iſtennek ama Fia,* vert meg marádáſt az Anyaſzentegyház. Igazis mert ezis igy ſzol: (*q*) *E' Sz. Péter feleletin fundálta Chriſtus az Anyaſzentegyházát: Te vagy az elő Iſtennek ama Fia.*

(*p*) *Mat. 16. 18.*

(*q*) *Gloſſa Iuris Canonici ad Can. Ita Dominus diſt. 19.*

7. Adatot illyen Irás ki: (*q*) *A' Moſes ſzékiben űlőknek parancſolatokat meg tarcsátok.* Ki hozzuk ezt innen: *Az Eccleſiának ſzavát, cſak annyiban kel meg fogadni, menyiben Moſes ſzékibűl tanit.* Egy Pápiſta Doctoris igy ir: (*s*) *Nem ſzabad meg vetni az Eccléſia ſzavát, hanem ha az Iſten törvénye ellen ſzol, mert ugy nem űl à Moſes, hanem az ű dőglèletes tudományának ſzékiben.*

(*r*) *Matt. 23. 2. 3.*

(*s*) *Biel. 4. ſentent. diſt. 1. q. 4. art 3.*

8. Ioſue à népet régen igy inti vala: (*t*) *Válaſzszátok el magatoknak kiket tiſzteellye-*

(*t*) *Ioſ. 24 15.*

tellyetek. Itt à jozan értelem igy beszél: *A Religiora nem fegyverrel kel kénszeriteni; hanem beszéddel inteni.* Vgyan ez itt tettzése ennekis: (u) *Iósue nem erövel kénszeritette à Sidokat à Religiora. Mert à mely dolgot erövel veszünk be, azt minden szemérmetesség nélkul meg rontyuk.*

(u) Andreas Masi⁹ in com. Ios. 24.

9. Szent Pál igy inti halgatoit: (x) *A Christusnak beszéde, lakozzék ti bennetek büséggel, tanitván és intvén egmást ti magatok közöt.* Ezt tanuld meg innen: *Nem kel à Bibliának olvasását à Kősségetül meg tiltani.* Ezent erőssiti egy igy iro iámbor: (y) *Nyilván vagyon az Apostolnal: hogy à Szent irásnak olvasása meg engedietet à Kősségenek.*

(x) Colos. 3. 16.

(y) Claud Espensæ⁹ in Colos. 3.

10. Ieles mondása ugyan azon Apostolnak ez: (z) *Hogy ha homályos à mi Evangeliomunk, azoknak homalyos, à kik el vesznek.* Innen è következik: *Hogy à Szent irás magában nem homályos, hanem az idvességre tartozo dolgok világossak abban.* Ezt feszegeti égy Tudos Emberis: (a) *azt tanittya az Apostol, hogy az Hiveknek, az Evangeliom, világos, de az hitetleneknek homályos; nem az Evangeliomra, hanem magokra nézve.*

(z) 2. Cor. 4. 3.

(a) Salm. Disp. 5. in 2. Cor.

11. Más

11. Más Apostol meg igy beszél: (b) *A' Szent Irásnak Prophetiai kőzzül, csak eggyis nem magyaráztatik kiváltképpen való magyarázattal.* E' bizonyodik it meg: *Hogy à Szent irás értelmét, nem másbul, hanem magábul az irásbul kel venni.* Ehez támalzkodik ezis: (c) *Miképpen à Prophéták nem magok, hanem az Isten beszédét irják vala; igy az olvasonak nem kel maga magyarázásával élni, hanem arra kel vigyázni, mit akart irásával, à ki azt irta.*

(b) 2. pet. 1. 20.

(c) Glossa ordin in 2 Petr 1.

12. Ugyan azon Szent Apostol, meg igy beszél: (d) *Nem ember akarattyábul szarmaztak régen à prophétáknak irások, hanem Szent Lélektül inditatván szoltak az Istennek emberei.* Az az: *Az Evangelisták s Apostolok, Istentül vőtték az irásra valo Parancsolatot.* Eggyet ért it ez velem: (e) *Az Evangeliomoknak à Szent Lélek szerzőie, az Evangelista penig, mint egy csak penna volt, ugy mint ki állal à Szent Lélek iratta à Szent iràst.*

(d) Idem ibid. ℣. 21.

(e) Alph. à Castro libr. 6. adversus har. ℣bo: Eucharist haresi 2.

13. *Igy szolla régen Urunk à Sátánnak:* (f) *Meg vagyon irva.* Kétség kivül à Sz. irásnak mások felet valo legnagyob méltóságàt comendálta it. *Igy értette ezt regé egy nē utolsois:* (g) *Isten után nincsen senkineknagyob méltósága, mint à Szent irásnak.*

(f) Matt. 4. 4.

(g) Alph. Tostat. in c. 4. Mat. q. 28.

14. Chri

14. Christus Urunk felöl eztirja Sz. Lukács: (b) A' kis Gyermek nevelkedik vala lélekben. Igazán mondgyuk hát innen ezt: A' Christus lelke nevelkedést vöt a bölcseségben. A' mi pártunkra álván it ezis: (i) A' Christus, a' miképpen testének állapattyában nevelkedet, úgy bölcseségébenis gyarapodot; mert, egyszer s mind jelenti ezeket ö felöle az Evangelista.

15. Ez helyböl: (k) Isten a' Pokolnak faidalmit meg oldotta, mikor Christust az halálbul fel támaztotta; a' vagy nem iol mondó gyuk é mi, hogy Christus azt a' bünteté st szenvedte, mellyet mi nékünk el-kellet volna pokolban viselnünk? Azt tartom nem vétünk benne, mert másokis igy irnak ez értelemnek aláia: (l) A' mely gyötrelmet Christus szenvedet, Pokolnak faidalma volt az.

16. Vagyon az ö Testamentomban egy illyen hely a' Limbus ellen: (m) A' Lélek meg tér Istenhez, ki adta volt azt. Hallodé, hogy akkor meg holtaknakis lelkek Istenhez mentek? Ezt másis igy érti: (n) A' léleknek meg téréſenem egyéb, hanem a' Lelkeknek meg tartó Istenhez valo menetelek.

17 Szen-

(b) Luc. 2. 40.

(i) Caiet. in cap. 2. Luc.

(k) Act. 2. 23.

(l) Sanct. in cap. 2. Act Greg. de Valent. tom. 4. in Thom. disp. 2. q. 4. punct. 2.

(m) Eccl. 12. 9.

(n) Pined in cap. 12. Eccl. pag. 1050.

17. Szent Péter igy irt régen: (o) A' lelki áldozatok, kedvessék Istennek, a' Iesus Christusnak általa. Ebböl vallásunk igy gyámolodik: Csak egyedül Christus a' mi közben járonk Istennek elötte. Ugy vagyon, mert è sem tanit külömbet: (p) Csak egyedül a' közben járó Christus által halgattatnak meg az embereknek könyörgések, mint Szent Péter szol.

18. Illyen szavait olvassuk Urunknak: (q) A' népeken uralkodnak a' királyok, ti penig nem ugy. Világos ebböl, hogy Sz. Péter nem tétetet az Urtul. a' több Apostoloknak Fejévé. Ercsünk ettülis: (r) Christus tanitása ellen volna az, ha Szent Péter Feje volt volna a' több Apostoloknak.

19. E' szép intését olvasván Szent Pálnak: (s) Nagy árron vétettetek; ne legyetek embereknek szolgái. Mint ha mondaná: Lelketek ismére ti meg kötelezésével ne engedgyetek az emberektöl talált törvényeknek. It kereskedtek ez lámborokis: (t) Christus vöt meg titeket; azért nem kel emberek szolgaivá lennetek. Azok penig az embereknek szolgái, kik magokat az emberi találmányoknak alájok vetik.

20. Effelét olvasunk: (u) Egy Istennek vitézeis, nem elégyiti magát è világi szorgalma-

(o) 1. Petr. 2. 5.

(p) Claud. Espens. in 1. Tim. 2. de Chr. Mediat. cap. 9.

(q) Luk. 22. 25. 26

(r) Mars. Patavin. in Defens. pacis pag. 203.

(s) 1. Cor. 7. 23.

(t) Lom. in 1. Cor. 7. Thom. ibid. Caie. ibidem.

(u) 2. Tim. 2. 4.

galmatosságokban. Világos ez innen: *Nem kel az Egyházi személyeknek világi dolgokat forgatni.* Igy discurrál ezis: (x) *Ki à Prædikállásnak Tisztiben munkálkodik, nem kel annak világi dolgokban elegyiteni magát.*

21. Egy Aszony-állat régen à (y) Pusztaban repule. Vallyon s-micsoda az? Ez: (z) *Meg lehet az, hogy néha az Ecclesiának ne legyen meg-tapasztalhato fenye.* Ez à mi vallásunkis innen.

22. Igy pirongattya vala Christus à Sardisi Angyalt: (a) *Mondatol élni, de meg holtál.* Ezt igy magyarázzák: (b) *Nem jo à név, doleg nélkül.* Miis ezt vetyük utánna: *Hogy à Catholicusi nevezet nem lehet meg csalhatatlan jele az Anyaszentegyháznac,* Mert mondhatod te magadat annak, de ki tudgya, hol à Dologh?

23. Illyen vigasztalást adot az öveinek Christus: (c) *Ne fély kicsiny sereg!* Avagy nem következiké ebbül ön kéjén ez: *Az Isten Anyaszentegyháza nem ál à sokaságbul?* Ha nem hiszed tanuly ettül: (d) *Nem csak à Tanitványokra tartozik ez, hanem minden igaz Hivekre, úgy mint kik, à töb sokaságra nézve csak igen kevesek.*

24. Azt

(x) Lyr, in 2. Tim. 2.
(y) Apoc. 12. 14.
(z) Ang. Rhemen. in annot. ad cap. 12 Apoc.
(a) Apoc 3. 1.
(b) Fran. Ribera in cap. 3. Apoc.
(c) Luca 12. 32.
(d) Corn. Iansenio in Conc. Ev. cap. 85 in c. 2. Luc.

24. Azt mondgya az Apostol; hogy az (e) *Antichristus, bazug csuda cselekedetekkel él.* Más ezt igy erösiti: (f) *Az Apostol tanittya, hogy az Antichristus csudákat cselekeszik.* Mi ezt adgyuk utánna: *Azért senki à csuda cselekedetekböl meg nem probálhattya az Ecclesia igasságát,*

25. Effélét adának ki régen: (g) *A' kik szentül akarnak élni à Iesus Christusban, háborusságot szenvednek.*
Ertelme ez: (h) A' *Nyomorusság, jele az Ecclesiának.* Ted ezt utánna: *Azért è világi boldogság nem jele az Ecclesiának.*

26. Isten szava vala ez régen: (i) *Gyümölcsözzetek, s szaporodgyatok.* Ezt némely ember igy Világositya: (k) *Moses minden embernek meg engedte az Házasságot, mégá Papoknakis, hogy valamiképpen annélkül lévén, tilalmas dolgokra ne vetemedgyenek.* Ez à mi Vallásunk.

27. Ebbülis Gyözök vagyunk: (l) *Minden lélek, à Felsö Hatalmasságnak engedelmes légyen.* Itt ezt mondgyuk: Még *az Ecclesiai szemellyek sem vétettek kitellyeséggel à külsö Magistratus hatalma alol.* Társom ebben ez: (m) *Ha minden Léleknek engedelmeskedni kel, ti nektekis Papok &c.*

28. A' minden-napi könyörgésnek

(e) 2. Thes. 2. 9.
(f) Bellar. libr. 3. de Rom pon. cap. 15. §. 1
(g) 2. Tim 3, 12.
(h) Claud. Espensa in 2. Tim. pag. 103.
(i) Gen, 1. 28.
(k) Polyd. Virg. lib: 5. de rer. inventio. cap. 4.
(l) Rom. 13. 1.
(m) Bern Epist. 42

è tzitkelyébűl: (n) *Ne vigy minket à kisirtetben*, ezt hozzuk ki, hogy *à Szegénységet nem jo kivánni, s-embernek magát arra* kőtelezni. Nézhetze ezis mit mond: (o) *A kereszteket nem* kel kérni, *hanem azokat el kel viselni, mert igy parancsolta Christus hogy imádkozzunk: Ne vigy minket à kisirtetben!*

29. Christut szavai valának ezek: (p) *Kiket Isten egyben* kőtőt, *ember el ne válasszа.* En ebbul igy beszéllek: Azért, *nem lehet oly fogadás, mely az Házasságot el-boncsa.* Erőssittetem ettűl: (p) *Azt mendgyák némellyek, hogy à Religio kedveért, fel kel bontani az Házasságot, de azt az Isten törvénye meg nem engedi, mert meg mondatot: A' mit Isten egyben* kőtőt *&c. Nemis szabad embernek el bocsátani feleségét, hanem ha paráznaságnak okáért.*

30. Igy beszélget az Apostol: (q) *Tudgyuk, ha è mi földi házunknak hailéka el-bomol, épűlèsűnk lészen Istentűl, nem* kézzel *csinált házunk, hanem* őrökké *valo menyben.* Ebbűl mi azt hozzuk ki; hogy *lelkűnknek testűnkből valo ki szakadásakor, mindgyárt menyországot nyerűnk.* Mert ezis igy beszél: (r) *Bizonyossan tudgyuk azt, ha à mi testűnk az Halál által el-bomol;*

(n) Mat. 6. 13.

(o) Bellar libr. de Laicis c. 16. § Secundacausa.

(p) Mat. 19. 6.

(p) c. sunt qui caus. 27. quaest. 27. ex Gregorio.

(q) 2. Cor. 5. 1.

(r) Thom. in 2. Cor. 5.

nem

nem reménségben, hanem ugyan valosággal, MINDGYARAST *mennyei dicsőséget veszűnk.* Enis ugy hiszem s-Vallomis.

31. Hogy az Angyalokat nem kelimádni, annak meg mutatására ezzel élűnk: (s) *Le borulék az Angyal lábai előt hogy űtet imádnám, de ezt hallám: Azt ne cselekedgyed, mert te szolga társod vagyok, Az Istent imadgyad.* Lássuk, ha mas igy magyarázza é: (t) Sz. *János meg tiltatván az Angyaltul hogy űtet ne imádgya &c. nyilván ez által minden teremtet állatoknak imádását meg tiltá, hanem csak az egy Isten tiszteletit ia vallá.*

32. Hogy csak egyedűl az Istent kellyen imádni, ezt igy bizonyityuk: (u) *A' te Uradat Istenedet imádgyad,* és *csak űtet szolgállyad:* E' szép helynek másokis ily világot adnak: (x) *E' nagy ereiű szokban à vagyon; hogy* CSAK EGYEDŰL az Istent kèl imádni.

33. Igy beszélle régèn à Sido nemzetség: (y) *Nem tud minket Abráham, ès Izrael nem ismér minket.* Ezt vehed it eszedben, hogy *à Szentek nem tudnak mindeneket, mellyeket è földön az emberek cselekesznek.* Ittis mellénk állanak igy beszélvén:

(s) Apoc. 22. 8. 9.

(t) Carolus Magnus libr. 1. de Imag. cap. 9. (circa Ann. 800)

(u) Matt. 4. 10.

(x) Geor. Cassander in Consul. art. 21. p. 971. Eras. in annot. Matth. 4. Cornelius Iansenius in Conc. Evang. c. 15. Mald. in Comm. capite. 4. Mat ✝10 pag. 91.

(y) Esai. 63. 16.

(z) Pine. in cap. 3. Eccles. fol 378. ex August.

(z) *Hogy ha illyen nagy Patriarchák nem tudták azt, miképpen légyen annak à népnek dolga; hogy hogy ismérhetik hát az halottak az élőknek cselekedeteket?*

(z) Exod. 32. 4.

34: A' mi Religionk ez helybűl: (z) *Ezek à te Istenid Israel, kik ki hoztak tégedet Egyiptombol,* ezt hozza ki: *A' Sidók à Borjuban imádták Istent;* (mert másképpen esze felettek voltak volna, Egyiptombul őket ki hozot Isteneknek névezvén à Boriut) Hozzánk hailot ezis: (a) *A' Sidok az igaz Istent à Borjuban tiszteltték, mely meg tetszik ezüszavokbul: Ezek à te Istenid &c. mind az által vétkeztenek, hogy Bálványt csináltanak az első parancsolat ellen.*

(a) Ioan. Ferus in capite. 7. Actor,

35. Efféle dolgot tilta meg Isten régen: (b) *Meg ne fertezteljétek magatokat, csinálván magatoknak valami faragot képet &c. mert nem láttatok semmi hasonlatosságot.* Ebűlè kerekedik ki: *Nem szabad az Isten képét valami hasonlatosságban ki irni.* Velem együt ezis ugy tartya: (c) *Világossan ki jű à Moses hellyebűl: hogy nem szabad volt akkor az igaz Istent valami képben tiszteln.*

(b) Deut. 4. 15. 16.

(c) Vasq. libr. 2. de ador. Disp. 4. cap. 2. ex Deut. 4.

36. A' Fogadás felől illyen irás vagyon: Mikor *fogadásbul ígirsz valamit à te Uradnak Istenednek &c.* Azért à Fogadás Istent illet. Mint ezis mutattya: (d) *A' Fogadás Molesnél nem egyéb, hanem az Istennek tőt igiret.*

(d) Greg. de valent. tom. 3. Commēt. Disput. 6. punct. 3. col. 1745. ex Deut. 23.

37. Emlékezik Urunk illyen dologrul: (e) *Ne eskűdgyetek sem az Egre, sem à Földre.* Tilálmas hát à Teremtet állatra eskűnni. Ugy vagyon, mert máfuttis ez az irás felőle: (f) *Gonosság à Teremtet állatra eskűnni, mert Istentűl megtiltatot.*

(e) Matt. 5. 34. 35.

(f) c. Movet te caus. & quæst. iij. in Appen.

38. A' meg Szentelés után, (g) *Kenyérnek* nevezi az Apostol az Ur Vacsorájában valo Kenyeret. Hogy hogy változnék hát az el Christus testévé? Egy nagy emberis igy szolla ehez: (h) *Sokan tanitnyák, hogy à meg Szentelés után, mind állattya mind szine meg marad à kenyérnek, mert annak szine, hogy álhatna meg, kenyere nélkűl?*

(g) 1. Cor. 11. 26. 27. 28.

(h) Inno. 3. in. l. de Offic. alt.

39. Iesusunk szavai ezek: (i) *Nem iszom ez időtűl fogva è szőlő tőkének gyűmőlcsében &c.* Ez innen ki iű: (k) *A' mely pohárt Christus à Tanitványoknak adot, abban* BOR *volt.* Nem kel hát á Bort vizzel meg elegyiteni.

(i) Matt. 26. 29.

(k) Alphons. de Castr. libr. 6. advers, hæres. verbo Eucharistia hæres. 6.

40. Igy ira haidan Szent Pál: (l) VALAKI *ijandgya az Urnak Pohárát*, &c. Ez az értelme: (m) VALAKI, *vagy szegény, vagy Gazdag, vagy Pap, vagy* KÖSSEG, *isz/za az Urnak pohárát* &c. Ki kel hát à Pohártis osztogatni à Kösségnek. Miért? (n) *Mert mikor Christus igy szollot: Igyatok ebbül minnyájan, értette mind à Tanitványokat, mind à töb Hiveket.*

41. Mikor az Azostol igy szol: (o) *Ezt tselekedgyétek az én emlekezetemre*, nem azt akarja mondani: *hogy engem meg-áldozzatok à Szent Vacsorában.* Ezt igy értik: (p) *Nincsen az oltaron à Christus áldozatyának sokszori iterátása.* Hát? *Az egyszeri áldozatnak mindennapi meg-emlitése, amamendás szerint: Ezt cselekedgyétek &c.*

42, Ugyan è szobul: *Ezt cselekedgyétek &c.* ezt hozza ki egy Tudos Ember: (q) *A Coriuthusi Gyülekezetben, ugy osztogattatot az Ur-Vacsorája, hogy azt à Kösség nem csak nézte, hanem éltis azzal.* Rontya ez velem edgyüt à *Magános-Missét.*

43. Szent Pál szavai ezek: (r) *Inkáb akarok à Keresztyéni Gyülekezetben öt szót szollani értelemmel, hogy egyebeket tanicsak, hogy sem mint tiz ezeret szolni idegen nyelvel.*

Ebbül

(l) 1. Cor. 11. 27.
(m) Ans. in 1. Cor. 11.
(n) Pasc. in lib. de Corpor. & sang. Do. cap. 15.
(o) 1. Cor. 11. 24.
(p) Glos. Bibl. ord. in Epist. ad Hebr.
(q) Iodoc. Tiletanus part. 2. Defensio. Tridenti. ad cap. 6. sess. 22.
(r) 1. Cor. 14. 19.

Ebbül ezt hozták régen ki: (s) *Az elödedi Anyaszentegyházban* à Szent *szolgálatok, érthetö nyelven tétetnek vala.* Igy értünk miis. De, (t) *bezzeg csuda dolog, hogy itel-változot az Ecclesia szokása!*

44. Ugyan ö beszéllé eztis: (u) *Ha à tudatlan parasztt, nem tudgya mit mondasz, hogy hogy mondhat Ament az hálá-adásra?* Ez Szént hely azokat seddi, kik az Ur-Vacsorája szolgáltatása közben, csak susogva viszik végben tiszteket. Ezért adának régen esselét ki: (x) *Parancsollyuk minden Papoknak, hogy az Isteni szolgalatot à Kösségül meg-érthetöképpen vigyék végben, mert ugy hadgya az Apostol, hogy Amen mondassék reája, s érttsék à szot az Halgatok.*

45. Az Apostol erre tanita: (y) *Semmi kárboztatások nincsen azoknak*, kik à *Iesus Christusban vadnak.* Ertelme ez: (z) *A kárboztatásnak el-vételén, érti az Apostol*, à vétektül s bünteésül valo meg szabadulást. Ha ugy vagyon, miért kellene hát minékünk ez életben eleget tennünk?

46. Christus Vrunk igy fenyegeti vala à Phariseusokat: (a) *Iai tinéktek irástudok és Phariseusok, mert à szegény özvegyeknek házokat meg-emésztitek, &c.* Mind

(s) Lyra. in 1. Cor. 14.
(t) Erat. in 1. Cor. 14.
(u) 1. Cor. 14. 16.
(x) Iust. Imperat. Nov. 137. capite 6.
(y) Rom. 8. 1.
(z) Thom. in h. l.
(a) Matt. 23. 14. 15.

à *Tengert s-földet el-kerűlitek, hogy Pogány-bul Sidot tegyetek. &c.* Ezt igy szabo-gáttyák: (*b*) *Iai tinéktek Pharisеusok,* (*ezeken értetnek à Bűn bocsánattal kereskedők*) *kik meg emésztitek házokat az őzvegyeknek à ti Bucsu leveleitekkel, mind à Tengert s-földet el-kerűlitek, hogy Pœnitentia nélkűl valo embert tegyetek; kiknek à veszendő dologért Eget igirtek, de űtet Gehenna fiává teszitek.* Ha à Bucsu leveleket è Szent helybűl győtri valaki, à mi Religionk sem mond ellene.

47. Tellyességgel (*c*) *meg tiltotta* Isten az Házasságbéli némely Gradusokat. Ehez igy szollanak: (*d*) *Nem szabad még à Papánakis ezekben à Gradusokban dispensálni.* Miis ugy hiszszűk, s-vallyuk.

48. Moses irja; hogy az őzőnkor (*e*) *minden hegyek bé borittattak volt vizzel.* Ebbűl ez hozatik ki: (*f*) *Hogy most à Paradicsom nincs è világon, mert az őzőn-viz azt el-rontotta.* A' mi Vallásunkis ez.

49. Vrunk szájábul jőt ez: (*g*) *Akar minémű hivalkodo szot szollyanakis az Emberek, számot adnak arrul az itilet napján.* Innen è fakad ki; (*h*) *Ha még à hivalkodo szorulis számot ád ember, hol vagyon ollyan vétek hátt mely természeti szerént bocsát-*

(*b*) *Onus Ecc. cap.* 15. § 46.
(*c*) *Lev.* 18.
(*d*) *Corn. à Lap. in c.* 18. *Levit. Ale. Car. Ict. pont. lib.* 2. *de Matr: c.* 5.
(*e*) *Gen.* 7. 20.
(*f*) *Bened Perer. lib.* 3. *in Gen. Disp. de Parad. p.* 302.
(*g*) *Matt.* 12. 36.
(*h*) *Sixt*⁹ 3. *Episco-Rom. de mal. doct. & op. fid. tõ.* 5. *Bib. s. col.* 826.

csáthato volna? A' mi Religionk sem tud ollyan Bűnt.

50. A' Szent irás sáia igy sol: (*i*) *Nincsen csak egy igazis.* Innen mondgyák mar ezt: (*k*) *Ez az hely, még à Boldog Szűzetis ki nem veszi, mert az egy Christuson kivűl mindeneket bün alá rekeszt.* Te magad mondád!

51. Illyen dolgot irt meg az Apostol: (*l*) *A' kivanságotis nem tudtam volna, ha á Tőrvény nem mondotta volna: Ne kivány-* Illyen Gyertyát gyuitottak ennek: (*m*) *A mely kivánságrul az Apostol szol, vétek az, à menyiben az eredet szerént valo véteknek része.* Mondgyad hát: *Hogy az uijá szűlettekben lévő gonosz kivánság, még à Keresztség utánnis vétek, bár hozzá ne járullyonis à meg eggyezés.*

52. Effelétis jelentet ugyan ázon Apostol: (*n*) *Isten kegyelméből megigazulván &c.* mely helyet igy világositanak: (*o*) *Itt à kegyelmen, nem Isten belénk őntőt ajándéka; hanem à mi érdeműnknek ellenében vettetet dolog, értetik, s-annyitis teszen mint* KEGYELEMBŰL. Igy énekel az Evangelicusi seregis.

53. Emlicsűk mégis Christus Urunk illyen szavát: (*p*) *Nem ti választottatok enge-*

à *Lapide. Guil. Est. in h. l.* (*p*) *Ioh.* 15. 16.

(*i*) *Rom.* 3. 11.
(*k*) *Gui. de Perp. Carm. in Harm. Evangel. quam voc quat. unũ in ann. ad Luc.* 1. 35. *pag.* 19: *ex Aug. lib. de Nat. & Grat. tract. ist. Rom.* 3, *omn. pec.*
(*l*) *Rom.* 6. 7.
(*m*) *Cai. in Ep. Roman. c.* 7. ℣. 7.
(*n*) *Tit.* 3. 7.
(*o*) *Corn.*

engemet, hanem én titeket. Azt akaria Urunk mondani: (q) Valaki è Barátságnak méltoságárahivattatot, ne magának tulaidonicsa à Barátságnak okàt, hanem énnékem, ůtet el-válaztot nagy Urnak. Ki reked hát igy az el-válaztásbúl, az emberi érdem.

(q) Thom. in cap. 15. Ioan. sup. h. verb.

54 Ezis ů Felsége száiábul származot: (r) A rosz fa, rosz gyümölcsőket teremt. Innen, illyen consequentiát faragot egy jeles ember: (r) A Philosophusoknak io cselekedetek, nem voltanak iok, mert noha volt valami szine à jónak bēnek, de nem származtak jo fátúl, tudni illik, igaz Hittűl. Ezt miis helyben hadgyuk.

(r) Matt. 7. 18.
(r) Ioan. Fer⁹ libr. 1. in Mat. ad cap. 7. pag. 125.

55. Megént az Apostol ál elől, s-igy beszél: (s) Isten kegyelmébúl tartattatokmeg, Ez hozatot innen világra: (t) Az Istenhez valo meg térés, nem az ember szabad akarattyában vagyon, hanem Istennek kiváltképpen valo ajándéka ez. Ezt hiszszűk miis.

(s) Eph. 2. 5.
(t) Thom. in Comm. Eph. 2.

56. Abrahám felől penig ezt mondgya: (u) Hitt az Abrahám Istennek, és tulaidonitatott nékie igasságul. Ehez igy szollanak: (x) Abráhám nem cselekedet által volt igaz, hanem csak hit által, Fiának fel-vitele penig, volt az ů Hitinek bizonysága. Itt nyugszunk miis.

(u) Iac, 2. 23.
(x) Glos. Bibl. ord. in cap. 2. Iacob.

57. Vé-

57. Vegyűk be eztis: (y) Nem tulaidonitotta Christus à bűnőket. Láttya it akar ki, hogy à mi meg igazulasunk, à Christus minékűnk tulaidonittatot igasságában ál. Ezt masis igy erőssiti: (z) Az Isten bűnné tőtte Christust, hogy mi Isten igassága lennénk ů benne. Ugy lőt ů bűn, mint mi igasság. De ů tuláidonitás képpen lőt bün, azért miis ugy lőttűnk igasság. Ehez támaszkodnak à Cálvinistákis.

(y) 2. Cor. 5. 19.
(y) Ans. in 2. Cor. 5

58. Vallyon s mit teszén ez: (a) En bizonyos vagyok benne, hogy sem élet, sem halál &c. Itt jár az Apostol szava: (b) Bizonyossak legyetek benne, hogy sem élet, sem hálál &c. el nem szakazthatnak minket az Isten szerelmétűl. Miis ki rekesztyűk è Iámborral eggyűt, bűneink bocsánattya felől valo kételkedést, mert másis azt mondgya: (c) Az igaz válaztottak, oly bizonyossak à jövendő boldogság felől, hogy azok közzűl minden, ezt mondhattya az Apostollal: En bizonyos vagyok abban, hogy sem élet, sem halál. &c.

(a) Rom. 8. 38.
(b) Bern. Serm. 3. in festo Pentecost.
(c) Pesã. in Thom, part. 1. fol 137. de Ambros. Cathar.

59. A'Tőrvényrűl régen è mondaték: (c) Miért kisirtitek az Istent, à Tanitványok nyakában oly igát vetvén, mellyet sem à mi Attyáink, sem mi el nem hordozhattunk? Innen ez à kővetkezés: (d) Lebetetlen bé tőlteni az

(c) Csel. 15. 10.
(d) Thom. in Expla. c. 3. Gal. lection. 4.

ni az Istennek egész Törvényét, mert meg mondatot, hogy azt senki el nem bordozhattya. Ez à mi vallásunkis.

(e) Esai. 64. 6. 60 Hat chez mit mondanàl: (e) *Minden mi igasságunk, mint à meg fertezteset ruha.* En chez igy szolnék; *hogy még az mjiá szűletteknekis jó cselekedetek, nem tökélletesek ezéletben.* Mert ittisà mi részűnkre álot ez: (f) *Meg vallyuk azt, hogy mi minnyájan tisztátalanok vagyunk, mert senki nincsen à ki ne vétkeznék. Errűlis vallást teszűnk; hogy minden mi igasságunk meg elegyittetet sok tisztátalanságokkal.*

(f) Hier. ab Oleast. in cap. 64 Esai. Col. 1255.

(g) Rom. 8. 18. 61. Olvastadé ezt: (g) *Bizonnyal mondom, hogy à mellyeket most an szenvedűnk, nem hasonlitandok à dicsőssegbez, mely nékűnk meg jelentetik.* Ha valaha láttad ezt, tudom ezt hoztad ebbűl ki: *Sok szenvedésévelis, nem érdemelbet ember magának örök életet.* Méltánnis, mert ezis igy vall: (h) *Tudgyuk az örök életrűl, hogy ez életnek szenvedési, nem hasonlitándok ama következendő dicsőssághez. ha csak egy ember szenvednéis azokat el. Mert nem ollyanok az embereknek érdemi hogy azokért örök életet tartoznék Isten törvény szerénti adni, à vagy hogy Isten, bosszusságot szerezne valakinek azzal, ha azt meg nem adnà.* Mert

(h) Bern. serm 1. de Annunc. col. 106.

minden

minden érdem Isten ajándéka, és igy az ember inkább tartozik Istennek azért, mint Isten az embernek; s micsoda is minden érdem ehez à nagy dicsőssághez képest?

62. Foroghatot ezsokszor előtted: (i) *Az örök élet, Isten ajándéka.* Az Evangelicusokkal egyűt, igy világositta egy valaki ez helyet: (k) *Nem mondgya az Apostol, hogy az igasságnak soldgya az örök élet, hanem, Isten ajándéka az örök élet, hogy innen meg ércsűk, hogy mi azt, nem à mi érdemünkbűl, hanem Isten kegyelmes ajándékábul vesszük el.*

(i) Rom. 6. 23. (k) Caiet. in h. l.

62. Láttam illyent: (l) *Az eledel minket Isten előt kedvesekké nem teszen.* Ez helybűl è jő ki: (m) *Ia vallom è szot: az eledel nem commendàl minket az Istennek. Mert holot Isten mindeneket az emberért teremtet, s-egyebet nemis kiván mi tőlünk à kegyes életnél; mit használ Istennek hogy ha mi Halak, madarak, vagy négy lábu állatoknak Husokkal élünk?* Egy szoval ezt vallyák az Evangelicusokis: (n) *A mit előtökben tesznek, meg egyétek. Itt meg engedtetik minden féle étel, még azis, mellyet à törvény régen meg tiltot vala.*

(l) 1. Cor. 8. 7. (m) Eras. in Par. cap. 8. 1. Corinth.

(n) Alph, à Castro libro 3. adv. hæres. tit. Cibus. hæres: 2.

63. Győznémmind elől hordani azokat, mellyekbűl az Evangelicusok az

ű Tu-

(o) Esai. 53. 5.

ű Tudományokat bizonyityák. Ezzel rekeztem bé: (o) *A vagy illyené à Bójt, mellyet énparancsoltam, hogy nap estig az ember győtőrje magát* &c Ebbűl azt hozzuk ki, hogy az ételtűl valo magunk meg fogásának, kevés haszna vagyon. Hol hát à Bűitnek érdeme? Ertette ezt ez: (p) *Láttyuk à Propheta szavaibul, hogy az ételtűl mi magunk meg tartoztatásának kevés haszna vagyon, más ioszágos cselekedetekbűl Commendáltatik inkáb az.*

(p) Greg. Pastoralis curæ par. 3. Admonit. 20. col. 202.

Ez egy néhány Szent irásbéli hellyekbűl bé hozot Religiojokat à Cálviniſtáknak: im magok à Pápiſta Doctorok iavallyák; à Szent irásban lenni azt, helyeſſen tanittyák. E' vagyon hátra, mondgy KUHIT, hogy mindent csak el-beszélsz igaſság nélkűl; à vagy roncsel mind ezeket, s verd fűben mind è Pápiſta Doctoridat. De láſſuk minémű fenecket kerekiteſz az ELSŐ Ok-nak.

EL-HAILOT PAPISTA.

(q) fol. 8. 9.

(q) *GYermekségemtűl fogva azt csepegettek vala belém Tanitoim, hogy űk semmit azon kivűl nem hiſznek, nem tanitanak, à mit*

mit Iſten Szent könyvében előnkben adot; űk csak azt irtogattyák, s tiſztogattyák à ſok emberi találmányoktul, mellyekkel à Pápiſták bűvölkődnek. Nincsenis egyéb közben vetések à Pápiſtákkal, hanem hogy űk à Sz. Iráſt állattyák; ánnak tanitását tiſztán oſztogattyák; azon kivűl ſemmit hinni nem akarnak. A Pápiſták penig, à Szent iráſſal nem gondolnak, csak à Pápák Végezéſi s lelemény, helyben maradhaſſanak. Ezt à mely bátran hallottam hirdetni, oly bátran hittem: és arra gondolkodásomot nemis fordittottam, hogy ennek igaſságát viſgálásra hocsátánám, mivel ezt kérdésben ſem ereſzthető igaſságnak tartottam.

ERŐS CALVIN:

MOndom hiszem hogy nagy fenek kerekités. de otrómba cirkalmazás! Gyermek korodban állhatatlan voltál, mert ha akkor mély győkeret vertél volna à Vállásban, nem engedtél volna ily könnyen az Hitető Lelkeknek: Mert: (r) *Tanics à Gyermeket az ő utának modgya szerént, még mikor meg vénbeszikis, el nem távozik attul.* A magatok felei, mit mondottanak régen az Evangelicusok

(r) Prov. 22. 6.

Tudományárul, meg olvashattad volna ezt: (s) *Az Augustai Gyűlésben, magok megvallották à Pápisták, hogy a mi Tudományunk merődön merő Szent irás; csak azértis kárhoztatnak minket ůk, hogy az ű Traditiojokat meg nem tartyuk.* Im ezeknek Vallások szeréntis. à mi Tudományunk csak az Isten kőnyvébűl vagyon ki adva! De vallyon ugyan *találtaké sok emberi Leleményeket à Pápista Vallásban,* à te régi Tanitoid? A rutat nem szépithették meg vallom, mert efféléket olvastanak: (t) *Oly időre jutottunk, melyben az Isten törvényének, eleiben teszik az emberek à magoktul költ leleményeket.* Illyentis tapogattanak: (u) *Mostan emberi találmányokkal, találta à Satán fel ékesitve az ű bázát.* Ugy annyira, hogy ugyan igy pirongatodzék ama Nagy ember: (x) *El-hadtátok az igaz Tudományt, s Fabulákhoz ragazkodtatok.* Ha mi ki vetőt saiditottak azért à Cálvinista Tanitok á Pápista Vállásban. Saját magok némely Pápisták Vallása, erőssitette űket abban meg. Mint most is hallal vagy, HUSZON HARMAT az Emberi leleményekben. Hát ebben igazat mondottaké Haidani Tanitoid; hogy *à Pápisták à Szent irással nem*

(s) *Spalat tom 5 Ien p. 35.*

(t) *Nicol. de Clem. Archidi. Ecc Baio de corru. Ecc. statu cap. 5, à ad 27.*

(u) *Alv. Pelag Ep. Sylv. de planctu, Eccl. lib. 2. art. 2. f. 104*

(x) *Inn. III: Pont. Rom in Bulla ad Christian Vniv An. 1212. exarata.*

(y) *pagin. supr. 89.*

nem gondolnak, csak à Pápák végezési helyben maradhassanak? Bizony dolog, nagy fát mozgattak, ha le-dűjthették! Enis mondanék valamit; ha effele dictálások akadnának szemem eleiben: 1. (z) *Elveszendő betűkbül ál à Biblia.* 2. (a) *Merő, Bél nélkűl valo Dio haj az.* 3. (a) *Tolvajok barlangja, s Eretnekek mű hellye, az.* 4. (b) *A' Szent Irás az Ecclesia authoritássa nélkűl csak merő Æsopus fabulája.* 5. (c) *Az Ecclesia, szintén ugy becsűlli à Traditiokatis, mint ha maga Christus, vagy à Szent Lélek dictálta volna azokat.* 6. (d) *Az Ecclesiák Traditioit, ha szintén à Szent Irásban nyilván nincsenekis, de mégis ugy kel becsűlni, mint à Szent irást.* 7. (e) *A' Romai Anyaszentegyház Traditioi, sokkal nemessebbek s Hathatobbak, à Szent irásnál.* 8 (f) *Sokkal töb erősség vaygon à Traditiokban az Eretnekek ellen, hogy sem à Szent Irásban.* 9. (g) *Az Pápa hatalma, nagyob az Apostol szavainál.* 10 (h) *A Pápa dispensálhat még azokbülis, mellyeket Isten meg parancsolt.* Vallyon s ezek, nem anyit teszneké, mint à Sz.

(z) *Lind. lib. 1. Strom, c. 2. in prin. cap 6. in fine. idem ibid.*

(a) *Turra Iesuit. Cont. Sad: pag. 99.*

(b) *Virtus Milet, in Discuss. Sexcent. err. Hesb. pag 21.*

(c) *Conc. Trident. Sess 4.*

(d) *Alph. à Castr. l. 1. advers. hares. cap 5. Censur Colon. fol. 230 Bell libr. 1. de Sacra. in gen. c. 14.*

(e) *Petr. à Soto in Confess. Cath cap de Eccl pag 138.* (f) *Melchior. Can⁹ libr. 2. Locor. cap 3. pag 155.* (g) *Rota Decis. 1. n. 3.* (h) *Bellar. Contra Barclai. cap. 21.*

àSzent Iràssal nem gondolni? Nem de nē nagyob poltzra tétetteneké à Pápák leleményi, hogy sem à Szent Irás hagyományi? Oh Világ! Világ! Igy palástolz hogy *bátran hitted* elébbi Tanitoid bé hozot Tanitásokat. Elég ostoba voltál! Hiszem nem vagy (*i*) *értelem nélkül valolo, és ószvér!* A' vagy talám mostannis tudatlanságban vagy, (*k*) *mint* à *Vad szamárnak Fia?* Még à Királyoknakis régen, kezekben kellet lenni az (*l*) *Isten könyvének.* Parancsoltatot nékedis; hogy (*m*) *meg őrizd magadat az hamis Prophétáktul*; mert gyakorta (*n*) *az hamis Apostolok, Christus Apostolivá változtattyák magokat.* A' *Berréaiaknak* prédikált Evangelium, (*o*) Szen Pál letzkéiē vala, de mégis, az ű tűle mondatot *Isten beszédét, minden nap az irásokbul tudakozzák vala, ha azok ugy volnánaké?* Hát néked, miért nem kellet végére menned, à te, jo lelkű, Elébbi lelki Tanitoidtul, mit tanitanak à Pápisták à Szent Irás felől? Talám efféle lelkű *IEsu-Witt* tanitot: (*p*) *Azt hazudgyák nagy kiáltva á Prédikátorok hogy mi az emberektűl* költőt *Traditiokat, nagyobra becsűllyűk az Isten beszédénél.* Nem hazudgyuk (*Becane!*) hanem illyen

(*i*) Psal. 32. 9.
(*k*) Iob. 11. 12.
(*l*) Deut. 17. 18.
(*m*) Mat. 7. 15.
(*n*) 2. Cor. 11, 13.
(*o*) Act. 17. 11.
(*p*) Beca. in pralu. Manual. a. num. 2.

Tanut

Tanut még-is olvasunk: (*q*) *Szűkségesnek itillyűk, hogy az Ecclesia Traditioinak, nagyob Méltoságokat mutassuk meg, hogy sem à Szent Irásnak.* Eztis láttuk: (*r*) *Csak maradgyanak meg á Traditiok, nem vall abban az Ecclesia semmi kárt, ha à Szent Irás elvészis.*

E' te Grapsádat azért jo Barátom! ily *Censura* alá vénnek az Ertelmesek: 1. Gyermekségedben neked jol esepegették szivedben à Vallást; de csak è volt à Felső Birotul ki-adva: (*s*) *Ezt sem valaztotta Isten.* Ittis tőlt è bé: *Angelicus Iuvenis senibus Satanizat in annis.* Iol tanitának Gyermek korodban, de végre ama Fekete Dromonak kacsontál. *Alhatatlanság ez!* az *Helvetiai* Confessiorul nem értekeztél Tanitoidtul; maga ot talàltad volna fel, hogy az űkenyerek *Biblia, s nem az Emberi Traditiok,* Ez aránt, ama szén égető bűrében öltöztél, ki csak *azt vallyavala, à mit az Ecclesia. Azért Carbonarius vagy.* 3. Bálvány imádonak tartyuk mi azt, ki (*x*) *emberben bizik*; te penig, à te Tanitoid sűvöltéseknek menten alakoztal Azért emberben bizván, ez à te Koronkád: *Bálványt imádo!* 4. Nagy REST emberis vagy;

(*q*) Alb. Pighius Cardin. in Præfatio. Hierach. Eccl. Et, lib, 1. Ecc. Hierch. cap. 3.
(*r*) Guil. Lind. lib. 5, de opt. interpr. gener. p. 9.
(*s*) 1. Sam, 16. 8.
(*x*) Ier. 17. 5.

 mert

(y) Hebr. 10. 28. mert: (y) ki el vonándgya magát, az Isten Lelke, azt nem kedvelli. Hová tötted it eszedet? talám ágyban fekűttél? Nagy Tunyaság volt hátabotában Religiot Változtatni, azonban à Tar Varjuként más seregben menni. Piha Rest! De mondmeg kérlek, kitűl csábittattál el?

EL-HAIL. PAPIST.

(z) Fol. 9. EGy Pápista ember szolla beszélgetésemre igy: (z) Io Uram! hogy meg ércsed; à Romai Ecclesia, oly igaznak hiszi, valami à Szent Irásban foglaltatik, hogy, ha az lenneis, à mi lehetetlen, hogy Szent Pál à töb Apostolokkal edgyűt, vagy az Istennek (a) Sz. Angyali, ellenkezöt tanitanának à Szent irással, azokatis meg átkozná, és helyt nem adna tanitásoknak. Mert, valamely igaz, hogy Isten nem hazudhat; oly igaz, hogy valami az Isten könyvében vagyon, merő igasság; à mi ellenkezik azzal, hamisság. Azért, ha valamely Pápa, Isten igeje ellen tanitana, bátran és nyilván azt mondanák à Romai Hiten valok: (b) Istennek engedűnk, az emberi tévelygést nem halgattyuk. Kire nézve, magokis à Pápák, Irott törvényekben hadták; (c) hogy Szent Irással ellenkező dolgokban, senkinek

(a) Gal. 1. 8. 9. Sim. Deut. 18. 19.
(b) Act. 5. 29.
(c) Caus. 11. q. 3. Can. 93. Can. 97. Caus. 25. q. 1. Can. 6. 7. &c.

nek nem kel engedni; és hogy nem szabad à Pàpáknak ollyat rendelni, à mi Szent Irassal ellenkezik; hanem csak oly dolgokrul tehetnek Végezést, mellyek fel nem bontyák, es nem ellenzik az Istentűl jelentetet Igasságot. Továb azt mondá: Hogy szem feny vesztés, és csak költés, mikor à Cálvinista Prædikátorok, azzal szinlik és kelletik Tanitásokat, hogy à mit űk birdetnek, mind à Szent Irásban olvasták. Mert attul az Igasság oly távul vagyon, hogy sőt, azok kőzzűl, à miben ellenkeznek à Pápistákkal, se nagyot, se kicsint csak eggyet sem találnak à Szent Irásban. Mind csak magok gondolattya és találmánya. Eggyűl eggyig csak fabulák, költések, valamiket vitatnak à Pápisták ellen. Es, ha csak eggyet azok kőzzűl à Szent Irásban olvasnak; minden tartoztatás nélkűl, miis mindgyárt kárhoztatni fogjuk, à Szent Irással ellenkezö tudományt.

ERŐS CALVINISTA.

AZ à veled beszélhető Pápista ember ollyan lehetet, mint Salamonnál amatisztátalan személy; (d) kieszik, ez után meg-törli az űszáját, és azt mondgya: Nem

(d) Prov. 30. 20.

cselekedtem semmi genoszt. Hát igaznak biszi à Romai Ecclesia à Szent irást? Ki irta hát ezeket: Kitül vadnak ezek ki adva: (f) Sokkal hasznossab à Kösségnek kezében venni à Breviariumot, hogy sem a Szent Irást? Ha igaz à Szent Irás, miért fogod meg az Igazat à Kölségtül? Ti adtátok ezt ki: (g) Az Hiszedé à setétséget hogy világosság? Ti tenészéftek ez: (h) A' Szent irás nem lehet magának magyarázója; mégis azt vitatod, hogy azt igaznak hiszed! A' volnalenséggel vádolnak. s. felöle igy szolnak: (i) Nem mindenek irattak meg à Szent Irásban, mellyek tartoznak à keresztyéni Tudományra? De talám Aequivocal à Pápista szokása szerént? s à Szent Irason érti à Vulgata Deák Bibliat, hogy az áz igaz? ha nem, mert igy szollának régen felöle Alig (k) Csak egyedül à Vulgata Deák Biblia, biztelre mégtö s. Szent könyv. Itis veremben esset à Pápista, mert (l) az à Biblia, Szántalan

(e) Stap. in Relect. princ. fid. doct. cont. 5. q. 3. art. 2.

(f) Facul. Parisi. in Cens. Con. Eras. tit. 12.

(g) Pist in Hodeg. c. 3.

(h) Theod. Peltan. in Disp, de num. lib. Canon. Sect. 7. th. 1.

(i) Melc. Can. lib. 3. Loc. Theo. cap. 3. p. 151.

(k) Stapl. in Relect. prine fid contr. 5 q 3. art. 3. (l) Iac Fab. Stapul. in praefat. annot N. Testam Sixt. Senens. lib. 8. Bibliothec. haeres. 13. Azor. lib 8 Instit cap 3.

talanságyatkozásokkal rakva; mégis à vòlna è igaz? Láddé hogy nem Igazán koldul à Pápista! Ugyan meg veti à Szent Irással ellenkezö dolgot à Romai Ecclesia? Itis fikos à Pápista szaja, vigyáz reá: (m) Noha à fogadásokat bé tölteni parancsollya Isten, de mégis némely dologban, meg engedheti azt à Pápa, hogy az ember bé ne tölcse azt. Micsoda? Lám nem veti meg à Szent Irásal ellenkezö dolgot! olvastam illyent: (n) Noha Christus mind két szin alat ki osztogatta az Ur Vacsoráját, de MI AZZAL NEM GONDOLVAN, egy szin alat adgyuk. Mely gyülés felöl igy irnak: (o) Nem adhatni à Kösségnek oda à pohárt, mint à Christus szerzette, mert az Ecclesia, MAS KEPPEN végezte Nosza most Pápista Uram, tüzelledgyék az ortza! Enis igy beszèllek hát: A' mi ellenkezik à Christus szerzésével, azt, (ha Angyal ellenben tanitanais) meg kel vetni. De à pohárnak ki nem osztogatása, ollyan. Azért &c. A' Pápáknak ez aránt irott Tör rények, szem bekötö Lopokák. Mert hol adnak ahoz; s hól vesznek abbul A' Pápista Amitò, maga Vallása oltalmára, citált valamit à Regulatiokbam: én azok üstökét igy vonatom, más ellenben Tanitokkal

(m) Iod. Lorsch. in Thesauro Tbe. novo Vocabul. Votum. num. 7.

(n) Conc. Constan. An 14. 5. Sess. 13.

(o) Greg. de Valens. tract. de Missa fol. 95.

tokkal: 1. (p) *Minden mi Decretuminkát, erössen meg őrizni parancsollyuk, ugy hogy, valaki azok ellen vét, soha nem leszen annak kegyelem.* Hallod! à te tűled citált *Canon ez:* (q) *Az Ecclesiának előtte jároja, ha Szent Irás ellen valamit parancsol, mint Hamis Tanu, ugy tartassék.* Ismét: (r) *Az holot nyilván, vagy Christus, vagy az Apostolok valamit végeztenek, ot nem lehet* ã *Pápának uj-Tőrvényt szabni, hanem mind à vérig s lélekig, azt inkàb meg tartani.* Ezeket által ölti az első végezés, mert, MINDEN PAPAI DECRETUM ot feszeget. 2. (s) *Bizonyára oly nagy becsűleteti vagyon à Szent Széknek, hogy, annak végezését, inkáb veszik az Ecclesia elöt Iáronak szájábul, hogy sem à Szent Irásbul; mert csak annak akarattyát, vagy nem tetzését nézik.* Hiszem csaloka lotyo volt à te Pápistád, hogy ezeket el rekkentette volt tűled! Ezek után ènis azt teszem; vai nem ugy vagyon; mert (t) *iob Istennek engedni, hogy sem az Embernek.* Hát ugyan tàgadta az à Pápista az *Evangelicusok Religioját à Szent Irásban lenni?* Hihető IESU-*Witt* (Titok) volt, s azért Megént, uj gondot kel fel vállálnom; Vallásunkat à Szent Irásban lenni, meg-

(p) c. Si Roman. dist. 19.

(q) c. Si is qui præ est 11. q. 3.

(r) c. sunt quidam. caus. 25. q. 1.

(s) App. c Si Papa dist. 40. in editio. Gregoriana.

(t) Actor. 5. 29.

mutat-

mutatnom; à Romai Vallásal menyiben ellenkezzék az, declarálnom. Ha mégis tusakodol à Szent Lélek ellen, meg lásd, lelked el ne veszesd.

EVANGELICUSOK RELIGIOIA:	PAPISTAK ELLENBEN TETETET VALLASA.
1. A' Prophétáknak beszédek, setétségben valò lámpás. 2. *Pet.* 1. 19.	1. Azt akarta à Sz. Lélek, hogy à Sz. Irás homályos legyen. *Baldvinus Iunius libr* 12. *Manual. Theol c.* 7. *pag.* 529.
2. Ird meg Iános, à melljeket láttál. *Apoc.* 1. 19.	2. A' Christus nem iratta à Sz. Irast, csak prædikáltatta *Costerus in Enc. pag.* 43
3. Régtűl fogva tudom à te bizonságid felől, hogy azokat állandokká tőtted. *Psalm.* 119. 152.	3. Az Ecclesiátul fűg à Sz. Irás, nem az Ecclesia fűg attul *Bellar. lib.* 4 *de Eccles. cap.* 2. § *secunda nota.*

4. Az

4. Az ember Fia, nem tudgya az itilet napját *Marc* 13. 32.

4. A' Christus lelke, mindeneket tudot, ugy hogy semmit sem tanult, mellyet az előt nem tudot volna. *Bellar. lib* 4. *de Christo cap.* 1.

5. A' te kezedben ajanlom Attyàm az én lelkemét. *Luc.* 23. 46.

5. A' Sz. Attyákért Limbusban szállot à Christus lelke, hogy az ot valokat ki szabadicsa: *Bellar. libr.* 4. *de Christ. cap.* 16.

6. Egy à közben járo, Isten s. Emberek közőt, az Ember Iesus Christus. 1. *Tim.* 2. 5.

6. Az. Angyalok s. Szentek, közben jároink mi nékünk. *Costerus in Enchir. de vener. Sanct. pag.* 470.

7. Christust tőtte Isten, az Anya-Szent, egyháznak Fejévé. *Eph.* 1. 22.

7. Az Ecclesiának Feje, à Romai Pápa. *Salm. Disp.* 11. *gener.*

8. Mennyetek-el è széles világra,

8. Szznt Pèter Romai Püspők volt,

prædikállyátok az Evangeliomot. *Marc.* 16. 15,

s. ot mind halálig tisztet viselt. *Bell libr.* 2. *de Rom. Pontif. cap.* 4.

9. Ne Uralkodgyatok az Urnak őrökségén. 1. *Petr.* 5. 3:

9. Sz, Péter után, à Romai Pápa szállot, az egész Ecclesiának igazgatásában. *Bellar. libr.* 2. *de Rom. pont. cap.* 12.

10. Nem Uralkodunk mi, à ti lelketek ismeretin. 2. *Cor.* 1. 24,

10. A' Pápa, lelki-ismeretet kötelező törvényt adhat. *Bell lib.* 4. *de Pont. Rom. c.* 16. § *ult.*

11. A' ki ti közzületek akar lenni, légyen szolga: *Luc.* 22. 25.

11. Ha à Császári szék üres, à Romai Pápa succedálhat abban. *Lib* 2. *Clement. tit* 9. *de Iurando c. Pasto. tit.* 11. *de sent. & re judicat.*

12. A' ki belől titkon valo Sido, az az igaz Sido. *Rom* 2. 29:

12. Igaz tagiai affelől, à meg vettetet hiretlenek à Christusnak, ha

13.

13. Belöl dicsöséges à Király leánya. *Psal.* 45, 14.

14. Az én Juhaim, az én beszédemet halgattyák. *Ioan*, 10. 27.

15. Mondátol élni, de megholt vagy. *Apoc.* 3. 1.

16. A' ti Attyáitoknak parancsolatiban, ne járjatok. *Ezech.* 20. 18.

17. Az Ur törvényének amaz ellen-

az Ecclesia vallásában meg-maradnak. *Anglo-Remenses annot. Ioann.* 15.

13. Szintén oly Lathato az Ecclesia, mint Velencze Városa *Bella. lib.* 3. *de Eccl. c.* 2. § *Atque hoc.*

14. Az Ige halgatás, nem jele az Ecclesiának. *Pistori in Hodeg.* 4. *c pag.* 113.

15. A' Catholicusi Nev: nagy jele az Ecclesiának. *Bellar. libr*, 4. *de Eccl. c.* 4. § 1.

16. A' Régiség bizonyos iele az Ecclésiának. *Thö. Bozius libr.* 3. *de signis Eccl. c.* 9.

17. Ha az Ecclesia hoszszu idig

sége. Christus el jövetelekor töröl-tetik el. 2. *Thes.* 2. 8.

18. Ne fely kis fereg. *Luc.* 12. 32.

19. A' Szent Pál Tudománya után Farkasok jönnek bé. *Act.* 20. 29. 30.

20. Iesus az ö házájában semmi Istenitörötnem cselekedheték, ugy hogy csudálkoznék az emberek hihetetlenségén *Marc.* 6. 5.

marad fenn, iele hogy igaz Eccl. az *Staples. in proœm. libr.* 4. *de princ.*

18. Az à jele az igaz Ecclesiának, ha azt sokan követik *Nicol. Sander. libr.* 8. *de visib. Monarch. c.* 50.

19. Az hol egy más után következnek à Püspökök, ot vagyon az igaz Ecclesia *Baronius tom.* 1. *An. Eccles. An.* 31. *nu.* 52.

20. Ot vagyon az igaz Ecclesia, ho lot lathato à Tanitoknak tanitások. *Becanus libr.* 5. *Manual. cap.* 22. *fol.* 533.

21. Tettetes alázatosságban, azonban Angyalok tiszteletiben iár hat ember. *Col.* 2. 18.

21. Az az igaz Ecclesia, melynek szent életű Doctori vadnak: *Bellar. libr.* 4. *de Ec. c.* 13. § 1.

22. Soha nem ismertelek titéket, csudákat cselekedők *Matth.* 7. 22, 23.

22. Az az igaz Eccl. mely csudák cselekedetivel fénlik. *Costerus in Apol. part* 3. *c* 9.

23. Kik szentűl akarnak élni à Christus Iesusban, háboruságot szenvednék. 2. *Tim.* 3. 2.

23. A Romai Anyaszentegyház virágzik; azért ű igaz Ecclesia. *Gregor. de Valent. part.* 1. *Analys. p.* 41.

24. Szűkség à lelki Tanitonak, egy feleségű férfinak lenn: 1. *Tim.* 3. 2.

24. A' Papoknak Házasságok: Szség tőrő tisztátalanság. *Bellar. lib* 1. *de Sacram. c:* 5. § *sed debuit.*

25. Haaz őzvegy Férfiak, magokat meg nemtartoz-

tathattyák, házasságban éllyenek. 1. *Cor.* 7. 8. 9.

25. A' máſodſzori meg házasodás, ellenkezik à Papnak mind méltoságával, s mind Szentségével. *Benedictus Iustinián*⁹ *in Comment* 1. *Tim* 3.

26. Adgyátok meg (tiis Phariseusok) à mi à Csáſáré, à Csáſárnak. *Matt.* 22. 21.

26. Mind Isten, s mind emberek tőrvényeszerént ki vétetet à Clerus, s az ű javok; à külső Hatalom alol. *Bonif.* VIII. *in c. quanquam de censibus.*

27. A' Tanitonak késznek kel lenni à Tanitásra. 1. *Tim.* 3. 2.

27. Oly idegenek mostan à mi Papjaink à prædikallástul, mint à Katona à Bibliátul. *Duarenus libr.* 1. *de Sacr. Eccl. Ministr. c.* 4.

28. A' mi Vitézségűnknek fegyveri, nem testiek. 2. *Cor.* 10. 4.

28. Máſodik Iulius Pápa olyszórnyű hadat viſele, hogy két esztendők alat. veſze el-ab-

ban két száz ezer ember. *Causa recus. Concil. Trid. pag.* 227.

29. A' ki nem munkálkodik, ne egyék 2. *Thes.* 3.10.

29. A szegénységet követő Barátok rendit, Christus szerzette. *Copus. Angl. Dial.* 2. *p.* 194.

30. Ne legyetek emberek szolgai. 1. *Cor.* 7. 23.

30. A' mi akáratunkat, ugy kel à felső *Regens*nek meg hodoltatni, hogy még csak legkisseb dologbannis ne merjünk ellene megmotztzánni *Nicol. Godignus libr.* 2. *rer. Abissinar. c.* 4.

31. Hirekkel legyen à Szüléknek, à Magzatoknak fogadás tételek. *Num.* 30.

31. Tizen-négy esztendős korokig, tartoznak à Magzatok, Fogadás-tételt Szüléjek elles nem cselekedni, az után szabados

dos *c. Si in qualibet* 1 *caus.* 20 *quæst.* 2.

32. Kiket Isten egyben kötöt, ember el ne válaszsza. *Matth.* 19. 6.

32. A' ki örökké valo szüzességre kötelezi magát, ha szintén az utàn meg házasodikis, de el válhatik feleségètül. *Bellar. libr de matrim cap.* 21. *prop.* 3.

33. Hij segitsègül engemet, à te nyomoruságodnak idején. *Psal.* 50 15.

33. Szintén ollyan, mikorà Szenteket segitségül hijuk, mint ha Istennel cselekednők azt. *Vitus Miletus refut.* 600 *error ab Hesshusio annot. pap.* 495.

34. Nyugosznak az Halottak, az ü Agyas házokban. *Esa.* 57. 2. *q.* 25 *art.* 4.

34. A' Szenteknek Tetemeket ki kel ásni, s azokat à Kősségnek mutogatni. *Thomas p.* 3. *q* 25. *art* 4.

35. Meg ne hajoly à faragot kép elöt.

35. Mind à képnek, s mind az azt je-

Exod. 20. 4.	gyző dolognak, egyenlő tisztesség kivánta ik. *Catet. in Thom part* 3. *q* 25. *art.* 3.
36. Nem imádtatik Ierusalemben az Atya, hanem lélekben s igasságban. *Ioan.* 4. 21. 23.	36. A' Szentek temető hellyeinek még látogatásáért, igen Istenes dolog meszsze faradni. *Staplet. in Prompt. Cath. Dom.* 2. *Adv.*
" 37. Nem kel azokra eskünni kik nem Istenek. *Ier.* 5. 7.	37. A' ki à Szentekre akarna eskünni, éjomra cselekedgye azt. *c. Honest. caus.* 22 *q* 5. *ex Corn. Papa.*
38. Ha à te URADNAK ISTENEDNEK igirsz valamit fogadásbul. &c. *Deut.* 23 21.	38. Szabad à Szenteknek fogadást tenni. *Bailius in Catech. contr. tract.* 2 *q* 53.
" 39. AzEN Szombatimat meg tarcsátok. *Lev.* 26. 2.	39. Az nnep napoknak tiszteleti, minden közben vetés nélkül tartozik à Szentek-

	re. *Bellar libr.* 3. *de cult. Sanct c* 16. §. *Neque rationes.*
40. A' Iesus Christusnak vére, tisztit meg minket minden bűnéinkbül. 1. *Ioan.* 1. 7.	40: A' Szentelt Viz, el tőrli à bocsáthato bűnőket, *Gregor de Valen. tom.* 4. *Disp* 7. *q.* 4. *punct.* 1. *pag.* 1544.
41. Kőnyőrgéssel, s-bőitőléssel űzetik el az őrdőg. *Mat.* 17: 21:	41. Az őrdőgőt, elkergeti à Kereszthányás. *Iodocus Coccius tom.* 1. *Thes.* l. 2. *art.* 9.
42. Ki tilt engemet meg à Kereszt-ségtűl? Ha tellyes szibűl HISZ, meg lehet: *Act* 8 36.	42. A' Sacramentumokban, kegyelem vagyon rekeztve. *Bellar. libr.* 2. *de Sacr. cap.* 3.
43. Vér, s Viz folyt ki à Christus oldalábul. (nem balul értik ezen à Tudosok, csak à két Sacramentumot.) *Ioan.* 19. 35.	43. A' ki azt mondgya: hogy Christus nem Hét Sacramentumokat, hanem kevesebbeket szerzet; átok legyen. *Concil Trident. Sess.* 7. *can.* 1.

44. Az

44. Az Igi kel-mondásaitánnis. KENYER, az Ur Vacsorájában valo Kenyer 1. Cor. 11. 23. 26. 27. 28.

44. A' Kenyérnek s Bornak egész allattya, Christus Testévé s Vérévé valtozik. Concil. Trid. Sess. 13. cap. 4. de Transsub.

45. Nem iszom è Szölö Tökének gyümölcsébül. Matth. 26. 29.

45. Meg kel à Bort vizzel elegyiteni az Ur Vacsorájában. Concil. Trident. Sess. 22. cap 8.

46. Nem ihattyátok az Urnak pohárát, az ördögével edgyüt. 1. Cor. 10. 21.

46. Ki azt mondgya: hogy à Pohártis kel venni az Ur-Vacsorájában, átok legyen. Conc. Trid. Sess. 21. c. 1. Can. 1.

47. Nem kel tisztelni (Isteni becsülettel) Teremtet állatokat. Rom. 1. 25.

47. Az Ur Vacsorájabéli Szent Sacramentumot, Isteni tisztelettel kel imádni. Gregor. de Valent. tom 4. Disp 6. gener. de Sacram. Euchar. q. 11, pag 2.

48. Egy-

48. Egyszer áldozta meg magát Christus. Hebr. 9. 28.

48. A' ki azt mondgya: hogy à Christus teste à Misében meg nem áldoztatik; átok legyen. Concil Trident. Sess 6. c. 2. can. 1.

49. Ki adhat váltságot à lélekért? Matt: 16. 26.

49. A' meg holtaknak lelkekért, igazán cselekeszünk hogy misézünk. Bellar. libr. 2 de Missa c. 7.

50. SOKAN vagyunk, s-MINNYAIAN egy kenyérbül eßünk 1. Cor. 10, 17.

50. A' ki azt mondgya: hogy tilalmas az à Mise, melyben csakmaga à Pap Communical; átok legjen. Concil. Trid. Sess. 22. c. 6. Can 8.

51. Nem kel idegen nyelven szollani, hanem értelemmel kel beszélleni. 1. Cor. 14, 19. 22.

51. A' ki azt mondgya: hogy születet nyelven kel à Misét ki szolgáltatni; átok legjen. Concil. Trid. Sess. 22 cap. 8. Can 9

52 Hir-

52. HIRDESSETEK (nem sugva mondgyátok) az Urnak halálát. 1. Cor. 11. 26.

52. A' ki azt mondgya: hogy à Misében lassan mödot giket, kárhoztatni kel; á, tok legjen. Concil. Trid. Can. 9, Sess. 22.

53. Kicsoda tudhatná az ö vétkeit? Psal. 19. 13.

53. Az Ember tartozik meg vallami minden hálálos vétkét à Papnak akar titkosok, s akar közönségesek legyenek azok. Richrard 4. Szent. dist. 17. art. 3. quæst. 4.

54. Meg rontatot (Christus) à mi bűneinkért Esa. 53. 5.

54. Az Eredet szerént valo vétkekért Christus tött eleget, à Cselekedet szerént valokért penig, magunk. Bonavent. Libr, 3, sent. dist. 20. q. 3.

56. Atok-

55 Atokká lött (Christus) èrettünk, hogy minket á Törvény átkátul meg szabadiana. Gal, 3. 13,

55. Ha meg bocsátatikis à Bűn, de fenn marad még annak idöszerént valo bűntetése. Bellar libr. 4. de Pœnit. c. 2. § 4.

56. Nem emlekezik meglsten à mi bűneinkrül. Ier. 31. 31.

56. Kivántatik, hogj à mi Bűneinkért eleget tegyünk. Catech. Trid. p. 31. 3.

57. En vagyok: ki el törlöm à te ál nokságidat, én magamért. Esa. 43. 25.

57. Bűn bocsátást osztogathat à Pápa. Paulus Laymannus Jes. libr. 5. Theol, moral. tract. 7. cap. 7.

58. A' Paráznaságért meg vetheti Ember Feleségét. Matth. 5. 32.

58. A' Paráznaság, nem szakaztya el az Házasságbéli kötelet. Bellar. lib. de matrim. cap. 16. §. 1,

59. Ne végy feleséget à Cananæusok leányi közzül

59. Meg házasodhatik á Fiu, Szüléi hirek nélkülis.

à te Fiaidnak. *Exod* 34, 16.

60. A' *Paráznaság* el távoztatásáért, kinek kinek saiát férie s-felesége legyen. 1. *Cor*, 7. 2.

61. Ha valamely Attyafinak, Hitetlen Felesège vagyon; mely ű véle akar lakni, azt el ne hadgya; és a mely Aszonyi állatnak Hitetlen Ferie vàgyon, és azvéle akar lakni, el ne hadgya az Aszonyi állat azt. 1. *Cor*. 7. 12. 13.

62. A' Moses, harmadik könyvének 18 dik részében le tőt házas-

Toletus libr. 5. *Instruct. Sacerd c.* 1.

60. A' kik Szűzességre kőtelezték magokat, nem lehet megházasodniok, Szentségtörés s-hit szegés nélkül. *Coster, in Enchir. c.* 15. *p.* 547.

61. A' Keresztyén s Hitetlen embereknek egyben szerkeztetések, nem teszen Házasságot. *Bellar. libr. de Matrim. cap.* 23.

62. A' ki azt mondgya: hogy az Ecclesia, à Mosestűl le irt Attyafiak ság-

ságbéli gradusokban, senki nem dispensálhat. *Cyp. Epist.* 4.

63. Minden Férfinak tulaidon Felesége legyèn, és minden Aszonyi állatnak saiát Férje. 1. *Cor*. 7. 2.

64. Az őrők élet, ajándéka Istennek. *Rom*. 6. 23.

65. Az őzőn viz, Egalat minden Hegyeket el borita. *Gen*. 7. 9.

kőzőt valo gradusokban nem dispensàlhat; átok legyen. *Concil Trident Sess.* 24. *Can.* 3.

63. A Sokszori Komák kőzőt, mivel hogy lelki Rokonság vagyon; azért, házasságis nem lehet. *Bellar. libr, de Matr. c.* 30.

64. A' Szűzesség, kiváltképpen valo diesőssége térdemel Istentűl. *Bellar. libr.* 2. *de Monach. c* 9.

65. Illyés, s-Enoch, è földi Paradiczomban tartatnak; s-jövendőben onnan jűnek el az Antichristus ellen, hartzolni. *Bellar. libr. de grat. primi hominis c.* 14. §. 4.

66. Mária, Idvezitöjének bija Christust *Luc*: 1. 47. *Conf. Math.* 1. 21.

66. Mariának, csak leg kisslebbik vétke sem volt, tellyes életében. *Iodocus Coccius tom.* 1. *Thesaur. l.* 3. *art.* 1.

67. A' gonosz kivánságotis nem tudtam; (vétek nek lenni) hanem à Törvény mondotta: Ne kivány. *Rom.* 7. 7.

67. A' ki azt mondgya: hogy à kivánság, vétek, átok legyen. *Conc. Trident Sess.* 5.

68. Természet szerént, haragnak vagyunk Fiai. *Eph* 2. 3.

68. Az Eredet szerént való vétekért, nem kárhozik el Ember. *Contarenus Cardinalis in libr. de Prædest.*

69. Nem jo cselekedetekbül: hanem az Hiuo Istentül. &c. *Rom.* 9. 11.

69. Isten, nem személlyeket nézet az el-válaszásbã; hanem, azokuak Erdemeket. *Albertus Piggius libr.* 8. *de ensu liber. arbitr. c.* 2.

71. Igye-

70. Igyekezzetek Attyámfiai à ti Válaztástokat meg erösiteni. 2. *Petr.* 1. 10.

70. Senki nem tudhattya bizonyossan meg ez életben az ö El válaztását. *Concil. Trid. Sess.* 6 *cap.* 12.

71. Nem tekinte Isten Cainra, s az ö ajándékára. *Gen.* 4. 5.

71. Az Hitetlenekis sokszor iot cselekedhetnek, mégà Természet erejébülis. *Bellar. libr.* 5. *de Grat. & liber. arbitr. cap.* 9.

72. Ha el-változtathattya à Szerecsen az ö fekete börét, tüis jol cselekedhettek. *Ier.* 13. 23.

72. Az eset után, vagyon Embernek à jora szabad akarattya. *Gregor. de Valent in Comm. Theol. super Thom. disp.* 6 *general.*

73. Kik Hisznek az Isten Fiaban, örökéletek vagjon *Ioan.* 5: 13.

73. Az Hit, nem módathatik Bizodalomnak; mert az, az Ertelemben, nem az Akaratban vagyon. *Bellar libr.* 1. *de Iust. cap.* 4. § *Catholici.*

75. A'

74. A' mi Bizodalmunk, ez: hogy az Isten minket meg halgat. 1. *Ioan* 5. 14.

74. Mint à dőgőt, ugy utállyuk mi azokat, kik az ů Bizodalmokat Christus Erdemében, s-Bűnők bocsànattyában helyheztetik. *Gothar. Canonicus Patav. in defens. Eccl. Cath. pag.* 115.

75. Ingyen Igazul Ember meg. *Rom.* 3. 24.

75. Nem elég maga az Hit, à Meg igazitásra. *Coster in Enchirid. pag.* 266.

76. A' Tőrvénynek Cselekedetibűl, egy Testis nem Igazul meg Istennek előtte. *Rom.* 3. 20.

76. Mi nem à Christus Erdeméből, hanem, à bennűnk lakozo fentség által, igazulunk meg. *Bellar. libr.* 2. *de Iustif. cap.* 2 § 3.

77. Meg igazulván, békeségűnk vagyon Istennel, à Christus Iesus által. *Rom.* 5. 1.

77. Bolondság igy szollani: En hiszem, hogy Idvezűlők à Christus véreáltal. *Paniga-*

76. Nin-

rola Lect. 9. *part.* 2 *pag.* 78.

78. Nincsen oly ember, ki ne vétkezzék. 1. *Reg.* 8. 46.

78. Be töltheti Ember à Tőrvényt, Isten kegyelmébűl. *Bellar libr.* 3 *Pont. Rom. c.* 23. *antit:* 6.

79. Mocskos, ruhához hasonlo à mi Igasságunk. *Esa.* 64, 6:

79. Az Igazaknak Io cselekedetek, tőkélletessek. *Bel: l.* 4. *de Iustif. cap:* 15. § 1.

80. A' mostan szenvedet dolgok; né hasonlitandok, à nékűnk meg jelendő Dicsősséghez. *Rom.* 8. 18.

80. Hamis vélekedés az, mely à mi szévedésinknek nem tulaidonit Erdemet. *Iodoc⁹ Coc. in tom.* 1. *Thesaur. l.* 5. *art.* 1.

81. A' Bűit abban áll, hogy Ember mágát minden ételtűl, italtul meg fogja. *Esth.* 4. 16.

81. Csak bizonyos Etkektűl kel Embernek magát meg tartoztatni; de kiváltképpen az Hustul. *Bellar. libr.* 2. *de bonis oper. in partic. cap.* 5.

83. Az

82. Az Isten Orszá-ga, nem áll ételben, italban *Rom.* 14, 17.

82. Nem igaz Keresztyének azok, à kik Bűitben hust esznek. *Bellar lib.* 2. *de bonis operib in part. c.* 9:

83. Ha eszűnkis, nem leszűnk Gazdagabbak, ha nem eszűnkis, nem leszűnk zegényebbek. 1. *Cor.* 8.8.

83. Mind lelki testi kegyelmeket, érdemlűnk à Bűit által *Bellar. libr.* 2. *de bonis oper. c.* 11.

(a) 2, *Cor:* 4:4: (a) Meg *vakitotta* azoknak *Elméjeket è Világnak Istene*; kik ezeket elvásván nem láttyák, à Pápista Tudománynak, à Szent Irással, s azon épűlt *Cálvinisták Religiojával* valo Ellenkezését (b *Bé pecsételtetet levélnek beszédi* azoknál à Szent Irás; kik ezeket meg rázogatván, mégis igy kábálkodnak: *hogy csak fabulák azok, mellyeket mi* à *Pápisták ellen* à *Szent Irásbul vitatunk*. Istenert kérlek azértio Barátom! mivel nem csak eggyet hallál à Szent Irásbul, mely à e Vallásoddal ellenkezik; fogadásod szerent *kárhoztasd Religiodat*, s. (c) *távoztasd el azt, mint az havi korságosnak tisztátalanságát*, és *mond*

(b) *Esa.* 29. 11.

(c) *Esa.* 30. 22.

mond ezt néki: Eregy dolgodra innét! De tudom tőkélletlenségedet: *Iámbor fogad fogadást, s. Ageb à ki meg állya!*

EL-HAIL. PAPIST.

EN ezeket elmémmel, fel nem értem, hanem csak (u) el *hűltem belé*, és *azt mondottam: Mit beszéllesz? Hiszem én à Tanitok prædikállását sokszor halgattam: de minden szavok után Szent Pált, Pétert, nevén nevezték: az Evangeliomokat gyakran emlegették: azokbul feszegették és hasogatták tanitásokat. Magamis penig, utánnok forgattam à Szent Bibliát, és nem találtam külőmben à mint birdették.* (u) *Fol.* 11.

ERŐS CALVIN:

VAi goromba, goromba! nem elég volt azokat csak halgatnod; hanem, à mellyekre tülők tanittattal, (x) *meg-is kellet volna tartanod*, Ugy lőttél volna *bőles Ember, s Házadat Kűsziklán épitetted volna. Nem árthattak volna ugy à csábitásoknak árvizei, se rohanoképpen zudulo szelei.* De mivel, *nem tartottad* meg, hanem *csak halgattad*, más kereskedik eszed-

(x) Mat. 7. 24. 25. 26. 27.

del,

del, mert mihelt *meg ütköztek* à Kecsegetéseknek *szelei* szived *házában*, *fövenyen épittetet* Várad hanyat homlok *rohant*, s-lelkedben nagy kárt tött. Ha penig utánnok forgattad könyvedet; à (y) *Berrea Városbeliekkel szorgalmatossan kellet volna tudakoznod; ha ugy vadnaké mind azok, mellyeket* tűlök *hallottál*? Agyasab volt te nálad ama (z) *Komornik*, de mégis igy szolla *Philepnek*: *Ertem, ha valaki megmagyarázza.*

(y) Csel. 17. 10. 11.

(z) Csel. 8. 31.

EL-HAI. PAPIST.

MErt ám iszonyu sápitása annak à Pápista Embernek felette igen meggyőzőt, kiis igy szollot: (a) *Ha annyiszor hallottad, és olvastad à Bibliat: ihon az Isten könyve! Kérlek forgasd reá á leveleket, és mutasd meg: Hol vagyon irva;* hogy Purgatorium nincsen? Az Halottakert imádkozni, és Alamisnát adni, nem hasznos? Csàk két *Sacramentum* vagyon? Az Ur-Vacsoràja szolgàltatása, nem áldozat? A dicsőült Szenteket, nem szabad azon kérni, hogy Istennek könyörögjenek érettünk? Egyedül, Hit által igazulunk? *Ezeket, vagy ezeken kivül*

(a) Fol. 12.

vül akar mit eggyet, azok közzül á miben ellenkeztek à Romai Ecclesiával, keresd fel à Szent irásban. Es mihent csak eggyet illyent találsz; nyertes vagy, meg mutattad hogy nem igazat tanit à Romai Ecclesia. p. 97.

ERŐS CALVIN:

HA Tők mag nem volt volna agyad veleje illyen vén korodban, soha ez Kákombakságot nem követted volna. Hogy nem mondottad mindgyárást: Halládé ámitó *Páter*! Nem à *Cálvinisták*, nak kel é dolgokat meg-probálni, mert ű nékiek, effele tűletek esett csinálmányok, soha nem mentek gondolattyokban. Meg-nyugottak űk ezen, mellyet à iozanab ertelmű Nehai Papisták állattak. Ugy mint: 1. (b) *Noha à Szent irásbul meg nem probálhatni à Purgatoriumot, mind azon által el kel azt hinni minden Keresztyéneknek.* (Igaz az első, csőtlik botlik, ez utolso.) Ezennis meg nyugosznak à Cálvinisták: (b) *Erőtelen argumẽtumok azok, mellyek à Szent Irásbul hozatnak bé, á Purgatórium állatására.* Erre *Ament* mondunk! 2. Fel tálálták volt ezt: (d) *Az Halottakért valo imádságok, s Alamisnák, nincsenek*

(b) Ioann. Fischerus Episcop Roffensis cont. Lut. art. 18.

(c) Svartom. 4. in p. 3. Disp. 45 Sect. 1.

(d) Ludo. Nogar. in libello de Apostolic. institutio. tradit. 32. Et Mart. Peres. lib. de tradit. fol. 159.

nek à *Szent irásban.* 3. Nem volt setétben nálok ez: (e) *Christus, csak két Sacramentumot adot minékünk, à Vég-Vacsorát, s à Szent Keresztséget.* Eztis látták: (f) *A mely Sacramentumokat mi (Pápisták) oltalmazunk, nem mind parancsolta Isten azokat.* 4 Az Ur-Vacsorája felől ezt kellet volna felelned, Haitogato Mesterednek: (g) *Sokan tagadták à Pápisták, hogy az Ur-Vacsorája tulaidon áldozat légyen.* 5. Végére kellet volna ennek menned: (h) *A Szenteknek segitségül valo hivását, nem probálhatni meg à Szent irásbul.* 6. Ennek tudakozásátul sèm kellet volna irtoznod: (i) *Nincsen à jo cselekedetekben à meg igazulás, hanem csak az hitben.* Ezekhez áz oszlopokhoz kellet volna ám hátadat vetned Barátom, ha mit akartál volna. Im è lámbòrok ezeknek semmiségeket, à Szent irás tegzébül lövöldözik! Nyertes azért à Càlvinista Gyülekezet, de te *Agonban* kornyadosz.

(e) *Alex. Alens. p. 4. q. 8. art. 2.*
(f) *Greg. de Valen. tom. 4. Disp. 3. quæst. 6.*
(g) *Petr. Svav. in Hist. Con. Trid. lib. 6. p. 639. (in alt. edit. pag. 614.*
(h) *Canis. in Cath. fol. 230.*
(i) *Thom. in 1. Tim. 1. Lect. 3.*

EL-HAI: PAPIS:

MIt tudsam Uram én abban, hogy à Romai Valláson valo Doctorok, igy meg-hasonlyanak egymástul? bez-

zeg

zeg én sem hunyoritottam volna oly hamar, ha még az Ellenség kőztis, ily paist találtam volna!

ERŐS CALVIN:

HA immár akkori Tanitoidtul, restellettél tudakozni, (kiknek kezekben bővön vagyon à Romaiak irása) bár tsak ennek látására ne huntad volna bé szemedet: (k) *Iűj ki, ô Aszonyi állatok* kőzót *legszeb! s-ne kővesd annak az* (idegen) *nyájnak nyomdokát; őrizzed inkáb az* (igaz) *pásztorok sátorok* kőrnyűl à te *juhaidat.* E tzélban, menten meg hókkenhettél volna. Ama nyers nyakas Pápistát, emlekeztetted volna csak ily régi irására: (l) Az *Actornak kelmeg probálni à dolgot, melybűl ha ki szakad, oda lészen űgye baja.* Te penig jo Mesterem! *Actorrá* tötted akkor magadat, mikor à Cálvinisták ellen, à Purgatoriumot, s-à tűled elől számlált villongásokat állattad; miért kénszerited azért mégis à perest, à meg-probálásra? Tudatlan Prokator vagy, ki mindent fogadtz à peresnek, s ha meg-szoritnak csak ot hagyod szegényt. Ama szemtelen Aszonnyal, (m) te

(k) *Enek. 1. 8.*
(l) *Kala. in Marg. pag. 380.*
(m) *1 Kir. 3. 19. 20. 21.*

te ítéled meg Gyermékedet, (az igaſságot) s megis *velöd egy házban halo* (egy Egh alat lako) Barátodra fogod az ölöckléſt. Ezt monadhattad volna: (*n*) *Nem mi* Cálviniſták *háborittottuk meg az Izraelt, hanem Te* Amitolés à *te Attyádnak Háza, mert el hadtátok az Urnak paranasolatit, és Bálnán jártatok.*

(n) Kir. 19. 18.

ELsHAI. PAPIST.

(o) Fol. 12.

Ennékem efféle akkor hirtelen eſzembe nem jutot: hanem (o) *ily gondolkodáſra vém a dolgot. Emlekezéſemet egynehány ízor ébreztém, hogy eſzembe jutatnám, ha mit affélét az Iſten könyvében olvaſtam volna, ſemmire ſem emlekezhetém. Mondám azért: Igaz, hogy ezeket betűſzerént à Szirásban nem olvaſtam; nemis vitattyuk, hogy ezek illyen világos ſzokkal találtaſſanak à Sz. Bibliában. De azért okoskodáſſal, tudos Diſcurſuſſal Kellemés Conſequentiákkal, ki hozzák à Dialecticaban forgot Bölcsek, mind ezeket az Iſten ſzavaibul.*

ERŐS CALVIN.

(p) Supr. fol. 98.

VGy terzik imént igy alakoſz vala: (*p*) *Gyermekségedtul fogva csepegették*

ték beléd (*a* Calviniſta Vallást) Tanitoid; im mégis akkor mely tudatlan voltál! Maga: (*q*) *Ha à Gyermeket tanitod, vénségébennis meg emlekezik rula.* Tompa volt elméd ébreztése: vagy talám alutál, mikor à bé hozot mérges gyökereket gyomlálgatták akkori Tanitoid. Egy ik az elsőről igy Prædikálla. Azt irja egy Papiſta Doctor: hogy (*r*) *az Embernek nem lehet halála nyereſség kűlömben, hanem ha* MINDGYART *Iſten eleiben megyen à Létek.*

(q) Peld. 22. 6.

(r) Bene. Iuſtinian. in comm: Phil. 1.

Másik à másodikrul igy ir: (*s*) *Ez világon tudgyuk, hogy egy máſt könyörgésűnkel ſegélhettyük, de mikor Chriſtus ſzéki elöt meg jelenűnk, ſenki nem ſegélhet bennűnket, hanem* MINDEN, (nem csak á meg nem tért) *az ű terhét hordozza.* Az harmadik, igy tanittya elmédet, à Szent irásbul valo elmélkedésre: (*t*) *Chriſtus, Szent Teſtébűl, vért és vizet bocsátot, à két Szent Sacramentumoknak ki-ábrázolására; mert à keresztségben meg moſatunk vizzel, az Ur Vacsorájában itatunk Szent Vérével.* A negyedikis à Szent Bibliábul, igy világoſittya, értetlen elmédet: (*u*) *A Tridentumi Gyűlésben, buſzon három Püspökök voltak, kik tagatták azt, hogy*

(s) c. In præſent. canſ. & quæſt iiſd ex Hiero. in Gal. 6. 5.

(t) Salm. tom. 10. tract. 48.

(u) Petr. Svav. in. Hiſt Con. Trid lib. 6 p. 645.

Christus à *Szent Vacsorának* ki *szolgáltatásakor*, áldozot *volna* Ez ötödik gördül már elődben: (x) *Csak egyedül Christus, az* à kőzben járo, ki *mindenkor meg halgattatik*; *de à meg holt Szenteknek, nem mindenkor* ád jo *választ Isten*. Iol hasogattya, è ámbor á Szent Iráſt, melyben ezt nyomozza, hogy à kétes meg halgatásért à Szentek kórnyül, ne sokat veritezzék Ember. Az utolso szamban ezt tudgyad: (y) *Azt mondgya az Apostol: Hol à te dicsekedésed? Semmi!* Melybül è *tetzik meg, hogy* CSAK AZ HITBŰL *igazulunk meg*, és *nem* à *Törvénybül*. Ha szemes voltál volna haidan, è bé hozot Tudos elméket, egy kerek vágásban láttad volna járni ez aránt, à Calvinistákkal; kikis ezekkel együt, à Szent irásban nyomozták, ez à te Pápista oktatodnak elméjében ötlöt *articulus*oknak *mind* vagyon ságát, s-mind nincsenséghét.

(x) *Salm, Disp. 8. in 1. Tim. 2. pag. 468.*

(y) *Hugo Cardinal. in cap. 3. ad Rom.*

Hogy ki csapontál à *Consequentia*kra s kellemés *discursus*okra, rész szerént dicsirem dolgodat, kiváltkeppen ha ezt olvastad: (z) *Akar nyilván valo igikkel legyen* à *dolog* à *Szent irásban, akar hellyes értelemmel hozattassék ki abbul*, MIND EGY. De bezzeg nagyot botlottál it, hogy

(z) *Nazi lib. 5 de Theol. de Spirit. S.*

hogy Pápista orvosodnak ezt nem mondottad: *A io Mesterem!* à *te fel* tőt *tzèlod, hogy* à Cálvinisták *vallásában eggyet se hagy* à *Szent irásbul meg probálhatonak lenni; melyre hat articulusokat citálál; hogy vagyon, hogy Hátbul, az ű egész religioiokat számki vetésben bocsátottad*, à *Szent irás mezejérül? nyilván io Uram! gyarlo Dialecticus vagy, mert: ex meris particularibus claudicat collectio.* Sűlé ki HATBUL, MINDEN? Vaj vai Bojtorján!

EL-HAILOT PAP.

MEg vallom, hogy ily feleletet kellet volna adnom. Csak hogy: (a) *Az* à *Pápista Ember ezt halván, nagyot foházkodék, s igy szolla: Ved eszedben* kérlek, *mint játzodtatnak, és mint* à *Biált orrodnál fogva bordoznak téged* à *Prædikátorok. A magok okoskodásinak faizását, Consequentiajok csinálmányát, Gondolattyok alkotmányát, Isten igije gyanánt adgyák elődben*; és *azt kivánnyák, sőt megis nyerték* tűled, *hogy Istennek szava és tanitása gyanánt becsüllyed, à mit ük gondoltak*, és à *szent irásbul hogy már ki kotlottak: az az, Bálványòzová tőttek magokat veled Isten gyanánt tisztellették mi-*

(a) *Fol. 19*

kor à magok gondolattyát és tanitását, Isteni tanitásnak hitették, és Isten szava gyanánt becsültették veled.

ERŐS CALVIN:

S-*Foházkodásán* kellet meg indulnod annak à *Pápistának*? Bezzeg Nápész voltál! Tudodé hogy szokások az, azon à renden lévő Sápitoknak? Vaiki sok fáradsággal, s tekervényes mesterséggel, (b) *szoktákűk bé kerűlni, mind* à *Tengert s mind è földet, hogy pogánybul* (az ű értelmek szerént) *Sidot* (Romait) tegyenek; de mikor à meg leszen, ô nagy jai! s nagy jai! Olvastálé valamit az Ægyptomban tenyésző Crocodil felől? Mikor ez, éségének enyhitést akar szerezni, szájábul ki fuvot vizzel őntözi meg az utat, hogy azon alá s fel járo Vadak, hamaréb el essenek; kiknekis egész Testeket eszi elsőben meg, s az után megyen à fejekre, mely fejeket midőn rágcsál, sirdogal. Ez à *Lacrymæ Crocodili.* Annak à te *Pateredneк* eledele, à te lelkednek eltjtése lehete, mellyet à te hamar hivésedért hogy meg nyomazthata, Sira, s rontá veszté bűnös lelkedét. Az *Ichneumon* nevű

(b) Mat. 23. 15.

nevű állatocskát kellet volna it követned; mely, valahol találllya à Crocodil faizattyát, mind el tapodgya; te nékedis lábod alá kellet volna vetned è szines ámitást, mért à Christus lelki legyessének, (c) *Lába alát az Hold.* Tudtodra legyen, ez ű illyen szokások: *Jai ki szánom lelkedet hogy el kárhozol! biszem kár, hogy illyen szép Ember megyen az őrők tűzre!* Csak ebbűlis eszedben vehetted volna sik száját; mert à sűlt Pápista maga felől igy vall: (d) *Bolondság azt el hinni, s felette nagy vétek, ki ezt mondgya maga felől: biszem én, hogy à Iesus Christus Vére által idvezűlők.* Felelek mikor csábitot (hogy Cálvinistábul Pápistává légy) akkor őrők boldogságot igirt; de bizonnyal hidgyed hogy mostani Pápista hitedben, (ha abban meg maradtz) soha affelől bizonyossá lételedet nem engedi. Illyen természetű à *Sátánis*, à bűnre kisztetvén mind csak Isten irgalmasságával biztat, de ha meg foghat hálojában, kétségben valo eséfre nogat Követnédé mégis?

Mégà külső Mesterségbenis gyakòrlatlan volt, Papista Mestered, mert à *Bialnak orránál fogva valo vezettetését* toszta elődben, honnan kőnyű volt volna által

(c) Titk. 12. 1.

(d) Pani. Lect. 9. part. 2. pag. 78.

által látnod, hogy annak à *Paternek* nem sok *olaja* volt *lámpásában*, mert Magyar országban, nem hordozzák orránál fogva à Biált. Vagy igy kellet volna szollanod: *Hibás Domine Pater!* à *Biali hasonlatosság; azért ezis nyár fa sulyok hagyigálás, hogy az én Prædikátorim engem orromnál fogva hordoztak.*

Oh hova tőtted volt eszedet akkor! vagy talám fel tőtted volt az Orbán sűvegét, hogy à mit te benned reánk fogot, azt visza néki nem adtad! ővék ez, nem tagadhattyák: (e) *Ha* à *Pápa akarja, meg vetheti Szent Pál leveleit*; mert, (f) *nagyob az ű hatalma az Apostolok mondásinál.* Ismét: (g) *Sáfárkodhatik* à *Pàpa* à *fogadásokban s esků vésekben, mellyeket másképpen Isten meg-parancsolt tellyesiteni.* Legény! à ti részetekrűl nagy okoskodás *faizása* volna ám ez! A' *Consequentiátok csinálmányais* magatokat illet; mint à sok kőzzűl effélék: (h) *Christus mondgya: Ki titeket illet, engemet bánt; azért* à *Királyoktul s-nagy rendekrűl nem feddettethetik meg* à *Clerus* Efféle kellemés patikais tétetet ki: (i) *Azt mondották az Apostolok Christusnak, ihol vadnak két fegyverek; azért mind belső s mind kűlső hatalma vagyon* à *Papá-*

(e) *Ruin. Cons.* 109. *n.* 1.
(f) *Rota deciss.* 1. *n.* 3.
(g) *Bellar contra Barclaj. cap.* 21.
(h) *Ana. Ep.* 1. 2. 3.
(i) *Bonif.* 8. *c. Unã sanct. ext de major. & obed.*

Pápának. Ezis szép tzifra ráspolyozás: (k) *Urunk mondgya Péternek: Vid à méllyére; azért néki Romában kellet menni.* Effeléket (k) *Malach* Doctor bűven Számlált elől. *Nem illyeneknek kellet volna ám ismérned à Cálvinisták Consequentiázásit. Hát? Ezekkel eggyet értőknek: (l) Miképpen à Consequentiáknak à Philosophiában hellyek vagyon, ugy à Szent irásbanis. Ezek semestek vòlt fejek lágyára: (m) A' mellyek à Szent irásbul Consequentiák általbé bozatnak, szinténugy kel azokat tartani, mint ha à Szent irásban volnának. Igazán beszélgettek è lámborok. Mert ugyannis. Egykor è quæstio vala fen: Vallyon sià Iesusé à meg igirtetet Messias? Urunk ahoz igy szol: (n) Tudakozzátok az irásokat. &c. Ennek à probának ily Consequentia által kelle végben menni: Valakihez illenek à Prophétáktul fel jedzetet Messiásnak tulaidonsági, az az igaz Messiás. De à Christushoz illenek. Azért &c. Láddé hogy Consequentiaz Urunk! Szent Mattheirja, hogy az (o) Hosánnát kiáltó Gyermekek jol cseleked-ték dicsiret tételeket, mert meg vagyon irva, hogy à (p) Kicsinyek szájok által viszed végben dicsiretedet. Micsoda? Barátom

(k) *Inno.* 3. *Serm.* 2 *in fes. Pet & Paul.*
(k) *Pag.* 68. 69. 70.
(l) *Nicol. Lyran in præfatio. super. lib. Tob. part.* 2. *f.* 283. *reg.* 74.
(m) *Rui. in Regul. int. Scrip reg,* 74. *Iodocus Coec. tom* 1. *Thes.* l. 6. *art.* 30 *p.* 757.
(n) *Ioan.* 5. 39.
(o) *Matt.* 21, 16.
(p) *Solt.* 8. 3.

rátom! *Consequentia* volna ez! Ama ba-
(q) Mat. 22. 32. lul itilő (q) *Sáducæu*sok ellen, az halot-
tak fel támadását, innen probállya U-
(r) Kijöv. 3. 6. runk: (r) *En vagyok Abrahamnak, Isak-
nak, Iakobnak Istene; az Isten penig, nem Ha-
lottaknak, hanem élőknek Istene.* Valjyon
s lehete it világositás à *Consequentia* nél-
kül? Ha igvezitőknek szabad volt igy
(s) Matt. 22. 43. szollani: (s) *Ha Christus Dávid Fia, mi-
ért hàt, hogy Urának hija ütet lélekben?* A'
vagy nem követhetiké à *Consequentia* zás-
ban ugyan ezen Urokàt à Cálvinisták? Az
(t) Csel. 2. 29. Apostolok, (t) à *Messiásrul* valo kérdést;
à (u) *Meg igazulásrul* valo villongást; à
(u) Csel. 10. 43. (x) *Ceremoniás törvények el törlését*, Con-
sequentiák által probálták; hát ma, nem
(x) Csel. 15. 8. szabadosé nékünk?

Itillye meg Isten, s az Egész Keresz-
tyén Világ! ha à *Gondolatoknakis alkot-
mányi, Isten igije gyanánt* adatnaké Halga-
toink eleiben! Oh Hazugságban telhe-
(y) Solt. 73. 9. tetlen! miért (y) *tátod szádat* az Egre?

A' Cálvinisták soha effeleket nem
(z) Alph. à Castro lib. 1. adv. hæres c. 5. mernek irni: (z) Az *Ecclesiának minden
Traditioi, mellyek nézik az Hitet, ha à Szent
irásban nincsenis azokrul emlekezet, mind
azon által, ollyan méltoságuak, mint maga à
Szent*

Szent irás. Ismét: (a) *Egy méltoságuak á
Traditiok à Szent irással, és egy Hittel kel
azokat hinni azokkal, mellyek vadnak irva à
Szent Irasban.* Hallod! Nem à Cálvini-
sták *tartyak* hát, *Isten igije gyanánt gondola-
toknak alkotmányit!* Mesd el, mert sok
már á mi sok.

(a) Cent. Col. fol. 230.

Hasyontalan csevegés volt azis, hogy
à Càlvinista Prædikátorok tartatták ma-
gokat regen veled *Isten gyanánt.* Az ma-
ga fejét kellet volna Mesterednek tapo-
gatni, mert egy *Pápista* Scholában igy
Prophétálnak: (b) *Hallodé hogy Con-
stantinus* à *Pápát* ISTENNEK mon-
dotta, s ISTEN *gyanánt tartotta? imád-
ta mint* ISTENT, ISTENI TISZTE-
LETEKET *tulajdonitván néki.* Nagy
Isten! s-hol à te Felseged becsületi?
nem hiában jövendölteték meg amaz:
(c) *Ama Bűnös Ember, Isten gyanánt tisztel-
tetik.* Nem csinálnak ámà Calvinisták az
Emberbül illyen Bálványt.

(b) August. Steuch. tom. 3. lib. 2. de donation. Constant. cont. Val. fol. 230. b. Lit. D.
(c) 2. Th. 2. 4.

EL-HAILOT PAP:

MEgis igy beszéllet à Pápista Ember:
(d) *Ha à Szent Irásban nincsenek à*
Clà-

(d) Folio 14

Càlvinista Vallások, hanem csak emberi okoskodásokkal satultatnak, és facsartatnak Consequentiak által; ebbül két dolog következik.

ERŐS CALVIN:

TEnyeres talpas hazugság az első, hogy *à Cálvinisták Vallása à Szent Irásban ne legyen.* Bűdős è kutfű, ebbül származot folyamatodis meg veszet. Ennek helytelen voltás eléggé meg bizonyitok (e) *most.* De mond meg mi következik belőle?

(e) *supra. pag.* 93. 94.

EL-HAILOT PAP:

ILlyen következést gördite előmben: (f) *Előszőr; hogy nem à Szent irásban foglalt igasságrul, hanem à Prædikatorok okoskodásának hellyes, vagy helytelen voltárul; vagyon minden közben vetés közöttünk.*

(f) *folio* 14.

ERŐS CALVIN:

HIában csavargot az à Roka, mert maid csávában kél à farka. Hiszem mesze

mesze vit à tzéltül az álnok Ravasz! Azt akarja meg probálni, hogy à Cálvinisták vallása nincsen à Szent irásban, s ezt à Tárgyat tötte fel: *Helyesé à Prædikátorok Consequentiája?* Nem igaznak mondgyuk az elsőt, mégis ű az hamisbül, igazat akarki hozni. Vaj ne jo Szász! Hogy azért ittis meg pirullyon posája, teis penig közeleb jöhes az igassághoz; jere! attul à Pápistátul bè hozot hat *Articulus*okhoz, szollyunk mégis egy két szoval:

I. NINCSEN (PAPISTAS) PURGATORIUM.

I. (g) *Csak két helyet tanit az irás hogy vagyon, Menyországot és poklot; azért nincsen harmadik.* Nem jo probálásé? Ha hamisnak mondod, ellened szol è régi lámbor: (h) *Harmadik helyet nem találunk à Szent Irásban, hanem csak à Menyországot és Poklot.* A' Cálvinisták *Theologus*sává lőt ám it Szent Agoston! mondgyad nékiis, hogy csak *Consequentia*-képpen hozza ki à nagy *Non-enset*! Közeléb szollok mégis à dologhoz, jol meg halgasd: (i) *Ha rom helyek vadnak; az Eg, à Föld, à pokol; mely helyeknek vadnak lakosi; az Eg csak à joké, à Föld, mind joké gonoszoké, à*

(g) *Luk.* 16. 22. 23.

(h) *Aug.* l. 21. *de Civitat. DEi cap.* 25 *pag.* 204.

(i) *Bernh. in senten. moralib. cap.* 8.

Pokol, csak à *Hitetleneké.* Mint tetzik è beszéd? Im à lámbor szent irásbul csinál bizonyos *assertiot!* noha *betű szerent* igy nem láttyá: *Nincsen Purgatorium*

(k) 1. Jan. 1. 7.

II. A' Cálvinisták igyis beszélnek a Bibliábul: (k) *Minden bűneinkbűl csák* à *Christus vére tisztit meg* ezèletben. Innen ezt hozzák ki: *Metztzűnk hát* à *Purgatorium* tűzével? Erre à Cálvinistáknak utat mütatot, az igy szollois: (l) *A Christus eleget* tót *az Attya Istennek, mind* à *bűnnek az idő szerént s örökké valo bűntetésnek* Ha ugy, miért kellene hát lakolni à Purgatoriumban? Nem igazán sűlé-ki? III. E szent irási szokkalis szoktuk rontani à Purgatoriumot: (m) *Kik az Urban meg-halnak, boldogok!* (mindgyárást) *mert meg nyugosznak az ű fáradságoktul.* Ha Boldogok *mindgyárást* halálok után, miért taszitanám hát à Lelkeket à Purgatoriumi kinra? nem io kővetkezése? De talám, nem az (n) *Halál után mindgyárt* Boldogok, hanem *Itilet* után? *Felelet:* Ez à szo: (o) *A modo,* (mostantul fogva) *az Embernek halála oráiára tartozik.* Lássuk à másikat.

(l) Bellar. libr. 2 de Indulg. c. 10. §. Ac primùm

(m) Titk. 14. 13.

(n) Bellar libr. 1. de Purgat cap 8.

(o) Augus Haymo Beda Ribera. And. Casaciens Ambros. in h. l.

II. AZ HALOTTAKERT IMADKOZNI, S ALAMISNAT ADNI NEM HASZNOS

Ezt

Ezt igy állatom: (p) *Micsoda váltságot adhat valaki az ű lelkeért? azért Alamisnát adni az Halottakért haszontalan.* Velem eggyűt ezis innen igy hozza ki: (q) *Halálunk után sem* à *pœnitentia tartásnak, sem az elég tételnek, semmi ereje nem leszen.* Ezis uti Társom it: (r) *Mikor ez elet el meczödik, senkinek* à *más Ember esedezése nem használ* A Szent irásbul értelmessen hozták ám ezek azt ki velem eggyűt.

(p) Mark 8. 37.

(q) Cypr. tract con. Demetr. prope fin. pag 105

(r) Gregor libr. 8. moralium C. 8.

III. CSAK KET SACRAMENTUM VAGYON,

Az Uj *Testamentumban.* Igy probállyuk ezt meg az irásbul (s) *Urunk, csak két Sacramentumokat szerzet az* Uj *Testamentumban; azért csak annyi vagyon.* Másis szintén igy bizonyittya: (t) *Az Urkevés Sacramentumokat szerzet, ugy mint* à *Keresztséget és az Ur Vacsoráját.* E Sz. Iambor sem tart többet kettőnél. A Sz. Kőnyvbűl hellyessen bizonittyuk eztis; hogy: IV. AZ UR VACSORA SZOLGALTATASA NEM ALDOZAT. Kérded probálását? Ihol vagyon: (u) *Ezt cselekedgyétek az én emlekezetemre; azért* à Vég Vácsorában *nincsen* à *Christus Testének áldoztatása.* Ha engem é kővet-

(s) Matth. 28. 19. Luk 22 19

(t) Aug. libr. 3 de Doct. Ch. c. 9 pag. 242.

(u) 1. Cor 11. 23.

kezé

kezésért nevetz, verjen elmét ez, fejedben: (x) *Vallyon s-à Christus meg áldoztatiké à Szent Vacsorában?* NEM, *hanem az, mi nékünk* HALALANAK EMLEKEZETIRE *valo.* Ezek még mind Bibliai szép *Consequentiak*, mellyeket nem csak à Cálvinisták, hanem à te Pápistaidis tesznek. Iássad ha érette velek ůstökben esel!

Mendegellyünk erreis: V. A' DICSŐŰLT SZENTEKET NEM SZABAD AZON KERNI, HOGY ESEDEZZENEK AZ ELŐKERT. Mellyet igy világositok: (y) *A' meg holt Szentek nem ismérik è földön élő Embereket;* (z) *Nem tudgyák azokat;* (a) *azoknak kinos nyavalyájokat nem hallyák;* (b) *sem veszedelmeket nem láttyák; azért az élőkért nem esedezhetnek.* Nosza guggold meg ezt ha mered! Ha ittis vakmerő képpen ellenem állasz, ez à Szent Irásbul ezen dolgot probálo Prokátorom: (c) *A' meg holtak felől kérdésben forog: Tudgyáké vallyon azok az élőknek dolgokat? Erre Esaias azt mondgya: Abraham nem tud minket. Szent Agostonis igy Concludál innen.*

(x) *c. Semel Christus dist. ead. ex August.*

(y) *Esa. 163. 16.*

(z) *Pred. 9. 7.*

(a) *Iob. 4. 21.*

(b) *2. Kir. 22. 20.*

(c) *c. qui divina caus. 13 quaest. 2. in Appen.*

A.M.N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Tagadod vala ennekis meg-probálhatását; hogy: VI. EGYEDŰL HIT ALTAL IGAZULUNK MEG. Benne hadlak s igy probálom meg: (d) *Azt mondgyuk bizonyossan: hogy az Ember meg igazul Hitnek általa; à Törvénynek cselekedeti nélkül; azért, egyedül Hit által igazuluk meg.* Szeretedé ezt? Ha nem tér fogadra, rágja szádban ez: (e) *Nincsen á cselekedetekben à meg igazulásnak reménsége, hanem* CSAK AZ HITBEN. Ahun már, el mehetz véle! à Cálvinista Prédikátorok lűnek hiszem nyertesek, az Idegen helyrűl fogot Emberek, igazitások által, de te meg pirulál! Szégyenledé? De igen! el költ az.

(d) *Rom. 3. 28.*

(e) *Thom. in 1. Tim. 1. Lect. 3. ex Rom. 3. 28.*

EL-HAI. PAPIST.

Vgy vagyon nekem beszéllesz, de mind az à Papista Ember érdemlette volna meg ez ortza piritást, mert az ů beszédét igy s erőssitette: (f) *Mi Catholicusok semmit abban hátra nem vetünk, valami az Isten könyvében irva vagyon: hanem azokat éppen, mindenestül igaznak vallyuk: Azért soha à Prædikátorok oly mondását à Szent irásnak elő nem állattyák, mellyet mi*

(f) *Fol. 15.*

meg

meg vetnénk: hanem, à mit ůk, à Szent irás szavaibul, magók agyaskodása szerént ki akarnak facsarni, csak azt nem javallyuk. Es igy immár minden vetekedésben, csak à Prædikátorok okoskodásárul vagyon akérdés; Ha bellyesé vagy horgas? Itillye meg minden okos Ember, ha illyen nagy szakadást, és viszá vonást kellyené támasztani, à Prædikátorok Consequentiai és Emberi okoskodási miat, minémůt látunk az Ecclesiában? Es ha illendő e-lelkůnk idvességét emberi okoskodásokra sűggeszteni? mellyekért, én csak á kis ujiom izetskéjés sem vetném szerencsére.

ERŐS CALVIN:

E'Mind szo-szaporitás volt jo Atyámfia, s nyelv-mosás. Horgas borgas mondások! némellyik hijánosis. Maga à mankonak az horgassa, à beszédnek az igaza volnajo. De hogy nem vettek meg sokat à Szent irásban! Hát miért mondgyátok ezt: g) *Noha à fogadásokat bé tölteni parancsollya Isten, de mégis némely dologban meg engedheti azt à Pápa, hogy az Ember bé ne tölcse azt.* Veszedé it eszedben az Isten parancsolattyanak meg-vetését

(g) *Iodoc. Loricius in Thesaur. Theol. nov. Voca. vocum n. 7.*

tését? Bé akarja kőtni Mestered szemůnket, mint ha efféleket nem láttunk volna: (h) *Noha Christus mind két szin alat ki-osztogatta az Ur-Vacsoráját, de* MI AZZAL NEM GONDOLVAN, *egy szin alat adgyuk.* Mindenestůl fogva igaznak mondgya lenni az Isten kónyvét, azonban más Barátcya, ůstokét igy hűzza: (i) *Vallyon s-hogy hogy tudhattyuk mi azt meg, hogy à Moses irási Mosesé-i legyenek? Ha tudnokis penig, ki hiteti el-velunk, hogy mind igazak legyenek mellyeket irt, nem csak ů, hanem az Evangelistákis? mert feletkezhettek, s-hazudhattak, mivel hogy minden Ember hazug.* Seregek Istene, őriz illyen vallástul! Hiszem à menyiben Isten Iro Deáki voltak, (k) *nem Ember akarattyábul irtak, hanem, Szent Lélektůl inditatván szoltak.* Szent Páltis igy maculálák néha egy *Disputatio*ban: (l) *A' Szent Irásnak mellyik szavábul tetzik az meg, hogy Szent Pál igazán és nem hamissan cselekedet, adván à Szent pohárt à kőssegnekis? Es, bonnan bizonyittyák még az Ujitok, hogy Szent Pál ezért à dologért, meg nem feddettethetik?* Mégis mind *acceptállyátok* à Szent *Iohanne Galgen műller th. 48.* (m) *Melchior Canus Libr. 3. Loc. cap. ult.*

(h) *Concil. Constant. An. 1415 Sess. 13.*

(i) *Albert. Piggius libr. 1. Hierarch. cap. 2. pag. 8.*

(k) *2. Pet. 1. 21.*

(l) *Matthias Mayle in Disp. de una Specie Dillinga Ann. 608 eb abita Respondent M.*

irást

iráſt, ugyé? Hát miért mondgyátok, hogy (m) *Szent Iſtván, meg vétkezet el-méjében!* Miért hadtátok irásban: (n) *Hogy à Szent Irás, betű ſzerént, vétekre vezet?* Afféle Kalauzt nem követtek hát ti, ha ugy vagyon! E ſzokat némely Catholicnſok: (o) *Ez ama Tanitvány &c. tagadták az Evangeliſta ſzavainak lenni.* Aztis ſok Tudoſok állatták; hogy (o) *à Királyokrul irt könyvek, meg veſztegetödtek.* Kételkedet Caietanus Pápiſta abban, hogy ha (p) *à Szent Mark 16-dik réſze, hitelre méltoé?* Ugyan (q) *Caietanus, kéttégben hozta à Szent Lukács irásának igaſságát,* melyben Chriſtus az Angyaltul erőſſitetet. Meg ugyan (r) *ű, Eraſmuſſal, ama paráznának Hiſtoriájàt, hitelre nem méltonak* állatták. Hiſzem jeles Veneralása ez à Szent Irásnak! Ugy tetzik tőb vala egy helynél, mellyeket meg-vetétek! *A' Prædikátorok, Szent irás ſzavaibul ki facsart ſzavait penig, hogy nem javallyátok,* mi nem tehetünk rula. Elég az nékünk, hogy à jo Conſequentiàknak ſzabadoſságát, eléggé meg mutatok (s) *moſt,* mind Szent irásbul, s mind Meſtered Doctoribul; ha azokat el-rontod, ugy kapj oſzton á

(n) *Martinus Becanus in Manual. p. 85. § 8.*
(o) *Maldo in comment. Ioa. 21. 24.*
(o) *Salmeron tom. 1. fol. 14.*
(p) *Coccius fol. 694 Theſauri.*
(q) *Idem pag 697.*
(r) *Idem, pag 701.*
(s) *Supra 93. 94.*

Præ-

Prædikátorok *Conſequentiáiban.* Nem azt kellet volna à te Pápiſtádnak, *az okos Emberek itiletire hadni, hogy à Prædikatorok Conſequentiai, okai à ſzakadáſnak;* mert afféle, vőt botránkozás; hanem, it kellet volna mélto okát kereſned à ſzakadásnak: (t) *Fuſſatok ki Babylonbul, én népem.* Vallyon s mellyik az à *Babylon?* It tapogaſd: (u) *A nagy Babylon* őrdőgők *lako hellyévé* változot *&c.* és à Kalmárok *meg-gazdagodtak az ő* győnyőrűségével, Miképpen *ma némely Florentiai* Kalmárok *meg velőznek à Szent Péter kincsébül, s-* ROMA *Alamiſnájábul. Iai!!iai! annak à Nagy Varoſnak, tudni illik* ROMANAK, *mely biborban s bárlonyban* öltözöt *vala.* Máſikis ujial mutattya: (x) *A' Babylonnak nevezetin érthettyük* ROMAT. Nem maradnak el ezekis: (y) *Szent Péter Romát mondgya Babylonnak, mint Hieronymuſis magyarázza,* Ugy de, talám à régi pogány Romát értették ezek, nem à moſtanit? Felel. (z) *Babylonnak el puſztulása*

(t) *Titk. 18. 4.*
(u) *Autor oneris Ec. cap. 43. §. 4.*
(x) *Bernhardinus de Buſto Mediolanens Ordin. Franciſc. part. 2. quadrageſ ſerm. 11. Gloſſa in 1. Petr. 5. ſuper verb. Salutat vos Eccl in Babylone Collecta* (y) *Leſſius de Antich pag. 72. Bellar. libr. 2 de Rom. Pont. cap. 2. § præterea. Blaſius de Viega in Comm. Apocal. cap. 13. ſect. 2.* (z) *Suarez. lib. 5. cap. 7. num. 11.*

lása, mely meg Prophetáltaték Apoc. 18. ő-rökké valo lészen, mely még Román az bé nem tölt. Ezis hozzá szol: (a) *Kétség kivül vagyon, hogy Babylon minden Bálvány-imádásnak hellye lészen. Ha penig Romát Babylonnak mondgyuk; nem kel kételkedni, hogy ű benneis mind ezek bé ne tellyesedgyenek. Világ vége felé.* Nvilván nagy oka lehetne hát à *szakadásnak!* nem csak imillyen amollyan penig, melyért; *csak à kis ujia izetskéjét sem vetette volna szerencsére* mestered; hanem, lelkünk veszedelmében forga, ama mondás szerént: Ha *Babylonban* maradtok, (b) *részesek lesztek mind bűnében s mind bűntetésiben.*

(a) Riber in Cap. 14 Apoc n. 46. pag. 408.

(b) Titk. 18. 4.

EL-HAILOT PAP.

VGy de, mástis hoza innen ki, mert igy szolla: (c) *Másodszor, következik, hogy mindazokban, à miket efféle Consequentiákkal erősitenek, semmi bizonyos nincsen.*

(c) Fol. 15.

ERŐS CALVIN:

HOgy nem faggattad azt à Pápistát játékosbeszédiddel! Meg kellet volna

na tűle kérdened: Az ű *Consequentiájokè* hellyeseb, (mellyeket nagy maimoskodva, világ nevetségére, à Szent Iráson erőszakot tévén, hoznak ki) vagy mellyeket à Cálvinistak, (ebben mellettek lévén sok Romai Catholicusokis) à Sz. Biblia elméjébűl? Ezek Pápistás *Consequentiák:*

1. (d) *A' Vizekben meg-rontottad à Sarkánynak fejét; azért à Papoktul hintett szentelt vizzel, el űzetnek az ördögök.*

2. (e) *Mind örökké meg erősitem az ű Országának székit; azért, azt cselekeszem, hogy mindenkor meg-maradgyon à Pápa Országa.*

3. (f) *Ama bőlcs Safart, az Ur az ű szolgain, fűvé teszi; azért à Pápa, à Christus egész cselédgyének,* (Anyaszentegyházának) *Feje.*

4. (g) *Egy királyi szék tétetet vala le menyben, &c. azért; à vitézkedö Anyaszentegyházban űl à Papa, kőrnyűlötte lévén 24. székekben, 24 Cardinálok.*

5. (h) *Imé el jöt az Oroszlán Iuda Nemzetségébűl; mert Tégedet Idvezitőűl vártunk ö Szentséges* LEO *Pápa!*

(d) Solt. 74. 13. Vulg. Discip. de tempore serm. 110.

(e) 2. Kir. 7. 12. Vulg Ioannes de Turrec libr. 1. Summæ de potest. Eccl. cap. 90.

(f) Luk. 12 42. Idem lib. 2. cap. 80

(i) 9

(g) Titk. 4. 2. Idem, libr. 1. cap. 8 (h) In Concil. Lateran. Romæ Coacto sess. 6. Simon Begnius ad Leonem

6. (i) Világosság jőt è Világra &c. Ugyanis, à Pápa-Világosság jőt à Világra, de inkáb szerették az Emberek à setétséget, hogy sem à Világosságot.

7. (k). Szent Attya! Ki el veszed è világnak bűneit, Kőnyörűly rajtunk!

8. (l) Kicsoda vőtte è földnek terhét három ujiára? azért, három ujialkel keresztet vetni.

9. (m) Kérd meg à Barmokat, és az Egnek madarait. Azért à Püspőkőket, s. az Ecclesiában valo Bőlcseket, kel Consulálni.

10. (n) Az Uré à földnek kereksége. (Cardines terræ) Azért, miképpen az ajto, sarkal (cardine) igazgattatik, igy à Ròmai Ecclesia Cardináloktul. Ugyan kellemés Consequentiák ezek! Lám mint à Varga à szagos bűrt fogaival ki vonogattya: szintén ugy akarnak è lámborok az Isten seregènek (jol meg-huzván az objectumot) sarut csinálni!

11. (o) Mind à két veszszőt fel vévém; az edgyiket nevezém szépségnek, à másikat kötél-

(i) In Concil. Trid. Episc. Bitontinus ex Ioan. 3. 19.

(k) Paulus Æmylius libr. 7. de Legatis Siculis ex Ioan 1. 29.

(l) Esa. 40. 12. Hosius Cardinal. in Confes. Petri cov. cap. 10.

(m) David à Manden in Discur. moral. 2. p. 11. ex Iob. 12. 7.

(n) Polydorus virgil. Libr. 4. de rer. invent. cap. 9. de quodam ex 1. Sam. 2. 8. (o) Anteninus Archi Episc. Florentinus Summ. Histor. part. 3. tit. 23. Cap. 1. sect. 1. ex Zachar. 11. 10.

kötélnek. (Vulgat.) Itt à Szépség jelenti à Predikállok Rendit, à kőtél à Minoritákat, mert azzal ővedzik magokat kőrnyűl. Hogy nem tőtted eztis utánna, à mi ot vagyon (p) Mind à két veszszőt az baragos Isten el-tőrte; Ki tudgya, ha à bé hozot Rendeknekis jut ebben? Mert sem siet, sem késik Isten.

11. (q) Valami oktalan állat, meg ne illesse az Hegyet. Azért nem kel à Pralatust mindennek meg-feddeni.

12. (r) Mindeneket lábai alá vetettél. Azért, vagyon à Papának, mind Hiveken s-mind Hitetleneken hatalma.

13: (s) Azedgyik Tengertűl fogva à másikig uralkodik. Azért, kivántatik, hogy Karácson étzakájan, valamely Fejedelem, meg szentelt fegyvert adgyon à Pápának, minden hatalmának meg bizonyitására.

14. (d) Mikor fel emeltetem à földrűl, mindeneket hozzám vonszok. Azért, szabad à Papának el venni à Királyok országát.

15. (e) Egyedűl tekertem à saitot, és nem volt FERFI én velem. Azért, Maria segéllette Christust az idvesség munkájában, mert

(p) ℣. 10.

(q) Malderus 5. in Exod. 19: fol. 237.

(r) Barbatia Consil 1. fol.

(s) Cornel lib. 1. Ceremon. tit. 7 Ian. 12. 32.

(d) Iacob. de Terano Urbani

6. Cubicul. in tract. de Monarch. (e) Esa. 63. 3. In Mariali Argentinæ An. 1493. edito libr. 1. cap. 5.

mert ha FERFI *nem volt mellette, volt* ASZONY.

16. (*f*) *Nem io az Embernek egyedül lenni:* Azért, *nem elég, hogy csak egy közben járojok légyen az Embereknek; segitő társot teremtek nékt, az az, à Boldog Szüzet.*

17. (*g*) *A te Lábaidnak porát, nyallyák.* Azért, *meg kel csokolni a Pápának lábait.*

18. (*h*) *Az Embernek Fia, nem veszteni, hanem meg tartani jöt.* Azért, *az Ur Vacsorájában valo kenyérnek állattya, nem lészen tellyességgel semmivé.*

19. (*i*) *Bátorságos vagyok némellyek ellen ti kőzzületek.* Azért, *csak hadakozzék* VIII-*dik Kelemen Pâpa Ferraria Tartomány ellen.*

20. (*k*) *Meg-őrizi Isten az ű Szenteinek Csontyokat.* Azért, *à Szentek Reliquiáit, felette nagy becsületben kel tartani.*

21. (*l*) *Egy az Vr.* Azért, *kel az Annyaszentegyháznak látbato Fejének lenni; mely à Pápais.*

Ezeket im érted! Nem illyen Bak bűzű *Consequentiakat* találhatz ám à *Cálvinista*

(*f*) *Henno refer. Georg: Vic libr. de abussib ex Gen.* 2. 18.

(*g*) *Franciscus Turrianus in libr. contra Sadeel p.* 14. *ex Esa.* 49. 43.

(*h*) *Hardingus contra Ivellum Fol.* 99. *ex Luc.* 9. 56.

(*i*) *Baronius in Epist. dedicat tom* 8. *ex* 2. *Cor.* 10. 2. (*k*) *Bozius de signis Eccl. lib.* 15, *cap.* 6. *ex Psal.* 34. (*l*) *Panigarolla discept.* 2. *part.* 1. *ex Eph.* 4.

nista Vallásban! Hát? A' Szent irás lelkébűl ki hozattakat. Minémű ezis: (*m*) *Nincsen Istenben hamisság.* Miért? Mert (*n*) *Mósesnek azt mondgya: Kőnyőrűlők azon à kin kőnyőrűltem.* Nem joé efféle? Meg nem hazudtolhatod az Apostolt. Másuttis: (*o*) *A' Választás, kegyelemből s nem cselekedetekből vagyon.* Miert? Mert (*p*) *ha cselekedetekbűl volna, à kegyelem ugy, nem volna kegyelem.* A' *Cálvinisták discursusais,* épittetik az Apostol *Consequentiázasán.*

(*m*) Rom 9. 14.

(*n*) ỳ. 15.

(*o*) Rom. 11. 5. 6.

(*p*) ỳ. 6.

EL-HAILOT PAP.

OKát adta è második kővetkezésnek is, illyenképpen: (*q*) *Mert à Consequentianak jo voltán, épittetik annak igassága, à mit okossággal ki hozunk à Szent irás szavaibul. Tehát csak annyira lehetűnk bizonyossak à ki-hozot dolgok igasságárul, à menyiben bizonyosok vagyunk à Consequentiák joságárul.*

(*q*) Fol. 16

ERŐS CALVIN:

IOl szollot ez aránt! nem tőm már mint berenállya bé; Ugyanis jo szedegetés

gétós ez: *Io ez à Cõsequentia, igaz tehás*, Azért; *ha, mind formájára*, (menyiben à *terminusok* szép modgyával rendeltetnekel) mind *materiájára* nézve, (ha à dolog hiba nélkül vagyon à *terminusokban*) io à *Consequentia*; igaznakis kel lenni: De nkarnám már tudni, mit hozot ebbül ki az à Pápista?

EL-HAILOT PAP:

(r) Fol. 16

EZt: (r) *A' Consequentiák jos ágát Isten igijébül nem tudhattyuk.* Mert, *noha à Világ Bölcsei sokat irtak és Versengettek, à Consequentiákrul*: de azokrul à *Szent Bibliában tanuságot nem adot Isten, hogy meglsmérhessük, mikor jok vagy rosszak.*

ERŐS CALVIN:

HOgy nem mondottad néki: *Vai Kákom pillis!* Tudgyák à Cálvinistákis hogy nincsenek, az *antecedens, consequens, Subjectum, prædicatum, major, minor, terminusok*, à Szent irásban betű szerent: (nemis vitattyák ezeket, ot, le-tőt Vallás lelkének, mert ezek à *Dialectikához* tartoznak, noha à Szent Irásnakis szolgálnak.) Hanem, maga à *dolog*, annak *világos jelensége*, à *meg tzáfolhatatlan erősség*, (mellyek áz ű Vallásokat ellene mondhatatlan képpen erőssitik) à Szent Irásban nőttek, nevelkedtek. Hallál (s) *imént* Vallásoknak, Bibliaban valo lételérül, mások itiletek szeréntis. Sok hellyeken *Consequentiákkal* é à Szent Irás, mellyeket io lelkű Ember, tartozik bé venni. Ugy mint: I. (t) *Elégedgyetek meg à jelen valokkal.* Mert: *Isten mondotta nem hagylak el tégedet.* II. (u) *A' lakodalomban ne űly à fű helyre.* Mert: *nétalántán náladnál, tiszteletesseb Ember hivattatot.* III. (x) *Gyakorollyad magadat az Isteni szolgálatban.* Mert: à *Testnek gyakorlásának kévés haszna vagyon.* IV. (y) *Nem tudom, ha è testben lételemet válaszszamé, vagy Christushoz menésemet.* Mert: *szorongattatom è két dolog közőt.* V. (z) *Názarethbűl támadhaté valami jo? Igenis.* mert: *Iere és lásd meg!* Nem Barom tellyességgel. Ember, hogy effelékből jo *Consequentiákat* ki ne hozzon; mint az emlitet Calvinisták *Religiojábulis*. Hogy nem kérdetted meg à *Pátert*, tudna é ebbül jo *Consequentiát* ki hozni? Volt oly

(s) *Supr. Fol* 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. &c.

(t) *Sid* 13. 5.

(u) *Luk* 14. 8.

(x) 1. *Tim* 4. 7. 8.

(y) *Phil.* 1. 21. 22. 23.

(z) *Ian* 1. 47.

FERFI, (nével) ki, (a) *Gyermeket Szűlt.* Ha oktalan nem volnal, ily *Consequentiat* csinálhatnál innen; Nyilván *ha Gyermeke lőt, Aszony volt, mert azok szoktak szűlni.* Kőnyű hát ot nap fényt mutatni, hólà nap ragyogásban fénlik. Effélét, csak gézenguznak kellét volna tartanod.

EL-HAI: PAPIS:

MErt ám szoroslabban fogá, s igy okoskodik vala: (b) *Ha (az Ujitok fundamentuma szerént) nem kel hinni à mit Szent Irásbul meg nem mutathatni, világos, hogy à Prædikátorok Consequentiainak hitelt nem kel adni, mivel ezeknek jo volta, Szent irásbul ki nem mutatodik.*

I. (a) *Sigebertus Abbas Gemblacensis in Chronico* II. *Friginsensis libr. 7. Chronic:* III. *Vilhelmus* (b *Fol.* 16 *Occam in cap.* 124. *operis* 90 *dierum* IV. *Ranulphus in polychron libr.* 5. *cap.* 32. V. *Ioann Bocatius libr. de claris muliérib. cap.* 99 VI. *Antoninus Archiepiscopus Florent. tit.* 16. *part.* 2. *cap.* 1. §7. VII. *Æneas Sylvius in sexta mundi ætate pag.* 170. VIII. *Ioannes Baptista Mantuanus libr.* 3 IX *Marcus Antonius Coccius Sabellicus Ennead* 9. *libr.* 1. X *Hermannus Æditnus libr.* 2. *part.* 2. X *Onus Ecclesiæ cap.* 19 XII. *Dominicus Iacobatius Cardinalis libr.* 9 *de Concil. art.* 9. *n.* 6. & 7. XIII. *Laonicus Chalcondylas libr.* 6 *de rebus Turcicis.* XIV. *Petrus Gregorius Tholosanus in Syntag. Iuris libr.* 15. *cap.* 3. *num.* 22. (b) *Fol.* 16.

ERŐSCALVIN:

HAt nem *Consequent*zizált à *Páter*! Ez már erőteleneb à Cálvinisták *Consequentiájoknál*, mert azok, jol kőtnek, s jol oldanak; de à Pápista *Consequentia*, nem kőté ezt meg: Tudni illik, nem kel hinni, *az Hitnek dolgaiban.* Ismét: *ha azt meg nem mutathatni, vagy világos szokkal, vagy csalhatatlan erősségekkel.* Ez én beszélgetésimet javallyák ezek. Az eggyik: (c) *Mint à Philosophiában vagyon hellyek à Consequentiáknak, igy à Szent irásbannis.* A' másik: (d) *A mely dolgok, io Consequentiákkal probáltatnak à Szent irásbul, ugy kel azokat tartani, mint ha ot volnának irva.* Az Harmadik: (e) *Mi nem csak azokat fogadgyuk bizonyossan, mellyek à Szent irásban olvastatnak, hanem azokatis, mellyek onnan ellene mondhatatlan képpen, szép okoskodással ki kővetkeznek.* A Negyedik: (f) *Csak szo szaporitás, mikor à beszéden kapdosunk, holot à dolog értelme, nyilván legyen.* Az ötődik: (g) *A Szent irásban, à vagy betű szerént vagyon valami, s. világossan; à vagy erő szerént s-jo kővetkezesset, è két uton agal hatunk*

(c) *Nicolo Lyran. in Præfat. super lib. Tob. part.* 2. *fol* 283. (d) *Ruiz. in regul. intell. Scrip. reg.* 74. (e) *Iodoc⁹ Cocc. tom.* 1. *Thesaur libr.* 6. *art* 30 *pag.* 757.

(f) *Campianus rat.* 9 (g) *Salmeron in proleg.* 9 *quinquagen.* 1. *Can.* 7. *tom.* 1. *oper.*

batunk az Eretnekek (minket ert rajta) *ellen.* Im ennél à Papistánál, à véle ellenkezők ellen, nágy fegyver à *Consequentia*; hát te, miért kóltötted bűzben? Az Hatodik: (*h*) *Hogy* à *Christusnák, mind Attyával valo egyenlőségét, mind penig Emberi s Isteni akarattyát, à Nicenúmi Concilium meg probállya à Szent irásbul, Conclusiok s consequentiák által vitte végben.* Ha annak à Synatnak szabados volt, miért nem à Cálvinistáknak? Jo *Consequentiájok* vagyon; (tzáfold meg ha bánod) hiteles azért. &c.

(*h*) *Bellar libr. 2. de Concil. c. 12. s. Sic, etiam.*

EL-HAI. PAPIST.

NEm-io, (igy szollot) mert: (*i*) *Nyilván meg mutathattyuk, hogy edgyenként, mind azok à Consequentiak semmire kellők, valamellyeket ellenűnk állatnak à Protestansok.*

(*i*) *Fol.* 16

ERŐS CALVIN.

CSak el mondotta ű, mint Ravasz Lélek, ákar hova eset. Gondot fógh néki adni, à mostan emlitet *Protestansok Religioja* igasságának, à Szent irásbul valo

lo meg probálása. (*k*) *Ne kérkedgyék à ki fegyverben öltőzik, ugy, mint à ki immár le veti à fegyvert.* Mikor meg jűsz, ragd elől, s-ugy kérkedgyél véle. Te rulad mondhattyák ezt: Sokat igir, meg nem adgya, bizonnyal el hidgyed. De talám *ad Græcas Calendas* meg probállya; mi most ballagjunk.

(*k*) 1. *Kir.* 20. 18.

EL-HAILOT PAP.

IGenis fogadta mondása meg erősitését, è szavaival: (*l*) *Hogy à dolog pèldábul világosb legyen:* Mikor állatni akarják az Ujitok, *hogy à Dicsőült Szenteket, nem szabad azon kérni, hogy mi érettűnk imádkozzanak; vállyon, azt nem igy bizonyittyáké:* (*m*) Egy à közben járo Christus, ki magát minnyájunk váltságáért adta: Tehát à Szentek esedező közben járok, nem lehetnek. *Ennél bolondab Consequentia nem lehet. A dicto secundum quid, ad dictum simpliciter.*

(*l*) *Fol.* 17

(*m*) 1. *Tim.* 2. 5. 6.

ERŐS CALVIN:

VJitoknak nevezte à Cálvinistákat? Hogy nem mondott ad néki: *u vitellye*

lye è nevet tőb Baràtival edgyűt, valamig magát, (u) *imênt emlitet huszon három ujitásokbul, ki nem tisztittya.* Hát *Bolond Consequentia ez?* (o) *Ur Isten! bocsásd meg néki, mert ném tudgya mit cselekeszik!* Mi igy *Argumentalunk:* Valakire tartozik *mind à meg váltásnak, s mind az Esedezésnek Tiszti, az, nem ismér, más Tarsot* á *kőzben járásban. De csak egyedűl Christusra tartozik mind à két Tiszt. Azért &c.* Igaz az első, mert à Szent Irás à Kőzbeñ járásnak Tisztit, csak è kettőben állattya. A másik sem hibás. Mert: (p) *az ű vérével, ű váltot meg minket;* (q) *ű az Attyánál Szo-szollonk,* (r) *meg jelenvén Istennek előtte érettűnk.* Egyben kőtveis, à Szent irás, mind è két Tisztet, csak néki, igy tulaidonittya: (s) *Kicsoda, à ki kárboztatna? Christus az, à ki meg holt; ki az Istennek jobján vagyon, s esedezik érettűnk.* Keress te más Társot Urunkon kivűl, lássuk micsodás lészen! Hogy csak *secundum quid* akarod venni ez helyet, imartzul veretlek, tarcs à pofádat: (t) *Nem csak azért mondatik Christus kőzben járonak, hogy Istent az Emberekkel meg-békéltette; hanem hogy à mi szamunkra, Szent Lé-*

(n) *Supra Fol* 8 9.
(o) *Luk.* 23. 34.
(p) 1. *Petr.* 1. 19.
(q) 1. *Ioan* 2 2.
(r) *Sid* 9. 9. 24.
(s) *Rom.* 8. 34.
(t) *Ioann. Hesselius, in Comment.* 1. *Tim.* 2.

lekértis ESEDEZIK; *melyre nézve, sem az* ANGYALOK, *sem à* MEG-HOLT SZENTEK, NEM MONDDATHATNAK KŐZBEN-IAROKNAK. *Másis* (u) *Csak* EGYEDŰL *az* EGY *Christus által, halgattatnak meg à mi kőnyőrgésink.* Harmadikis: (x) *Valamiképpen az Apostol, egy Istent nevez, à tőb Isteneket ki rekesztvén, igy* EGY *Kőzben járo Iesus Christustis; mely ű tisztit Christus, nem adgya sem* EMBERNEK, *sem* ANGYALNAK. *Azis mondatik kőzben járonak, ki érdeme által járul Istenhez, meg békéltetvén Istennel az Embereket, és minden idvességes ajándékokat, az Istentűl nyér* ESEDEZESEVEL. Még edgyet emlitek: (y) *Az Apostol szavaibul ezt veszűk eszűnkben: hogy sem à meg holt Szentek, sem az Angyalok,* TVLAIDONKEPPEN NEM KŐZBEN IAROK; *mert sem à bűnőkért nem tőttek eleget, sem az engedelemnek lelkét,* NEM NYERIK *minékünk.* Mind keresztűl ölték ám ezek, à te Pàpistád *secundum quidét, s dictum simplicitert* csinálának belőle. Méltánnis, mert:

1. Ollyan modon mondgya az Apostol Christust egy kőzben járonak, mi-

(u) *Claudius Espensæus in locum* 1 *Tim.* 2. *de Christo mediat c.* 9:
(x) *Estius in Com.* 1: *Tim* 2.
(y) *Salmeron Disp.* 6. *in* 1 *Tim.* 2. § *Reprehendit*

keppen az Isten, *Egy*. De az Isten, ugy *Egy*, hogy ö raita kivül, ne legyen más. Azert, Christusis ugy *Egy* közben járó, hogy ö raita kivül ne legyen tób.

(z) *Ioan.* 14:6.

II Christus mondgya. (z) *En vagyok az ut, az igasság, az élet. Senki nem menet az Attyához hanem én általam.* Ha azért; csak Christus által, jö hatunk az Attyához, nyilván, csak egyedül ö à Közben járó.

De azt kérdem: *Probáltaé bolondnak lenni à mi Consequentiánkat?*

ELHAIL. PAPIST.

(a) *Fol* 17 18.

IGenis, mikor igy szollot: (a) *Mert Szent Pál világossan és nyilván à meg váltó közben járást tulaidonittya egyedül Christusnak.*

(b) *Gal.* 3. 19.

Noha máskeppen, (b) Mojsest, közben járónak nevezi. Es valaki felebarátyát kéri, hogy Istennek imádkozzék érette; Esedező közben járová teszi az Embert, Isten elöttt. Edgyül edgyig illyen belytelenek minden Consequentiájok.

ERÖS CALVIN.

GYermekeskedés volt mondani, hogy csak à *meg váltoi közben járást tulaidonicsa*

nicsa az Apostol. Christusnak. Hát hová löttek volna ezö szép szavai: (c) *Menyben ment Christus, hogy meg jelennyek Istennek elötte mi érettünk?* Annak felette: (d) *Mindenkor él Christus, hogy esedezzék mi érettünk.* Igy szol ehez egy Pápista Doctoris, Szent Agostonnal erösitvén: (e) *Azt mondgya Szent Agoston, hogy csak Christus egyedül à közben járó, mert ö esedezik az Emberekért.* Mit kapdosot Amitod, *Moses közben járásán?* Ezt verhettek volna belé è bölcs Scholában: (f) *Moses nem igaz közben járó vala; hanem, az igaz közben járónak ki ábrázolója.* Ne ültesd hát, ha lámbor vagy, Christusod mellé, ki is valoságos közbe járó! Csak fülök mellól bocsátyák el à Tudosok ez *objectiot*, mert igy szemeskednek: (g) *A Mosesen it, értetik à Christus, mely Christus, igaz közben-járóts.* Ha ezek értelme igaz, it sem adgya à közben járó Tisztet másnak Urunk. De, vigyük bár à tulaidon *Mosesre*; ugyan csak, Isten, s à nép közöt valo követségét jelenti néki, ez à közben járas; holot maga mondgya: (h) *En Isten közöt s ti közöttetek állok vala*; mellyet à *vulgata mediusnak* (honnan à *mediator*) fordit. De mit törünk ezen kelevészt? hiszem *Moses*

(c) *Sid* 9. 24.

(d) *Sid.* 7 25.

(e) *Salmeron Disp.* 6. *in* 1. *Tim.* 2. § *Reprehendit.*

(f) *Claud. Espenseus in Digres.* 1. *Tim.* 2. *c.* 2. *fol.* 268.

(g) *Lomb. Thomas. Gagnæus. Chrysost. Hieron. Ambros. Primasius in h. l.*

(h) *Törv.* 5. 5.

ses, è fóldón vitte, azt az ů Tisztit végben, most penig vagyon szo, az Egbélt Szentekrůl: Ortzátlan ki csaponás ez: hogy érettůnk esedező Felebarátink, azzal à cselekedetekkel, menten *Esedező* *közben járok* legyenek. Hol vőtted, s-hol tanultad ezt? En csak aluszom érre, támadgyon ki ez, mellettem: (*i*) *Vallyon s mind közben jároidé néked azok, kik te érettedimádkoznak? No hát, én, te közben járod vagyok ugy, mert én, sokszor imádkozom éretted. Sőt, minden Ember közben járod lehet. ugy mint, kiknek, à te érettedvalo Imádkozás parancsoltatik.* TAVUL LEGYEN, HOGY MI, CSAK IGY BECSůLLYůK A' KőZBEN IARO CHRISTUST! *Ugy mint kinek Tiszti, ebben ál; nam hogy csak imádkozzék; hanem, hogy minden ů ő véinek kőnyőrgések, ů általà kedvesek legyenek.* Nosza lámbor! *Præsta te virum!* mutasd meg, hogy à Szentek kedvesek Isten előt, mikor kőnyőrgésedet bé-viszik Felelymeg bár csak ezekre: s-nem bánom (noha à sem volna hellyes) oszton, ha igy ezigánkodol: *Eggy'l eggyik* (à Cálvinistáknak) *illyen helytelen minden egyéb*

(*i*) *Alphonsus Virvesius Philipp.* 16.

Con-

Consequentiájok. Lelkedre kérdelek azért jo Barátom! ha ezeket teritettem volna akkor elődben, mit mondottál volna?

EL-HAILOT PAP:

TAlám, nagy meg győzésemre lehettek volna ezek! Csak hogy, (*k*) *én akkor, szivem dobogva halgatám à Pápista Ember beszédit, s-mondék: Nem jut most eszemben mit mondgyak. De magamis gondolkodom, és nálamnál tudosbakkal szollok, meg látod, lészen válaszod.*

(*k*) *Fol.* 18.

ERőS CALVIN:

PIha szemtelen! s-ily elmétlen voltál? Hol hidegedem, s hol melegedem è te halgatásodon. Felette *nagy* szived lehet neked jo Pai-tarsom! hogy ily hamar *dobogot.* Mert, mentůl *kisseb* az ember szive, annál *dobogás* néskůl valob. Még à *Katlant* sem készitették meg, s-már à *brejurdira* jutottál. Felelek, az (*l*) *bétszer bé-fűttetet kemencze* melegségére, te sem mondanád ezt: (*m*) *Soha én a te Istenedet Király nem imádom, ha Isten à tűzes kemenczébűl ki nem szabaditis.* A' te *félszed* példá-

(*l*) *Dan.* 3. 19.

(*m*) ỳ. 18.

peldájával, igy vigasztalom én à *Cálvinista* sereget: (n) *Ne féllyetek azoktul, kik csak testeteket ölhetik-meg! &c.* Vén Embernek mondád most magadat, még sem jutot eszedben, ez erőtlen *Argumentum*ra valo feleleted. Ha élne az Apostol most, teged pirongatna igy: (o) *Az idő-hőz képest, Doctornak kellet volna lenned, de mégis tej nélkűl szűkölkődől.* Ha Szent Péternek meg, fogadtad volna ez intését: (p) MINDENKOR *készek legyetek meg felelni &c.* reá felelek, nem szakadot volna ki sebedbűl à Szent Biblia. Nem kellet volna à *gondolkodásra* adnod elmédet; de mar saiditot volt eszed, valami hailandoságot à Pápistaságra. Ugy rontád magad mint Eva, ki á kigyonak è kérdésére: (q) *Aztis mondottaé Isten, hogy è kertnek fáinak, semmi gyűmölcsében ne egyetek?* menten haitá fűlét, s igy szolla: (r) *Vai eszűnk, de à mely à kert közepiben vagyon nem szabad azt, még csak illetnünkis.* Nem kel vala è *Ravasz* állattal még csak beszédbennis indulni, ha mit akar vala. Meg kel vala nékedis azt à Társaságot vetned, ha nem elég Ember voltál à feleletre; à vagy, igireted szerént, à náladnál *Tudossab* Cálvinistákkal beszél

(n) Mat. 10. 28

(o) Sid. 5. 12.

(p) 1. Petr 3. 16.

(q) Ter. 3. 1.

(r) ℣. 2.

beszéllened: de, fogadád, s nem tellyesitéd; azt mondád, : (s) *el-mégy à Szőlőben, maga othon maradál;* tűrd kárát már! De mond meg, mi lőtt az után?

(s) Matt. 21. 30.

EL-HAILOT PAP.

EZ beszédek után, (t) *egy mástul el-válánk. Es magamban szállék, s kezdém visgalni, minémű bizonyitásokkal szoktuk állatni hogy à Dicsőűlt Szenteket nem szabad azon kerni, hogy érettünk kőnyörőgjenek? mivel ostromollyuk egyéb tudományit à Pápistáknak? Es világossan fel találám hogy nincsenek sohult à Szent irásban, à Romai Ecclesia vallásival igyenessen ellenkező mondások: hanem, csak Emberi okoskodásokkal és Consequentiákkal viaskodunk azok ellen. Az után, egy néhány rendbéli Tudos Prædikátorokkal beszéllettem: és kertem, hogy mutassanak bár csak egy ely mondást à Szent irásban mely egyenessen ellenzene valamely Pápista vallást? Soha, csak egygyet sem mutathatának. Hanem arra fakadtak ki hogy űk deducállyák Consequentiájokkal, Syllogismusokkal, emberi okoskodásnak következésivel erősitik tanitásokat. Eszemben vűm azért*

(t) Fol. 19. 20.

azért, hogy à sok bivságos dicsekedések, és Szent Irás mutogatások, csak ál-ortzázások: de valo-képpen, semmi tudományokat Szent irással nem bizonyittyák, hanem, csak Emberi okoskodással erőssitik à Cálvinisták. Aztis meg gondolám, mely bizontalan és csalatkozások alá vettetet az Emberi Okoskodás! Ezekbűl azt hozám ki; hogy külömben bátorságos nem lehetek annak igasságában, à mit Okoskodásal ki hoznak à Szent irásbul; hanem ha abban bizonyos lészek; hogy à Prædikátorok csalatkozhatatlanok effele Consequentiák és következések csinálgatásában. Es mivel ezt à Prædikátorok sem biszik magok felől; azt találám rajta, hogy általkodot vakmerőség nagyob nem lehet, mint ha lelkem idvességét, és örök boldogságom vesztését, imillyen amollyan Prædikátorok Consequentiaira függesztem. Ez azért az ELSŐ OK, mellyért elebbi Vallásomat megkelle vetnem. &c.

ERŐS CALVIN:

Sokkképpen vétettél, s-haboztál it. I. A magad elméjét tartottad te, Biblia gyanánt, s-nem á Szent irást visgáltad. Maga: (u) Visgállyátok az irásokat &c. II. El-

(u) Ian. 5. 39.

El feletkéztél, à Dicsőűlt Szentekért valo Imádságnak, im ez Világos tilalmárul: (x) EGYEDŰL à te Uradat Istenedet imádgyad. Holot, ez à Szo: (y) Egyedűl, minden egyéb teremtet állatokat kirekeszt. III. Nem vetetted egyben, à tőb Pápisták értelmével, annak à veled beszélgető Romai Embernek csaloka szavát. Mert, noha ű è keszkenő alat tartya szemédet: hogy, à Dicsőűlt Szenteket, azért kel segitségre hinunk, mert könyörögnek érettünk, de mások inkáb el-mennek à linea mellől, s-azt nyesik: (z) Azért kel à Szentekhez folyamodni, mert azoknak érdemek által, idvezűlünk No már mellyiket választod it? IV. Oly ostoba voltál, hogy ha ezt az egy Articulust belű szerént, (à Szentek imádása tilalma felől) nem láttad; az egybűl oly Conclusiot csináltál; hogy az egész Cálvinista Vallás, nincs à Szent irásban. V. Oly hamar hittél annak à Vakitonak; hogy az után Szivedtűl meg csalattatván, erre fakagy ki: hogy nincsenek à Szent irásban, à Romai Vallással ellenkező mondások. Nem hogy è helytelen szonak kellet volna fűledet tartanod; inkáb à Fél egyházi Vakarot kellet volna Doctorod ellen ragadnod. Bár csak

(x) Mat. 4:10.
(y) Mald. in comm. cap. 4. Matth. ✝ 10, pag 91 Erasmus, in annot. Matth. 4.
(z) Biel. Lect. 30. in Can. Miss. Lombard. 4. Sent. dist. 45. § 7.

csak ezekrűl gondolkodtál volna. 1 (a) *A' Szent iras, Lámpás.* Ellenben: (b) *A' Szent irás, homályos.* 2. (c) *Az Ember Fia, nem tudgya az itilet napját.* Ellenben: (d) *A' Christus Lelke mindeneket tudot.* 3. (e) *Christus, az Anyaszentegyház Feje.* Ellenben: (f) *A Romai Papa, az Anyaszentegyház Feje.* 4. (g) *Szűkség á Lelki Tanitonak, egy feleségű férfinak lenni.* Ellenben: (h) *Tisztátalanság à Papok házasságok.* 5. (i) *Meg ne hajoly à képelőt.* Ellenben: (k) *Meg hajoly à képelőt.* 6. (l) *Titkos bűneinket nem tudhattyuk meg.* Ellenben: (m) *A titkos bűnőket is megkel vallani.* 7. (n) *A' paráznaságért meg vetheti Ember, feleségét.* Ellenben: (o) *A paráznaság, nem szakasztbattya el az Házasságbéli kötelet.* 8. (p) *A törvény mondotta, hogy à kivánság bűn.* Ellenben: (q) *Ki azt mondgya, hogy à kivánság vétek; átok legyen.* 9. (r) *Ha elváltoztathattya à Szerecsen az ű fekete bűrét, tiis jol cselekeabetnek.* Ellenben: (s) *Vagyon Embernek, szabad akarattya à jora.* 10.

(a) 2. Pet. 1. 19. (b) Baláv. Iunius lib 12. Man. Theol. c. 7. p. 529. (c) Mark. 13. 32. (d) Bellar. lib. 4. de Christ. c. 1. (e) Eph. 1. 22. (f) Salm. Disp. 11. gener. (g) 1. Tim. 3. 2. (h) Bellar lib. 1. de Sacram. c. 5. §. sed

(t) Nincsen oly Ember, ki ne vétkezzek. Ellenben: (u) Bé tőltheti à Törvényt Ember, Isten kegyelmébűl. 11. (x) Mocskos ruhához hasonlo, à mi igasságunk. Ellenben: (y) Tökélletesek, az igazak jo cselekedetek. Ezek, s-effélékhez hasonlok, oly világos kővetkezések, mint Dél szinben, à Nap-világ.

VI. Nagy Hypocritaság dolgod; hogy à té Hit cserélésednek oka, à Prædikátoroktul, elébbi Hitednek dolgában, valamely világos Szent irási helynek meg nem mutathatása. Nem igazán koldulsz; mert feléjek sem vòltál. Hanem, mihelt KAPITANY-sággal kínálának, menten kezet adál. Am ugyan à te példáddal, igy szoktak már szolni, az Hittel kereskedőkrűl: Azért lőt ez Pápistává, mert el akar élni. Ugyé hogy, (z) meg tartottad életedet, s ki tudgya, ha el-veszted azt?

VII. Tetemés nagy hazugság, hogy à Tudos Prædikátorok, egy világos hellyet nem tudtak elődben gőrditeni, Cálvinista Religiodnak meg erőssitésére. De, non Entis nullæ affectiones; ha ajtojokon nem kotzogtál, tudtaké veled beszélgetni?

VIII. El-felejtetted volt eszedetis, addig

(t) Kir. 8. 46. (u) Bellar libr. 3 de pont. Rom cap. 23. (x) Esa. 64. 6. (y) Bellar libr. 4. Iustif cap 15. § 1. (z) Mat. 10. 39.

(i) Ki jöv. 20, 4. (k) Caiet. in Thom. part. 3. quæst 25. art: 3. (l) Solt 19 13. (m) Richard. 4. sent. dist 17. art 3 quæst. 4. (n) Matth. 5. 22. (o) Bellar. de Matr. c. 16. § 1. (p) Rom. 7. 7: (q) Conc. Trid. Sess. 5 (r) Ier. 13 23. (s) Greg de Val. in Cem. Theol. sup. Thom. Disp. 6 general.

addig jár à *Consequentiak* kőrnyűl meg higult agyad. Kővetkeziké? *A' Prádikátorok* à *Szent irásbul hoznak Consequentiákat; azért szűkség, hogy* űk, *az* ű *következések csinálgatásában, csalatkozhatatlanok legyenek.* Vai nagy-lant! Semmire nem jo. Mert, à Szent irás csinálta, à *dolog mi voltára*, azokat à *Consequentiákat*, ű is azért abban, *csalatkozhatatlan.* (*a*) *Az Isten igije, maga az Isten*, kiis nem változik meg. (*b*) A' *Szent irás* à *Biro*; mi csak ujjunkat tartyuk azon; s-az Igasságnak meg mutatásában, nem *Indexek*, hanem, *Indexek*, vagyunk.

IX. Az árnyékhoz kaptál, s àkontzot el, eitetted. A' Szent *Lelek Világos Consequentiáit* meg vetetted; s oda mentél meriteni, holot illyen poshat vizet szaglottak meg: (*c*) *Ma az Emberek el hadgyűk az Evangeliumi igasságot, s-az* EMBEREK TALALMANYIT *tartyák meg, mely nékiek lelkek veszedelmére, s nem idvességére, szolgál.* Ahol már à lelked idvessége!

X. Hogy nem vetetted ez aránt egyben, à Cálvinista Religiot, à Mesteredével? Vallyon, s-mellyik találtatik inkáb, Szent *Irás* kivűl? Szegény *Reus*! miért nem

(*a*) *Estius in Comm Hebr.* 4. ℣. 12.

(*b*) *Lyran in cap.* 12. *Ioan. ad* ℣*ba: Sermo. quem locutus sum.*

(*c*) *Vatablus Prof. parisiens. in annot. Deut.* 4.

nem kivántad elsoben ezt az *Actortul* mutassa meg, hogy *Purgatorium vagyon.* Hogy *Hét Sacramentumok vadnak.* Hogy à vég *Vacsora, áldozat.* Hogy à *meg holt Szenteket szabad arra kérni, hogy az élökért imádkozzanak.* &c. Ladde nyavályás, neked kellet volna azt kivánnod!

EL-HAI. PAPIST.

VGy vagyon, én voltam ez aránt, az *In causam attractus*; Csak hogy, igy *Commendállya* vala Vallását: (*d*) *Nem igy vagyon* à *Pápisták dolga.* Mert űk azt *hiszik, és tanittyák, hogy, ha irva nincsis némely Tudomány* à *Szent irásban*: *de* à *mi az Apostoli idôktül fogva bé vétetet* à *keresztyén Világtul, és Ecclesiátul, azt ugy tartozunk hinni, mint hiszszűk, hogy azok* à *levelek, mellyek Szent Pál neve alat nálunk vadnak, nem ollyanok, mint* à kikrűl: (*e*) *maga irja, hogy* ű *nevére irtak másokis leveleket*: *hanem ugyan valosággal Szent Pál irási*: *és hogy ezek, oly éppen maradtak* à *mint Szent Pál irta.*

(*d*) *Fol.* 21.

(*e*) 2. *Thes* 2. 2.

ERŐS CALVIN:

KI kià maga fazaka mellé szitt. A' Cigány penig, mind halálig lovát Commendállya. Ha Mestered hiti, hasznos *Religio* nem volt volna, sóha annyira nem dicsirte volna. Saiditotta ű à *Monétát* abbul. Micsoda lélektűl viseltettél szegény Barátom! hogy à *Szent Irásban nem irt*, s-meg nem jelentet *Tudományt*, Hited gyanánt tartodtad? Keservessē siratlak ez nagy esztelenségedért. Mert, ha ezt fel-teszed, s néki hitelt adtz; nem lehet Eg alat annyi Hazugság, hogy mind annak ne hidgy: mert csak ez mondatik: *Bé kel venni* à *Szent Irásban meg nem irot dolgokatis az Idvésségre.* Meg tudgyad penig; hogy, (*f*) *valaminémű Kűlőmbség vagyon Isten s-az Emberek* kőzőt; *Szintén illyen, az Isten igije, s az Emberi lelemény* kőzőt. Mely szépen intene Tégedis ez, ha vennéd: (*g*) *Kérlek Szerelmes Attyámfiai! ne vegyűk bé à Christus Tudományán kivül valo vallást! Maradgyunk meg, Christus, s-az Apostolok Vallásokban.* Vallyon olvasodé ezt: (*h*) *Semmi erejék nincsen azoknak* à *Traditioknak, mellyek Isten igijé vel nem edgyeznek; mellyeketis, igy kel*

(*f*) *Eras. in paraph c.7. Marci*
(*g*) *Iacob. Faber Stapulensis in c.16. Rom*
(*h*) *Andr Fricius libr. 4. de Eccl, cap. 7.*

kel fontban vetni: Ha az Apostolok irásinak ellenek mondanak, meg vettessenek. Istenessen beszéltek! Mert: (*i*) *Az Emberek parancsolatival, hiában tiszteltetik Christus.* Nem volt Amito Mesterednek ennél maid nagyob vétké; mint hogy az Ecclesiátul bé vőt *Traditio*kat, egy fontban vetette, Szent Pál leveleivel. Ezt. másis, igy improbállya: (k) *Mindenek felet feddendő dolog az, hogy az Ecclesiai Constitutiokat, à Szent irásboz hasonlittyuk.* Miért, vallyon? Mert: (*l*) *az Isteni Tudomány, szűkséges az idvességre, de, az Ecclésiának Statutomi, nem ugy.* Ezis meg-jozanodot most: (*m*) *Nincsen annyi authoritássa* à *Traditioknak, mint* ā *Szent Irásnak.* A' te Csabitod, ez aránt valo furfantsága, *nem tőkélletességgel* vádollya à Szent iráft; hogy az rva nem lévő Tudományokat, ahoz toldgya. Maga, Pápista Társa, igy kurollya: (*n*) *A' Szent Irás, mindenestűl fogva, tőkélletes.* Ezis: (*o*) *Elégedendők* à *Prophéták, az Idvességre.* Hát, *ugy hiszed Szent Pál levelét*, mint nem hiszed az ű *Neve alat irokét?* Vakitás volt minden dolga Tanitodnak. Ugy kérkedgyék az zal, ha ezt meg veti: (*p*) *Szent Pál, nem* (*p*) *Alphonsus de Castro libr. adv. hæres in verb initio de Ioachimo Abbate Florensi, & Petro Ioannis.*

(*i*) *Matt. 15. 9.*
(*k*) *Ioan. Ferus in cap. 15. Matth.*
(*l*) *Thom. 2.2.q.147. art. 4.*
(*m*) *Gretserus defens. tom. 1. libr. 4. cap. 42. p. 1528.*
(*n*) *Hugo Cardina. in Postill 2: Tim. 3.*
(*o*) *Lyran in cap. 16 Luc. Apost. ab*

Prædikálta az Evangeliumot, lelki értelem szerént, hanem, csak betű szerént. Vallyon s mélyebben ennél, nem oltalmazta-é Mestered, à Pápisták Szent Iráskan foglaltatot *Religioját?*

EL-HAILOT PAP.

DE hogy nem oltalmazta! Sőt nagyobbat mondot ennélis, mikor ezt vetette Szemem eleiben: (q) *A Pápistáknál, ha valamit ki kel Szent Irásbul, Consequentiák által hozni: bizonyos mod vagyon; melybűl tudhatni, hogy csalatkozhatatlan az ű Consequentiájok: tudni illik, mikor az Anyaszentegyháznak kőzőnséges itilett ezt javallya. Mert à Christus assecuratioia szerént, (r) az őrdőg ereje és Csalárdsága, győzedelmet nem vehet az Ecclesián, hogy azt hamisságban eithesse; Tehát à mely dolgokat az Ecclesia ki hoz à Szent Irásbul, nem lehet azokban hamisság.*

q) Fol. 22

(r) Mat. 16. 18.

ERŐS CALVIN:

AZ hogy, à Pápistáknak *Consequentiájok igassága, az Anyaszentegyháznak kőzőn-*

kőzőnséges itileti ám! Igen illik à bot à Tegezben! Mi lesz ollyankor, ha az Ecclesia el *tévelyedik?* Mind *Consequentiástul* à Veremben esik. Mert: (s) *Egynébányszor az Ecclesia, à Szent irással ellenkező dolgot tanitot, mely nem illet à Hithez.* Ne adgya bár nekem akkor *Consequentiáját!* Azt tanittyák némely Pápisták: (t) *hogy à Pápa el-tévelyedhetik az igaz hittűl.* No hát, ha ugy; én ebbűl, illyent iratok: (t) *Ha à Pápa el-tévelyedik, mivel az Ecclesiának Feje; Szűkség, hogy az Ecclesiais el-tévelyedgyék.* De most mondák, hogy à Papais el-tévelyedhetik. Azért az egész Ecclesiais. Iaj hová tőtted à à *Consequentiámat?* Ad elől, mert nyilván nálad vagyon! Nincsen, mert eltalálék csiszamodni, s-azis le-esék hátamrul; hova lőt? nem tudhatom. Im nem használa néked à Christus *assecuratioja,* melyben az ű Anyaszentegyházanak, az őrdőg ereje ellen győzedelmet igir! Nem az ollyan Anyaszentegyházat nézi, ez az *Igiret,* mellyet te gondoltál. Hát? im tudnod adgyák è Barátid: (u) *Nem az az Ecclesia értetik it; mely, mind jokbul, s-mind gonoszokbul áll; hanem, à Lélek szerént valo Ecclesia.*

(s) Nicol. de Clemangis in Disp. sup. materia generali Concilii pag. 63. edit. Lugd

(t) Lyran in cap. 16. Mat. Ioan. Gerson l. de appell. à Papa n. 14, Alph. Tostatus defens pag. 2. cap. 30. Antonin. part. 3, Sum. tit. 22. cap. 7.

(t) Bellar. lib. 4. de Rom. Ponti cap. 3. § Tertiò probatur.

(u) Caiet. Ferus. in h. l.

Egy ſzoval: (x) *A' Válaſztattak Gyülekezete.* Te penig az *Eccleſia* felől, ezt tartod: (y) Az *Eccleſián*, értyük à *Romai Pápat*, az *egéſz Conciliummal edgyüt.* Meg hallád penig moſt; hogy mind à Papa, s mind à *Concilium*, el tévelyedhetnek. En keſerülöm à *Pápiſta Conſequentiát*, hogy ily dűlő félben állo oſzlophoz tamaſzkodot!! Nem illyen à *Cálviniſtáké*. Miért? Mert azt, (z) kű *ſzál tartya*. Mellyik vallyon az à *kű-ſzál*? Nyilván nem Szent *Péter*; mert űk, nem vallanak igy: (a) *A' Kűſzikla Szent Péter*, és az ő *Succeſſori*; mely kűſzikla, *meg nem mozdittatik* à *ſzéltűl*, az az, *az hitnek dolgaiban el nem tévelyedik*. Hát mellyik? Maga CHRISTUS; ez tiſzta értelem ſzerent: (b) *Az Eccleſia*, kűſziklán, *az az*, Chriſtuſon, *épittetet*: Es: (c) *nem igaz az, hogy Szent Péteren, épittetet legyen az Eccleſia, hanem, Chriſtuſon.* Bezzeg erős kű *ſzikla* tartya hát à *Cálviniſtak Conſequentiáit*! Ne félcs azt ingadozáſtul, mert azon, még à *pokol ſem vehet erőt.*

Hatób volna még io Barátom ezekhez, őrómeſt világoſságot adnék ſetét elmédnek, cſak ne nehezttellenél halgatni.

(x) *Abul: in h. l.*
(y) *Gregor de Valent lib 3. Comment. in Thom diſp 1. q. 1 p. 1. §6 col 29*
(z) *Matt. 16. 18.*
(a) *Bellar lib. 4. de Rom Pontif. c 2.*
(b) *Nicolaus 1. tom 3. Conc. part. 1. Epiſt 2. Nicol. 2. in c. omnes diſt 22 Concil. Trevir. tom. 4. Conc p. 882 G. oſſa inter in c. 16. Mat:*
(c) *Alph. Toſt. in c. 16. Matt.*

MA-

MASODIK VETELKEDES.

A' MASODIK OKRVL.

EL-HAILOT PAP:

ENnékem nincsen kedvem ellen è ſzép beſzélgetés. Csak hogy, ſok akadékok vadnak még elmémben; mellyek kőzzűl ezis à MASODIK: (d) *Mert bátorságos, hogy à Pápiſta Hitben, Idvezűlhetűnk.*

(d) *Fol. 22*

ERŐS CALVIN:

JEſus! mit mondaſz? Azok lehetnéneké bátorságoſok Idveſségek felől, kikrűl è mondatot: (e) *meg ſokaſódnak azoknak kinnyok, kik más Iſtenhez* (az Igaz Iſten kivűl) *ſietnek.* Immár penig, vagyon ollyan Pápiſta, ki illyen notáju éneket dudolgat: (f) *Tarcs meg engemet Aſzonyom!* (Uram volna) *mert te ben-*

(e) *Solt. 16. 4.*
(f) *Bonav in Pſalt. Mariæ fol 8.*

(g) Idem fol. 17.

benned biztam. Ismét: (g) Kőnyőrűly raitam Aszonyom! (Isten volna) à te nagy Irgalmasságod szerént! Bé kel venned è kőnyvet, mert Canonizálta, mind IV. Sixtus, 1482, eszt. s mind VIII. Innocentius. Ezen végezik el sokan kőnyveket: (h) Dicsiret Istennek, és à Boldog Szűznek. Ezt mondgya vala egy valaki: (i) Valamie Istennek vagyon, mind Mariájé. Másis igy beszélgete: (k) Az Egbéli Szentek, részt vőttek az Istenségben. Ezis hozzájok szitt: (l) A Fiu Istennek Dicsőssége, mind egy à Mariájéval. Beg meg sokasitod teis hát, ama nagy kinban valo bánatidat, ha ezek után lázadtz! Soha azt sem tudod, mely aránt vagy Hitedben; mert, à Pápisták vallása, ez: (m) Senki è földőn, maga Idvességét, Keresztyén hittel nem hiheti. (n) Mig él, nem mondhattya senki azt bizonyossan, hogy ü à választottak seregében vagyon. Egy szoval: (o) A Pápisták Hiti azt tartya, hogy senki, nem lehet bizonyos Idvessége felől. Hogy vagyon jo Uram! hogy egy felól állatod, Idvességed felól valo kétségedet, más felől, bátorságot keresz Idvességedre à Pápista Hitben?

(h) Bellar Gregor de Valent.

(i) Osorius tom. 3. con 2. in festo Iosephi p. 124.

(k) Bellar lib. 3. de Cul. Sanc c. 9. §ult.

(l) Blasius de Viega in Comm super Ap. pag. 543.

(m) lib. 12. Kalauz. c. 3. Sect. 3. n. 3. p. 935.

(n) Concil. Trid. Sess 6. c. 12. p. 51. (o) Francisc. Costerus in Euchirid. c. de fide pag. 182.

EL-

EL-HAILOT PAP:

JOl vagyon! Mert: (p) A Cálvinista Tanitok, egygyező értelemmel hiszik, és Hirdetik; hogy à Pápista Hitben, sőt à Barátok állapattyában, Szent Emberek voltak (q) Cálvinus, Szentnek nevezi, Bernard Barátot.

(p) Fol. 22.

(q) Calv. libr. 4. c. 7. v. 22.

ERŐS CALVIN:

OKoskodásod è fog lenni: Valamit à Cálvinista Tanitok, egyenlő értelemmel tanitanak, igaznak kel annak lenni. Ha ez à te jeles Discursusod, igy rántom nyakadban: De, à Cálvinista Tanitok, egyenlő értelemmel tanittyák azt; hogy nincsen Purgatorium; az Halottakért imádkozni, salamisnát adni, nem hasznos; Csák Két Sacramentum vagyon; az Ur Vacsorája szolgaltatása, nem áldozát; à Dicsőült Szenteket nem szabad azon kérni, hogy érettünk esedezzenek; egyedül Hit által igazulunk meg. Mi következik már innen? az, à mi te ellened vagyon; hogy ezeket valván, à Cálvinisták, igazat állatnak. El loptàk Logicáját è Consequentiádnak: Cálvinus Szentnek mondgya Bernard Barátot; azért à Calvinista

sta Tanitok, egyenlő értelemmel hiszik; hogy à *Pápista Hitben, Ssent Emberek voltak.* Az hogy, à Cálvinista Tanitokat, mind â *Cálvinus* Sákjában raknád ám te! Nehéz! nem vihetik! hadgy békét nékik! hiszem az *Egy Cálvinus*, nem *minden* Cálvinista Tanitok! Bárjobban oskoláztattál volna à *Logicáért*! *Ezis Frater Ignorantiæ*: Cálvinus, *Szentnek mondgya Bernardot; azért, à Pápista Vallásban, bátorságos az ůdvezůlhetés.* Igy szoll *Cálvinus* Bernard felől: (r) *A' Romai* Széknek *meg veszet ideje, nem tetztzet* è SZENT *Férfiaknak.* (Gergelynek tudni illik, s-Bernárdnak) Miért? mert, *sokat panaszolkodot Bernard, s-sokat nyogót, az ů érté* Időnek *gonosságán Szemlélte ezt Cálvinus*: (s) *Mostan* à *Papok, kiknek Christusnak kellene szolgálniok, az Antichristusnak hodoltak meg.* Ismét: (t) *Mostan* à *Papok, az undok kereskedésben győnyőrkődnek, pénzért Miséznek, pénzért énekelnek*; è *vagyon hátra, hogy ama* BŮNNEK EMBERE *megjelennyék.* Igy győtri vala lelkét *Lotthal*: (u) *Oh ki cselekedhetné azt, hogy én meg nehalnék addig, mig à régi Ecclesiát láthatnám! mellyben az Apostolok, báloiokat, lelkeknek, nem aránynak s-ezůstnek*

(r) *Idem ibid.*

(s) *Bernhardus serm. 33. in Cantic.*

(t) *Idem. Serm. 6. in Ps. 91.*

(u) *Epist. 290 ad Cardinal Ostiensem.*

nek fogására vetik vala meg! Bezzeg énis efféle jot kiváno, s Sohaitozo lelket, *Szentnek* mondanék! mert, noha à *Corinthusi* Ecclesiábannis, (x) *Szakadások* valának; mind az által (y) *bivatalos* SZENT-ek titulussával illettetnek, melybůl nem kővetkczik: *Keresztyén indulattyáért Bernárd,* SZENT-*nek neveztetet*; *azért Pápista tudomanyais,* (ha mi afféle lehetet) *Szent volt. Mostannis* nagyra becsüllyük azért Szent Bernárdot, efféle bátor mondásáért: (y) *Szabad à Pápa parancsolattyát meg vetni, ha az Isten igijével ellenkezik.*

(x) 1. *Cor* 3. 3. 4.

(y) 1. *Cor* 1. 2.

(y) *Bernh Epist.* 71

EL-HAIL. PAPIST.

MEg ennél *nagyobbatis* mondok. Mert: (z) *Soha, csak egy* Cálvinista *Tanito sem merte mondani, hogy az Apostolok idejétůl fogva Luther Martonig, mind elkárhoztak, kik à Papához balgattak. Nemis fér egyben, az Istennek sok nyilván valo igiretivel, hogy a Christus tagjai, és Anyaszentegyházának fiai, ennyi sok esztendők forgásában. tellyességgel ki gyomláltattak, és el fogyattak lőttek volna; Menyország kapuja ugy bé tétetvén, hogy senki nem idvezůlt volna,*

(z) *Fol.* 24

na, mind annyi sok száze sztendők folyásában, mellyekben à Pápához halgattak, à kik keresztyén nevet viseltek; és à Romai Eaclesiatul vévén Sacramentumokat, azzal egy Istent szolgálatot gyakorlottak, annak engedelmessége alat éltenek.

ERŐS CALVIN:

NAgy elze feleitség volna, azt mondaniok à Cálvinista Tanitoknak; hogy à Pápistak *Luther Márton* előt, egy nagy darabon, mind el kárhoztak. Tudgyuk mi, az Isten è szavát: (a) A' *ki imádgya à Fene vadat, kénkűvel kinoztatik:* De nem voltak mind ollyanok az akkori időben; hanem: némellyek, csak külsőképpen hodoltak meg Romának, nem tehetvèn hirtelen kegyetlenségérül, Sőt inkáb efféle panaszolkodásokat nyujtván bé Istennek: (b) *O siratásra mélto Roma! Ki à mi Eleink idejében világoskodol vala! ihol most, mely sűrű setétséget őntélki!* Meny el *Brigittához*, s tanuly è keserves zokogásin: (c) *A' te Világi Udvarod,* (igy szol Christus à Pápának) *elpradállya az én mennyei Házamat. Mert, à kik én hozzám akarnának jűni, Gehennára* küldőd

(a) Titk. 14.9.10.

(b) Synod Remensis circa Annum D. 991. celeb cap. 28.

(c) Brigit. A. D. 1370. libr 4. Revel. c. 142.

küldődűket. *Kérlek ujics meg az én Ecclesiámat, mellyet saját véremmel kerestem.* Edgy csep kétségűnk sincs az illyen jo Lelkek félől; hogy noha à külső igát vonták' de *belől* izzadtak. (d) *Feketék voltak à külsö* engedelmességtűl; de *belől*, à lelki *Salamon sátorában* tűndőklőttek, Ezeknek használtak az Isten *igireti*. Ezek *mentek Menyországban*; Mert: Leiki (e) *térdek, nem hailot volt meg à Balnak.* Mivel: (f) *homlokokon viselhették à pecsétet.* Meg (g) *tartathattak, mint egy tűz által,* s-sokan (h) *tudatlanságbul vètkezhettek.*

(d) Enek. 1.5.

(e) 1. Kir. 19.18.

(f) Tit. 7. 3.

(g) 1. Cer. 3.15.

(h) 1. Tim 1.17.

(i) Fol. 24

EL-HAILOT PAP.

A' dologbul valo ki kővetkezésis, igy hozatik vala szo-beszédben bé: (c) *Igy lévén azért, hogy à régi jámbor Eleink, à Pápista Vallásban idvezűltek, és à Barátok Szentek voltak: Nem valami gyanakodo vélekedéssel, hanem tapasztalhato igasságnak érejével, két dolog kővetkezik ebbűl.*

ERŐS CALVIN.

SOkat hoznál te Jámbor à SZENT nevezetbűl ki, látom én! Mind csak à filé,

à filéhez vonnád te à kórmét, maga koránt sem ér è *discursus* oda: *Calvinus Bernardot Szentnek mondotta; azért, à Pápista Vallásban, idvezűltek à régi jámborok.* I. Mert, Szent Bernard, nem *minden* Pápisták. II. Mert Calvinus, Szent Bernardot, ugy saiditotta, mint szájával s-pennájával, az akkori Pápista vallás felól itiletet tőt. Nem mérsekelte vallását; hanem, az igasságrul, lelke ismeretiben valo meg-győződétét: Mi azért neked, teli torokkal azt mondgyuk: A' mit fel tőttél, (à Pápista Vallásban valo Nehai Eleinknek idvezűlések felól) (*i*) *Szent Irás ellen*, nem javalhattyuk; ezt hozzá adván: hogy, (*k*) *mikor à Fenevadat imádgyákis è földnek minden lakosi*; ugyan akkoris, *vagyon nemellyeknek nevek bé irva, az életnek könyvében.* Mert: (*l*) *tudgya Isten, kicsodák az övéi.* Ollyatis tőttél te fel, melyben, à magad lelkétűl elálatolmeg. Mert: (*m*) *Senki nem tudhattya az Emberek közzűl, mi vagyon az Emberben; hanem, csak az Embernek, ű magának lelke.* Ha ez igaz; hogy vagyòn hát: Te à te idvességed felól kételkedel; mégis, Pápista Seregbéli Barátidnak idvezű-

(*i*) *Titk.* 17. 4.
(*k*) *Titk.* 18. 8.
(*l*) 2. *Tim* 2. 19.
(*m*) 1. *Cor* 2. 11.

vezűléseket vitatod! Ne mondgy ollyant, mellyet magad sem hisz. De mellyik az à két dolog?

EL-HAILOT PAP.

EDgyik ez: (*n*) *Hogy à mely Vallásban, és Barátiállapatban, Szentek lehettek, és Idvezűlhettek à Régtek: bátorságos, hogy abban miis Szentek lehetűnk, és Idvezülhetűnk, ha erkölcsűnk meg felel Vallásunknak. Mert nagyeb kegyetlenség, és rettenetesb személyválogatás annál nem lehetne, mint ha Isten, azért az Hitért minket kárboztatna, melyben Eleinket Szentségre, és Mennyei Boldogságra magasztalta.* (*n*) *Fol.* 25

ERŐS CALVIN:

VGyan még sem szűnöl meg, nagy farkat csinálni à *Calvinus* SZENTének? Honnan tudod, hogy Eleid idvezűltek (azt kérdem) à Pápista Vallásban? Hiszem azt tartya vallásod: (*o*) *Hogy à Christusban meg holt Szentekneki, Purgatoriumban kel menni.* Oda kellet hát Sok régi Barátidnakis költözni. Mely hagy vagyon: Tudodé, hakimentek már

(*o*) *Canisius in opere Catechet. loc. de pœnit. Sacr. q. 9. p.* 304.

Purgatoriumbul, s *Idvezültek*, vagy penig még et vadnak? Az első, vallásod ellen vagyon, melyben ezt állatod: (p) *Bizonytalan dolog az, ki menyi ideig légyen Purgatoriumban.* Ha é nem gőrbe, bizontalan ezis, hogy ha, à te Elődedi Pápistáid idvezültené, vagy még à Purgatoriumban koholtatnak? Es igy, Szo. mondotság, hogy à Papistaságban valo Eleid idvezültenek. La. miben hozod magadat esekély elméd miát! Annálnagyobbat botlol, hogy Pápista Baratidat Bernard *Szentsége* árnyékában nyugtatod, az idvességre. Tudok à Pogányok kózzül Szenteket: (q) Abrahámót; (r) Lotthot; (s) Iobbot; (t) Námánt; à (u) Komornikot. Ismértem à Phariseusok közőt: (x) Nicodemusnak; (y) Gamalielnek; (z) Saulusnak, *Szentsegeket*. Ha ezeknek Nehai Vallásokbul, o idvességet szerezhetz; noíza légy Pogánnyá, vagy Phariseussá, talám idvezülhetz! Oh nyomorult Lélek, hogy nem látz!

(p) *Bellar lib. 2. de purgat. cap. 9.*

(q) *Ter.* 11. 31.

(r) *Ter.* 19. 1.

(s) *Iob.* 1. 1.

(t) *2 Kir.* 5. 17. 18.

(u) *Csel.* 8. 27.

(x) *Ian.* 3 1.

(y) *Csel.* 5. 34.

(z) *Phil.* 3. 5. 6.

EL=HAI. PAPIST.

NYomorult, nyomorult, de, ezis előtsem vagyon ám, mely *masik* kóvetkezésis: (a) *Hogy ha, à Pápista Hitben valaki Szent volt, és Idvezült: bizonyos, hogy igaz à Pápista Hit: és azon kivül senki Sz. nem lehet; senki nem* Idvezülhet; *senki igaz Hitet nem* kővethet. *Mert, Isten szava amaz:* (b) *Igaz Hit nélkül lehetetlen hogy valaki kedves légyen Istennél. Mivel:* (c) *Az Igazak lelki élete, Hit nélkül nincsen. Es,* (d) *à ki igaz Hit nélkül vagyon, el-kárhozik. Tehát lehetetlen, hogy* SZENT *légyen, és Idvezüllyön egyéb, hanem à Kinek igaz Hite vagyon: Tehát igaz Hitben voltak Szent Ferentz, Szent Bernard, Szent Domonkos Barátok; mivel Szentek, az az, Isten előt kedvesek voltak. Azonképpen: Isten szava az: hogy, miképpen,* (e) *Egy Istennél, Egy kereszténél, tőb nincsen: Ugy egy igaz Hitnél tőb nem lehet. Ha azért à Pápista Hit, igaz Hit volt, (mint hogy annak kellet lenni, ha ő benne Szentek voltak) bizonyos, hogy annál tőb igaz Hit nem lehet.*

(a) *Fol.* 25

(b) *Hebr.* 11. 5. 6.

(c) *Hab.* 1. 2. 4. *Rom* 1 17. *Gal.* 3. 11. *Hebr.* 10. 38.

(d) *Marc* 16. 16.

(e) *Eph.* 4. 5.

ERŐS CALVIN.

AMé! Bezzeg meg ijesztél! Hiszem nagy győkereket rántál! De mind csak gazbul, s rothadt pelyvábul vetetted ágyadat; s nem alhatol raita édesdeden.

den. Igy cselekszel te, mint ki igy vakoskodnék: *Egy Ember által uszta à Dunát, néki ment az Egő Katlannak; azért énis vetkeződőm.* Hogy nem guggolod meg efféle ostoba kotlotságot: *Bernard,* SZENT-*nek nevezietet; azért, igaz à Pápista Hit.* Had legyen nekemis szabad, ily Csuhát szabogatnom: *A' Phariseusságban s Pogányságban,* (mint csak most hallád) *voltak* Szentek; *azért,* à *Pogányság. s Phariseusi Vallás, igaz Hit.* Nem joé? s nem haité à Tiédhez? De mond meg, (ha jo vagy) miért nem lehet SZENT valaki, à Pápista Hiten kivül? Sandalsz, s nem igyenessen nész! Menten botoltatlak ezzel: (f) *A' Protestansok cselekedetiben, Alamisna osztogatás, mértékletesség,* s-KEGYES ELET (ihol à *Szentség!*) *vagyon.* Hibás hát az, hogy *à Pápista Gyülekezet kivül, senki* SZENT *életet nem élhet* Hát, nemis *idvezülhet?* Begirigyled tülünk Menyországot! Iobban szollot ez felölünk: (g) *Nincsen inkáb semmi à Cálvinisták szájában, mint à mi Mennyei Attyánk, à Christus, az Hit; az Esküvés hallatlan;* (ugy à joknál) *az ü cselekedetekben Alamisna, jozanság s-mértékletesség* Kérlek azért efféle jokban magokat gyakoroltak-

(f) Mald. in Matth. 7. 15.

(g) Mald. in cap 7. Matth ℣. 15.

taknak, ne mutas Poklot! Sőt inkáb à magad szemében emelgesd é nagy gerendát: (h) *A' Miéinknek mostani erkölcsök, oly távul vagyon à régi keresztyének io magok viselésétül, ugy hogy most, csak festet keresztyéneknek láttassunk.*

A' mely Szent irási helyekbül akarod meg probálni azt: hogy à *Pápista Hiten kivül, más igaz Hitet senki nem követhet;* oly meszsze estél tzélodtul, mint Mako *Iernsalemtül.* Mert azok à *Locusok,* eggyül eggyig, az *Idvezitő Hitrül* szollanak. A *Tudománynak* igasságát kel vala penig megprobálnod, de azt el-feleitetted; hihető sok gondgyaidtul nem érkeztél! Hogy penig az *Idvezitő* s nem *Vallás*-béli *Hitrül* szollyanak azok; Papista Barátid irásibul igy probálom meg: (k) *A' mi Ioszágos cselekedetink, az igaz Idvezitő Hitnek, kenyerével élnek: mert meg vagyon irva: Lehetetlen dolog, hogy Hit nélkül valaki tessék Istennek.* Im è Iámbor ez helybül, *Idvezitő* Hitet hozz ki, te penig azt viszed, à Pápista *Vallásra.* Ez helyeket penig: *Az igaz Ember Hitbül él;* igy magyarázza elléned egy io akarod: (i) *Az igaz Idvezitő Hit, el bisszi az Isten igiretit, melyben, Kegyelembül adattatik à bün bocsánattya,* à Chri-

(h) Bellar tom. 6 Conc. 37. Col. 453.

(h) Greg. Magnus Epi. Rom. libr. 2. Moral, c. 25.

(i) Ioban. Ferus in cap. 1 Rom ℣. 17.

Christus által. Az Harmadik hely magyarázattyábulis ki csűrölnek, hald meg: (k) *Mikor Christus azt mondgya; à ki nem biszen, el kárhozik; azt akarja azzal tudtunkra adni; hogy el ég néha, az igaz Idvezitő Hit, az Idvességre.* Látod! eggyik sem forgat ezek közzűl it *Pápista Hitet*, hanem, *Idvezitő Hitre* tzéloznak. Nem lehete hát ezekben semmi erősséged.

(k) *Bernhárdus Epist 77. col. 827.*

Kevesetis gyakorlottad magad az olvasásban: mert, azt mondgya ám egy nagy Sűvegű Romai: (l) *Nem szabad az Ember maga viselésébűl, à Tudománt itilni.* Méltánnis mert: még (m) à *Pharisseusokis bűtöltek, imádkoztak, Alamisnát osztogattak.* (n) A *Manicheusok*, erkölcsök *sentségével*, sokakat meg *csaltak.* Altal hágtad te ezt, mikor igy *Concludálsz: Szent Ferentz, Bernard, Domonkos, Szentek voltanak; azért à Pápista Hit, igaz Hit.* Vajne Legény! mert: *A vita, ad Doctrinam, vitiosa est Collectio.* Mondhatod sokszor: (o) *Uram! Uram!* De csak ezt felelik: *Nem ismérlek.*

(l) *Kalanz lib 3. c. 13 sect. 1 p. 388.*

(m) *Mat. 6. 1.*

(n) *August lib 1. de morib. Eccl. c. 1. tom 1 p. 177.*

(o) *Matth 7. 21.*

Sokszor uta vesztettis vagy. Azt akarod meg próbálni, à bé hozot Emberidnek SZENT nevezetekbűl, hogy à *Pápista Hit, igaz Hit*; s erre csaponsz ki, hogy

hogy azok az Emberek *Szentek, azaz, Isten előt kedvesek voltak.* Ha à Baktul tejet feihetz, az Erkölcsbűlis csinálhatz Tudományt. Szórnyű bossusággalis illeted ezeket, s erősakottés, igy vallo *Conciliumod* irásán: (p) *Senki nem higheti azt el, hogy Istenelőt meg igazult.* Ha ez igaz, azt sem higheti hát, hogy ű SZENT legyen. Ha maga felől penig azt bizonyoslan nem tudhattya, hogy tudod te inkáb, más felől azt megmutatni?

(p) *Concil Trident. Sess. 6. c. 9.*

Nosza mutasd meg eztis: (q) *Egy az Hit*; azért, *nincs, egy Igaz Hitnél több, mely à Pápista Hitis.* Csak hogy: *Plus est in Conclusione, quàm fuit in præmissis.* Többet raktál à saroglyában, hogy sem à szekérderékban. Feje lágyára nem eset Emberhez illiké ez? Vajha à *Conclusio* én előttem igaz lehetne! Semmit sem vetélkedném, csak kezet csapnék Veled. Im meg mondom azert, miesoda *Egy Hitet* ért az Apostol: (r) *Egynek mondatik az Hit, mert annak tzéllya, mely à felső Igasság, csak Egy.* Melyik Hit az vallyon? Az Idvezitő, mert ennek tzéllya à Christus; amaz Irás szerént: (s) *Az Idvezitő Hitnek, legelső tzéllya, à Christus.* Oda hát ez aránt az HIT nevezetiaiat, à te Romai

(q) *Eph. 4. 5.*

(r) *Thom. 2. 2 quæst 5. art. 5.*

(s) *Pererius Disp. 11. in cap. 3 Rom. num. 49.*

mai Tudományod. Nem probálhatád azt meg ittis, hogy: *Egy az Hit; azért* à Pápista *Hit, igaz Hit.* A Cálvinistákat taréjozod vala à *Consequentiáért*; s-magad fazakában fóve. En ezt tapasztaltam meg: *Parturiunt montes, nascetur ridiculus Mus.* Immár nem tarthatok tűled; mert, *nem Hegyet Szűlél; hanem, ne vetséges formátlan Egérkét.* Be meg itilnek érette, à kik az előtt Tudosnak tartottak!

EL-HAI: PAPIS:

NYilván énis ortzájára vetem à *Páternek*, hogy csak igy daikálkodor velem, s-nagy gyalázatban hozot. Noha engem, az akkor i(t) *gondoskodás, ugy meg* győzöt *vala elmémben, hogy* à *Pápista Hitnek* kővetésében, *semmi tartozkodásom nem lehetet.* Mert *azt en Bolondnak itilem vala, ki az* őrök *Idvesség dolgában el hadgya* à *bizonyost* à *bizonytalanért, és bátorságosb utat nem kővet. Bizonyosb penig, és bátorságosb, abban az Hitben lenni, mellyben minnyájan vallyák, hogy Szent, és Isten előt kedves lehet, s-Idvességre juthat Ember: hogy sem kővetni, à mirűl sokan el hiszik: hogy veszedelemre viszen.* Mi, és *velünk* à *Lutheristák, azt hiszűk, hogy* à *Cál-*

(t) Fol. 27.

à *Cálvinista vallásban, nem idvezűl, hanem* őrök *kárhozatra jut, Ember. A' Cálvinisták velünk egyetemben, ugyan azont mondgyák* à *Lutheristák állapattyárul. De velünk egyetemben,* à *Lutheristák* és *Cálvinisták, hiszik, hogy Idvezűltek sokan* à *Pápista Vallásban. Micsoda vakság tebàt, el-hadni* à *bizonyost* à *bizontalanért?*

ERŐS CALVIN:

MEnten meny, s-mond meg néki: (u) *lai az Embernek, ki által* à *botránkozás* lészen! *Mert, valaki meg botránkoztat* à *Christusban valo Hivek* közzűl *Egy kicsinyt, job volna nyakán, malom követ viselni, s-à Tenger mélységében vettetni.* Magad penig bár (x) *Kebeledben nyuly,* mint Moses; s-nyilván meg láthad *poklos kezeidet,* s-nagy vétségedet. Csak ez eggyis bókkenő lehetet volna elmédben. Mellyik Ecclesiát job kővetni; azté, mely è veszet Világban, virágzásban vagyon, s-amot győtrettetik? vagy, à mely most sir, s-amot penig őrűl? Tuthattad volna azt: (y) *A' Romai Catholica Ecclesiának, minden dolgokban boldog elöl menetele vagyō; azért, igaz Ecclesia.* Bezzeg én nem adnám, efféle

(u) Matt. 18. 6. 7.

(x) Kijöv 4. 6.

(y) Greg. de Valentia part. 1. Analys pag 41.

Gyülekezetben magamat! Hanem inkáb (z) Mosessel, à Christusért valo gyalázatot választanám, hogy sem mint à bűnnek idegh valo hasznával élnék. Mert à Szerencsés állapatnak, è vagyon à végén: (a) Iai néktek, kik most nevettek, mert sirni s-jaigatni fogtok. Az örvendezőnek, è gyalázatos Korona nyomattatik végre Fejében: (b) Mennél nagyob Gyönyörűségben élt, annál nagyob kinnal fizessetek (ördögök) néki, mert igy szollot: Ugy ülök mint Királyné Aszony, és semmi keserűséget nem látok. Nem ugy vagyon à te haidani Ecclesiádban à dolog. Hát? (c) Sirnak ot, s-jaigatnak, mikor è világ örül; de annak keserűsége, örömre fordul. Ugyanis; (d) Az az igaz Ecclesia, mely nyomorgattatik. (d) Arrul ismértetik ű meg, ha keresztek alat vagyon. Mert: (f) mentűl igazáb valaki, annál keménnyeb csépelès alat vagyon. Csak ezis, szeget űthetet volna feiedben; s igy gondolkodhattál volna: Isten oltalmazzon, hogy à Pápista Hit követésében, meg ne tartozkodgyam! Mert; ha è Világi Boldogságám jele, annak az Ecclesiának; lehetetlen, hogy mind à két életben el-vegyem, abban à Vallásban javamat. Hanem, ha ez élet-

(z) Sid. 11. 25. 26:
(a) Luk. 6. 25.
(b) Tiik: 18. 7.
(c) Ian: 16. 20.
(d) c. Si Eccl. caus. 23. quæst. ex August.
(e) Claud. Espensæus in 2. Tim: pag. 103:
(f) Lorinus in c. 14. Act: v. 21.

életben, az (g) Epuloval, minden kedvem szerent foly, amot gyötrettetem; de, ha Lázárral, it, koplalok, amot vigasztaltatom. Ez, Lélecknek hasznos gondolkodás, meggyözhetet volna. De, inkáb akartad az Adám Almáját el-nyelni, hogy sem ama mennyei Arany Almát el-nyerni. Inkáb tetzet, è Világi (h) Veres lencse, hogy sem, ama lelki elsö szülöttségnek méltosága. Inkáb kedveztél (i) disznóknak, (ros hat Vén Testednek) hogy sem, lelked határában, meg tartottad volna Christusodat. Nyerj már vége!

Hát ugyan Bolondnak itilted, ki el badgya à Bizonyost, à bizonytalanert? (k) Te magad mondád! En igy szántogatok: Valaki, Idvessége dolgában, el badgya à bizonyost à bizontalanert, Bolond az. De ki ezeket tanittya: (l) Senki nem mondhattya maga felöl, hogy ű Isten kegyelmében legyen. Hogy (m) à Szent Lélek vigasztalása felöl, érezhetést vehessen. Hogy (n) igazán meg keresztelkedet legyen. Hògy (o) valamellyik Sacramentummal, igazán élt legyen. Hogy (p) Ember, az Isten országára el-hivattatott legyen

(g) Luk. 16. 25.
(h) Ter. 25. 25. 34.
(i) Matt. 8. 34.
(k) Matt. 26. 64.
(l) Bellar. 3. de Iustif. cap. 11. Resp. posset.
(m) Becatom. 1. Opusc. de Iustif. Cal. cap. 11. pag. 255.

(n) Colloq. Ratisb. sess. 12: p. 279. 280. edit. Monach.
(o) Bellar. libr. 3. de Iust. cap. 8. §. Dicent fortasse.
(p) Idem ibid. cap. 13.

legyen. Hogy (q) valakinek bűne, meghbocsátva legyen. Hogy (r) az Isten előtt meg-igazuláſt vőt légyen. Hogy (s) Valaki az Istenhez meg tért légyen. Hogy (t) igaz Idvezitő Hitet, nyert légyen. Hogy végre, (u) őrők Boldogságot nyerjen. Mondom az, el hadgya à bizonyoſt, à bizontalanért. Mert bizonyos ez: (x) Hogy à Szent Lélek adgya az idveſség zálagát, hogy Isten Fia légy. Ezis tapaſztalhato: (y) Vallyuk, hogy az Embernek meg igazulására, kivántatik, az ő bűnei bocsánattyának hitele. Ezis erős kóſziklán kereskedet: (z) Az Hit az, mely à kónyörgéſt ki-önti; à kónyörgés penig azt cselekeſzi, hogy MINDEN KETELKEDES NELKűL, erős legyen à Hit. Nem hagyhatom el eztis: (a) Az igazak nem félnek Pokoltul; hanem biznak az Isten joságában, s-erős bizodalommal hiſzik az őrők életet. Találtatoc illyenis: (b) Az Idvezitő Hitnek Terméſzeti ez; hogy à Szent Léleknek, Isten kegyelme felől való érzését, meg-tápaſztallya.

Rekeſzize bé most ez: (c) A' Vá-

(q) Grego. de Valent tom. 2. disp 8 quaſt 4 punct. 4. p 1251.
(r) Concil Trid. Seſs 6. cap. 9.
(s) Grego de Valen tom. 2. Disp 8. q. 4. punct. 4. p. 1265.
(t) Bellar libr. 1. de Iuſtif cap 10. § deinde peccant.
(u) Beca. in Manuali libr. 1. c. 16. § 16.
(x) Bernbar. Serm. 2. in pentec.
(y) Enchir. colon. editum ann. 36. fol. 170.
(z) Catech. Roman part. 4 quæ eſt de Orat. cap. 7 quaſt. 3
(a) Cenſur, Colon. Dial 4 pag. 106
(b) Georg. Caſſander in Conſult. artic. 4. de Iuſtif. p. 914.
(c) Peſant. in Thomam part. 1. Fol. 137.

laſztottaknak, erős bizodalmok vagyon, az őrők élet felől. Ezek mind BIZONYOS helyen laktanak ám! De te, el-hadtad ezeket; s bizonytalan ſzálláſt kereſtél! Már csak à Concluſiot kel à fejedhez ütni. Im én Szánték, boronáld bé Te! Holot azért è lámborok, à Cálviniſtákkal edgyüt, bizonyos dolgon épitenek; ellenben à Te Sereged, bizonytalanságon kotzogat; láſſa lelked, ha job volté néked, à bizonyoſt el-hadni à bizonytalanért: Ha nem tom menyin Vallyákis azért ezt; hogy idveſségre jutbat Ember, à Te mondot vallásban; s-à Cálviniſta Hitben penig, kárhozatra: mi azt io Barátom! nem hiſztzűk. Mert oly Emberek mondgyák, kik Pereſink. Azonban, talám űkis, ez állataſokbul, ki ſzakadhatnak, ha ſokan vadnakis: mert: (d) Csak az Isten nek Itileti támaſzkodik az Igaſsághoz, mely meg ſem csalatkozhatik, de az Eccleſia itileti, sokſzor hibás; mely gyakorta azt cselekeſzi, hogy à mi az Isten előt megkőttetet, az Eccleſia előt, légyen meg-oldva. Ehez az Isten itletibez, s-Szent könyvéhez támaſzkodot à Cálviniſta Vallás!

Hogy penig, à Lutheránuſokkal, ebben edgyet értvén, à Cálviniſtákat kárhozatra vetitek; az ti nálatok, nem mély-

(d) Cap. A. nobis extr. de Comm. in decret. Gregor. ſent. ex lib. 5. tit. 39. ex innocent. 3.

sé-

séges bólcseség. Tudom, vadnak *mérges* Lutheránusok, vadnak *Szelédgyebbekis.* Ha az elsők, (e) *éles beretvává tötték nyelveket; ki szaggattya Isten ůket, az Előknek* földébůl. Es mivel ez arant nem jo-akaroink; csak (f) *Semminek kel à Nem-Barátnak gyalázatiyát tartani.*

Lelked ellen akarsz, ellenséges Gyűlölséget szerzeni, à Lutheristák s. Calvinisták közöt. Mi ůket pokolra nem hánnyuk, hanem csak Doctor PAREUS IRENICUM jára igazittyuk; à fogja Lelkek ismeretiben, Végreis meggyózni. Láslad te, ha nékiek à (g) *Tophetben* mutatz hellyet! De meg láslad: (h) *Kicsoda vagy te, hogy másnak szolgáiát kárhoztatod? Hiszem, az ů Urának ál, vagy esik el.* Ne tőrőld azért Vallásod Hátát, à Calvinistákhoz; mint ha ůk, à Pápista Vallásban, igirnének minnyájan tinéktek idvességet; hanem, ezt hiszik; hogy *némellyeknek* adott Isten *à* Pápistaság ALAT őrők Boldogságot. Ugy mint, kik közzůl Sokan, ily *Credoban* voltak: 1. (i) *Nem érdemembůl gyogyulok meg az* őrők *életre, hanem Istenem kegyelmébůl.* II. (k) *Senki nem idvezůl maga igasságábul, hanem*

(e) *Solt.* 52. 4. 7.

(f) *Kalauz lib* 3. *cap.* 7. § 10. *p.* 248.

(g) *Esa.* 30. *ult.*

(h) *Rom.* 14. 4.

(i) *Grego mag. libr.* 9. *Moral. cap.* 14.

(k) *Beda. in Psalm.* 77.

nem Saiat Hitibůl. III. (l) *Uram Isten! nem az én érdemem által, bocsáss-bé engem à te Országodban; mert à mi igasságunk vérben kevertetet ruha!* IV. (m) *Ha Ember, Ezer esztendeig szolgálnáis buzgoságosson Istenét; de, nem érdemlene egy napot à Menyországban.* V. (n) *Az én gonosz cselekedetim, egészszen gonoszok, s. enyimek, az én jo cselekedetim penig, se tellyességgel nem tisztták, se nem enyimek* VI. (o) *En Istenem! ne az én érdemem, hanem, à te irgalmasságod szerént, idvezics engemet!* VII: (p) *Uram! mikor azt mondod: Valamely orában à Bűnös fel-fobázkodik, az ů büneirůl meg nem emlekezel; én azt bizonyossan el hiszem, mert te azt nékem az irásbul jelentetted meg; azért* BIZONYOS *vagyok ez igiretben.* VIII, (q) *Ur Isten! mikor à te szenteid közibenbocsátasz engemet; ne nézz akkor az én érdememre, hanem à te kegyelmedre.* Távul legyen, hogy illyen Emberektůl, Istenis meg-tagadgya az idvességet!

EL-HAIL. PAPIST.

MOndom hiszem! hogy nem mered mind kárhoztatni à Pápistákat. Ugyan-

(l) *Biel. lect.* 59. *in Canon. Missæ fol.* 160.

(m) *Ansel. Cantuar de mensu Crucis.*

(n) *Hugo: de S. Vict. Staplet. prompt. moral. in Dom.* 2.

(o) *Honorius Augustodunensis in Psal.* 6.

(p) *Petrus de Aliaco medit in Psal pœn. Psal.* 51.

(q) *Bellar in Testam. suo ex Cā. Mis. depr.*

(r) Fol. 28 gyanis: (r) *Némellyek szelédséget akarván mutatni, azt mondgyák, hogy ůk, senkit nem itilnek, nem kárhoztatnak; Sőt el-hiszik, hogy mind Lutherista, Pápista, Cálvinista idvezůlhet, ha tökélletes életet visel Isten előt. De à ki ezt hiszi; Elsőben, à Szent Irással ellenkezik, mely csak (s) Egy idvességes Hitet ismér. Masodszor; oktalánul cselekeszik; ha igyis à bátorságosb utat nem kőveti, és Pápistává nem leszen. Mert à maga Hiti szeréntis, idvezůlhet à Pápista Hitben. Azért, ha ezt kőveti, vétek nem esbetik Idvességének el-vételében. Ha pedig Egy Hiten kivůl senki nem idvezůl, mint hogy ez Isten szava: maga vélekedésének kotzkájára veti őrők idvességének el-vesztését, valaki à bátorságosb utat nem kőveti.*

(s) Ephes. 4. 5.

ERŐS CALVIN:

JOl cselekeszik, kik senkit sem kárhoztatnak hirtelen. Mert: (r) à ki nem jelentetet Titkok Istennél vadnak; mellyek szerént őis tudgya csak, (s) Kicsodák az ővéi. Ki ma ůldőző Saulus, holnap lehet Christus Tudományát Ki hirdető s-à szerént élő Paulus. Mind az által; ha Ki-

(r) Deut. 29. 29.
(s) 2. Tim. 2. 19.

Ki Vallásában, (t) *Bálványt imádna;* (u) *A Szent iráshoz valamitt adna, vagy abbul el csipne;* (x) *à Iesus Christusban nem hinne;* (y) *csak nyelvén volna à Vallás, s-nem szivében;* mondom efféléknek (à Szent irás lévén Biro à dologban) nem itilhetnénk őrők életet. Hát kiknek? (z) A' *kicsiny seregbélieknek;* csak (a) à *Christus* által, *Istenhez járultaknak;* (b) à *Lelki szegényeknek,* s-magok érdemébül ki menteknek; *Es* (c) *az igaz Hitben végig meg maradtaknak;* kik kőzzül nékedis, ha Hiti hagyot nem lőttél volna.

Nem okollan szollot, csekély itiletű Mestered, à dologhoz igy *Concludálván:* *Ha az Luth. Pápist. Cálvinisták, tökélletes életet viselnek Isten előt, idvezůlnek.* Megvallyuk: Senkit, maga à puszta *Vallás,* nem idvezit; Mert; (d) *Szent élet nélkül, senki nem láchattya Istent,* akar micsoda Vallásban maradgyon; de, hogy *Isten előt tökélletes élet légyen,* azt igy rontom: *Valaki tökélletes életet visel Isten előt, idvezůl az. De, egy Lutherista, Pápista, Cálvinistais, nem viselhet. Isten előt tökélletes életet. Edgyik sem idvezůl hát ugy!* Az elso tiéd; az utolso nem fér fogadra. (bár csak Pápista Társaid részekrül) A' második ága

(t) 1. Cor. 6. 19.
(u) Titk. 22. 19.
(x) Ian. 3. 36.
(y) Matt. 7. 21. 22. 23.
(z) Luk. 12. 32.
(a) Sid. 7. 25.
(b) Matt. 5. 3.
(c) Titk. 2. 10.
(d) Sid. 12. 14.

akad azért ily proba alá: (e) *Valamely Vallás ezt biszi; hogy, ha à mi igasságunk, az Isten igasságának examennyére vonattatik, hamisság leszen; az à Vallás, nem viselhet Isten előt tőkélletes életet. Ez à Lutheristák s-Cálvinistáké:* Azért. &c, Beg igen szivedre tévém kezemet! Tudom tetzik it à *Conclusio*, s-őrömmel meg-endeded. De à Pápistais azt vallya; hogy: (f) *az Isten előt minden igasságunk, undok ruha:* Hogy: ez életben; (g) *edgy Léleknek sem kel magát tőkélletesnek mondani;* Hogy (h) *Isten előt, minnyájan ezer szenyben keverőztünk* Hogy (i) *minnyájan, tisztátalanok vagyunk,* Im látod, jut it, à Pápistáknak is, *à Conclusioban,* részek!

Ezeket azért hozám bé, ne *Coccizáld* ezerszer mégis azt: hogy minden Pápistáknak állassuk idvességeket. A' bé hozot (k) *bellyet,* egy csapással, csak most dűitők le. A' *második* okodban, nem igen eszessen teszed azt fel; hogy mi, *minden* Pápistáknak, Eget nyitunk; honnan, nem igaz è *sequela:* hogy szabados *Pápistákká lennűnk.* Es igy: *Kacsod Varga, nem tiéd az igasság!*

(e) *Greg. lib. 5. moral. cap. 8.*

(f) *Bern. Serm. 1. in fest. omnium sanct. col. 224:*

(g) *Aut. Oner. Ec. cap. 2 §. Initiali.*

(h) *Didacus Stella in cap. 11. Luc. fol. 45.*

(i) *Hiero. ab Oleast. in cap. 64 Esa. Col. 1255.*

(k) *Supra. pag. 15. 1.*

EL-

EL-HAI. PAPIST.

NEm igy szollot ám, az én előmben adatot bôlcs *Discursus*ra más. Mert: Midőn (l) *ezt, az én lelkem indito okot; edgy Tudos Prædikátor eleiben támasztám, nem régen.* ű *azt mondá; hogy ő sem biszi, hogy Isten az Emberi nemzetet ugy el hadta, és az Isten igijének ercie annyira meg-száradot volna, hogy Luther előt egy néhány száz esztendők folytában, à Pápa országlása alat, senki idvességre nem juzat volna. De à kik akkor idvezültek, noha külsőképpen à Pápista Gyűlekezethez halgattak, belsőképpen az Istennek Láthatatlan Ecclesiájában voltanak, és abban Idvezültenek.*

(l) *Fol. 29.*

ERŐS CALVIN.

VAloban Emberűl felelt az à Prædikátor, ha valaki oly, lehetet! Tudta è lámbor azt, hogy az igaz Ecclesiának (m) *lelki* tzikornyáia, nem külső, hanem *belső.* Eszében jutot ez: sokszor nem láthattya az igaz Ecclesiát (n) külső Emberi szem, hanem, *csak maga Isten;* melyre nézve, *láthatatlanis.* Visgált illyent: hogy: (o) lélekben, *s igasságban*

(m) *Solt. 45. 14 1. Pet. 2. 4.*

(n) *1 Kir. 19 18*

(o) *Ian. 4, 23.*

Istent imádo Gyűlekezet, az igaz Ecclesia. Melyre nezve, okossan állathatta *láthatatlanságát*. Ezt mondhattyuk azért, à Pápa Országlása alat nyögökrűl: (p) *Az Ecclesiában; némellyek testvel, s kűlsö meghöldolással vádnak; némellyek penig* SZIVEL; *mellyis,* ELEG NEKIK IDVESSEGEKRE. No hát! elég volt à *belsö*, Luther elöt valo Papistaságban nyögögnekis!

(p) *Bellar lib. 3. de Eccl. cap. 6. respon. ad 1.*

EL-HAI. PAPIST.

DE bizony énis (q) *készen tartám ámi arra* à választ, *s-igy szollék.* ELSÖBEN: *Olvastam énis à Bibliát, à Régi Sz. Attyák irásit is tekintettem; de nem emlitem, hogy nevezetit találtam volna ezekben az Invisibilis Ecclesiának: hanem, az* Uj *Hittel, ezt az* Uj *nevet ti találtátok.*

(q) *Folio 29.*

ERŐS CALVIN:

BEroszszul feleltél! Hiszem igy kellet volna szollanod: *Kik à Pápistaság* ALAT *idvezűltek, à Láthatatlan Gyűlekezetben voltak; de te, csak à nevét nyesed à láthatatlan* Ecclésiának! Ha olvastad

stad à Bibliát, (mint tallázkodol) ihol vagyon à *láthatatlan* Anyaszentegyház: (r) *Nem* à KIVŰL, *hanem* à BELŐL *valo Sido, igaz Sido.* Vallyon s látodé Te, azt á *belsö* Sidot? Beg homályos szemed van, hoggy à Nap fénynél nem látz! *láthatatlan* hát é *belsö*! Ugyan meg-olvastad à Szent Attyák Irásit? Miért hadtad hát el e dolog felől, bár csak ez Egygyet: (s) *Az Ecclesia, hol edgy, hol más állapatban vagyon; néha, gonoszokkal elegyitetet, néha viszont, igaz Hivekkel.* Ugy tetztzenék nékem, nem láthatnád Te, ez aránt it az *Hiveket*! Mert: (t) *Az ű bennek valo Isten Országa, nem jű el, Emberek által valo eszben-vétellel.* Micsoda vallyon, az az Ország? Ez: (u) *Theophilactus, az Országon, érti à kegyelmet, mely által Isten, az Emberek szivében Uralkodik; az az, Beda szerént à Christust:* Ha ez ugy vagyon; láttadé, à Szent Attyák itiletek szerént, Emberben à Christust, s. Isten kegyelmét? Ha nem láttad, mondgyad: *Nem jol olvastam à Páternek irását, mert vagyon láthatatlan Ecclesia.* De engedgyűk meg bár; se szent irásban, sem à *Páterek*ben nem találtad légyen az *Invisibilis Ecclesiának* nevezetit; Ugyan láthattad ezek-

(r) *Rom. 2. 29.*

(s) *Bellar lib. 3. de Eccl. cap. 9. Ex Augustino.*

(t) *Luk. 17. 20.*

(u) *Bellar ut modò. cap. 15. resp. ad 2.*

(x) Bellar lib. 3. de Eccl. cap. 9. resp ad 8 arg.
(y) Ench. Christian Institut: Co on de Sacram Ordinis pag. 171.
(z) Liber Interim. cap 9.
(a Esai. 6. 10.

nél: (x) *Sokan à Romai Catholicusok, az Ecclesiát, oszlyák* két *felé*, LATHATOVA. s LATHATATLANNA. Ennél sem volt titokban: (y) *Meg engedgyük à Választottak Gyülekezetirül, hogy az*, LATHATATLAN. Világra hozta ezis: (z) *A mely Ecclesia szeretet szerént* él; *csak egyedül az Lelki*. s LATHATATLAN. Könnyü ezekbül fursánt elmédnek meg látni; ha, mi találtuké, *az uj Vallassal, az uj nevet*. Azonban; meg tudgyad: *Allatád te iménti à Purgátoriumot; Hét Sacramentumokot. &c.* Nosza mond meg, hol vadnak ezek à Szent irásban *nével?* Miis meg mondgyuk *hol vagyon* az INVISIBILITAS? Itt találod: (a) *Zárd bé Szemeket hogy* NE LASSANAK. Am adot Isten Szemet, de meg tem láthatz!

EL-HAILOT PAP.

(b) Fol. 30.

ILlyen dolgotis tanulék ki: (b) *Ugy tetzik, az Oo Testamentumban, ha nem töbször, Negyven nyoltzszor; az Uj Testamentumban, Száztizen egyszer, olvastam az Ecclesia nevét: de sohult nem jelent Láthatlan sokaságot. Sót mindenüs oly Gyülekezetet*

zetet jegyez, mellyel szolhatunk, mellytül tanulhatunk. (c) (*mond meg az Ecclesiának*) *mellyet Christus, Püspökök igazgatására, s-Gondviselésére bizot.* (d) *Posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei*) *melyben, egyebekkel edgyüt társalkodhatunk.* (e) (*Conversari in Ecclesia*) *Ki szolhat azzal, vagy, kiigazgathattya azt, à mi* LATHATATLAN?

(c) Matt. 18. 17.
(d) Csel. 29. 28.
(e) 1. Tim. 3. 16.

ERŐS CALVIN:

MIvel it nem à Biblia, hanem à *Concordantia* kalauzod; énis utánnad vetém, s-az *Ecclesia nevét az* O-ban, *buszonkilenczenek*, az Uj Testamentumban penig, *Száz Harmintznak* találám; mely dolog, ha az én nálam lévő könyv szerént hellyes, elég nagy *Lapsus Localis*, tüled! Leg-nagyob *nota benè* ez: hogy *sohul az Ecclesia nevezetben nem láttál* LATHATATLAN *Gyülekezetet*. Isten bocsássa vétkedet! Hát ez micsoda: (f) *Ezen à Kősziklán épitem Anyaszentegyházamat?* Ez ám annak értelme: (g) *Arrul az Ecclesiárul vagyon itszó, mely* LELKI, *s-csak à* VÁLASZTOTTAK *bul áll.* Iol vagyon! Nem láthad hát azt! Mert: (b) *láthatatlan az Ecclesia, à menyiben*

(f) Matt. 16. 18.
(g) Ioann. Eerus. Caietanus in b. 1.
(b) Liber Interim. cap. 9.

Szentekbűl ál. Máſtis haly: (i) *Iſten tőtte Chriſtuſt, az Eccleſiának Fejévé.* Ertelme ez: (k) *Chriſtus az Eccleſiának Feje; annak tudni illik, mely* AZ ű TERMESZETIBEN *réſzt véſzen.* Te ezt nem láthatod. Miért? Mert: (l) *Csak az Hivekbűl ál à Chriſtus Teſte.* Kik à te ſzemedeleiben, nem akadhatnak. Hát ez helyet ſzemléltedé? (m) *Felette nagy Titok ez: Szollok penig Chriſtusrul, s. az Eccleſiárul.* Igy magyaràzzák ezt: (n) *Chriſtusra, s à* LELK *Eccleſiára vitetik ez; mert az, az ű Teſtébűl, s-csontyábul valo.* Ha arra tartozik, noſza mutaſd-meg azt, ha látod! Hozzá adom eztis: (o) *Chriſtus ſzenvedésének maradékát, bé tőltőm az én teſtemben, az ű Teſteért, az az, az Eccleſiáért.* Ennek ily világoſságot adnak: (p) *Az Apoſtol, arrul à Szenvedésérűl ſzol Chriſtuſnak, mely ſzerént, az ű Tagiaiban Szenved, Kik az* HIVEK *is.* Ha az *Hivek*, bár io ſzemű Ember légyis, noſza lásdmeg azòkat! Mégis cserben hadlak ez helybűl: (q) *Az Iſten Anyaſzentegyháza, oſzlopa az igaſságnak.* Mellyik vallyon? Ez: (r) *Az Apoſtol ſzol, az Catholica Eccleſiárul; mely ál az Iſten válaſztot Fiainak Seregébűl.* Azokat ſem tapaſztalhatodmeg.

(i) *Epheſ.* 1. 22.
(k) *Thom. in Comp. Theol cap* 30.
(l) *Marſ Patav. in defens. pacis circa Annum,* 1324 *part.* 2 *cap.* 22. *pag.* 247.
(m) *Eph.* 5. 32
(n) *Caiet. in h.* l.
(o) *Col.* 1. 24.
(p) *Lyr. in h.* l.
(q) *Tim* 3. 15.
(r) *Thom. in Comm. h.* l.

meg. Láddé, mint utánnad hordám à ſindelt! Ne vakics máſzſzor! Holot magadis, ha à CREDOT el-mondod, igy vallaſz: *Hiſzek kőzőnséges Anyaſzentegyházat,* SZENTEKNEK *edgyeſségét.* Ha *hiſzed*, nem látod hát! Hogy elvégezzem; ez utolſoval, ugyan ki tolyom ſzemedet: (s) *Iárultatok az Első Szűlőtteknek Eccleſiaihoz, kik bé irattak menyben.* Azt kérdem: Látodé, ezt az őrők életre el-válaſztatot Hivek Gyűlekezetit? Ha azt mondod: *Látom.* Benne hágy ez: (t) *Szeműnkel nem láthattyuk, kik legyenek az őrők életre válaſztattak, mert azokat csak Iſten tudgya.* A' mely Helyeket, hogy már kelevéz törésre egyben ſzedegettél, nem ártanak à Cálviniſtáknak; mert: *réſz ſzerént* valo Eccleſiákrul tractálnak, méllyeket akar kiis láthat. *A kőzőnséges Anyaſzentegyházat* kel vala penig meg probálnod; hogy ha, *láthatoé* mindenkor? Szent Mátthe hellye felől edgyitek igy ſzol: (u) *Nem tartozik à Kőzőnséges Eccleſiára, hanem csak à Réſz ſzerént valora.* Miis meg-engedgyűk, mellyet láthatonakis mondunk. A' máſodik hely, az (x) *Epheſuſi*; láthato, réſz ſzerént valo Gyűlekezetrűl vagyon.

(s) *Sid.* 12, 23.
(t) *Kalauz lib.* 8. *cap.* 4. *ſect* 1. *p* 679.
(u) *Alb. Pigh. libr.* 5. *Hierar. Eccleſiaſt cap.* 4.
(x) *Csel.* 20. 17.

(y) I. Tim. 3. 15. (z) Iacob. Schopper. Presbyter Colonien. conc. I. in Epist. fest. Innocent, pag. 184.

gyon. Az Harmadik, az (y) *Isten Házárul.* Mely is; (z) *à menyiben kereszteyén nevet visel, meg elegyittetet jokkal, s-gonoszokkal, s-*LATHATO; *de, à menyiben* HIVEK SEREGE, LATHATATLAN. *Nem úgy, mint ha, nem láthatná Ember azokat, kik abban vadnak, holot Emberek; hanem hogy, nem látzik Hitek, mely à Szivben vagyon, s-à melyre nézve,* HIVEK.

EL-HAIL, PAPIST.

(a) Fol. 80.

MEg tőbbis vagyon hozzá. Mert: (a) *Ennek felette; Az Apostoli cselekedetben, à Szent lános látásában, sokszor emlitetik, imez, vagy amaz Városban lévő Ecclesia: és mindenik láthatonak mutattatik. Ha azért à Rész szerént valo Ecclesiák láthatók voltak, hogy lehetet az egész Ecclesia láthatatlan?*

ERŐS CALVIN:

(b) Csel. 20. 28.

NOsza, ha Ember vagy! az Apostoli cselekedet könyvének, è tzikelyéből: (b) *Tulaidon vérével kereste Christus az Ecclesiát;* mutasd meg, az ő vérén meg vőt

vőt *Iuhokat?* (c) ő *ismeri az* ő *Iuhait,* nem Te. Meredé állatni Szent lános ez látásábul: (d) *Meg tudgyák minaen Ecclesiák, hogy én vagyok à Szivéknek vizsgáloja, s-mindennek meg fizetek érdeme szerént;* hogy csak à *Rész szerént* valo Ecclesiáknak szol, s-nem tapogattya à Belső Embert? Elég nagy vakság! hogy, csak à szem eleiben akadhato Test veheti ez igiket eszében! Csorbás hát è mondás; hogy mindenűt *láthato* legyen, è *könyvekben az Ecclesia.* De hár láthatok volnánakis; azért azok, mert *Rész szerént valo Ecclesiák;* melybűl nem sűl ki: *Hogy à Rész szerént valo Ecclesiák láthatoságábul, az Egés Ecclesiának láthatosága* jűjön ki Azért: mert, Argumentalhatzé à *particulari, ad Catholicam? A' parte, ad Totum!* Roszszanak mondgyák à *Logicusok.* Ismét: *A' Rész szerént* valo Ecclesiát, bizonyos helyben látod; à *Közönségest,* è világon el széledni. Szem eleiben őtlik az elsőnek személlye, emberi ábrázattya; de à *közönségesben, nem láthatod* meg, à Sz. Lélek ajándékit. Csak arrul itilhetz, kik vőttek amazok kőzzűl, az Ur Vacsoráját; ezek felől penig, nem vészed eszedben; hogy ha (e) *Szivekben szalotté, az által, Christus* (f) *Nagy-*

(c) Ian. 10. 14. (d) Titk. 2. 23. (e) Epbes. 3. 17.

(f) Erasm in Symb. Catech. 4. p 145.

(f) *Nagyob része à Válaſztottak Eccleſiájának, Chriſtusnál vagyon az Egben.* Mondgyad, hogy azokatis látod; mert, valamely Réſz ſzerént valo Gyűlekezetet, megtapaſztalhatz. Láddé, hogy nem jo! E Barátod ſzávával rekeztem bé:

(g) Bellar lib 3.c.15. de Eccl.

(g) A' *Gyűlekezetet, mely Eccleſiának mondatik, láttyuk; de, hogy az à Gyűlekezett, Chriſtus* IGAZ *Eccleſiája legyen; nem láttyuk, hanem, hiſzſzűk.* Más hát à *Gyűlekezet, meg más annak, igaz Eccleſiasága. Ez láthatatlan*, amaz, *láthato*; s ezértis nem illik erre à *láthato* nevezet.

EL-HAI: PAPIS:

(h) Fol. 31.

HOzzá adom eztis (h) *Végezetre*; mert, *ſenki azt nem tagadhattya, hogy az Apoſtolok idett, Láthato Gyűlekezet volt az Hívek Eccleſiája: Tehát, à Szent Iráſbul tudgyuk az Eccleſiának Láthatoságát. Hogy penig az után Látbatatlanná változott, ſohult nem olvaſſuk.* Sőt, *mivel Chriſtus nem egy néhány eſztendőre, hanem, maradando formával rendelte, hogy az Eccleſiának meghmondhaſſuk bántáſunkat; és, hogy az Eccleſia, Püspökök által igazgattaſsék;* (*mert ugyanis, mind ezekre, nagyob ſzűkség vagyon az*

az Apoſtolok halála után, hogy ſem ő éltekben:) *következik, hogy az Eccleſiának Láthatosága világ végig tart.*

ERŐS CALVIN.

A' *Tunc, ad Nunc, non valet.* Akkor tiſzta Apoſtoli Tudomány volt, moſt attul el tántorodot. Noha: Mind *Láthato*, s mind *Láthatatlan* Eccleſia volt, az Apoſtolok idejébennis: *Látták* az Embereket, ſzemlélték, à roppant Gyűlekezettel tellyes Városokat, s falukat. De, à Chriſtus *igaz Iegyeſe*, akkor ſem látzot. (i) *Láttyuk à kűlső Gyűlekezetet, de hogy ez legyen, Chriſtus jegyeſe, s igaz Eccleſiája, azt ſzemmel nem láthattyuk, hanem hittel hiſzſzűk.* Ugy volt akkoris. Leghinkább penig, az ű dőzéſekben változot *Láthatatlanná*. Mikor (k) à *Nap, meg homályosodot*, és az Eg Az az Mikor (l) à *Doctorok, s az Eccleſia, ſzéllel el oſzlottak.* Mikor: (m) à *Sárkány előt az Aſzonyi állat, à puſztában ſzaladot.* Az az: (n) *Nem volt az Eccleſiának akkor, közönséges ſzépsége, ſem à Szenteknek, ſzabados Iſteni tiſztelletek.* A' vagy nem lappangotté, à Chriſtus jegyeſe, ollyankor; mikor; (o)

(i) Kalanz libr. 8. c. 4. Sect. 4. pag. 686.

(k) Tiek. 9. 10.

(l) Thom. Aquinas in cap. 9. Apoc.

(m) Tiik. 12. 14.

(n) Anglo Rhemenſ. in annot. ad cap 12. Apocal.

(o) Deſiat. Eccleſ. in ſeculo 10. Baronius Anu. 912. §. 8.

A' Ro

A' Romai Ecclesiának szép *ortzája meg mocs-kolodot?* à *Szent* PETER *szekiben, nem igaz* Széket *ülők tabittattak?* Senki nem mondgya à Cálvinisták közzül; hogy à menyiben, *az Ecclesiának, faidalmunkat meghmondhattyuk; s-Püspökök által igazgattatik az Anyaszentegyház;* annyiban *Láthato* ne legyen az Ecclesia. Csak hogy, még à sem mindenkor volt; mert néha Isten, igy szolitotta meg à Faitalan Anyaszentegyházát: (p) *Bezzeg igen paráználkodál,* és à *Kurvának cselekedetit mi veled!* Efféle Ecclesiának; Kicsoda mondhatta meg, *lelki Faidalmát?* Csak nyögni kellet à szegény Galambnak! Néha; (q) *Pusztaban kergettetik az Ecclesia; holot, csak lappang à rejtek hellyekben;* ollyankor, meg méré motztzanni? Ez azértinnen à Tanuság: *Sokszor nem igazgatta az Ecclesia hellyessen, az Isten* IGAZ *Ecclesiáját, sem à Püspökök. Azért; Szokszor nem volt Látzhato, az igaz Ecclesia.* Világ végezetigis nem lészen az meg, à te Vallásod szerént. Mert: (r) *Leszen oly idő, hogy à Misének áldozattya tellyességgel el-töröltetik.* Ollyankor, vallyon s kicsoda lészen Præceptora az *Isten* Ecclésiájának? Az Ecclesia LATHATAT-lansága alatt, nem

(p) *Aut. Oneris Eccl. cap.* 43. §. 2.

(q) *Stapl. libr.* 13. *princ. Doctrin. c.* 2.

(r) *Anglo Rhemens. in annot. Matt.* 24.

nem egyéb, hanem Isten. Efféle, siralmas, panaszolkodo kenyérrel, tartya olykor à Mindenhato üket: Iaj! (s) *el-hadták à Szent irást à Barátok, s-az Emberek leleményit, Kintornállyák.* Igy sittak, s-rittak néha: Oh! (t) *be, sokan vadnak most, kik à Purgatoriumot; à Fülben valo gyonást; à Misét; s-az Halotakért valo Esedezést, nem javallyák!* Még, oly néki busult lélekkelis voltak az igaz Isten ügye mellet, hogy ezt merték, erős lélekkel állatni: (u) *Megjelent már, à Nagy Constantinus után, az Antichristus.* Volt oly, ki; (x) *à Pápàt mutatta annak lenni.* Szép *lelki buzgoságok* voltak ezek! Illyenkor az Isten volt à *Præceptor,* nem à veszet időre ki kapot Ecclesia. Meg jegyezhető nagy kábaság mind az által ez; hogy *az Ecclesiának, nagyob szüksége legyen mostan* à Püspökökre, *hogy sem régen az Apostolokra.* Mosolyogjad hajo vagy, Keresztyén olvaso, è nagy *Elaturat!* Igazán szollál! Mert, à te Idődben, szemet szekrények voltak az Apostolok; s-Ti penig, Csillagot ragaztottatok Püspökitek homlokira. Nálatok vagyon, (y) à *Szent Péter Hajojának süllyedezése, s-Sz. Pál Prædikállásának lábbal rugása.* Illyen Tojo-

(s) *Dur. Episc. de modo cel. conc. gen. part.* 3. *tit.* 16.

(t) *Thom. Patriarc. Barbar. in lib. fortal. fidei Ann* 1450.

(u) *Aret. in Comm. sup. Apoc.*

(x) *Plat. in vita Pasch.* 2. *Fol.* 229. *Iacobus hack.* 9. 2. *cap.* 19. *p.* 113.

(y) *Franc. Petr. Ep.* 18.

Tojomány vagyon feszketekben: (z) *A Püspökőknek tunyaságok miatt, az Apostolok Tudománya, pad alatt beverr.* Ugyan Gyönyörű Virágzásban lehettek hát az Ecclesiában, à Te *Püspökid!* Bezzeg az illyen Püspökőkre, nincsen szüksége az Isten Anyaszentegyházának! nemis tartathatnak nagyob becsben az Apostoloknál. Mert: (a) à Püspökőktül *valo Fel-szentelésnek Rendit, Sokan tagadgyák Sacramentumnak lenni;* de az Apostol (b) *Kezének, Fűre valo tétele,* mostis emlekezetben vagyon az Ecclesiában. (c) *Az Apostolok szavok hangossága, az egész föld kerekségére hatott ki;* de Tatár országban, nem sok Ezer Püspökőket látni; maga, szükségesek volnának egy előszór. Noha, énis, ezzel eggyűt, igy értek à Püspökők felől: (d) *Nyilván tanittya az Apostol, hogy mind egy* à *Presbiter, s.* à *Püspök;* mely ha ugy vagyon; ne csak à Püspökőkre bizzad hát az Ecclesiák igazgatását! Azonban megtudgyad: Hogy hogy dirigálhatnák azok à Gyűlekezeteket, kikrűl illyen irás hagya-

(z) *Guil. Lind. de opt. Scrip. c. 5.*

(a) *Bellar lib. de Sac ordin. c. 5. § Ac primum.*

(b) *2. Tim 1. 6.*

(c) *Rom. 10. 18.*

(d) *c. Legimus dist. 93. (ex Hier. ad Evagriũ Epist. 85.) Gloss. ord. in cap. 1. Tit.*

hagyatot: (e) *oly idegenek most* à *Püspökők* à *Szent dolgoktul, ugy hogy, nincs egyébre gondgyok, hanem, jeszágok nevelésére?* Isten oltalmazza ezektűl az Ecclesiákat!

EL-HAILOT PAP.

NAgyob vagyon még hátra. Mert: MASODSZOR; (f) *hogy Christusnak* è *földön nem volt, és nincsen, nemis leszen világ végeig, Láthatatlán Ecclesiája, nyilván mutattya* à *Szent Irás.*

ERŐS CALVIN:

NEm találtad mondani! Volt Illyés idejében, (i) oly hét ezerekbűl állot Ecclesia, mellyet ű. *nem látot,* mikor magát, *egyedűl maradtnak* állatta. Mely Helyrűl, à Pápistákis igy szolnak: (h) *Illyes idejében igen el fogyot vala,* à kőzönséges *Isteni tisztelet;* ugy hogy, (i) *csak magát alitaná Illyes, meg maradotnak.* Mostis, vagyon Istennek ollyan Gyűlekezete; mert: (k) *Az Ecclesiának, kiváltképpen valo Isteni-tiszteleti, lelki és belső;* mellyet te, nem láthatz. Iővendőbeunis; (l) *Kevesen lesznek világ végefelé, kik megmaradgyanak*

(e) *Buar. libr. 1. de Sacram. Ecc. Min. cap. 4.*

(f) *Fol. 31.*

(g) *1. Kir. 19. 18. 14.*

(h) *1. Greg. de Valent. tom 3 col. 182.*

(i) *Lombardus in Commen. Rom. 11.*

(k) *Bellar lib. 3. de Eccl. cap. 15 respon. ad 3.*

(l) *Corn. Iansen in Conc. Ev. pag. 124.*

nak az Hitben. Ezek el igazithatták volna, görbe mondásodat. De mellyik irásbul erősited dolgodat?

EL-HAILOT PAP:

(m) Fol. 31. (n) Rom. 10. 17. 18.

INnen; mert (m) *Szent Pál azt irja: hogy* (n) *az Hit, hallásbul vnnyon: az hallás, Istenigéjének Prædikállásábul: à Prædikállás, Istenitül küldetet Tanitok által.* Tehát, valahol igaz Hit vagyon, ot az Isten igéjének *Prædikállása*, és lelki Pásztorok *szolgálattya vagyon. A' Christus Ecclesiájában Igaz Hit vagyon: mert, ha az nem volna, ördög barlangja, nem Christus nyája volna.* Tehát à *Christus Ecclesiájában, Isten Igéjének prædikállása, és igaz Tanitok szolgálattya vagyon. Valamely Gyülekezetben penig ezek vadnak, az Láthatatlan nem lehet.* Mert, à kik *prædikálnak, és à kik halgattyák à Prædikállást, azok egy mástul el-veitve nemlehetnek.*

ERŐS CALVIN:

(o) 7. 15.

CSak fáraztod magadat, azonban semmit sem foghatz. (o) *A' külső Prædikállást* emlegeti ott az Apostol; mely REND

REND SZERENT szokot lenni: mikor, mind à Prædikálto láttya Iuhait, s mind à Prædikállást Halgato, tarthattya fűleit. De még ollyankoris, hallyad egy Tudos Embertűl mi volt: (p) *Az Hit, az hallásbul vagyon, az Hallás, Isten igéjébül* De MA, OLY IDŐKRE, ERTŰNNK, *mellyek felől azt mondá az Ur: mikor az Embernek Fia el-jű, találé Hitet è földön?* mert most, à PRÆDIKALLAS, SZOKATLANSAGBAN *ment, s megutaltatot.* Értedé? nem mindenkor *Prædikáltatot* ám, az fűleknek az Ige! à Iuhok jelen létekis, nem látzot! Másis azt mondgya: (q) *Tellyességgel el hadták à Papok, az Isten igije Prædikállását; s az hellyet, az haszontalan Fabulákkal terhelik à Christus juhait.* Ha Válét mondottak annak, nem sok Prædikatiot halhattál hát akkor! Ezent tapogattya ezis (r) *A' Papok most,* EL VESZTETTEK à *Tanitásnak kulcsát.* Hogy tudtak akkor à Templumban menni à Christus Hivei, holot zárva volt à Templum ajtaja? Fel kötötték az Harang kötelét, s oda à KULCS. (s) *Nem csuda, hogy à Nép à SETETBEN bolygot; mert, keknek, Világ világosságának kellet volna lenni, azok*

(p) Espen libr. 2. digress. cap. 11.

(q) Dantes Aliger de Floren. circa An. 1303. Cantic. 29.

(r) Brigit. (circa An. 1370.) lib. 4. Revel. cap. 132.

(s) Eras. in præfat. Super Pat. N. Test.

VAKOSKODTAK. Abban à lelki szemnélkül valo Időben, meg sárósodot volna ám, è Te Argumentumod: *Valahol igaz Hit vagyon, ot az Isten Igijének Prædikállása, s. Lelki Pásztorok szolgálattya vagyon. De à Christus Ecclesiájában, igaz Hit vagyon, Azért &c:* Nem minden időre valo, az első ága ennek, hald meg: (t) *Minek előtte, à Cálvinista Eretnekség* (ű előtte az) *támada; (mint azok bizonságok, kik à tájban éltek) annak előtte, egy néhány esztendőkkel;* SEMMI TANITAS NEM VALA A' SZENT IRASBUL; *tellyességgel* SEMMI VALLAS NEM VALA à *Szent Rendnek* EKESSEGE EL VESZET *vala.* Hol volt hát akkor à Prædikállás, s-az Ige halgatás? Bujdosik vala. Ez igaz beszédnek vala ákkor helye: (u) *Oly igen meg szorittatik néha az Hit hogy csak egy szegény vén Aszonynál, találllyon szállást.* Csak akkor vagyon azért, *Syllogismusod* első ágának helye, mikor az Ecclesia, bántás nélkül virágzik; de néha az, (x) à *Pogányok* kőzőt, *Törvény nélkül vagyon, s. à Prophétáknak sincsen látások.* Egy Tiéd, azt mondgya: (y) *Hogy à Christus szenvedésekor, csak Szűz Mariában, maradot meg az Hit.* Haugy, ki

(t) *Bellar tom. 6. ope Conc. 26. col. 296.*

(u) *Ænea Sylvius l. 1. de gest. Con Basil.*

(x) *Siral. 2. 9.*

(y) *Panormitanus in cap. Significati extra de electione*

ki volt akkor à Prædikátor, s-Halgato? Láddé, hogy ben sűlt nagy Apád! Kősd meg hát ezt jol egy Hárs-kőtéllel, el ne szakadgyon: *Valamely Gyűlekezetben, vagyon, az Ige Prædikállása, s. Tanitok szolgálattya, az, láthatatlan nem lehet;* esinály ily csomott ezen: tudni illik, MIKOR A' PRÆDIKALLAS GYAKOROLTATIK. De, (z) *néha az Ecclesia, oly Habok közt evez, hogy az Eszes Embernekis, nehéz azt, megismérni.* Im ittis semmi haszna nem lűn, szepelkedéseknek.

(z) *Greg. Valent lib 6. anal fid. cap. 4. pag. 143.*

EL-HAILOT PAP.

MEgis mondok valamit. (a) *Keresztség nélkül, nem lehet Keresztyénség: A' hol penig Keresztség szolgáltatik, ot Láthato Gyűlekezetek vagyon azoknak, à kik keresztelnek, és keresztelteknek.*

(a) *Fol 32 Ioan. 3. 5.*

ERŐS CALVIN:

TApogatva járj, mert; nagy kővek fekűznek, szárad rontására! El ne

(b) Ioann. Gerson Cancell. Parisiens. serm de Nativ. Mariæ Virgin in Con Const habit. Cajetanus in Thomam part 3. quæst 67. art. 1. 2.

(c) Thom. part. 3. q. 68 art. 11. ad. 1.

(d) Lomb 4 sent dist 4. lit. E.

(e) Bened Pererius lib 15. Cōment in Daniel p. 714.

essél ebben: (b) *Az Isten kegyelme, nem köttetet ugy à Sacramentumokhoz, hogy azon kivűlis, meg ne keresztelhetné, Szent Lelkének általa, az apro Gyermekeket, még Annyok méhében.* El esél? Kely fel; mert, vagyon még egy illyen bőkkenő előtted: (c) *A' kicsiny Gyermekek, még Annyok méhébennis, el vehetik, az Isten kegyelme, meg Szenteltetését.* Fájé à botlás? Az elől hozot Szent Iános helye, igy vagyon: *Valaki nem szűleténdik, viztül és Szent Lélektűl, nem mehet bé Isten országában.* Talám te ezt, à *külső* vizrűl érted? félen kaszálsz! mert è Barátod, okossab náladnál: (d) *Arrul az Ujia születésrűl szol it Urunk, mely, nem csák keresztség, hanem, meg térés, s Szent Lélek által leszen.* Tanulhattál volna ettűl ha eszed volt.

De lássuk, kővetkeziké, à *Keresztség szolgáltatásbul Láthato Gyűlekezet?* Nem mondok ellene. De, az à kérdés; hogy ha, *mindenkor ki szolgáltathatiké az, az Ecclesiában?* Tagadom mert, à Te Vallásodis è volt néha: (e) *Az Antichristus idejében, nem leszen Sacramentum à Kőzőnséges hellyen; hanem, csak* REITEKBEN *tartatik, à keresztyének közőt.* Ebbűl

bűl mi nem jövendőlűnk; hanem, ama LATHATATLAN Ecclesia idejére visz szűk. Elég az nekűnk; hogy, nem mindenkor szolgáltathatik ki, à *Sacrementum.*

EL-HAILOT PAP.

HA à *Keresztség* nemis; de, (f) *az Ur Vacsorának szolgáltatása, mind addig tart az Ecclesiában, mig el nem jű Christus* (g) *Mortem Domini annunciabitis, donec veniat. Tehát, mind addig Láthato leszen.*

(f) Fol. 33.

(g) 1. Cor. 11. 20.

ERŐS CALVIN:

MEg vallom énis, hogy *tart*; de nem mindenkor láttya azt à *kűlső* szem; hanem, az ettűl vàlo meg fosztatásban, *hittel hiszi.* Te Ecclesiád felől, igy Vallasz: (b) A' *Christus, mind Világ végezetig, sen tartya, à Romai Ecclesiát.* Azonban, meg igy mezitelenited: (i) Az Ur *Vacsorája ki szolgáltatása, meg szűnik kőzőnséges hellyen, az Antichristus idejében; noha* REITEK HELYEKBEN, *áldoznak az Hivek.* Láddé, hogy Teis, az Ur

(b) Pistor in Hodeg. cap. 4.

(i) Blasius de Viegas. in Comm Apoc. 13. Sect. 12. pag. 713.

Vacsorája ki szolgáltatásában, ismérsz valami Ki nem tetzhetőt! Elég ez à te meg győzésedre.

EL HAIL. PAPIST.

MEgis őntének szivemben illyent: (k) Mert, (l) à Christus Ecclesiája, Christus teste. E penig à Test nem egy tag, ugy mond Szzent Pál, hanem, (m) sok kőlőmbőző Tagoknak egygyességébűl ál. Tehát, csak ot lehet à Christus Ecclesiája, à hol sok kűlőmbőző Tagoknak egygyezése vagyon. Valahol penig sok kűlőmbőző Tagok egygyeznek, lehetetlen hogy az sokaság Láthatatlan legyen.

(k) Fol. 33
(l) Eph. 1. 22. 23.
(m) 1. Cor 12. 12. 14. 22.

ERŐS CALVIN.

NOta benèkben eitették it Szivedet. I. Láthato Gyűlekezetre vinnéd Te, it, à Christus Testét; ne huzd oly igen, csak à Csattig, ha lehet. (n) Felette TITKOS Test az, nem vehed hát eszedben. (o) Láthatatlan Gyűlekezetet értenek vala mostan ezen, Pápista jo akaroid; fajult Fi notájában ne essél ittis kérlek! II: Rakva homállyal Vallásod. Mit értesz ezen

(n) Eph. 5 32.
(o) Supra.

ezen: Csak ot lehet à Christus Ecclesiája, hol, sok kűlőmbőző Tagoknak egygyezése vagyon? Miben állatod it az edgyességet, mond meg, ha jo vagy? Mert ha igy szollasz: (p) Az az igaz Ecclesia; mely mind Tagjai kőzőt nem veszekedik, s-mind penig à Romai Pápával édgyességet tart, ezt nem igazlom. Mert: (q) Nagyob Edgyességh vagyon mostan à Pogányok, hogy sem à Keresztyének kőzőt. Vallyon s-mégis igaz Ecclesia-é? Azt irja Egygyitek: (r) Szent Pál, s-Barnabás kőzőt, veszekedés volt; de mégis, Christus Ecclesiájábul valok valának. Ha ugy, harag léhet hát néha, à Titkos-Test kőzőttis; mégis igaz Ecclesia Tagjai. Hová lehetet nagyob veszekedés, mint ti kőzőttetekis néha? (s) Némely, à maga Barátinák czivodásokrul, kőnyvet irt. A Franciskánusok, állattyák Szűz Máriának, eredendő bűn nélkűl valoságát, à Iesuitákkal edgyűt; de, tagadgyák à Dominicánusok. Catharinus, Ambrus, Kőzőnséges irásával, Caietanus ellen támadot. (t) Ferus Iános, à Veroniai Pűspőkőt csapdosta. (u) Sextus Senensis, Bodius Hermánt taréjozta. Szőrnyű veszekedés vala

(p) Bellar lib. 4. de Ec. c. 10. §1,
(q) Ioan. Ferűs in Postill. ser. 3. de Cœna
(r) Thom. Hardin. in Confut Apol. Anglican. part. 3. c. 6. divis.
(s) Henricus de Halsia An. 1410
(t) Teste Sixto Senensi libr 6, annot. 89. (u) Idem libr. 5. Biblioth. annot 199. &c.

la Romában, (x) *Raymundus Lullius* Tudománya felöl. A' (y) *Tridentumi Concilium*tul végezet Misének, ellene mondot *Cornelius Bitontinus*. Három Iesuiták, (y) *Bannes, Cumel, Svarez*; à Szabad akarat Tudományában egymást, *Eretnekeknek* proclámáléák. Ki tudná mind à kozodok Seregét, ti közteretkis elöl számláinis? Minap (z) *Malach Doctor*, HAROM SZAZ, s ÖTVEN NEGYET talála A' Pápával valo *Egygyességtek* sem hoz Verö-fényt. Mert: (a) Sok Pápák *találtattak, Hittül szakadteknak*. Immár penig è vagyon ki adva: (b) *Ha à Pápa Eretnek tartozik még à köz Emberis, magát tüle el fogni, s ütet meg átkozni*. Nem kel hát vele *egyességet* tartani. Más *Egygyességet* kel hát tapogatnod! Mellyiket valyon? Ezt: (c) *Valamely Ecclesia, az Apostoli Tudománynák Fundamentumát nem birja; csak el kel hadni*. Itt az egygyesség, az Apostoli Tudományban találtatik. Iol vagyon! Tanulok Tüled! Vagyon mégis *egy* kiváltképpen valo *Lelki egygyesség*. Itt keresd. *A' jo Egygyesség, à Szent Lélek szerzette egygyesség*. Azt kérdem

(x) *Teste Valquez. Disp.* 133. *tom.* 2. *in* 1. *Thomæ* 1 *fol.* 137.
(y) *Teste Melchior Cano libr.* 12. *locor. pag.* 660
(y) *Suarez opusc. lib.* 3. *de anxil div grat. c.* 6. 7. 8 9.
(z) *pag.* 227. *ad.* 288.
(a) *Lyranus in c.* 16 *Mat.*
(b) *Nicol. Cusanus lib.* 2 *de Concord.*

Cath. c. 7. (c) *c quæ dignior in fin. c.* 24 *quæst.* 1. *ex Ambros.*
(d) *Thomas Lect.* 1. *in cap.* 4 *Ephes.*

dem már: *Látodé è két utolsot, kikben vert fészket?* Nem lehet, mert ez utolso kiváltképpen *belsö*. Mondgyad hát: Látom, hogy *à Tagok egygyezése, nem csinál mindenkor Láthatatlan Ecclesiát*. En ezzel rekesztem bé: A' *mely, az Hit nélkül valo Emberekeris, egyben köti az Ecclesiával, abbul nem tudhatni meg, mellyik az igaz Ecclesia*: *De à külömbözö Tagoknak egygyezése az hit nélkül valo Emberekeris, egyben köti az Ecclesiával*. Mert, csak valaki; mondgya magát Pápistának, mind Ecclesia Tagja, è mondás Izerént: (e) *Csak valaki; külsökképpen legyen vallast az Hittül; &c.* (à Pápistairul) *mind Ecclesia Tagja*. Mi jü innen ki? Ez: *Azért à külömbözö Tagokbul nem tudhatni meg az igaz Ecclesiát*. Ha penig meg nemtudhatni, miért nyesed, torkod szakadtáig, az Ecclesia *Láthatosságát?*

(e) *Bellar. lib.* 3 *de Eccl. & Concil. c.* 2. § 10.

EL-HAI; PAPIS:

NE nehezteld mégis, had szollyak. Tartok még illyent elmémben: (f) *Azt irja Szent Pal*, (g) *hogy à külömbözö Tagoknak, külömbözö Tisztei, hivatallya, es szol-*

(f) *Eol* 33.
(g) *Eph.* 4 11. *Act.* 20. 28.

szolgálattya vagyon az Ecclesiában. Némellyek Pásztorok és Tanitok: kik mind addig épitik, és az hamisságtul oltalmazzák az Ecclesiát, mig Christus eletben jutunk. Lehetetlen, hogy az à Gyülekezet láthatatlan legyen, melyben az Kősséget tanittyák, őrzik, oltalmazzák à hamisságtul. Hanem, ha azt itiled hogy az Iubász oly Iuhokat őrizhet, mellyeket nem láthat.

ERŐS CALVIN:

SOkszor meg mondottam már *Kaba*! Hogy à menyiben személyekben tanitanak, à Tanitok; s. az Halgatokis, *kűlsőképpen* az Igit gyakorollyák; *Láthatok* annyiban. *Semmire nem tekerem kezedből ki*, à Szént *Locusokat*. Mert nem rontyák azok ezt el: (*h*) *Némely időben az Ecclesia láthatatlan*. Vajut azért ittis, ez erősíséged: *Tanittatik az Ecclesia Tanitokkal*; *azért Láthato*. Menyiben à Templomban látod, s virágozui szemléled, meg-engedem; de, mivel ű: (*i*) *Bé-rekesztetet kertis*; bűzz annak szemlélésére menned. Azt tudod à *Conclusioban*, hogy nem láttuok karon Varjat. Sőt inkáb Tégedeitűnk keleptzében. Mert: Hol mond

(*h*) *Greg. de Valent lib 6. anal fid. c. 4. p. 143. ex August. Epist 48 ad Vincentium.*

(*i*) *Grego. Magn. in Cant. 5.*

mondgya Isten azt, à *Lelki iuhászoknak*, hogy jol meg-*nézzék* Halgatojokat? Talám Te, abban az Ecclesiában tartasz Igaz Lelki Pásztorokat, kik jol meg szemlélik à Czifrán öltőzőt Máriákat! No látom én, mit akarsz! Korán sem ugy. (*k*) *Szoly, ne halgass* vagyon à Szent Pál Ecclesiájában, nem *szemmel* valo nézés. Tudgya á Vak *Iuhász* à Iuhokat hivni, ha szeme nincsenis. (*l*) *Emeld* fel csak Teis, *mint* à *Trombita szodat*, s hadgy békét à kakucsólásnak; (*m*) *nevelkedését* adgya *Isten*, à Szo-béli Plántálásnak.

(*k*) *Csel.* 18. 9.

(*l*) *Esa*, 58 1.

(*m*) 1. *Cor* 3. 6.

EL-HAI. PAPIST.

A' Cálvinisták Religiojábulis, győzni akart engem az à Péter, illyen szavaival: (*n*) Az *Ellenkezők, egyenlőűl tanittyák minnyájan*; *hogy* à *Christus Ecclesiája nem egyéb, hanem oly Gyülekezet, melyben az Isten igije igazán tanittatik*, à *Sacramentumok tisztán szolgáltatnak*. *Ez ha ugy vagyon, Lehetetlen hogy* à *Christus Ecclesiája Lathatatlan légyen*: *Mert à hol az Isten igije tanittatik, Keresztség, és Ur. Vacsora szolgáltatik, Láthatosságnak kel ott lenni.*

(*n*) *Fol.* 34.

Confess. Aug. Hel

ERŐS

ERŐS CALVIN.

VAloban, szentűl, s igazán tanittyák! Mert, az igaz Keresztyének, abbul ismértetnek meg: ha (o) ISTEN BESZEDET hálgattyák: Ha ezen kivűl, (p) MAS TUDOMANYT bé nem vesznek: Ha, (q) à Prophéták, s Apostolok Tudományán épitenek. Az igaz Ecclesiát, (r) az Isten beszéde teszi, s az Szűli ujjá. A' Kereszteség ű nála, (s) à Viz ferdője. Az (t) Egy Kenyér csinál, Egy Testet, Kenyeres Társok à Cálvinistáknak ezis itt: (u) Nem kel azt tagadni; hogy az igaz Tudomány; és à Sacramentumok tiszta Kis szolgáltatása, az igaz Ecclesiának meg-mutatoja ne legyen. Miért? Mert: (x) è KETTŐ, Kűlömbözteti meg az Igaz Ecclesiát, à Sidok, s Pogányok Gyűlekezetitűl. E' jelek mind az által, az Ecclesia Tűndöklő állapattyára kel vinni; Mert: (y) az Antichristus persecutioja, oly tettetes lészen, hogy akkor, MEG SZŰNNYENEK, à KŐZÖNSEGES CEREMONIAK, s ALDOZATOK. Ha szűnések vagyon, nem lészenek hát láthatok, à Te értelmed szeréntis. Egy szoval, mint mon-

(o) Ian. 8. 47.
(p) 2. Ian 1. 10.
(q) Eph. 2 20.
(r) 1. Petr 1. 23.
(s) Eph. 5 26.
(t) 1. Cor. 10. 17.
(u) Hozi. Cardin. in confes. Paltric. c. 20 p. 27.
(x) lib. in terimist. cap 10.
(y) Bellar lib 3. de Rom pon. cap. 7. § 1.

mondám: (z) Pusztában megyen AZ IGE HIRDETESE, s (a) NEM SZOLGALTATIK SACRAMENTUM à közönséges helyen. No hát, ne kotzodgyál à Cálvinistákkal, ha à Barátid, vélek it egy Dandárban állottak.

(z) Ang. Rhem. in cap. 12: Apoc.
(a) Bened Petr. lib. 15. Comm Indan. p. 714.

EL-HAIL, PAP.

VArj csak, várj! leg-nagyobbat mondok most. Mert: HARMAD ZOR (b) Ha à Pápistaság, bamis Bálványozás volt (à mint vitattyátok:) ne hidd hogy Igaz hitű, és nem Kép mutato, s Hit arulo volt az à Lutheranus, à ki à Pápa birodalma alatt, szintén ugy viselte magát, mint à tőb Pápisták. Mert, ha à Pápisták Sacramentumival élt, azoknak tanitását balgatta, és minden Isteni szolgálattyát gyakorlotta; noha belsőképpen mást javallot: szinte ollyan volt, mint ha most valamely Lutheranus, Törők közzé menne, meg-metszetné magát. és mindenben à Mahomet tőrvényébez alkalmaztatná Isteni szolgálattyát, Religioját. Efféle Kép-mutatok Christus előt utálatossok. Mert. (b) A' ki Emberek előt szégyenli az Igaságot, meg-tagadgya azt Christus az Attya előt. Es, (c) à ki

(b) Fol. 34.
(b) Luk. 9 26. Mat. 10. 33
(c) Rom. 10. 10.

à *ki szivel hiszen, ha idvezűlni akar, Szájjalis vullast kel az Igasságrul tenni?*

ERŐS CALVIN:

VGyan gondolkodoban eitél, noha csak árnyékoddal bocsátottál szemben. De, vagyon még edgy szigonyos nyilam, mely az árnyékotis meg kergetheti. El futa? ne bocsásd! Leg elősz-szóris arra kérlek, ne fogd reánk, hogy mi à Pápistákat; HAMIS *Bálvanyozoknak* mondgyuk. Isten tudgya eszűnkben sincsen! hiszem, az hol, *hámis bálványozás* vagyon, *nem igazán* vagyon ot à Bálvány Imádás. Illyen dolgot penig, nem merűnk állatni, hanem; valoságában szollunk hozzája; illyen oltalmunkra lévén ittis: (e) *A' Ki ugy szolgál* à *Teremtet állatnak, mint* à *Teremtőnek, Bálvány Imádo.* De, kik ezt mondgyák: (d) *Ugyan azon* EGY *tisztelet kivántatik* à *képeknek, minémű azoknak, mellyekre ezok mutatnak; azok* (mondom,) *ugy Szolgálnak*

(e) *Guilielmus Durandus Episc. Mimatentis libr. 4.*

Ration: div. offic. cap 30. n. 2. (d) *Cajetanus in Thomam part 3. q 25. art. 3. Azorius libr. 9. Instit. cap. 6. art. 3. Costerus in Enchirid. pag. 438. 439.* (e) *Abulens in cap. 4. Deut. q. 5.*

nak à Teremtet állatnak, mint à *Teremtőnek.* (mivel az (e) *Isten ábrázoltatik sokszor azokban ki*) *Azért, &c. Sűsd ki, had pattannyon!* Istenért kérlek io Pápista! neved reád à *Conclusiot*, ha igy nem vallasz! Nem volt azért akkor, egy *Lutheránusis hamis hitű, Kép mutato, vagy Hit arulo;* hogy à kűlső Pápistai Ceremoniat tőtte, azonban, *Belső- képpen mást javallot.* Mert: (f) *Isten lelki Baráti voltak,* kik FOHAZKODTANAK, *s magokban* MINDEN NAP KESERGETTENEK, *ezt mondván: Oh Szent Város!* (Roma!) *Miért lűl illyen undokkás el vetetté?* Illyenkor: (g) *Csak à jo akarat volt Istennél kedves,* à mely nékiek akkor volt. Ha à Pápisták *Sacramentum*ival éltek, annyiban vőtték, menyiben Christus nékiek hadta. *Egyébaránt,* ű rulokis mondatot ez: (h) *Sokan* à *Catholicusok* kőzőt, (it volt à Lutheránus) à SACRAMENTUMOKNAK MEG IOBBITASAT KIVANNAK. Az Isten Igéjétis halgathatták Idegentűl, é mondás szerént: (i) *Halgathattyák* à *Christus Iuhai,* à *Gonosz Doctoroktulis az Igit, s nem szakasztyák el ez által az egygyességet.* Iol szollot, mert (k) *Urunkis,* meg engedte

(e) *Abul, in cap: 4. Deut. q. 5.*

(f) *Cornel Mussus tom. 2. ser 2. Dom. 5. in quadr pag. 565. Colon An 1594*

(g) *2. Cor. 8. 12.*

(h) *Andr Fricius l. 4. de Rep. emend. c. 5.*

(i) *Aug. Epist 209 ad Felici*

(k) *Matt 23. 3. 3.*

gedte azt. Imlátod, valahováforduls, csak csapongas, s-uta vesztet vagy! A' Tőrők *Tükröt* emlegeted Bánom, hogy à Pápista vallást, Tőrők *Pogányéhoz hasonlitod!* En nē állarnā azt à IOZAN Pápistaságnak, hogy TURCO PAPISMUS. Mind az által, ha Te, oda hunyoritasz, nem tehetek rula. Szollicsanak meg érette à Tiéid; vagj ha igaz talál lenni, ám hadgyuk abban! Mivel, à Tőrők ezt vallya: (l) *Annyi Aszony Emberrel éllyen Ember, à menyit eltarthat.* Ha teis igy vallanál: (m) *Sem az Isten, sem à Természet Törvénye, meg nem tiltotta azt, hogy Embernek sok Felesége ne legyen;* nyilván Constantinápoly felé igazitanálak. *Ez à Pogány vallasa:* (n) *Soha külömben az Hitetlenekkel* (à Keresztyéneket érti rajta) *társaságot ne vesztenek, hanem ha, à Szükségkivánná, és à félelem kénszeritené; és ha az meg lenneis, mihelt modgyát ejthetik à dolognak, menten meg. öllyék űket.* Ide huzta nyilát ezis: (o) *Regulájok ez à Pápistáknak; hogy à vagy nem kel frigyet vetni az Eretnekekkel; à vagy nem kel azt meg állani.* Tőrők Hit ez: (p) *Senki ne imádkozzèk à Gonoszokért.* Keresztyén irta ezt meg: (q) *A' Romai Háztul*

(l) Azoar 2. referen. Pazm. in kal pag. 545.
(m) Cajet. in Com. sup. N. T. pag 196.
(n Azoar. 5. 10. Kal. pag. 545.
(o) Molan lib 3. cap. 27. obj. 1. 6
(p) Azoa 1. med. 19 in fin. Kalauz pag. 146.
(q) Azorius libr. 9. Instit. cap. 31. § 6-to quaeritur.

tul el pártolt Eretnekekért, nem kel közönséges hellyen imádkozni. Im sapkát tót è lámbor, fejében! Igy foly à Mahomet pennája: (r) *Ne vetekedgyék, à Mahomet tanitásának igázságárul, senki.* Igy okoskodnak né mellyekis: (s) *Elég az à kőssegnek, ha magát Catholicusnak mondgya, ha egyebet nem tudis.* Ekképpen kőszörűl fegyvert az Azoár: (t) *Ha fegyverrel nem oltalmaztatik à Tőrők Hit, csak hamar pusztán maradnak à Mecsetek.* Ezis Hadban készűl: (u) *Nem egyéb az én Tanácsom; hanem, hogy à Romai Ecclesia hasznáért, az Eretnekek meg nyakasztassanak.* Ted le ezeket, ha gyűlölni akarod à *Mahomet* Vallását!

Koránt sem ollyan volt, à Pápistaságban *nyögö Lutheránus*, mint ha most, à *Tőrők* közzé *menne.* &c. mert amakkor, ERŐSZAKOT szenvedet; de ha pribékké lenne; SZABAD AKARAT szerént, kellene amplectálni, à *Mahomet* Religioját. Nem egygyezhetnek ezek meg. *Nem tagadgya* jövendőbennis meg űket Christusunk, *Szent Attya* előt; mert most értéd, hogy (x) *Sokban nem javallottak à Romai Hitet.* Hát? (y) SZIVEL, jot Hittek, s- SZAIIALIS, he-

(r) Azoar 32. sub finem Kalá pag. 551.
(s) Angl. Rhemen. in Annot ad cap. 12. Luc.
(t) Azoar 32. med. Kalauz pag. 552.
(u) Maffaeus in Com super Ep. Iudæ.
(x) Supr. pag. 140.
(y) Suprá 142.

helyesen vallottak. De, vadnaké még oly dolgok, mellyek è *Masodik okboz* tartoznának?

EL-HAI: PAPIS:

ELegek nékem az elöl számlált dolgok. (a) Mert én, *mind ezeket meg fontol* vás *meg-erősödém abban; hogy, ha bátorságossan akarom idvességem dolgát rendelni, ki kel* (a) Fol. 35.
kóltöznöm à Luther és *Calvinusak* lábúl, és *à Szent Péter Hajojában kel mennem.* (b) Rom. 8. 30.

ERŐS CALVIN.

AKar mit mondgy Te; de, nem *rendelhed Idvességed dolgát bátorságossan*, ha mostani Vallásodban meg maradtz. Mert: (b) *az Idvesség à Válaztottaké.* De, (c) *Kik imádgyák à Bestiát, azok nem választattak. Azért, nem azoké az Idvesség.* Kicsoda az *à Bestia* vallyon? *Ez:* (d) *Az Apocalypsisben valo Bestiá, kinek adatot káromkodo száj, és hogy à Szentekkel hartzollyon, à Szent Péter Székit foglalta el.* Odd hát magadat attul, ha szereted Idvességedet! Azonban: *juté eszedben:* (e) *Kik* (c) Titk. 13 8. (d) Bernh Abbas Clara vallensis Ep. 125.

Kik az Házasságot, s az Eledeleknek ételét meg tiltyák, minémű *Tudományuknak* mondgya az Apostol? Ha Te is, azon Hiszemben vagy, s (e) *némely Papokat* (mint volt) *meg égettetnél az Hazasságért.* Ismét, igy szollanál: (f) *A' Bűtibőz à kivántatik, hogy Ember bizonyos Etelektul, kiváltképpen penig Hustul, meg fogja magát.* Mondom, ha ezeket vallanád; nem volnaé az Apostoltul kárhoztatot *Tudományod?* melyben, ne tarcs bár *bátorságosnak Idvességedet!* (e) Claud. Espense lib. 1. de contin. c. 12. fol. 696. (f) Bellar. lib. 2. de bonis oper in particu. cap. 5.

Mégis igy beszéllek veled: *A' mitül Ember kételkedik, nem lehet assellöl bátorságos.* De à *Papista Hitben*, kételkedik *Ember, idvessége felöl*, mert igy vall: (b) *Senki è földön, nem hibeti Idvességét, keresztyén Hittel.* Azért, *abban à Vallásban, nem lehetz Te, bátorságos.* (b) Kalau lib. 12. c. 3. Sess. 3. p. 935.

Ezt sem árt be hoznom: Valamely vallás, csak az Ecclesiának HISZEM *eig ér, s tovább nem tanittya Vizsgálni, ember allapatyát; nem lehetz abban bátorságos, ollyan à Te mostani Vallásod. Azért &c.* Az elsö ágát ennek, Szent Pál tanitása, igy terjezti: (b) *Probállyátok meg* MAGATOKAT, *hogy ha, vadtoké az* HITBEN? *mert, másképpen, meg vettettek vadtok.* (b) 2. Cor 13. 5.

A másik felől, meg è mondatik: (i) A Pápistak közöt, könnyen meg tanulhattya à Kösség az igasságot; ha ůis azt mondgya, a mit à Pap mond; ellenben, ha tagadgya azt, à mit à Pap tagad. Hallod! à Papokig terjed ki, à Te vállasodban, az Igasság! Nem illyen Bátorságtalanság vagyon à Cálvinus Taborában. Nem ijednek ůk meg hirtelen, mint à Nyulak hanem, ily vér-szemet kaptak it ez aránt: (k) Nagy bátorsággal állattyák à Protestansok, idvességek bizonyosságát. Ugy vagyon! Csak hogy hozzá adgyák ezt: Ha az (l) Hit, Szeretet által munkálkodik; s (m) jo cselekedetek által, mutattyaki magát. Es; (n) Ha Hiszen ki ki, à Jesus Christusban; mert, ugy Idvezül, mind maga, s mind Háza népe. Im azért jo Barátom! (o) Bizonyságul hivom ellened à Mennyet és à Földet; hogy életet és Halált adtam elődben. Válaszad azért az ELETET, hogy élhess.

(i) Gregor de Pal. in sua anal. pap. 207.

(k) Stanis. Hosius Cardin. de hæres. nostri temper. libr. 1.

(l) Gal. 5. 6.

(m) Iak 2. 14.

(n) Csel. 16. 21.

(o) Tórv. 30. 19.

HAR-

HARMADIK VETELKEDES.

AZ HARMADIK OKRVL.

EL-HAIL. PAP.

BIzony, ugyan meg keseredém Szivemben! De, (p) mit cselekedgyem, Szerelmes Attyámfia! hogy Idvezüllyek? Holot sok Ezer kételkedések közöt, ténfereg Szegény Lelkem, s-igy gondolkodik mégis: AZ HIT DOLGAIRUL, BIZONYOST NEM TUDHATNI, A' CALVINUS TABORABAN. (q) Ez Harmadikis felette nagy indito okom vala, Vallásom változtatásának.

(p) Csel. 2. 37.

(q) Fol. 36

ERŐS CALVIN:

OLlyönmeg Isten elsőben à Tőrvénnyel, elevenicsen megh az után lelkedben, hogy megh-ismérhesd Vén Pribékséged vétkét! En

à Tanács; ha meg dobbantál lelkedben: Térj meg &c. s vesszed à Szent Lélek ajándékái! Oly Zászlot emeltek à Cálvinista Táborban; mely, (r) Szó vétneknél igazgattatik à setétben; s-az nem volna é bizonyos? Az ő útánnok kiáltó Szent Lélek szava, ezt mondgya: (s) EZ AMAZ UT, EZEN JARJATOK; mikor job, vagy bal kézre el bajoltok; ez drága szó, vakoskodtatna-é s-em bé kötve é Felette keserűllek lelki vakságodért!

(r) 2 Pet 1. 19. Sel. 119. 105.
(s) Esa 30. 21.

EL-HAIŁOT PAP:

NEm illik addig szánnod, mig fűleidet beszédemnek nem tartod. Fundamentum bul szollok. Mert: (t) Fundamentumul vetik azt egyenlőképpen à Luther és Cálvinus kő vetői; hogy, az Hit dolgaiban, egyebet nem kel hinnünk, hanem à mit Isten à Szent Irásban előnkben adot. Azt pentg hallani sem akarják, hogy Irás kivűl, Traditum Dei Verbum, Isten Igéje, találtatnék.

(t) Fol. 36.

ERŐS CALVIN:

OH Dicsőséges Vallás, mely csak à Szent Irashoz támaszkodik! (u) Tö-

(u) 2. Tim 3. 16. 17.

KELLE-

KELLETES az, minden jora. Eléggé (x) meg mondotta Isten, néked Ember, mit kiván abban tűled. Nem egyebet, hanem: (y) Moseft, s à Prophétákat kel hallgatnunk. Io akaro Barátom! ugy tudgyad meg: (z) EPPEN meg tanitnak minket az Isten akaratyára, à Prophéták, Evangelisták, s-Apostolok irási. Ugy hogy: (a) Atok legyen, ki à Szent iráson kivűl, valamit hirdet az Hitűl! Szemes légy, s-jol eszedben vedd: (b) Nem Emberi okoskodáson, s-Tanugon épittetik az igaz Hit; hanem, az Elő Istennek szaván. Csudálom hogy ily hirtelen, Pátered szavához szoktál! Tráditum Dei Verbumot tész fel; s-azt, Isten Igéjének mondod; (el hagyván à Traditumot) Ha TRADITUM, (Szent irás kivűl bőlcselkedő) nem tartyuk Isten Igijének. (c) Mert: Semmi erejek nincsen azoknak à Traditioknak; mellyek Isten Igijéhez, nem vetettek hátokat; mivel, az Ecclesiában, minden dolgokat, arra kel vonni. Im à Fundamentum fei rakatot, láfluk vakolo meszedet!

(x) Mich. 6. 8.
(y) Luk. 16. 29.
(z) Theod. lib. 1. c. 7. pag. 333.
(a) Aug. lib. 3. cont petil. c. 6. tom. 7. pag 37.
(b) Kala lib. 3. c. 2. Sect. 2. pag. 94.
(c) Andr Fricius lib. 4. de Eccl. c. 7.

ÁMM MÚZEUM KÖNYVTÁRA

EL-

EL-HAILOT PAP.

(d) Fol. 36 IGy mázolom bé: (d) *Ez ha igy vagyon: világossan következik, hogy ůk, semmit bizonyossan, és Keresztyén Hittel, nem hihetnek, hanem csak valami gyanakodo Vélekedéssel.*

ERŐS CALVIN:

BEg undok épités már ez, à jo Fundamentumon! Mit káromkodol à Sz. Lelek ellen, ki à Szent Irásnak *Authora*? En nem szenvedhetem à Kű Fundamentumon, à Sár épületet, igy taszitom le, akar hová tedd: *A' mit Isten, maga Authenticált: azt, bizonyossan, keresztyéni Hittel, s nem csak valami gyanakodo vélekedéssel, hibettyůk. De, à Szent Irásban előnkben adatot Hit dolgát, Isten, maga Authenticálta. Azért azt, nem à Te állatásod szerént hibettyük.* Igaz az Első; mert: (e) *azért kel à Szent Irásnak hinni, mivel Isten szolabban.* A' másik sem poros; mert: (f) Az ő és Uj *Testamentumban valo dolgok,* MAGOKBAN AUTHENTICUMOK, *ugy hogy,* NEM SZŰKŐL, KŐDIK,

(e) *Hosius Cardin. in Confes. Petricov. cap. 16.*

(f) *Autor oneris Ec. c. 1. §. 1.*

KŐDIK, MAS TAMASZ NELKŰL: *mert* ISTEN AVTHENTICALTA. Ide valo ezis: *A' mely dolgot gyanakodo Hittel hiszűnk, illik affelől kételkedni. De, à Szent Irásban előnkben adatot Hit dolga felől, nem illik kételkedni. Azért azt, nem hiszűk gyanakodo Hittel.* Magadis nem mondas ellene az Elsőnek. A' Második ágát, Sajátod, igy bizonyittya: (f) *Minden Püspökök irási eleiben, tétetet à Szent Irás, ugy hogy,* NEM ILLIK A' FELŐL KETELKEDNI; *igazaké, nemé, mellyek abban vadnak iratván.* Nem Barátod à *Conclusio*; lássad, hova szalatz előte! En SZENTELEN Embernek tartlak, ez mosdatlan Szodért; mellyet magadébul igy bizonyitok: (g) SZEMTELEN *Emberhez illik, nem hinni, az Hiteles Embernek szavát. Menyivel inkáb, Nagyob* BOLONDSAG, *az Isten Beszédét, kérdésben venni?* Bizonyics meg azért, à mit mondasz, ne add világ Szájában magadat.

(f) *c. quis nesciat dist. 9. ex August. libr. 2. de Bapt contra Donat. cap. 3.*

(g) *Catech Roman. part. 1. res. ad. q 3*

EL-HAIL. PAPIST.

MEg bizonyitom: (h) *A' Szent Biblia mondásit, és azokat à dolgokat, mellyeket*

(h) Fol. 37. 38.

lyeket Hitünk eleiben ád à Biblia, nagyobb, erősleb, és bizonyosb Hittel nem valhattyuk, mint azt vallyuk, hogy à Bibliában foglalt könyveket, Isten iratta Emberek által; és hogy oly tisztán, éppen maradtak, à mint Isten iratta. Mert egész és tellyes oka, miért hiszszük Igaznak à mi à Bibliában vagyon, nem egyéb, hanem hogy bizonyossan hiszszük, hogy Isten tanitásábul, izgatásábul, vezérlésébül iratott à Bibliának minden Könyve: és oly tisztán maradot, à mint Isten iratta.

Ebbül következik; hogy, à mely csalatkozhatatlan és tökélletes Istenti hittel vallyuk, à Biblia tanitását: azon igaz hittel, és nem csak valamigyanuságos vélekedéssel, kel aztis hinnünk, hogy mind azokat à könyveket, mellyek à Bibliában vadnak, Isten iratta; és oly éppen maradtak, à mint Isten iratta. Es ha ezt bizonyos hittel nem hiszszük, semmit à Biblia tanitási-közzül bizonyossan nem hihetünk.

ERŐS CALVIN.

MInd csak Szo-szaporitás, s-helytelen ámitás dolgod! Dorong kellene it hátadra, ne hoznád kérdésben à Napnak világát. E' volna princiumod: (i) A'

(i) *A' tellyes irás, Istentül ihletet*; s-mégis ezt tagadod? Pirongasson ezért Téged Szent *Agoston*, azokkal egygyüt, kik ezt kérdik: (k) *Honnan tudod, hogy azok à Könyvek, Istentül adattak, az Emberi Nemzetnek? holot azt, nem kel kérdésben hivni.* Miért vallyon? (l) *Mert az Isten beszéde, nem szükölködik bizonság nélkül; mivel, maga magának bizonsága.* Es: (m) *azért hiszünk à Szent irásnak, mert láttyuk az Isteni ihlést, belőle.* Mind à Biblia Könyveit azért, s-mind, azokban valo *dolgokat*, hiszük Szent Lélektül Származtaknak. Az Elsőt; mert: (n) *Evangelisták által iratta Christus az Evangeliumokat, mint ha maga kezével irta volna; mellyekhez, nemis adtak semmit az Evangelisták; mert, Szent Lélek által irták.* A' másodikat; mert: (o) *A' Bibliában valo igasság, származik csak egyedül, az Isten meg csalhatatlan authoritássábul.* De lásluk mégis, az épitésben valo izzadásodat.

EL-HAILOT PAP.

NEm bánom; mert már à Fundamentumra igy rakogatok: (p) *A' Luther par. 121. mag. iudicij virũ vocat) in Th. Nat. c. 209*

(i) 2. Tim 3. 16.
(k) August. lib. 6. Confes. cap. 5. tom. 1. p. 26.
(l) Salvianus Messaliensis lib. 3. de guber. Dei
(m) Bapt. Mantuan lib. 3. de pat. c. 2.
(n) Salm. tom. 1. proleg. 25
(o) Raymundus de Sabun. de Theol. Hispan. (quem Anton. Possev. tom. 3. Ap
(p) F. 38

ther és Cálvinista vélekedés szerént, lehetetlen hogy ezeket bizonyossan hidgyük. Mert ük azt vallyák, hogy bizonyos csalatkozhatatlan, és Isteni Hittel nem bihetünk egyebet, hanem csak à mit à Szent irásban találunk. De à Bibliában nem talállyuk irva, vagy nevezet szerént, egygyenként, vagy közönségessen à Bibliának minden könyvérül, hogy azok Istentül irattak, és oly tisztán széppen maradtak, mint az Isten iratta. Tehát azt, bizonyos hittel nem valhattyuk.

ERŐS CALVIN:

EZ okoskodásnak, meg engedik à Cálvinisták elsö Részét; meg vetik à másikat. Miénk az elsö. Mert, mégis azt mondgyuk: (q) *Mi, nem csak azokat hiszszük bizonyossan, mellyeket* VILAGOSSAN à *Szent Irásban otvasunk; hanem azokatis, mellyeket onnan,* ELLENE MONDHATATLAN *igaz okoskodással, ki hozunk.* A' Második tzitkely, vagyon azért Controversiában; mellyet igy oppugnálunk: (r) *Az Isten szollot, Prophetáinak általa, kik eleitül fogva voltanak. Azért; vagyon* KŐZŐNSEGES *irás, hogy Isten notariáltatta à Szent Könyvet.*

(q) *Iodoc. Coccius tom. 1. Thesaur. lib. 6 art. 30. p. 757. appr. dictum Anshelm Cantuar.*

(r) *Luk. 1. 70.*

Ezt

Ezt erősiti ezis: (s) Az *Egész Szent Irást, à Szent Lélek dictálta* Másis: (t) *Micsoda à Szent Irás?* ISTEN LEVELE à *Teremtett állathoz.* Harmadikis: (u) A' *Szent Lélek által indittatván, szoltak à Szent Emberek, nem csak* ELŐ NYELVEKKEL, *hanem,* IRASOKKALIS. Vagyon Negyedikis: (x) A *Bibliát irok, arra az* EGESZ *munkára, nem másunnan; hanem,* ISTENTŰL *vezéreltettek.* Irva találták ámbe lámborok! à KŐZŐNSEGES Szent Irást, Istentül ki adva! SZAGGATVA is, Isten volt az *Author* benne: (y) *Moses által iratá meg Isten, minden beszédét.* (öt Könyveit) (z) A' *Dávid Soltárit, Isten lelke szollá ü belé.* Az Esaias levele tzégére, ez: (a) *Iehovának beszéde.* Ieremias irása ezt tartya: (b) *Szolla az Ur nékem.* Ezechiel ezt hadta: (c) *Lun az Ur beszéde Ezechielbez.* Danielnek, (d) *mennyei szo* jelenteték. Sz. Pál Leveleit, (e) *nem Ember Prædikálta, hanem à Iesus Christus jelentette.* Az Uj Testamentumrul, igy ir, egy valaki: (f) A' *Christus Iesus iratta, az Apostolokkal, az* Uj *Testamentumot.* (g) *Szent Lukács irása.*

(s) *Coster. in Apolog. parte. 1. En contra Fr. Gomarū. pag. 36.*

(t) *Gregor in Regist. Epist. lib. 4 Ep. 40.*

(u) *Nicol. Serarius Prol. Bibl cap. 4 q. 1. ex 2. Pet. 1.*

(x) *Tanne tom. 3. Th. Schol. disp. 1. q. 1. dub. 7. n. 217.*

(y) *Kijöv 24. 4.*

(z) *2. Sam 23. 2.*

(a) *Esa. 1. 1 (b) Ier. 1. 4*

(c) *Ezech. 1. 3* (d) *Dan: 10. 1.* (e) *Gal. 1. 11. 12.* (f) *Gregor. Epis. Rom. l. 22. mor. c. 13.* (g) *Adam. Conz. tom. 2 in Luc. f. 6.*

sa, Egbéli parancsolat volt. Nem Bolond előt, könyű hát igy Argumentálnunk: *Eztis; amaztis; harmadikat, negyediketis &c Isten iratta. Azért, hiszem, hogy az Egész Bibliát, Isten iratta.* Nosza, hamisics-meg ha bánod!

E' már fen: *el kellé azt hinni; hogy à Biblia, oly tisztán maradot, mint Isten iratta, s-meg vagyoné ez állatás, irva?* Erre igy felelünk: *Nem hiszszük hogy az Isten iratása után, meg vesztegetődőt volna.* Mert: *Vagy à Sido, vagy à Görög nyelvben,* lőt volna *ugy à zavar. De Eggyikben sem eset csorba; Azért* &c. Igaz az első; mert, ê nyelveken iratta Isten Szent könyvét. A' második, igy világosittatik: *Ha tisztátalanságban eset à Sido Biblia; à vagy à Könyvnyomtatóknak gondviseletlenségek, à vagy à Sidoknak gonosságok miat essett az. De, egygyik sem Hiteles.* Nem az utolso; mert, bizonyittyák némely Sidok: (*b*) *hogy az ű idejekig, (mely ki terjedet két-ezer esztendőkre, Világteremtése után) csak egy szois, meg nem változot, à Sidoknak Törvényében; sőt, akar mely Sido, szászszor valo Halált szenvedet volna inkáb, hogy sem az lőt volna.* Bizony: Régen meg vesztegették volna eddig à Christus felől valo

(*b*) *Ioseph lib.1.cont. Appion. Eusebius lib.3.Ecl. Hist.c.10.*

szép

szép jövendőléseket à Sidok; ha, az ű hatalmokban lőt volna. Azonban, el-széledtek nyavalyások é Világon; s hogy gyűihettek volna egyben, à Biblia meg vesztegetésére? Ide valo ezis: Nem csak nálok volt à Sido Biblia; hanem à Ketesztyéneknélis: melly mocskolást, ha űk eszekben vőttek volna; valljon s-nem bűntették volna é meg à Sidokat azért? Sok *Exemplar* is vala kezeknél; *s* ha tizben, huszban, mocskot hagyitottak volnais; ugyan nem lehetet volna mindeniket szemettel bé kenni. Ide járul ezis: Soha Urunk, vagy az Apostolok azt el nem szenvedték volna à Sidokban; holot, kisseb vétkekről, meg feddették űket. Soha Christusunk; (*i*) *Mosesre, s-à Prophétákra,* nem igazitot volna, ha szennyes Bibliát saiditot volna. Soha à (*k*) *Moses székiben* űlőket, nem *halgattatta* volna. Hogy hitte volna Szent Pális azokat, (*l*) *mellyek meg vadnak irva, Mosesnél, s à Prophétáknál;* ha, szem ki-szuro bűdősséget vőt volna eszében? Ieles őrzői valának à Sidok, ez Isten Szent könyvének; (*m*) ű *reájok bizta vala Isten azt;* hogy hágták volna hát ezt által? A' Könyv-nyomtatoktul sem lehetet meg

(*i*) *Luk.* 16. 29.

(*k*) *Math.* 23. 2.

(*l*) *Csel.* 26. 22.

(*m*) *Rom.* 3. 2.

vesz-

vesztegetése, è Szent Kónyvnek; mert (n) *Prophéták Fundamentuma*, mellyet, nem engedet Isten, ki hánni hellyébül. (o) *Egy iotának, vagy pontocskának, nem kellet el mulni à Törvényben*; melynek tisztaságán ha valaki erószakot tót volna, vallyon annak à mondásnak, lót volnaé hellye? E dolgot à mi részünkrül, nem egy erössiti Némellyitek igy szol: (p) *A mely Sido Bibliával élünk, à Sidok csalárdsága miat, nem vesztegetődőt az meg.* Mástok ezt mondgya: (q) *Tavul legyen, hogy valaki à Sidok kőzzül, az ô Testamentumot, meg mocskolta volna. E' dolgot csak azok hozzák kérdésben,* KIKA' SZENT KŐNYVNEK IGASSAGAT TAGADGYAK Az Harmadikis jo Tanu: (r) *Esztelenül cselekesznek némellyek* (serkeny fel, mert te vagy ez!) *hogy à Sido Bibliat tisztátalansággal vadollyák; csák azért, hogy à Deak Bibliat, az Ecclesiában bétaszicsák.* A' Negyedik igy vall: (s) *En nem biszem; hogy valaki, à Sido Bibliát meg vesztegette volna.* Ezeknek io bizonságokat, nem akarod bé venni? Lássad! de elől hasu Pápistának mondanak érette; hallyad: (t) *Csak az Uj Emberek mond-*

(n) Eph. 2. 20.
(o) Math 5. 18.
(p) Bened Arias Montan: in præfat. tom 1. Biblioth.
(q) Ludov Vives in Comm. l. 15 de Civ. Dei c. 13. super ver. August.
(r) Diegh. Payva Andrad. Lusitan. l. 4. Def. Trid. fid. f. 247.
(s) Bened. Pererius l. 13. in Gē. c. 8. v. 7. disp. 8.
(t) Ioan: Lorinus in Comment, Act. 7. n. 51.

mondgyák azt, hogy à Sidok, meg vesztegették à Szent Irást. Vjság vallásod, láddé? még nagyobbat üt ez fejedhez: (u) Kik à *Sido Bibliát, mocsokkal vádollyák, à Mahomet Tudományának Fundamentumát teszik fel.* Lássad ha jobbé *Eger* vágy *Cassa*?

De, talám az Uj *Testamentum* előtted mocskos, s à Görög Kut fü? *Nem veszem nem, Fulgatá dat*; mert, à Görög Bibliát igy adgyák kezemben: (x) *A Görög nyelv,* KUT FEIE *az Uj Testamentumnak.* Meg tartotta hát Isten tisztaságában, akár mint sározd Te. Nem hány ez, szemetet belé: (y) *Nem vesztegetődöe meg az Uj Testamentum; mert az Ecclesiában, mindenkor, egy modon Continuáltatot annak olvasása.* Engedgyük meg bár, hogy az Ariánusok, sok Görög Bibliákat meg vesztegettek legyen; de tagadgyuk, hogy egy sem maradot legyen mocsok nélkül. Hallyad: (z) *Ha némely helyeket, meg vesztegettekis az Ariánusok; mind az àltal, à* REGI *Görög Biblia meg maradot; s még mais, à Vaticána Bibliothecában vagyon Romában.* Deo gratia jo Sandor Pápa! hogy à Cálvinisták számára, még éppen meg tártottad! Ez után se add ki senki-

(u) Benedict Arias Montanus in Præfat. vers. inter lin. Bibl.
(x) Alphonsus de Cast o lib. 6. adv hæres p. 320.
(y) Salm. tom. 1. Proleg. 33. pag. 417.
(z) Bajli. in Catech controver tract. 1. q. 15.

nek, bárkérjékis à Pápisták, hogy meg vesztegessék. *Hiszem hát, hiszem! hogy még* SZŰZ, *mind* à *Sido, s-mind* à *Görög Biblia.*

EL-HAI. PAPIST.

(a) Fol: 39. 40.

HAdgyárjon ez most! (a) *De, bár à Bibliában azt olvasnokis, hogy à Biblia Isten Igije; sőt, bár à Biblia Kőnyveinek száma és Laistroma irva volnais: arrul az Irásrul, melyben ez à Laistrom találtatnék, ugyan azont mondhatnok, hogy irva nincsen, hogy azt Isten iratta. Es igy vagy arra kel jutnunk, hogy à Keresztyén Hitnek, első és leg derekasb tudományát (tudni illik, hogy à Bibliában foglalt kőnyvek, Isten szavai: és hogy oly éppen, és tisztán maradtakennyi idő forgásában, mint Isten iratta) Traditiobul, és nem irot Bibliabul vőt Isten szavábul hiszszűk. Es igy, nem igaz, hogy semmit keresztyén hittel nem tartozunk hinni, à mit Szent Irásban nem olvasunk. Vagy ha à Cálvinisták fel vetett fundamentumát hellyén hadgyuk: bizonyossan nem hihettyűk, hogy à Biblia, és annak nevezet szerént minden kőnyvei, Isten szava, és tiszta épségben maradot. Ezt pedig, ha bizonyossan nem hiszszűk, azok-*

azokrul sem lehet bizonyos hitűnk, à mi à Bibliában tanittatik. Es igy, à Cálvinus kővetők vallása szerént, semmit űk bizonyossan nem hihetnek.

ERŐS CALVIN:

ITillye meg Isten, s-à Keresztyén Világ! hogy ha, à jol vetet Fundamentumbul, nem è két dolgot akarodé ki tekerni! I. Hogy az Emberekkel bé vétesd, à Szent Iráson kivűl valo Traditiokat; mert, ez à Te vallásod: (b) *Nem egyébűnnen tudgyuk meg à Szent Irásnak Istenességét, és, mellyik kőnyv legyen Szent, hanem, à* NEM IROT TRADITIOBUL. De ennek, vallyon s mihasznát veszed? (c) *Isteni tiszteletet* belőle nem faraghatz; mert, *Emberek parancsolattyábul származot Tudomány.* Az Eretnekek felől irják; hogy (d) *mivel meg győzettek à Szent Irásbul, Traditios Bibliát gondoltak ki magoknak.* Talám ezeket akarod teis kővetni? ne legyen az kérlek! Bizonyics meg; hogy à Te iratlan Traditiod; Christustul, s-az Apostoloktul beszéltettek, s nagyot nyersz. A Christus Tanitása: (e) *nyilván valo volt, s titkon semmit sem szollot;*

(b) Bellar lib. 4. de verbo Dei c. 4.

(c) Matt. 15. 9.

(d) Iren libr. 3. cap 2 p. 169.

(e) Ian. 18. 20.

hogy hagyot volna hát valamit, le nem irt beszédének, jóvendőbéli ki nyilatkoztatására? Csufság dolgod, ezek vélekedések-kéntis: (f) *Semmi erejek nincsen az Isten igijéhez nem támaszkodo Traditioknak; mellyek nemis származtak az Apostoloktul; mivel azok irásival, nem edgyeznek.* II. A' Vulgata Bibliátis, è Fundamentumbul, Egig akarod magasztalni; nem mervén, amaz, ezt állato *Concilium* ellen, még csak moczanniis: (g) *Authentica légyen à Vulgata editio, s senki azt, semmi szin alat; meg ne merje vetni.* Maga: (h) *Sok vétek vágyon, à Vulgata Bibliában:* (i) *Nem igazán fordittattak sok dolgok,* (k) *Sokan meg vallottak azt, hogy à Szent Irással nem mindenben egygyez.* Illyenis volt felőle mondva: (l) *Noha à Tridentumi Paterek, authenticálták à Vulgata Bibliát: De, nevetséges dolgot cselekedtek; mert, à Lovanum i Theologusok, sok vétkezését irták annak à Könyv karéjára.* Egy szóval: (m) *Sok Pápisták, meg vetették azt à könyvet.* Térek gonosságid meg jegyzésére, s azt mondom:

I. Hogy ha à *Bibliát, Isten* Igijének olvas-

(f) Andr. Fricius lib. 4 de Eccl. c. 7. Iac. Fab. Stapulen. in c. 16. R.
(g) Concil Trid Ses 4.
(h) Iacob. Faber Stapulen in præfat. annot. N. Test.
(i) Wilhel. Lindanus lib. 1. de opt. Scrip interpret genere cap. 11.
(k) Dried lib. 2. de Catal. Script. 1. c
(l) Francisc. Lucas Canon. Brugensis in Epist. ad Sirl. præfix, an. in Bib. edit. Ant. An 80
(m) Azor: l. 8. Instit. c. 3.

vasnád lenni mint mondod, s mégis nem binnéd; Istent (maga beszédében) káromlo, s meg billyegeztetet Lelkű Embernek mondatnál. Mert ebbűl oszton, ezeket hoznád ki. 1. (n) *Hogy ha à Szent Irás, Istenesknek tartyais à Szent Könyveket; de azt nem biszed &c. mert, az Alcoranum felőlis mondgyák, hogy az Egbűl szállot.* 2. (o) *Ha az Ecclesia authoritássa nincsen, még csak annyit sem ér à Szent Irás, mint az Aesopus fabulája.* 3. (p) *Az Ecclesia nélkűl, nem többet tulajdonitasz Szent Mathe irásának, mint Titus Liviusénak.* 4. (q) *Bél nélkűl valo, csupahejnak hivod azt.* 5. (r) *Latrok barlangjának* nevezed. Lássad! de meg itil Isten! mert, (s) *még az Eretnekeknekis szokások vala, hogy à Szent irást becstelenicsék.*

II. Benned meg jegyezhető, *második* nagy gorombaság. (ne mondgyam tudátlanság) ez: Hogy ha *olvastatnánakis à Bibliának szám szerént valo könyvei az Irásban; De, ha ez ot nem volna, hogy Isten iratta;* nem hinnéd. Hogy mered Isten Angyalok, s emberek előt ezt állatni? A vagy, nem következiké: (t) A' TELLYES

(n) Bellar lib. 4. de v. D. c. 4.
(o) Vitus Milet. in Discuss. sexcent. error. Helhusii pag. 21.
(p) Bajli' Iesuita in Catech controver tract. 1. quæst. 12.
(q) Lind. lib. 1. Scr cap. 6. in fine
(r) Turri. Iesuita contra Sad. p. 99.
(s) Alphon. à Castro adv. hæres. tit. Scrip. Sacra fol. 159.
(t) 2, Tim. 3. 16.

LYES SZENT IRAS, ISTENTŰL IHLETET; azért, à Moses kőnyveit, David Soltarit, Szent Matthe irását &c. Isten iratta? Nem jol mondanámé: (u) Nincsen csak Egy Igaz Emberis; azért, Pál, Péter, Maria, &c. nem tőlthetik bé à Tőrvényt? Igy: Valamenyi Kőnyv, Sido Nyelven iratot, az ô Testamentumban, (némely dolgok Chaldeaj nyelvennis mért tudos vala abban à fogság után, à Nép) Isten iratta azokat; de, à Moses őt Kőnyvei Iosuéjé, Biráké Rutè, Samueléi, Királyéi, Kronikák, Esdrás-é, Nehemiásé, Esthere, Iobé, Dávid Soltári, Salamon példa beszédi, Prédikátoré, Enekeké, Esaiásé, Ieremiásé, Siralmok, Ezechielé, Dánielé, Tizenkét aprob Prophétáké; ezek mondom, Sido nyelven (nagyob részre) irattak. Azért Isten iratta. s-még sem kel hinned? Kűlőmb hiszemben volt ez: (x) Huszon négy Canonicus kőnyvek vadnak az O Testamentumban, mint huszon négy vének az Egben; valamenyi ezeken kivül vagyon, nem mélto hitelre: Nem reszketet ám ez, árnyékátul, mint Te, az Hiszemtűl.

(u) Rom. 3. 12.

(x) In præfat. Glossæ ordin.

3. Im à Præmissák meg szégyenűlének! Lakatollyuk bé hát az Ajtot, hogy ez se jőhessen ki: Nem igaz, hogy sem-

semmit keresztyéni hittel nem tattozunk hinni, à mit Szent Irásban nem olvasunk. &c. Meg marada à Cálvinisták Fundamentuma, s-bizontalanság abbul ki nem sűle.

EL-HAILOT PAP:

HAgyon még tőbbis ehez: (y) mert it azzis Fondamentomul kel vetnűnk: hogy à Szent Irásban foglalt igaz Tudomány, à Szent Irásnak igaz értelmében áll. Mert (z) à betű (igaz értelem nélkűl) megől: és (à mint (a) Szent Péter szoll) veszedelmet szerez, ha hamissan értetik. Azért az Isten szava, csak abban az értelemben Isten szava, melyben Istentűl mondatot.

(y) Fol. 40

(z) 2. Cor. 3. 6. 7.

(a) 2. Petr. 3. 16.

ERŐS CALVIN:

BE nékem valo à Conclusio! meg ne tagad! mert innén ezt hozom ki: Ha az Isten szava, csak abban az értelemben Isten szava, melyben Istentűl mondatot; nem igaz hát ez: (z) Hogy csak akkor Isten szava à Szent Irás, mikor az Ecclesia azt szollya. Hamis ugy, ez: (a) Magában à Szent Irás, nem Isten beszéde; hanem, az Ecclesia ma-

(z) Stapl. in Relect. princ. fid. controv. 4 quæst. 5. pag 497.

(a) Hosi. de expres. Dei verb. tom. 2. pag 3.

magyarázattya szerént az. Nem Isten Lelkétől mondatot hát ez: (b) *Mikor nem Romai Catholicus citállya à Szent Iráſt, nem Iſten, hanem, ördög Szavát hozza elő. Szent* Iſten! s-meddig tűrőd ezeket? Utáláſra mélto hát ez: (c) *Az ördög ſzol azokbul, kik à Romai Eccleſia értelme kivűl, citállyák à Szent iráſt.* A' mely Fundamentumot ittis fel vetz, nem mondok ellene. Mert tudom, hogy (d) *nem à betűknek ſzinében, hanem azoknak értelmekben, ál az igaz Tudomány.* Csak hogy, koránt ſem az, à citált hellyeknek értelme, mint te magyarázod. Im meg tanit egy Eccleſia Nagy Fia: (e) *Szent Pál à meg ölő betőn, nem à Szent Iráſt érti; hanem, à kegyelem nélkűl valo Moſes tőrvényét; à Lelken penig, à kegyelmet, s az Uj Teſtamentumot.* Miért viſzed hát Te à Szent Iráſra? Máſis igy ſzol ehez: (f) *Magában, egy ſzent irás ſem hivatik ölő betűnek, mellyet meg kellene vetni, mint nem Iſten Igijét.* E jo Præceptorod ellen, *meg vető; nem ölő betűnek* mondod ám Te az Iráſt! A' Szent Péter hellyébűl, mit a karſz ki hozni? azté, hogy à *betű veſzedelmet ſzerez?* nincsen ot ſemmi áffele; hanem, az *iráſoknak csigázásárul* vagyon emlékezet; ha ki à ſzent

(b) Idem lib 3 de Author Scrip. con Brentium pag. 551.
(c) Caniſ. in Catech. pag. 164.
(d) Hier. in Ep. ad Gal.
(e) Bellar libr. 1. de verbo: Dei c. 1. pag. 8.
(f) Franc. Agricola in lib. de verb. Dei c. pag. 8.

iráſt

iráſt, ides tova *facsarná maga veſzedelmével.* Mint ha Te, igy irnál? (g) *Meg ſzabaditottam à Te foglyaidat à kutbul, melyben viz nem vala; azért, it á foglyokon, értetnek à Purgatoriumban valok.* Ez, Iſten ellen valo, csigázáſa ez helynek; mert, ſemmi ſincs ot à Pápiſtás, hanem, à Cálviniſta Purgatoriumrul, mellyis vala à Babyloniai ſzőrnyű fogság. Im á Fundamentumot ittis tatarozád, láſſuk mint izzadtz már!

(g) Bellar. lib. 1. de Purg. c. 3. ex Zach. 9. 11.

EL-HAILOT PAP.

IGy épitdegelek: (h) *Ebbűl à következik; hogy az Hit dolgaiban, bizonyoſt nem tudhatunk, valamig à Szent Irás igaz értelmének bizonyoſſan végére nem megyűnk. Mert à Szent Irás értelmérűl támadot kűlömbőzésben, nagyob bizonyoſság nem lehet, hanem csak ollyan, à mely bizonyoſſan tudgyuk, hogy ez, és nem amaz, à Szent Irásnak igaz értelme.* A' *Cálvinus követők, nem mutatnak, és Hitek ſzerént, nemis mutathatnak csalatkozhatatlan modot à Szent Irás betűje igaz értelmének iſméretire: mivel oly irás magyarázot nem nevezhetnék, mely annak igaz értelmét,*

(h) Fol. 40. 41.

téve-

tévelyedhetetlen Igaſsággal tanithaſſa. A' Szent Irás penig, meg nem magyarázza mondáſinak értelmét.

ERŐS CALVIN.

AZ hogy, Csak rá akarnádám à Cálviniſtákat huzni, e Pápiſta Sedeo-ra: (i) Az Szent irásnak bizonyos értelme, mellyet à Romai Eccleſiáért. ůly othon csak Rokon ſzollunk mikor kelleſz. Nincs à Cálviniſtáknak ſzükségek moſtan à Romai Birora. Mert, ti tanityátok, hogy (k) minden Religionak meg erőſsitéſe, az Eccleſiát illeti. (l) A' Szent Irásnak értelmét, az Eccleſiátul kel kérni. Mellyik az az Eccleſia vallyon? (m) A' Pápa, Půſpőkivel eggyůt. Iaj! nem mehetnek à Cálviniſták à Pápához, mert meſzſze Buda Sántának! Azonban: Pecunia, nervus belli; (n) pénzen ſzokták adogatni à Bucsut. Moſt penig Magyar orſzágban, ſzůk à pénz. Hát mit kel cselekedni? (o) Kőzel vagyon ů hozzájok az Ige, ſzájokban, s ſzivekben; nyilvan, azt à Szent Iráſt teſzik azért I OMAGYARAZOVA. (p) Nem kel à Sz. Iráſt; magános tetzéſſel világoſitani; ne nyul-

(i) Gregor de Valent Diſp. 1. q. 2 de object. fidei § 36.
(k) Bellar lib 2. de Sacr. cap. 25.
(l) Alpho. à Caſtro. l. 6. adv. hareſ. tit. Euchar.
(m) Bell. libr. 2, de Concil. c. 2.
(n) Ioann. Fiſcherus art, 37. col 725.
(o) Deut 30. 14. (p) 2. Petr, 1. 20.

nyullyon hát ahòz, (Szent irás ellen) Ember. Régen: (q) Ugy olvaſsák vala Iſten Tőrvényét. hogy annak értelmét, à Sz. Irásbul világoſittyák vala; Nem hivtak akkor oda Pápat, ſem Erſeket. Tudhatunk hát az Hit dolgaiban bizonyoſt; mert à Szent Irásbul veſzſzűk az értelmet. Hát nem nevezhetnek à Cálviniſták Irás magyarázot? Szem bé hunyva felelnek ůk erre; mert, (r) Tiz Papiſtais, meg fogja it, egy Cálviniſtának ruháját, s-igy erőſsitik ůket. Az Első: (s) A Szent irásbul kel à Szent Iráſt világoſitani. Máſik: (t) Nem kel à Szent Iráſt olvaſonak maga magyarázattyával élni, hogy ki ne csaponnyék az Hitbůl, hanem arra kel vigyázni, mint értette az, ki azt irta. Harmadik (u): Egyik Szent Irás, à máſikat megſzokta világoſitani. Negyedik: (x) Felette ſzukséges, à Bibliának értésére, ugyan azon Szent Irásnak kőrnyůl állo dolgait viſgálni; mellyekbůl ſzármazik oſzton, à dolog meg értéſe. ötődik: (y) Ha valami homály vagyon az Irásban, azt, egyben kel vetni à tőb világos hellyekkel. Hatodik: (z) Legſzeb magyarázat az, mikor eggyik hellyet à máſikkal, egyben veti Ember à Szent Irásban. (y) Andr. Fricius libr. 4. de Eccl. cap. 7. (z) Ruizius in regulis intell. Scriptur. reg, 62. ex Auguſt. lib. 3. de doctrin. Chriſtian. capite. 26.

(q) Neh, 8. 8.
(r) Zach. 8. ult.
(s) c. Rel. diſt 37. ex Epiſt. 5. Clementis
(t) Gloſſa. ordin. in 2. Petr. 1
(u) Gerſo. de Comm. ſub altera ſpecie.
(x) Alph. de Caſtro lib. 5. adv. hareſ. har. 6.

Hetedik: (a) *Soha semmi, ugy meg nem világossittya à Szent Irás bomállyát, mint maga à Biblia.* Nyolczadik: (b) *Nem kel nekem tőb magyarázo, hanem maga az Evangelista.* Kilenczedik: (c) *Nincsen abban kétségünk, hogy à Szent Lélek, ki nem nyilatkoztatta volna a Szent Irásban à magyarázatot.* Tizedik (d): *Hamis Tanitok azok, kik más képpen magyarázzák à Szent Irást, hogy sem, az Isten Lelke érti.* Ben sűlél, ugyé?

(a) Ioseph Acosta lib 3. de Christ revelato cap. 21.
(b) Mald. in Matth. 20. ℣ 1.
(c) Petrus à Soto in Assert Catholica fid. cap. 31. fol. 105.
(d) c. Vino dist. 37. ex Hierony.
(e) Fol. 41.

EL-HAI: PAPIS:

TAgadom! Mert nagy példát adhatok elődben, à varrásra: (e) *Christus mondotta.* Ez az én Testem. *Ezek oly világos szok, hogy akar ki meg értheti. De minémű értelemben kellyen ezeket venni, nem oly könyű, meg itilni. Mert à Szent Irás meg nem mondgya, ha à szokat maga ereje szerént csak tulaidon értelemben kellé venni, vagy Figuratè, szokatlan és titkos jegyzés szerént. Es, ha tulajdon erejekben kel à szokat hadni; meg nem magyarázza à Szent Irás, mint kellyen érteni, hogy Christus Kenyeret vőt kezében, és az után, maga Testének mondotta à mit kezében tartott. Bezzeg, ha àzent Irás vala-*

valahol azt mondaná, hogy, A Testen, Test jelet kel érteni; vagy hogy, à Testen kenyérrel eggyűt, Testet kel magyarazni; vagy hogy., A Christus szavának erejével, à kenyér Testé változik: *Közbe vetés nem volna, mivel minnyájan az Isten magyarázattyán meg állanánk. De világoassn. ki fejezet szokkal, efféle magyarázat nincsen à Bibliában.*

ERŐS CALVIN.

VRunk felől, igy jövendőle régen Vén Simeon: hogy (f) *űsokaknak elésekre, s meg feleseknek fel támadásokra vettetet Izraelben.* Nem magára nézve mondatot az első; hanem, *à* (g) *Tudatlanokat illeti, kik akarmely irástis el tekernek magok veszedelmével.* Az utolso Clasisban (de Isten előt à leg elsőben) tanulnak az (h) *Hivek, kiknek láboknak, szövétnek az Ige.* Nem virágrul mérget Szivo pokok, à Cálvinisták, kik, ű Felsége è beszédét: *Ez az én Testem;* igy Transsubstantiállyák: (i) *A vég Vacsorában, à maga Testét őtte, s à maga Vérét itta, Christus.* Hanē, méh modon gyűjtenek mézét, Urunk szavaibul, s igy rakják szivek házában

(f) Luk. 2. 34.
(g) 2. Petr. 3. 16.
(h) Sol. 119. 105.
(i) Thom. part. 3. quæst. 81. artic. 6.

(k) Ian. 6. 63. (l) Solt. 82. 6. (m) Ter. 9. 11. 12. (n) Ter 41 26. (o) Ibid. (p) Ezech. 37. 11. (q) Titk. 1. 20. (r) Ibid. (s) Ter. 29 16. (t) 2. Sam 19. 12. (u) 1. Cor. 10. 4. (x) Matth 3. 16. (y) Ian. 10. 7.

ban bé: (k) *A' mely beszédet én szollok, Lélek, és élet.* Hát *világos* szok ezeké meg engedem azoknak, kik effféle mödásokat jol értenek: (l) A' *Királyok Istenek.* (m) *A' Szivárvány, frigy.* (n) *A' Buza kalasz, eszteндők* (o) A *Tehenek, eszteндők.* (p) *A' Csontok, Izrael háza* (q) *A' Csillagok az Ecclesiáknak Angyali.* (r) *A' Gyertyatartok, Ecclesiák.* (s) *Te vagy az én Testem.* (t) *Ti vadtok az én Testem.* (u) A' Kő szikla *Christus* (x) A' *Galamb, Szent Lélek.* (y) *En vagyok az Ajto.* (z) *Világosság,* (a) Szöllö *Tö.* (b) *Ti szöllö veszszök vadtok.* (c) Az *Herodes* Roka. (d) *E Világ mezö.* (e) A' *Indás ördög.* (f) Az *Hamis Prophéták, ragadozo Farkasok.* (g) *Ti vadtok Só.* (h) A' Ifinos. *Illyés.* (i) Az *Attya Szánto* vetö, Ertedé ezeket? jol vagyon! Ugyan nem mondgya meg à *Szent* Irás, ha è szok *Tulaidon értelemben* vétetnekè? Csak most tüm le è Fundamentumot: (k) *Ha valami homály vagyon à Szent Irásban; azt egyben kel vetni à töb-világos helyekkel.* Im meg cselekeszem azért lelki haznodért, meg

(z) Ian. 8. 12. (a) Ian. 15. 1. (b) Ian. 15. 5. (c) Luk. 13. 32. (d) Matth. 13. 38. (e) Ian. 6. 70. (f) Matth. 7. 15. (g) Matth. 5. 13. (h) Matth. 11. 14. (i) Ian. 15. 1. (k) *Andr. Fricius libr. 4. de Eccl. c. 7.*

meg probálom, mind Szent Irásbul; à régi jámbor Paterek Irásibul; az ellene mondhatatlan jozan okoskodásbul; sőt, à magad Doctoribul, hogy è szok: EZ AZ EN TESTEM, nem vétetnek TULAIDON ERTELEMBEN.

I. A' SZENT IRAS-bul.

(1) *A' Sacramentumi szók, à Szent Irásban, nem vétetnek* tulaidon értelemben. *De ezek:* Ez az én Testem, *Sacramentumi szok:* Azért &c. Tudom Tanukat kivansz az elsőre. Ha csak (l) *két, hitelesek állatnékis, elég volna,* Isten mondta-kénts de kedvedért, töbhöz nyullok: (m) *A' Barány, által menetel.* (n) *A' környül metélkedés, frigy.* (o) A' *Pohár,* Uj-*Testamentum.* (p) *A' kenyér,* közösülés. Ezeket, *tulaidon* jegyzésben nem vehedd; mert, meg pártolsz ezektül, s Farkas nyakat vonsz vélek: (q) Az az: *A' környül metélkedés,* IELE à Szövetségnek. Ismét: (r) *A' Pohár vétetik,* à *pohárban valo Borért.* Annak felette: (s) Meg *vallyuk, hogy az* Uj-*Testamentumnak*

(l) Deut. 17. 6. (m) Kijöv 12. 11. (n) Ter. 17. 10. (o) Luk. 22. 20. (p) 1. Cor. 10. 16. (q) Ludov. Stella in Gen. 17 10. (r) Thom. Aquinas, in 1. Cor. 11. Bellar. lib. 2. cap. 8. de Sacr. Euchar. (s) Gregor. de Valent. de effic. Sacram. cap. 2.

Sacramentumi, az Isten Igiretinek IEGYEI, *és pecséti.* Nem *tulaidonképpen* kel hát ůket venni. Vagyon illyenis: (t) *A' Bárány,* IELE *az által menetelnek.* Ide valo ezis: (u) *A Bárány, nem állattya; hanem, erőssitése szerént mondatik által menetelnek.* Ezis most érkezék: (x) *Isten azt akarta, hogy az ů Frigyének* IELE, *legyen à kőrnyül metélkedés.* Kőzeleb szóllot ez à dologhoz: (y) Az Ur Vacsorájában, FIGURAK *vadnak. Metaphora ez: Miglen ujiat iszom veletek, az én Attyámnak országában. Hypallage (mikor eggyik szo, à másikért vétetik) ez: E' pohár, uj Testamentum az én Véremben. Ismét:* Ez az én Testem; *mely ti érettetek meg tőrettetik. Synecdoche s. Metonymia ez: E' pohár,* Uj *Testamentum; à vagy E' Vér* Uj *Testamentum.* En azért ez *Elsőt,* ezzel rekeztem bé: (z) *Mikor valamely képtelen dolog mondatik: nyilván, betů kivůl valo értelemben kel azt venni; miképpen Christusis igy szolla: Ha nem eszitek az Ember Fia Testét, nem leszen őrők életetek. Itt, képtelen dolgot láttatik Isten parantsolni; azért,* NEM BETŮ *szerént kel érteni; hanem, igy kel venni:* Hogy AZ ů MEG FESZŮLT TESTENEK EMLEKEZETIT EL-

(t) *Hier. ab Oleast. Lipoman. in Exo. 12.*
(u) *Edm: Augerius cap. 1. art. 5.*
(x) *Perer in 17. Gen*
(y) *San. Ctesius Repet. tert. c. 3.*
(z) *Augu 3. de Doct Christian. cap. 16.*

MEN-

MENKBEN RAKOGASSUK.

(2) Tiéd, imént mondása szerént, im ez hellyet, más irásokkalis egyben vetem; mert, igy szolhatok: (a) *Christus fel ment az Egekben;* (b) *Attyának, Iobjára ůlt; s-* (c) *Onnan jü meg itilni Eleveneket és holtakat.* Azért, *állattya szerént nem lehet Teste è földön.* Io ez, e lámboroknak itiletek szeréntis; kik kőzzůl eggyik igy szol: (d) *El hadta Christus è Világot, Testével valo el távozásával.* Megént igy vall: (e) *Testére nézve Christus, az Egekben vagyon.* E'sem szakadot el tőlők; (f) *A Christus, mikor Embersége szerént è földön volt, nem volt mindenůt az Egben; és mostannis az Egben lévén,* NINCSEN E' FÖLDÖN.

(3) Christus, maga hellyében, (g) *Szent Lelket igirt* nékůnk; melyre, nem volna oly nagy szůkségůnk, ha Testszerént it volna.

(4) Ki azt mondgya: (h) *Ihol it à Christus, vagy amot; ne hidgyétek!* Miért mutatod hát az ů Testét az Oltáron?

(5) Ez Igiket: *Ez az én Testem,* vagy *betů szerént* érted, vagy, tulaidon szollás-kivůl. Ha az elsőt acceptálod, è lészen

(a) Csel. 1. 9.
(b) Solt. 110. 1.
(c) Csel. 1. 11.
(d) *Augu in Ioann. tract. 102*
(e) *Idem tract. 50. in Ioann:*
(f) *Vigil. lib. 4. con Eutychen*
(g) *Ian. 16 7.*
(h) *Matth 24. 23.*

ér-

értelme: E' *kenyér, mellyet kezemben tartok, én Testem.* Nem lehet pedig, egy magában szállót Ember itileti szeréntis: Mert: (i) *Valamikor è Verbum Substantivum,* EST, két *természetű dolgokat foglal egyben, nyilván ot, figurát, s-Tropust kel keresni.* Ugy volna penig, ha à te értelmed szerént ez, hellyes volna: (k) E' *szoval* à *Christus*: HOC, (EZ) *mutatta à kenyeret.* Nohát it, két természet vagyon, eggyik à kenyér, másik à *Test*; nincsé mégis *Tropus*?

(i) *Salme tract.* 20. *tom.* 9.

(k) *Pesantius in Thomam fol.* 911. *Bonaven.* 4 *sent. dist* 8. *q.* 1. *Lit. G.*

(l) 1. *Cor.* 11. 27. 28.

(6) Az Apostol, ez Igik után: *Ez az én Testem; nem egyszer nevezi* (l) *kenyérnek; meg marad hát* à *kenyérnek állattya, ez Igik utánnis.* Tudom *it* à Rokáknak sok tsel-vetéseket; hogy tudni illik, azért nevezze az Apostol *kenyérnek*; mert (m) *vagy kenyérbűl lőt. Vagy meg tartya* à *Kenyérnek külső Szinét. Vagy, oly tulaidonsági vadnak, mint* à *kenyérnek. Vagy* à *Sido szollás szerént, minden eledel, kenyérnek nevezzetvén, ugy ezis.* De láttálé valaha à Pápistáknak ennél nagyob tétovázásokat? A' rakontzáhozis ragazkodnának it, mint à vizben halni akaro Ember. Mind ezek, csak habozások. Az első: mert, sok Pápisták tanittyák, hogy

(m) *Bell: lib.* 3. *de Euchar. cap.* 23.

az

(n) az Ur *Vacsorájában, nem szűnik meg* à *Kenyérnek* és *Bornak állattya.* Nem csak LŐT hát, hanem, megis MARAD à kenyér, A' második; mert: (o) *A' kenyérnek szinét, semmi nem tartya* à *Sacramentumban.* Hogy hogy lehetnek hát, *acccidentia sine subjecto*? Az Harmadik; mert: (p) *meg marad* à *kenyérnek, mind izi, s mind ereje.* Nohát, az hol à dolognak *proprietasi* meg vadnak, maga sem szőkik azok mellől el! A' Negyedikis tántorog; mert ha ez, azért *kenyér*, mivel az eledelek, közönségessen kenyérnek hivattak à Sidoknál; è kővetkezik: Ne csak osttyával, hanem *bussalis* hozzá; mert la hogy, ezis kenyér volt à Sidok közőt. Talám innen tanulta volt è Kenyeresed ezt: (q) *A' Pap, még à fogoly madarakbulis, testet teremthet.* Ezek mind cavillálások lűnek! s nem maradhatának megà Pápista Exceptjok, az Isten ujja ellen, mint ama (r) *Tudákosokis* régen.

(n) *Greg. de Valent. lib.* 2. *de Idol. c.* 5 § *profert. quoque ex Gelasio, Paschasi. Ratbert*⁹ *tom.* 6. *Bibliot. col.* 290. *Occam. in Centil Theol. concl. lib.* 4. *q.* 6. *Petrus de Aliaco Card. Ep Camerac* l. 4. *sent. dist.* 11. *q.* 6 *art.* 1.

(7) Ha à Christus vére, *valoságossan* jelen

(o) *Petrus Lombardus Episcopus Parisiens. libro* 4. *Sentent. dist.* 12. *Lit. A.* (p) *Idem ibid: dist.* 11. *Lit.* A. (p) *Poggius Florentinus Secret. Apost. in Facetiis.* (r) *Ki-jöv.* 9. 11.

jelen volna à Szent Sacramentumban; valamikor az, ki osztogattatik azis, mindenkor ki öntetnék; mert è mondaték felöle: (s) *Ez az én Verem, mely ti érettetek ki ontatik.* Szánd meg Urunkat kérlek! ne légy oly kegyetlen, s vér tékozlo, hogy mindennap öntözzed azt!

(s) Matth 26.28.

(t) Matt. 26.27.

(8) Mikor Christus igy szóllot: (t) *Igyatok ebbül minnyájan*; mit parancsolt Tanitványinak innya? Talám Vérét? nem lehetet; mert az után irják, hogy mondotta ez igiket: (u) *Ez az én Vérem.* Bort ittak hát, nem Vert. Vagy, à következet, hogy à mit igirt, nem azt adta meg. Válasz benne!

(u) ℣ 28. Mark. 14. 23. 24.

(9) Enni és innya à Christus Testét, s Vérét, annyit teszen az Irásban, mint (x) *hinni*; miért volna hát balgatagság, ittis à Christus Testét s Vérét ugy venni? s micsoda Hit, ágazattya tanithatná, az *Altal állatozást*?

(x) Ian. 6. 35.

(10) Kérdeném eztis; Mivel ezek után: *Ez az én Vérem*; mondá Christus ezekét: (y) *Nem iszom è szőlő tőkének gyümölcsében* &c. Vallyon s mit nevezet itszőlő tőke gyümölcsének, Vérété, vagy à bort?

(y) Matt: 26.29.

(11) Il-

(11.) Illyen szokkal él Urunk: (z) *Ezt cselekedgyétek az én emlekezetemre.* Ha à Christus Teste, jelen vagyon az Ur Vacsorájában; miért *emlekeztet* arra, hogy nem mutattya *Szemünknek*? hiszem az *emlekezet*, nem à *Szemé*, hanem az *elméjé*!

(z) 1 Cor. 11. 24.

(12.) Oly (a) *Kenyér Christus, mely az Egbül szállot alá.* De, az ü Teste felöl, azt nem mondhátod; hogy hogy lehet hát à Kenyér, tulaidonképpen Christus Teste?

(a) Ian. 6. 33.

(13.) Ha à Christus Teste, *állat szerént* jelen vagyon; ot kel az ü Hiveinekis lenni; mert meg mondatot: (b) VALAHOVA à *Bárány mégyen*, Szentiis követik. De te, láttálé valamely dicsöült Szentet az Ur-Vacsorájában? Nehezen hiszi azt az okos!

(b) Titk. 14. 4. Ian. 17. 24.

(14.) Ha Christus Testé, à Sacramentumban vagyon; tehát az ostya, az Egben vagyon, mert Christus Teste, csak (c) *az Egben mondatik lenni, s nem másut.* Nem hiában emeled hát, Te az ostyát az Eg felé; mert la oda akarod vinni.

(c) Col. 3. 1. Csel. 3. 21.

(15) A' régi jámboroknak, egy Sacramentumok volt velünk; ama mondás szerént: (d) *Minnyájan egy lelki itali ittak.* (mi velünk) De azoknak Sacramentumokban, nem volt à Christus Valoságos

(d) 1. Cor. 10. 3 4.

 Teste,

Teste, mert még azt fel nem vötte vala. Miért kellene hát nékünkis, külömbet állatnunk?

(16.) Nem árt ez aránt, igyis tudakozni: Ha à Kenyèr Christus Teste, minden Communicánsok eszik é azt à Testet? Ha te igazlod, én arra ezt mondom: (e) *Enni à Christus Testét, s innya az ü vérét; nem egyéb; hanem, Christusban lakni, Christusnak is mi bennünk.* De, nem minden Communicansokban lakik Christus, s. ük sem laknak Christusban. Nem minden Communicansok eszik hát Christus Testét, s-iszszák az ü vérét. Ha penig nem minden Communicansok eszik; nem változot hát ugy à kenyér Christus Testévé, mert másképpen ennék azt.

(e) Ian. 6. 56

17. Az Erzékenségbül probálá meg Christus edgyszer, Sz. Teste valoságát, mikor igy szolla: (f) *Tapogassatok meg engemet, és lássatok meg.* Miért venném hát én, *experientia* ellen à kenyeret; valoságos Christus Teste gyanánt, holot én ütet ot, nem látom?

(f) Luk. 24. 39.

(18.) (g) *Ugy nézi à kenyér meg szegése, Urunk szenvedését, mint à kenyér az ü Testét. De à szegés nem változik szenyvedésé. Azért à kenyéris, Christus Testévé.*

(g) 1. Cor 10. 18.

(19) Az

(19.) Az Ur Vacsorája, nem csak à Christus maga, hanem titkos Testénekis Sacramentuma, ama mondás szerént: (h) *Edgy kenyér s edgy Test vagyunk sokan.* De à kenyér, nem változik titkos Testé; azért, Christus igaz Testévé sem.

(h) Ibid. ✝ 17.

(20.) Ha Christus ezeket mondván: Ez az én Testem; Testévé változtatta à kenyeret; nyilván, à Sz. Lélekis, Christus Testévé változtatta az Hiveket, mikor igy szollot: (i) *Ti à Christus Teste vadtok.* Sokkal hihetöbbis ez, hogy sem amaz. Es: ha szükséges ot à (k) *Figura, mikor Christus Testének mondatunk;* mit gondolsz è matériárulis?

(i) 1. Cor. 12. 27.

(k) Gardinerus par 3.

II. Következnek már, à REGHI IAMBOR PATEREK IRASI.

(1.) Tertulianus igyszol: (l) *A Kenyérrel* IELENTETTE *Christus az ü Testét.* Nem vötte hát Testé à kenyeret, ha jelentette. Ugyan ü, igy beszél: (m) *Vötte Christus à kenyeret, s Tanitvànyinak adta ezt mondván:* Ez az én Testem; az az: IEGYZI az én Testemet.

(l) Tertul libr. 1. Contra Marcion.

(m) Idem 4. Contra Marcion.

(2) Cypriánus, illyen vallásban volt: (n) *Nem kel nékünk fogunkat à* KENYER *ételre kőszörülni; hanem,* HITTEL *azt hinni*

(n) Cypr. in Serm de Cœna Dom.

hinni. Hallod! *kenyeret*, nem *Testet* emleget! *hitet*, nem kůlsó szájat mozgat.

(3.) Athanásius, igy értet effelól: (o) *Nagy Testének kellene ugy lenni Christusnak ha mind è Világ abbul ennék.* LELKIKEPPEN *kel azért azt érteni.*

(4.) Ambrus Doctor fordul elől, s igy ir: (p) Mi, TITKOS *pohárt veszűnk, à Christus vérének* PELDAZATTYARA. Nem *valoságos* vér vagyon hát à pohárban, ha *példázza* à vért.

(5.) Chrysostomus, ezt hadta írásban: (q) *Nincsen ā Christus Teste à Sz. edényekben; hanem, à Christus Testének* TITKA. Ismét: (r) *Vallyon s mit* IELENT à *kenyér? à Christus Testét.* Megént: (s) *Azt akarja Christus, hogy mikor mi ű hozzá járulunk, az Egben repűllyűnk, mint à Sas-keselyűk; s elméinknek szemeit, az igasságh Napjára fordicsuk.* Mert *ez az Asztal, nem à földhöz közel repűlni szerető madaraké; hanem, à magassan járo Sas keselyűké.*

(6) Cyrillus, im meg mondgya, mit adot légyen Urunk, Tanitványinak: (t) *Christus, az ő Hivő Tanitványinak, à* DARAB KENYEREKET *adta, ezt mondván:* Vegyétek &c. Ugyan ű: (u) *Noha Christus*

(o) *Athan. in hac verba. si quis dixerit verbum contra Filium hominis remittetur ei.*

(p) *Amb. in 1. ad Corinth. 11.*

(q) *Chryso Hom. 11. in Matthæ.*

(r) *Idem in 10. cap. 1. ad Corin.*

(s) *Idem. ibid. Hom. 24.*

(t) *Cyril l. 4. c. 24.*

(u) *Idem in Ioan. l. 6. cap. 14.*

stus, az ű TESTENEK IELEN LETETŰL, MINKET MEG FOSZTOT; *mind az által, Istensége szerént, mindenkor mi velűnk vagyon.*

(7.) Szent Agostonnál penig, hová lehet világossab magyarázo? Ki néhol igy irr: (x) *Nem ezt à Testet eszitek, à mellyet láttok;* (Tanitványim!) *sem; nem ezt à vért iszszátok, mellyet kiontanak ázok, kik engem meg feszitenek.* TITKOS *dolog à mellyet mondok; ugy elevenit meg, ha* LELEK SZERENT *értitek.* Másut, ezt tőttele: (y) *A Christus Teste, meg igirtetet nékűnk, az ő Testamentumbéli áldozatokban; valoságossan ki adatot à Kereszt fán; à Sacramentumban penig,* EMLEKEZETŰNKNEK *celebráltatik.* Nem szeműnknek, s szánknak hát! Effélétis forgatot: (z) *Nem kételkedet az Ur, mondása felól, igy szolván:* Ez az én Testem; *mikor adná Testének* IELET. Illyenreis tanitot: (a) TULAIDON SZOLLAS RENDI KIVŰL *kel ez Igiket venni; Ha az Ember Fiának Testét nem eszitek &c.* Eztis ű hadta, jol meg olvasni: (b) *Nincsen mostan Christus, Teste szerent mi velűnk; hanem űtet, az* HIT *láttya.* Igy szollot végre

(x) *Augus in Psalm 89.*

(y) *Idem contra Faustum lib. 20. cap. 21.*

(z) *Idem. Contra Adimantum Manichæum cap. 12.*

(a) *Idem. de Doctri Christian. lib. 3. cap. 16.* (b) *Idem tract. 50. in Ioan.*

(c) *Idem contra Maximinum lib.3.cap. 22.*

végre: (c) *Nem arra kel vigyázni, micsodák legyenek à Sacramentumokban; hanem, mit mutassanak azok, mert à* IELEK, *mát dolognak mutatoi.*

III. Lássuk, à IOZAN OKOSKODASOKATIS.

(1.) Edgy Test, nem lehet jelen, egyszer s-mind, edgy időben, két hellyen; hogy lehet hát, Christus valoságos Teste à Sacramentumban? Vagy, Ha egy időben, tiz, husz hellyen, jelen lehet: miért nem száz, s-ezer helyennis?

(2.) A' Christus Teste, mely à keresztfán meg-tóreték; è Világ bűnéért valo elég-tétel. De, az Ur-Vacsorájának Sacramentuma, nem è Világ bűnéért valo elég-tétel. Azért, az Ur-Vacsorájának Sacramentuma, nem Christus Teste, mely à keresztfán meg-tóreték.

(3.) Ha ez Igik: *Ez az én Testem*; teszik à kenyeret, Christus Testévé; miért nem munkálodnának közönséges Személy általis è szok, nem csak à Templomban, hanem, akar micsoda hellyen? hiszem, ugyan azon erejek vagyon mindenűt! A vagy, kivel hiteted el, hogy csak à Pap szájában, s-nem másában, munkálkodnak? Azt tanittya vala Edgyitek: (d) *hogy*

(d) *Barth Fumus Villa lan rent. in aurea armilla pag. 614. num 34.*

hogy à Gonosz Pápnak Misézése, kevés kegyelmet nyér. Iob volna hát ollyankor, edgy Iámbor Halgatonak è szokat ki mondani: *Ez az én Testem.*

(4.) Ha à kicsiny ostyában foglalnád Christus Testét; avagy, nem fosztanádé meg-űtet, Testének Nagyságátul?

(5.) A' Szűz méhében formáltatot Christus Teste, nem volt kenyérbűl, s-borbul valo. Dé, *à* mely Test à Sacramentumban vétetik, kenyérbűl s borbul való. Azért, à mely Test à Sacramentumban vétetik, nem az à Test, mely à Szűz méhében formáltatot.

(6.) A' Sacramentum, nem által állatozás. De, *à* mit az Ur-Vacsorájában veszűnk, Sacramentum. Azert, à mit az Ur-Vacsorájában veszűnk, nem által állatozás. Ha penig nem az, nem leszen hát a Kenyér, Christus Testévé. Igaz az első; mert, à Sacramentum, nem egyéb bálatokis; hanem: (e) *az Isten kegyelmének* IELE; nem maga Christus Teste. A' második sem vétkes. Mert: (f) *Christus mondván*: Ez az én Testem; à *kenyeret*, *Teste* SACRAMENTUM-ává tőtte.

(7) A

(e) *Scotus in 4. Sent. Dist. 1. q. 2.*

(f) *Amb. Thom. 4. lib. de iis, qui mysteriis initiantur cap. 9.*

(7.) A' fel-vetet Fundamentum szerént, nem ártana eztis tudakozni: Ha è szok által: *Ez az én Testem*, el-változik à kenyér, Christus Testévé; vallyon, az Igék elótté, vagy egyszer s mind vélek, vagy penig utánnok? Ha az elsót mondod; nem lehet, mert ugy, nem à Szok változtatnák el à Kenyeret. Ha utánna, ezis szeget ût fejedben; mert, hogy mondhatnád ezeket: *Ez az én Testem*, holot még akkor, nem Christus Teste, hanem az után lészen azzá? Ha penig az Igik el mondásakor vagyon à Változás, lassan lassan leszen az, nem egy szem pillantásban, mert è szokat Ember idó haladékkal mondgya ki. Más az; ki mondgya meg azt: Mind változtatnaké è szok. vagy csak némellyike ennek? Ládd é mely sikamlo à Fundamentum!

(8.) A' külsó érzékenséget csalodmeg, à Kenyérnek, Christus Testévé valo változásának állatásában; mert à kenyeret és Bortláttyuk ot, kóstollyuk, szagollyuk, meg tapasztallyuk. Mellyek nem nézik ám à Szint, ha meg-gondolnád!

(9.) Ha à kenyérbűlis lészen Urunk Teste; àvagy nem veszené eredetet mind à Kenyérbűl, s-mind Sz. Annya állattyábul?

(10.) Ha à Kenyérnek szine, edgyűt lehet à Christus Testével; miért nem lehetne à Kenyérnek is állattya edgyűt? à vagy, talám nagyob méltosága vagyon à kenyér szinének, hogy sem állattyának?

(11.) Ha à kenyérbűl, Christus Teste leszen; nyilván erósseb eggyesűlése lészen hát ű Felségének à kenyérrel, hogy sem meg-testesűlésével; mert akkor, csak à személy edgyesűlt à Testvel; de it, mind szemèllye, s-mind Természeti à kenyérrel; mellyet ki engedhetne meg?

(12.) Ha à Kenyér, Christus Testévé válik; nyilván, vérréis kel válni; mert, edgyik à másik nélkűl nem lehet. E' követeznék hát ugy, hogy mi à Christus vérét, ennók, s Testét innok?

IV, Hátra vadnak, à PAPISTA DOCTOROK Allatási.

(1.) Azt mondgya Edgy: hogy (g) az VII. dik *Henricus Imperator, méreggel meg kent Ostya miát holt meg.* Ebbűl ezt tudakoznám. Mivel arra az Ostyára, hihetó, reá mondatot volt, az Ige, és igy Christus Testévé változot volt; hol volt az à méreg az ostyaban? nem mondhad, hogy

(g) Platin in Vita Clementis V.

hogy à Christus Testén volt, sem hogy az ostya szinén, (mert à szin, nem birná à mérget el) Erre kel *nollé velle* ki fakadnod, hogy az ostya állattyában volt. Iol vagyon! No hát, meg marad az Igik elmondása utánnis az ostyának *állattya*, s nem változik Christus Testévé.

(2.) Másik igy szol: (*h*) *Meg-részegedhetnek Ember*, à *Sacramentumi Bortul*. Bezzeg nem mondhad it, hogy à Christus vérétül részegednél meg, sem à Bor szinétül! Láddé hogy ittis, az *állatot* kel tapogatnod!

(3.) Harmadikis találtátik: (*i*) *Ez az én Testem; az az: E' kenyérnek Sacramentumában vagyon az én Testem*, SACRAMENTUMI MODON. Nem vétetik hát. *bizonyos jegyzésben!*

(4.) Negyedik áll elöl: (*k*) Mikor à *Sz. Attyák à Kenyeret, Christus Testének mondgyák; à mi à jegyzendő dologé, azt adgyák à Ielnek*, NEM TULAIDON SZOLLAS SZERENT.

(5.) Vagyon illyenis: (*l*) *Az Aerhez támaszkodik, à kenyérnek s Bornak szine.* Mely ha ugy vagyon, kőnyűnek kel lenni à meg áldatot kenyérnek, mert az Aër: kőnnyű. De, ellenben tanit à *Sensus*, mert,

(*h*) *Thom. in 1. Cor. 11.*

(*i*) *Bened Arias Mont. in Luc. 22. ℣. 19.*

(*k*) *Georg Cassan, in Consu. in cap. de Transub. pag. 940.*

(*l*) *Petrus Lombard Episc. Parisiens. l. 4. sent. dist. 12.*

mert, áldgy meg egy Házi kenyeret, s nehézséget találsz benne, az Igik utánnis. Láddé, hogy à nehézség, az *állatban* vagyon; nem Christus Testében, vagy a kenyér szinében. Nem változot hát az el, *tulaidonképpen* Christus Testévé!

(6) Forgass illyentis: (*m*) *A' kenyérnek állattya, nam változik más állattá.* Micsoda nagy munkát visznek hát végben à pronunciált Igik? Im *nem változtatnak!*

(7) E' mondásbulis mi jűjön ki, eszedben vehedd: (*n*) *Személy szerént egygyesűl Christus à kenyérrel, mint szintén az Emberite rmészettel.* No hát, è szoknak: *Ez az én Testem*; è lészen értelme: *E' kenyér, necsak Testem, hanem, Istenségemis legyen!* Ki tűrhetné ezt el?

(8) Hát ez, nézd mit csinál: (*o*) *Christus nem adta azt ki, hany szok kivántassanak az Elementumok el változására.* Ha ez igy vagyon; én innen igy okoskodom; Nem tudhatni hát ezt meg; hogy è szok változtassanak: *Ez az én Testem*

(9) Habozz ezis: (*p*) *Kétszer mondotta Christus è szokat: Ez az én Testem; egyszer titkon, mászor nyilván.* Ha ugy: vallyon

de necess. Correct. Theol. Schol.

(*m*) *Scot. in 4. sent dist. 11.*

(*n*) *Ruper Abbas Tuitiensis libr. 2. de div. offic. cap. 2.*

(*o*) *Scotus 4. Repert. dist. 8. q. 2.*

(*p*) *Steph Episc. Hedunensis Refer. Archiep. Caesariens de Capite Fontium in tract.*

vallyon s-mellyik izben eset Igik vál-
toztattak, meg tudnádé mondani?

(10) Iot beszél ez: (q) *A Sacramen-*
tum beszédiben, nincs bennek teremtetett erő.
Nem nagy tehetséget öltöztek hát fel,
hogy változtassanak.

(11) Sü véget vess bár, jo téteményeért, ennek: (r) *Ha à Sacramentumi ke-*
nyér környül, férgek lennének; azok, à ke-
nyérnek állattyábul lennének. Helyben
hadnák hát ugy az Igik, à kenyérnek ál-
lattyát, meg sem változtatnák.

(12) Ily hallatlan dolgon penig, csu-
dálkozzál. (s) *Némellyek állattyák*: (à
Romaiak közzül) *hogy ha az Egér meg en-*
né à kenyeret, à Christus Testét enné meg. E'
szörnyü állatás, à fel tőt, nem hiteles
Principiumtul fűg. Melytűl más Pápista
igy irtozik: (t) *E' szörnyü Casusban, visz-*
sza jü à kenyérnek állattya, s-azt illeti az
Egér. Felséges Isten! bé *bizontalanság*
alá vagyon vetve ez Vállás! Az hogy,
hol el üzik ez Igik: *Ez az én Testem*, à ke-
nyérnek *állattyát*; hol viszsza hozzák,
mikor az Egér, hozzá akar nyulni. Hol
tanul tátok Istenért ezeket jo Pápista
Doctorok!

(18) Ennek faragásábulis, épületet
csi-

(q) Biel 4 Sent. dist. 1. q art. 3. dub. 5.

(r) Durã in Ration lib. 4. cap. 4.

(s) Bonav 4 sent. dist. 13. q. 1.

(t) Thom. part. 3. q. 80. art. 3.

csinálhatz: (u) *Csak à kenyér szinet, eszi*
meg az Egér. Ki látta azt? Ha az Ma-
lom zugása jol tartya Hasadat, az Egéris
jol lakhatik à *kenyér szinével.* De azt
soha ne hidd. Mondgyad hát; meg ma-
radot *állatot*, rág ittis az Egér.

(14) Szepelkedik ezis: (x) *Mikor à*
kenyeret eszi az Egér, UY *állat adatik à ke-*
nyérnek s azt rágja. Ezis, csak sétáltat-
tya az *állatot* alá s. fel: mely habozás,
jele à *kenyér állattya el nem változásának.*

(15) De mit mondgyak? Im egy Pá-
pista, az Osttya *állattyának* meg ételeért,
nézd mint sententiázza az Egeret: (y)
Az Egeret, meg kel fogni, s-égetni; ham vát
penig, az oltár mellé kel hinteni. Saiditot-
ta volt ez, hihető, hogy meg marad à ke-
nyér állattya, s nem maradhat TULAI-
DONSAGABAN meg. ez: *Hoc est*
Corpus meum.

(16) Irtozásra mélto dolgotis, nem-
zet è *Transsubstantiatio.* Hallyad csak:
(z) *Az Egér gyomrábanis kel az Ur Testét*
imádni. Ebbül, illyen ellene mondás
nevelkedék: (a) *Nem kel azt cselekedni,*
mert ugy, némünémü képpen az Egér imád-
tatnék. E' képtelenségek, mind csak
az

(u) Summa Angel de Euchar tit. 3. q. 9.

(x Bonav 4. sent. dist. 13. q. 6

(y) Antonius in part. 2. de Defect. Missæ cap 6. sect. 3

(z Bonav 4 sentent dist 13. q. 2 Gabriel Biel. lect. 84. 84.

(a) Major in 4. sent. dist. 11. q. 3.

az Igik, szokatlan magyarázattyábul származnak.

(17) Még, nevetségre valo dolgotis szültez: Mely ezis: (b) *Csak az Elementum szinét, rágjuk, nem Christus Testét.* Meg csufolnak ezért, az okosok; mert ha rágsz valamit, *állatnak*kel annak lenni; ha meg akad fogad belé.

(18) E penig, alig ha, nem káromkodás: (c) A' *Christus Teste, à gyomorban megyen.* Illyen szórnyűségre való ki-fakadást, szerezz néked, az által állatozás!

(19) Ezis ollyan mocskos mondás: (d) *Ha ki az ostyát ki okádná, à Christus Testétis ki venné.* Isten oltalmazzon attul! à kenyér *állattyát*, nem Urunk Szent Testét, vetnè ki!

(20) Ebbűlis, az *állat* meg maradása jű ki: (e) *A meg tőrés, nem Christus Testén; hanem, à Kenyéren leszen.* Mert, sem à Christus Testét, sem à kenyér szinét, meg nem tőrheted à Sacramentumban; ittis állando hát à kenyér állattya. Mi következik mind ezekbűl? Ez; hogy é szokat: *Ez az én Testem*; nem tulaidon értelemben: hanem *figuratè*, világos szollás kivűl, kel venni; az az, (nem *szokatlanul*, mint te szollasz felőle, hanem) Sacra-

(b) *Cæsar Bulenger. contra Plessæum lib. 4. c. 2.*

(c) *Bonav 4. sent. dist. 13. par. 2. q. 2*

(d) *Ange. in summa de Euch. membro 3. q. 5. ex Richard. 4. sentent dist. 9.*

(e) *Lomb. 4. sentent dist 12. Lit. E.*

Sacramentumi modon, mint szokásais az Irásnak igy szollani. Ezekis igy veszik: (f) NEM TULAIDON KEPPEN *mondatik à kenyér, Christus Testének; hanem, ez az értelme. A kenyér Christus Teste*: az az: *Christus Teste* IELENTETIK által. Megént: (g) *Mondatik è Sacramentum, Christus Testének; de,* NEM TULAIDONKEPPEN; *hanem, az által* IELENTETIK à *Christus Teste.* Ismét: (h) *Szent Agoston, Bonifaciushos irt levelében, azt mondgya; hogy néműnémű modon, à Christus Testének Sacramentuma, Christus Teste; noha,* NEM TULAIDON KEPPEN. E' *Tropus szerént szollot régen Tertullianusis, Szent Agostonnal; mikor à Christus è szavát*: Ez az én Testem, igy *magyarázták*: EZ AZ EN TESTEMNEK SACRAMENTUMA, *vagy* IELE. Reménségem kivűl, bűvebbetkén akarám ezeket declarálni; ne kiálcsa Doctorod, tőb Iesuita Barátival egygyűt, UR NAPIAN kiváltképpen: HOGY: BIZONY VALOSAGOS TESTE CHRISTUSNAK A' KENYER. Vágják à Iesuiták mind egy halomban è Tanukat elsőben; s az után kereskedgyenek az URRAL.

(f) *Gratianus de Consecrat dist. 2. Canon boceft*

(g) *Glossa*

(h) *Tappe art. 13.*

EL-HAI. PAPIST.

BIzony, csuda gondolkodás ére! Akarmint vallyák à jo Pápista Uráim: De én soha ez után, à kenyeret, Christus valoságos Testének TULAIDONKEPPEN nem tartom; elóttem forgatván, è szörnyű képtelen következéseket; mellyeket, magok hadtak irva. Most én, csak ezt emlitem, à mire tanitának: (i) *A mit ezekrűl az Urunk szavaïrul mondék, azont mondom minden egyéb Sententiákrul, mellyek értelmérűl visza vonás vagyon. Mert azok közzűl; csak egyrűl sem olvassuk világos magyarázattal ki fejezve à Bibliában, minémü értelemmel kellyen afféle mondást venni. Propriè, vagy Figuratè: tulaidon jegyzésbenné, vagy mást árnyékozo értelemben vétessék à szok folyása.*

(i) Fol. 42.

ERŐS CALVIN:

MEg sem szűnől rugodozni az ősztön ellen? láslad! de magadnak ártasz véle: Ha azért nem lehetz *bizonyos*, valamely Szent Hely felől, mert az nincsen ki fejezve VILAGOS magyarázattal: követ-

következik hát, hogy effelől sem lehetz bizonyos: hogy à *kenyér, Christus Testévé változzék az Ur Vacsorájában.* Miért? mert annak el *változása* felől, semmit sem emlekezik à Szent Biblia. Sőt azt mondgya it, nem egy, sem két Pápista: (k) *Hogy à kenyérnek Altal-állatozását, nem probálhatni meg à Szent Irásbul.* Mit veszekedel hát, ha nem vagy bizonyos benne? Mégis igy állok ellened: *Valaki ebben haboz, hogy à Christus è szoval:* HOC, (EZ) à kenyeret *mutatta; az az Ember, effelől bizonyost, nem tud állatni: De à Te Vallásod ez aránt haboz.* Mert, Egygyitek igy szoll: (l) *Ez à szo.* HOC, (EZ) *semmit sem mutat.* Mástok ezt mondgya: (m) *Ez à szo:* HOC, (EZ) à kenyér *állattyát mutattya.* Harmadik igy eszelőskódik: (n) *Ez à szo:* HOC; (EZ) *mutattya à Testet.* E' volna ugy értelme: (o) Ez à szo: HOC; (EZ) *mutattya à kenyérnek szinét.* Az ötődik illyent gördit elől: (p) Ez à szo: HOC; (EZ) *Nem à külső kenyeret, hanem à Menyeit mutattya.* Látod! Sokkal nagyob *bizontalan-*

(k) *Scotu 4. sent. dist. 11. q. 3 Petrus de Aliaco Cardin. Camer. 4. sent. q. 6. art. 2 Gab Biel. Lect 40. in Cā. Missa Caiet. in 4. sent. q. 6. art. 2. Melchior. Canus l. 3 loc. Theol. cap 96.*

(l) *Durand. l. 4. Ration. cap. 41. num. 44* (m) *Bonav. 4 sent. dist. 8. q. 1. lit. G.* (n) *Bell. l. 1. de Euchar. c. 11. § Nota secun.* (o) *Vega de Mis. f. 13.* (p) *Bellar. l. 2. de Euch. c. 7. § ubi.*

lanságot viselsz Te ittis, à Te Vallásodban, hogy sem à Cálvinisták az óvékben! Mert, ha ů közöttők, valami Homály vagyonis, à Szent Irási szoban; de ezt, igen meg fogadgyák: (q) *Ha, valami Homály vagyon az Irásban; azt, egyben kel vétni, à tőb világos bellyekkel.* Igy cselekedék hiszem à Cálvinista! mert à tőb Sacramentumi szokkal, egyben veté ez Igiketis: *Ez az én Testem;* s-igy találá: A' *tőb Sacramentumi szokban, à mi à jegyzendö dologé, à Iegynek tulaidonittatik; azért ez Igikbennis.* Ugy kel hát azokat érteni! Most mondá Szent Agoston: (r) *hogy mikor, valamely képtelen dolog mondatik;* BETŰ KIVŰL *valo értelemben kel azt venni.* Másis: (s) *Valamikor, è Verbum Substantivum,* EST, *két termézetű dolgokat foglal egyben; nyilván ot,* FIGURAT *kel keresni.* Ehez tartyák magokat à Cálvinisták. Halládis, mint adák è Szokat: *Ez az én Testem,* à Szent Irás Birosága alá!

(q) *Adr. Fricius lib. 4. de Eccl. c. 7.*

(r) *August 3. de doctr Christ. c. 16.*

(s) *Salm. tract. 20. tom. 9.*

EL-HAILOT PAP.

IOl hallám, s-értèm! De, MASODSZOR, ehez igy szollok: (t) *Kikt maga, oly irás magyarázo nem lehet, hogy meg ne*

(t) *Fol. 43*

ne csalatkozhassék, és meg ne csalhassen. Mert, à Keresztyénségben, első dolognak irja Szent Péter annak tudását, hogy (u) propria interpretatione, *magok tulaidon értelme szerént, nem magyarázhatni à Szent irást: mivel az, nem Embertűl, hanem Istentűl eredett.* (x) *Senki penig az Isten dolgát nem tudgya, hanem csak Isten.* Nemis lehetne annál nagyob balgatagság, mintha valaki azt itilnè, *hogy kinek kinek maga tetzése, csalatkozhatatlan mutatoja, à Szent Irás értelmének.*

(u) 2. Pet 1. 20.

(x) 1. Cor. 2. 11.

ERŐS CALVIN:

MIt beszéllesz, hogy ki *kimaga, Irás magyarázo nem lehet?* Lám (y) *az Irás magyarázás, jele az Hiveknek;* s-nem lehet-é senki Isten Hive? Hiszem Ostoba vagy! (z) *Edgy szegény Paraszt Ember, s nyomorult vén Aszony, beszélgethetnek az Evangeliumbul, s ha azt bellyessen szollyák; sokkal nagyob hitelt kel nékiek adni, hogy sem à Pápának, vagy Ezér Püspököknekis, kik az Evangeliumbul nem szollanának.* Ne félcs ollyankor, hogy *se magát megcsallya,* se mást tőrben éicsen. Mert: (a) A' Sz. Irásbul kel, *ánnak az Igastágnak értel*

(y) 1. Cor. 14. 22.

(z) *Ioan. Franc. Pcus Mir. de fid & ord. cred. theor. 16.*

(a) *c. Relatum dist 37. ex Ep. 5. Clemen. Rom.*

telmét venni. (*b*) *Nem à Bibliában kel vinni à magyarázatot; hanem, onnan kel kihozni.* Ha másképpen leszen; ugy vétkezik oszton az Irás magyarázo, à Sz. Péterbůl bé hozot irás ellen. Mert: (*c*) *Mint à Prophetàk, nem magok szavát, hanem Istenét irták; igy az olvasonak, nem kel maga magyarázattyával élni; hanem, arra vigyázzon, miképpen akarta az, az Iráſt érteni; ki azt iratta.* Ellened hozád bé, mind az által ez helyet. Mert Te, (ha meg nem tagadod) igy tanitasz: (*d*) *Ha valaki à Sz. Iráſt, à Romai Eccleſia magyarázattya szerént világoſittya; ha ſzintén nem értiis à Sz. irásbul, hogy az ugy légyen, de mégis Iſten ſzavát ſzollya.* Efféle Eccleſiának magyarázattya követése; ugy tetzik Magyarnak, *propria interpretatio* volna! Megént, ha igy beſzélnél: (*e*) *Az à Sz. Irásnak bizonyos értelme, mellyet à Romai Eccleſia ért.* Ittis meg vakarnád à Szent Péter ſzárát; mert à Bibliát, à magad értelme ſzerént magyaráznád. Az ok adásban, jol cselekſzed, hogy à Sz. Iráſt, *Iſtentůl eredetnek* állatod. Csak hogy, azis ez ellen vagyon: (*f*) *A Sz. Iráſnak Iſteneſségét, à megnem irott Traditiokbul tudgyuk.* Sz. Pál hellyét, ſemmire nem jol érted. Nem mond-

(*b*) *Hilar lib. 1. de Trin.*

(*c*) *Gloſſ. ordin. in 2 Petr. 1.*

(*d*) *Hoſius de exper: Deipag. 3.*

(*e*) *Grego. de Valen Diſp. 1. q. 2 de object. fidei § 36.*

(*f*) *Bellar lib. 4. de v D. cap. 4.*

mondgya ů azt, hogy à Sz. Irás *magyarázattyát, tulaidon értelme ſzerént,* ſenki meg nem tudhattya; mert mi, (*g*) *tudgyuk, à Chriſtus* (ki nyilatkoztatot) *akarattyát;* hanem, ſzol az Iſtenbén valo dologrul, mely (*h*) *titkos, s magának tartatot,* és mellyet, csak az (*i*) *Iſten lelke viſgál.* Nem à *magunk tetzését* állattyuk azért it, à Sz. Irás értelme, esalatkozhatatlan mutatojának. Hát? *Az Irásban ſzollo Sz Lélekét.* Mert: (*k*) *Valaki másképpen magyarázza à Sz. Iráſt, mint à Sz. Lélek érti, hamis Prophéta az.* A Szent Lélek penig igy érti: (*l*) *hogy ha az ů akarattya ſzerint, az homályos dolgokat, à világoſſab Sz. Hellyekbůl, magyarázzuk.* Ezt cſelekeſzik à Cálviniſták. De mit hoſzſz még ebbůl ki?

(*g*) 1. Cor 2. 16.

(*h*) Tőrv 29. 29.

(*i*) 1. Cor. 2. 10.

(*k*) *Vino diſt. 37. ex Hieron*

(*l*) *Andr Fricius lib. 4. de Eccl. c. 7.*

EL-HAILOT PAP:

EZt HARMADSZOR; (*m*) *hogy mivel az Eccleſiának, tökélletes hitelt nem adnak à Luther és Calvinus Hadai. Mert nyilván vitattyák; hogy,* Errare poteſt, *eltévelyedhetik, meg csalathatik az Eccleſia. Azért, állallyában helyt nem adnak az ů tanitásának. Méltánnis eſelekeſzik, ha az Eccle-*

(*m*) *Fol. 44.*

Ecclesia hamissat tanithat. Mert, *honnan tudgyam, hogy akkor nem tanit hamissat, mikor az Irást magyarázza?*

Valaki penig el hitetheti magával, hogy az Ecclesia hamissat tanithat, az Irás magyarázásában, semmit bizonyossan nem hihet. Mert, igy gondolkodhatik: Im hallom, hogy, Ecclesia potest errare, tévelygésre, hamis Vallásra juthat, és vihet az Anyaszentedgyház: Mentül inkáb én, egy Ember lévén, tévelyeghetek? Ki tehet, és honnan, vagy mikül tehet valaki engem bizonyossá, hogy mind én, s-mind az Ecclesia, melyben vagyok, tévelygésre nem jutottunk?

ERŐS CALVIN.

IOl teszik à Iámbor Cálvinisták, hogy nem minden Ecclesiának adnak hitelt! Mert: (n) *à Látháto Ecclesiának Papiai, s-Doctort,* MIND EL-TEVELYEDHETNEK. *Sz. Péteris ez Hájoban evezet, mikor Sz. Páltul meg feddetet.* CSAK EGYEDŰL A' SZENT IRASNAK VAGYON ILLYEN PRIVILEGIOMA, HOGY EL-NEM TEVELYEDHETIK. Nem csak à Cál-

(n) *Gualterus Brutus refer. Foxe in Martyrol pag 477,*

à Cálvinisták állattyák azt; hanem, à nem-zajos illyen Pápistákis: (o) *Nem minden végezésit kel meg-tartani az Ecclesiának, ugy mint, mely gyakorta, à Sz.* Irással ELLENKEZŐ *dolgot végez.* Isten hozot magadatis eszedre Iámbor! hogy némelykor, az Ecclésia el-tévelyedhetését, meg engeded. Csak à Tridentumi Gyűlés botlását emlitem. Mely felől igy irnak: (p) *Egy Nachiantes nevű Iakab, azért vetteték ki abbul à Gyűlésbűl, mert ezt mondgya vala: Nem javallya ű azt, hogy à Traditiokat, oly nagyra becsűllyék, mint az Evangeliomot.* Meg űtőtték ám itszárokat, à Paterek! Ittis fazakat tőrtek: (q) *Edgy Cornelius Bitontinus nevű Pűspők, azt állatta ot, hogy Christus à Sz. Vacsorában, nem à maga Testét, s vérét áldozta meg; de, az Attyáktul ki űzettetet.* El-tévelyedet ám akkor à Paterek serege! Még nagyobbat mondok: Mert à Pűspőkők, s-Papok, igy eskűvének meg, az akkori IVdik *Pius* Papának: (r) *Arrais eskűszőm, hogy az Eretnekeket, s Hittűl szakadtakat, kik à mi Urunknak à Papának nem engednek, tellyes erőm szerént, persequálni igyekezem.* O áldotjeles Papi-gyűlés! Hiszem Pilátusok

(o) *Nicol. de Clem. Disp. sup. mater gen concil p. 65. edit. Lugdun.*

(p) *Petr. Paulus Vergerius in Epist. ad Regem Polon pag 119.*

(q) *Melc. Canus lib 12. locor. c.12. pag. 412.*

(r) *Secr. Pauli IV. in act 3. an. Conc. Trident. decreta armis imp f.90.*

tusokká váltak volt à *Prælatusok*! Bezzeg illyenkor, nem tanitot az à Gyülés igazat. Mert: (s) *à Traditiok, nem lehetnek oly becsületben, mint à Sz. Irás.* A' második cselekedetitis igy semmisitik: (t) A' *Tridentumi Gyülésben, huszon három Püspökök tagadták azt, hogy Christus, à Sz. Vacsorában áldozott legyen.* Az Harmadik helytelen végezése pedig, ez ellen vétet: (u) NEM ERŐVEL, SEM HATALOMMAL, (kénszericsetek à Vallásra) hanem: SZENT LELKEM ALTAL. Beg hiában magyarázza hát it è *Concilium* à Sz. Irást!

(s) *Gretsdefens. tom. 1. lib. 4. c. 42. pag. 1528.*
(t) *Petrus Suavis in Hist. Conc. Trid. l. 6 pag. 645.*
(u) *Zach. 4. 6.*

De, nevesse meg az egész Magyarság, mit pattantasz innen ki! Ezt: *Ki el hitetheti magával, az Ecclesia bamisság tanitását, az Irás magyarázattyában; semmit bizonyossan nem hihet.* Erre azt mondom: Vagyon *Ecclesia*, s vagyon *Ecclesiácskais*. Az elsőt, Anyámnak tartom; ezt, mint Szent Irásbul nem beszéllőt, csak megvetem. Ezt is mondom: Ne Concludály SEMMIT, ebbül! Nem következik: *A Gyanos Ecclesiának nem hiszek; azért,* SEMMIT BIZONYOSSAN *nem hiszek.* Mi vagyon még, à *notában* eset Ecclesiá

elesian kivülis, igaz *Sz. Irás.* (x) *Ezek oly tavul vadnak egymásul, mint az Egben lakozo Isten, è földi Emberül.* Ez illyen Gyülekezet felől valo gondolkodásodban, mélto Fejedet meg tapasztanod, s igy szollanod: (y) *Goromba kegyesség az, s religio nélkül valo irreligiosuság; à mi Eleink Traditioit meg tartani, s azonban, Isten parancsolatit el hadni.*

(x) *Eras. in Paraph. c. 7. Marc.*
(y) *Idem paulo post.*

Ne felcs, *Egy Ember* lévén magadat, ha igasságot Tanitasz! Mert: (z) *Egy magános Kerelzyen Emberuek, ki jozanab okokkal él; inkáb kel binni; hogy sem az egész Conciliumnak, s Papának.* Azt kérded: *Kicsoda, honnan, s miből tehet téged valaki bizonyossá, Ecclesiád igasságarul?* Ez à válasz erre: (a) *Kérded: Honnan tudhatom meg, hogy az Ecclesia igazat állat?* Ezt kel felelned: A' SZENT IRAS TANUBIZONSAGABUL; *kinek, csak magáért kel hinni. Ha azért à Sz. Irásbul az Ecclesia hellyesen tanit, meg-tudhatom akkor el nem tévelyedését.* Mert: (b) *Annyiban csalhatatlan, menyiben az Isten Igijét követi.* De; ha azon kivüljár, eltántorodhatik. Mert: (c) *Az Ecclesia, el tévelyedhetik némely dologban, mellyek Isten-*

(z) *Panor. in c. Significasti ext. de elect.*
(a) *Pesantius in Thomam 2. 2. f. 467.*
(b) *Stapl. relect. princ. fid. p. 468.*
(c) *Melch. Canus. l. 4. locor. Theol. c. 4.*

Istentül ki-nyilatkoztattak. En ezzel rokesztem bé: (d) *Még az Ecclesiáknak sem kel hinni; hanem, ha azt mondgyák, mellyek à Sz. Irással edgyeznek.* E volná az igaz Cálvinista Vallás! Hát Te, mely aránt vagy.

(d) *Chrisost. Hom. 49. in Matth. oper. imp.*

EL-HAI: PAPIS:

(e) NEm ugy haboznak à *Romai Ecclesia siai: Meg adgyák à Sz. Irásnak az ű betsülletit: és elhiszik, hogy az, à Hit dolgatnak igazgato Sinora, és csalatkozhatatlan mértéke: De nem magán egyedül à betű; sem à mi tulaidon értelmünk szerént vélo magyarázattya: hanem azokkal à tőb Regulákkal, mértékekkel edgyűt, mellyeket maga à Szent Irás mutatot:* 1. *Mikor azt parancsolta, hogy,* (f) *Nem csák az Irott Tudományt kővessük, hanem, à mit szovatelőnkben ád à Traditio.* 2. *Mikor azt hadgya: hogy* (g) *Pogánynak tarcsuk, áki meg nem nyugszik az Anyaszentegyház tanitásán. Mert ezek által kel meg tanulnunk, igaz értelmét, és magyarázattyát à Sz. Irásnak.*

(e) *Fol, 45.*

(f) *2. Thes 2. 15.*

(g) *Math. 18. 16*

ERŐS

ERŐS CALVIN.

EZek mind edgyűl edgyigh ál-ortzák; de varas-békák fekűsznek alatta.

I. Vallyon s nem *habozé* akkor à Romai Ecclesia, mikor ezeket tanittya: (h) *Szabadossan dispensálhat à Pápa azokubl, mellyeket Isten parancsolt, à fogadásokban, s-eskűvésekben meg cselekedni?* Nem csapongé rutul, ha űis igy szol: (i) *A' Pápa el-ronthattya az Apostolok irásit?* Vallyon, s-nem ezé az ű vallása: (k) *A' Szent Irásnak méltosága, az Ecclesián fundáltatik; mely Ecclesia; az edgyik értelmét, meg-vetheti à Sz. Irásnak, s à másikat fel veheti.* Nem ezt forgattyáké irásokban: Hogy, (l) *még à nem hiteles kőnyvbűlis, authenticust csinálhat az Ecclesia?* ű tűlők ment è ki: (m) *A' Romai Ecclesiának Traditioi, sokkal jobbak à Szent Irásénál.* ű szórnyű mondások ez: (n) *Csak maradgyanak meg à Traditiok; semmi kárt nem vall abban az Ecclesia, ha à Szent Irás el tőröltetik-is.* Szállásokrul származot ez: (o) *A' Tradi-*

(h) *Bellar contra Barclaj. cap. 21.*

(i) *Rota Deciss. 1. n. 3.*

(k) *Nicol. Cusanus Cardinal. Epist. 2. ad Bohem tom. 2. p. 834.*

(l) *Tann, lib. 1 disp in Thom. Disp. 1. de verbo Dei*

R

th. 37 pag. 34. Pistor pag. 437. (m) *Petrus à Soto in Confes. Cath. cap. de Eccl. pag. 128.* (n) *Guil. Lind: lib. 5. de opt. interp. gen. p. 9.* (o) *Alph. Sal. in tom. 13. Di. 8. in Ep. ad Ro.*

Traditiok, inkább szükségesseek az Idvességre, hogy sem à Szent Irás. Edgyik azt mondgya; hogy, (p) à mennyei Tudomány, sokkal erösebben tartatik meg à Traditiok; hogy sem à Sz. Irás által. Másik azt nyesi: hogy, (q) ha nem leszen nem irot Ige, nékünk semmi Hitünk nem leszen. Ezé az Igyenes járás, à Sz. Irás ösvényén?

II. Amirás azis; hogy á Sz. Irásnak becsülletit meg adgyátok. Hát miért tsinállyátok, az (r) Apocryphus könyveket Canonicusokká? Miért állattyátok (s) meg vesztegetteknek, á Sidó s Görög Testamentumokat? Miért mondgyátok, à Ti (t) vétkes Deák Bibliátokat, (u) Hitelre méltonak? Miért (x) tiltyátok meg, à Kösségtül, à Sz. Irás olvasását? Miért (y) tagadgyátok à Bibliának, az Hit dolgában valo

(p) Greg. de Valent in Anal. de Eccl. pag. 260.
(q) Bellar lib. 4. de Verb. Dei cap. 41.
(r) Conc. Trident. Sess. 4.
(s) Hect. Pintus in Comm. Dan. 7. §.

Et tradatur. Staplet. Relect. controv. 5. q. 3. art. 2 pag. 522. (t) Iacobus Faber Stapulensis in præfat. annot. N. T. Sixtus Senensis libr. 8. Biblioth. hæret. 13. Wilhelmus Lindanus libr. 1. de opt. Script. gen. cap. 11. Azorius libr. 8. Instit. cap. 3. (u) Concil. Trid. Sess. 4. (x) Hosius de expresso Dei verb. tom. 1. pag. 664. Censur. Colon. pag. 13. Ioannes molanus in Comp. pract. Theol. tract. 3. cap. 27. conclus. 2. pagin. 221. (y) Bellar. libr. 3. de Verbo Dei capite 1.

valo világosságát? Miaz oka, hogy à Sz. (z) Irás értelmét nem engeditek à Szent Irásbul ki hozni; hanem azt à Romai Anyaszentegyházztul tanittyátok kérni? Miért harczoltok à Bibliának; (a) tökélletességé ellen? Miért vitattyátok, hogy à meg (b) nem irásott Traditiokat, ollyan Keresztyén indulattal kel becsülni, mint magát, az Isten irott Bibliáját? Miért vetitek à (c) Szent Irást, az Ecclesia Censurája, s. authoritása alá? Miért, hogy à Szent Lélektnek, (d) Biroi hatalmat, nem engedtz à Szent Irásson? Ha becsüllitek, miért hijátok, (e) Bél nélkül valo dio hajnak? (f) Tolvajok Barlangjának, s Eretnekek műhelyének? &c. Bezzeg nagy hazugság ám amaz ez aránt: (g) Mi Romaiak, nagyobra becsüllyük à Sz. Irást, hogy sem à Protestansok. Szép kis becsület! mellyet, ily mocskos Titulusokkal illetnek!

III. Ezis merödön meró cigányság; hogy à Szent Irást, Hit dolgainak igazgato Sinorának hidgyétek. Hát micsoda ez: (a) Mi Pápisták azt mondgyuk; hogy az Ecclesia à Regula, s nem à Szent Irás

(z) Bellar lib. 3. de V. D. cap. 3. Staplet. libr. 11. princ. fid. cap. 10.
(a) Bellar libr. 4. de Verb. Dei cap. 3.
(b) Concil. Tr: Sess. 4.
(c) Eccius in Ench. in cap. de auth. Ecc. resp. ad 3. object.
(d) Beca. libr. de Iud. Cont. pag. 17.
(e) Lind. l. 1. Str. c. 6. in fine.

(f) Turrianus Contra Sadeel pag. 99
(g) Bellar. lib. 4. de Verbo Dei cap. 3. §. Nunc ad mendacia.
(a) Carranza Cont. 2.

Irás; és, *az Ecclesiának* kel à *Szent Irást igazgatni, nem* à *Szent Irásnak az Ecclesiát.* Miért adtátok Világ szájában magatokat ezért: (*b*) *Az Apostoloknak irások, alatta vagyon* à *Pápista Hitnek.* Ez nagyobban káromkodik: (*c*) *A Szent Irás, nem hogy Regulája volna,* à *Tévelygésekel háritásának; de inkáb; Isten Igaz ittiletibül, botránkozásnak* kőve. Mestered hizelkedését, ezis igy hamissittya: (*d*) *Nem* à *volt* à *Szent Irás vége, hogy az Hitnek regulája legyen; hanem, hogy* à *Prédikáltatot tudományrul meg incsen.* Kérlek hát, ne csapd à Csikot à Lencsével; mert, tudgyák à Cálvinisták, hol lakik *Roma*!

IV. Vůd eszedben; hogy benne érnek; azért, igy szollál: *Nem* MAGA à *betů, az Hit dolgának igazgato Sinora; sem* à *mi Tulaidon értelmůnk szerént.* Beg Ezer Mester vagy! Mint az ůrgét, ha egygyik lyukbul ki öntik, meg másikban szalad; szintén ugy van à Ti dolgotok. Ha veszitek eszetekben; hogy à nagy viz volta miat, it nem halászhattok; csekélyeb vizet kerestek; hogy ha egyebet nemis, tővisles sigérkét fogjatok. De, még à sem akad Hálotokban; mert, sok előttetek Halászo Pápisták, felrezzentették; kik nem

(*b*) *Albe. Piggius l. 1. Eccl. Hierarch. cap. 2. fol. 8.*

(*c*) *Greg. de Valent. lib. 5. anal fidei Cath. capite 4. pag. 31.*

(*d*) *Bellar libr. 4. de Verbo Dei cap. 12. resp. ad 2. argum.*

nem csak à *betüt* tőtték tzelül; hanem az *egész* vizet (à *Szent Irást*) turboklották: Mely felől ezeketis mondgyák: (*e*) *A Sent irás, meg holt Ténta.* (*f*) *Meg* ölö *betů.* (*g*) A' *Tanitásra alkalmatlan.* (*h*) *Néma Biblia.* (*i*) *Semmire kellő Biro.* Sőt egészszen igy szollottak felőle: (k) *Az* EGESZ *Szent Irás, csak* à *meg-*ölő *betůre tartozik* &c. *Mert, micsoda* à TELLYES *Sz. Irás, hanem, csak betů?* Beg el fájult Lélek volt ez! Hihető, nem jutott volt ebben néki: (l) *A' Természetnél, fellyeb valo vagyon à Szent Irásban;* (nem feszegette ez, à *betůt,* mert az A. B. C. mit használ néked?) *tudni illik az Isten lelkifuvallása.*

V. E' lyukadbulis ki öntlek: *Hogy à mi Tulajdon értelmůnk ne légyen, az Hitnek csalatkozhatatlan mértéke.* Mellyet; ha ugy értesz; *hogy* à *Szent Irást, senki ne magyarázza, magános Agya szerint*; javallom ezt. Mert: (*m*) *Eretnek az, ki* à *Szent Irást másképpen magyarázza, mint à Szent* Lélek *kivánnya.* De bezzeg, ugy sem kel magyarázni, mint sokszor szokták à Te Ecclesiád-béliek. Kikis minémůképpen

(*e*) *Ivell. in Defens Angl. ag. 521.*

(*f*) *Stapl. lib. 11. pr. fid. c. 2. n. 5.*

(*g*) *Idem Triplic. advent. Witak. c. 23. p. 312.*

(*h*) *Possev in Iudic. de Morn. pag. 16.*

(*i*) *Coster. in Ench. cap 3. de Sum. Pon pag. 16.*

(k) *Vitus Milet. in disc. 600 error. in*

 csi-

refut error. 5 p. 20. (l) *Baptista. Mantuan. libr. 3. c. 3.* (*m*) *c. Hæresis caus. 24 q. 3. ex Hiero.*

csigázzák legyen ide s tova, csak (n) most látók, Fussl attul kérlek!

VI. A' Citált két hellyeket, azért hozod bé; hogy meg-probállyad; az *Ecclesia tanitásának*, à *Szent Iráffal* edgyűt *igazgato Sinorját*, az *Hit dolgaiban*. Csak űtőd véred, s ugyan ott vagy! Az emlitet Sz. Pál hellyét, probáld meg, hogy *Romai* Traditio volt, (mellyet nyakunkra akartok kötni) s nem *Apostoli*; ugy oszton citálhad. Avagy mutasd meg, hogy más *Traditio* volt az, mellyet az Apostol à *Thessalonica* béliéknek tanitot *szoval*, s meg más volt, à mellyet *Irott*. Sz. Pál edgy hellye felól, igy irnak vala régen: (p) UGYAN AZONOKAT *irom* tinéktek *tá vul létemben*, à *mellyeket mondottam jelen létemben*. E felőlis igy szolhatunk: UGYAN AZONOKAT *mondotta* Sz. *Pál élő nyelvel*; à *mellyeket Irott*, *saiát* kezével; avagy tanics kűlőmbet ha ezt nem hiszed! En it meg probálhatom, Egy Pápista Tanitobul; hogy ez hellyen, à *Traditio*, *Irott Tudományért* vétetik, s nem Irás kivűl valo. Igy: (q) *A' Szoval valo Traditiok*, *nem mindeneket néznek*; *hanem*, *csak* à *Tökélletesseknek bölcsességekre tartoznak*. De, à mely Traditio-

(n) *Supra fol.* 107.

(p) *Thom. Aquinas in Comm. in Epist. Philip.* 3. ℣. 1.

(q) *Bellar lib.* 4. *de Verb. Dei cap.* II.

rul

rul az Apostol szol: az, mindeneket néz; mert igy szoll: *Tarcsátok meg à néktek adatott Tudományt* &c. Nem *szoval* valo hát az. Mit mondhatz ez ellen? Annak felette, ugyan ez, igy szoll: (r) *Valamellyek szűk ségessek voltanak*; és, *valamellyeket az Apostolok Prædikáltanak*, *mind azokat* ők, *megirták*. Ha ez igaz; meg iratot hát è Prædikállásais az Apostolnak; mivel, egész Ecclesiának Hirdettetet, mint hogy, à levélis egész Ecclesiát illeset. Ne vesd azért hátadat ehez à Traditiohoz; mert ez, *Szent Pálé*, nem mostani *Romai*; nemis volt egyéb; hanem, az ű levelének *szoval* valo tanitása. Igyis fogdoshatnék raitad: *A' szoval előnkben adatott Tudomány*, *Isten Evangeliomán* kivűl *valo*. E' mondás szerint: (s) *Sok dolgokat kel hinnűnk*; *mellyek*, à SZENT IRASON KIVŰL *vadnak*. De, à *mely Traditionul az Apostol szoll*, *nem volt Isten Evangeliomán kivűl valo*: Mert igy szoll: (t) *Hirdettűk ti kőzőttetek*, *az Isten Evangeliomát*. Nem volt hát è *Traditio*, puszta szoval kiádot Tudomány. Ne (u) *támaszkodgyál* azért à romlando falhoz, mert, *meg mar* à kigyo.

A' másik *locust* is, ne rongáld felet éb; mert

(r) *Idem ibidem*

(s) *Hosius lib.* 3 *de auth. Scr. pag.* 515.

(t) 1. *Thes.* 2. 2.

(u) *Amos* 5. 19.

mert: (x) *Nem csinálhacz vajat belöle, ha keménnyen köpüllödis.* Hát mit? Ugy járß, *mint ki, keménnyen ki fujja az orrát, s vért hoz abbul ki.* Mond meg, kérlek, micsodás *Ecclesiának kel meg-nyugodni tanitásán?* A' *Romainaké?* Hol vagyon? Mutasd-meg! Nem igaz volna hát ez ugy: (y) *Ugy szabad meg nyugodni az Ecclesia tanitásán; ha az, nem szol az Isten Törvénye ellen; másképpen, nem ül à Moses szèkiben; hanem, à maga dögleletességének hellyén.* Ezek penig, igy szollanak hozzája: (z) *Annyiban kel az Ecclesiának engedni, menyiben à Szent Iráſt követi* Ne hizelkedgyél hát à Romai Ecclesiának! Se ne vid *à Catholica* Gyülekezetre; mert, csapdoss ez: (a) *Nincsen it szo à közönséges Ecclesiárul; hanem, à magánostul.* Mit tekered facsarod hát? Igy lévén azért à dolog; fűstben megyen è mondásod: *A Romai Anyaszentegyház Tanitásábul, kel meg tanulnunk igaz értelmét à Szent Irásnak.* Görbe mondás! Mert: (b) *A' Szent Irás, maga meg magyarázza Reguláit, az ö külömb külömb féle mondásiban.* Im Isten kegyelmébül nyákát szakasztok, ez helytelen maga mentésnekis!

(x) Péld. 30. 33.
(y) Biel. 4. sentent dist. 1. q. 4. art. 3.
(z) Ioan. de Turre. libr. 2. Summæ de Ecc. ca. 91. Stapl. rel princ. fid pag. 468.
(a) Alb. Pigius lib 5. Hier. Eccl. c. 4.
(b) Gers. in tractat quæ veritates sint Credendæ cont. asser M Ioann. Parvi num. 14.

EL-

EL-HAI. PAPIST.

Tób vagyon még hozzá! Mert: (c) *à kik à Romai Pápához halgatnak, à Christus hagyása szerént járván, csalatkoz, hatatlan Tanitotul értik, mellyek à Szent Könyvek, és mint kellyen azokat magyarázni. Mert világos szokkal parancsollya Christus;* (d) *hogy ha valamiben meg bánt és háborit felebarátunk; (mint hogy igen meg bánt, à ki Hitünket és Vallásunkat kárhoztattya) fedgyük meg elsöben. Ha ném fog raita, vesük az Ecclesia eleiben dolgunkat. A' ki ánnak szavát nem fogadgya, à ki meg nem áll annak itiletin, Pogánynak tarcsuk. Assecurál penig, és bizonyossá teszen, hogy ezt az Ecclesiát,* (e) *az ördögereje meg nem gyözi, és tévelygésben nem eiti.* Mert, (f) *Ez az igasságnak oszlopa. Ezt az Igaz Pásztorok, világ végeig épitik, és oltalmázzák* (g) *az hamis Tudományok forgo szelétül.*

(c) Fol. 46.
(d) Matt. 18. 15.
(e) Matt. 16. 18.
(f) 1. Tim. 3. 15.
(g) Eph. 4. 14.

ERÖS CALVIN:

NAgy fában vágád Rokon a' Feiszét, nem tóm hogy ütheted ki! Nyilván csintalan Ven Ember vagy, hogy igy á-

mitod az Egygyűgyűeket! mit érteſ vallyon, a' csalatkozhatatlan Tanitón? Nyilván, nem egyébre kel vinned, hanem az Eccleſiára; mert èz a' Te vallásod: (h) *A' Sz. irás az Eccleſiátúl fűgh, nem az Eccleſiá, a' Sz. Iráſtúl.* Immár az it a' kérdes: *Kicsoda az az Eccleſia?* It vagy tűrőd vagy tagadod, de, a' Romai Pápát érted az Eccleſian; mert igy Hiſzſz Te: (i) *A' csalhatatlanságh, nem a' Tanácsoſoknak* (Cardináloknak) *Gyűlekezetiben áll; hanem,* CSAK MAGABAN *a' Pápában.* Iſmét: (k) *Minden Catholicuſok megh egygyeznek abban; hogy* CSAK MAGANAK *a' Papánakis, kel minden Hiveknek en, gedelmeskedni.* Iol vagyon! innen igy beſzélgetek: *Valamely Tanitó el-tévelyedketik, s. elis tévelyedet az Hittűl, nem lehet az, csalatkozhatatlan. De, a' Romai Pápá ollyan &c.* Azert. Az első, magátul világos. A' máſodikat, Papiſta Tanuktúl vőtték a' Calviniſták. Ugy mint: (l) *A' Romái Pápák kőzzűl, ſokan voltak Hittűl ſzakadtak, s. Eretnekek; ſőt, aztis olvaſsuk, hogy néha arra à méltoſagra* ASZONY *emeltetet.* Máſis: (m) *Mégh az Hit dolgábannis, megh csalatkozhatik à Papa; noha némely novitius Doctorok, másképpen értik.* Hiſzem jeles

(h) *Bellar libr. 4. de Eccl: cap. 2. § Secunda nota.*

(i) *Bellar libr. 4. de Roman. Pont. cap. 2.*

(k) *Idem paulòante ibid.*

(l) *Corn. Agrip. de Vanit ſcient c. 62.*

(m) *Amb Catharin in Comm. Gal. 2.*

jeles Tanúk ezek! Hát, ha továb ſzorongatnók űket, mit nem mondanának? Irva hadták: 1. *Kelemennek nagy botlását; hogy* (n) *mindeneket az Emberek kőzőt, kőzre bocsátot, mégh Feleségeketis. &c.* 2 Zepherinus felől ezt mondák: (o) *Im a' Nagy-pap, Montánizál!* 3. Marcellinus, (p) *az Haláltúl való féltében, Iupiternek áldozot.* 4. Liberi⁹, (q) *Arianus volt.* 5. Maſodik Felix-is, (r) *az Arianuſokkal colludált.* 6. Első Innocentius, mégh a' (s) *Csecsemőknekis, ſzűkségeſnek mondottaaz Ur vacsoráját.* 7. Cœleſtinus, a' (t) *Neſtorius Eretnek, Taborában ment volt.* 8. Harmadik Sixtus, a' (u) *Pelagianuſok ſeregében járt.* 9. Maſodik Anaſtaſius (x) *Fotinus Eretnektűl Communicált.* 10. Vigilius, (y) átkozta azokat, kik *Chriſtuſban,* két *Terméſzetet állattak.* 11. Első Gergely, (z) *haſznoſnak állatta a' kőnyőrgéſt a Boldogságban lévő, Hivekértis.* 12. Az első Honorius, (a) *Monotheleta Eretnek volt.* 13. A Tizenharmadik Gergely, (b)

(n) *Clem. Epiſt. 5. Gratian. ſub nomine Clem. c. Dilect, caus. 12. q. 1.*

(o) *Beatus Rhen. in argum. l. Tertull. adv. Prax*

(p) *Binn. tom. 1. Concil. pag 222*

(q) *Lyr. in cap. 11 Zachar.*

(r) *Bellar lib. 4. de Rom pon. cap 9. § Deinde.* (s) *Maldon. in cap. 6, Ioan. v. 53.* (t) *Laurent Valla in lib de donat. Conſtant.* (u) *Baronius Ann. 440 pag. 6.* (x) *Gloſſa in c. Ita dominus.* (y) *Bellar lib 4. de Rom pont. cap. 10. §. Vigeſimus.* (z) *Sixtus ſenens. l. 6. Bibl. ſanct. ann, 46:* (a) *Melchior. Canus, lib. 6. locor. cap. ult.*

(b) c. Quòd proposuisti c. 32. q. 7.
(c) Benno Card. in lib. de Vita & gestis ejus.
(d) Alph. à Castro lib. 1 adv. hæres. cap 4.
(e) Bellar lib. 4. de Euch cap 1. §. Tert. ratio.
(f) Adriã 6. Pontif. Rom. in: l. 4: sent. de Sacram. Confirm. art: 3. §.

(b) *megh engedte a' Férfiaknak, mát Aszonyokkal való kőzőskőd és eket, ha, Feleségek, sokat sinlet.* 14. Hetedik Gergely, (c) *ördőngősnek* pronunciáltatot; *s.* azt mondották felőle; hogy *a' Sz. Iráſt, hamissagh segitèsére tekert.* 15. Harmadik Cœlestinus, (d) *nagyot vétet, az Hiveknek, Házasságok kőrnyűl valo dolgokban.* 16. Azt mondotta Harmadik Innocentius; hogy (e) *Christus, semmi Igivel, nem szentelte megh a' kenyeret és bort* 17. Huszon-kettődik Janos, igy tanitott: (f) *Hogy az Hiveknek lelkek, nem láttyák az Istennek dicsőséges szinét a' kőzőnséges itiletelőtt.* 18. Huszon-harmadik Janos, ily szőrnyűséget vallott: (g) *Hogy nincsen őrők élet, sem más élet ez után; es hogy az Embereknek lelkek Testékvel egygyűt, mint az oktalan állatoké, el vesznek.* 16. ötődik Miklos, (h) *megh engedte egy Pűspőknek; hogy egéssége megh nyeréseért, az őrdőgők szolgálattyával éllyen.* 20. A' Norvegiaiaknak, megh hadtá Nyoltzadik Innocentius; (i) *hogy az Urvacsoráiát, bor nélkűl vigyék végben.* Ezeké Te előtted, a' *csalhatatlan Tanitok?* De lássuk hol kűld Urunk, ahoz az *Ecclesiat Répræ-*

Ad secundum &c. (g) *Concil. Constant, Sess.* 11. *tom.* 4. (h) *Bodin. lib.* 3. *de Dæmon. cap.* 5 (i) *Raph. Vol. lib.* 7. *Georg.*

Repræsentáló, csalatkozhatatlan Tanitóhoz? Tűled emlitet Sz. Matthe helyében. né? irás mocskolás cselekedeted! (k) *most* vévénk le kezűnket ennek magyarázattyárúl, meg szerezvén ezzel: (l) *Egy személy nem mondatik Ecclesiának; mert az Ecclesiá, seregbűl áll.* Ezt, ha helyben hagyod, nem viheted ez hellyet a' Pápára; mert ű maga, nem Seregh. Ellenkezik hát, mostani beszéded, ezzel (m) *Nem lehet, hogy a' vétkesek, az egész Gyűlekezet eleiben vitessenek; azért it, az Ecclesiá nevezetin, értetik a' Papa &c.* Hogy térnek ezek egyben? Ihol most, az it-valò *Ecclesian, à Papát* értéd; imént penigh igy szóllál; hogy *egy szemely, nem lehet Ecclesia?* magad sem tudod, jozané, vágy andalodot vagy! En nem viszem a' *Papara!* mert it Urunk, legh-kőzeleb a' (n) *Tanitvànyoknak* beszéll; mikor igy szoll: *mond megh az Ecclesiànak;* kik kőzőt volt Sz. Péteris. Ha azért Sz. Pétert igazittya az Ecclesiára; igazittya mágára; mert, Sz. Péter Pápá volt, vallástok igy tartya (o) Sz. *Péter, Romai Papa volt, s. megh tartotta azt, holtáigh.* No hát Sz. Péter, ű magànak mondotta megh a' maga vétkét! Ha mondod: *Pana-*

(k) *Supra fol.* 169.
(l) *Bellar lib.* 3. *de Eccl. cap.* 17. *circa fin.*
(m) *Bellar lib.* 3. *de Verb: Dei cap.* 5.
(n) ℣. 21.
(o) *Bellar lib.* 2. *de Rom Pontif. cap* 4.

Panaszolkodhatot ugy maga, mint magános személy, magának, az az, mint Fű Tisztnek. It hát a következik; hogy *Vádoló is volt Szent Péter, Tanú s Biróis.* El hiszedé ezt? Be csuda Itilet tétel volt akkor! A' *Textus* is cserben hágy, ez otromba magyarázatért. Mert: Mint à vétekis, hogy nevelkedik; ugy à Vétkeket meg-feddő Személyeknek számokatis, nevelkedtetiUrunk; és igy, *egyrűl, kettőre; kettőrűl, töbre;* az az, *Ecclesiara* parancsollya menni. De ha it az *Ecclesian*, egy *csalhatatlan Tanító* értetnék, nem eléb menne, hanem, hátra jűne Christusunk. De mit melylyeztyűk annyéra ezt? Hiszem csak ez igikis: (p) *valamíket* MEGH KŐTENDETEK, MEGH ŐLDANDOTOK; Es: (q) *mondom* NEKTEK, ha ketten KŐZZŰLETEK *egygyet értnek &c.* megh mutattyák; hogy it az Ecclesian, tőb értetik Egy szem élynél.

(p) ℣. 18.

(q) ℣. 19.

A' magad kosárában szeded az Eperjet; hogy a' más *Sz.* Hellyetis, a' magad Ecclesiájara, (Papadra) huzod vonod; kevés része vagyon néki abban. En igy szollok errűl: *Nem az az Ecclesia értetik it,*

itt, melly Sz Peteren vetet Fundamentumot. De à Romai Pápa, Szent Péteren vetet Fundamentumot. Nem ű értetik hát it az Ecclesián. Sok Pápista Authorokbul bizőnyodik az első; kik azt vitattyák; hogy è szo: (r) *Ezen à kűszikl*án *épitem Anyaszentegyházamat, nem Szent Péterre; hanem Christusra,* (kirűl ű Vallást tőt vala) *vitetik.* Keresd jol utánnam. A' második ágátis, igaznak mondgyák, *Mert:* (s] A' *Romai Pápa, Péternek succedált à Pápaságban.* Ne térics hát, az *Ecclesiai* névnek palástyát, à Pápára!

Igyis beszélgetek veled: (t) *Ki à Christus*

(r) *Eutychianus Episcop. Rom. in Decretali Epist. 1. tom. 1. Concil. Leo Magnus in Epist. ae Flavianum tom. 1. Concil. pag. 737. Felix Iunior dictus 3. Epist. tom. 1. Felix tertius apud Gennadium cap. 5. Gregor. magnus explic. 7. Psal. pœnit. Leo 2dus in Ep. ad Constant. Pogonatum. Stephanus 6. apud Baronium tom. 10. Ann. 886. Lyra in cap. 16. Matth. Petrus de Alliaco lib. 2. Concord. cap. 13. Alphons. Tostatus in cap. 16. Mat. Antoninus Archiepisc. Florent. part. 1. Histor. tit. 5. cap. 1. Nicol. Cusanus lib. 2. Concord. Cathol. cap. 13. Patres Concilii Svessionensis apud Baronium tom. 10. Ann. 909. Gloss. Ordin. in cap. 16. Glossa Iuris Canonici ad can. Ita Dominus dist. 19. Haymo homil. de temp. f. 440. Hugo in Postil. ad Mátt. 16.* (s) *Bellar. lib. 2. de Rom. Pontif. cap. 12.* (t) *Ioannes de Turrecremata in Summa de Eccl. libr. 2. cap. 102.*

stus Hiti mellől el áll; ki áll abbul az Ecclesiá-bulis, melly it mondatik. De, à ki felől ezt tanittyák: (u) *Christusénak mondgyá magát; noha, az Antichristusnak szolgál.* (x) A' *Christus Hititől el szakadot.* (y) *Christus ellen meg eskűdt.* (z) *Christus törvényét, el sordittya;* az mondom, à *Christus Hiti mellől el áll.* Bucsut vèszen azért, az *Ecclesiátulis.* Mely ha ugy vagyon; ne állasd csalhatatlan Tanitodat, *Ecclesiának!* Mégis igy szollitalak meg: (a) *A' kire tt az Ecclesia neve néz, ollyan vallásban vagyon az mint Szent Péter; csak Christust mondván, Isten Fiának.* De, ki ezeket magára veszi: (b) A' *Pápa, Christus Vicariussa, sőt maga, à Christus.* (c) *A' Pápa, s Christus, edgy szekben űlnek; ugy hogy, csak nem mindeneket meg cselekedhetik à Pápa, mellyeket Isten.* (d) *A' Pápa, mind két Természetiben, részt vőtt Christusnak.* (e) *Mint Christus. hogy megnyittya, s senki bé nem zárja*

(u) *Bern. Serm. 33. in Cant. col. 602.* (x) *Iodoc. Coccius tom. 1. Thesaur lib 7. art. 6. pag. 826. de Sagarello & Dulcino.* (y) *Hugo de S. Caro Card. in postil. super 2. Ioan.* (z) *Mænardus Comes Tirolensis contra Papam Nicol. 4. refer, Aventino lib. 7. Annal pag. 444.* (a) *Iacobus Schopp Presb Colon. Conc. in Evang. festi petr. Con 7. pag. 355.* (b) *Claudius Seisell. advers. Waldens. fol. 36.* (c) *Panormitan. c. quantò extr. de translat. Prælati ex Hostiensi* (d) *Alvar. Pelag de planct. Eccl lib. 1. ar. 3.* (e) *Otto Frisingensis lib. 1. de vita Frider. cap. 57.*

zárja; ugy ű. (f) *A' Papának, ugyan azon authoritassa vagyon, minémű Christusnak.* Mondom effèle; *nem mondgya, csak Christust Isten Fiának.* Metztzen hát az *Ecclesiai* nével?

De mond meg, ha jo vagy! Miért *nem eshetik az Ecclesia,* (nálad most à Romai Pápa) *tévelygésben?* Igy szollasz: Mert az, IGASSAGNAK OSZLOPA. Valoban nagy madarat fogtál, ha Te ezt, à Romai *Tanitóra* viheted! Lássuk, micsodás *Ecclesiá,* az az *oszlop!* (g) *Arrul az Ecclésiárul szol az Apostol, mely az Isten Fiának választot Serege.* Ha ugy vagyon, nem szol hát à Pápárul, sem az ű Gyűlekezetirűl; mert, az à Romai Sereg, (h) *nem szabhattya azt magára, hogy ű, Isten választot Gyűlekezete.* Hogy kérkednék hát, az *Ecclesiai* nével? Oszton: (i) A' *mely Ecclesiárul Szent Pál beszélget, lelki oszlop az, melynek tetején, à Iesus Christus űl.* Immár pènig, most mondók; hogyà te *Tanitodnak* tetejét, nem tapogattya Urunk; (ha űis azt vallya, mint à Régièk.) Hógy tartozik hát, ez *Ecclesia* neve, ű reá? Tanuly ettűl: (k) *Az Ecclesiának oszlopa, az Igasság.* Ugy oltalmazd

(f) *Lainez Iesuitar. Generalis in Concil Trident. ut Petrus Svav. lib. 8. hist. Concil. Trid. pag. 840.* (g) *Thoms in Comm. h. l. approbant. Bell. libr. 3. de Eccl. cap. 7. §. 10. ac lib. ejusd. cap. 16. § Ad quartum.* (h) *Bellar libr. 3. de Iustif. cap. 11. § Resp posset.*

(i) *Iacob. Faber Stap. in h. l. pag. 206.* (k) *Chrisost. in h. l.*

mazd hât az *Ecclesia* paislával magadat; ha à Szent Irási Igasság lesz nálad! Ezis tudtodra legyen: (l) *Az Ephesusi Ecclesia; meg csalatkozhatot az Hitben.* Ha ennek nálad hellye leszen; *è jů ebbůl ki;* hogy az it emlitet *Ecclesia, csalatkozhato* volt: Miért vallyon? Mert az, *Ephesusi* Gyůlekezet volt. Abban tanitott *Timottheus;* abban valo (m) *jo forgolodásra* inti ůtet az Apostol. No hát it, nincsen *csalatkozhatatlan Ecclesiá*tul szo! mit veted hát ennekis Hátadát? De mond meg mégis, micsoda szokás vágyon ez aránt, à Ti Ecclesiátokban?

(l) *Cornel à Lapide in Comm. 1. Tim. 3.*

(m) ℣ 15.

EL-HAI. PAPIST.

EZ: hogy (m) *mi* kőzőttünk, *mind tudos tudatlan, egy aránt meg-nyugszik azon, valamit az Ecclesia elönkben ád à* Sz. *Könyvekrůl, és azoknak igaz értelméről. Es ha valaki, akar minémů szinnel, szokatlan, es az elött nem hallatott* Tudományt *kezd hintegetni; meg tartyuk az Isten hagyását.* (n) *meg probállyuk à lelkeket; tudván, hogy sokszor az Hamis* Tanitok, *Apostoloknak mutogattyák magokat; és az ördög,* (o) *Angyallá tűnik.* Minek-okáért, arra à *Proba* kűre *viszszűk, mellyet Isten mutatott.* ERŐS

(m) *Fol. 46. 47.*

(n) *1. Ioan 4. 1.*

(o) *2. Cor. 11. 13.*

ERŐS CALVIN:

HA csak az Ecclesiában terminálod Hitedet, (p) *Szén égető Hiten* vagy hát! Hallyad ennek Historiáját: *Mikor egy Tudos Ember, elméje gyakorlásának okáért, kérdené egy* SZEN-EGETŐTŰL: Mit *hiszen? Amaz, à* Credot *mondá el néki. Tovább megyen, s meg azt tudakozza tűle: Ezen kivűl mit vall? Amaz, azt feleli: Azt, à mit az* Ecclesia. Igy *szoll à Tudos:* Mit hiszen az Ecclesia? *Ily feleletet veszen à szurkos Embertűl:* A' MIT ENHISZEK. *Ennél többet ráita nem vehete. Idő jártában, betegségben esék oszton è Doctor; s midőn az ördög hasonlo Examenre vonta volna ůtetis; ů sem felelhete egyebet, csak à mit à* SZEN-EGETŐ. *Fel gyogyulván, kérdik tűle: Miért kiáltotta ezt beteg ágyában:* UGY HISZEK, MINT A' SZEN-EGETŐ. *ů elől számlálván à meg lőtt dolgot, ezzel rekezté be:* hogy ů, à Szén-égető Vallásában, sokkal tőb oltalmat talált, hogy sem à Szent Irás gyakorlásában; *s hálákat ád Istennek, hogy arra à* Szén-égetőre *talált régen.* Ha è Tudos Ember, *Becanus* Pápistára akadot volna, kűlőm-

(p) *Stan. Hosius Episc. Varmiensis. Confut. Prolegom. Brentii libr. 3: pag. mihi 199.*

kűlömbet tanulhatot volna tűle, hogy sem à *Szén-egetőtűl*. Ezt vehette volna eszében: (*q*) *Ha kérded én Tűlem; hiszekè* à *Szent Irás csalhatatlansàgának; ezt mondom*: hiszek. *Mégpenig*, EGYEDŰL, *csak az* ISTEN AVTHORITASSAERT; *és ebben az én* Hiszemben; TOVAB NEM MEGYEK. Más Præceptorod volt neked, látom én! *Kiis* igy fogot Rudimentazni: (*r*) *Ha az Ecclesia Authoritássa nem tanitaná* à Sz. *Irás igasságát*; IGEN KEVES EREIE *volna annák nálunk*! Iol cselekeszitek azonban, hogy Tiis, *meg probállyátok à Lelkeket*; de annak, ugy kel lenni; hogy (*s*) à *proba, à Szent Irásbul legyen*. Mert: (*t*) A *menyiben*, à *Moses székibűl tanitanak, halgatni kel; másképpen, el kel távoztatni*. Egy szoval: (*ú*) *Valamikor* à *Papok, igazán viselik tiszteket, nagy becsűlettel kel űket halgatni, mint Isten Angyalit, mint kik által szol nékűnk az Isten. De, ha az Evangeliummal ellenkezőt tanitanak; maga táplállya inkáb lelkét ki ki, magános olvasással*. Adgy ezek után hát nekem *proba követ*; mely által meg válaszszam à jo *Angyalt, az ördögtűl*!

(*q*) *Bec an tom.* 1: *opusc.* 10. *thes.* 29.

(*r*) *Card. Hosius lib* 3 *de auth. scrip cont. Breni. fol.* 272.

(*s*) *Caiet. in cap.* 17: *Act.*

(*t*) *Didac. Stella in c.* 12 *Luc.*

(*u*) *Erasmus in Præfat. Paraphr. in* N. T.

EL-

EL-HAI. PAPIST.

ADok, s igenis adok. Mert: ELŐSZŐR, (*x*) *Valaki Ujságot kezd tanitani, à Keresztyénségnek egyenlő értelme ellen, azt minden tartoztatás nélkűl meg vettyűk. Mert ez, sokszor, s erőssen meg vagyon* (*y*) *parancsolva*.

ERŐS CALVIN.

ISten birta beléd ézt! De penig igíréd magad, az UISAGOK-nak meghvetésére! Ezek, bizonyoslan Pápista Ujságok: 1. Hogy à Pápárul neveztettek; Uj dolog ez az Ecclesiában. (*z*) *Ignatius* nevezé elsőben ily nével à Romai Pűspőkőket. Az után igy szollának hozzá: (*a*) A *Pápátul, Pápistáknak neveztetni, nem szégyenlyűk*. 2. Uy dolog à Pápának elsősége; mert ezt, 607. esztendőben nyeré, III dik (*b*) *Bonifatius*, ama Császárát meg ölő gyilkos *Phocastul*. Kűlömben vala az előt, mert; ezt végezték vala felőle: (*c*) A *Romai Pápa, ne neveztessék Pűspőkök Pűspőkjének*. 3. Ujság à Re-

(*x*) *Fol.* 47.

(*y*) *Gal.* 1. 8. 9. 2. *Ioann.* ℣. 10. *Rom.* 16. 17. *Phil.* 2. 2. *cap.* 3. 16. 1. *Tim.* 6. 20. *Hebr.* 13. 9.

(*z*) *Epist.* 1.

(*a*) *Lorin in Act.* 20 30. §. *Un⁹ est.*

(*b*) *Platina in Vitis pontif. Bonif.* 3.

(*c*) *Concil. Afric. Dist.* 99. *c. primæ sedis.*

à Regulás Embereknek, bizonyos öltözetben valo járások; mert az előt, (d) *szabados volt, ki micsodás ruhában jart.* De ezt, 3. dik (e) *Innocentius*, meg változtatá. 4. Ujság à (f) *Klastromok szerzése*, mert az előt scholák voltak. 5. Ujságh az, hogy à Cardinálok tegyenek Pápát; holot az előtt, à (g) *Fejedelem s à Kőség* válaztot. 6. Ujság az; hogy à Papa valamely Méltoságot, Tisztitűl meg foszszon. Mert ezt, 4 dik (h) *Innocentius* Papa végezé. 7. Ujság, à Pápaságra emeltetet személynek, neve meg-változtatása. Mert ezt, 2. dik (i) *Sergius* Pápa rendelé; mivel disztelen neve vala az előt. 8. Ujság az, hogy à Pápa senkitűl meg ne itiltessek. Mert ezt, 2. dik (k) *Gelasius* Pápa rendelé. 9. Ujság ez; hogy addig à Cardináloknak veres kőntős ne adassék, valameddig à Pápa Hűségére meg nem eskűsznek. Mert ezt, az 3 dik (l) *Sándor* Pápa szerzé. 10. Ujság az, mikor à Pap, Nap keletre fordul, a Mise szolgáltatásban. Mert ezt, à 2. dik (m) *Sixtus* hozá bé. 11. Ujság az Ostya, Mert ezt,

(d) *Bellar libr. de Monach. cap. 4. §. Inde igitur.*
(e) *Gratian. de cap Monach. c. Presbit.*
(f) *Grat. caus. 12 q. 1. capit. Necess.*
(g) *Grat. dist. 63, cap. Hadr.*
(h) *Decre. Greg. lib. 1. tit. 6, cap. 4.*
(i) *Summ Concil. pag. 370.*
(k) *Grat. caus. 9. q 3. cap. Cuncta.* (l) *Decret. Greg. lib. 1. tit. 6. cap. 4.* (m) *Dist. 11, cap. 5. Spec: pont. p. 82.*

ezt, 1. (n) *Sandor* Pápa találá; holot az előt, maid 600. esztêndeig, Kenyérrel éltek, az Ur-Vacsorájában. 12. Ujság, hogy az Ur-Vacsorájával. csak egyszer éllyen Ember esztendőben. Mert ez, 3 dik (o) *Innocentiustul* kele. 13. Ujság az Ostyának imádása. Mert ezt, 3 dik (p) *Honorius* találá. 14. Ujság à Christus Testének Innepe. Mert azt, 4 dik (q) *Orban* szerzé. 15. Ujság, à keresztelésben, az Olai. Mert ezt, első (r) *Sylvester* adá. 16. Uj dolog, az olvasonak találása, s azon valo Imádkozás. Mert azt, egy (s) Peter nevű Remete találá, 1090. eszt. 17. Ujság, à Fűlben valo Gyonás. Mert azt, 3 dik (t) *Innocentius* szerzé, 18. Ujság az *Alba*, s Ketzele viselés, az Isteni tiszteletben. Mert ezt (u) *István* hozá bé. Kérlek à Nagy Istenért, vesd meg ezeket! Láddé hogy Ujságok! Bezzegh, az illyen Ujságokat tilalmazzák, à Tűled citált hellyek! Enis *Ament* mondok azért ezekre. Vagyon azonban itt, egy meg jegyezhető nagy botlásod; hogy à *keresztyénséghnek egyenlö értelmét* emlegeted. Micsoda *keresztyénséget* értesz! mindenté? nem

(u) *Aurea legend. lib 3. cap 193. in vita Gregor. et lib. 4. cap 119.*
(o) *Polyd. Virg. lib. 5 cap. 11.*
(p) *Idem ibid. c. 9.*
(q) *Cler. lib. 3. tit. 16. cap. Si Dominũ.*
(r) *Innoc 3. Epistol. Decret.*
(s) *Polyd. virg. lib. 5. cap. 9.*
(t) *Greg. Decr. lib. 5. tit. 38. c. 12 Omn.*
(u) *Polyd. Virg. libr. 6. cap. 12.*

nem lehet. Mert: (x) *vagyon oly keresztyén, ki csak* NEVEL *az; de,* VALOSAGGAL, *tavul attul.* Efféle *keresztyén ellen,* szabad à Sz. Irásbúl támadni, ama mondás szerént: (y) *Az Evangeliumbúl igazán tanító egygyűgyű Embernek, többet kel hinni, hogy sem mint, abbul nem helyesen tanitó Pápának. s. Ezer Püspökóknek.* Nem tetzik nékem az *egyenlő értelemis.* Mert: (z) *Nem kel nékünk, az Hit dolgában követnünk* A'SOKASAGH ITILETIT. *Negy venen hazudtak az Achab Prophétai; s. csak egyedül à Michaas szájában találtaték igasságh.* Im hallod, mint megh rostállyák à Calvinisták, mind à *keresztyénséget,* s. mind annak *egyenlő értelmét!*

(x) *Francisc. Ribera in cap. 3. Apoc.*
(y) *Ioan. Francisc. Picus Mirand de fid. et ord. Cred. ib. 16.*
(z) *Melc. Can⁹ lib. 5. Locor. Theol. c. 5. pag. 164.*

EL-HAI. PAPIST.

JOl hallom! De, MASODSZOR maid nagyob Probakövet adok elődben, mellyen à Tudományt meg kel-válaztani. Mert: (a) *A' ki az Apostolok idejétül fogva, rend szerént következő Lelki pásztorok ellen pártot űt, és azoktul el-szakad, mindgyárt kárhoztattyuk. Mert parancsolatúnk vagyon arrul,* (b) *hogy Lelki pásztorinktúl halgassunk.*

(a) *Fol. 47.*
(b) *Hebr. 13. 17. 1. Ioan. 4. 6.*

ERŐS

ERŐS CALVIN.

BE nagyokat tűl fel alattomban! Ezt ELSŐBEN; hogy à Ti *lelki pásztoritok, az Apostoloktul fogva, rend szérént következtenek.* Meg engedem, ha ezt mondhatom felőlők: (c) *Te, Szent Péternek, mind Székit, s. mind Hitit, tartod.* De, *ha Szent Péter Hitit nálok nem találom; à Szent Péter örökségétűlis, üresseknek mondom.* Jol meghtanuld ezt: (e) *Igaz Tudomány nélkül, nem igaz à következés.* Immar, csak applicálni kellene ezt! En érettem im Pápista Barátid végben viszik, csak megh ne haragudgyál reájok! Egyik igy szol: (f) *A' Szent Péter Székit foglaltad el; ki nem tôm, járté valaha gyöngyökkel megh-ékesitve; arannyal bé-boritva; Vit ézekkel környűl véve. Bezzegh ezekben, nem Szent Péter, hanē, Constantinus hellyében szállotál.* Másis: (g) *Szent Péter successorának mondódé magad? El hadta szent Péter mindenét, s. Christust követte. Te penigh, mindeneket birsz, s az egész vilagh bé nem győzi tőlteni à Te hasadat.* Harmadik, ily dolgot hozz bé; hogy: (h) *megh jelent egy Pápanak Szent Péter, s. nyakon*

(c) *c. Hæc est fides caus. 24. q. 1. ex Hiero. ad Damasū.*
(d) *Ambr. lib. 1. de Pœnit. cap. 6.*
(e) *Stapl. in relect. princ. fid. contrá. 1. de Eccl. q. 4. art. 2,*
(f) *Bernh. libr. 4. de Consid ad Eugeniū col. 1035.*
(g) *Petr. de Vineis. Frid 2.*

Imp. Rom. Cancel. lib. 1. Epist. 1. (h) *Baron. Ann. 1061.*

kon penderitette; hogy az ű ſzámára rendeltetet oltárrul, à balsámum ot el adta. Ha à Sz. Péter Tudományában ſuceedált, (*i*) *miért csapta artzul?* Talám inkab, (ha az ugy volt) ezért kalapálta: Miért veted Te megh, az en Tűlem ki adott Tudományt? En (*k*) *az Iſten beſzédét*, parancsoltam *ſzolni*. Te; à (*l*) *Traditiokat* Commendáltad. En à, (*m*) *Szent Iráſt*, ERóS nek tartottam az idveſségre. Te (*n*) Traditiok nélkűl, ERóTELEN nék mondottad. En nem tartottam, (*o*) *a' Chriſtuſon kivűl, másban Idveſséget*. Te, (*p*) *Szűz MARIA nevéhez foliamodtál az Idveſségért*. En à Tőrvényt, (*q*) *el-bordozhatatlannak* tanitottam. Te, azt az Emberekkel, (*r*) *bé tőlthetni* állattad. En, (*s*) *a bűn bocsánattyát*, *Chriſtuſban való Hit* *által* mondottam. Te, (*t*) *átok alá vetetted, a' Chriſtus igaſſágával igazulandót*. En, ugy prædikállok vala, hogy az Hivek el hígyék. (*u*) *uijonnan való ſzűlettetéseket*. Te, pokoligh nyomtad le, à (*x*) *meghigazult Embernek, el-válaztáſa hitelét*. En *Simonnak* azt mondám; (*y*) *veſz el, pénzeddel egygyűt*, hogy à lelkieket azon akarod

(*i*) *Bellar lib. 2. de pont. Rom cap 12.* (*k*) 1. *Pet.* 4. 11. (*l*) *Conc. Trid. Seſſ.* 4. (*m*) 2. *Pet* 1. 19. (*n*) *Bellar lib. 4. de V. D. c. 4.* (*o*) *Csel.* 4. 11. 12. (*p*) *Mar. lib. 1. cap.* 2. (*q*) *Csel.* 15. 10. (*r*) *Bellar lib. 4. de Iuſt. c. 13.*

(*s*) *Csel.* 10. 43. (*t*) *Concil. Trid Seſſ. can.* 13. (*u*) 1. *Petr.* 1. 3. (*x*) *Concil. Trid. Seſſ.* 6. *can.* 15. (*y*) *Csel*, 8. 20.

akaród megh venni. Te, (*z*) *a bűn bocsánatért, fizettetz*. En azzal biztatálak; hogy, (*a*) *a' tartatik megh, ki az Ur nevét ſégitségűl hija*. Te, (*b*) *minket Szenteket kérſz, hogy érettetek eſedezzűnk*. En erős parancsolattal megh tiltám, hogy (*c*) *Bálványok Tiſzteletiben ne jarjatok*. Te, (*d*) *ugyan azon tiſztelettel parancsolod tiſzteltetni à képeket, mellyel, az azokat jegyzőket*. En, (*e*) *az Egyházi ſzolgákkal, legeltetni hadtam, az Iſten ſeregét*. Te, (*f*) *uralkodol az egész főldőn*. En az őrdógh el-távoztatásárul, ezt adtam ki; (*g*) *Ki ki jozan legyen, s. vigyázzon*. Te űtet, (*h*) à ſzentelt vizzelis űződ. En, (*i*) *minden Emberi rendeléséknek, engedelmeskedni* tanitottam. Te, (*k*) *a' Kiralyokon Uralkodol*. En à, Sz. (*l*) *Házaſságban, éltem*. Te, (*m*) *tiltod a' Papoktul azt*. En, (*n*) *aranyat s. ezűſtőt, nem gyüitőttem*. Te, ſzántalan ſokat (*o*) *takarſz*. En, (*p*) *magamat imádtatni, nem engedtem*. Te, (*q*) *a' Királyoktul azt kivánod*. En, igy beſzéllettem; hogy (*r*) *a' Chriſtus, a' mi bűneinket viſel-*

(*z*) *Greg. de Valent lib. de Indulg. c.* 2. (*a*) *Csel:* 2, 21. (*b*) *Coſter in Ench. tit. de Vener: San:* (*c*) 1. *Petr.* 4. 3. (*d*) *Thom. part.* 3: *q.* 25. *art*, 3. (*e*) 1. *Petr.* 5. 1, 2. (*f*) *Franc. Turr. lib.* 1. *de Eccl. cap.* 3. (*g*) 1. *Pet.* 5. 8, 9,

(*h*) *Bellar. lib* 3. *de cultu Sanct. cap* 7. (*i*) 1: *Petr* 2. 13. 14. (*k*) *De majorit. & obed. can ſolitæ.* (*l*) *Matt.* 8. 14, 1. *Cor.* 9. 5. (*m*) *Coſt in Ench. tit. de Cœlib. Sacerd.* (*n*) *Csel.* 3. 6. (*o*) *Extr. Con. lib.* 1. *Tit.* 8 *Major* (*p*) *Csel.* 10. 25. 26. (*q*) *Blond. lib.* 3 *Rom. inſtaur.* (*r*) 1. *Petr.* 2 24.

(t) Conc. Trid. Seff. 6. cap. 1.
(t) 2. Pet. 1. 19.
(u) Cens. Colon. pag. 13.
(x) Csel. 8. 14.
(y) Bellar libr. 1 de Concil. cap. 19.
(z) Gal. 2. 14.
(a) c. Si Papà. dist. 40.
(b) A oni? Palearius Verulan? in Action adv. Rom. pontific, test. 18.

viselte a' fán. Te, azt mondod: hogy (s) *a' mi bűneinkért, a' misében aldoztatik megh.* En dicsértem az Halgatókat, (t) *a' Prophetákirása olvasásáért.* Te, ki (u) *akarod azt venni kezekbűl.* En, nagy alázatosságot viseltem à más világon; ha, Apostol Társaim, (x) *Samariában* küldöttek, *elmentem.* Te azt mondod: Nem mégy Társaidhoz; (à Conciliumban) mert (y) *nĕ illik, hogy a' Fűkő vesse a' Tagokat.* En, bèkeségel szenvettem, mikor (z) Sz. *Pál engem megfeddet.* Te penigh, (a) *senkitűl nem akarsz megh itiltetni.* Láddé, mind ezekbűl; hogy (b) *Te énnékem Eversorom, s. nem Successor om vagy!* melly-ért, maid is jót űtök Raitad! Ihol, ezekért csapta, (ha megh csapta) à Szent Attyát, à megh jelent Szent Péter! A' KŐVETKEZEST, megh meliyeztők, hiszem! Immár, más fordul elől.

Ezt tőtted MASODSZOR fel: (ha csak szurdokbannis.) *Hogy minket, Calvinistákat, méltan kárhoztattok; mert némely lelki, Pásztorokttúl el szakadtunk.* Volt oka miért. Mert A' Ti Doctoritokbul tanultuk; hogy nem jò nekűnk, abban à Vallásban megh maradnunk. En Syllogismus-

mus ban csinálom: *A' keresztyén Vallás, s. az igaz Hit. csak az Isten beszédén Fundáltatot; és, nem Emberi találmányon. De, a' Te Vallásod, nem ugy &c. Azért &c.* Első ágát ennek Pázmany bizonyittya: (c) *Az igaz keresztyén Vallás; az Isten szavàn, és bizonságh tételén fundaltatik; és, (d) nem Emberi találmányon.* A' másik részétis, igy bizonyittyátok: (e) *Ha mi Papisták, csak az Istennek ki adot parancsolattyára, és megh irott beszédére támazkodnánk; és csak azt követnők, s. tartanók megh, fel kopnék ugy a' mi állunk. Mert, minden eszes Ember látya, mely nagy kárt vallanánk Vallásunkban. Mellyet, hogy el távoztathassunk:* NEM AKARUNK, CSAK A JO EVANGELISTAK ES APOSTOLOK IRASIVAL MEGH ELEGEDNI, HANEM EZEK MELLE, SOK EGYEB DOLGOKAT TOLDOZUNK, A' MELLYEKET TITKON A MI NAGY ATTYAINKTUL VŐTTŐNK. *Mert, nem tanit minket az Isten Beszéde arra: hogy keresztet bánnyunk szánkra, mellyűnkre, ételűnkre, italunkra. Hogy, à Vacsorában, a' Pohárt, oly formán adgyuk, mint szoktuk. Azt sem az Isten beszédébűl vőttűk; hogy csak Nap keletre fordulva imádkozzunk. Háromszor* kem-

(c) Kalauz lib. 3. cap 5 pag. 166.
(d) Ibid. cap. 10. pag. 273.
(e) Grat. Dist. 11. c. Ecclesiasticarum.

kennyük megh olajial, a' kereſztelendő Gyermeket. A Bérmáláſt, s. a' kenetnek olajiát, megh ſzentellyük. Ezekrül, s. ſok többekrülis, egy betü ſincs az Iſten Igijében. Ha mi ezektül irtoztunk, mikor nálatok olvaſtuk; Ti vádtok hát okai, à mi el ſzakadáſunknak, nem Mi. Es igy, mernélé minket kárboztatni? A' mely Sz. Irás hellyeinek tollaiban pipeskedel; ted le, nem Tiéd! oly Előttünk jaroinknak kel engednünk; kik, (f) VIGYAZNAK A' MI LELKEINKERT; s. azt, ő RŐMMEL MIVELIK. (g) ollyakat kel halgatnunk; KIK ISTENTŰL VALOK. A' Te Tanitoidrul penigh, jllyen dolgokat irtak: (g) El hadta à Clerus, az Iſteni Tiſzteletet. (h) megh ſzünt, az Iſten Igije Prædicállásátul. (i) Nem tanittyák à Chriſtus Tudományát; mert el-veſztettek à meny orſzágh Ajtaia kulcsát. Azonban; Hiſzem: (k) Ki az Iſtentül vágyon; AZ ISTEN IGIIET halgattya. De értéd, hogy nem arra viſel gondot; hanem, à Traditiokra. Hogy hálgathatnál hát, efféle Lelki-Páſztorokat?

(f) Sid. 13. 17. 1: Ian. 4. 6.
(g) Honor Auguſtun in Dial. de prædeſt. et lib. arbit.
(h) Dant. Aligerius de Flören Cant. 29.
(i) Brigit. lib 4. Revelat. cap 132.
(k) Ian. 8 47.

EL-

EL-HAI. PAPIST.

IGenis kél halgatnunk! Mert: (HARMADSZOR) (l) Mibent valami viſzſza vonás támad, mint az ô Teſtamentumban, (m) à Papok eleiben kellet azt vetni, és azoktul várni. Ugy az Uj Tőrvényben, példát hadtak az Apoſtolok mit kel mivelni. Mert, mikor ü idejekben verſengés támadot volna; ha, meg kellenejé tartani à Moſes Tőrvényét? (n) őſzvegyülének az Apoſtolok és Vének: el végezék, mit kel hinni, és kővetni. Az utánnis, azont cſelekedték az Egyházi Páſztorok, mibent valamely nevezetes tévelygés fakadot: mint à Nicænum, Epheſinum, Chalcedonenſe, Concilium példájábul ki tetzik. Es valamit az Apoſtaloktul ſzármazot Lelki Páſztorok el végeztek, azt minden Kereſztyén Ember, kételkedés nélkül kővette. Mert à kőſségnek legeltetéſit, Iſten (o) efféle Páſztorokra bizta.

(l) Fol. 48.
(m) Deut 17. 8. 9. Ier. 3. 15. cap. 23. 24. Aggei 2. 12. Mal. 2. 7.
(n) Act. 15. 6.
(o) Ephes. 4. 12. Act. 20. 28. 1. Cor. 12. 28.

ERŐS CALVIN:

Ô Vaiha minket, már Ti tűletek Cálviniſta Titulusſal illetteket, az Igaz Tőrvényes Szent Iráſra bocsátanátok, Pápiſta

Pápista *Theologus* Uraim! mint à Réghi Papok, à Villongásban esetteket; be boldogul folyna dolgunk! De, (p) *mi ezt* *meg, soha meg nem nyerhetjük.* Felette irtoztatok attul, eleitül fogva! Effélé tekertetet ki belöletek, nem kicsiny fohászkodást: (q) *Ha errül megemlékezünk volna, hogy az Bretnekeket,* (értt az igaz Evangelinmi Tudományt követö Keresztyéneket) NEM à SZENT IRASBUL *kellyen megczáfolnunk,* SOKKAL IOBBAN VOLNA DOLGUNK. *De miolta némellyek, elméjek mutogatásának okáért,* AZ IRASBUL KEZDENEK DISPUTALNI AZ EVANGELICUSOKKAL: O siránkozásra mélto dolog! E' SZŐRNYŰ ROMLAS, MELLYET LATUNK, KŐVETKEZET. No hadgyárjon! Nem fogjuk meg mi, Ti tűletek à (r) *Tudománynak kultsát!* csak hogy, oly Papok legyetek, s oly *Concilium* beliek: minémük à Tűled be hoztak voltak. *Egy* Iesuita, akarván állatni à Romai Pápának *Tellyes Hatalmát;* à *Vulgata* ellen igy szoll:

(p) *Sleid lib. 8.*

(q) *Alb. Piggius libr. 1. de Eccles. Hieron. cap. 4.*

(r) *Luk. 11. 52.*

(s)

(s) *Venies ad Sacerdotem;* maga az Authenticált Bibliában igy volna: *Venies ad Sacerdotes.* Hadgyuk helyén mi ez utolsot; s mennyünk à Pápista Püspökök, s Papok *Concilium* jára; s meg láttya ki ki, hogy szégyenben marad ez: (t) *Mivel hogy* à Szent Irás, à Vallásban támadot *Controversiákat, el nem igazithattya; szükséges, hogy bizonyos Birohoz menjünk,* MELY NEMEGYEB, *hanem,* A' ROMAI PAPA. Ezis meg pirul: (u) *A' Romai Pápát illeti,* à Vallás *dolgában valo Biroságh,* HA CSAK MAGA ITILLIS AZT MÉG. Avagy à nálatok hiteles *Vulgata* mondgyon hát, EGY Papot szokása kivül; avagy, *Bellarminus,* maradgyon benne! Noha, igyis ellened állhatnék: (x) Az *Isteni Tiszteletben* valo CEREMONIAI *dolgok, parancsoltatnak* à Fő *Papho*z *viteteni.* Mit igazitod hát à *Vallást* oda? hiszem, más à *Ceremonia,* s meg más à *Vallás,* melyrül szollasz. Ezt is mondhatnám: (y) *A' magános verekedéseket, viteti Isten* à Fő *Papho*z. Ha ugy nem à Vallás dolgát hát! Erősllebben szoritt ez meg: (z) *Nem csak* à *Fő Papho*z *igazitatnik itt* à *Vilongó Ember; hanem* à *Biroho*zis

(s) *Bellar lib. 3 de V. D cap. 4. § Secundum testimonia.*

(t) *Salm. in Comm. Epistol. Pauli in gen. Disp. 10. Squa p to.*

(u) *Greg. de Valent. lib. 8 anal fid cap 1.*

(x) *Thom. 1. 2 q 105. art. 2. ad 7.*

(y) *Caiet. in Comm Deut 17.*

(z) *Idem ibid.*

Az az: vagy (a) à *Kirájtyhoz*; vagy az à lább valo (b) *Itélő Biróhoz*. Mit taszigálsz hát vagy à Pápához vagy à Papokhoz? Octődik feleletem ez: A *Vulgata* igy szolls *A' Szerént cselekedgyél, à mint Teged à Törvénybül tanitanak*. Helyben kel ezt hadnod, ha szereted à bé vőt Pápista Bibliát. Ebből ezt hozom ki: Az Isten Törvénye szerént kellet à Fő Papnak régen Itéletet tenni; à *Pápának* is az à Tiszti hát! másképpen mi közi è Szent hellyhez? (c) *Nem kellet akkor, az igaság ellen Itélő Biráknak hinni*. Ne fogad hát szavát, à Szent Isten Könyve ellen tusakodo Pápa, vagy *Conciliumnak* is! Ha à Parasztelme ellened kelhetne; még azis igy guggolna it: Hogy nem mondottad, Té Vén el hajlot! Miért kellet à Fő Pap példáját *Iesutta Praeceptorodnak* emliteni! hiszem, volt à Fő *Papnak Felesége*; s az Ecclesiai Tiszt határában tartotta, mind Magát, s mind Fiait; à *Pápa* penig ez aránt, nem è *Testamentumi Fő-Pap*! Nincs Felesége, külső Fegyverhezis nyull! Ez à Hetedik s utolso szomorre: Hogy, (f) *Cajaphásis*, (noha Fő-Pap volt) *Gyűlésével egyűt, ki csapont nébe az Hitbűl*. De, talám

(a) *Aben Ezra.*
(b) *Lyra. Cajetan. Oleaster teste Bonfrerio Iesuit. in b. l.*
(c) *Alph. Tostatus Abulens. in cap. 17. Deut. Hieronym. ab Oleast. ibid.*
(f) *Bellar lib 2. de Concil, cap. 8.*

talám igy palastolod: (g) *Christus el jövetele előt volt az*. Csak árnyék, s nem *dolog*, exceptiod! Mert: Iholál, (h) *Aronnak s Uriásnak szórnyű eséset*! Ielen vagyon Istennek, à (i) *Fő Papok* ellen valo panaszolkodása. Im, meg hőkkente ez hely, s à Lud ként, nem lűn modod, à Daru Tolban valo piperében! Láslunk mást azonban!

A' *Ieremias* hellyeben: (k) TUDOMANNYAL, s ERTELEMMEL fel fegyverkeztetet Lelki Pásztorok vadnak. Ollyakrul emlekezik; kik, (l) *ha Isten tanácsát fogadták volna*, MEGHTANITOTTAK VOLNA *az Isten népét*, AZ ISTEN IGIIERE. Nosza meny végére à Pápátul, s Gyűlekezetitűl: ollyan Tanitokéűk? Megh hallád mostan, mint panaszolkodgyék az igy szollo Christus: (m) A' PAPOK, NEM TANITTYAK AZ ENTUDOMANYOMAT &c. Mit őltözől tehát még is à jo *Papok* köntősében?

Az *Haggaus* Prophéta leczkéjét, igy magyarázza *Lyra*: (n) *Kérd meg* à PAPOKAT à *Törvény* felől; *mert Tisztek nékiek az, hogy tudgyák azt*. Hallod! Nem mond

(g) *Idem ibid.*
(h) *Geneb in Chron. mund. An. 3440 ex 2. Reg. 16. 2.*
(i) *Esa. 56 10. Ier. 4. 9. Ose 9. 8. Mal 2: 7. 8.*
(k) *Ier. 3. 15.*
(l) *Ier 23. 22.*
(m) *Brig. lib 4. Revel. cap. 132.*
(n) *Lyra. in cap 2. Hagg.*

mond Pápát; hanem, más Papokrulis ſoll. Eleg nekem ez: (o) *Tiſztek à Papoknak, hogy à Tőrvénybűl felellyenek meg.* Ha Pap, *tudni kel az Iſten Tőrvényét; Ha abban Tudatlan, meg bizonyittya azzal, hogy nem az Ur Papja, s nem jo Pap.* Enis azt mondom: Kőſſe meg csak kezét lábát à Pápának à Szent Irás; ne mondgyon tőbbet az Hit dolgában, csak à mellyeket ot talál; felelek reá, nem maga leſzen à *Regula*: hanem, űis à Szent Iráſtul igazgattatik.

Malachias ſzava ként; bezzeg *à Papoknak kellene meg őrizni à Tőrvényt.* (p) *Nem az Hazugságokat, s valami fabulákat.* Tőrvény ſzerént: (q) *az ű ſzáiának kellene lenni, az Idveſséges Tudomány ládájának. Semmit nem kellene abbul el venni. ſem hozzá adni; hanem, ugy tanitani, mint az Iſtentűl vőtte.* Vallyon s illyeké à Te Tanitoid? nem hihetem; mert nem mondották volna ezt felőlők: (r) *Igen keveſen vadnak à Papok, kikà Bibliát Prædikállyák; hanem, vagy Tulliuſt, vagy Ariſtoteleſt.* Miért teſzed hát le nálok è ſzép *locuſt*? Az Apoſtolok Gyűlését jol tudom, az ű cſelekedetek kőnyvében, de attul régen el távoztatok. Személlye ſzerént jelen vala

(o) *Riber. in cap. 2. Hagg. ex Hieron. in h. l.*

(p) *Chriſtophor.* à *Caſtro in h. l.*

(q) *Riber in h. l.*

(r) *Vinc. Ferrarius Italus de Valentia Theol Ordinis Prædic. in Opuſc. ſuo circa An.* 1455.

os

ot (s) *Szent Péter*, kit Ti Pápának mondotok; nem oly ſokás vagyon Ti kőzőttetek. Mert: (s) *Noha egyſzer jelen volt Conſtantinapolyban Vigilius Pàpa; de mégh ſem ment az ot celebráltatot Conciliumban; illetlennek alitván; hogy à Fű kőveſſe à Tagokat.* Oſzton: (u) *Szent Péter, s Szent Iakab, az irásbul mondottak ſententiát; à Pápák Conciliumiban penig, ezt állattyák:* (x) *Az Hit felől valo végezéſek; kiváltképpen az Eccleſiák Conſenſuſitul fűggenek.* Hol à Szent Irás? Iſmét: (y) *Az Apoſtolok Gyűléſében, nem czak Szent Péter; hanem, Szent Pál, Szent Iakab, Barnabáſis, ſzabadoſſan ſzollának;* de Te, igy Vallaſz: (z) *Ha à Pápa kőveti jelen nem leſznek;* vagy (a) *az Attyák, à Pápa Inſtructioja ſzerént nem itilnek; el tévelyedhetnek à Kőzőnséges Gyűlűſek.* A' *Tridentumi* Gyűlés felől penigh, ám ugyan példa beſzéd kele: hogy *Romábul Tridentumban, Terehben hordozták à Szent Lelket;* mert, ki ki csak azt mondhatta, à mit à Pápa onnan parancsolt. Ide tartozik ezis: Abban à Szent Synatban, nem csak az Apoſtolok voltak jelen; ha-

(s) *Cſel.* 15. 7.

(t) *Bellar lib.* 1. *de Concil. cap* 19. §. *Adde.*

(u) *Caiet, in h. l. Arias Montan⁹ in h. l. Ioannes Ferus in h. l. Melch. Canus lib* 5. *Locor. Theol cap. ult.*

(x) *Bellar lib.* 4. *de pont. cap.* 7. § *Dein.*

(y) *Cſel.* 15. 7. 12.

nem

(z) *Bellar. libr.* 2. *de Rom. pontif. cap.* 17. §. *quare.* (a) *Idem libr.* 2. *de Concil. cap.* 11.

nem, (b) à *Presbyterekis*; Kikis, szintén ugy suffragáltak, mint az Apostolok. Ellenben vagyon à Ti Gyűléstekben; mert: (c) *ot, csak à Püspököknek vagyon Voxok*, Az Apostoli Gyűlésben *examenre* vonták à dolgot az Irásbul, nem vetették erővel hatalommal senki nyakára; De, ti közöttetek, igy panaszolkodot némely: (d) *Az Apostolok Gyűlésében, mindenek szép rendel vitettek végben.* MI *penigh*, MASKEPPEN GYŰLŰNKŐSZVE, *s igy szollunk*: A MI HATALMUNK SZERENT, IGY *s.* IGY AKARIUK A DOLGOT. *Vallyon s hogy hogy javalhatnà à Szent Lélek, afféle Gyűléseket?* Hozzá adom eztis: Mikor az Apostoli *Concilium* szépen végben ment volna; engedelmes volt (e) *Szent Péter, s.* à követséget fel vállalta; hogy à *Synat* végezését, meg mondgya, az *Antiochiai* Kerésztyéneknek. Felelek attul, hogy à Ti Pápátok azt cselekedné! Mert, *nem illik, hogy* à Fű *engedelmeskedgyék à tagoknak.* Ihol! *s-ez* Apostoli Szent Gyűlésbennis, nem lehete részed! A meg nevezet három *Conciliumok* sem segélhetnek. Nem à *Nicanumi*; mert az, (f) *az Angyalokat, s-Emberi Lelkeket, Testben*

(b) Csel 15. 6. 22 a 3 Card Arelat. refer. Aenea Sylvio de reb gest Conc. Basil.
(c) Bellar libr. 1. de Conc. cap 15. §. 5.
(d) Ioan. Ferus in cap. 15. Act.
(e) Csel. 15. 25.
(f) Tom. 3. Concil. Nicen. 2. act 5.

ben öltöztette, s az Angyalokat ki iratni hadta. Bár Te, Szent Irás ellen, ollyan Gyűlést ne régy! Az (g) *Ephesinumis, el tévelyedet.* A *Chalcedonense Concilium*ban penigh, (h) *némellyek jo dolgok voltak. s-némellyek rosszak.* Efféléк, ha egyben gyűltenekis, valami Villongásnak el igazitására; De, kétszerte inkáb el estenek, edgyetis, mástis toldozván az Hithez.

Irásod utollyán, nagyot tész fel; mint ha à Te Tanitoid, *az Apostoloktul Származot Lelki Pásztorok volnának.* Nagy *Apollo* lész, ha ezt végben vihed! En penigh, illyent olvasok: Az Apostol tanitotta: (i) *Iob Házasságban élni, hogy sem égni.* Ezt Ti, igy fordittyátok el: (k) *Gonoszabb Házasságban élni, hogy sem égni.* Apostol irta eztis: (l) *Az Egyházi Személy ellen, elég három bizonyság.* Ezt igy rontyátok: (m) *A Pápa ellen, senki ne lehessen Tanu.* Parancsollya az Apostol: (n) *hogy az Isteni tiszteletnek ki szolgáltatása, mindenek-tül meg értheto nyelven legyen.* Ez ily sebet veszen tűletek: (o) *Többet épitt az Idegen nyelv, hogy sem az értelmes* Hogy imádkozás legyen (p) *minden rendbéli Emberekért*, parancsöltatik. El vágja ezt, ez:

(g) Ioan. Francis. Picus lib. 1. de injust excomm. Hieron. Savanar. cap. 1.
(h) Bellar libr. de Laic. c. 20
(i) 1. Cor. 7. 9.
(k) Bellar libr. de Monach. cap. 30. §. Sed adferamus.
(l) 1. Tim. 5. 19.
(m) Sylv. in Epilog. Concil. Rom. cap. 3 Grat. caus. 2. q. 5. c. 1. 2. 3.

(q)

(n) 1. Cor. 14. 2. 20. (o) Ang. Rhem. in 1. Cor. 14 (p) 1. Tim. 2. 1.

(q) Azor. Insti. lib. 9. ap. 31. §. sexto queritur.

(r) Sid 4. 14 16

(s) Cassan in Consul. art. 21 cap de merit. & interces Sanct

(t) Kalau lib. 3. cap. 5 pag 166

(u) Kal pag. 600

(x) Conc Nicen.

(y) Nicen. 2. act 6. de Decr. Conc. Constant.

(q) Nem kelà Romai Vallástul el szakadt Emberekért, imádkozni. Apostoli Szent Letzke ezis: (r) A' Christus oly Fű Papunk; kihez ha járulunk, irgalmasságot találunk Hazugságban hadgya ezt ez: (s) Sokszor inkáb meg halgattatik Ember, Mária neve emlitése által; hogy sem mint Christust hivná segitségre.

Sokát tudnék effélét elől-hozni; De, mi haszna felest emliteni? En csak a Te tollodbul, igy lővöldőzők: (t) Ha a' Szent Irásnak, LEGH KISSEBBIK tzitkely étűl el szakadot a' Romai Ecclesia &c. immár, NEM IGAZ. De értéd hogy csak itt is, ŐT dologban szakadot el az Apostoli vallástul! Jaj! s mit adtz hát a' Conclusio-nak? mert, e, telik feién: (u) Nem igaz Ecclesia, valamely az Apostoloktúl reánk szállot Tudományt nem kőveti. Ha csináltad, szabogasd-is! Nem tűrhetem, hogy ezértis megh ne szólicsalak: Miért mondod; hogy kételkedés nélkűl kővette azt, minden keresztyén Ember, valamellyet, az Apostoli Successioval dicsekedők el-vegeztek? Koránt sem találád! El-vegezte vala régen ezt a' (x) Nicemum-i synat; hogy a' képek tiszteltessenek. De, (y) vissza hivá ezt a Constantinápolyi Gyűlés. A' Romai Con-

Conciliumban, (z) FORMOSUS Papa, kárhoztaték; de az után, kilentzedik Janos idetében, megh hellyére állattaték. Mesd el hát, mert nem igaz ëfféle mondásod! Nem is szabad az helytelen ügyben, az Halgatoknak, menten Titeket kővetni; mert; (a) néha a' Pásztorok, nem oltalmazoi, hanem, el-széleztői, a' Nyáinak; nem Nyái-vezetők, hanem csabitok. ollyankor, bár ne Citáld a' Pásztoroknak engedelmeskedő locusokat. De, hihető, applicálod ezeket a' Calvinistákrais!

(z) Mele. Canus. l. 5. Locor. cap. 5. p. 165.

(a) Stella Clericor. circa An. 1500.

EL-HAI. PAPIST.

Ighenis applicalom, s-méltánnis; melyben, igy procedálok: (b) Mivel azért, nem csak a' Tudosokért; hanem a' Tudatlanokért is megh holt az Ur Christus: mivel az Igaz Hitre, mind Tudos, Tudatlan egy aránt köteles; ugy hogy, annélkűl, (c) lebetetlen valakinek Istenkedvében, és idvességre jutni: Istenis, mind Tudosnak, Tudatlannak, világos, bizonyos, csalhatatlan utat mutatot az igasság Ismeretire: Azt tudni illik, hogy a' Christus Urunktúl fundaltatott, az Apostoloktúl épittetett, és Világh végtigh lelki Pásztoroktúl őriztetett Ecclesianak tanitását kővessük A ki azért

(b) Fol. 49. 50.

(c) Hebr. 11. 6. Sup: fol. 25.

azért a' keresztyénségben megh-gyökerezett; mibent eszében veszi, hogy az Apostoli Időkszűl fogva, kézrűl kézre ados Tudomány ellen, susakodik valaki; azt mindgyárt ragadozó Farkasnak, és Hitárulónak tartya: úgy mint Luthert, Calvinusst, és az utánnok lázzados Predikátorságot.

ERŐS CALVIN.

CSak nem minden szódban megh fogh-hat it Téged az Ősz es elme! I. Hogy *Christusst megh boltnak állatod a' Tudatlanokért.* Talám, azokat érted, kik űtet *nem ismerik? okatlanságh!* mert, (d) *azoké az örök élet*, kik űtet, *jól tudgyák, kicsoda.* Csak (e) *az ű ismeretivel, szokot megh elégedni* Urunk. (f) *Bl-vesznek*, penigh azok, kik *esztéle dologban, tudomány nélkűl valók.* II. Hogy, felette (g) *véka alá zártad a' gyertyát s lepedő alatt tanitasz.* Hogy nem mondod ki, micsoda szíveden, s micsoda *Tudosokat* bocsátasz az idvességre. (h) *Ha minden bőkességem vagyonis, de, ha szeretet nincsen bennem, semmi vagyok.* Talám a' *Semmiért* alitod Christusst meghholtnak? Itt én, e' Jámborral, csak ezo mond-

(d) *Ioan.* 17. 3.
(e) *Esa.* 53. 11.
(f) *Hos.* 4 6.
(g) *Matt.* 5. 15.
(h) 1 Cor. 13. 2.

mondhatom: (i) *Mi kózótók nektek* TUDOSOK *a' jo cselekedetekkel; kik, az Isten Christusat nem tudgyátok?* III. Ezt sem takarod ki, csak bé fedve tartod: hogy, *mind Tudos, Tudatlá, köteles az* IGAZ HITRE. Micsóda *igaz* Hitre? az *idvezűlendőre* é vagy a *Vallás* bélire? megh vallom, mindenik szűkséges. Mert: (k) *lehetetlen, hogy idvezűlendő Hit nélkűl, valaki Isten előtt, kedves legyen.* A' másikis kivantatik. Mert: (l) *Szájjal teszűnk vallást az idvességre.* De, it vagyon immár néked à *Labirynthus*: Mellyik az igaz vallás? En kedvedért, im ki takarom: (m) *Lehetetlen, hogy az, Igaz Vallás legyen; mely* CSAK EGY HAZUGSAGBAN, *megh-fogattatikis.* De, (n) MALACH DOCTOR minap, némű-némű Vallás felől, sok gór béket számlála elől. Ki-é hát az igaz Vallás? Tarcs a' *Calvinistákénak*, mígh ellenben valót, nem probálsz! IV. Hogy az Apostoli è mondást: *Lehetetlen* HITNELKŰL, *Isten kedvében lenni*: a' *Vallásbéli Hitre viszed*, (o) *reverte folium!* V. Nem tudod ez arántis a' Sz. Irást: *hogy Isten, mind Tudosnak, Tudatlannak*, VILAGOS *utat mutatott, az igasságh ismeréttre.* Nem

(i) *Bernh serm.* 22. *in Cantic.*
(k) *Sid.* 11 6.
(l) *Rom.* 10. 10.
(m) *Kal. lib.* 4. *c* 1. *pag.* 372.
(n) *A Pag.* 227. *ad* 288.
(o) *Supr. fol.* 149.

(p) Esa. 29. 10. 11. 12.

Nem ugy vagyon, tanuld megh: (p) *Béboritott* ISTEN *titeket álomnak lelkével.* A' PROFETAKNAK SZEMEKETIS BEFEDEZTE. *Bé-pecsételtetet levél ez; mellyet ha az* IRAS-TUDONAK *adnak az olvasásra, ezt mondgya:* NEM OLVASHATOM EL. *Ha az* IRAST-NEM-TUDOVAL *olvastatyák, ezt feleli:* NEM TUDOK IRAST. Ne kábálkodgyál ez után effélét! VI. Pthrűsógetés ezis, s-zabparlás, a' Magyar Reformatusok előt: Hogy à Te Ecclesiád, (mert ezt csusztatod bé) *Christus Urunktul fundaltatott, s. az Apostoloktúl épittetett.* Ha ebben igazatt mondasz: mond Tiéidnek, az' odafel emlitet (q) *Christus* Vallását, (*Religiod* ellen) s-bár csak a' két Apostolok, Szent (r) *Péter*, s-(s) Szent Pál Tudományát; elláttam ugy, nyertes lész! VII. Miért adtz *lelki Pásztorokat Világh végeigh a' Te Gyűlekezetednek?* Nagy Haris vágy itt, Te, kit a' maga szava-is szokott el-árulni. Latom én a' (t) *szódat*, (hogy sokakat csábithass) *lakobé-vá akarnád tűntetnj.* Nem lehet; mert, e' kezek *Esau-é*: (u) *Világh végefelé, a' Papoknak*, (érti a' TiRendeteket) *minden ékességek, el-temettetnek; mert, nem lesznek oltárok, s-a' Szent Hellyekis űressen maradnak.*

(q) Fol. 10
(r) Supr. 4. &
(s) Supra fol. 5.
(t) Term. 27. 22.
(u) Acost libr. 2. de temp. novis. c. 15.

radnak. Kérlek hát, ne mondgy, meghitiletre valo dolgot! VIII. Be, szőrnyű boszszuságh az Isten levele ellen ezis: hogy *a' kézrűl kézre ádatott Tudomány ellen Vetekedőket, kárhoztatod! Mit vétet néked* (x) *a' szajban, s-szivben adott Isten Tudománya?* Bizony, (y) *megh itil* amá nagy napon a' Sz. Irás! mennyej Császár levele, s-igy kel tisztelned! Sokszor fűletekben prædikállot már ez: (z) *Elégh mi nékünk megh maradnunk, Christus. s-az Apostolok Tudomániaban.* Miért gondoltál hát ki, idvességre vezető más *nem irott Igiket?* IX. Nagy méltatlan tartod, *ragadozo Farkasnak, s-Hit arulónak azt; ki a' kézrűl kezre adatot Tudomanyban*, viszszás. Ha lelked ismériti megh-győzőt volna, nem ugy, hanem igy szollanál: (a) *Az Evangeliumban, ki ki megh-találhattya lelke idvességét. De ma, el badgyák azt az Emberek, s-a' Traditiokhoz folyamodnak; melyek inkáb Isten becstelenitésére, hogy sem dicsiretire, a' lelkek veszedelmére, hogy sem idvességére, tartoznak.* Isten becstelenitését fáilalni, s-a' lelkek veszedelmét sainálni, Farkás-bűrben öltőzésé, a' vagy Hit árulás? Magatoké nevez

(x) Törv 30. 14.
(y) Ioan. 12. 48.
(z) Iacob Faber Stapul. in cap. 16. Rom.
(a) Onus Eccles. cap. 14. §. 7.

(b) A ven in praef l. 6. Anna Bojorum. p. 604.

vez Titeket *Farkasoknák*; Hallyad: (b) *Holot a' Romaj Pápának, ily nagy hatalma vagyon: ennyi soc aratása, miért hát hogy nem aratt? miért nem legeltet, holott, ennyi iszonyu Iuhok vesznek el éhvel? Miért bizza* FARKASOKRA, a' BARANYOKAT? &c. Rekezd e *Farkasokat* is külön seregben: haminket azoknak mondasz; nézzük komor szemmel egy mást! De ki látta, hog' a' Farkas a Farkast tépie? (hanem ha véresülésekor) Talám job, hogy Bárányok lesznek a' Calvinisták! ugy osztó, a' Farkas kaszát nékiek vetheted! Az *Hit árulás*ból, kisüvegében tóttek tetteres bokrétát; csak (c) *most* vala szó felőle. Ezeket hallván, nem irtozol méghis Vallásodtúl? De mit mondgyak? Talám megh-esküttöttek Tegeda' szókás szerént, elébbi Vallásodnak *Abjurálására*? Bizony ugy is lehet. Mert, ez azü *Formárá-jok*: (d) *ugy legy Pápistává, hogy az elébbi Eretnekségedellen, megh esküdgyél.* Vaiki sok Ezer el hajlot Cálvinisták, nem maradtak volna megh eddigh a Romai Vallásban, ha ez nem volt volna! De én, fellyeb viszem ennek okát: hogy a' Vallásábúl ki csak pont, s Pápistává lőt *Evangelicus*, nem térhet

(c) Supra Num. 6.

(d) In Professi. Fidei Menach. Burdegal.

térhet vissza, elébbi Vallására. Mert: (e) LEHETETLEN, *hogy, ha kiegyszer* MEGH VILAGOSITTATIK, &c. s EL ESIK &c. *hogy* MEGENT MEGH UJIULYON A' MEGH TERES ALTAL. Ugy megh-vonsza ám Isten affélé-túl kegyelmét! illyen szórnyü megh-átalkodástul, mind megh ohadtad volna magadat, s ez sárban valo keverődzéstül! Ha penigh semmi uton módon, el nem vethetted volna rulad a' Patert!; tréfálóttál volnál igy: *Ugyan Papistává legyek? Noszabát, bocsássátok megh-jo Páterek az én bűneimet!* Ha magokat erre kötelezték volna; erreis igy szólhattál volna: oh jo Páterek! oly bűnt cselekedtem én, melyet Ti, *soha megh nem bocsáthattok*. Mert én, *Papot*, (s *Jesuitát-is*) *vertem*. Ez énnékem, megh bocsáthatatlan vétek volna a' ti Seregetekben. Mert a' Pápák adták ezt ki: (f) EN KIVÜLEM SENKI MEGH NEM BOTSAT HATTYA ANNAK BUNET, a' ki PAPOT VER, a' vagy MEGH VERT. Hogy mehetnék hát En ugy a' Pápához, holott sem költségem, sem eröm? En bizony itthon maradok, s Pápistává sem leszek!

(e) Sid. 6. 4. 6.

(f) Greg. Decr. lib. 3. tit. 5. c. 9. Caus. 2. q. 8. c. 8. N. B.

EL-

EL-HAI. PAPIST.

OH Uram, s. Teremtőm! bejo volt volna mind ezeket okos gondolkodásra bocsátanom! s efféle Tudatlan *biyonytalanságot* nem kővetnem: (g) *Iob à Papás Vallásban, hogy sem az Evangelicusokeban lenni; mert, könnyen meg tanulhatni à Papisták kózt az igasságot, tudni illik*, ha űis azt mondgya, à mit à Pap mond; ellenben: ha tagadgya azt, à *mit à mit* à *Pap tagad*. Bezzeg most szivem szerént bé vennem ám amazt: (h) *Az Hit, nem Emberi okoskodáson épittetik; hanem, az élő Istennek szaván*. Oh mely Lelkem szakadva ohaitom ezt: (i) *Kik az Apostoli Tudományon kivűl, mást bé hoznak*; ERETNEKSEGET *cselekesznek*. De, (k) *Lelkemig ére az ár viz*; mert, igy ámita à Pápista Oktato: Hogy; à LUTHER, s CALVINISTA GYŰLEKEZET, NEM IGAZ ECCLESIA. Ezis volt, NEGYEDIK OKA; Hitem változtatásának. Ennek, ily elől járo beszédet csinála: (l) *Igazán irja* (m) *Szent Agoston*, és *Cyprianus Martyr*; *hogy* Isten, annak Attya nem lehet, à kinek nem Annya az Eccle-

(g) *Greg. de Val. in sua anal. pag. 207.*

(h) *Kal. lib. 3. cap. 2. Sect. 2. pag. 94.*

(i) *Theoph in Ep. ad Rom. cap ult. pag. 67.*

(k) *Solt. 69. 1.*

(l) *Fol. 50*

(m) *Aug. libr. 4. de symb. c. 10. 13. Cyp de Unit. Eccl. num 20.*

Ecclesiá. *Es*, valamint *à* Noë bárkáján kivűl, senki meg nem tartatott: ugy az Ecclésián kivűl, senki nem idvezűlhet. *Christus Urunk*: (n) Pogánynak mondgya, valaki meg veti az Anyaszentegyház egygyességét, szo fogadatlan szakadásával. *Mivel azért*, (o) az Ecclesia Christus Teste: *valaki az Ecclesián kivűl vagyon, annak Feje, nem lehet à Christus. Tehát, valamint kerűllyűk kárhozatunkat, ugy kelkerűlnűnk az Hamis Ecclesiának szővetségét.*

(n) *Matt. 18. 17.*

(o) *Eph. 1. 22. 23.*

ERŐS CALVIN.

MEgis vádoloja vagy à *Cálvinista* Gyűlekezetnek, hogy *nem igaznak* mondod? Szélnek bocsátando rothadt szavaid vadnak: (p) *Annak kel meg probálni à dolgot, ki valakit vadol*. Ludas Ember légy őrőkké, ha ezt meg nem mutatod. Mind magad Vallása becstelenitésének vagy Kovácscsa, hogy ezeket mered is emliteni. Mert én azokat, igy verem torkodban: *Valamely Ecclesiának éltető Teje meg veszet; nem lehet az, jo Táplálo Anya. De à mely Gyűlekezetet Te alattomban, à Cálvinistákkal szerettetni akarsz, annak*

(p) *Pazm. Refutat. Antilog. Hyperasp. c. 1. pag. 10*

nak éltető Teje meg veszet. &c. Azt akárnádé mégis velünk szoptatni? Nem nyalhattyuk, nem, édesdeden kivül az üveget, mert nincs jo Tei, Csecsiben. Dél szinben fénlik ez első; mert én, nem megyek ollyan Anyához, kinek Csenevész emlője után, el szakaszkodgyam. A'másik ága, igy világol előtted: (q) *Ki nem láttya, melly beteg az* ECCLESIA? (*Romait* ért raita; mert à Cálvinisták Gyülekezete felől igy szoll: (r) *Az Hittül szakadtak, nincsenek az Ecclesiábul*) *mivel*; ANYANAK *kellene lenni, de* NINCSEN TEIE. Felelek, à két Iambor Attyák, nem szoltak ily száraz Daikai emlőrul! Nyilván nemis; mert Szent Agoston: (s) *Minden Hivőkbül, állattya lenni az Igaz Ecclesiát.* Cyprianus penig, (t) *ki rekeszti onnan az Hitetleneket.* Ez igy lévén; nosza tanies meg: à Te Ecclesiád állé csak *Hivekbül*, s à Cálvinistáké *Hitetlenekbül*? Enis meg mondom oszton: hogy à Cálvinistáknak, *nem Attyok az Isten.* A' *Noe Haioiának* hadgy békét! Nem megyen à Te Ecclesiád oda; hanem, ha jol meg szappanozza magát. Mert ugyanis, effélék maradnak abban megh: (u) *Mint á Noë Hajoia gyalult deszkábul vala*

épitve;

(q) *Bellar tom. 6: oper. Con. 42. Col. 503.*

(r) *Idem libr. 3. de Eccl. cap. 5. § 1.*

(s) *Aug. Tom. 8. in enar. Psalm. 56 in Pr.*

(t) *Cypr. Epist. 55. Sect. 8.*

(u) *Thom. Aquinas in Comm. 1. Petr. 3.*

épitve; igy az Ecclesia, SZENT *Emberekbül áll.* Te penig, által oltód ezt, igy tanitván: (x) *Nem csak à választattak; hanem,* à MEG-VETTETTEKIS, *az Ecclesia Tagjai lehetnek.* Nincs kedvem afféle Hajohoz, melyben affélékis évezkélnek. Mert, ki tudgya, ha à vizben csuppannak, engemis utánnok rántnak. Azonban, akarnám eztis tudni; mit értesz ezen: hogy à *Noe Bárkáján* kivül, *senki meg nem tartatott?* Talám ezt: *hogy senki nem idvezült?* Nem okossan itilsz! Hallyad: (y) *Hihető dolog, hogy à kiz ózőnben meg holtak, nem mind* kárhoztak el. Ha ugy, à Te Bárkádban kötve szorultakatis, nem vethed hát mind Pokolra! Kivált képpen, hogy ezt hellyén hadgyák: (z) *Azt mondgya Alphonsus de Castro, hogy az Hittül szakadtak, az Ecclesiábul valok.*

Sz. (a) *Matthe* hellyét, most emlegettyük vala. A' Szent Páltul citált könyvis, (b) most vala kéznél. Mi haszna erről már, tőb szott száporitani? Alattomban valo nagy ravaszság tüled, s az Egygyügyüeknek csalogatása; hogy ez utolso Helybül, az *Anyaszentegyház* nevezetit, à te Római *Ecclesiádra* viszed. Ez annak magyarázattya: (c) A' *Christus*

(x) *Bellar libr. 3 de Eccl. & Concil. c. 7. §. 1.*

(y) *Rup. fol. 82 b. Hieron. Tom. 4. fol. 92 b.*

(z) *Bellar libr. 3. de Eccl. cap. 5. § 1. c. Non affer caus. 24. q. 1.*

(a) *Supra fol. 167.*

(b) *Supra fol. 184. Et: 168.*

(c) *Aug. in Psal. 92.*

ſtus Fünek Teſte, az Eccleſia; nem az, melly, EZ HELYEN *vagyon; hanem, melly è* VILAGON *el ſzélledet, és jó vendőbenis, hiſzen à Chriſtusban. Edgy ſzoval:* à SZENTEKNEK *Serege* El állottál Te è vallás mellől, mert igy hiſzſz: (*d*) Az *az Eccleſia, mely igazgattatik à Chriſtus Vicariusſátul, à Romai Pápátul.* Ha csak az; nem volna ugy è *világon el ſzélledett*; mert à Pápának Hatalma, nincs mindenűt è világon. Ezis nálad lakik: (*e*) *Hamisság az, hogy az igaz Eccleſia, csak à válaſztottaknak, s meg igazultaknak Gyűlekezete legyen.* Há ez, hamiſság; nem igazán mondgya hát Szent Agoſton: hogy à *Chriſtus Telte,* à SZENTEK *Serege.* Avagy, ha ű igazat beſzél; nincsen à Te Eccleſiádnak ez helyhez közi; mert, la hogy à Te Gyűlekezeted, nem *Szentek* ſeregébűl áll! El kel hát azt távoztatni, mint ſzoktuk kárhozatunkat kerűlni. En azt akarnám, bizonyos *Syllogiſmusban* ſzednéd mondáſodat!

(*d*) *Bellar libr.* 3. *de Eccl. & Conc. cap* 2. §. 9.

(*e*) *Pazm. lib.* 8. *Hod cap.* 2.

EL=HAI. PAPIST.

MEg cſelekeſzem aztis; s im, igy bizonyítom meg, hogy à Cálviniſta Gyűlekezet,

lekezet, nem igaz Eccleſia: (*f*) *Lehetetlen, hogy az à Gyűlekezet, Chriſtus Eccleſiája legyen, melynek az Apoſtolok idejétul fogva,* minden űdőben, *Tanito Doctori, Páſztori, Gyűlekezeti nem voltanak.* Mert Szent Pál, Világos ſzokkal irja, hogy; (g) *Iſten az Eccleſiában, ſzintén addig, mig minnyájan eleiben megyűnk, Tanito Doctorokat; és Páſztorokat tart, kik épicsék, és őrizzék az Eccleſiát. Azon kivűl,* Szent Pál *irja; hogy,* (*h*) *Hit nem lehet Pradikállás nélkűl, és Iſtentűl küldetet lelki Páſztorok nélkűl: Tehát, az hol Hit vagyon, Tanitoknak kel ott lenni. A' Chriſtus Eccléſiája penig, Hit nélkűl nem lehet; Tehát ſoha Tanitok nélkűl ſem maradhat. Végezetre,* ű *maga Chriſtus azt igiri; hogy* (*i*) *ſoha à Pokol erőt nem veſzen az* ű *Eccleſiáján. Nagy erőt venne penig, sőt ollyat, kinél nagyobbat nemis vehetne, ha minden Tanito Páſztorit el fogyatná az Eccleſiának; ha Iſten Igijének birdetésétűl, Kereſzség ſzolgáltatáſtul,* Ur-Vacsora *oſztogatáſtul, meg foſztaná. Azis Szent* Pál *ſzava; hogy* (*k*) *mind addig marad az* Ur Vacsora *oſztogatáſa az Eccleſiában, mig el jű Chriſtus az Itiletre.*

(*f*) Fol. 51. 52.

(*g*) *Ephes* 4. 12.

(*h*) *Rom.* 10. 14. 17.

(*i*) *Matt.* 16. 18.

(*k*) 1. *Cor.* 11. 26.

ERŐS CALVIN:

HA csak illyen *Argumentum*ot hozott à te Csábitod Romábul, még ez előt el nem bujnak à Calvinisták. *Kik* à MAIORT it, semmire kellőnekis mondgyák. Mert annak, ugy volna ereje; ha MINDEN IDŐBEN, s MINDEN HELYEN, Elő nyelvekkel oktathatnanak; s szem eleiben akadhato Gyűlekezetet szemlelhetnének à Tanitok De az, nem lehet. Mert, vallyon s-ki volt Tanitoja az Anyaszentegyháznak, à (l) *Cainiták* űldőzésében? *Ki* volt *Doctor*, Ur *Chaldæaban*, holot még (m) *Abrahamnakis*, része volt az Idegen Istenek tiszteletiben? Ki volt mindenkor Oktato az *Ægyptum*i inségben, mikor az (n) *Ecclesia* à Pogányok Bálványozásában léledzék? (o) *Eli* Pap ideiében, ritka valá az Isten beszéde. Az ű Pap-fiai, (p) *Beliálnak szolgálnak vala*. Saul idétt, (q) *nem gyakor* járások volt à *Papoknak*, *à frigy szekrényéhez*. Ha mindenűt sarkadat kellene nyomdosnom, igy szolnék it: *Az az igaz Ecclesia*, (Te Cerebrumod szerént) *melynek* MINDEN IDŐBEN, *Tanitoi vad-*

(l) *Genes.* 4. 26.
(m) *Iosue* 24. 2.
(n) *Ezech* 20. 7. & 23. 3.
(o) 1. *Sam* 3. 1.
(p) 1. *Sam* 2. 12.
(q) 1. *Cron* 13. 3.

vadnak. *De, à Romai Ecclesiának, nem mindenkor lesznek*. Mert: (y) *Az Antichristus idejében*, (nincs még ez idő meg, à Pápistáknál) *oda leszen à Romai Hit*. Egy szoval: (s) *A' Clerusnak szolgálattya, eltemettetik*. A' *Conclusio* ki hozásában, Te bőlcselkedgyél már! Efféle dolgokrul eleget szollánk (t) *fellyeb*; ne resteld viszsza forgatni; hogy, sem à kőltséget, sem à kőnyvet ne őregbics.

Valamenyi Szent Irási *Locusokat* emlegetz, mind vérét vévők most, azok balmagyarázásának. Az (u) *Ephesusi* hely, nem Tiéd lűn. A' (x) *Romat* levél, most vűn világosságot. Szent (y) *Matthe* irása, bűvőn fel fedeztetèk. A' (z) *Corinthusi* Szent Helyis, nem marada el. A' MINORT akarnám havilágositanád!

EL-HAI. PAPIST.

VGy tűndőklik az, mint à Nap. Mert: (a) *Tagadhatatlan igasság az, hogy Luther előtt, Ezer esztendőnél tovább, egy Doctora, Lelki Pásztora, és Tanitoja, nem volt à Lutherista vagy Cálvinista Vallásnak*. *Mert, ha minden nemzetségek, Tartományok, Városok Historiáit, minden Egyházi Doctorok irá-*

(r) *Lyran in Comm Psal.* 101. *fol* 237. *Autor Oneris Ec. c.* 44. §. 2.
(s) *Acost libr.* 2. *de temp. nov cap.* 15.
(t) *Fol.* 173. 174. 175. 177. 180.
(u) *Supra fol.* 187. 188.
(x) *Supr. fol.* 178. 179. 180. 181.
(y) *Supra fol* 271. 272.
(z) *Supr. fol.* 183.
(a) *Fol.* 52. 53.

sit által olvassukis, sohult egy Embert nem találunk nevezteteni, ki illyen Hitben és Vallásban lőt volna, mint à Lutheristák, vagy Cálvinisták. Ha külömben vagyon; bár csak EDGYET *nevezzenek,* QVIS? UBI? QVANDO? *Ki volt, Hol volt, Mikor volt, à ki illyen Tudományt kővetet?*

ERŐS CALVIN:

IGyis à lépben vered magadat. Mert, ha *Luther elöt, Ezer esztendőnél tovab, csak egy Doctora sem volt* à Cálvinista *Vallásnak*; tehát à kővetkezik: hogy *volt valamikor az előtt.* De, hogy valamit mondasz, mind benne maradgy; im én, à Keresztyén Magyarok kedvekért, fel veszem à Cálvinisták *Helvetica Confessioiát*; s-meg mutatom, annak, *Luther* elöt valo feles számu *Doctorok* irásibul, tűndőklő igasságát. Keresd utánnam bár à *quist, ubit, quandót.*

I. Az *Helvetica Confessio* igy vall: *(b) Hiszszűk, hogy à Szent Irás, (c) magátul is elégséges méltoságu, és az nem fűg az Emberektűl.* Luther előtt ezt, igy erőssiték: *(c) A' Szent Irásban valo Szent kőnyvek, magokban hitelesek; ugy hogy, semmi Emberi erőssi-*

(c) *Helv. Confess. Artic.* 1. *pag.* 19. *Patakini* 1654. *edit.*
(c) 2. *Tím* 3. 16.
(c) *Autor Oner. Ec. cap.* 1. §. 1. *qui Episc. Salisburg & Chem. à suffrag. fuit. An.* 1515.

erőssités nélkűl ne szűkölkődgyenek. A Te Uj Vallásod penig ezt, igy rontá: *(d) A' Szent Irás, az Ecclesiátul fűg.*

II. A' Cálvinista Hit, ez: *(e) Vallyuk, hogy à Szent Irásban, tellyessen meg vadnak irva, valamellyek tartoznak, mind az Idvezitő Hitre, s-mind az Istenes Szent életre.* Ezt Luther előt joval-is, igy igazlák: *(f) A' Szent Irásban, à Lelki Vitézeknek, minden fegyverek meg találtathatik.* Ez ellen, Ti hozátok bé ez Ujságot: *(g) Sok dolgok nincsenek à Szent Irásban, mellyek az Hitre szűkségessek.*

III. Vallásunk ezt tartya: *(h) Vallyuk, hogy à Szent Irásbul kel meg tanulnunk, à Tudományoknak meg probálását, és à tévelygéseknek meg vetését.* Ezt, Pápa erőssité: *(i) A' Szent Irasbul, minden Ember, egész, s-erős* REGULAT *vehet.* Ez Ujság, megént el bontá: *(k) Nem igazgato* REGULAIA *à Sz. Irás, à szakadásoknak.*

IV. Ily *Credoban* vagyunk: *(l) Hiszszűk, hogy nem szűkségessek, az Apocryphus Kőnyvek, az Hit méltoságának meg erőssitésére.* Edgy régi Papistais, bottyát, igy

(d) *Bellar Polit. An.* 1590. *lib.* 4. *de Ecc. cap.* 2. §. *Secunda.*
(e) *Helv. Conf ib.*
(f) *Iustus Orgelitan circa An.* 540.
(g) *Coster in Ench. pag.* 47. *Ann.* 1582.
(h) *Helv. Conf ibid*
(i) *Clem.* 5. *Ann* 1305. *ex Epist. c. Relatum. dist.* 37.
(k) *Gregor. de Valent. Ann.* 1590. *libr.* 5. *anal. fid Cath. cap.* 4. *pag.* 31. (l) *Hélv. Confess. ibid.*

veté honalunk alá: (m) Az *Isteni méltoságu könyveket, meg kel választani az Apocryphusoktul.* E' szépedgyességet, mind el bontá, ez Gyűlés: (n) *Valaki Canonicus Könyveknek nem tartya azokat, mellyek vadnak à Vulgata Bibliában: átok legyen!*

V. A' *Protestansok* igy Protestálnak: (o) *Nem ismérjűk, az Irásnak tőkélletes magyarázattyának lenni, à Romai Ecclesiának értelmét; hanem azt, mely, ugyan azon Szent Irásbul hozattatik ki.* Szintén ezt vallya ezis: (p) *Az Isten Igijének edgyik hellyét, à másikbul kel világositani, nem à* GLOSSAK *bul, vagy* PATEREK*bűl.* Mind fel forditá ezt, è nyár vesztő Ujság: (q) *Az à Szent Irásnak igaz értelme; mellyet à Romai Ecclesia, ért.*

VI. Igy mozdittya dolgát à Confessio: (r) *Annyiban veszszűk bé, à Gőrőgh, s Deák Attyáknak, és à Conciliumoknak magyarázattyokat, menyiben edgyeznek à Szent Irással.* Cálvinistává Iót it, ezis: (s) *Azoknak à Conciliumoknak s. Doctoroknak kel helyt adni, kik azt szollyák, à mit Isten szollot; Mert, nem Ecclesiában, sem Conciliumban*

(m) *Hugo de S. Charo, Circa An.* 1240 *in Prolog. Postil. sup lib. Iosuæ*

(n) *Conc Trid. An.* 1537. *Sess.* 4.

(o) *Helv. Conf art.* 2. *pag* 27. 2. *Petr.* 2. 20.

(p) *Iohan de Vessal. Concion. Wormat. Circ An* 1404.

(q) *Greg. de Valent. An. ut supr. Disp* 1. *q.* 2. *de obj fid.* §. 36. (r) *Helv. Conf art* 2. *pag.* 28. *Esa.* 8. 20. (s) *Iohan Wessel Gron. An.* 1455. *in lib. cui tit. Farrago,*

umban, hanem, Istenben hiszűnk. Megh irigylé az Emberi találmány ezt, i-igy szaggattya: (t) *A' mely Conciliumok à Pápatul meg erősitetnek; nem tévelyednek azok el.*

VII. Igaz Tudományok à Cálvinistáknak, ez; (u) *Nem szenvedűnk az Hit dolgában más Itilő Birot, hanem, à Szent Irásbul szollo Istent Birállynk meg.* Ez aránt mi Barátunk ez: (x) *Mint edgy Itilő Biroval, ugy élűnk à Szent Irással az Idvességh dolgában.* Az Uj konkolyt, igy hintik: (y) *Nem lehet à Szent Irás, az Hitben valo Controversiáknak Birája.*

VIII. Illyentis végezének az *Helveticusok*: (z) *Meg vettyűk az Emberi találmányokat, mint nem Apostolok hagyományit.* Melléiek álla ez: (a) *A' Papoknak, nem kel Uj Tőrvényt szabni; hanem, csak az Evangeliumot tanitani.* Mind el vágá ez: (b) *Még à Traditiokatis, Isten igije gyanánt tartyák à Pápisták.*

IX Oltalmazzák à Cálvinisták ezt: (c) *Vallyuk, hogy az Isten, semmi képpel ki nem ábrázoltathatik.* Meg vettyűk azért, à *keresztyéneknek fa képeket.* Io Tanunk ez aránt

(t) *Bellar libr.* 2. *de Conc. cap.* 2. §. 2. *Ann: ut supr.*

(u) *Helv. Conf. art.* 2. *pag.* 29. *Ioan.* 12. 48.

(x) *Clem. Alexand Alex lib.* 7. *Strom. An.* 200.

(y) *Greg. de Valen. in anal. lib.* 5. *cap.* 1. 2. *An. ut supr.*

(z) *Helv. Conf. art.* 2. *pag.* 31.

(a) *Ioann de Wessal. ut supr.* (b) *Bellar. lib.* 1. *de Sacram in gen. c.* 14. *An. ut supr.* (c) *Helv. Conf art* 4 *p* 37. *Deut.* 4. 12.

aránt ez: (d) *A Moses irása szerént, sem Embernek, sem egyéb teremtett állatnak képében, nem jo Istent ki raiszolni,* De ez, Uj találmány: (e) *A' mely tisztelet tétetik à Christus képének, ugyan azon kivántatik magának a Christusnak.*

X. *Reformátusok* Vallása ez: (f) *Nem hijuk segitségül à mennyei Szenteket, sem ůket az Egben Szo szolloinknak nem ismérjůk, mert, elégséges minékůnk à Christus.* Ezis miénk volt Luther előt: (g) *Christus az à Pap, ki bé ment à belső Sátorban, és csak egyedül ů esedezik mi érettünk, azok kőzzül kik testet viseltenek.* Ez, csak nem réghi tojás: (h) *A' Szentekis mondatnak kőzben jároknak, Isten, s. azok kőzőt, kikért ůk esedeznek.*

XI. Igyis menték magokat az *Helveticusok*: (i) *Nem emlekezůnk à meg holt Szentek felől gonoszul; hanem, tisztellyůk ůket; nem imádásnak, hanem, tisztességes emlekezetnek tiszteletivel.* Iavallá Luther előt ezis dolgokat: (k) *Az Istennél lévő Szenteket tisztellyůk, de segitségre ůket nem hijuk.* Ez Ujito penig, eszt veszte kőzőttők: (l) *Hellyessen hivatnak à Szentek segitségre az Elöktül.*

XII.

(d) *Clem. Alex. lib. 1. Strom. Ann. ut supr.* (e) *Concil. Trid Sess. 25. Ann. ut supr.* (f) *Helv. Conf. art. 5 pag. 45. Act 4 12.* (g) *Hinc. Episc Remensis in Epist. ad Hincmar. suum Nepot. cap. 25 Circa An 800.* (h) *Bellar libr. 1. de Beat. S. cap. 20. An. ut supr.* (i) *Helv. Conf. art. 5. pag. 47.* (k) *Arn. lib. 3 advent p. 101. An. 400.* (l) *Bell l. 1. de Beat. S. c. 19. An. ut supr.*

XII. Ekképpen ir à *Confessio*: (m) *Nem hiszszůk, hogy kellene imádnunk à Szentek tetemit.* Luther előt, ugyan ezen dolgot tévék fel: (n) *Meg vettyůk, à Szentek Teteminék imádásit.* Ezt nem régen, igy tőrlék el: (o) *Mi à Szentek Tetemit tisztellyůk, s. csokollyuk, mint à mi Patronusinknak Szent Zálagit.*

XIII. Jllyen *Credois vagyon à Calvinisták* kőzőt: (p) *A' Szentekre valo eskůvést. nem javallyuk.* Io ideijén vélek edgyůt, ezis igy vallot: (q) *Meg tiltotta Christus à Teremtett állatokra valo eskůvést, hogy à Teremtőnek tiszteleti, ne vitetnék à Teremtet állatra.* E' szép vetést, mind el gázlá ez: (r) *Fogadást tehetůnk à Szentekuek, s. azokra eskůdhetůnk is.*

XIV. Illyen vallásokis vagyon: (s) *Hiszůk, hogy semmi szabad akarat nincsen à jora, az Ujionnan nem szůletet Emberben.* Ezt tapogatta Luther előt ezis: (t) *A' szabad akarattal nem jol élvén Adám, mélységes vétekben esék, honnan semmi uton fel nem kelhete; hanem, à Christus kegyelmébůl emelteték fel.* De ennek, igy állanak ma az

(m) *Helv Conf. ib.* (n) *Syn. Francof. auspiciis Carol. Magni. An 794. habita Ex libr. 1. de Imag. cap 18,* (o) *Bellar lib. 2. de Reliq. & Imag. cap 2. Ann. ut supr.* (p) *Helv. Conf. ib. pag 49. Deut. 10. 20.* (q) *Innoc. 3. Ann. 1177.*

c. *Et si Christ. de Iureiur. ex Hier.* (r) *Bell. l 3. de cult. S. c. 9. §. 2.* (s) *Helv: Conf. art. 9. p. 71. Ioan. 8. 34.* (t) *Inn 1. Pont Rom. in rescr. ad Ep. Conc. Car. tom. 1. Conc. p. 544. An. 401.*

az Ujitok ellene: (u) Az eset után, vagyon Emberben szabad akarat, à lelki dolgoknak végben vitelére.

XV. Eztis, egyenlő szivel hiszik: (x) Vallyuk, hogy Isten örőktül fogva, el válaztotta à Szenteket az Idvességre, szabad akarattyábul, s. csupán valo kegyelmébül, minden Emberi tekintett kivül. Szintén ezt vallotta ezis: (y) Nem az Hitért, vagy valami érdemért választot el Isten; hanem. az ű ingyen valojo voltábul, hogy jok lennének az Emberek. Ezt nem régen igy tapodák el: (z) Senkit Isten el nem választot; hanem, à jo cselekedetit nézte.

XVI. Effelétis bátran merűnk állatni: (a) A Christus, nincs è világon, Emberi Természeti szerént. E' vallástul, è sem fél: (b) Nincsen mostan Christus, Teste szerént mi velűnk. Az Ui Vallás, éppen el bontya ezt: (c) A' Kenyérnek állattya, Christus Testének állattyává változik.

XVII. Eléb mennek Vallásokban; s igy szöllanak: (d) Azt tanittyuk; hogy à Tőrvény, nem à végre adattatott az embereknek, hogy annak megh tartásábúl, igazittatnának

(u) Bellar lib. 6 cap 10. 11. 12. Ann. ut supr.
(x) Helv Conf. art 10. pag. 75 Eph. 1. 4.
(y) Petr. Lom. An. 1120 1. sent. dist. 41. lit. A.
(z) Greg. de Valent tom 1. disp 1. q. 23. punct. 4. §. 3. col. 524.
(a) Helv Conf. Act 3. 21.

(b) August. tract. 50. in Ioh. Ann. 400. (c) Concil. Trid. Sess. 13: cap. 4. Ann. ut supr. (d) Helv. Confess. Art. 12. pag. 105. Rom. 8. 3.

nának megh; mert azt, bé nem tölthettyűk. Ezekis vélek tartyák. Eggyk: (e) Senki, megh igazulására, à Tőrvényt bé nem töltheti. Másik: (f) Senki à Tőrvény által megh nem tartatik, hanem, csak Hit által. E szép eggyességet, hamissollya ez: (g) Hamisságh azt állatni, hogy Ember, az Istennek Tőrvényét be nem tőltheti.

XVIII. Igazat hittek ebbennis: (h) Hiszszűk, hogy à mi Attyainknak, volt à Prophéták irásiban Evangeliumok, mely által idvességeketis nyerték, Hit által à Christusban. E Vallással, már az előt, egygyűt űlt ez: (i) A' Christusban való Hitnek általa, azokis idvezűltenek, kik minek előtte el-jüne Christus Testben, már az előt Hitték az ű eljő vetelit. Mert ugyan azon Hitek volt nékiek, minémű nékűnk. E szép Világoskodó Gyöngyőt, bé-kené ez: (k) Poklokra szállot Christus, hogy onnan à Szent Attyàknak lelkeket fel hozza.

XIX. Ellene mondhatatlanképpen vallották eztis: (l) Nem tartyuk szűkségesnek, hogy valaki, bűnének bocsánattyáért, vétkeit à Papnak megh vallya, à Pap fűlében

(e) Olym Comment in Eccl: Salam. Hic, fuit Decanus Constant Cir. An. 570.
(f) Smar. Abbas Ang. circ. An. 990. in 21. Ioã.
(g) Coster in Ench. cap. 6: p. 244. An. 1582.
(h) Helv. Conf. art. 13. pag. 111. Act. 15. 11.

(i) Lomb lib 3 Sent. dist. 25. lit. A. An. ut supr. ex Aug. Ep. 51. ad Opt. (k) Bellar, lib: 4. de Christ. cap. 16. An. ut supr.
(l) Helv. Conf: art: 14: pag. 121: Psal: 32: 5: 6:

lében sugván azokat. Jo-eleve, Társok volt ezis: (m) *Nem kénszeritelek arra, hogy Te, az Embereknek vétkedet ki nyilatkoztassad. Isten à lelki-orvos, ů néki mutasd megh, lelki-sebedet.* Az után csirázék ez: (n) *Minden halálos vétket, előlkel à Gyonásban szàmlálni à bůnósnek, hogy azokat megh-vallyá à Papnak.*

XX. Méltán szollottak igyis: (o) *Kárboztattyuk à Pápának, à Poenitentiarul való béres Tudományát, és az ů kereskedését.* Csak kevés idővel Luther előt, ezis kikele az igaz ůgy mellet: (p) *Nagy vètket cselekedék Xdik Leo Papa, hogy à bůn-bocsánatot, pénzért hadgyá osztogatni.* De ez éllen, illyen Ujitás lůn: (q) *megh kel à keresztyéneknek tartani, az indulgentiákkal valò élést az Ecclesiában.*

XXI. Nem tetzet ez, à Confessionak: (r) *Nem javallyuk azokat, kik az ů cselekedetekkel, alittyák, hogy eleget tehetnek az ů bůnókért.* Ezis megh vetette: (s) *Ha szintén megh nyúzodis magadat, de, mégh sem tehetz eleget bůneidért.* E' penigh, mind mást ujita: (t) *Ez Ember, eleget tehet az ů bůneért.*

XXII

(m) Chry. Homil: 2. in Psal. 50 An. 500. (n) Con Trid. Ses. 14. cap. 5. (o) Helv Conf: Ib. pag. 129. Act. 8. 20. 21. (p) Iacob August. Thuanus Parlam. Paris. Assessor lib. 1. Hist pag 7. edit. offenbach An. 1515. (q) Con. Trid. Ses. 25.

(r) Helv. Conf. Ibid pag. 131. Esa. 53. 5. (s) Bern. Serm. 38 in Cant. An. 1001. (t) Bell. lib: 4. de Pœnit. cap: 1. An. ut supr.

XXII. Ezis Calvinista Vallàs: (u) *Tanittyuk és hiszszůk, hogy à Bůnös Ember, csak à Christusban való igaz Hit által igazittatik megh; nem à Törvénybůl, vagy valami cselekedetbůl.* Nem irtózott Luther előt ettůl ez: (x) *Nē jó cselekedetek bůl igazulunk megh, hanem, Hit által.* Az után furá, e' szokatlan Vallás bé, magát: (y) *Nē elégséges az Hit, à meg igazulásnak el nyerésére.*

XXIII. Ehez ragazkodnak az Helveticusok: (z) *Vallyuk, hogy az Keresztyéni Hit, nem vélekedés, avagy Emberi bitel; de erős Bizodalom; moly, meg fogása az Isten igiretinek.* Ugyan è volt kedves Luther előtt: (a) *Az Hit, nem ugy vagyon à szivben, mint valami vélokedés; hanem, bizonyos ismére t, à lelki ismeretnek dictálásával edgyůt.* Ez régi utat el bonták, s-ilyent irtának: (b) *Csak ut az Hit, à megh-értésre.*

XXIV. Nem vétt ebbennis à Confessio: (c) *Azt tanittyuk, hogy nem javallya Isten, à mi akaratunkbul választot tiszteleteket.* Ezt sem fedhedd meg azért: (d) *Parázna Plántálás az, mellyet, nem à Mennyei Attya; hanem, az Emberi Vakmerő-*

X ség

(u) Hélv. Conf. art. 15. pag. 135. Rom. 3. 28. (x) Amb. An. 400 de Iacob. & vita béat. cap. 2. (y) Coster. in Ench. pag. 266. An. ut supr. (z) Helv. Conf. Art. 16. p. 141. Hebr 11. 1. (a) Bern. An. 1001. Epist. 190 ad Innoc. Pontific.

(b) Bell. lib. 1. de Iustif. cap. 7. §. 2. (c) Helv. Conf. Ib. p. 145. Matt. 15. 9. (d) Ioan. 22 in Extr. tit. 7. c. 1. in fin. An. 1316.

ség plántál. De bezzeg ez, à régi határ kővet el forditotta: (e) *Nem tiltatik az meg, mely nem ellenkezik az Irással,*

XXV. E' Vallásbannis erősiek vagyunk: (f) *Nem vallyuk azt, hogy à jó cselekedetek, ugy volnának szűkségessek az Idvességre, hogy azok nélkűl, senki meg nem tartatott volna; mert à meg tartatás kegyelembűl vagyon.* Luther előt kevés idővel, ugyan ezen épitnek vala: (g) *Igaz ez, hogy mi, Hit által igazulunk meg, cselekedetek nélkűl; mint meg tetzik, à meg keresztelkedet kicsinyek példájábul, hogy ha mindgyárt meg halnak.* E' szép értelmet, mind szélnek bocsátá, ez Ujito: (h) *Azt mondgyuk mi Pápisták, hogy à jo cselekedetek szerzjk meg az Idvességet, és azok nélkűl. maga az Hit, nem szerez őrők életet.*

XXVI. Mégis lássuk à Cálvinistak Articulusit: (i) *Tanittyuk, hogy Isten à jo cselekedeteknek bűséges jutalmát adgya; de nem az el vévő Ember érdemeért; hanem, à meg igirő, és meg ado Isten jóságáért.* Ennek, ez ira alá: (k) *Nem veriték, s-munka érdemli az őrők életet; hanem, Isten kegyelmébűl adatik az.* Azonban, nézd ez Uj

(e) *Bellar lib. 2 de S. Imag. cap 7.*
(f) *Helv. Conf. ib. pag. 149. Rom. 11. 6*
(g) *Thom. de Vio, Card. An. 1511. in cap. 2. Iacob.*
(h) *Bellar libr. 4. de Iust. cap. 7. §. 2.*
(i) *Helv. Conf. Ib. pag 511. 2, Tim 4 7. 8*
(k) *Chrysost. in cap. 1. Rom. Homil, 2. Ann. 500.*

Uj *Brutum fulment:* (l) *Atok legyen, ki azt mondgya; hogy à jo cselekedetek, ne legyenek à meg igazult Embernek érdemi!*

XXVII. Többet adnak mégis az Igassághoz: (m) *Nem javallyuk à Romai Gyűlekezetet; mely, csak az ű Ecclesiáját mutogattya Kőzőnségesnek.* Edgy kenyéren vagyon ez it velűnk: (n) *Az az Ecclesia, kőzőnséges; mely, az Apostoli Tudományt kővető embereket, bé soglallya.* E' penig, è szép értelmet, igy rutittya: (o) *Ez à Romai Ecclesiának billyege, hogy ű Catholica legyen.*

XXVIII. Eztis Confessioban tudták: (p) *Nem javallyuk à Romai Gyűlekezett Tudományát; mely à Romai Pápát, è földőn vitézkedő Anyaszentegyháznak, kőzőnséges Fejévé, Pásztorává, s-Christus Vicariussává teszi.* Velűnk edgyűt, ennek sem tetzik Luther előt: (q) *Senki à Patriárchák kőzzűl, è mocskos Titulussal ne éllyen; hogy* KŐZŐNSEGES *Pűspőknek nevezze magát; mert az, à Patriárchaknak bosszusságára lenne. Tavul legyen penig az, à Keresztyén elmétűl, hogy az ű Attyafiainak becsűleteket meg kissebbitse!* Idő haladva, igy bon-

(l) *Conc. Trid. Sess. 6 cap. 16. Ann ut supr.*
(m) *Helv. Conf. Art 17. pag. 157.*
(n) *Ioan. Picus Mirandulan Ann. 1512. theor. 12.*
(o) *Bellar libr. 4. de Eccl. cap. 4. §. 1.*
(p) *Helv. Confess. Ibid pag. 161. 2. Petr. 2. 1.*

(q) *Pelagius 2. Papa Rom. apud Baronium tom. 7. Ann. 587. n. 12.*

bonták ezt el: (r) Az Ecclesiában, Edgy közönséges Pásztort ismérünk; ki azt, Christus után, mint Hely-tarto, igazgassa.

XXIX. Megént ez, az Ecclesiárul valo Vallások: (s) Azt tanittyuk Igaz Anyaszentegyháznak lenni; melyben, jelei találtatnak annak. Ugy mint, az Isten Igijének rend szerént valo tiszta Prædikáltatása, és à Sacramentumok ki szolgáltatása. Ugyan ezent erőssitette régen ez: (t) Ot vagyon az Ecclesia; hol találtatik az Isten Igijének, s-Sacramentumoknak igaz ki-szolgáltatása. Ennek ellene, ez kele ki: (u) Az Iginek tiszta Prædikállása, s-Sacramentumok csonkitás nélkül valo ki-szolgáltatása, nem elégséges jelei az Ecclesiának.

XXX. Eztis egyben szedegette à Confessio: (x) Nem javallyuk azt az Ecclesiát, mely hánnya, à Püspökök következését; az edgyességet, s-Régiséget. Nem csak edgy jót it segítségére à Confessionak. Az edgyik ily vallást teszen: (y) A' Romai Ecclesiában, meg zavarodot volt néha à Successio. Mivel sok Pápák találtattak Hitszakadásban; azért az Ecclesia, oly személ-lyekbül áll, kikben vagyon az igasságnak Vallása (Az à Lyra ez, ki felól ez mondaték: Nisi Lyra lyrasset, totus mundus delirasset: Ha

(r) Coster in Ench. pag. 119.

(s) Helv. Conf. Ibid pag. 167. 168. Joan. 10, 27. 28. 1. Cor. 11. 23.

(t) Edm. Anger in Catechis. cap. 1. lect 12. Ann. 1600.

(u) Bellar libr. 4. de Eccl. cap. 2. § Not.

(x) Helv. Conf. Ibid

(y) Lyran in cap. 16. Mat. An. 1320.

Ha Lyra nem lantolt volna, az egész Világ meg bolondult volna) A' másiknak Hiti ez: (z) Az Igasság, sokkal job minden régiségnél. E' szép Vallás, igy szorongattaték az után az Ujitoktul: (a) Az Ecclesiának jele, à Püspökök következése. Es: (b) à Régiség.

XXXI. Hitekrül, illyen vallástis tőttek à Cálvinisták: (c) Ezt mondgyuk; hogy néha az Ecclesiában, ugy meg homályosodik à közönséges Hitt, mint ha el-oltatott volna; és, mintha Anyaszentegyház sem volna. Meg edgyeztek volt ebben velünk, Luther előttis: (d) Az Ecclesia, néha meghhomályosodik, à szőrnyű botránkozásoknak sokságamiatt. E' penig mind uj mesét formála: (e) Az Ecclesiának, szintén ollyan láthato állapattya vagyon, mint Romának, vagy Velenczének.

XXXII. Igy mondgyák meg, ollyankor, minek hivatik az Anyaszentegyház: Neveztetik ollyankor az Ecclesia, LATHATATLAN nak; mert el rejtetik szemeinktül, s-csak Istennél vagyon tudva. Velünk, edgy Vallása volt it, ennekis: (g) Sokszor nincsen LATHATO jele az Ecclesiának. Már most igy dictálnak:

(z) Baron in Annal Ann: 109 n. 51.

(a) Bellar libr. 4. de Eccl. cap. 8. §. 1.

(b) Idem ibid. cap. 5.

(c) Helv. Conf. Ibid pag. 173. 1. Reg. 19. 18.

(d) Aug. Epist. 48. ad Vinc. Ann. ut supr.

(e) Bellar libr. 3. de Eccl. cap. 11:

(f) Helv. Conf. ibid

(g) Chrysost. Homil. 49. in Matth. Ann. ut supr.

nak: (g) Mi, *nem tanittyuk azt, hogy az Ecclesia,* LATHATO *legyen.*

XXXIII. Ezis Cálvinisták igaz Vallása: (h) *Nem mindenek, az Ecclesia igaz Tagjai.* Velünk edgyüt járt ezis: (i) *Az Ecclesia, nem egyéb, hanem,* à VALASZTOTTAKNAK *Gyülekezete.* Ez Uj Doctor, meg mást talála: (k) *Nem csak a Valasztottak; hanem, az Hitetlenekis Ecclesia Tagjai.*

XXXIV. Illyentis forgat à Conféssio: (l) *Bizonnyal tudgyuk; hogy à Baráti szerzet, sem Christustul, sem az Apostoloktul, nem vőt eredetet.* Azért, *azt tanittyuk, hogy azok, semmire sem hasznosok az Isten Ecclesiájának, sőt inkáb veszedelmessék.* Meg edgyezet Luther előt ezis vélek. (m) *Sohul nem olvassuk; hogy à Baráti rendet, Christus, vagy az Apostolok szerzették volna.* Ezt az után, ily formában önték: (n) *Az Apostolok idejében, vőt derekas erőt à Baráti-Rend.*

XXXV. Nem javallották ezt az Helveticusok: (o) *Nem ismérjük à Pœnitentiát, Edgyházi rendet, Házasságot, Bérmálást, utolso kenést, Sacramentumoknak.* Ennek

(g) Bellar Ibid
(h) Helv. Conf. Ibid 1. Ioan. 2. 19
(i) Bern: Serm 28. in Cant. Ann. ut supr.
(k) Bellar libr. 3. de Eccl. cap. 9. §. 1.
(l) Helv. Conf. Art 18. pag: 187. 2. Thes. 3. 11
(m) Ioan Trevisa Cornub. An. 1397. ut Balaus Cent. 7. cap. 18.
(n) Bell. lib. de Monach. c. 5: §. Nos ergò. (o) Art. 19. fol. 211.
(p) Rup. Abbas Tuit. circ. An. 1124. lib. 12 de Vict. Verb. c. 11.

nék sem tetzet: (p) *Csak két Sacramentum vagyon; à keresztség, s az Ur Vacsorája.* E sem acceptálta: (q) *Az Házasságban, nincsen Sacramentumi természet.* Meg vetette ezis: (r) *A Bérmálást, sem Christus sem az Apostolok nem szerzették.* Ennek sem kellet: (s) *Nem Sacramentum, az utolso kenés.* Ez à Gyülés penig, mind meg tagadá ezt, s igy átkozodék: (t) *Ki à Pœnitentiát, Edgyházi rendet, Házasságot, utolso kenést, Sacramentumnak nem tartya, átok legyen!*

XXXVI. Oltalmazták ettül magokat à Cálvinisták: (u) *Nem javallyuk azoknak Tudományokat, kik à kegyelmet, ugy tanittyák bé rekesztetni à Iegyekben; hogy valakik külsőképpen részesülnek à Iegyekben, belölis à kegyelemben részt vegyenek.* Vélek edgyet értet ez: (x) *Mostan az Emberek, csak egyedül az Istenhez illendő erőt, à Sacramentumoknak tulaidonittyák; mellyet, ki javalhat?* De ez, mind eszét veszté: (y) *A' Sacramentumok, magok munkálkodgyak à kegyelmet.*

XXXVII. Meg vetette eztis à Confessio: (z) *Nem javallyuk az őrdőgüzést, viasz gyertyát, olajt, sót, nyálat, &c. à kereszt-*

(q) Bonavent. An. 1240. 4. sent. dist. 26.
(r) Alex. Alensis An. 1220.
(s) Ioann. de Vesal: An. 1470
(t) Conc. Trid. Sess. 14. Can. 1. & cap. 3.
(u) Helv. Conf. ibid fol. 223.
(x) Ioan. Rabitz. Archiep. Prag. circ An. 1435.
(y) Bellar libr. 2. de Sacram. cap. 3.

(z) Helv. Conf. Art. 20. fol. 231.

reſztségben. Egy uton járt vélek ez: (a) *Ved el* à TISZTA VIZZEL *való kereſzteléſt, s-az egéſz kereſztséget el rontod.* Ez Ujito, máſt monda: (b) *So; s-nyál, &c kel a kereſztségben.*

XXXVIII Effele articuluſokis vagyon: (c) *Nem ſzűkség az Aſzonyoknak, vagy Bábáknak, ki ſzolgáltatni à kereſztséget.* Tárſok ez it: (d) *Nem bizhattyuk az Aſzonyokra à kereſzteléſt; ha másképpen volna, Chriſtus, Máriátul kereſzteltetet volna inkáb meg, hogy ſem Ianoſtul.* De ez, nem jo akaroiok: (e) *Szűkség ugy kivánva, kereſztelhetnek az Aſzonyokis.*

XXXIX. Megént igy vallanak: (f) *Azt mondgyuk; hogy à Chriſtus Teſte, s-vére, igaz Hit által, lelkiképpen vétetnek.* Nyomokban indult ez el: (g) *A Chriſtus Teſtét eſzſzűk, s-az ű vérét iſzſzuk; de, Hit által.* Ez, mind más Páternoſtert mond: (h) *A Chriſtus Teſte, valoságoſſan vétetik az Ur-Vacsoráiában.*

XL. Az Ur-Vacsorája felől valo értelmeket, meg igy világoſittyák: (i) *A Chriſtus Teſtét és Vérét, nem ugy kapcsollyuk à kenyérrel és borral őſzve, hogy à kenyeret*

(a) *Aug. tract. 15. in Ioann. Ann. ut ſupr.*
(b) *Bellar libr: de Bapt. cap 25. §. 8. 9.*
(c) *Helv. Conf. ibid 1. Cor. 14. 34.*
(d) *Epiph An 400. Hareſ, 79 cont. Collyridian.*
(e) *Bellar libr. 1. de Baptiſm. cap. 7.*
(f) *Helv. Confes. Art. 21. fol. 235. Ioan. 6. 63*
(g) *Cyprian, lib. 2. Ep. 3. Et, ſerm de Cœná Dom: An. 300.*
(h) *Bell. l. 3. de Euch. cap 11.* (i) *Helv. Conf. ib. fol. 245.*

nyeret mondanok Chriſtus Teſtének, hanem; csak Sacramentum ſzerént. E' ſem homályoſit: (k) *Vallyon s-micsodát látunk az Ur-Vacsorájában? Kenyeret, s-Bort; mely* NEM TULAIDONKEPPEN *Chriſtus Teſte, s-Vére.* De ez, mind máſt beſzél: (l) *Atok legyen, ki à kenyérnek s-Bornak állattyát, el változotnak nem hiſzi az Ur-Vacsorájában.*

XLI. Eztis merik állatni: (m) *Meg vettyűk azokat kik az Urnak pohárát, az Hivektűl el lopják.* Kőveti ez à Cálviniſtákat: (n) *Az Ur-Vacsorájában, à Pohárbulis iſzunk.* Ezis utánnok halgat: (o) *A' Papok, kik az Ur-Vacsoráját el kéſzitik, az Urnak vérétis à Kőſségnek adgyák.* Még è ſem merad el: (p) *Akar Halgato, akár Clericus legyen az, ki az Ur Kenyerét éſzi, és az Ur pohárát iſzſza méltatlan; de, kárhozatot eſzik, és iſzik magának.* Mind ezeknek, egy izgága, igy mond ellene: (q) *Nem nagyob haſznot velzen Ember, à két ſzin alat valo Communicálásbul, mint az egybűl.*

XLII. Ez Articuluſnakis alája irtak: (r) *A' Misét, nem javalhattyuk Mert: hijában valo játék nézés, érdemeſség, s-kereskedés téte-*

(k) *Bert, Presbyt. Corb. circ. An, 850. de Corpor & ſangv. Chriſti.*
(l) *Conc. Trid. Seſſ. 13. cap. 4, Can, 2.*
(m) *Helv Conf. Ib. fol 249.*
(n) *Amb. in 1. Cor. 11. Ann. 400.*
(o) *Hier. in cap. 3, Sophon. tom. 6. pag. 221. An. 409.*

(p) *Anshelmus circa finem ſeculi undecim in 1. Cor. 11.*
(q) *Bellar. lib. 4. de Euchar. cap. 22* (r) *Heb. Con ib.*

tétetet belöle. Abban mondatik à Pap teremteni az Ur Testét. Azt meg áldozni, az élőknek s-Holtaknak bűnök bocsánattyáért. Es, az Egben valo Szenteknekis szolgálni mondatik tisztességekre. Ugyan ezent erőssitette ez, Luther előt: (r) En 24. esztendeig tanitottam, hogy à Mise nem lehet áldozat; Sem az Előknek és Holtaknak nem hasznos. Azért, kik attul fizetést vesznek, lopást cselekesznek. Mind el rontá è Tettetes Synat ezt, mikor igy Concludála: (s) Ke azt mondgya, hogy à Misében nem áldoztatik meg à Christus Teste, átok legyen!

XLIII: Igy végezének az Helveticusok: (t) Minden Idegen nyelv, meg szűnnyék à Szent Gyűlekezetben. Oly nyelven valo beszélgetés legyen, mely az Ecclesiában meg értessék. Még az előt régen, ezis igy érte: (u) A Dalmaták, arra kénszerittettenek; hogy à Deák nyelv el tőrôltetvén, szűletet nyelven vitetnék végben à Sz. szolgálat. Noha ezt tapodgya vala ez: (x) Vétek azt állatni, hogy à Szent szolgalatot, nem kel külömben végbez vinni, hanem, csak szűletet nyelven.

XLIV.

(r) Circa An. 1340 M. Conr. Hager Herbipol. ut ex Bullis Otton Herbipol. Ep. patet.

(s) Conc. Trid. Sess. 6. Can. 3.

(t) Helv. Conf. art 23. pag 255

(u) Met. Illyricus circa An 860. Aventin in Annal.

(x) Iacob Ledesim Iesuita in lib. de divinis scriptur. quavis passim. lingva non legendis cap. 3. pag. 20.

XLIV. Saját Vallások ezis: (y) Az Hét szabott orákat, az az, nappal bizonyos orákra rendeltetett Imádságokat, mellyeket à Pápisták meg énekelnek, vagy meg olvasnak; nem tudták à Régiek. Luther előt ezt, igy bizonyiták: (z) Sobul nem parancsolta Christus, hogy az Hét szabott Orák, tartassanak meg. Ma ezt, igy rontyák: (a) Réghi szerzemény, az Hét oráknak gyakorlása.

XLV, Igyis bizonyittyák vala, Vallások tisztaságát: (b) Nem hiszűnk edgy napot, à másiknál, szentebnek lenni. Előttők mene ez el: (c) Bár nagy innepeket szerezzenis àz Ecclesia; de, Keresztyén Embernek, szabad azokon munkálkodni. Ez, által ölté: (d) A' Szentek számara rendeltetet Innepeket, meg kel tartani.

XLVI. Mégis igy Concordálnak Confessioiokban: (e) Iavallyuk, ha az Ecclesiák, keresztyéni szabadságbul; az Urszűletésének, kőrnyűl metélkedésének, Kint-szenvedésének, Fel-támadásának, Menyben menésének, Szent Lélek el bocsàtásának, emlekezetit, meg szentelik. De, à meg holt Szentebnek rendeltetet Innepeket, nem javallyuk. Hozzánk hailot volt régen

(y) Helv. Conf. ibid pag. 259.

(z) Ioann. de Vesalia Concion. Wormat. An. 1464

(a) Bellar libr. 1. de bonis operib. in partic. cap. 13 §. 1.

(b) Conf. Helv. Art 24. fol. 263.

(c) Guil. Alb. circ. An. 1380.

(d) Bellar libr. 3. de cult. Sanctor. c. 16. §. Nequerationes.

(e) Helvet. Confess ibid.

gen ezis: (f) *Mostan à Szentek Innepinek meg tartása, Lélek idvességben járo dolognak tartatik; de nem ugy vala régen.*

XLVII. Articulálták eztis: (g) *Nem javallyuk azokat à bűjtöket, mellyekben az Emberek, bizonyos étkektűl meg tartoztattyák magokat; jelentvén, hogy è cselekedettel, Istennek kedvében lehetnek.* Nem improbállya ezt, è Iámbor: (h) *Ki Hust nem eszik, ázonban, más ételekkel táplállya Testét, nem használ annak à Bűjt.* E' szép javallás, tellyes erővel, igy rontaték: (i) *A' Bűjtből, bizonyos ételektűl, kiváltképpen Hustul valo magunk megsogása, kivántatik.*

XLVIII. A' Bűjtrűl meg igy hittek: (k) *Nem javallyuk azt à Büjtött, mely altal Ember, Idvességét akarná érdemleni.* Ezent vallotta némely, Cálvinus előtt: (l) *Semmit sem ád, az ételben valo válogatás à kegyességhez; Szerezhet Babonás Embert; de, nem kegyes életűt.* Az Uj Vallás, igy veré ezt által: (m) *Istennek, mind lelki testi jotéteményét, érdemli à Bűjt.*

XLIX. Ugyan azon Materiárul, igy beszélgettek: (n) *Nem illik az Hivekre vetni, à Negyven-napi Bűjtőt.* Csak most, Cálvinus előt emlitet, s-élt Emberis, ily Tanu

(f) Nicep Callistus Xantop. l. 12 cap 34 35, Eccl. Hist. Ann 614.
(g) Helv. Conf. Ibid
(h) Anast Epis. tom. 1. Bibliot. Patrum. fol. 98. An. 1153.
(i) Bellar lib. 2. de bon. oper. in partic. cap. 5.
(k) Helv. Conf. Ib: pag. 267.
(l) Erasm in Parap. cap. 8. 1. Corinth.
(m) Bell. lib. 2 de bon. oper. cap. 11. (n) Helv. Conf. Ibid.

Tanu itt: (o) *Kik veszik eszekben, hogy à Bűjt miat egésségtelenednek, azokat, az Ecclesia hagyománya, nem kőtelezheti meg.* Ez, à jo szándékot, el bontá: (p) *Nem keresztyén Ember az, ki à Negyven-napi Bűjtőn Hust eszik.*

L. A' Purgatoriumot, igy rontották: (q) *Hiszszűk, hogy az Hivek, à Testi Halál után, igyenessen mennek à Christushoz.* Edgyetértet ez vélek: (r) *Ha az Halál által, à mi földi házunk el romol;* MINDGYART, őrőkké valo dicsőséges Házunk leszen. Ez immár most, nagy Ellenség: (s) *Purgatoriumban kel eleget tenni, némely vétkekért.*

LI. Szép edgyességbűl, akkor méne ezis ki: (t) *Vallyuk, hogy à meg-bolt Szentek, az Előknek kőnyőrgések nélkűl, semmit sem szűkőlkődnek.* Még az előttis vallottak igy: (u) *Nem kel az Halottakért áldozni.* Meg Uj-Vallás, igy faragtaték: (x) *Hellyes, à meg-holtakért valo áldozat.*

LII. Ezis az Helveticusok Vallásához tartozik: (y) *A' meg-boltak lelkek meg jelenéseknek állatása, à Sátánnak csufolása.*

(o) Eras. libr. de amab. Ecc. Conc. app. Iodoco Cocc. tom 2. Thesa. lib. 3. art. 10 p. 320.
(p) Bellar lib. 2. de bon. oper. in partic. cap. 9.
(q) Helv. Conf. Art. 26. pag. 276.
(r) Thom. in 2. Cor. 5. An. 1265.
(s) Conc. Trid. Seff. 6 Can. 30

(t) Confess. Helv Ibid. (u) Arnoldus de Villá nova Ann. 1280. (x) Bellar. libr. 2. de Missa cap. 7. (y) Helv Confess. ibid. Deut. 18. 11. Luc. 16. 29. 31.

folása. Ugy vagyon! mert az elöttis rebesgették ezt: (z) *órdögi maimoskodás azt állatni; hogy à tűlűnk el ment lelkek, ez életben nékűnk meg jelennyenek.* Noha ez, à finum igaſságot tagadni kezdé: (a) A' *lelkek, ki jűnek Purgatoriumbul, s-az Előknek ſegitségeket kivánnyák.*

LIII. Ellene mondanak ezeknek à Helveticusok: (b) *Kárhoztattyuk azokat, kik à máſodſzor valo Házasuláſt, ſzidalmazák.* Ezis, azokkal edgyűt futott: (c) *Szabad, ötſzör, s.hatſzoris, meg házaſodni Embernek.* De ez, igen Uj Hitet faraga: (d) *Nem ſzabad azokat, à Szent Rendre felvenni, kik máſodſzor házaſodnak.*

LIV. Ily Tanács tartáſokis valá à Cálviniſtáknak: (e) *Nem javallyuk, hogy az Házaſság, Attyafiuval legyen.* Ki kele mellettek, à régi időben ez: (f) *Nem ſzabad à Romai Pápának, az Iſtentűl meg tiltatot Attyaſiság gráduſiban, diſpensálni.* Ez, à Chriſtus akla mellet, kápolnát épite: (g) *Atok legyen, ki azt tanittya, hogy azokban &c. nem ſzabad diſpensálni.*

LV. Eztis rendben vévé à Confeſſio: (h) *Tilalmaſnak tartyuk aztis; hogy az Házas-*

(z) *Chryſ. Homil.29 in Matth. An.500.* (a) *Bellar lrbr:1.de Purg.cap 7.§.Quartaratio.* (b) *Helv. Confeſſ. Art. 29. pag.286.* (c) *Hier. c. Aperiant canſ. 31. q.1.* (d) *Bellar de Clerie. cap 23.§. Tertia.* (e) *Helv. Conf. Ib. pag.287.*

(f) *Ioan.Bacon.Ang.in Coll.Oxon.An.1320.ut Balæ Cent. 5.c.1.* (g) *Conc.Trid.Seſſ.24.Can.3.* (h) *Helv.Conf, Ibid*

Házaſság, à Szűlékneк, vagy, kik Szűlék gyanánt vadnak, edgyezéſek nélkűl legyen. Efféle io igaſságot, illatoza ezis meg régen, s ily tilalmat tűn: (i) A' *Ferſiak* közzű, *kik* 30. *eſztendő előtt meg házaſodtak;* à *Leányok* réſzérűl *penig, kik* 25. *eſztendő előtt Férhez mentek; ha Szűléjek kivűl volt à Szővetség, az Házaſság* EL-BONTASSEK. Ezt, igy sűvölté ki az Uj Gyűlés: (k) *Atok alá rekeſzti azokat az Eccleſia; kik, Szűléjek hirek nélkűl, egyben Házaſodtaknak cſelekedeteket nem javallyák.*

LVI. Iogondolkozás valá ezis, à Confeſſiotul: (l) *Satán Tudományi* kőzzé *ſzámlállyuk, az Házaſság meg tiltását.* Ionak tetzet è régi Lámbornakis ez: (m) *Mi, ſemmiképpen az Házaſságot nem tiltyuk.* A' kitűl lebet, *tarcsa meg a Szűzesség Aranyát; ha penig nem lehet, vegye fel az Házaſság Ezűſtit.* Ezt, à moſtani Hűsők, igy beretválák el: (n) A' *Papoknak Házaſságok, törvénytelenség, s.Szentségtörő ſertelmeskedés.*

LVII. Ebbennis meg edgyeztűnk vala egykor: (o) *Kárhoztattyuk azokat, kik à Ma-*

(i) Rex Galliæ in ſuo edict. An.1557. Calend. Mart. ref Petro Svav. lib 5. Hiſtor. Concil. Trid pag. 474. (k) Conc Trid.Seſſ. 24. in Decr. de reform. Matrim. cap. 1. (l) Helv. Conf. Ib. pag 290.

(m) *Theop.Bulgar circa An.938.in1,Tim.4.* (n) *Bell Ep. l.1.de Sacr.c.5.§.Sed deb.&c.* (o) *Hel.Conf.Art,30 f.296*

à *Magistrátusnak engedetlenek.* Vala olykor, hogy ezis mellénk álla: (p) *Minden Lélek, à felső Hatalmasság alá vettessék. Ha* MINDEN; *Tinéktek is Papok, ugy kel cselekednetek. Mert, ki vőt ki Titeket, à Közönséges Hatalom alol?* Discordia származék è Conciliumtul: (q) Az *Ecclesiai Személyeknek szabadságok, el végeztetet.*

LVIII. Szentirási Barátságban valánk ez arántis: (r) A' *Keresztség után bennünk maradot kivánságot, az Ujjá Születtekbennis, valoságos Bűnnek mondgyuk.* Társalkodék ezis velünk: (s) *Utallya Isten, az Emberben valo kivánságot.* Ezt edgy fekete Ember, mind el vágá: (t) MINDEN VETKET el-*moss* à keresztség.

LIX. Ezzel rekeszti most bé Vallását à Confessio: (u) A' *mi jo cselekedetink* közzül, *csak edgy sem tőkélletes ez életben.* Eggy régi lámboris, ezzel pecsétlimeg: (x) *Mi lehet minden mi Igasságunk Isten előtt, hanem undok vérben fertezteteti ruha?* Más, ily Ujságot hozabé: (y) Az *Igazak cselekedetek, tőkélletes igazak.*

(p) Bern. Epist 42. Ann. ut supr.
(q) Conc Trid. Sess 25. ctp. 20
(r) Helv. Confess. Art. 8.
(s) Aug. tract. 41. Ioan. An. ut supr.
(t) Bellar lib. 1. de Bapt. cap 12. §. 2.
(u) Helv Confess Art 16.
(x) Bern. serm. 1. in fest. omn. Sanct. col 224.

Eze-

(y) Bellar. libr. 4. de Iustif. cap. 15. §. 1.

Ezeket kelle egyben szednem à Te megpirulásodra. Hogy à *Luther, s-Cálvinista* Vallás előtt, keresligaz Sohajtozo Cálvinistát à Papa Országában. NEVEKET, HELLYEKET, IDEIEKET, felirtam, à Cálvinistákkal edgyet értet, lappango Pápistaknak Ez à Te Titulusod: *Pápista Hir az, à mit Te kiáltál à Cálvinisták ellen.* Talám job, hogy Pálinodiat irj!

EL-HAI. PAPIST.

IGazán mondom; ezt, jo eleve el-láttam; hogy némellyeket à Pápista Országban, Cálvinistákká tesztek Luther előtt. De, (z) *Illyricus, s-hasonlo csufos Emberek, neveznek efféle egynéhány Régieket; kik közzül, Edgyik, egy valamely dologban ellenkezett à Pápával, és à Romai Vallással: Másik, másban vont viszszát. Es igy, neveznek ollyakat, kik Edgy, vagy két, Három dologban edgyeztek à Luther és Cálvinus maradékival.*

(z) Fol. 53

ERŐS CALVIN:

ALtal láttam én, jo Apjok! ugy sem szégyenled Te az Hazugságot ki-e-

resz-

reszteni, mint à levegő Eget szivni. Most mondod vala: (a) *hogy ha fel forgattyukis à Nemzetségeket &c. de, csak* EGY EMBERT *sem találunk, ki Luther előt, Cálvinista Hitben volt volna.* Hogy vagyon hát, akkor EGYGYET mutattatni tagadtad; s-most EGY-NEHANY-nyal sem elégszel meg? Nem *Egy nehányat* számlál *Illyricus* elől, kik à Cálvinisták Vallását javallották; hanem, (mint meg mutatodék minap, à *Kalauz* ellen irt *Tizen ötödik* könyvben; melynek idejeis volna már edgyszer, szárnyára kelni; ha azigaz Keresztyének, tűle költségeket nem sainálnák) csak Pápák, (b) *tizenhatan* valának: *Conciliumok, negyven négyen;* sok Fű Tudos Emberek penig, meg haladták vala, az *három száz számott.* Ezeknek, magok Irásában találá *Illyricus* à Cálvinista igasságot, nem maga Ujiábul szopá.

De, ha azok à Régiek kétesek előtted; im *Luther* előt, Pápák saját irásokbul mutatom meg; hogy még azokis, felesen tanitották azt, à mi most à Cálvinisták.

I. Gregorius IX. Ann. 1227. (c) Mivel à *Szent Irásnak nem tudása, alkalmatossága* à *Tévelygésnek;* MINDENEKNEK szűk-

(a) *Supr. fol. 312.*

(b) *Pagin. 70. ad 83*

(c) *Ad Archi Episc. Graec apud Mat paris in Henric. 3.*

szűkség azért, azt olvasni, s-halgatni. Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (d) *Iob* à kősségenek à *Breviarium; hogy sem à Sz. Irás olvasása.*

II. Gregor. M. Ann. 590. (e) A' *Sz. Irásban, mindenek meg vadnak iratva; valamellyek szűkségessek az Idvességre.* Cálvininista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (f) *Hamisság, hogy mindenek meg legyenek irva à Szent Irásban, valamellyek szűkségessek az Hitre.*

III. Clemens Episc. Rom. Ann. 68. (g) *Nem szabad à Mindenbato Istenhez menni; hanem, csak Christus által.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (h) A' *Szentekis közben járok Istennél; mert, à mi Idvességünkért könyörögnek.*

IV. Zozimus Pápa. Ann. 419. (i) *Semmit sem derogál az, à Pápai széknek; ha à Conciliomoktul fűg.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (k) A' *Pápa, à Concilium felett vagyon.*

V. Anacletus Ann. 84. (l) *Nincsen töb Rend, à Papok közöt valo két Rendnél;* (*à Püspökök, s Presbyterek*) *à töb Rendet, nem Isten adta nékünk, sem az Apostolok* nem

(d) *Facul Parisiens. in Censur Contra Erasm. tit. 12.*

(e) *Homil 9. in Ezec*

(f) *Iohan. Fischerus Roffensis Episc. art 27. pagin 585.*

(g) *Libr. 2. Const. Apostol. cap 32. tõ 1. Concil. pag. 58.*

(h) *Bailius Iesuita in Cat Cont. tract 2. q. 49.*

(i) *Can. Cont. caus. 25 q. 1.* (k) *Ioann. Anton. Delph. lib. 2. de Eccl.* (l) *Anaclet. Epist. 3. tom. Conc. fol. 104.*

nem tanitottak. Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (m) *Azt állattyák à Pápisták, hogy bét Rend vagyon à Papok között.*

VI. Leo I. Ann. 440. (n) *Az à Püspök szentelteſsék fel; ki, Egy feleségû Férſi.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (o) *A' Papoknak Házaſságok, tilalmas.*

VII. Damasus Papa. Ann. 366. (p) *A' mely Püspökök az Igit nem Prædikállyák; haſonlatoſſak à kurvákhoz; kik, mibelt szülnek, menten Daika alá bagyittyák magzattyokat, hogy az ü bujálkodáſokat, inkáb tölthesſék. Ezekis, az ü Hallgatojokat, máſra bizzák; hogy è Világi gondokban, inkáb belé merülbeſſenek.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (q) *Nem tartoznak azzal à Püspökök, hogy magok Prædikállyanak; elég, ha más által azt végben viſzik.*

VIII. Nicolaus Papa. Ann. 858. (r) *Nem illik à Papoknak Hadakat viſelni; mert az által, Vér ontás következnék.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (s) *Máſodik Iulius Pápa, bét eſztendö alatt, két ſzázezer Embernél többet ölete meg.*

IX. Gelasius Papa. Ann. 492 (t) *Az Ur-Vacſorájában, nem ſzünik meg à Kenyérnek, és Bornak állattya.* Cálvinista Vallás ez! s-ez

(m) Bell. lib de Clericis cap. 11. § Sequ.
(n) Epist. 87.
(o) Bellar libr. 1. de Sacr. cap. 5. §. Sed debuit.
(p) Epist. 4.
(q) Bellar libr. 3. de Pont. Rō. cap. 24. § Adde.
(r) c. Cler dist. 50.
(s) Conc. Trid. pag. 227.
(t) in Lib de duab. nat. cont. Eutych.

s-ez ellen vagyon: (u) *Az Ur-Vacſorájában, à kenyérnek állattya, Chriſtus Teſtének állattyává változik.*

X. Gregorius 3. Ann. 731. (x) *Meg kelazt tartani; à mit Chriſtus cſelekedet, mert ü, vötte à Pohárt, s adta.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (y) *A' Köſség, ne vegye két ſzín alatt, az Ur-Vacſoráját.*

XI. Zacharias Papa. Ann. 741. (y) *Ha à Te Feleséged Attyaſtával vétkezel; edgyik ſe legyen Feleséged! De, ha Törvényes Feleséged, nem tudta gonoſzságodat, ha magát meg nem tarthattya; mennyen Férhez az Urban, à kibez akar.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (z) *Oly meg oldozhatatlan az Házaſság kötele; hogy, még à Parázناság ſem ſzakaſzthattya azt el; és valameddig edgyik fel élj; ſoha addig à máſik férhez nem mehet, ſe, meg nem házaſodhatik.*

XII. Pius 2. Ann. 1458 (a) *Noha magadat Szent Rendre kötelezted; de, ugyan jobb meg házaſodni, hogy ſem mint égni.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (b) *Kik magokat, à Szüzeſség meg tartására, fogadáſſal kötelezték; ha meg házaſodnak, parázناságot cſelekeſznek.*

(u) Eccius in Ench. cap. 36.
(x) Epist. priore ad Bonifac.
(y) Conc. Trid. Seſſ. 21. cap. 1.
(y) c. Conſulueſti caus. 32. q. 7.
(z) Bellar de Matr. cap. 16. §. 1.
(a) In Ep. 321. ad Ioann. Frund.
(b) Coſt. in Ench. cap. 15. pag. 547.

XIII. Calixtus Episc. Rom. Ann. 218. (c) *Tiltyuk az Attyafiaknak Házasságokat; mert azt, sem az Isteni, sem è Világhi Törvények, nem javallyák.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (d) *Dispensálhat à Papa, az Attyafiak között valo Gradusokban.*

XIV. Sixtus 3. Ann. 432. (e) *A' mely vétek, leg kissebnek látzikis, aztis kárbozat alá veti az Uj-Testamentum.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (f) *A' meg bocsáthato vétkek, csak imigy amugy mondatnak bűnőknek.*

XV. Innocentius 1. Ann. 401. (g) *Az Ember szabad akarattya, semmit sem tehet; ha Mennyei segitség mellette nem lesz.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (h) *Minden kegyelem előt, vagyon Embernek szabad akarattya à jora.*

XVI. Gregorius 2. Ann. 716. (i) *Senki ne mondgya magát tökélletesnek ez életben; mert tellyes életünk, csak pœnitentia tartás.* Cálvinista Vallás ez! s-ez ellen vagyon: (k) *Az Igazaknak cselekedetek, tökélletes Igazak.*

Im

(c) *in Ep 2. ad Ep. Gall. & citatur. c: Conjunc. caus. 35: q. 2.*

(d) *Bellar lib. de Matrim cap. 28. § Possumus.*

(e) *De malis Docto. et operib. fidei. tom. 5. Bibliot. sanct. col. 826.*

(f) *Bellar libr. 5. de Iust: cap. 14. & 17.*

(g) *Ad Conc. Milev. Et, in rescr. ad Ep. Conc. Carth. tom. 1. Conc. Colon. Ann. 1567. excusor pag. 544.* (h) *Bell. lib. 6. de Grat. & lib. arb. cap. 15.* (i) *In Ep. 5 ad Episc. Bavar. (ut Avent. lib. 3. Annal.)* (k) *Bell lib. 4 de Iust. cap. 15. §. 1.*

Im à Cálvinista Vallásnak, *tizen hat* tzitkelyit, *tizen hat* Pápák bizonyittyák Luther előt! Meg vetedé ezeket? Nem lehet igazán, mert à Te Vallásod ez: (l) *Minden keresztyén Embernek, kel halgatni à Romai Pápának tanitását; s-nem kel affelől itiletet tenni; hogy ha, joé, vagy helytelen tanit.* En azért számlálék felest elől, hogy ne boitorjánkodgyál ily méltatlan à Cálvinista Vallásban. De, ha csak egygyet emlitettem volnais; azis hellyes volna, è Te Religiod szerént: (m) *Inkáb meg kel,* EGY *Pápanak sontentiáján állani; hogy sem az egész világ értelmén.*

Ez esik it nagyob szégyenedre; hogy, csak ollyakat mutathatunk; kik, két *vagy három dologban edgyeztenek* à Cálvinista *Vallással.* Nagy orczátlanság Tudos Embertűl! Im én, à *Reformatio* előt *Hármatis* számlálok *elől*; kik, nem-két, *s. három* dolgokban edgyeztenek meg à Cálvinistákkal. Tarcsad fűled, s-tűzessedgyél!

I. Gregorius Magnus. Elt, Anno 590. Ezt te, a' Pápák közében számlálod, s azt mondod: (n) *A' Pápa, mikor az ű székibűl tanit, szintén ollyan, mint ha Isten oktatna.* Ez *Gergely-t* penigh ugyan (o) Szentnek hivod. *Kivántatik azért, hogy*

(l) *Stapi. in relect. princ. controv. 4. q. 1. art. 1. pag. 433.*

(m) *Alv Pelag. lib. 1. de planctu Eccl. art. 6.*

(n) *Bellar libr. 3. de V. D. cap. 10. in resp ad 15 arg.*

(o) *Dur. sent. dist. 7. 9.*

irásának hitelt adgy: 1. (p) *Szent Péter, nem hivatik, az Ecclesiának, kőzőnséghes Püspőkének.* A' Calvinistákis azt hiszik! de ez, tűlők, meszsze állot: (q) A' *Christus, Szent Pétert tőtte, az Ecclesiának* kőzőnséges Püspőké-vé. 2. (r) *En bátran azt mondom: Valaki megát kőzőnséges Püspőknek hija; az Antichristusnak Hopmestere az.* A' Calvinistákis, azt hiszik! de ez, tűlők, mesze állott: (s) *A Romai Pápa,* KŐZŐNSEGES *Püspőknek hivatik.* 3. (t) *Semmit szem használ a' Reitek hellyekben való lakás; ha nem jo à lélek, mert; ha az Hely idvezithetne valákit, nem esett volna le à Sátán az Eghbűl.* A' Calvinistakis azt hiszik! de ez, tűlők, meszsze állott: (u) *El kel à kűlső Társaságot hadni; ha, Evangeliumbéli tokélletességet akarunk* kővetni. 4. (x) *Hogy à képeket, imádni megh tiltottad; azt felette ighen dicsirjük.* A' Calvinsstákis azt hiszik! de ez, tűlők meszsze állott: (y) *Egy tisztelettel tisztelteтnek à képek, s azok, kiket azok jelentenek.* 5. (z) *Mikor à Pap, à pohárt adgya à kősségnek, mondgya ezt: A' Christus vére,* öriz-

(p) Lib. 4. Epist. 32. (q) Cocc. tom. 2. Thesaur. lib. 7. art. 4. (r) Lib. 6. Epist. 30. ad Maur: August. (s) Bellar libr. 2. de Rom. Pontif. cap. 31 (t) Hom: 9. in Ezech. (u) Balth Hagerus Iesuita in Coll Aug Conf & Con. Trid. art. 16. §4

(x) Libr. 9. Epist. 9 & citatur c. Perlatum dist. 3. de consecrat. (y) Catetan. in Thomam. part. 3. q. 25. art. 3. (z) Lib. Sacr. Greg. Citant. Cassand, in Liturg pag. 75.

örizzen megh Tégedet, az örők életre! A' Calvinistakis azt hiszik! de ez, tűlők, meszsze állott: (a) *Ha ki azt mondgya; vétet abban az Ecclesia, hogy à pohárt à kősségtűl el fogta, àtok legyen.* 6. (b) *Ha Hit nincsen à szivben; à Cselekedetek sem lehetnek jok, ha joknak latzanakis.* A' Calvinistakis azt hiszik! de ez tűlők meszsze állott: (c) *Az hitetlen Ember, jot cselekedhetik, mégh à Természetnek erejébűlis.* 7. (d) *Nem kel nékűnk à mi sirásunkban, s cselekedetinkben biznunk; hanem, à Prokator Christus igasságában.* A' Calvinistakis azt hiszik! de ez, tűlők, meszsze állott: (e) *Kel minékűnk, à mi jo cselekedetinkben, s erdeműnkben biznunk.* Ihol csak itt, à Calvinistak vallását, *hét képpen* állatta *Nagy Gergely*; Temeghis, kettőt s hármat émlegetz!

II. A masik karban, legyen *Bernárd*; ki élt, Anno. 1140. Effelől, illyen Vallásod vagyon neked: (f) *Bizony Bernard, Pápista volt, s felette dicsiretre méltó Férfiu.* Annális inkáb hidgy hát, illyen irásinak. 1. (g) *Azt à Gyűlekezetet szeretem, melyben nem az Emberek Traditioi oltalmaztatnak; hanem Isten ki nyilatkoztatot akarattya.* Miis megh hodoltunk ennek! de te,

(a) Conc. Trid. Sess. 21. cap. 2. Can. 2. (b) Lib. 2. Mor. cap. 25. (c) Bellar libr. 5. de Grat. & lib arbit. cap. 9. (d) Hom. 7. in Ezec (e) Salm. tom. 7. tract. 40. pag. 208. (f) Bellar libr. 4. de Eccles. cap. 16. (g) Epist. 91. ad Abbates Suessione Congreg.

de te, igy vonszod ki nyakadat à Iárombùl: (b) *Isten Igije gyanánt tartyák à Pápistak, à Traditiokatis.* 2. (i) *Senki vétek nélkül nem jöt è vilagra, csak egyedül à Christus* JESVS. A' Calvinistakis vallyák; de, ellene tanit ez: (k) *A' Christus* JESVS *Annya,* Szüz MARIA, *minden bünöktül üres volt.* 3. (l) *A Christus Testemi nékünk, lelkiképpen, nem testiképpen adatik.* Ez Hiszemben vadnak à Reformatusokis! de ez, meszsze állot tülök: (m) *Fogainkal rágjuk à Christus Testét.* 4. (n) *Az az Igaz Ecclesia, à mely, választottakbul áll.* Miis hitelt adunk annak! de, tagadgya ez: (o) *Nem igaz az, hogy csak à Válaztottakbul áll az Ecclesia.* 5. (p) *Fussatok azoknak Társaságoktúl, kik lelketek idvességét megh bántyák.* A' Calvinistákis igy hisznek! de ez, mind ellenek szoll: (q) *Kik à Romai Vallástul elszakadnak, nem az Ecclesiabúl valok.* 6. (r) *Soha nem érdemelheted az örök életet, jo cselekedetiddel.* Megh-nyugszunk ezen miis! csak hogy ellenunk állot ez: (s) *Ez à Papisták vallása; hogy áz Igazaknak jo cselekedetek; érdemlöi*

(b) *Bellar libr. 1. de Sacr. in gener. cap 14.*
(i) *Serm. 78. super Cant.*
(k) *Iodoc. Coc. tom. 1. Thesaur libr. 3. art. 1.*
(l) *In Fest. Martini pag. 255. edit. Bas. Herv. An 1566.*
(m) *Clau. Sanctes. cap. 3. Repetit. 5.*

(n) *Serm. 68. Sup Cant.* (o) *Pazman. lib. 8. Hodeg. cap. 2.*
(p) *De Conv. S. Pauli serm. 1.* (q) *Bell lib. 3. de Ecc. cap. 5. §. 1.*
(r) *Serm. 1. in Annun. beat. Mar.* (s) *Bell. lib. 5. de Iust. cap. 1.*

demlö-i az örök életnek. 7 (t) *A' Christus Igassága, minékünk* TULAIDONITTATIK. Ebben vadnak ma à Calvinistak! dé, ellenek hartzol ez: (u) *Sohol nincsen az megh irva; hogy à Christus Igassága, minékünk tulaidonitassék.* Láddé hogy ezis, nem *hét, s három dologban Barátunk!*

III De, mi szükségh, sokakat felhánnunk! Csak az egy *Waldenssek* Tudományát (Kik mégh, 1160-dik esztendőben, vetének magot; a' Szent Irás, mellet, ujiobban ki csirázandó Calvinista Vallásnak) emlitem; kiknek Hitek felól, igy emlekezik Egy Nagy Ember; veddbé, mert Papa mondgya: 1. (x) *A' Romai Papa, egyenlö à töb Püspökökkel* 2. *A' Papok közöt, semmi külömbség nincsen.* 3. *Mihent à lelkek ki mennek testekbül; vagy Pokolra, vagy örökké valo örömre, jutnak mindgyárást.* 4. *Nincsen, semmi Purgatoriumi Tüz.* 5. *Hiàban valo dolog, az Halottakért imádkozni.* 6. *El kel az Isten, s à Szentek képeit törölni.* 7. *A' Vizeknek, s palma ágaknak áldását, csak meg kel nevetni.* 8. *A' Gonosz Lélek találta, à koldulo Barátoknak szerzeseket.* 9. *Nem kel à Papoknak Világi Urasságra vágyni, hanem, meg kel elégedni, az Evangeliumbéli jövedelemmel:* 10.

(t) *In Sermone ad mil. Templi. cap 11.*
(u) *Bellar libr. 2. de Iustific. cap. 7.*

(x) *Ex Aeneae Sylvii Bohemica Histor. de dogmat. Waldens.*

Sem

Sem à Bermálás, sem az utolso kenet, nem Sacramentum. 11. *A' Fülben valo sugâst, Hazugok költötték.* 12. *A' keresztséget, tiszta vizzel kel ki osztogatni, s-nem kel azt olaijal meg elegyiteni.* 13. *A' Papok Szent öltözetinek, semmi hasznok nincsen.* 14. *A' Papok az ü beszédekkel, nem változtathattyák el àkenyeret.* 15. *A' Szentek minket, nem segithetnek.* 16. *A' Canonica oráknak decantálása, csak idö vesztegetés.* 17. *Edgy Nap sem kel meg szünni à külsö munkátul; banem, csak Vasárnap.* 18. *Az Ecclesiátul talàltatot Bűjtnek, nincsen semmi érdeme.* 19. *Kárhozatos Tudomány à Mise.* 20. *Meg kel vetni az Emberi találmányokat.* 21. *Szabad à Papoknak meg házasodni.* Ertedé micsoda Vallásban voltak ezek? Ne itily külömbet, à Cálvinisták felölis! Sikra kötéd hát itis à kerekett; ollyant mervén állatni, mellyet edgy Igaz Cálvinista sem hiszen.

EL-HAI. PAPIST.

(y) Fol. 53. 54. IGaztalan dolgot nem állattam; hasiem, mostis ezt mondom: (y) *Merö bolondságh azt itilni; hogy, à kik à Pápát szidalmazták; à kik egy, kett, barom dologban egygyez-*

egygyeztek, à Calvinus vagy Luther Uj Gyülekezetivel, azok Calvinisták vagy Lutheristák voltak. Mert à Török, sok dolgokban ellenkezik à Papista Hittel, mellyekben egygyez à Calvinistákkal; ugy mint, hogy à Pápat nem hiszi Christus Vicartussanak: Az Ur Vacsorát, Christus Testének nem Vallya: A' képeket, és Ereklyéket, pöki, megh utállya. &c. De azért, à kétt, vagy barom dologban való egygyezésért, à Törököt Calvinistává nem tehetni. Ennek felette, à kiket emlegetnek, azok egyszer s mind Lutheristák és Calvinisták nem lehettek; noha, à minémü Vallásokért ezeket Lutheristákká akarják tenni; ugyan azon Vallásokat à Calvinistákis javallyák.

ERÖS CALVIN:

NE meny kérlek oly mély sárban; mert, bé kevered magadat, s romlásodra lesz! *megh ért gorombaság* inkab, azt vitatni: hogy kik à Pápát szidalmazták; azok néki Barati löttenek legyen, és igy, mind *nével* s mind *dologgal* Pápisták. Ha *Tudományok* megh egygyezer volna, à Pápá *Vallásával*; è Tántzot kellet volna nyom-

nyomniok: (z) *Az igaz Papista, megh egygyez à Romai Papaval.* De, mi, nem egygyezhetünk megh à Romai Pápával. Mert, igy bucsuzunk Tűle: (a) *Szabad akaratunk szerént megyünk el tűled; mert, à mi Tudományunkon nagy erőszakot töttel. Mostoha Attyává löttel, azert mi Tégedet elhagyunk.* Nem vagyunk hát már mi Pápisták! Hàt micsodák? Illyen dolgot sohaitozók: (b) *ô* (Ur Isten) *s-vallyon mikor érünk* REFORMATIOT! Oháldot lelkek! érzették hiszem ezek *Luther s-Calvinus* következését! Azonban: *Mendacem oportet esse memorem.* Ha azt akarod, hogy benne ne érienek; valamikor vajast eszel, megh gondold *Tempus, locum, personam.* oly Személlyel beszélgetél csak most; ki, igy emlekezik szavadra: (c) *Bár csak* EDGYET *nevezzetek, ki Luther elöt ollyan Vallásban volt, mint à Calvinistak!* Ihol, nem egygyet, sem kettőt nevezénk! azonban, Teis megh engeded; hogy *egy s-ket* dologban egygyeztek azok à Calvinistakkal. Miert *kivanod hát* azt méghis mi Tűlünk, à mellyet másut, magad sem tagadtz? De, az it à kérdés: *Ha azok megh unván à Papát, Vallását nem javallottak; Lőttekè azzal, Lutheristák*

(z) *Bellar libr. 4. de Eccl. cap. 10. §. 1.*

(a) *Laur. Valla in refut. Donat. Const fictit. An. 1411.*

(b) *Petrus de Aliaco Archiep: Camerac cens. de reform. Eccl. circ. Ann. 1426.*

(c) *Supra fol. 312.*

stak vagy Calvinistákká? Felelét: Nem lőttek NEVEL; (mert; ükis olvashattak effélét: (d) *Nem Pál,* (Cálvinus) *feszitetet meg érettetek.* Nem látták vala még *Luther*nekis személyét) hanem: TUDOMANNYAL, s-az azt Vallásl, mellyet Cálvinus Hitt. Ertők néki *Vallását* Luther elöttis.

Lássuk mind az által, micsoda *bolondság* nevezetin épited éz arántis à Cálvinista Vallást! *Mert* à Tőrők. (igy szollasz) *sok dolgokban ellenkezik à Pápista Hittel; mellyekben, edgyez à Cálvinistákkal.* Nagy mezóm volna it à Csatára: *A' Cálvinista Vallás, edgyezé meg à Tőrők Hittel;* és igy: *Ti néktek ebben semmi részetek nincsené?* Vagy ha vagyon: *Mellyik részrűl tőb?* Itt sel kellene vennem az *Alcoránumot.* De, ez edgyszer kedvezek. (k) *A' Gonoszért, gonoszt nem adok.* Ha mászszor igy szollasz, derekas Tőrőkkelepezében eitlek. Mind az által, ha keresztyén Pápista vagy, lelkedre intlek: Ne vess bennűnket egyben à Tőrőkőkkel! Hiszem *Pogányok* azok! Kiket Isten, (l) *magok akarattyok szerént enged élni.* Nagy Isten csudája mind az által ez: *Hogy à Tőrők ellenkezik Vallástokkal.*

(d) *1. Cor. 1. 13.*

(k) *Rom. 12. 17.*

(l) *Act. 14. 16.*

Mit

Mit remélhetz, ha azis meg ismérte az hibát bennetek? Adgya à Szent Isten hogy ez, ne tellyesedgyék bé: (m) *Elvétetik az Istennek országa Ti tőletek, s-adatik* à POGANY *népnek, hogy annak Gyűmölcsét teremcse.*

Ugyanis, (ha nem bolond) Miért állatná à *Pápát Christus Vicariussának*? Hiszem még à (n) *Természet Törvénye is* munkálodhatik benne! s igy gondolkodhatik à Pápisták Discursusábul: (o) *A Christus Vicariussának, ollyan hatalma vagyon, mint Christusnak.* De à Pápának nincs ollyan hatalma, mint Christusnak. Mert: (p) *Senki nem tulaidonithattya azt az Hatalmat à Pápának, hogy azt cselekedhesse à mit Christus.* Hogy hogy lehet hát Christus *Vicariussa*? Az Ur Vacsoraja felől penig, még csak à Természet világánális igy gondolkodhatik: (q) *Meghmarad à Kenyérnek s Bornak, mind izi, s-mind ereje; azért, nem Christus Teste.* Nem jo elmélkedésé? A Te Vallásod tartya ezt: (r) *Hogy* à POGANY, *nem tulaidonit* à *Képnek Isteni Tiszteletet.* Iol-is cselekeszi! De Te ezt, nem hellyessen miveled: (s) *Ugyan azon edgy tisztelet kivántatik à képnek, s-annak, à mire az tzéloz.*

Hal-

(m) Mat. 21. 43.
(n) Rom. 2. 14.
(o) Aug. Triump. de potest. Eccles. quæst. 1. art. 7.
(p) Fran. à Victor. Relect. 4. de potest. Papæ.
(q) Petrus Lombard. lib. 4. sent. dist. 11. lit. A.
(r) Greg. de Valent libr. 2. de Idolol. cap. 7.
(s) Caiet. in Thom. part. 3. q. 25. art. 3.

Hallod! Meg futottad ám Te it à Pogányt! Az *Ereklyéket* penig, s-à Szentek maradványit, miért nem katzagná? Holot, (t) *nem csak Hispániában, Parisban, hanem, még Genuábannis, mutogattatik Christophnak à leg-nagyobbik foga.* Méltán nevetheti ezt; hogy egy nagy fogh, ennyi helyen lehet egyszer s-mind! Sőt csudálná é nagy oktalanságot à Keresztyénségben: (u) *Hogy az Angliai Királynak egykor foga fáiván, az Apollonia fogát parancsolta hozzá vinni orvosságul; s-annyit gyűjtőttek egyben, hogy edgynehány tonnát tőlthettek volna meg véle.* Almélkodnék ezen: (x) *Találtatik Corsicában abban à földben, melybűl formáltatot Adam.* Kőszőnik mind az által à Cálvinisták, hogy tellyességgel űket Tőrőkőkké nem teszed! s-eztis mondgyák: Ha à Tűlők emlittetet Emberek, *Luther* előt nem voltakis *edgyszer s mind* Cálvinisták *s-Lutheránusok*; ugyan volt Luther előt, elég Cálvinista s-Lutheristaságot vallo Ember; elég ez à Te meg-győzésedre.

EL-HAI. PAPIST.

(t) Ludov Vives in cap. 9. lib. 15. de Civit. Dei.
(u) Andr. Abbas Amalunx bornensis Chemnit. part. 4. Exam. Conc. Trid pag. 20.
(x) Ant. Petr. Philippinus Archi. Diac. Marian. libr. 10. Histor. Corsicæ.

(y) Fol. 54. 55.

MI szűkség ezen mulatnunk? (y) Magok à Lutheristák, és Cálvinistak a vitattyák; hogy Láthatatlan, és el reitvén volt Luther előt az ű Ecclesiáiok. Ez annyit teszen, hogy nem mutathatnak csak edgy Várost, vagy falut, à hol Luther előtt, Prædikállot, Keresztelt, és egyéb Isteni szolgálatott gyakorlott volna az ű Ecclesiáiok. Ha azért Luther, és Calvinus előtt, ugy meg-győzte azőrdőg az ű Ecclesiáiokat, hogy azt senki nem láthatta; sohult annak Templomi, Tanitoi, Sacramentum szolgáltatoi, nem talaltatták; sem Keresztség, és Ur-Vacsora szolgáltatás, sem Isten Igijének birdetése nem volt benne: nyilván valo, hogy nem ollyan az ű Ecclesiájok, minéműnek mondotta Christus az Igaz Ecclesiát. Mert, hova lehet az Eőrdőgnek nagyob győzedelme Valamely Gyűlekezeten, mint mikor azt ugy le nyomja, hogy sohult Tanitoja, Temploma, Sacramentum szolgáltatása ne maradgyon? ismérhetetlen, és láthatatlan legyen?

ERŐS CALVIN.

(z) Exod. 20. 16.

(z) NE szoly Fele-barátod ellen Hamistanu bizonytágot. Micsoda lelkiismérettel fogod azt à Cálvinistákra, melyben semmi Hirek nincsen? Ez az ű Confessiojok: (a) Ugy meg homályosodik NEHA az Ecclesiában à Közönséges Hit, mint ha Anyaszentegyház sem volna. Ha csak neha, nem mindenkor volt hát az, Luther előtt; hanem, szépen Virágzott, ugy hogy, ezt mondhatták felőle: (b) Az Ur penig mindennap szaporittya vala à Gyűlekezetet, azokbul, kik idvezülendők valának. Ha nem bánnád, azt kérdeném itt Tűled: Mikor az Ariánusok Eretneksége, csak nem az egész Világot el fogá Luther előtt; hol volt akkor à Pápista Vallás? Nem mondhad, hogy látzot; mert ez, nyakon vér: (c) Mikor az Ariánusok Eretneksége miat, csak nem az egész világ meg vesztegetődék, alig, hogy VEGKEPPEN oda nem lűn az IGAZ HIT. (tétti à Romai Hitet.) (d) Székekbűl akkor ki kergették à Pápistákat, s Liberius Pápa helyében, Felixet ültették az Ariánusok. Ki kel te nekedis hát fakadnod à Láthatatlanságra; mert ez másképpen ellened áll: (e) Mikoron az Ariánusok Eretneksége, csak nem az egész Világon Uralkodik vala, NEHEZEN ISMERTETET MEG A' ROMAI ECCLESIA. Láddé, (ha vak nem volnál) hogy à Te

(a) Helv. Confess. Art. 17. pag. 173.
(b) Act. 2. 47.
(c) Vinc. Ferrarius Italus de Valent. Theolog. Doctor. in expos. trium Prophet. Daniel circa Ann. 1455.
(d) Wilh. Lindanus lib. 6. Pan. cap. 6.
(e) Greg. de Valent. libr 6. Anal. fid. cap. 4. pag 143.

à Te Ecclesiádis szenvedet néha *Ecclypsist*!

Gonosz *Logicus* is vagy! Mert, az Ecclesiának *nem mindenkori* tűndökölhetésébűl, ezt hozod ki: *Hogy Luther elött edgy* HELYET *sem mutathatunk, melyben az Isteni szolgálat gyakoroltatot volna.* Nem következik: *Néha* nem mutathattunk; azért, *mindenkor* ugy volt. Mert, Luther elött, (*f*) ROMABAN Prædikállá Szent Pál az Evangeliumot. ű pedig, à minémű Szent Igivel legeltette azokat, mind azt vallyák ma à Cálvinisták; lásd (*g*) *fellyeb*:

(*f*) 2. *Tim.* 1. 17.

(*g*) *Supra pag.* 5. 6.

Nagyob vakmerőségedet sáiditom, mit akarsz legyen ebbűl ki hozni. En à Te tűled fel-vetett Fundamentumon igy épitek: *Ha az ördög, ugy meg győzte Luther elött az Ecclesiát, hogy azt senki nem látthatta &c. nyilván, nem Igaz Ecclesia, az ű Ecclesiáiok.* Ezt, (mondom) Tiédnek ismérd. Márén à Te Ecclesiádrais, igy szabom ezt: (*h*) *Christus szenvedésekor, nem maradot meg az Igaz Hit; hanem, csak* Szűz *Mariában.* Itt tudom azzal kérkedel; hogy, az az *igaz Hit*, à Pápista Hitt. Ha volt, s mégis meg nem maradott, hanem, csak az Edgy Boldog Szűzben; miért

(*h*) *Johan de Turrecremata libr.* 1. *de Eccl. cap.* 30.

miért nem korbácsolod meg az ördögöt, hogy oly nágy kegyetlenséget cselekedet à Te Ecclesiádais Luther elött; hogy azt láthatatlanná tőtte? Mégis igy szollitalak meg: Luther elót, amaz (*i*) *Nevezetes Tiz* űldözésekben, à *Keresztyéneknek* (Ti magatokat értitek ezeken) *Ecclesiája*, à BARLANGOKBAN REITEZET VOLT el. Nem volt volaa hát azis ugy *Igaz Ecclesia*, mert la mind *el dugta volt* à *Sátán*! Luther előtt à Tizedik Seculumrul igy szol Egy Tiéd: (k) *Nem vala akkor* à *Romai Ecclesianak ábrázattya; mert, aluszik vala Christus az Majoban.* Ha, nem volt tetzhető ábrázattya; nem volt hát nékedis ugy, Luther előtt *Igaz Ecclesiád*!

(*i*) *Elasius de Viegas in Comm. Apoc.* 6.

(k) *Baron de statu Eccl. An.* 912.

Avagy revocáld hát beszédedet; hogy *az ördög, leg nagyob Hatalmat veszen et, hol néha nem látzik az Ecclesia*; avagy, ne fogd csak azt à Cálvinista Gyűlekezetre, melyben Te, torkig űltél néha. Micsodás Ecclesiát ért Urunk, à Tűled emlittetet helyben; csak most (*l*) *examinálók meg.*

(*l*) *Supra fol.* 135. 136.

Ha Elméd vagyon; tovább vihedd még az ördögöt, az Ecclesia külső fényessége meg fosztásánál. Ugy mint: Ha à Gyűlekezetet, ugy kezében adná Isten, hogy

hogy lelkébennis, kinek kinek meg oltaná az Igásságot, és belsőképpennis tellyességgel el fogyatná, s kárhozatra vetné. De, ezt à szörnyű kegyetlenséget, nem engedi Isten néki meg. Mert nem hadgya, hogy (m) à Rokolnak kapui, raita diadalmaskodgyanak. (n) Ki kérheti à Christus Tanitványit, à meg rostálásra; de ő, könyörög, Hitek el nem fogyhatásáért. Jgy gondolkodgyál Luther előtt valo állapatrul.

(m) Mat. 16. 18.
(n) Luk. 22. 31. 32.

EL-HAI. PAPIST.

NO, akar mit mondgy Te jo Uram! De én, (o) ebbül, és egyéb sok jelekbül, meg tapasztalám, hogy nincs Igaz Ecclesia, à Luther és Calvinus követőknél. Ha lelkemet vesztení nem akartam, ki kellet közzülők állanom: tudván, hogy az Igaz Ecclesián kivül, nem adatik Idvesség.

(o) Fol. 56.

ERŐS CALVIN.

NAgyot mert it Mestered, Fejekhez csapni az igaz keresztyéneknek. Noha, könyű már meg itilni, kinek vagyon igaz Ecclesiája, s kinek nincs. Ezeket bizo-

bizonyossan merem irni: I. (p) Az az igaz Ecclesia, melyben az Evangeliumi s Apostoli tiszta Tudomány hirdettetik. De à Calvinisták Gyülekezetiben, afféle, igaz Tudomány Zengedezs mint meg mutatok az ő (q) Vallásokban. Igaz Ecclesiájok vagyon hát! II. Ismét: (r) Az Ecclesia, à Sacramentumok felől valo hellyessen értés által, mutattatik igaznak. De à Calvinisták, Szent Irás szerént (s) értenek azok felől. Igaz tehát az ő Ecclesiáiok. III. Megént: (t) Az Isten Ecclesiájának igasága, nem à Sokaságbul áll. Azt vallyák à Calvinistákis. Igaz Ecclesiájok vagyon hát! IV. Annak felette: (u) Az Igaz Ecclesia. üldözéseket szenved. (x) Sok keresztek, az ő meg-ismértető jelei. (y) Az égő csipke bokor, mutat az Igaz Ecclesiára; mely, az üldözéseknek lángja miat háborgattatván, nem fogy el, hanem, tündöklik. A' Calvinisták Ecclesiája, gyötörtetik sokszor, ti tűletek igy; de, à Tiéd, ezt dudollya: (z) A' Romai Anyaszentegyházznak, minden dolgokban, jo előlmenetele vagyon. Nem kellet volna né-

(p) Encb. Christian. Instit. in Come. provinc. Colon. Ann. 1549. celebr. fol. 22.
(q) Supra pag. à 312. ad 337.
(r) Liber Interim. cap. 10.
(s) Supra pag. à 223 ad 233.
(t) Alph. Salmeron tom 12. Comm. in Act. Apost. tract. 9. p. 46.

(u) c. Si Ecclesia caus. 23. quaest. 3. ex Aug. (x) Espensæus in 2. Tim. pag. 103. (y) Bened. Peter Exod. c. 3 (z) Greg. de Valent poss. 1. Anal. pag. 41.

Claudius Disp. 5. in

nékedis, ez Igaz Ecclesiábul ki állanod, ha lelked vesztét nem akartad. Mind az által, ha vagyon még valami hajlandoság benned à viszsza térésre: csak (z) lábodnak nyugodalmat ne talály, meg-fog az Igaz Noe, s-be vészen à Bárkában.

(z) Genes. 8. 9.

EL-HAI. PAPIST.

FElséges Isten! Soha el nem hittem, mikor à Calvinistaságban volt létem: hogy az ű Ecclesiáioknak igasságát ők, ily etősen meg állassák. Bizony én, aligh ha ezt nem kezdem mondani: (a) Ebvel hall itt meg lelkem! Fel-kelek, s-elmegyek az én Attyámhoz, és ezt mondom: Attyám! vétkeztem az Egh ellen, és Te ellened. De mig à lenne, ô mint ohaitanám! ha erreis meg-tanitanál: Hogy ha, à (b) ROMAI ECCLESIANAK IGASSAGA TAGADHATATLANE? Mert, à mely Ember engem el-csábita, ezt adá előmben, hogy ez, ötödik oka lenne Hit-cseréléssemnek, s-igy beszélgete velem: *Bizonyos, hogy az Apostolok idétt, à Romai Ecclesiában, tökélletes Igaz Hit és Tudomány volt.* Mert Szent Pál irva hadta, mikor azt mondotta; hogy ű, Egy

(a) Luc. 15. 17. 18.

(b) Fol. 56.

Hitben

Hitben vagyon à Romaiakkal: (c) Per eam, quæ in vicem est, Fidem vestram & meam. Aztis ebez adta; hogy, (c) à Romai Hit, az egész világon Prædikáltatik: hogy (c) à Romaiak, tellyesek szeretettel, és minden Isteni Tudománnyal. Végezetre, azt mondgya felölök; hogy (f) az ö Engedelmességek io Hire neve, bé-töltötte à Világot: es kéri Istent (vagy jö vendölli,) hogy az ű lábok alatt, meg rontassék az ördög. Ezt azért, az Apostolok-dejében meg gyökerezett Igaz Hitett, soha el nē változtatta, és Uj Hamisságokkal megh nem mocskolta, meg nem Eretnekitette à Romai Ecclesia: Mint szem látomást ki tetzik az egész Egyházt Historiák, és egyéb Tudos Sz. Emberek irásinak folyásábul.

(c) Rom. 1. 12.

(d) Ibid. ℣. 8.

(e) Rom. 15. 14.

(f) Rom. 16. 19. 20.

ERÖS CALVIN:

(f) VRam nyisdmeg szemét, had lásson jobban! En mindenkori kész Tanitod vagyok az oktatásra, csak most is vegyed. A' mely okért, elebbi igaz Vallásodbul ki csapontál, annak csak nevét, s nem valoságát viseled. Mellyet igy probálok: I. (g) Nem lehet az igaz Ecclesia, melyben; az Isten Igije, igazán nem hirdettetik. De, à mely Vallás ezt tanittya:

(f) 2. Reg. 6. 17.

(g) Kalauz. lib. 8. cap. 5. pag. 689.

tya: (h) Az Isten Igijén kivül valo Traditioknak, egy aránt valo méltoságok vagyon á Szent Irással; az, az Isten igijét, nem igazán hirdeti. Mert, ha ugy Prædikálná, ezen kellene meg nyugodni: (i) A Törvényre, és annak tanitására halgassatok. Hogy kérkedhetik hát afféle Vallás, az Igaz Ecclesiai nével? II. Ismétt: (k) Nem lehet az, Igaz Ecclesia, melyben à Szentségek, (Sacramentumok) nem igazán szolgáltatnak ki. De, à mely Vallás igy hiszen: (l) Igazán keresztel az, ki à Szüz Maria nevétis, à Szent Háromságéhoz teszi. Es: (m) Hasznossab az Ecclesia parancsolattyábul, csak az edgyik szinnel élni az Ur-Vacsorájában; az à Vallás (mondom) à Szentségeket, nem hellyessen szolgáltattya ki; s mégis az Igaz Ecclesia köntösében öltöztetnéd é? Helyben hagyom; hogy az Apostolok idejében tiszta Igaz Vallás vala Romában, (kik Sz. Pál irása szerént hittek) de, quantum mutatus ab illo! Most, csak ezt nyögik felöle: (n) Oh mely távul vagyon à mostani Romai Vallás, à régi Ecclesiának szokásátul! Igyis sohait oznak: (o) Nyilván, csak nem el töröltetet à régi Ecclesiának formája! De hogy

(h) Cens. Colon. fol. 230.
(i) Esa. 8. 20.
(k) Pazm. ibid.
(l) In Scrutinio Sacerdot. Fab. tract 2. pag. 18.
(m) Cens Colon. Dial. 9. pag. 298.
(n) Abbas Ioach. circ An. 1200. in libr. de Conc. utriusque Testam.
(o) Dur. Ep. (circ. An. 1300) de modo celebrandi Conc. Gener. in præfat. part. 2.

hogy világossabban essék mondásom; igy vetem egyben à Régi Romát, à mostanival. Készüly az Halgatásra!

REGI ROMAI VALLAS.	MOSTANI ROMAI HITT.
1. Dávidnak magvábul valo à Christus, Test szerént. Rom. 1. 3.	1. A' Papoknak kezek által, megtestesül az Ur-Vacsorájában az Istennek Fia. Stella Clericor. in cap. 15.
2. Azért megyek közitekbé, hogy lelki gyümölcsöt nyerjek nektek. Rom. 1. 13.	2, Kik Romában járnak Szarandokságot, azoknak lelkeket az Angjalok Menjországbã viszik. Cornel. Agrip. de vanit. scient. cap. 92.
3. Mind Bölcsnek, Bolondnak ados vagyok. Rom. 1. 14	3. Ollyan Gyöngy à Sz. Irás, mellyet, nem szabad à Bolond eleiben vetni. Censura Colon. pag. 13.

Az

4. Az Igaz Ember, Hitbűl él. *Rom.* 1. 17.

4. Nem csak az Hit Igazit meg, hanem à reménség, széretet, könyőrgésis. *Maximilianus Sandaus Iesuita in Castigation: Cauter. Iesuit. Conscient. contra Laurent. pag.* 60.

5. Balgatagh az, ki az Istent el-változtartya, Embereknek ábrázattyára. *Rom.* 1. 22. 23.

5. A' Christus képét, meg kel à Templomokban tartani. *Iodocus Coccius tom.* 1. *Thesaurilib.* 5. *art.* 15.

6. Kemény à Sziv, s meg térhetetlen. *Rom.* 2. 5.

6. Ki à bűnben él, à szabad akarat által, el kerülheti, à bűnt ha akarja *Alphonsus de Castro adv. hæres. in verbo Libertas, hæres.* 2.

7. Lehet à Te kőrnyűl metélkedésed, kőrnyűl metélkedetlenségh *Rom.* 2. 25.

7. A' Sacramentumok, állandó kegjelmet munkálkodnak: *Bell. lib.* 2 *de Sacram. cap.* 3. *in Epigraph.*

8. Ninesen, à ki jot cselekedgyék, csak egygyis. *Rom.* 3. 12.

8. Nem csak bétöltheti Ember à Törvényt ez életben, hanem: többet is cselekedhetik annál, à mit à Törvény kiván. *Petrus à Soto in Assert. Cathol. de lege pag.* 59.

9. Az Hit, igaság gyanánt tulaidonittatik. *Rom.* 4. 5.

9. Csak Cálvinus álmodta azt, hogj Tulaidonittatot igaság legyen. *Basilius Ies. in Catech. cont. tract.* 4. *q.* 2.

10. A' Christus által vagyon menetelűnk à kegyelemben. *Rom.* 5. 2.

10. Iob à Szentek által nyuitot kőnyőrgés, hogy sem, mellyet csak Christus viszen egiedűl végben. *Salm. Disp.* 8. *in* 1. *Tim.* 2. *tom.* 15 *pag.* 467.

11. A'

11. A' mi Sziveinkben, ki öntetett az Isten Szerelme. *Rom.* 5. 5.

11. Senki nem lehet affelöl bizonyos, hogy az Isten szerelmében legyen. *Bellar. libr.* 3. *de Iustif. cap.* 11. §. *Respondeo, posset.*

12. Edgyszer holtmeg Christus. *Rom.* 6. 10.

12. A' Papnak cselekedete az Ur-Vacsorájában ál à Christus Testének s-Vérének örökké valo megáldoztatásában. *Anglo Rhemens. in annot. Hebr.* 7. *Sect.* 8.

13. Isten ajándéka az örök élet. *Rom* 6. 23.

13. Io cselekedetek által érdemellyük az örök életet. *Bellar. libr.* 2. *de grat. & liber. arbitr. cap.* 15. §. *Ad alteram. &c.*

14. A' Bünnek soldgya, Halál. *Ibid.*

14. Nem veti à kárhozatra Embert, az Eredet szerént valo vétek. *Cont Card. in* 1. *de Præd.*

15. Ama Törvény: Ne kivány! mondotta meg, hogy à kivánság gonosz. *Rom.* 7. 7.

15. Valaki azt à kivánságot Vétek-nek mondgya, mellyet az Apostol Bünnek hiv, átok legyen! *Conc. Trid. Sess.* 5.

16. Az Istennek válaztása, nem à cselekedetekbül vagyon. *Rom* 9. 11

16. Az Embernek érdemeért rendelte Isten adni à Diesösséget. *Thomas p.* 1. *q* 23. *art.* 5.

17. Mi módon hiják azt segitségül, kiben nem hisznek? *Rom.* 10. 14.

17. A' Szentek, hasznoslan hivatnak segitségül, az elöktül. *Bellar. lib.* 1. *de Beat. Sanct. cap.* 19.

18. Pál, választatot az Evangeliumnak Prædikállására. *Rom.* 1. 1. Ki, nem szégyenli à Christus Evangeliumát, ℣. 16.

18. Sokszor nem tartoznak à Pápák magok Prædikálni, s-Sacramentumokat osztogatni. *Bell. lib.* 3. *de Pont. Rom. cap.* 24. §. *Adde.*

19. A'

19 A Christus, (*Ipse*) meg rontya à Sátánt à ti lábaitok alatt. *Rom.* 16. 20.

20. Az az igaz Sido, ki belöl titkon valo Sido. *Rom.* 1. 29.

21, A' Törvénynek cselekedetibül, egy Testis nem igazul meg Istennek elöttc. *Rom.* 3. 20. Es: Az Ember meg igazul Hitnek általa, à Törvénnek cselekedeti nélkül. ℣. 28.

22. Abrahám, a' körnjül metélkedésnek jelét vöt te. *Rom.* 4. 11.

19. *Ipsa*, (à Szüz Maria) rontya meg az ördögöt. *Vulgat. in cap.* 3. *Genes.*

20. Edgy betü sincs à Sz. írásban, à láthatatlã Ecclesiárul. *Anglo-Rhemens. in annot. Act* 11. ℣. 24.

21. Kivántatik à meg Igazulásra, reménség, szeretet, félelem, Pœnitentia, Sacramentummal valo élés, s az Isten parancsolatinak meg tartása. *Bell. libr.* 1. *de Iust. cap.* 12. §. *ultimo.*

22. A' Sacramentumok, nem hivatnák jeleknek. *Bel lib.* 1. *de Sacr. cap.* 17. *resp. ad* 5. *arg.*

23. Chri-

23. Christus az, ki meg-holt, sőt e sedezik érettünk az Istennek lobján. *Rom.* 8. 34.

24. Kicsoda szakaszt el minket à Christus szeretetül? *Rom.* 8. 35.

25. Minden lélek, à Felső Hatalmasságnak engedelmes legyen. *Rom.* 13. 1.

26. Eszetekben vegyétek azokat, kik más Tudományra tanitanak. *Rom.* 16, 17.

23. Christus *a* közben járo érettünk valo meghhalására nézve; de à Szentek, az esedezésre nézve. *Florentius Symbol. Cathol. art.* 1. *pag.* 13.

24. Az egyszer adatott kegyelembül ki-eshetik Ember. *Bellartom.* 3. *lib.* 3. *de Iustif. cap.* 14.

25. Nem lehet Hatalma à Magistratusoak, az Ecclesiai Személyeken. *Concil. Lateranen. sub Leone* X *Sess.* 9.

26 Meg illyuk azt, hogy csak edgy Laicusis, ne disputallyon az Hit dolgárul. *Alex.* 6 *Pont Rom lib.* 5. *Decret cap.* 2. *tit.* 2. *in Sexto.* Ibol

Ihol, csak à *haján* motoszsz à *Régi* Romai Hitnek! De attul oly távul estél, mint (*p*) *Abrahám* à *Gazdagtul*. Csak igy versificály hát: (*q*) *Si re priveris, nec nomen habere mereris*. Le kel azért tenned à *Romai* nevet, mert semmi közöd hozzá. Hát? Légy (*r*) *Cretai*, mert sokszor, à mit hellyén mutatz, ne keressék azt ot.

(*p*) *Luc.* 16. 26,
(*q*) *Ever. in Topicis loco ab Etymol. num.* 12.
(*r*) *Tit.* 1. 12.

EL-HAI. PAPIST.

KErlek, ne hij engem sik-szájunak! Hiszem, nékemis vagyon eszem, sélek vése! Ha ez egyben meg-fogtál, ebben, tudom elöl bocsátasz: (*s*) Az *Isten Iuhaira vigyázo Pásztoroknak, mindenkor oly szorgalmatos gond-viselése volt arra, hogy ha ki Ujságot és Hamisságot kezdet, mely az elöt nem hallatott, ottan ellenzettek*: és, (*t*) *az Apostoli parancsolat szerént, kárhoztatták, à ki valamit az ellen hintegetet, à mit eleitül fogva tanultak vala. Annak-okáért*, Irenæus, Tertullianus, Theodoretus, Epiphanius, Philastrius, Szent Agoston, *és az Egybázi Historicusok irva hadták, à keresztyénség kezdetitöl fogva az ü idejekig*, Kik, Mikor, Miben *kezdettek szakadást, mellyért üket az Ecclesia Eretnekek Laistromában irta.*

(*s*) *Fol.* 57.
(*t*) *Gal.* 1. 8. 9. 2. *Ioan.* ℣. 10 *Rom.* 16. 17. *Phil.* 2. 2. & 3. 16.

A' Sz.

A' Szent Püspökök és Pásztorok, mihent esséle Farkast èrzettek, ki az Hitnek tiszta forrását fel akarta zavarni, és à Christus Iuhait igyekezte el rogadni, az edgyszer meg állapodot Igasságtul: mindgyárt meg-szollaltak: Könyveket irtak: Gyülekezeteket hirdettek: Atkokat kiáltottak: bölcs irásokkal harczot állottak: Szám-kivetést, Martyromságot szenvedtek az Igasság oltalmáért. Ugyanis, *ha ezt nem csele kedtek volna, fosztva maradtak volna az Igaz Pásztorságtul, és áruloi löttek volna az Igasságnak. Azért, csak égy faluban támadot hamisságotis fel-jegyzettek, hamissitottak, kárhoztattak; senkinek ebben nem kedveztek.*

Mind ennyi sok Eretnekségek Laistromiban, ennyi Historiákban, Conciliumokban, Szent Attyák irásiban, Senki soha azt nem emliti, hogy à Romai Ecclesia valaha valamely Tévelygést, kezdet vagy követett volna: Soha senki nem jelentette, hogy valamikor változtatta volna azt, à mit Szent Pétertöl Páltul tanult vala. Mostis, senki meg nem mondhattya, Mi idöben? Ki által? Miesoda Agazatban, *tött változást à Romai Ecclesia? Maga, ha oly nagy változást tött, mint az* Uj Tanitok *hirlelik: tudni kellene,* Mely idötájban? Mely esztendö forgásában? Ki

A az

által

által? Mint? és Miben lőt à Változtatás? Mely titkon nem lehetett: Mert à kizönséget Hitnek, Szokásnak, Szer. tartásnak ellenzése, vagy változása, titkon nem lehet: mivel hirdetni, tanitani, szokásban venni ujjonnan valamit, nem lehet oly titkon, hogy az Emberek meg ne saidicsák.

ERŐS CALVIN:

BArazok à Pásztorok, mikor másra vigyáztak, elsőben (u) magokat tanitották volna! De az (x) Ujságnak, számtalan sokan lűnek követői, mint meghallád.

Fel jedzették az emlitett Historiusok, az Apostoli Hittűl valo szakadástokat, s-igen fáilaltákis.

Irenæus; mivel száz nyoltzvanadik esztendőben élt Christus szűletése után; azért, még kevés el-fordulását láthatta az Apostoli Tudománynak; ugy hogy, igy irjon: (y) Tizenkettődik Pűspők az Apostoloktul fogva most Eleutherius: s eddig még. edgy Hit tartatott meg igasságban, az Apostoloktul fogva. Mind az által, ugyan saiditot volt meg mégis effélét: (z) Némellyek meg akarják tartani à negyvennapi Bűj-

(u) Rom. 2. 21.

(x) Supra pag. 267. 268. Et. 277. 278, 279.

(y) Irenæ⁹ lib. 3. adv. hæres. c. 3.

(z) Iren. in Epist. ad Victor. Romanū Episcop. quam ref. Euseb. lib. 5. Histor: Eccl. cap. 24.

Bűjtőt, mely szokás még mi előttűnk jőt bé; vagy tudatlanságbulis származott. Im è Notárius, mit irt fel!

Tertullianus, (ki élt, két száz huszban) ideje, ezt observálta: (a) A' mi Iánosunknál, Babylon Romát példázza; mely, kevély, és az Isten Szentei ellen Csatázo Város. Ezis à Tudománynak jo Censora volt!

Theodoretus, (Ez Virágzot, négy száz, s Husz esztend.) ily nagy botlást látot vala már: (b) Az Angyalok Imádásanak vétke, Phrygiában, s-Pisidiában, sok ideigh marada fen; miglen azt; à Laodiceai Gyűlés el nem rontá. Láthatós error vala ez!

Epiphanius éle, 396 ban. Ez, akkori szőrnyűséget igy dorgálá: (c) Honnan vagyon most, à képeknek Isteni tisztelettel valo illetése, s-Szentek imádása? Bizony, Sz. vala Szűz Maria Teste, de. nem vala Isten; se nem tétetet vala ki az Imádásra. Ujját tartá ezis, az hanyatlotságon!

Philástrius, Brixiai Pűspők, élt 385. ben. Ez, ennek bizonyossan végére ment vala; hogy ki ki, egy aránt olvassa Idvességére, mind à Canonicus, s mind az Apocryphus könyveket; azért errűl, ily végezés lűn: (d) Az Apostolok Successoritul el végeztetett, hogy à Keresztyén Ecclesiákban, senki egyéb

(a) Tertu. lib. 3. adv Marcion. cap. 13.

(b) Theod. in cap. 2. Coloss.

(c) Epiph lib. 3. Cont Hære.

(d) Phil. in Catal. hæres cap. 88.

egyéb könyvet ne olvasson, hanem à Törvényt, s-à Prophétákat; az Apocryphusokat penig más végre, hogy külsőképpen tanullya abbul erköltse igazgatását.

Szent Agoston, ékessége vala è Világnak, 388. eszt. Ki, illyent tapogatt vala: (e) *E mostani Püspökök irásinak, eleiben kil à Szent Irást tenni.* Hihető vötte vala mát eszében, à Romai Attyáknak, à Sz. Irástul valo bùtsuzásokat! Csak az edgy *Eusebius*, hallyad mit ir: (f) *Victor Pápa szokatlan dolgot cselekeszik vala Romában; mely, nem tetzik vala à töb Püspököknek.* Ugy tetzik ezek, notálták à *Romai* csiszamodást!

(e) *Aug. 7. tomo de Bapt. Contra Don. lib. 2. c. 3.*

(f) *Eus: lib. 5. Ecc. Histor. cap. 24.*

Hogy azért, hellyesebben felelhessünk *Argumentumodra*, legyen ily formában öntve: A' *Szent Püspökök, mindenkor ellene állottak* à *Tévelygésnek. De; à Romai Ecclesia Tudományának*, (mely te nálad à Pápistaság) *senki nem állot ellene. Azért*, à *Romai Ecclesia Tudománya, nem Tévelygés.*

Felelet: A' nagyobbik Agát ennek, két utakra osztom:

I. Két félék voltak à Püspökök Romában. Vagy ollyak, kik az Apostoli *Sucessioval*, ugyan *valosággal* dicsekedhettek, s ezt mondhatták: (g) *En, az Ecclesiában, az Apostoloktul származot Tudománybéli Successiohoz tamaszkodom.* Tudom effélék, oltalmaztak az Apostoli igaz Valláſt. Ollyakis találtattak, kik, csak el alutták à dolgot, mivel hogy, bürökbenjárt. Effélék ollyankor, igy taszigáltattak: (h) *Kellyetek fel à mély álombul! mert az Isten Törvényét, à Pervátában hagyitottátok!* De, semmit sem szóltak.

(g) *Greg. de Valent. in Anal. lib. 6. cap. 13. de Aug.*

(h) *Paul. Warnefr. Circ. An. Christ. 780. libr. 21. Rerum Roman.*

II. A' Tévelygésis; két felé ágazott: Vagy *magokban* volt, vagy kivülöttök. Az elsőben, Vakoknál vakabbak voltak, Mert, eleget kiáltottak igy, az Igasságtul meg győzettek: (i) A' *Nagy Istenért, kiálcs Pápa, s-ne szünnyél meg! de látom, nem gondolsz semmivel, csak halgatz.* Erre, Papi pálezájok fejét sem haitották. De, ha *kivülöttek* saiditottak oly tüzet; mely, gyüitőt kövér siriok meg emésztésére, menendő volt; menten ki *költek, Conciliumot birdettek &c. s Huss Ianost, Vulcanus*nak meg áldózták &c Tilalmat teszek azért, ez Erősség vételeden!

(i) *Ioann. Sarisber. Ep. Carn. circa An. 1150. Ad Ioannem Episc. Picta. apud Baroniũ tom. 12. An. 1167. Num 63.*

A' másik Aga *Argumentumodnak*, sült Hazugság. Mert, csak nem lelkek hasadva voltak; s ugy akarták keserves *panaszok*

ſzokkal, s kónyv-iráſokkal, (ha lehetet volnà az Igaſságért, vér ki-ontáſſalis) à Romai Tevelygéſnek ellene állani, az akkori lelkekben meg nyomorittatot ſzegény kereſztyének. Ki (*k*) *à Szent Péter Székit, Chriſtus meg ölöjének mondotta* (magaré ſzokta volt az Uj Pápát *Inauguráni*) Ki, (*l*) *à Szent Irás Borát, vizzel meg veſztegetödöt kufarra bizatotnak lenni, állatta* Némely, (*m*) *az akkori Religiot, az Apoſtolokétul, régen el-távozotnak lenni,* kiáltotta. Volt oly, ki (*n*) *a Sátánt mondotta ſzerzö okának, az akkori Igaz Tudomány meg veſztegetésének. &c.* Efféleknek, ha nem volt erejek Uj Tudománytoknak *Compeſcálására*; elég volt Tülök, Valláſtok ſzives utálása.

(*k*) *Petrus Damian: Cardin. Epiſc. Oſtiens. ap. Baroniũ tom. 1: An. 061. num. 24.*

(*l*) *Petrus Cantor Pariſiens. in lib. Abbreviat. An. 1190.*

(*m*) *Abb. Ioachim circ. An. 1200 in libr. de Concord. utr: Teſt.*

De mit mondgyak? még à nyilván valo Pápiſtákis, igy állottak à Püſpökök ellen: (*o*) *Valaki Simon Magust*, (pénzel kereskedö) *Hitben léſledzik, Bretnek az.* De, (*p*) *Sok Romai Pápák, azt cſelekedték.* Azért &c Hiſzem ſzörnyü rettenetesſéget mutattak ez aránt à *Romai Fűben!* s-mint vagyon hát dolga à *Teſtnek*?

(*n*) *Alnord. de Villanova circ, An. 1290.* (*o*) *Coſt. part. 2. ſerm pag. 144. Menoch. dicto Cons. 67 n. 3.* (*p*) *Wilhelmus Durand. in lib. de modo Celebr. Conc. gener. Conc. part. 2. tit. 10. Ant. part. 3. ſumm. tit. 20. cap. 3. §. 3.*

A vagyon már hátra; hogy à *Romai* Eccleſiának, áradásképpen valo *Tevelygéſit*, (még penig idö változás, ſzemély, s-Hely külömböztetés ſzerént) meg mutaſſuk, à temérdek Tagadás ellen. Ne neheztellye ki ki olvaſni:

1. Romai Sylveſter élt, 314-ben. (*q*) *E' ſzerzé à kenetnek meg ſzentelését, Templomok ékeſségét. Oltárok bé fedezését. Sz. Papi öltözeteket. A Napokis, hogy Pogányi* (Solis, Lunæ, Martis) *nevezettel illetteſsének.*

(*q*) *Bapt. Matuan. lib. 2. Faſt.*

2. Romai Iulius, élt 336 ban. Ez, ily végezéſt ada ki: *Hogy à Pap, csak az Eccleſiában lévö belsö Magiſtrátus elöt Compareállyon, ha mi igye vagyon. E' feddé megh à Nap keleti Püſpököketis, hogy ü nála nélkül Gyüléſt mertek hirdesni.*

3. Damaſus, ſzéket ült 366 ban. Ez javallá az *Hieronymus* (ha ü volt Authora) *Deákul forditott Bibliáját. Ez ajándékozá meg à Papokatis nagy joſzágokkal.*

4. Romai Siricius kábaſkodott, 384-bén. *A' kétſzer házaſult Papot, meg tiltá ez à Miſe ſzolgáltatáſtul. A' kik penig nötelen életet éltek; ſzabad által menetelt engedett azoknak à Baráti rendre.*

5. Iuno-

5. Innocentius Albanus, Uralkodot 401-ben. Ez, *minden Ecclesiákat Roma alá vete. Szombati Bűitőt hirdete; hogy akkor Christus el-temettetésén, Magdalénával edgyűt bánkodnának az Hivek. Ü nevezteté à betegek meg-kenésétis Sacramentumnak.*

6. Sozimus, regnált 416-ban. *E' parancsolá meg áldatni à meg gyujtot Viasz gyertyákat.*

7. Harmadik Romai Sixtus, parancsola 432-ben. Ez, à *Szentek számára, nagy Edgyházakat épittete; azokat meg töltvén, bű arannyal. ezűstvel.*

8. Az Első Romai Leo, kegyetlenkedék 440-ben. *Ez, à Misét, nevezteté Száldozatnak. A' Szentek képeinekis, becsűlletet parancsola adatni.*

9. Harmadik Felix, mulatoza è Vilagon 483-ban. Ily dolgok származának tűle: *Hogy à Templomokat, nem alacson renden lévő Papok, hanem, Püspökök szentellyék meg. Es: ha à Papi sereg vádoltatik, ellenek senki ne támadhasson.*

10. Gélásius, fen-álla 492-ben. E' végezé: *hogy se Maga, se Successori, ne legyenek valakitűl megh itilve.*

11. Symmachus, éle 498 ban. E' rendelé: *hogy à magok meg-tartoztatását felfogadot Szűzek. vagy özvegyek, soba Férhez ne mennyenek. Paschasius nevű szolgájának lélkétis, ez ajánlá Purgatoriumnak.*

12. Romai Agapetus, tiszteltetté magát 534-ben. A' *Vasárnapi Processio járásokat, è parancsolà meg.*

13. Romai Pelagius, Pápáskodék 556-ban. E' rendelé, à *mindennapi Canonica* Orákat. ű állatá azt: (r) *hogy à Romai Ecclesiának Széki, nem Emberektűl, hanem, Christustul vagyon.* (r) *Dist.* 21

14. Harmadik Ianos Világi élete, vala 561-ben. Ez, (s) *csak à Püspököknek engedé meg; hogy kezeket vethessék, à felszentelendő Papokra.* (s) *Dist.* 99.

15. Romai Nagy Gergely élete, emlittetik 590. eszt. A' Boldog Szűz képét, ű *parancsolá széllyel hordoztatni. Szentek képeihez, s csontocskáihoz valo Szarandokságbjárásokat, ű badgya. Maria tisztulása napja, ű tűle származék.* (t) *ű tiltá meg az Hust, tejet, sattot, vajat. tyuk-monyat* (mert igy szolla, azokis husbul valok) *meg engedvén csak az Halakat. Az ű idejében, meg kellet eskűnni à Szent életre à Papnak. Tilalmazá à Szentek képeinek el-rontását. A' Purgatoriumot oltalmazá. Az Holtakért valo Misét meg-engedé.* (t) *Mant. in 2 Past. libr.*

16. Ro-

16. Romai Harmadik Bonifacius, nyomá è földet, 605 ben. Edictumot ada ez ki: Hogy, *Roma legyen minden Ecclesiáknak Feje.*

17. Negyedik Bonifacius, Romái székiben vala, 606-ban. Ez, *Urunk Iesusunk Annyát, à töb Martyrokkal edgyűt, Emberi tisztelet felet becsűltetni hagyá.* A' minden Szentek Innepét, *ez szerzé. A' Nagyobbik Mise, ettűl származék.* E' *Cikornyáztatá az Oltárokatis sok Gyöngyökkel.*

18. Romai-Theodatus, léledzék 613-ban. ű találá ezt elsőben: *Hogy à Komák közöt, lelki szövetség legyen.* Es: *hogy à Koma, el ne vehesse Komja-Aszonyát.*

19. Ötödik Bonifacius, gyötré az igaz Hitet, 617-ben. ű tűle csusza ez bé: *Hogy ha à Szent helyre szaladnak à Lopok és Gyilkosok; senki űket onnan ki ne vihesse, hanem ott szabadossan maradhassanak.*

20. Honorius, tengeti vala magát, 622-ben. E' találá, à *Szent kereszt fel emelését.* ű javallá, à *Szentek, segitségűl valo hivását.* A' *Szombathi Processio járásokatis meg erőssité.*

21. Theodorus, Szivá az Eget, 640-ben. Ez *rekeszteté à Szentek Tetemit, arany, s ezűst edényekben.*

22. Márt

22. Mártonis Pápáskodék, 647 ben. Ez hagyá, à *Papokkal űstökőket el-nyiretni. Minden esztendőben Szent keneter csinálni, s-azt széllel el küldőzni.* Örökké *valo nőtelenségre à Papokat kénszeriteni:*

23. Vitellianus, musikála 657-ben. E' szerze *Orgonákat à Templomokban.* A' *Deák Enekléstis* ű gondolá.

24. Agatho, mutogatá magát, 679-ben. *A' Romai Fű Papoknak végezéseket, è paranesolá, A postoli Szerzemény gyanánt bévétetni. Ezis szolgáltata elsőben,* à Sophia *Templomában Deák Misét.*

25. Második Leo, fenekedék, 682-ben. Ez, *nem javallotta à Püspökőknek Választásokat, à Pápák meg erőssitése nélkül.*

26. Második Benedek, benedicáltaték sokaktul, 684-ben. *Ennek idejében engedteték az meg, hogy à Romai Pápák, az Imperator hire nélkűlis uralkodhatnak.* ű is *nevezteték elsőben,* CHRISTUS FÖLDI-VICARIUSSANAK.

27. Ötödik János, nyomorga, 685 ben. *Ez vévé elsőben bé, à Pápáknak, három Püspökőktűl valo fel-szenteltetését. Az Ersekek Palástyának, nagy méltoságárulis ira.*

28. Első Constantinus, veszekedék, 707 ben. *Meg-csokoltatá mind az által lábait,*

bait, à Constantinapolyi Justiniánus Imperatorral. A' Templomokban belyheztetet képeknekis, nagy Tisztességet tétete.

29. Második Romai Gergely, csintalankodék, 716-ban. *Meg-tiltá ez az őzvegy Papnéknak Férhez menéseket. Negyven napi büjtőtis parancsola.*

30. Harmadik Gergely, birá Romát, 731-ben. *Fel szabaditá ez, egész olasz országot, attul az bittűl, mellyel Császároknak meg esküdtek vala.*

31. Harmadik István, emlekezetben vala, 752-ben. Ez, à *Constantinapolyi Gyűlésben, à képek Tiszteletinek nem javallását, kárboztatá. A' képek előt, Temjént parancsola meg gyuitatni. Mezitelen lábbal járja válais à Processiot.*

32. Romai Hadriánus, élé világát, 772 ben. E' találá azt ki; *hogy à képek, az Irás olvasatlan Embereknek könyvei.*

33. Negyedik István, űlé székit, 768-ban. Ez azt kiváná; hogy ez *után à Papi Sereg, s à Romai kőség válaszszon Pápát, ne csak az Imperatorok.*

34. Negyedik Romai Gergely fénlék székiben 828-ban. *Ez à Pápa, Ludovicus parancsolattyábul; meg-változtatá à minden-Szentek Innepét; Pűnkősd Havárul azt, Sz. András*

András Havára vivén által. E' szerzé Bertbalannak, Sebestyénnek, s-Gergelynek Innepeket.

35. Második Romai Sergius, csusza bé Romában, 844-ben. E' találá elsőben: *Hogy à Pápák neveket el-változtassák. Az Agnus Deinek háromszori el-mondását javallá à Misében.* E' parancsolá azt-is: *Hogy az Ostya; három részre osztassek.*

36. Romai Nagy Miklos, Virágzék az ővei kőzőtt 858-ban. Ez hagyá megh; *hogy à Pápának méltoságárul, senki ne vetélkedgyék. Az Isteni szolgálatban valo Deákizálástis, ujjobban hellyére állatá.* Meg-erősité eztis: *hogy à Romai Pápáknak, szintén mint az Apostoloknak, ollyan végezések vagyon.* Akar-minémű *rosz életet élő Paptul, szabadosnak mondá ki-szolgáltatni à Sz. Sacramentumokat; de, nem engedé à Felességesnek.*

37. Kilenczedik Iános, méltoságra mene, 897-ben. *A' meg holt Szenteknek tetemecskéit, ajándékon osztogatá ez sokaknak.*

38. Harmadik Hadrianus, fel-emelkedék, 884-ben. Ez, meg-hagyá; *hogy ez után senki ne várjon az Imperátortul à Pápa választásban.*

19. Tizen

39. Tizen negyedik Iános, forga fen, 984 ben. *Ez kezdeté az Harangokat megh-keresztelni. s-azoknak ne veket adni.*

40. Huszádik Iános, állapatra mene, 1276-ban. E kezdé hirdetni, *hogy à Testbül ki mult lelkek, ismét meg-jelenhetnek ez életben, s meg mondhattyák: Mely szörnyü kinokban voltanak ük Purgatoriumban.*

41. Huszon edgyedik Ianos, forgatá ez à Szent Péter kulcsát, 1316-ban. Ennek idejében támada Galliában, amaz illyen dolgot állatot Bűjtósöknek Rendi: *Nékik az Egbül jelentette Isten azt megh, hogy Pénteken elégh csak kenyeret enni, s-vizet innya; melly ért, meghis bocsáttya Isten à bűnt, csak hogy az Emberek arrul fogadast tegyenek.*

42. Hetedik Gergely, emlekezetben lűn, 1073 ben. ű kiáltatá ezt: *A Christus Jesus Hely tartója ült a székben. ű kezdé à Királyokat Szekekbül le-hagyigalni. Ez állatá az Ostyát, Christus Valoságos Testének.*

43. Második Páschalis, bé avattaték 1099 ben. E megh hagyá: *Hogy à Papoknak, mindenűt Tizedet adgyanak. Nem engedé, à Papok számára rendeltetet dézmát, semmi külső Embernek el adni.*

44. Nyol-

44. Nyoltzadik Gergely, Pápa-i sűveget vűn, 1187-ben. Ez, azt végezé: *Hogy à Pápákat, senkinek ne légyen szabad megtitilni.*

45. Második Cállistus, szinlébé magát, 1119 ben. *E tűn, Tizen két Cardinálokat. Az egy-esztendőben valo négyszeri Bűjtőtsi ű szerzé.*

46. Második Innocentius, póltzra emelteték, 1130-ben. Ez azt szerzé: Hogy *valaki à Fel kent, s meg-nyirt Papot meg-veréndi; ki-átkoztassék.*

47. Második Cœlestinus, meg-mutatá magát, 1124-ben; ezt ádván ki: *Valaki Papot vér, senki annak Bűnét, meg ne bocsássa, csak egyedül à Pápa.*

48. Harmadik Eugenius, fen álla ez, 1145 ben. Illyeket ada ki: *Ki ne mennyen à Barát à Klastrombol, kereskedésnek okáért. A Barát, ne lehessen Koma. A Barát ne keresztellyen. A Betegeket meg ne látogassa. Az Halothozis ne mennyen.*

49. Negyedik Hadrianus, nagyra hajaza, 1154-ben. Ez, *meg fogatá à Császár-val kengyelét, s-ugy tiszteltete magát.*

50. Harmadik Sándor, kevélykedék, 1159-ben. Ez, à Császár Fejét nyomodván, igy szoll vala: *Megh vagyon irva; az*

Aspis, s. Basiliscus Kigyokon járj; s meg nyomodgyad az Oroszlány kólykóket. Ez à Romaiaknak, órókké valo Bün bocsánatot engede, ha à Christus menybe menetelének napján, à szent Mark Templomában gyülnének Romában. Meg hagyá: *Senki ne öltöznéfel az Erseki köntöst, valaki à Romai Pápának Hűségére meg nem eskűszik. A meghbolt Szenteknek Egi seregben valo számláltatásokat, csak à Pápátol függeni tanitá. Anglianak meg-hagyá; hogy ez után Királyt az ű akarattya nélkűl ne tegyen. Erössen parancsolá: hogy az Házasságban esett Bél-poklosság, eggyiket à másiktol el ne válaszsza.*

51. Harmadik Kelemen, széket foglala, 1188-ben. Ez hagyá meg; *Hogy az Vr-Vacsorájában valo Kenyér, Kovásztalan légyen; à Bor penig, vizzel meg-elegyittetett.*

52. Harmádik Innocentius, Coronát visele 1198 ben. Ily szörnyűségeket bocsátá világra: *Ez után minden Keresztyén Ember, à Pap fűlében sugja vétkét. Az Vr-Vacsorájában lévö pohárbul, ne légyen többé szabad à kösségnek innya. A Koldulo Barátokat oltalmazá. Az Atyafiaknak, negyedik izen valo Házasságokat, javallá.* Meghagyá: *Hogy az Vr-Vacsorájabéli Kenyér, à Templomban el-tétessék.* Ismét: *Mikor à Betegekhez vitetik az; elötte Csengettyűvel, s szövétnekkel mennyenek. A Misét, hasonlonak tanitá lenni az Evangeliomhoz.* Ezt ada ki: *Valamely Pap, à Bünét megvallott Embernek titkát ki mondgya, Klastromban zárassék, órókké valo pœnitentia tartásért.* Ismét: *Szabad légyen à Pápának, à leg nagyobbik Császártis, itsztitűl meg fosztani.* Es: *Senki Imperatornak ne tarcsa azt, valakit á Pápa meg nem Coronáz.*

53. Harmadik Honorius, inthronizáltaték, 1216 ban. *Az Vr Vacsorájában valo Kenyérnek fel mutatásában, è kiváná à Kösségtöl Térd hajtást. El-választatni parancsolá azt à Férfiat Feleségétöl, kinek menyegzöi lakodalma után három esztendeig, nem lebetet egy gyesűlésbéli ereje az Házasságban. Megh engedé, hogy az Ersekek adhassanak Bűn bocsánatot, az ű Birodalmokban.*

54. Negyedik Innocentius, Pápai Titulussal illettetek, 1243 ben. Ezt végezé ez: *Hogy à Cardinalok, veres palástot visellyenek, s-à Városokban, fel öltöztetet Cifra lovakon mennyenek. Le-vethesse székiből az Imperatort à Pápa, ha akarja. Sok embereket Canonizala. Imádtatni parancsolá à Kenyeret, s Bortis. az Vr-Vacsorájában.*

55. Negyedik Sándor, űle bé, 1254-

E szerzé az Augustinianus Barátokat.

56. Negyedik Orbán, sel-emelteték, 1261 ben. *Vr-napjának meg Szentelését; s-azon valo Ceremoniakat, è parancsolá meg; egy Eva nevű Aszony kérésére.*

57- Tizedik Gergely, bé-kőszőne, 1271-ben, ű végezé ezt: *Hogy ha Pápa talál meg halni; à Cardinalok, étel ital nélkűl, egy Házban zárattassanak; miglen kőzőnséges akaratbul Pápát választanak.*

58. Huszon harmadik János, elől ugrék, 1330-ben. *Minden nap háromszor parancsola ez harangoztatni, hogy akkor, minden Ember térdre essék, s- az Ave-Máriát elmondgya.*

59. Hatodik Kelemen, sűveget vete, 1342-ben. *Ez, az Isten paradicsóma Angyalinak parancsolt, hogy az embereknek lelkeket Purgatoriombol ki-hozzák, s- Meny országban vigyék.*

60. Hatodik Innocentius, kapá à Tisztet, 1352-ben. *A Christus láncsájának, s- szegeinek è szerze Innepet; hogy azokat Isteni Tisztelettel illetnék az Emberek.*

Ezer s meg ezer volna it à sok Vjjitás! mellyeket: *Baptista Mantuanus, Antoninus, Gratianus, Luitprandus, Petrus Præmonstratensis; Platina, Stella, Petrus Damianus, Benno,*

Benno, Christianus Massæus, Abbas Vrspergensis, Simeon Dunelmensis, Nauclerus, Barnus, Functius, Conradus à Licthenaun, Hieronimus Marius, Petrus de Vineis, Thomas Cantipratensis, Cestriensis, Ioannes Noviomagus, Thomas Coperus, Ptolomæus Lucensis, Leander Albertus, Mandevilla, Ioannes Paleonydorus, Volaterranus, Crantzius, Gagvinus, Baptista Panætius, Stanislaus Ruthenus, Agrippa, Nicolaus Machiavellus, &c.

Pápisták, à Pápák életekrűl, s-Vjitásokrul irt Könyvekben, bé-hoznak. Mégis nagy gyalázatodra azt beszélled, hogy senki nem *notálta* bennek à Tévelygést.

Most mondók, hogy mind (u) *Sz. Péter*, s- mind (x) *Sz. Pál* Tudománya mellől el-mosdottatok. Es ekképpen, meg-változott, à *Sz. Péteri*, s- *Páli* Hitt. Mind *Esztendőt*, *Személyt*, *Hit ágazatot* mutatánk. Mégis kérlek, ne mondgy mászor ollyant, mellyet magad sem hiszsz! Hogy è szőrnyű Vjitásokban, nem mertek légyen, az Igasságtul meg-győzettekis kardot vonni; à *Conciliumok* részekről ezért volt; mert: (y) *meg-változtathattya à Pápa, az egész Concilium Végezését, ha akarja;* s- űk, csak à Sz. Attyátol tartottak. A'

 ma-

363. ad 370, (y) *Antoninus part. 3. tit. 22. cap.*

(u) *Supra pag. 4. 5. Es: A' Csatázó Léleknek, Lelki Diadalmának 2. dik részének 912-dik levelétűl fogva, az 927. dik leveléig.*

(x) *Sup. p. 6. §. 22.*

magános Embereknél penig, tudva vole ez: (z) *A* ki à *Pápa dolgát hánnya veti Szentség-törö az.* Ismét: (a) *még à szőrnyn vétkezésekben is, nem kell à Pápát meg-feddeni.* Ettül tartottak leg inkáb: (b) *Feje vétessék, ki à Pápát Antichristusnak mondgya.* Az illyen irtoztato fenyegetések, nem engedének mindenekkel *Hit-ágazatot* irni; de, ugyan végben vivék affelöl azt, az Erős lelkü Emberek.

(z) *Canonistrarum Regul.*
(a) *Suarez tom. 4 in Thom. Disp. 56. §. ultima.*
(b) *Dillingenses Composit. pacis c. 11. quæst. 83. §. 161. 162 pag. 635.*
(c) *Fol. 60. 61.*

EL-HAI. PAPIST.

NEm mondom énis, hogy mindenekben edgyet értettek. Mert: (c) *A' Romai Pápáktul, némely Rend tartasban, külömböztek néha à Püspökök: ugy mint, az Husvét illésében Sz. Cyprianus: à keresztolésnek némely Ceremoniaiban Szent Ambrus.* A' *Romai Pápák közzül némellyek, fistet életük voltak: némellyeknek, magán valo alkalmatlan vélekedési voltanak: Mind ezeket bé-irták az Historiában: feddették, és ellenzették sokan à fogy atkozásokat, és gonosz erkölcsöket. De, hogy à Romai Ecclesia, à Hitben valami változást tött volna, sohasenki, csak gyanuság képpen sem emlitette. Maga, ha ily sok, és ily nagy dolgokban változtatást tött*

tött az Apostoli Tudományban; mint à Lutherista és Calvinista Tanitok feszegetik: bibetetlen hogy, ennyi sok Historicusok közzül, senki erröl ne emlekeznék; ennyi sok szent és vigyázo Püspökök közzül senki, ellenkezője nem találkoznék. Mert, ha à Pogány és Arianus Császárok dühösködésétül nem féltek à keresztyén Tanitok, hanem ellenek állottak, irtak, és holtig viaskodtak: mennél inkáb à Romai Ecclesiának ellene állottak volna, ha valamiben hamisra hajlot volna? Holot, Ezer, és töb esztendö forgásában, nem olvassuk, hogy senkit à Romai Pápa halállal büntetett volna, vele valo ellenkezésért.

ERŐS CALVIN:

EGygyül edgyig minden szod, csak merő uta vesztetség, s kábálkodás! Azért ittis Farkas-veremben igy eitelek: (d) *Az az igaz Ecclesia, mely à Christus Vicáriussának enged. De, némely Püspökök, Cálvinus elöt nem engedtek.* (mert à Pápa-tend tartásában külömböztek) *Nem volt bát Calvinus elöt igaz Ecclesiád!* Szád izi szerènt vagyoné ez? Im hallod, mindenik Tiéd!

(d) *Bellarm. l. 3. de Eccl. c. 5. §. probatur.*

Oszton, tudnod kel vala Sz. *Cyprianus-*

nak,

nak, nem csak ìm è szavait: (e) *Romában nem mind tartatik à meg, mely meg volt az APOSTOLOK IDEIEBEN, mint az* HUSVETNEK ILLESE, s. EGYEBEKIS. Talám Siketnek kiáltok? A' mostani Romai vallásnak, az Apostolok ideiében valo ritkaságárul Prædikálnak hiszem ít, mégis Te, valami *Rend tartáskával* álmodol! Tul lűtték, s-innen találták! Cyprianus è vallási, nem csak à *Rend tartást* tapogatnak ám, ha látnád: I. (f) *Nem kel az Ember szokását, hanem, az Isten igasságát követni; mert meg mondatot: Hiában tisztelnek engemet, Emberek parancsolatival.* E' lámbor, igyenessen által öltötte ezt: (g) *A' Romai Ecclesiának* SZOKASA, *à Sz. Irásnak bizonyos magyarázása.* II. Ezis Hit dolgot, nem árnyékot tapogatott: (h) *Ha a Christusban igazán hiszsz, miért nem vagy bizonyos affelől, hogy jövendőben à Christussal edgyűt lesz?* Rontot efféle vakoskodást ollyankor: (i) *Senkinem lehet bizonyos affelől, hogy az örök Boldogságban részesül.* III. Világh szájában kele, ez ű irásais: (k) *Soha magunkat*

(e) Cyprian. Epist. 75. quæ est ad Cyprian. Firmilian Sect. 5.

(f) Cypr. libr. 2. Epist 3. ad Cæcilium. ut in Iure Canonic. dist 8 C. Si solus.

(g) Greg. de Valent. libr. de Confess. necess. cap. 2.

(h) Cyprian. de Mortal. Sect. 2. (i) Becan. in Manual. libr. 1. cap. 16. §. 16. (k) Cypr. Serm. de ablut. pedum Sect. ult.

gunkat mi, meg nem tisztithattyuk, hanem ha, Isten tisztit meg minket. Ellenkezék ám ez, az illyen Ember Hitivel: (l) *Eleget tehet Istennek Ember, à maga Bűneért.* IV. Efféletis forgata: (m) *Christus, az ű Apostolinak, saiát kezével adta à kenyeret és Bort; à Keresztfán penig, à Vitézeknek engedte sebesiteni Testét.* Mely mondásával, torkon ragadá ezt: (n) *Mikor Christus ezt mondotta: Ez az én Testem, nyilván à maga Testét adta Tanitványinak.* V. Cyprianus Tudománya vala ezis: (o) *Hogy hogy tanittyuk azokat, Vallásokért valo kész vér ontásra, kiktől à Christus vérét, s-à pohárt meg fogjuk?* Ollyankor ez, halgat vala: (p) *A' Papoknak, mind à Kenyeret s-mind Bort kel venni, de à Kőségnek csak à Kenyeret.* VI. Ezis Vallás dolga volna: (q) *Azok télznek Ecclesiát, kik az Isten Házában maradnak; à többi penig ollyan, mint az el oszlatot pelyva; kikről, eztis mondá Iános: Mi közzülűnk mentek ki de, nem voltak mi közzülűnk valok.* Koránt sem vala ám akkor hire, az illyen Hitelnek: (r) *Nem csak à Választattak, hanem*

(l) Ruard. Tapperus in explicat. artic. 6.

(m) Cyprian. Serm. de Vnction. Chrysm. Sect. 7. Edie Goulartian.

(n) Costerus in Enchir. pag. 313.

(o) Cyprian. suo & Synod: African. nomine. Epist ad Cornel. 54. juxta distinct. Pamelii, Sect. 2. (p) Canisius in Summ. doctr. Christian. de S. Euchar. pag. 134. (q) Cyprian Epist. 55. Sect. 8 juxta edit. Goulartian. (r) Bellarm. libro 3. de Eccl. & Concil. cap. 7. § 1.

hanem à *Meg vettettekis az Ecclesiábon tartoznak.* VII. Cyprianusé ez irásis: (s) *Mikor meg halunk; az Halálbul, halhatat lanságra megyünk által.* Soha effélét nem álmodott: (t) *Ki azt mondgya; hogy ez élet után, nem koboltatik bünért à Purgatoriumban, minek utánna Meny, országban menne; átok légyen!* VIII. Illyentis forgat vala: (u) *Kik à Christusnak szentelték magokat, minden babona nélkül Szüzen éllyenek. Ha penig abban, vagy nem akarnak meg maradni, vagy tollók nem lehet, job meg házasodni, hogy sem bün tüzében esni.* Ezt öllyankor meszsze hadta: (x) *Kik Istenhez kötelezték magokat à Szüz életre, paráznaság nélkül nem mehet végben Házasságok.*

Im hallád Cyprianust, mint rántzigálá à Pápa Köntösét! Ne fillenes mászor ollyant, mellyért meg itilnek. De, ritka fogaid vadnak, s hozzád illik.

Benned meg rögzöt gonosság ezis azonban; *Hogy az Ambr⁹, akeresztelésnek némely Ceremoniaiban* külömbözöt légyen csak. Ha olvastad irását, tudva vétkeztél; ha nem, lelked ismeretit sértetted meg, ollyant állatván, mellyet nem tudtál. E' vala az ü értelme à *keresztelés* felöl: (y) *Nem használ à keresztségben valo Viz, à Sz. Igbe*

(s) Cypr. libr. de Mortal. Sect. 15.

(t) Concil. Trid. Sess. 6. Can. 30.

(u) Cyprian. Epist. 62. ad Pomponium de Sacris Virginib.

(x) Costerus in Enchirid. c. 15 pag. 847.

(y) Ambros. tom.

Igbe nélkül. E' mondásával, rontotta az Ilyen Vallástokat: (z) *A' keresztségben valo Viz, minden bünt, s bünteté st el veszen.* Valoság volna ez, nem Ceremonia! De nem csak ebben támádot à Pápa Tudománya ellen; hanem, illyeketis mozgatot: I. (a) *Az Aszonyi Allattul születet Emberek közzül, csak egyedül à Iesus Christus volt vétek nélkül.* Mely mondásával meg nyakazta ez állatást: (b) *A' Christus Iesus Annya Mária, minden bünök tülüres volt.* II. E' volt néki Vallása: (c) *Még Isten segitsége általis, à meg romlot Embert Természet, hailandob à gonoszra, hogy sem à jora.* Illyenkor fejét vötte ennek: (d) *Mint hogy vétkezhetik az az Ember, ki à bünben vagyon, igy à Büntis el távoztathattya, ha akarja.* III. Meg edgyezet ebbennis: (e) *Isten ugy rendelte, hogy kik Christusban bisznek, azok* CSAK HITBÜL *vegyék bünök bocsánattyát.* Falban rugta ollyankor ezt: (f) *A' ki azt mondgya, hogy csak Hitbül veszszük bününk bocsánattyát, átok legyen!* IV. Az ü Irásában találod eztis; (g) *Az igaz Isteni tisz*

4. l. de iis, qui mysteriis initiantur cap. 3.

(z) Bellar. l. 1. de Bapt. cap. 12. §. 2.

(a) Ambros. Comment. in Luc. libr. 2. super cap. 2.

(b) Iodoc. Coccius tom. 1. Thesaur. libr. 3. art. 1.

(c) Ambros. lib. 1. de Vocat. Gentium cap. 2.

(d) Alphonsus de Castro adverss. hæres. in Verb. Libertas, hæres. 2. (e) Ambros. Comment. in 1. cap. 1. Corinth. (f) Concil. Tridentin. Sess. 6. can. 12. (g) Ambros. de Vocat. Gent. libr. 1. cap. 3.

tiſztelet nélkül: még à mely dolog jonak láczikis, csak vétek, nemis tetzbetik ſenki Iſtennek az által. Ez ů vallásával, birkozoban eſik ezzel: (*h*) *Nem igaz az, hogy az Hitetlenaknek minden cselekedetek, vétek.* V. Eſſélétis forgatot ů: (*i*) *Nem teſtvel, hanem hittel illettetik à Chriſtus.* Azonban ezt kárhoztatta: (*k*) *Fogainkal rágjuk à Chriſtus Teſtét.* VI. Mérges nyilat lövött ittis à Pápa orſzágárá: (*l*) *Csak* SZOLGALATTYOKKAL, s-NEM HATALMOKKAL, *bocsáttyák meg az Emberek à Bünt.* E' kelevént penigh rontotta: (*m*) *Meg bocsáthattya à Pap, még à Bolond Embernekis bůnét.* VII. E' cſelekedetivelis, Pápa Ellensége volt: (*n*) *Valaki ez èletben büne-bocsánattyát nem veſzi, à más életben nem adatik annak.* E' jo Vallásával, ſikkaſztotta ezt: (*o*) *A' Romai Eccleſiâ tanittya; hogy à mely bůnöket itt el nem moſs à Pœnitentia, à Purgatoriumban legyen azokrul bocsánat.* VIII. Soha ez irását ſem ſzenvedhették volna à Pápák: (*p*) *Olyanok az Iſten parancſolati, hogy lehetetlen*

(*h*) *Maldon. in Matth. 7. v. 18.*
(*i*) *Ambroſ. lib. 6 in Luc. de multe refluxum fangv. patiente.*
(*k*) *Claudius Sanctesi⁹ cap. 3. Repet. 5.*
(*l*) *Ambroſ. l. 3. de Spirit. Sancto. cap. 19.*
(*m*) *Thomas Hardingus in Confutat. Apolog. Anglic. part. 2. cap. 5.* (*n*) *Ambr. libr de bono mortis cap. 2.* (*o*) *Caniſius in opere Catechet. loco de panit Sacram. quæſt 9 pag. 304.* (*p*) *Ambroſius Comment. ad 3. cap. Epiſt. ad Galat.*

tetlen azokat meg tartani. Ollyankor ezt tůzben vetette volna; (*q*) *Nem rettegjük ezt állatni, hogy az Iſten kegyelmével fel ékeſittetet Ember, bé-töltheti az Iſten Törvényét.* IX. E' kegyes vallása penig, az egéſz Romai-Udvar ellen vala: (*r*) *Nem kel Iſtenen kivůl ſenkit imádni; mert meg vagyon írva: à Te Uradat Iſtenedet egyedül ſzolgállyad.* Ki tolta ám akkor, è negédes ſzemet: (*s*) *Hamis à Lutheránuſok s-Cálviniſtak Vallása; hogy ſenkit Iſtenen kivůl nem kel, Iſteni tiſztelettel illetni.* X. Illyen ſzép dolgotis hagya irásban: (*t*) *Nem akar Iſten à kövekben tiſzteltetni.* Mely ů igaz vallása, ůſtökőt vona ezzel: (*u*) *A' képekben tiſztellyůk Iſtent:* Im, è Sz. *Ambruſi*, nád ſzálhoz támaſzkodáſodis, ſebet eite raitad! Nem mehetz nem, mindenképpen à Varsában akadtál!

Láſſuk à Romai Sz. Attyák nagy tiſzta èleteket! De igaz! *Sokan feſlet életük voltak.* Ennek, csak ily feneket kerekitek: (*x*) *Valaki à Papaknak cſelekedeteket hánnya veti, Szentség törő az.* De Te mikor némellyiket kőzzůlők *feſlet életůnek* mondod, hányod veted cſelekedeteket. Azért néked, ezt mondgyák Pápiſta Barátid, hogy *Szentség törő vagy.* Vagy igy,

(*q*) *Bellar. lib. 3. de Pont. Rom. cap. 23. antith. 6.*
(*r*) *Ambroſ. l. 3. de Spir. S. cap. 12.*
(*s*) *Maldonat. in cap 5. Matth.*
(*t*) *Ambroſ. libr. S. Epiſt. 31. ad Valentinianum. Imperat. pag. 157.*
(*u*) *Bellar. libr. 2 de Imag. cap. 20.*
(*x*) *Canoniſta.*

igy: (y) *Valaki à Pápát meg feddi vétkérül, edgyet ért az, az Eretnekekkel.* De Te, *feſſet* életüknek kiáltván némellyeket közzülök, meg feddetted ůket vétkekrül. Edgyet értesz hát Te az Eretnekekkel. Láſſad, mit nyérſz Romábul! Ezzelis meg eitelek: (z) *Valaki Chriſtuſnak, s Szent Péternek ſucceſſora, meg kel annak cſelekedetinek edgyezni, amazok cſelekedetivel.* De némely Pápák *feſſet* életűek lévén, nem edgyeztek meg, ſe Chriſtus, ſe Sz. Péter cſelekedetivel. Nem voltak hát ſe Chriſtus, ſe Sz. Péter ſucceſſori. Iol eſiké ez? Mit hizelkedel, s ſimitod à Pápák eſeteket, csak *magán valo alkalmatlan vélekedésnek nevezvén?* máſt mondánk (a) *moſt* felőlök.

A' *Romai Eccleſia* penig, minèmű *változáſt* tót legyen *az Hitben*; tagádod Te nem hellyeſſen, állatom én nagy igazán. Csak ezzelis Convincállak: *Ha à Pápák változáſt tőttek az Hitben, à Romai Eccleſiais meg cſelekedhette azt*; oka ez, Mert: (b) *Ha à Fű Pap el tévelyedik, mint az Eccleſiának leg nagyobbik Feje. ſzűkség az egéſz Eccleſiánakis el-tévelyedni.* Mert, (c) *Mi modon lehetne az, hogy el romolván à Fundamentű* (Pápa) *s-az Ház,* (Eccleſiá] *nem dulneé el?*

De,

(y) *Suarez tom. 4. in Thom Diſp. 56. §. ultimo monet.*

(z) *Petr⁹ de Vineis circa An. 1240 l. 1. Epiſt. Epiſt. 1.*

(a) *Supr. a p. 266. ad 269.*

(b) *Bellar. l. 4 de Rō. Pont. cap. 3. §. Tertio probatur.*

(c) *§ Secundum, &c. tum;*

De, meg értők, hogy à Pápák kőzzűl, ſokán *el tévelyedtek az Hitben.* A' *Romai Eccleſiais* hát, utánnok dűlt.

Mely ű el *esését*, nem eſak *gyanuságképpen*, hanem, nagy lelkek ſáiva emlitették ezek: I. (d) *Iai! mely nagy lelki ſetétségre jutott az Eccleſia! Bizonyára maid Haio tőréſt ſzenved az Anyaſzentegyház!* II. Ezis eſzében vőtte vála nagy botlását: (e) *Ha à Sz. Bibliát olvaſom, más Hitet találok, hogy nem mint à mely ma vagyon.* III. Az Apoſtoli Tudománynak el fordulását, ezis ſaiditá: (f) *Bizony el. változot az Evangelium!* IV. Hát ez, hald mit mond: (g) *Moſtan, tőbbet hiſznek à Pápának, hogy ſem Chriſtuſnak s-az ű Evangeliumának.* V. Illyen nyőgéſis vala: (h) *Oly idöre jutottunk, melyben, az Iſten Törvényének eleiben teſzik az Emberek à magoktul kőltőt leleményeket.* VI. Ez ideiébennis, kár eſett vala már az Apoſtoli Tudományban: (i) *Moſtan, az Iſtennek igije, tellyeſséggel megh veſztegettetett.* VII. Taiáltaték, à Tudománynak meg Változását fel jedzett ily

Nota-

(d) *Concil. Piſanum ad Maxim. 1. fol. 62.*

(e) *Præſul. Miſnenſis Ioannes, in Annalib. Miſnenſ.*

(f) *Vincentius Ferrarius Italus de Valentia Theol. de ordin. Prædicat. in Opuſc. ſuo circa Ann. 1355.*

(g) *Ioannes Gerſon part. 1 de exam. doctrin. conſid. 7.*

(h) *Nicol. de Clemangis Archidiacon. Eccl. Bajocenſis de corrupto Eccl. ſtatu à c. 5. ad 17.*

(i) *Speculum aureum in præfat.*

Notariusis: (k) *Ti Sz. Pált, à Pad alá hagyitottátok!* VIII. E' penig, ugyán csuſolta à nagy Papokat: (l) *Hála Iſtennek! penig el hattátok à Chriſtus, s-Apoſtolok Tudományát:* IX. Ellenek állának ezekis ſok Pápáknak: (m) *Mi Begbárduſok, nem javallyuk ſok Pápáknak végezéſeket,* X. Tizedikis, igy iſméré meg à ſzőrnyű botláſt: (n) *Serkennyetek fel kereſztyének! mert az Urnak Tőrvénye, à pad alá hagyittatot.*

Ugy tetzik emlekeznek ezek, à *Romas Eccleſia* el esésérűl, bár ne kősd be à világos ſzemeket ezzel: hogy *ſenki nem volt ellenzője* à Pápa Tudományának.

Nyilván tőb pénzt olvaſtál Te, hogy ſem kőnyvet, látom. Miért mered megpiruláſodra állatni; hogy *ſenkit Halállal nem büntetet* à Pápa, *véle valo ellenkezésért?* De hogy nem! Hát hova lűn, (o) *Hyeronimus Savanarola, ki à Pápa Tudománya ellen valo támadásért Florentiában: az* VI-*dik Sandor Papa parancsolattyábul meg: égettetèk?* Hová teſzed, ez Hiſtoricus irását: (p) *kevés napok alatt, à Papának kedveért, hetven ezer, s-tőb Eretnekeket konczoltattam én fel,*

(k) *Curiæ Sacerdos Ann.* 1398.
(l) *Nicolaus Orem Vincent. libr.* 25. *cap.* 89.
(m) *Palmerius Lutzelburgius circa An.* 1253.
(n) *Paul. Varnef. Patriarchæ Aquilejenſis Diac. libr.* 21. *Rerum Roman.*
(o) *Ex Nauclero & Balao Catal. teſtim. Et Oſeander centur.* 16. *pag.* 15.
(p) *Franciæ Rex ad Gregor.* XIII. *ut Anton. Cicar. in vita Gregor.* XIII. *pag.* 443.

én fel. Ki mondá vallyon ezt: (q) *Tiſztics meg Császár az Eretnekektűl à Te földedet, s-én néked Eget adok.* Ki kérkedék ezzel: (r) *Iol cselekedte az Eccleſia, hogy meg őlette Huſs Iánoſt; à tőb Eretnekekkelis, haſonlatosképpen kel bánni.* Pápiſta Ember ſzavai ezek: (s) *Az én értemre, harmincz eſztendők alatt, más fél ſzáz Ezer* KERESZTYENEKNEL *többet őletet meg à Pápa; ugy hogy, kegyetlenséggel, Nerot, Domitianuſt, sőt még Caligulatis felyűl haladná.* Ugy kel ugy! Ugyanis meg jövendőltetek à Chriſtuſnak ama nagy Ellenſége felől; hogy (t) *meg őli az Erősseket, és à Szentek ſeregit.* Ama Beſtia: (u) *az Iſten Tanui ellen Hadat indit, s-meg nyakazza űket.* Azt cselekeſzi; hogy (x) *valakik az ü képét nem imádgyák, vérben uſzſzanak.* Ez ám à (y) *Parázna Aſzony, ki meg-réſzegedet à Szenteknek vérekkel.* Nem tartya ű ezt meg. (z) *Soha nem űldözi à Lelki Ember, à Teſtit; hanem, à Teſti, à Lelkit.*

(q) *Tripart. lib.* 12. *cap.* 4. *de Neſtorio.*
(r) *Gregor. de Valent. tom.* 3. *q.* 11. *de Hæret. punct.* 3.
(s) *Petrus Paulus Vergerius Epiſc. Iuſtinopolitanus in tract. de Idolo Lauretano.*
(t) *Dan.* 8. 24. (u) *Apoc.* 11. *v.* 7. (x) *Apoc* 13. *v.* 15. (y) *Apoc.* 17. *v.* 6. (z) *Can.* 13. *Cauſ.* 23. *quæſt.* 4.

EL-HAI. PAPIST.

NO én mind ezekbül, illyen közönséges Conclusiot csinálok: (a) *Bizonyos tehát, hogy à Romai Ecclesia, el nem hajlot attul az igasságtul, mellyet az Apostolektul szopott, el nem változtatta elsö Hitit: hanem, az Apostoli irások betüjével édgyüt, az Apostoli Irások értelmét ugy tartotta, à mint az Apostoloktul vötte. Es igy, à ki idvezülni akar, ahoz kel magát kapcsolni; azzal kel édgyet érteni.*

(a) Fol. 61. 62.

(b) Supra à pag. 263. ad 369.

(c) Supra à pag. 282. ad 284.

(d) Euseb. lib. 3. c. 29. p. 37.

(e) Cyprian. Epist. 75. ad Cyprian. Firmil. § 5.

(f) 1. Cor. 6. v. 9.

ERŐS CALVIN.

HOgy nem szégyenled, s-nem általlod temérdek nagy hazugságodat! Most látok meg, hogy el-bücsuzot à (b) *Romai Ecclesia*, Sz Pál levelétül. (c) Valet mondot Sz. Peternek. E' tölt bé rajta: (d) *Az Apostolok halála után, nem sok ideig maradot Szüzen az Ecclesia*, Mert: (e) *Kik Romában laknak, nem mindeneket tartanak meg, mellyeket kezdetben vöttenek.* Hogy üdvözülhetnél hát mégis abban az Ecclésiában? Ha ez aránt discursusban elegyedném veled, igy szolhatnék: (f) *A' Bál-*

A' Bálványt-imádo, nem Idvezül. Itt As sumptiot csinálhatnek, de, el-hagyom. Hanem ezen, igy épitek: (g) *Az a Bálvány-imádo, Ki à Teremtett állatot, latriaval tiszteli.* De ki ezt tartya: (h) *A mely Hittel hiszünk à Iesus Christusban, ugyan azon Hittel hiszünk à Szentekbennis.* Es: (i) *A' Christusnak képét,* LATRIAVAL kel tisztelni; az (mondom) à Teremtett állatot (sőt à képeketis) *Latriaval* tiszteli. Kerekits gondolkodásra valo dolgot innen ki, s-mondgyad: *Bizony nem maradok meg abban à Gyülekezetben! mert* (kitudgya) *nem idvezülhetés ragad reám?*

(f) Apoc.

(g) Kal. lib. 13. c. 2. Sect. 3. pag. 954.

(h) Corn. à Lapide in Commi Epist. ad Philem. v. 4.

(i) Tanner in 2. 2. Thom. Disp. 4. th. 18.

EL-HAI. PAPIST.

EL-láttam: (k) *Közel maid el-biteted velem, hogy keresztyén legyek!* Csak hogy: HATODIK *Okrais* tanittatám; mert igy szolla à Páter: *Hogy à Cálvinista Vallásnak hamissága nyilván valo.*

(k) Act. 26. 28.

ERŐS CALVIN.

MIkor annak à Paternek sik-szájának, s-káromkodáslal tellyes dögleletinek hittél; nyilván (l) *seprett, s-fel-éke-*

(l) Matt. 12. 43. 44.

ſitetet Házat kéſzitettél volt, az *Heted magával viſza tért gonoſz Léleknek*. Honnan tudta ű azt, hogy à *Cálviniſták Vallása* HAMIS? Illyent kellet volna inkáb nyomozni: (m) *Valamely Vallás* à Sz. *Iráſſal ellenkezik*, HAMIS *Vallás az*. *De*, *a* mely Valláſt, (n) *imént* à Sz Iráſſal egybe vetenk, à Sz. Iráſſal ellenkezik. Azért &c. Iſmét: (o) *Atkozot* (és igy NEM-IGAZ) Vallás az, Valamely à Sz. Iráſt meg-veti. De, ki ezt tanittya: (p) *Meg-álbat az Eccleſia* à Sz. *Irás nélkűl de nem lebet, à nem irott Traditiok nélkűl*; az mondom, à Sz Iráſt meghveti. Hogy hogy lehetne hát az à Vallás igaz? A Cálviniſták Vallása igaſságát értéd à (q) *Confeſſiobul*; azt forgasd előtted.

(m) *Pázman. l. 1. ad Com. Bthorienſ. p. 1.*
(n) *Supr. à pag. 59. ad 80.*
(o) *Kalauz p. 324.*
(p) *Bel. larm. lib. 4. de Verbo Dei c. 4.*
(q) *Supra à p. 312. ad 337.*
(r) *Fol. 62.*

EL-HAI. PAP.

NEm mondok helytelen dolgot, csak ne rijogaſs. (r) *Azt kérdem à Luther és Calvinus kővetőitöl: Ha az előtt, és akkor, mikor Szakadását kezdette Luther és Cálvinus, volté è Világon igaz Hitt, és igaz Eccleſia; vagy nem volt? Válaſzszanak è kettőben: és akár mellyiket mondgyák, ſzemlátomáſt ki tetſzik, hogy hamiſság à mit biſznek.*

ERŐS

ERŐS CALVIN.

AZ elsőt Válaſztyák à Cálviniſták, s-azt mondgyák: hogy: AZ ELŐTTIS VOLT IGAZ HIT. Ezt vetem it ſzemedre, à mit egy Régi Bajnok vitatt vala: (s) *Sokan mi Pápiſták időt töltünk abban, mikor azt probállyuk, hogy az Eccleſia el nem fogyhat. Mert azt, Calvinuſis meg engedi; csak hogy ezen érti*, à LATHATATLAN *Eccleſiát*. Ioſ vagyon, ugy értyűk! Mert, moſt állatók, hogy Cálvinus előt ſzámtalan Emberek (t) IGAZ at tapogattak. Mi haſzon egy Allatot Ezerſzeris nyuzni?

(s) *Bellarm. l. 3. de Eccl. cap. 13 in princip.*
(t) *Supr. à pag. 312. ad 337.*

EL-HAI. PAPIST.

BEzzeg it, rővideden adád bé ſententiádat, s. majd igyis rántom nyakadban: ELŐSZŐR: (u) *Ha à Luther és Calvinus ſzakadáſa előtt, Igaz Hitt, és Igaz Eccleſia volt è Világon: nyilván kővetkezik, hogy attol valo Szakadás, mellyet Luther kezdett, hamiſság. Mert, hamiſnak kel annak lenni, à mi el-ſzakad az Igaz Hittűl, és ellenkezik az Igaz Eccléſiával: Mivel, oly lehetetlen, hogy*

(u) *Fol. 62. 63.*

len hogy az Hitnek ellenkező tanitási igazak legyenek, mely lehetetlen hogy Isten hazudgyon.

ERŐS CALVIN.

NE ijezgess ha jo vagy! Meg-vallyuk: Volt Luther ëlőttis igaz Hit, s igaz Ecclesia, mert à közönséges Anya szentegy Ház, (melyről à Credo bannis emlekezünk) el nem fogynat: (x) nem vehetvén, még à pokolnak Kapui is erőt rajta. Nem szakadot ettől el se Luther se Calvinus; hanem, à Pápista Vallást nem javalhatták. Mert, elméjekben ötlöt ez: (y) Ha meg-választod, à jot az hitvántol, én szám leszsz; és veled lészek. Előttők forgot ez: (z) Valamely Ecclesia az igaz Hitet megveti, és az Apostoli Tudományboz engedetlen, el kel azt hadni, ama mondás szerent: Az Eretnek Embert, egy s-kés intés után el-távoztasd. Szivekben viselték ezt: (a) Szerelmesim! elzetekben vegyétek, s irtozzatok azoknak Társaságoktul, kik lelketek idvességét megbántyák. Külömböztesd meg it à Pápista Vallást, à Pápistaság ALAT valo Hittül, s mindgyárt el igazodol. Azt kel vala itt megprobálnod; hogy à Romai Ecclésiában igaz Vallás volt, melytől Luther

(x) Mat. 16. v. 18.

(y) Ier. 15. 19. 20 21.

(z) quæ dignior caus. 24. quæst. 1. ex Ambr.

(a) Bernhard sermon. 1. de Convers. Pauli.

Luther és Calvinus el szakadtak. De ez akkor lesz, mikor az ökör Borjut ellik.

EL-HAI. PAP.

KEsz vagyok meg-probálni. Mert: (b) Ha Luther és Calvinus támadása előtt nem volt igaz Hitt, és Igaz Ecclesia e Vilagon, hanem az Hamisság el boritotta volt à Föld kerekségét: nyilván következik, hogy à Luther és Calvinus követöi, Isten káromlo hamisságot hisznek, az az, Igaz Vallásban nincsenek.

(b) Folio 63.

ERŐS CALV.

MIcsoda Hitet sajditottak légyē Luther és Calvinus támadások előtt, sokszor hallottad már. Nyilván mondották ezt: (c) Az Igaz Religionak à mi Időnkben, csak nyomdoka sem látszik, ugy meg-mocskoltatot à Christus Mátkája. Teli torokkal kiáltottak illyent: (d) A mi időnkben, ugy el-hatalmazott à Keresztyén Tudománynak nem tudása, hogy csak KICSINY Religio vagyon, azis tettetes inkáb, hogy sem igaz. Ha igy volt à dolog; nosza lássuk, következiké, hogy Luther és Calvinus, Istent káromlo

(c) Anno 1503. In Con. Lat. sub. Iul. 2. Simon Begni⁹ Episc. Modrusiē, Sess. 6.

(d) Platina in vita Marcellini.

remlo hamisságot Hisznek?

EL-HAI. PAP.

(e) Folio 63. 64. (f) Matt. 16. v. 18. (g) Matt. 28 v. 20. (h) Ioan. 14. v. 16. (i) Eph. 4. v. 13.

IGenis következik! (e) *Mert Christus Vrunk, azt erős fogadással igérte; hogy à mely Ecclesiát ů épitett,* (f) *az ellen à pokol erőt nem veszen: az az, meg sem győzi, ellene sem álhat. Azis à Christus szövetsége; hogy, nem csak az Apostolok éltéig, nem csak egy vagy két esztendeig, hanem,* (g) Omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi; *Minden napokon, szinte Világ végéig, véle marad az Ecclésiával. Sőt,* (h) *à minden Igasságra vezérlő Sz. Lelketis, őrökké véle hadgya. Mely Igiretnek bé tellyesitését, magyarázván Szent Pál, azt irja; hogy mind addig,* (i) donec occurramus, *mig à Kőzönséges Fel. támadásban, minnyájan Christus eleiben jutunk, Pásztorok és Doctorok lésznek à Christus Ecclesiájában, kik azt épitik, és oltalmazzák minden hamis Tudományok ragado szelétől.*

ERŐS CALV.

(k) Péld. 13. v. 7.

AZt mondgya Bölcs *Salamon:* (k) *Vagyon oly ember, ki, Gazdagságát bánnya, maga, semmije sincsen.* Szinte illyen volt à Te Iesuita Tanitod! Semmi sem tartozik az emlitet locusokban az ő Vallására, mégis azokban dicsekedik. Meg rázogatók ezt (l) *most.* Ezzel szérzem meg: *Arrol az Ecclesiárol szól Christus, mellyet ő épitett.* Tiéd ez. De, à Te Gyűlekezetedet, nem ű épitette. Mert néha, (m) à *Iesus ellen láttatot támadni az egész Ecclésia, és azok űldözték Christust Tudományaban; kik elől járók voltak à Gyülekezetben.* Hogy hogy épitette volna hát azt, mely ű néki ellensége volt? Sz. *Mátthé* hellyére, illyen válaszod légyen: (n) *Talám nem csalatkozik meg az Ecclesia? mert la, mind* Világ végezetig *igirte Christus, hogy véle lészen?* Felelet: *Meg vallom ugy vagyon; de azt éres, à mellyik Ecclesiával Christus vagyon kegyelmével.* Ellened innen igy Concludálok: *Arrol az Ecclesiárol it à szó, mely vagyon à Christus kegyelmében. Miklos* Rokonodé ez! De à Te Ecclésiád; nincs à Christus kegyelmében, mert ez néki Vallása: (o) *Senki nem hibeti azt el, hogy ű Istennél kegyelemben légyen.* Mi közi mégis à Te Gyűlekezetednek Sz. *Matthé* hellyéhez?

Sz. Iánosnál, Vrunk mondásának ez az értelme: (p) *Nem szól ott Urunk à Kőzönséges*

(l) Supra pagin. 271. 272. (m) An. 1262. Hugo de S. Caro Cardin. in post. super 2 Ioan. (n) Nicol. de Clemãgis in disput. uberiore super mater. generalẽ. Concil. p. 74. col. 3. edit. Lugd. Ann. 613. ex Matth. 28. v. 20. (o) Bellar. libr. 3 de Iustif. c. 11 § Respondeo, posset (p) Pero-

rius disp. 20. in cap. 14. Ioann.

seges Ecclesiárol; hanem az Apostolokrúl, kikkel beszél vala akkor. Ha ugy, mi része vagyon ebbennis à Romai Synatnak? A vagy, tekerjük igy ki à Buzgánt kezedbül: Arrol az Ecclésiárol szoll it Vrunk, melyben vagyon az ů Sz. Lelke. (Mert azt mondgya: Vigasztalot bocsát az Atya Tinektek, melly veletek maradgyon mindörökké) de à Te Hited szerént, nem lehet nálatok à Szent Lélek; mert azt mondgyátok: (q) Senki nem lehet bizonyos afelül, hogy à Szent Lélek nála vagyon. Mit kereskedel hát ott, à hova semmit sem töltél? Sz. Pálnak (r) Ephesusbéli Helyérül, vala szó, melybül igyis szorongatlak: A' mely Pásztorokrul it beszéd vagyon, azok, à Christusnak, Testet épitenek. (mert ezt mondgya: (s) Adott Pásztorokat stc. à Christus Testének épitésére.) De à Te Ecclesiádban, nincs afféle épités. Mert: (t) Kik most az Ecclésiának elötte járnak, azok lopók, s nem Pásztorok: ölök, nem örzök; Christus Iubait rontók, s nem Tutorok. Mit gyönyörködteted hát magad afféle Pásztorokban? Könyű már Okosnak, ezekrül illyen Itiletet tenni: A' bé bezott Locusokban nem pipeskedhetik à Romai Ecclesia; azért Calvinus, nem hiszen Istent káromlo Hamisságot. Es igy: Igaz a' Calvinista Vallás!

(q) Becanus tom. 1. Opusc. de Iustif. Cal capit. 11. pag. 255.

(r) Supra pag. 274.

(s) v. 11. 12.

(t) Ann. 1280. Alberius magn. in cap 10. Ioan.

(u) Folio 64.

E Lo

EL-HAI. PAP.

NO én ez okot, nem vitatom sokat. Hanem: (u) Válaszszanak à Luther és Calvinus követői è kettöben. Ha à Luther szakadása elött, volt è világon Igaz Hitt, és Igaz Ecclesia, és attul szakadással vált el Luther: Tehát hamisság az ů szakadása. Ha akkor ki-fogyott volt è világbul az Igaz Hitt; és Igaz Ecclesia, hanem Luthernek kellet ujjonnan fel-épiteni: meg hazudtollyák Christust; az ů igiretit Igaznak nem vallyák: az az, Atokra és kárbozatra mélto Tudeményt hisznek. Mégis én ott maradgyak ám, à hol ily nagy Vakság vagyon?

(u) Folio 64.

ERŐS CALVIN.

BÉg igen követed ama (x) bét fejű, nagy veres Sárkányt! Ki mikor az Asszonyt állatott el nem érte volna; (y) folyo Vizet bocsátott ki szájábul, hogy azzal el ragadgya. De, segitségül lött még à földis néki, s el nyelte à Vizet. Nem mostan tanultátok Ti à szitkott. Ez à Ti Vallástok: (z) A' ki igaz Pápista, nagyob gyűlölséggel gyűlöli à Calvinistákat, hogy sem à Törökőket.

(x) Apoc 12. v. 3.

(y) v. 13. 14.

(z) Maldon. in c. 4. ioan. v 9. pag. 527.

Had

Hadjárjon! Ezzel mutattyátok meg jo Pápista Uráim! (a) *Hogy nem vagyunk è Világbul valok: hanem abbul, Christus által kivétettek, mert gyűlől minket è Világ.* Meghmutatók, hogy se Luther, se Calvinus nem hadták el az Igaz Ecclésiát; hanem, igy bucsuztak el à Pápátul: (b) *Szabad akaratunk szerént megyünk el Te tőled! ne igazgas bár minket többé! Mert á mi jo Tudományunkon nagyerőszakot töttél. Edes Attyának kellene lenned, De mostohává váltál; azért Tégedet el bagyunk. Mert à Gonosz Attyák ul szabad à Fiaknak el távozni, ha ü tőlök születtettekis.* Mit orrolod azért, hellyes Szakadásunkat? Hiszém: (c) *Nem à meg basonlás, hanem annak oka, teszi à szakadást!*

(a) Io 15. vers. 19.

(b) Anno 1411. Laurent. Valla in refut. donat. Constant. fictit.

(c) c. Non affert caus. 24. q. 1.

Nem hazudtollyuk Christust, tagadván à Romai Ecclesiára tartozni az imént emlitet Hellyeket; mert kűlömbet faiditunk à Pápisták között. Ki sem akarjuk tekerni, azoknak hellyes magyarázattyát à Pápista Doctorok kezébül. De ezt tagadgyuk; hogy azért, *átokra s kárhozatra mélto Tudományt hinnénk.* Mert: *Nem átokra, s kárhozatra mélto Tudomány az, mely azt hiszi s Vallya, à mit à Prophéták s Apostolok tanitottak.* (d) *De à Cálvinista Vallás, ugy vall, s ugy tanit, Azért, hogy lehetne átokra, s kárhozatra mélto Tudományok?*

(d) Supr.

à pag. 27. ad 48 Et: à pag. 59. ad 80 Et: à pag 312 ad 337.

EL-HAI. PAP.

BIzony mondom, én soha ezeknek illyen visgálására, elmémet nem hajtottam vala. Most veszem eszemben, hogy ha à *fejér* szin, à *fekete* mellé tétetik, világossabban meg ismérszik mindenik. De vagyon még valami hátra. Mert HETEDIK Okis gördittették elömben. Tudni illik: (e) *Mert à Luther és Calvinus* követői. HAMIS *költésekkel* gyülöltetik à ROMAI ECCLESIAT.

(e) Folio 65.

ERŐS CALV.

VErt viszen veretlent, agya feje töretlent. A' Bárány iszik alol, s mégis ü Zavaria fel à vizet. Tl gyülöltetitek inkáb az igaz keresztyéneket, jo lelki ismérethez nem férhető CIGANY költésekkel. Im azért à Cálvinisták, (mint *miserabilis personak*) Pápista Procátorokért Romaban mennek à Pápához! Halgassa meg űket, s à kik Szentséges Sékrelőtt

kielőtt vádollyák à Reformátusokat, úgyan Romábul adgyon Szo szollot mellejek, hogy Pápista oltalmazza igaz ügyekben bajokban, Halgassa minden igaz lelkű Keresztyén à Pert!

I. Vádolo: (f) Mint à Régi Eretnekek Emberrűl; igy à Protestansokis, magokat ma, Lusheránusoknak, s-Calvinistáknak nevezik. Prokátor: (g) A' Protestansok, nem támaszkodnak SEMMI EMBERNEK authoritássáboz, hanem csak à Szent Irásséboz.

II. Vádolo: (h) Csak à Cálvinisták s-Lutheránusok neveznek minket Pápistáknak. Prokátor: (i) Az azigaz Pápista, à ki à PAPA alá bodolt.

III. Vádolo: (k) Azt mondgyák à Protestansok, hogy à mi régi Romai Vallásunk, meg-változott, nohaè Változásnak, sem Authorát, Idejét, vagy Hellyét, nem tudgyák adni. Prokátor: (l) Az Ignajeta Eretnekek, tudatlansagot tulaidonitottak Istennek; noha, ki volt legyen annak Authora, vagy mikor kezdetett, senkinél nem találhatni fel.

IV. Vádolo: (m) Szemtelenűl vetik mi nékünk szeműnkre à Protestansok, Ioanna Pápa Aszonyt. Prokátor: (n) Szűlt Iános Pápa, kinek emlekezetire egy értz oszlopotis emeltetett fel.

V. Vádolo: (o) Azt mondgyák à Protestansok, hogy elég az Hit az Idvességre. Prokátor: (p) Azt vallyák à Protestansok, hogy à meg-igazito Hitt, nem lehet jo cselekedetek nélkül.

VI. Vádolo: (q) Azt tanitották régen, Florinus, Marcion, s-Manichaeus Eretnekek; hogy Isten oka à Bűnnek. (r) Ezent beszélli Calvinus, s-Luther Martonis. Prokátor: (s) Munkáskodik Isten á Bűnnek mozgásában, de nem à mocsokban. Mert: (t) A' Bűnnek tulaidon okát, mondgyák az Ellenkezők az Ember akarattyát.

VII. Vádolo: (u) Origenes Eretnekségeè vala: hogy Adam az Isten képét, melyre teremtetett vala, el vesztette. Prokátor: (x) Origenes, az Isten képén értette, vagy az okos léleknek állattyát, vagy annak némű néműségét, ha ez utolsorul szollot, ki vádolhattya ütet Eretnekséggel?

VIII. Vádolo: (y) Effele Eretnekséget

(f) Bellarm. li. 3 de Ec. mil c. 4 §. Hier (g) Bell. l. 3. de verbo Dei c. 3 (h) Bellar: lib. 4 de Eccl. milit. c. 4. (i) Idem. lib. 3. ibid. cap. 2. §. nostra. (k) Bellar libr. 4 de Eccl. mil. c. 5. §. In omnibus. (l) Alphõsus de Castro libr 4 Hæreses. Tit. Deus. (m) Bellar libro. 3. de R. P. c. 24. (n) Anton. Archiepisc. Florent. part. hist. 2. &c.

(o) Tolet. Iesuita Comm. in Ioan. 13. (p) Maldonatus Comm. in Ioan. 3. 15. (q) Bellarm libr. 4 de Eccles. milit. c. 9. (r) Fevardent. Comm. in Iac. 1.

(s) Suarez Iesuita. libr. de variis opusc. Theol. libr. 4. Disp. 1. § 2. num. 14. (t) Idem libr. 1. cap. 2. §. Non ergo. (u) Bellar. libr. de Notis Eccl. cap. 9. (x) Alphonsus de Castro libr. 2. adv. hæres. tit. Adam. (y) Bel. libr. de notis Eccl. cap. 9.

séget oltalmazott régen Proclus, hogy az Ujo já Születtekben, mindenkor él à vétek, s à Keresztségben nem vétetik el tellyességgel; nagyan ezens tanittyák à Protestansok. Prokátor: (z) Azt mendgya Calvinus, hogy à Bünnék kárhoztato ereje, el-töröltetik à keresztségben.

IX. Vádolo: (a) A Manichausok Eretneksége volt, kárhoztatni à szabad akaratott, ekképpen Calvinus, nem enged Emberinek semmiben szabad akaratott. Prokátor. (b) A Manichausok, mind à ket részre hailando szabad akaratot el rontották; de à Cálvinisták, csak à io részre tartozott nem engedik meg, de meg hadgyák à genosz részre hailandott.

X. Vádolo: (c) A Donátisták, Csak Igazakbul állattyák vala állani az Anyaszent egyházat; Cálvinusis igy beszél. Prokátor: (d) A Donátisták az Isten látható Anyaszentegyházát, állattyák vala lenni à Választottakbul. De Calvinus s à Protestansok mikor igy szollanak: Az Ecclesia el nem fogyhat; à LATHATATLAN Ecclesiarul szollanak, mellyet mondanak lenni à Választottak Gyülekezetinek.

XI. Vádolo: (e) E vala az Arianusok Eretneksége; hogy az Isten Fia, kisseb az Attyánál. Cálvinusis igy beszél: Hogy az Attya Isten, kiváltképpen valo modon, Isten, avagy ez, nem Ariánusságé? Prokátor: (f) Nagyob az Attya, Eredetire nézve à Fiunál, mert ő Tőle vagyon à Fiu, nem à Fiutul az Attya. Ismét: (g) Nagyob az Attya à Fiunál, még annyibannis menyiben à Fiu Isten; nem valossággal, hanem, menyiben ő, Attya, è penig, Fiu. Mert az Attyának neve, becsületesseb à Fiunak nevénél, mivel kezdete nékie.

(z) Idem libro. 1. de Baptism. c. 1. § Hoc nostro.
(a) Bellar lib de notis Eccles. cap 9. §. Manichaeorum.
(b) Maldo Jes. Comm in Mat. 7.
(c) Bellar de notis Eccl. c. 9. § donatis.
(d) Idem libr. 3 de Eccl. milit. cap 13. in princ.
(e) Bellar in praefat. Controv. de Christo §. Sed jam
(f) Tolet. Jes. Comm in Ioan 14
(g) Maldon. Iesuita in Ioan. 14.

XII. Vádolo: (h) Azt vitatta Iovinianus, hogy à Büitőléssel nem érdemel Ember; à Cálvinisták ezt tapogattyák. Prokátor: (i) Azt mondgya vala Iovinianus, hogy à Büit semmit sem használ az Idvességre. Calvinus penig azt tanittya, hogy à Büit hasznos, à Test csintalanságának meg-zabolázására, à könyörgés segédgyére, az alázatosságnak, s Pœnitentia tartás jelének is meg mutatására.

XIII. Vádolo: (k) Volt illyen vélekedéseis Iovinianusnak: Hogy az Házasság, job à Szüzességnél. Calvinus értelmeis ez. Prokátor: (l) Azt vallyák à Protestansok; hogy à közönséges velzedelmekben, job à Nőtelen élet, az Házasságbélinél.

XIV. Vádolo: (m) Iovinianus, igyis álmadozott; hogy à Boldog Szüz, à Szülésben el bad-

(h) Bellar. libr. de notis cap. 9.
(i) Idem libr. 2. de bonis operibus c. 11. in princ.
(k) Bell. de N. E. cap 9.
(l) Lind. panopl. libr 4.
(m) Bell. de Notis

el-badta Szüzeſségét. Bucerus, s. Molinaus, Calviniſták is igy irnak: hogy Chriſtus, megnyitotta Annya méhét à Sülésben. Prokátor: (n) Chriſtusrul iratot è meg: Valaki meg nyittya elsóben annyának méhét, az Vrnak ſzentelteſsék! Vgy tetſzik Origeneſnek, hogy à Chriſtus meg-nyitotta Annya méhét, noha nem ugy mint egyebek, kik Férfi munkálkodáſábul ſoganatnak. Szent Ambrus ſem irtozott ez értelemtűl.

XV. Vádoló: (o) A Proteſtanſok, minden becsülettűl meg-foſztyák à Szenteket. Prokátor: (p) Háromféle tiſztelséget tészünek à Proteſtanſok à Szenteknek. Hálá adás az elsö, hogy azokat Iſten oly nagy kegyelmekkel látogatta volt meg. Máſodſzor, azoknak példájokkal erösitik Hiteket. Vtolſzor, követik azoknak Hiteket, s jo cselekedeteket tiſztelséggeſen emlegetvén üket.

XVI. Vádoló: (p) A Pelagianuſok Eretnekſégét tartya Calvinus, kik azt tanitották: hogy à Hivek gyermekiben, nincsen Eredet ſzerént valo Vétek. Prokátor: (q) A Proteſtanſok, nem hogy tagadnák az Eredet ſzerént valo Vétket: de inkáb azt mondgyák: hogy még az Vjjá ſzülettett Embereknben is vagyon bün, mig è Világon élnek.

XVII. Vádoló: (r) Eſſélétis ſorgatnak vala

el. Szent Cyprianus. (n) Eraſmus annot. in Luc. 2. (o) Bell. Praefatio l. de Eccl. Triumph. (p) Caſſander l. Conſult. art. 21. (p) Bell. de Notis Eccl. c. 9. § pelag. (q) Valent. Ieſ. in Tom. 2. diſput. 6. q. 11. punct. 1. §. quar. queſtion. (r) Bell.

nak vala à Pelágianuſok: hogy minden Vétek, halálos. Ezt álmodgya Calvinuſis Lutherrel. Prokátor: (s) Sok Papiſták tanityák azt, hogy minden vétek magában halálos; de, hogy Iſten azért, örökké valo bünteſſel nem fizet; az csak Iſten irgalmaſságábul vagyon.

XVIII. Vádoló: (t) Iovinianus Eretnekſége vala az; hogy à bünök, mind egyenlók. E' mocsok tetczik à proteſtanſoknak is. Prokátor: (u) Nem mondgyák azt à proteſtanſok, hogy à Bünök, mind egyenlök.

XIX. Vádoló: (x) Igy eſzelösködöt Xenajas, hogy à Chriſtus, s. Szentek képeit nem kell tiſztelni. E' mellet csatáznak à Cálviniſták is. Vgyan-is Calvinus, gonoſzabb itt az Eördögnél, mert ez, fut à kereſzt elött, s. tiſztelt azt; Calvinus pedig, neveti azt, s. csufollya. Prokátor: (y) Calvinuſnak ez à vélekedéſe, hogy à Chriſtus, s. Szentek képei, nem tiltattak meg tellyeſséggel; hanem hogy, nem kel azokat à Templomokban tenni, mert, Bálvány-imádás fekſzik alatta.

XX. Vádoló: (z) Voltak oly Eretnekek kik igy gonoſzkodtak; hogy az Ur-Vacsorájaba valo kenyér, csak Iele à Chriſtus Teſtének; ezt vallya Cálvinuſis. Prokátor: (a) Azok az E-

libr. de N. E. cap. 9. (s) Vaſquez Ieſ. in Thom. Tom. 1. Diſp. 142. Num. 4. (t) Reff. art. 5 adv Luther. (u) Bell. libr. 3. de Iuſtif. c. 16. in prin. (x) Bell. libr. de Not. Eccl. cap. 9. (y) Idem libr. 2. de Imag. c. 8 in prin. & cap. 9. in princ. (z) Bellar. de notis Eccl. c. 9. (a) Idem

az Eretnekek, azért tagadták à Christus Testé jelen létét az Ur Vacsorájában, mert nem hitték à Christus meg testesülését. De Calvinus, illy Credoban vagyon: hogy noha à Ielek távul vannak, is à Christus Testetül, mind az által, egygyesülnek ezek; mert a Iellel egygyüt, à Christus Iesus igaz Testét, s-Vérét adgya Isten à mi lelkünknek.

XXI. Vadolo: (b) Azt tanittya Calvinus, hogy Christus, à Közben-járásnak Tisztit, mind két természeti szerént gyakorollya. Mely vakság, rész szerént Arianusság. Prokátor: (c) Csudállyuk, hogy csak Emberi Természeti szerént tanittyák némellyek, Christust közben járonak lenni; és hogy azok Arianussággal vádoltassanak, kik külömben tanitanak. Holott, oly közben járo kivántatot nékünk, à ki mind két Természetbül állyon.

XXII. Vádolo: (d) Az Agnoita Eretnekek ezért csatáztak; hogy à Christus Lelke, nem tudgya az Itilet napját. Vgyan ez, è mái Eretnekeknekis kenyerek. Prokátor: (e) Sok régi Attyák azt hirdették; hogy à Christus nem tudgya, Embersége szerént, az Itilet napját.

XXIII. Vádolo: (f) Azt káromkodgya Calvinus, hogy à Christus, kétségben esett. (g) Talámezért à Szörnyü vétekért, esék üis kétségben Halála oráján! Prokátor: (h) Azt mondgya Calvinus, hogy Christus nem ésett kétségben; mert az ü Hiti, erös volt szivében. Mikor ezt mondotta: En Istenem! ezzel azt jelentette, hogy Christus, soha igaz Hit nélkül nem volt.

XXIV. Vádolo: (i) Azt mondgya Calvinus: Cselekedet Christus oly dolgot, mellyet az után viszsza hivott. Nyilván, volt bát Christusban vétek, az ü Vallása szerént! Prokátor: (k) Azt mondgya Calvinus, hogy à Christusnak természeti, minden felöl tökélletes volt, nemis volt abban, semmi rendeletlenség.

XXV. Vádolo: (l) Calvinus káromkodása ezis: Hogy Christus mindeneket, csak mi érettünk érdemlett, s semmit sem magáért. Prokátor: (m) A Christusnak, minden ü dicsössége, érdem nélkül volt. Nemis érdemlette Testének dicsösségét, hanem csak bárántekon, és némü némü monden.

XXVI. Vádolo: (n) Ez Articulust: Szálla Poklokra, tagadgyák à Calvinisták. Prokátor: (o) Calvinus, ez Articulust, kivált

libr. 1. de Euchar. c. 1. paulo post princ (b) Bellar libr. 5. de Christ. c. 3. in princ §. Testatur. (c) Episc. Espensæ Comment in 1. Tim. 2 in Tract de Christ. mediat. c. 2 & 5. (d) Bell. libr. 4. de Christ. cap. 1. (e) Maldon. Ies. Comm. in Matth. 24. (f) Idem in Matth. 27. (g) Bell. libr. 4. de Christo c. 8. §. Et hinc. (h) Idem ibid. §. Sexto st. (i) Bell. lib. 4. de Christo cap. 1. (k) Idem ibid. c. 8. §. praterea. (l) Colleg. Angl. Rhem. annot. in Phil. 2. (m) Vega, opusc. de meritis quæst. 6. (n) Colleg. Anglo Rhem. in Nov. Test in Indice Tit. Hell (o) Bellar. libr. 4. de Christ. c. 6.

váltképpen *valonak tartya.*)(

XXVII. Vádolo: (p) *Azt probállya meg Cálvinus, hogy à Christus Lelke, nem oltatott-el pokolban; azért, azt láttatik tanitani, hogy más Embereknek lelkek, tellyességgel semmikké lésznek pokolban.* Prokátor: (q) *Azt tanittya Calvinus, hogy az Hitetleneknek lelkek,* élnek *Halálok után.*

XXVIII. Vádolo: (r) *Béza,* à *Christus Testét,* dögnek *mondgya.* Prokátor: (s) *Hogy meg bizonyitanā Christus, az ő Testét meg holtnak lenni, fel nem támasztá azt eléb, minek előtte harmad napi* dög *nem lenne.*

XXIX. Vádolo: (t) *Voltak olly Eretnekek, kik ezt tanitották; hogy à fel támadás előtt, nem láttyák à lelkek az Istent, s meg sem boldogittatnak. Ezent vallyák à protestansok is.* Prokátor: (u) *Calvinus,* à *Szenteknek* lelkeket, Meny-országban *helybezteti Chriusts itiletre valo el jövetelinek előtte is.*

XXX. Vádolo: (x) *Azt mondgya Calvinus, hogy csak egyedül Christus ment bé az Egnek Sanctuariumjábā. Kirekedtek hát ugy à Többi!* Prokátor: (y) *Ha valaki Calvinustul kérdi: Hol voltak à Christus Halála előt az Igazaknak lelkek? azt feleli: Az Egben voltak.*

XXXI.

(p) *Idem Ibid c. 7. §. Videt.* (q) *Staplet. l. 1. de auth. Script. c. 2. §. 5.* (r) *Colleg. Angl. Rhem. annot. in art. 2. 27.* (s) *Suarez Ies. in Thom. part. 3. quest. 53. Disp. 45. art. 2.* (t) *Bell. de Beat. San l. 1. & 2. & 20.* (u) *Idem lib. 4. de Christ. c. 15. Tertio Calv.* (x) *Bell. l. 2. de Beat. Sanct. c. 1. §. Eund.* (y) *Bell. libr. 4. de Christ. cap. 9.*

XXXI. Vádolo: (z) *Azt mondgyák à Protestansok; hogy à Szentek, nem mennek mindgyárt, igyenessen Istenhez; de, vagy Pokolban, vagy menyországon* kivül valahova. Prokátor: (a) *Azt mondgyák à Protestansok, hogy à Hivek, igyenessen,* mindgyárást Menyországbán mennek Halálok után.

XXXII. Vádolo: (b) *Az Audianus Eretnekek ezt állatták: Hogy á Fülben váló Gyonás, nem szükséges. Ezt vallyák à Protestausokis.* Prokátor: (c) *Sokan vadnak à Pápisták közzülis ollyak, kik à Fülben valo Gyonást, Istentül nem parancsoltatotnak mondgyák.*

XXXIII. Vádolo: (d) *Szörnyü katzér Ember volt Béza Calvinista.* Prokátor: (e) *A' Baráti csuklyából ki ugrott Emberek között, nagyra becsüllyük Bezát. Ha minden patvart el kel hinni, kicsoda à Iók közzül ettül üres? Nagy Emberek mentegetik Bézát Galliában, efféle kárboztatásoktul. Vgy élt ü à Pápisták közöttis, mint igaz Nemesi Férfi. Tavozzanak el azért, az Hazug Emberektül ü felőle költött Hirek!*

XXXIV. Vádolo: (f) *Nem igaz à Protestansok beszéde; hogy à Pápa azt kivánná az Imperátortul, hogy Kengyelét, vagy Lova fékje eremléjét tartsa.* Prokátor: (g) *Az Impe-*

(z) *Bell lib. 1. de Beat. Sāct. c. 4.* (a) *Idem, libr. 1. de Purgat.* (b) *Lindan. panopl. tab. 4.* (c) *Maldon Ies. in Summ. q. 18 art. 4.* (d) *Fev. Comm. in Iac. 3.* (e) *Mald. Ies. Epist. Nuncup. in Comm. in 4. Evang. in margine.* (f) *Hardingus in defens.*

Contra Apolog. Anglic p. 463.

(g) In l. Ceremon. Genebr. Theolog. Paris. lib. 4 Chron. fol. 622. ad Anno 1180.

(h) Adamus Conzen in præfat. ad Chronol. Iubilæi Evangel.

(i) Agripp de Vanit. Scient. c. 61.

(k) Ies.

Imperator, à Pápa lovához mégyen, s à Christus Iesus tisztességére, (kinek személlyét à Pápa viseli è földön) kengyelét fogja, valamig à Pápa lovára nem üll; s-az után lovát vezeti eremlőjénél fogva.

XXXV. Vádolo: (h) Szarvas nagy Hazugság; (azt állatni) hogy à Pápa parancsollyon légyen az Angyaloknak; hogy à Pápista Vallást követőknek lelkeket bé vigyék Menyben. Prokátor: (i) Egy általlyában parancsolunk à Paraditsom Angyalinak, hogy à Purgatoriumbul meg szabadult lelkeket, à ditsőségben Vigyék.

XXXVI. Vádolo: (k) Oly Tudatlanok à Protestansok; hogy az ű Könyvekben, semmi derekas Tudományt nem találhatni. Prokátor: (l) Meg kel azt ismérni, hogy à mi Ellenséginknek, serény, s-Tudos forgolódások, à mi restségünket kárhoztattyák.

XXXVII. Vádolo: (m) Hamissan fogjánk reánk az Eretnekek; hogy à Püspök megengedgye à Papoknak Kurvákat tartani, csak fizessenek néki. Prokátor: (n) Szántalan belyen meg alkusznak à Papok à Püspökökkel, hogy

Armandus in Epist. ad Chamier. pag. 8. (l) Sotus defens. pag. 258. (m) Hardingus in Conf. Apol. Anglic part. 5 c. 3. (n) Nicolaus de Clemangis de Corrupto Eccl. statu cap. 15. Sleid. l. 4. Histor. Cornel. Agrip. l. de vanit. scient. cap. 64.

hogy fizetésért Kurvákat tarthassanak.

XXXVIII. Vádolo: Hamissan költötték reánk az Eretnekek, hogy mi à Purgatoriumot, Erszény töltésért oltalmazzuk. Prokátor: (o) Bár à Pápa, à Purgatorium hasznábul, nagy kincset gyűjcsönnis; mind az által, kik lélek-váltságban adakoznak, az ű lelkeknek bűvön nyernek.

XXXIX. Vádolo: (p) Hamissan fogják reánk à Protestansok, hogy az Harangokat meg-keresztellyűk. Prokátor: (q) Azért kereszteltetnek meg az Harangok, hogy à Satánt el kergessék.

XL. Vádolo: (r) Káromkodnak az Eretnekek; hogy mi à Szűz Mária nevében keresztelűnk. Prokátor: (s) Igy kel keresztelni: Attyának, Fiunak, Sz. Léleknek, és à Szűz Máriának nevében keresztellek Tégedet.

XLI. Vádolo: (t) Káromkodva fogják reánk az Eretnekek efféle Vallásunkat: Hogy á Pap Teremtője legyen az ű Teremtőjének à Misében. Prokátor: (u) Oh Papoknak Tiszteletes Méltoságok! kiknek kezekben, mint à Szüznek méhében, az Isten Fia meghtestesül! Lám edgy szem-pillantásban az Egben uralkodo Isten áldozat leszen à Ti kezeitekben! A ki engemet teremtett, azt cselekedi, hogy űis teremtessék. XLII.

265. (u) Stella Clericorum cap. 15 cap. 19.

(o) Ioan. Fischerus art. 37. col. 725.

(p) Bell. libr. 4. de Pontif. c. 12. §. Vel. igitur.

(q) Discipul de Tempore Serm. 17. de Sanct.

(r) Durantius de ritib. Eccl. libr. 1. c. 22. num. 10.

(s) Fabius incarnat. in Scrut. Sacerd. tract. 8. part. 1.

(t) Scar. art. 9 fol. 265.

XLII. Vádolo: (x) *Hamissan mondgyák az Eretnekek, hogy à Pápisták Complárkodnak à Misével.* Prokátor: (y) *Sok Hamis Papok mostan, Erszén töltésért szolgáltatnak Misét, s ugy cselekesznek, mint az Idegen tűzzel áldozott Aron Fiai.*

XLIII. Vádolo: (z) *Bucerus Cálvinista, Sido volt. Calvinus, Galliának dőgho. Martyr penig, tisztátalan személlyel bazasodot meg.* Prokátor: (a) *Szokások ez à gonoß Embereknek, hogy à Kereßtyén Doctorokat mocsokban keverjék, mikor Tudományokat meg nem czáfolhattyák.*

XLIV. Vádolo: (b) *Calvinus tanittya: hogy csak azt kel hinni, mely az Irásban vagyon. Nem kel tehát à Credot hinni, mert az, nincsen az Irásban.* Prokátor: (c) *Ha Szintén, ollyan rendel nincsenis à Sz. Irásban à Credo; de, meg vagyon à dolog, mellyet, hinnűnk kel az Idvességre.*

XLV. Vádolo: (d) *Calvinus az Hitet, az Isten hozzánk meg mutatot jo akarattyában állattya. Ha ugy, miért kel az Isten mindenhatoságát Hittel hinni, hiszem nem az, az ű jo akarattya?* Prokátor: (e) *Kettőt foglal az Hit magában: Hitelt ád azoknak, mellyek Istenrűl, s Christusrul meg irattattak; bizodalmátis*

(x) *Frantis. Turrianus tract. 1. cap. 17. f. 97.*

(y) *Granatens. tom. 1. oper. f. 96*

(z) *Costerus Ies. Apolog. part. 3. c. 1.*

(a) *August. Epist. 137.*

(b) *Pazmán pag. 459.*

(c) *Thomas Aquin. §. 2. quæst. 2 art 5. & sequent.*

(d) *Pázmán f. 459*

(e) *Ludov. Gran. Domin. 18. post. Pent. Conc. 1. tõ. 4. p. 322.*

mátis veti az Isten mindenhato joságában.

XLVI. Vádolo: (f) *Calvinus tanittya: hogy à jo cselekedetek, ocsmányságok, s kárhozatra valo vétket. Nincsen hát à Calvinisták Vallásában igaz Hit, mert ot, nintsenek jo cselekedetek.* Prokátor: (g) *Miker Calvinus azt mondgya, hogy minden mi jo cselekedetink, vétkek Isten előtt, nem azt akarja mondani, hogy à mellyet Isten mi bennünk munkálkodik, az vétek légyen; hanem, à mely cselekedetek magunktul származnak, nem egyebek szemetnél. Mert, rend szerént, elegyedik à mi cselekedetűnk az Isten munkájáboz, mint salak az Ezüsthőz.*

XLVII. Vádolo: (h) *A' Calvinisták Hiti kőzzé, hitetlenség, tévelygés, s kételkedés elegyittetet.* Prokátor: (i) *Nem akarta Christus, hogy à Hit, minden kételkedés nélkűl mi bennünk légyen.*

XLVIII. Vádolo. (k) *Nem az à Calvinistáknál az Igaz Hitt, hogy űk Istent, s à Szent Irás Igasságát el hidgyék; hanem hogy, ki ki bizodalommal hidgye, Istenének hozzá valo jó akarattyát.* Prokátor: (l) *Kel vallani ezt; hogy meg kivántatik az Ember Idvességére, kinek kinek személy szérént Hinni azt: hogy az ű Bűne Christusért meg bocsáttatott.*

(f) *Pazman. fol. 460.*

(g) *Bailius Inst. p. 904.*

(h) *Pazman. fol. 461.*

(i) *Cost. in Enchir. cap. de fide p. 209.*

(k) *Pazman. fol. 464.*

(l) *Enchir. Colon. edit. Anno 36. fol. 170.*

XLIX.

XLIX. Vádolo: (m) *Calvinus, az Hitet s Reménséget, mind Egynek tartya.* Prokátor: (n) *A Reménség némű némű modon, à Hitből vészen eredetet.*

L. Vádolo: (o) *A Cálvinisták, csak à Választottaknak tulaidonitsyák az Igáz Hitet.* Prokátor: (p) *Két féle az Hit; egyik közönséges, mellyel Hisznek még à képmutatokis; másik,* magán valo, *mely nem mindenekê.*

LI. Vádolo: (q) *Azt mondgya Calvinus: hogy* Rend *vagyon az Istenségben. Mely, ha ugy vagyon; kölömbözö hât az Istenség!* Prokátor: (r) Rend *vagyon à Sz. Háromságban.*

LII. Vádolo: (s) *Azt bösögi Calvinus: hogy à Christus közben járei Tiszthez, nem csak Emberi, hanem, Isteni Természetet illetö dologis tartozot. Szenvedhetet hât ugy, Isteni Természeti szerentis, s ekképpen az Attyánál kissèb volt!* Prokátor: (t) *Az Emberi Természetnek szenvedése, nem engezteli meg Istent, hanem, ha az Isteni személyitül leszen annak ereje.*

LIII. Vádolo: (u) *Azt Ariauuskodgya Calvinus; hogy è szok:* Háromság, s. Személy, *méltok volnának el-temetésre.* Prokátor,

(m) *Pazman fol.* 464.
(n) *Thomas in c. 8 ad Rom. lect. 5. art. 6.*
(o) *Pazman. fol.* 464.
(p) *Iacob. Bajus in Instit. Religion. Christ. cap. 5.*
(q) *Pazman fol.* 465.
(r) *Lomb. l. 1. Sent. Dist. 29.*
(s) *Pazman fol.* 465.
(t) *Salmero Disp. 6. in 1. Tim. 2.*
(u) *Pazman fol. 467.*

kátor: (x) *Nem kel azért Valakit Eretnektnek tartani; hogy è szokat:* Három személyek, *világossan meg nem mutathattya.*

LIV. Vádolo: (y) *Igy eszelösködik Calvinus:* Mikor *Christus ezt mondgya: En és az Attya* Edgyek *vagyunk; nem az ö* Allattyának Edgységérül *szol* Urunk, *hanem, à* meg-edgyezésrül. Prokátor: (z) *Nem az* Allatnak, *hanem, az* Hatalomnak Egységérül *kel ez bellyet magyarázni.*

LV. Vádolo: Calvinus szavai ezek: (a) *Az Isteni személyek magokat, à mi elméinkben adgyák. Ha à Személy nem egyéb, à mi Elméinkel meg-választo Tulaidonságnál; annyi* Személy *leszen az Isteni Természetben, menyi Tulaidonságot el választhat edgy másul à mi értelmünk. Merö Sabellius vallása ez! Ki à Személyt, gondolatunkal meg-válaztott Külömböző Tulaidonságnak itilte.* Prokátor: (b) Az *Isteni Allatban,* kel gondolni à *Tulaidonságokat.*

LVI. Vádolo: (c) *Azt vitatya Calvinus: hogy à Fiu nem vötte Isteni Természetit az* Atyátul. Prokátor: (d) *Azt tanittya Calvinus, hogy à Fiu Isten, magátul vagyon* Allattyára, *de nem* Személlyére *nézve. Ezt lattatik mondani: hogy à Fiu* Személlye, *az Attyátul születtett, de nem* Allattyára &c.

nem

(x) *Hier. Epist. 57.*
(y) *Pazman fol.* 468.
(z) *Basil. libr. 1. Contra Eunom.*
(a) *Pazman* 468
(b) *Basilius contra Eunomium l. 2.*
(c) *Pazman fol.* 468.
(d) *Bell. lib 2 de Christ. c. 19.*

nem látom, miért ne legyen ez, bellyes mondás!

LVII. Vádolo: (e) *Azt irja Calvinus: Hogy az Istennek el-végezet akarattyábul lőtt, à mi első Atyánknak esete.* Prokátor; (f) *A' vétket, Isten igazgattya, valami jonak végben vitelére.*

LVIII. Vádolo: (g) *Calvinus irja: hogy az ördög, s à Gonoszt Emberek, csak Ezközök à dologban, De, Isten az Igazgato kormányos. Társa hát ugy az ördögh Istennek, à gonoszban!* Prokátor: (h) *Calvinus nem vétkezet abban: hogy az Embernek akarattyát ollyannak tartotta à munkálodásban, mint à firészt, vagy szekerczét, arrá nézve, ki azokkal munkálkodik.*

LIX. Vádolo: (i) *Azt beszélli Calvinus: hogy Isten titkos erejével, indittya, s kételeniti Embert à gonoszra.* Prokátor: (k) *Az Isten, nem csak meg engedi, hogy az Istentelenek gonoszt cselekedgyenek; de ő bennek láthatatlanul munkálkodván, tekeri és hajtya az ő akarattyokat.*

LX. Vádolo: (l) *Azt tanittya Calvinus: hogy valami gonoszt az Ember cselekeszik, az Isten cselekeszi; mert Isten authora à Bűnöknek.* Prokátor: (m) *Valamiképpen à sántaságban valo mozgást, à mozgato erő, de ab-*

(e) Pázman. fol. 470.
(f) Bell. de amiss. grat. l. 2. cap. 16.
(g) Pazmān. 471.
(h) Didac. Alvarez de auxil. grat. Disput. 31. p. 296.
(i) Pazmān. fol. 471.
(k) Bell. libr. 2. de amiss. grat. c. 13 § 8.
(l) Pazman. fol. 471.
(m) Thomas Aquinas p. 1. Sum. quest. 49. art. 2.

de abban valo felszegséget; à lábnak görbesége szerzi; igy à cselekedetet Isten igazgattya; à cselekedetben valo fogyatkozás penigh, à vétkozőjé.

LXI. Vádolo: (n) *Azt mondgya Calvinus: hogy Isten, lehetetlen dologokra kőtelezte az Embereket.* Prokátor: (o) *Isten, azért parancsollya à Tőlűnk meg nem cselekedhető dolgokat, hogy meg tudgyuk, mit kell ő Tűle kérnűnk.*

LXII. Vádolo: (p) *A' Calvinus Istene, kételeniti embert, az ő Törvénye ellen valo cselekedetekre. Azonban, örök kárhozattal bűnteti.* Hová lehet ennél nagyobb Tyrannus? Prokátor: (q) *Szűkség vala à Christus el adásának meg lenni, nem is lehete kűlömben.*

LXIII. Vádolo: (r) *Oly kegyetlen Istene vagyon Calvinusnak, hogy egy bizalkodó gondolatért, örök kárhozattal bűnteti Szolgait.* Prokátor: (s) *Minden vétek, természeti szerint, örökké valo bűntetést érdemel.*

LXIV. Vádolo: (t) *Azt fujja Calvinus: hogy Isten, csak maga jo kedvéből, rendelt némellyeket à kárhozatra, némellyeket à Boldogságra, nem nézvén Embernek cselekedetire. A vagy nem kegyetlenséget tulajdonitó ittis Istennek?* Prokátor: (u) *Nem tőtt Isten egye-*

(n) Pazman fol. 476.
(o) August. de grat. & liber. arbitr. c. 4.
(p) Pazman fol. 477.
(q) Anastasius Sinaita l. 4. de rectâ dogmat.
(r) Pazman fol. 477.
(s) Tamerus tō. 2 Theol. Schol. Disp. 4. quest. 5. dub. 1. num. 6.
(t) Paz-

man fol. 477.

egyebet fel az ű Rendelésében, tulajdon dicsöségénél, mert, miképpen hogy nem kérdhetni ennek okát: miért teremtett Isten minket Emberekké, s nem Ebekké, holott az ű hatalmában volt az, hogy minket ollyakká teremcsen? Erre egyebet nem felelhetez, hanem hogy: ugy akarta. Szintén igy, az ő el rendelésén megkell kinek kinek nyugodni.

(u) Franciscus Horanti⁹ Loc. libr. 3. c. 6.

LXV. Vádolo: (x) Ki-rekeszti Calvinus, az Isten Rendeléséből à jo cselekedeteket; mely ha ugy vagyon, igy Concludalhat akarkiis: Ha Isten nem nézte à cselekedeteket; tehát, akar jol, akar gonoszul éllyen az Ember. de ugyan idvözűl. Ismét: akar mint légyen Iambor, de ugyan el kárhozik. Prokátor: (y) Isten, nem az Hitért, vagy valami Erdemért választotta el Embert; hanem, az ü ingyen valo jo tetszéséből. Azért: (z) Az El választás által, Isten, rendelte az Embereket à jo cselekedetekre, s az Igaz Hitben, végig valo meg maradásra, à meg vettetteknek penig, nē kéßitet jo cselekedeteket, &c. Mert az El-választás, nem veszi el à jo cselekedeteket, hanem meg erősiti.

(x) Pazman fol. 479.

(y) Lōb. 1. Sent. dist. 41. lit. A.

(z) Leon. Lessius l. de prædest. & reprobat. Angel. & homin. Rat. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

LXVI. Vádolo: (a) Azt mondgya Calvinus: hogy nem kel Istenben oly Hatalmat gondolni, mely à Természet felet valo dolgokhoz kötelezteſsék. Mely ha ugy vagyon; tagad-

(a) Pazman ut modò.

tagadgya hát è Vallás, az Isten mindenhato erejét! Prokátor: (b) Az Isten akarattya, nem azokat à dolgokat foglallya bé, mellyek lehetetlenek. Mert, miképpen Ember okosságával ellenkezik az oktalanság; igy Isten akarattyával, à lehetetlenség.

(b) Thomas Contra Gent. libro 1. c. 84. & l. 2. cap. 25.

LXVII. Vádolo: (c) Calvinus tanittya: Hogy Christus, senkit Bűnébűl ki nem tisztitott; sót az ü népe, minden cselekedetiben örök kárhozatra mélto bűnökben keverödzik. Prokátor: (d) Csak edgy Bűn sem bocsáthatando meg magában; hanem, csak az Isten irgalmábul.

(c) Pazman fol. 485.

(d) Ioan. Gerson. Cancell. Paris. part 3. de vita Spirit. anim. Corol. 1.

LXVIII. Vádolo: (e) Igyis maimoskodik Calvinus: Hogy az Emberben, mindenkor vagyon maradvány Bűn; mellyet Isten, csak bé-fedez, de ki nem irtt. Prokátor: (f) Természet ellen vagyon, hogy valaki ez életben, Bűn nélkűl légyen. Es: (g) Az Isten előtt valo Igasság, nem egyéb; hanem, mikor Isten az Ember Bűneit el-fedezi.

(e) Pazmán fol. 485.

(f) Glos. in c. Unū dist. 25.

LXIX. Vádolo: (h) Csak à Választottakkal, mondgya Calvinus kőznek lenni, à Christus Halálát. Prokátor: (i) A' Christus érdeme, csak à választottaknak használ; à meg vettettekre penig az, nem ßabatik. Es: (k) Ha nem Hisz, nem szenvedet.

(g) Ioan. Ferus l. 1. in Mat. c. 5. pag. 78.

(h) Pazm. f. 485. (i) Ruard. Tapp. Art. 6. (k) Amb. 2. Th. v. 2.

(l) Pazm. fol. 486.

det Te éretted à Christus.)(

LXX. Vádolo: (l) Azt káromkodgya Calvinus: hogy Christus Bűnös volt; mert Isten, néki Tulaidonitotta à mi Bűneinket. Prokátor: (m) A miképpen Christusnak; az Atyátul Tulaidonittatnak à mi Bűneink; azonképpen, à Christus Igassága, mi nékünk Tulaidonittatik.

(m) Ruar. Tapper. tom. 2. art 8 p. 36.

(n) Pazman. fol. 487.

LXXI. Vádolo: (n) Calvinus, Urunkat Gyermek korában, Tudatlansággal vádollya. Prokátor: (o) Ha à Christus gyarapodot Emberi Idejében, nevelkedet Emberi Bőlcseségébennis.

(o) Amb. de Incar. Dom. c. 7.

Efféle méltatlan Vádok, sok Tizen volnának! mellyeket, vagy nem igazán, méltatlan, vagy penig Irás csigázva fogtátok mi reánk. Lássuk Te azonban, mint mozdulhatz!

EL-HAI. PAPIST.

(p) Fol. 65

ELől jároban ezt mondom: (p) Ki fogyot az igasságbul, valaki hamissággal akarja elöl vinni dolgát. A' Pápisták gyülöltetésében penig, közönségessen, oly sok rosz, és gyalázatos fogásokkal élnek à Calvinus és Luther maradéki, hogy ha azok ugy volnának, Egh alatt utálatosb hamisságnem lehetne à Pápistaságnál.

ERŐS

ERŐS CALV.

EBbűl ily Syllogismust kel csinálni: Valaki Hamissággal akarja promoveálni dolgát, ki fogyot az, az Igasságbul. De, kik felől ez iratik: (q) Minden Hazugok felett, leg Hazugjabbak à Iesuiták; azok az ű dolgokat, nem igazán akarják promoveálni. El-dűlt hát Igasságokis! Akarom vala mind az által, hogy à Calvinistáknak, ellenetek gondolt Hazugságokat fel rovod vala, láttuk volna nehéz, vagy könyűségeket!

(q) Vi. Ref. ad Protest. Iesuitic. pro Acad. Krakov. in Iesuit. Hist. Lucii p. 570. 573. 588.

EL-HAI. PAP.

(r) VEge nĕ lenne, ha mind elől számlálnám á mit errűl mondhatnék De csak Hárō dolgot lássunk: I. Azt fogják à Pápistákra, és azzal gyűlöltetik à kősség elős; hogy: à kenyeret imádgyák: és, kementzében sűlt Istenek vagyon. Ennél hamissab gyalázást az ördög sem gondolhatna. Mèrt mi, nem a kenyeret, vagy à kenyér szint imádgyuk: hanem Christust, à kit à Sacramentumban jelen lenni hiszűnk. Ha azért szabad volt Christust imádni, mikor è földön járo,

(r) Folio 66. 67.

(s) Matt. 2. 11.
(t) Ioann. 9. 39.

(*mint à* (s) *Magusok*, à *meg-gyogyult* (t) *Vak*, és *egyebek imádák*:) *valaki el-hiszi*, *hogy* à *Sacramentumban vagyon Christus*, *nem tagadhattya*, *hogy ůtet imádhatni à Sacramentumban*. *noha testi szemmel et nem láttatik*. *Mert* à *Christus Istenségét sem* látták *testi szemmel*, *à* kik *ůtet imádták*: *de mivel*, *hittel*, *Istennek vallották*, *Isteni Imádással tisztelbették*. *E' volt penig eleitůl fogva szokás* à *keresztyénségben*, *hogy imádták Christust* à *Sacramentumban*. Sz. *Ambrus igy szoll*: (u) Carnem Christi hodie quoque in Misteriis adoramus. *Szent Agoston szavai ezek*: (x) Nemo illam carnem manducat, nisi prius adoraverit. Non solúm non peccamus adorando, sed peccamus non adorando. *Arany száju* Sz. *Iános illyen képpen irr*; (y) Hoc Corpus, etiam jacens in præsepio, Magi cum multo tremore adorarunt. Imitemur ergó vel barbaros. *Tu* non in præsepi vides, sed in altari.

(u) Amb. libr. 3. de Spirit. S. c. 12.
(x) Aug. in Psalm. 98.
(y) Christ Homil. 24 in 1. Cor.

ERŐS CALVIN.

VGyan *véghetetlen* Hazugságot fognál hát ugy à *Református*okra, ha *végnélkül* tudod azokat lenni! mi Tireátok, (*tudgya*

(tudgya hiszem Isten!) semmit méltatlan nem fogunk, csak igazat mondunk. Kivánodé tudni, ki hadta légyen azt irásban, hogy à *Kenyeret imádgyátok*? Ez: (z) *Az Isteni tisztelet*, *még* à *Kenyérres Borra is tartozik*. Ez állatás után, csak è következik: *De az Imádás*, *Isteni Tisztelet*. Azért &c. Perelly ez Emberrel, ha nem jol szollott! Ezt sem ujjokbul szopták à Calvinisták: (a) Némů *némů modon*, *à* szineket is *illeti az Isteni* Imádás, *mivel hogy egygyesůltek* à *Christus Testével*, *s*-Vérével. Ha azokat is illeti; Tiéitek állattyák hát à *Kenyér Imádását*! Igyis kőtlek meg: (b) Az Ur-*Vacsorájának Szentséges Sacramentumát*, *Istenhez illendő Tisztelettel kel illetni*. *De*, *nem* à *Christus Teste*, *hanem*, *à Kenyér és Bor*, *az* Ur-*Vacsorájának Szent Sacramentuma*. *Azért azokat kel imádni*. Az is tisztelteti*k Latriával* nálatok. Feselly ki ezekbůl ha jo vagy!

Hogy *Kemenczében sůlt Istenůeknek* mondott volna benneteket, valamelly *Protestans*, nem emlekezem reá. Noha tudom ezt is egy Tiéteknél lenni: (c) *A' Sůtőtůl származott Teremtés*, à *Transsubstantiatioban*, *Teremtő Istenné* változik, *s*-*Isten gyanánt imádtatik*. Ha valaki olvasta

(z) Bellar lib. 4. de Euchar. c. 29.
(a) Ray. hing. in Ench. Cathol. Cont. D. Hoë p. 642.
(b) Cost. in Ench. cap. 8.
(c) Iacob de Vitriaco, refer. Nic. Vign. in Histor. Eccl. sub fin. Ann. 1215.

ezt az Igaz Keresztyének közzül, hamar, *kemenczében sült* dologrul emlekezhetet. Te dolgod már, ha è Pápista Barátodat, az *ördögnél-is* gonoszabnak mondod.

Ugyan nem imádgyátok à *Kenyeret*? Hanem mindnyájan-is, de, ugyan találtatik közöttetek illyen: (*d*) *Az Ostya, én Istenem, s-Uram.* Haragszolé erre, hogy igy mocskollya Vallástokat? En-is csudálom, hogy è tötte à Bűzt, még-is à Calvinisták Bűnösök!

(*d*) *Thom. Harding. adv. Ivel. arc:* 21.

Hát à Kenyér *szine*, imádatlan marad? Nem tudom, Mert: *Valaki à Kenyér szinével foglallya egyben* à *Christus Testét*, az à *Kenyér* Szinét-is *imádgya*. Mert: (*b*) *Nem szégyen, az egész Sacramentumot imádni. De* à *Ti Vallástok*, à *Kenyér* Szinével *foglallya egyben* à *Christus Testét*, mikor igy szoll; (*f*) *A' Kenyérnek csak* szine *marad-meg, mely alatt vagyon* à *Christus valoságos Teste.* Még sem adnátoké hát valami könyörgésecskét à *Kenyer-szinének*?

(*e*) *Sanct. Repet.* 9. *cap.* 4.

(*f*) *Tolet*⁹ *lib.* 2. *Instruct. Sacerd. cap.* 27.

Ne forgasd, *Christus* Imádását (ámitasz, mivel igy kellet volna: *Christus Testét*) mert egygyik *Non-ens* bűl, à másikban mégy. (*g*) *Ha* à *Kenyérnek s-Bornak állattya megmarad, à Christus Teste Imádhatása sem marad meg.*

(*g*) *Thom. part.* 3 *q.* 75. *art.* 2.

meg. De, (*h*) *meg-marad*, &c. *Azért* &c. Ne eszelőskődgyél ennyit! Hanem, tanuly èjo Præceptortul: *Valakik*, à *Christus Testét hozzájok vévén, azt nem Imádták, hanem*, (*i*) à *Kenyeret és Bort ötték s-itták, azok Tégedarra tanitottanak, hogy Te is ugy cselekedgyél. De* à *Christus Tanitványi*, (à Te Vallásod szerént) à *Christus Testét, s-Vérét, ötték, s-itták. Azért* &c. Hát, mégis *Hiszed à Christust jelen lenni* à *Sacramentumban*? A' Cálvinistak-is hiszik és vallyák, Csak hogy Te, *æquivocálsz*, de az igaz Keresztyének világossan szollanak. Te à *Testét* ki nem mondod, de à Reformatusok, *személyét s kegyelmét* forgattyák. Nosza ereszkedgyünk-kiketten itt egy *duellumra*! ne szollyon hozzánk à Csatakor egygyik fél is! lassuk mit nyersz! En igy rugaszkodom feléd: *Ha à Christust, bivén jelen lenni* à *Sacramentumban, azért imádod; avagy ugy hiszed ütet ott jelen lenni, mint puszta Embert, avagy, mint Testnélkül valo Teremtő Istent, à vagy, mint meg-testesült Urat az Egy személyben.* (többet ehez nem adhatz) De, edgyik modon sem lehet hinned jelen létét à Te *Sacramentumodban, Azért* &c. Rendeligy probálom: *Ha ugy hiszed Christust jelen lenni à Sacramentumban,*

(*h*) *Supra pag.* 241.

(*i*) *Marc.* 14. 24.

mint puszta Embert, s azért imádod, tehát, Bálvány imádo vagy. Meg probálom: (k) *Valaki, azt à Tiszteletet, mely Istent illet, Teremtett Allatnak adgya, Bálvány imádo. De, ki ugy hiszi à Christust à Sacramentumban jelen lenni, mint puszta Embert, s azért imádgya, az, azt à Tiszteletet, mely Istent illet, Teremtet Allatnak adgya.* Azért, *Ki ugy Hiszi à Christust ott lenni &c. Bálvány imádo.* Nem tôm, ha szeretedé ezt? A' másik ága-is è Korbácsnak, igy sanyarit meg: *Valaki, Test nélkül hiszi à Christust, mint Teremtö Istent jelen lenni à Sacramentumban, s ütet azért imádgya; imádni kel, az Hivekben is,* (sőt az Hiveket azért,) mivel Te az *Ostyát, azért tiszteled, mert à Test nélkül valo Teremtö (l) Isten; lakozik az Hivekben, De Te az Hivekben nem imádod Istent, azért mert ott vagyon, sem az Hiveket azért.* Miért imádod hát ü Felségét, jelen léteért à Szent Sacràmentumbannis! Az Harmadik része ez: *Valaki azt állattya, hogy* (m) *à Sacramentumban, Teremtöje à Pap az ü Teremtöjének, az, nem Imádhattya à meg testesült Urat Edgy személyben ott.* (Hanem ha az Istentis teremti) De Te ugy Vallasz &c. Miért keresnéd hát ot, á meg Testesült Istent?

(k) *Ioan. Gerson. part. 2. in reg. mor. tit. de Superb. lit. M.*

(l) *1. Cor. 3. 16.*

(m) *Stell. Cler. cap. 19. Gers. lect. 4 in Exposit: Missæ pag. 12. edit. en. An. 1576.*

Hogy

Hogy à *Magusokat*, à meg gyogyult *Vakot*, és tób, Christust imádokat emlegeted, azzal ügyedet elöl nem viheted. Mert azok, mikor imádták az Istens-Ember Christust Edgy személyben, oly Embert szemléltek, ki meg tartotta Emberi természetit. De Te ezt mondod: (n) *A' Kenyérnek állattya, el megyen, s csak Szinemarad meg.* Azt beszélled; hogy (o) *azt Imádod Te, à mi à Szinek alatt Lappangh.* Nem azt Imádták ám ezek! Mert az Isten Christus; (p) *mindenüt vagyon.* Oszton, imádták ezek á Christust, nem öttek meg; de Te ezt vallod: (q) *hogy à Christus Teste* környül *munkálkodik à Te fogad.* Nincs hát vélek semmi közöd! Ha élnének mostan azok, igy beszélgetnének, sel-vévén ezt: *Valaki el hiszi, hogy à Sacramentumban vagyon Christus, (Test szerint) imádhattya ütet.* Tiéd ez! De mi, *nem hiszszük, hogy ot lègyen, Test szerint.* Mert ü néki ekképpen, (r) *à mindenek meg épitéseig, kel az Egtül bé fogadtatni.* Nem imádhattyuk hát ütet ugy! Nincs it nagyob ravasság benned, mint ez: *Christust* mondod jelen lenni, azonban nem fakaztod ki è Vallásodat: *Test szerént.* Mert ha ugy mondanád ki, könyü volna

(n) *Tolet. lib. 2. Inst. Sacerd. cap. 27.*

(o) *Salm. tom. 9. tract. 16. p. 109.*

(p) *Ier. 23. 24.*

(q) *Claud Sanctesi⁹ cap 3. Repetit. 5.*

(r) *Act. 3. 21.*

à

à Gyermeknekis meg-itilniè ſzodat: *A' Chriſtus Iſtenségét ſem látták teſti ſzemmel az űtet Imádok, eſak Hittel hitték.* Mit tekered arra? Hiſzem nincſen moſtan á Chriſtus *Iſtenségérűl* (mely ſzeréntis ál'attyuk űtet jelen lenni à Sacramentumban) *Controverſia*, hanem *Teſtérűl*, (mellyet te Rokamodon el reitettél) vagyon á Tracta. A' régi Kereſztyének io ſzokását, miis kővettyűk, mert miis imádgyuk Chriſtuſt à Sacramentumban; de nem azt, ki *Teſtével* ide alá, hanem, Ki (s) *oda fel* vagyon; ſe nem az Oſtyában, vagy az Oſtyát, hanem ki kegyelmével velűnk vagyon. Mert: (u) *Az Iſtenildolgoknak pecséti, látbato Sz. legyek, de azokban, à látbatatlan dolgok imádtatnak.* Sz. Ambrus, hogy hogy mondotta legyen à Chriſtus *Teſtét* imádni, igy hitte ű: (x) Mi TITKOS *Pohárt veſzűnk, à Chriſtus vérének* PELDAZATTYARA. ű előtte *Titkos* volt, mert mikor à pohárt ſzemléſte, Chriſtuſa vérét, Hiti mutogatta. Sz. Agoſtonis, ugyan ot, igy magyarázza magát: *Mikor à Chriſtuſt imádod, ne nézz élmélkedéſeddel à teſtre, hogy à lélektűl elevenités nélkűl hagyattaſsál. Mert à Lélek az, mely meg-elevenit, à teſt penig nem haſznál ſemmit.* Ennekis Imádásának *objectuma*,

(s) Coloſ. 3. 1.
(t) Matt. 28. 20.
(u) Aug. de Cath. rud. c. 26. pag 223.
(x) Amb. in 1. Cor. 11.

ctuma, nem à Chriſtus (y) *Teſte* volt, hanem, az ű Tűle ſzármazot, lelki kegyelmekért valo Hála-adás. (z) *Chryſoſtomus*is, haſonlo értelemben volt, mint látok. A' Tűled citált helyennis igy ſzol: *Minden mocsoktul meg-tiſztogasd elmédet, hogy ezeket à Titkokat, jobban eſzedben vehesd!* De, vagyoné még tőb Vád, mellyet elhárics magadrul?

(y) Supr. pag. 235.
(z) Supr. pag. 234.

EL-HAI. PAP.

IGenis vagyon! Mert, II. (a) Azzal gyalázzák közónségeſſen à Pápiſtákat, sőt ugyan Bálványozoknak kiáltyák érette; hogy à Feſzűlet, és egyéb Fa kep, à Pápiſták Iſtene: azt imádgyák: attul várnak Idveſséget és ſegitséget. *Nem lehet ennél ſzemtelenb hamiſság. Mert az egéſz Romai Eccleſiának vallása à képekrül, illyen ſzokkal adatik előnkben à Tridentumi Concilium végezéſiben:* (b) *Imagines Chriſti, ac Sanctorum, retinendas, eisque* debitum *honorem & Venerationem impertiendam: non quod Credatur ineſſe aliqua in iis* DIVINITAS *vel* VIRTUS, *propter quam ſint colendæ, vel quòd* AB EIS *ſit* ALIQVID PETENDUM, *vel quod fiducia in Imaginibus ſit*

(a) Folio 67. 68. 69. 70.
(b) Conc. Trid. Seſſ. 25.

sit figenda, sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræsentant. Ita ut, per Imagines, quas osculamur & coram quib. caput aperimus, Christum adoremus & Sanctos veneremur, quorum similitudinem gerunt. A' képekben nem hogy Istenséget, de semmi értelmet, erôt, tehetséget nem ismérünk: semmit azoktul nem kérünk, semmit nem várunk. Mikor à képek elôtt Imádkozunk, nem à képeknek könyörgünk: Mikor sûveget vetünk, térdet hajtunk, nem à tökének és festéknek, hanem annak teszünk tisztességet, à kit à kép jelent.

Szinte csak azt mivellyük tehát, à mic az Istennek Sz. Profétai, (c) Michæas, Esaias Daniel, Sz. Ianos, cselekedtek, mikor Isten ezek eleibe, levegő égbül formált külső és láthato képet, és abrázatott mutatott. Mert, noha le burultak à láthato ábrázat előtt: de azért, nem Imádtak egyebet, hanem az Istent, kit à külső kép jelentett;

Miképpen azért à JESUS nevét halván, sûveget vetünk, térdet hajtunk, (d) à Szent Pál hagyása szerént; de azért, nem à szot tisztellyük, hanem à mit à szo jegyez; à Bibliátis becsülettel tartyuk, de, nem à téntát papirossat becsüllyük, hanem azt, à ki szavai vadnak à Bibliában: Ugy à képeket, Emlekezetre

(c) 3. Reg. 22. 19. Esa 6. 1. Dan. 7. 9. 13. Vid: Gen 18. 19. Num: 22. 31.

(d) Phil. 2. 10.

kezetre tartyuk; à Szentegyházak ékesitésére és csinosságára tartyuk; à Szentek Becsületire tartyuk; Christusnak és az ü Szenvedésének, vagy egyéb Isteni dolgoknak eszünkbejutatására tartyuk: de ugy, mint Isten tilalmazta à képek csinálását; az az, illetlen, babonás, vagy bálványozo tiszteletre, és imádásra, semmi-féle képet nem csinálunk, nem tartunk. Bálványt sem csinálunk; az az, oly Isten képét, ki Isten nem volt; vagy oly képet, mellyet Isteni tisztelettel illetnénk. Noha, mint (e) à Salamon Templomában. Angyal képek voltanak: ugy à mi Templominkban, sok képek találtatnak.

ERŐS CALV.

MInt hogy derék sepregetést kiván à dolog, itt látóm, hü beszèddel tisztogatod magadat! Azt kérdem itt elsőbenis lelked ismérettitül: Ha ki kőzzületek igy hinne: (f) Valaki, azt à Tiszteletet, mely Istent illet, Teremtet Allatnak adgya, Bálvány imádo. De, ki à Képeknek nagyobb Tiszteletet teszen, hogy sem Christusnak, az, azt à Tiszteletet, mely Istent illet, Teremtett Allatnak adgya Immár penig; (g) Szantalan sok Pápisták vadnak ollyak kik à ké-

(e) 3. Reg. 6. 23. 29. 32. 35. 2. Par. 3. 7. Exod. 25. 18.

(f) Ioan. Gerson. part. 2. in reg. mor. tit. de superbia lit. M.

(g) Polyd. Vergilius libr. 6. de Rer. Inv. cap. 13.

à *Képeknek inkább hisznek, hogy sem Christusnak.* Efféléket nem mondanádé Te-is *Balvány Imádoknak?*

Lásluk à panaszt! *A' Feszületet*, à *Pápisták Istenének bijják.* Felelet: Mit tudunk egyebet felzegetni, hiszem az illyen irásbul: (*h*) *A' Christus Iesus* képét, latriával *tisztellyük.* Nem de, nem könyü-é, igy szollani: (*i*) *Valami*, latriával *tiszteltetik, Isten az.* De à *Christus* képe; latriával *tiszteltetik. Azért* &c. Ismét, Ki ezt mondgya: (k) *A' Christus képét imádni, nem egyéb, hanem* á *Christust imádni.* Megént: (*l*) *Egy imádással kell tisztelni* à *Képet, s-à mit az, mutat.* Ezekből è jü-ki: Azért, ki à *Christust ugy imádgya mint Istent*, à *Képeket-is ugy imádgya mint Istent.* Itt bennünket nem kárhoztathatcz méltán! Nehéznek tettzik ez-is, hogy à *Képeket* mondgyuk *imádtatni* Tületek. Mit tehetünk rula? Ezt piricskellyétek, hogy büzben kevert: (*m*) *Ob áldott Sz. Kereszt! mi egygyetlen egy reménségünk! Idvez légy* Huzzátok Törvényben ezt: (*n*) *A' Kereszt fát*, látriával *kell tisztelni, mint Christus keszkenőjét, lepedőjét, szegeit, s-láncsájátis.* Nem türhedd eztis mordulatlan; mikor meg mutattyuk è Vallástokat: Hogy à *Kép e-*

(*h*) *Iacob Payva Andradi⁹ lib 9. Def*
(*i*) *Greg. de Valent libr. 1. de Idol. cap. 1.*
(*k*) *Conc. Trident. Sess. 25.*
(*l*) *Conc. Nicen. 2. act. 4.*
(*m*) *In Breviar. Roman.*
(*n*) *Greg de Valent tom. 4. Disp. 1. q. 24 de ad. or. Christ punct. 3. fol. 475.*

à *Képektül vártok segitséget, és idvességet.* De, mi à tüzben nem vethettyük, ha Irásban hadtátok, Ti dolgotok, ha megégetitek! A' mi kezünkben è Könyvetek forog: (*o*) *Idvezics Szent Kereszt*, à *Te Imádásodra egyben gyült Sereget! Neveld igasságokat az Hiveknek! bocsásd meg bünöket* à *Bünösöknek!* Ezt is szemlélgettük: (*p*) *Bizonyos áldomásokat kel* à *Képektül várnunk.* Volt illyen-is kezünkben: (*q*) *A'* Szüz *Mária képe, mind essöt, s-mind jo. időt ajándékoz.* Efféle irástokbul, etak ezt szedegethettyük: hogy mind à *Segitség, s-mind az Idvesség* várás, meglehet nálatok à *Képektül!* Nincs hát itt *igen szemtelen nagy hamisság!*

Lásluk à *Tridentum*-i palástot! mely felette igen szakadozott, s magad is meg mocskoltad: 1. Ezzel magad az hidegellen nem takargathadd. Mert: (*r*) *Nem szabad volt abban á dolgot, meg disputalni.* (*s*) *meg mutattatott ott az Ecclesia sebe, de bé nem gyogyittatott.* 2. Miért hazudtz ravásra, hogy az, az EGESZ Romai Ecclesiának Vallása, mellyet ott el végeztek? Romábul adatott parancsolatbul, szinlék ezt ott: (*t*) *Nincs à Képekben valami* Istenesség, *sem nem kell azoktul valamit* kérni. In-

(*o*) *In Breviar Rō.*
(*p*) *Bellar libr. 2. de Imag cap 18.*
(*q*) *Æne-Sylvius, postea Pi⁹ 2. pont. l. 2. Comm.*
(*r*) *Dom. à Soto, in libr cont. Ambros. Cathar. Archiep. Compsan qui Conc. Trident. interf.*
(*s*) *Espensæus ad Tit. c. 1. pag 75.*
(*t*) *Sess. 25.*

nem

nen ki csaponék egy Romai, s igy tanita: (u) Egéſséggel mi meg Váltonknak, VERNYIKE Aſzony Keſzkenöjén hagyatott Ortzájának KEPE! Tiſztits meg minket minden Bűneinkből, s-vigy bé á Boldogságban! Tőröld-el az Eretnekeket ô Boldog Kép! s-vigy à Chriſtus ſzinének látására! Nem az EGESZ Romai Vallás volt hát, abban à félelmes Synatban! 3. Az à Gyűlés, felette nagyot vétett ez ellen: (x) Minden ábrázat csinálás, (melly Religio ért vagyon) meg érdemli à Bálványi nevezetet. Uſzſzon hát ebben à Papi Concilium! mert Egy Tiſzteletet ád, à Képeknek, s-à Prototypáknak! 4. Verje ſzárát à kűben, itt is à Concilium: (y) Bé férkezvén az ördőg az Emberek ſzivében, Emberi ábrázatot viſelő Képeket iratott, s-feſtetett. Ieſus! Hogy mér hát Tridentum, Képeket tartani? 5. Ez-is Szivét győtőrheti: (z) Mikor à Képek, nagy magas helyre tétetnek, az ű meſterséggel ki feſtet ábrázattyokkal, ſzőrnyen meg ſebhetik à Gyengéknek ſziveket, mint ha à Képek élnének, kiváltképpen mikor láttyák à Sokaságnak, nékiek nyujtott Tiſzteleteket. Ieſus! Hogy mér hát Tridentum képeket tartani? Ezis, nagy ôſztőn oldalában: (a) Tettzett, hogy ne legyenek az Eccléſiában Képek,

(u) Dur. in Orat. ante Veronicam.

(x) Tert. c. 3. de Idololatr.

(y) Epip. Hæreſ 79

(z) Aug. Epiſt 49. quæſt. 3.

(a) Conc. Elibert.

hogy

hogy à ki Tiſzteltetik, ne iraſsék falra, Ieſus! hogy mér hát Tridentum, képeket tartani? 7. Hát ez ellen mit ſzoll vallyon à Synat: (b) Tilalmas kereſztyén Embernek, à Templumban Képeket helyheztetni. Ieſus! hogy mér hát Tridentum, képeket tartani? 8. (c) Le-ſzakaſztotta régen Epiphanius, à Templumban helyheztetett Chriſtuſnak, vagy valamely Szentnek ki rajſzolt képét. Ieſus! hogy mér hát Tridentum, képeket tartani? 9. Halhattza Concilium! mit űt ez fejedhez: (d) Tévelyegnek azok, kik Chriſtuſt, s az ű Apoſtolit, nem à Szent Irásban, hanem à feſtett falokon kereſik. Ieſus! hogy mér hát Tridentum, képeket tartani! 10. A' Képeknek (e) debitus honora, meg-vagyon irva az Habakuk könyvében. Ieſus! hogy mér hát Tridentum, képeket tartani? 11. Vakit à Synat, mikor nem akar tulajdonitani à Képeknek, ſemmi Iſteni erőt. Maga: (f) Széllel hordoztatott néha à Szűz Mária képe, à peſtiſnek meg orvoſlására. Iéſus! be nagyot fillent hát Tridentum, hogy az EGESZ Romai Eccleſia nem tulajdonit à Képeknek Iſteni erőt. 12. Szemedet tartya itt-is bé kőtve, mikor à benne valo Erőért, à képeket imádtatni, tiltya. Akar mit végeſztek légyen Tridentum-

(b) Aug. c. 7. de Fide & Symbolo

(c) Epiph. ad Ioann. Hier. tom. 2. oper. Hier.

(d) Aug. de Cons. Ev. libr. 1. cap. 9. & 10.

(e) Hab. 2. 18.

(f) Cens. Colon. p. 66.

ban,

ban, de ellenben cselekedtek ezek: (g) *A' Constantiai Gyűlésben valo Atyák, azt végezték, hogy arra á Városra következendő Pestisnek el háritására, á* Rochus *képe, à Papi Seregtűl, s-az azt követő Néptül; à Városon széllel hordoztassék;* használtis, *mert à Pestis nem bántotta à Várost.* 13. Ha nem kel semmit à képektűl kérni; miért mondák hát most, hogy (h) *bizonyos áldomásokat kel à képektűl várnunk?* 14. Ha nem kel bizodalmunkat à képekben helyheztetni; miért *latriázzátok* űket? 15. Hol tanulta á *Concilium* aztis, hogy à Képeknek tulaidonittatot Becsűlet tétel, azokra vitessék, kiknek azok képei? Ezzel à Szinnel à Pogányokis éltek, mert igy szollottak: (i) *Nem à képeket tisztellyűk, hanem azok által azt, à kit tisztelnűnk kel.* Ez ű *exceptio*iokkal vallyon s kimosdánaké ezek à Bálvány imádásbul? Nem gondolom! Hát à Sidok, mikor à képnek tisztelettit az Istenre vittek, avagy nem *bűntetteténeké* meg érette? Igenis. 16. Hát Christust imádgya akkor à Gyűlés, mikor à képeket csokollya? A' Sidokis azt mivelik vala (l) *Bál* által Istennek; de, felette nagyot vétének. 17. Nézd csak! *sűvegetis* vét à *képek* által Chri-

(g) *Baron in notat. ad Mart. Rom.*

(h) *Bellar libr. 2. de Imag. cap 18.*

(i) *Aug: Conc. 2. in Psal. 113.*

(k) *Exod. 34. 4. Iud. 17. 3.*

(l) *1. Reg. 19. 18.*

Christusnak, è Synat! Még penig mások az ű rendelése ellen, illyen nagy Tisztelettel: (m) *Ez az Agnus Dei, ugyan azon Isteni erőt vegye, minden ördögi kisirtetek ellen, à minémü erővel, à Iesus Christus, meghszabaditotta első Szűléinket az ördög hatalmátul.* Illyen jeles dolgok találtatának az emlitet Gyűlésben!

Lássuk már, hogy ha, mellétek állanaké az emlitet Prophéták? Ugy tetzik, nem voltakazok à láthato képek, *Isten képei!* Mert, nem tartotta meg Isten azokat; hanem, ha ideig fel-vőtte, meg le tőtte. Csak *jelei* voltak hát, kiváltképpen valo meg jelenésinek. Oszton, nem csak ollyan ábrázatokban jelenék meg Isten; hanem néha (n) *zengő szoban;* (o) *álomban;* (p) *étzaka;* (q) *lajtorjára kőnyőkölve;* (r) *fersi ábrázatban;* (s) *tűznek lángjában;* (t) *felyhőnek s tűznek oszlopában.* Néha (u) *le-űlve;* (x) *vékony szoban;* (y) *forgo szélben;* (z) *Oltáron álva;* (a) *fényes kődben.* Miért nem imádod hát Teis ezekben Istent? Eztis, honnan bizonyitod, hogy azok à Szent Emberek à *láthato ábrázat* előtt *borultak* legyen le? Nincs az illetlenűl elől rántot helyekben, egy kőrőmni is affele. Azonban, hogy

(m) *Sacr. Cer. Rom. Eccl. libr. 1. tit. 7.*

(n) *Ter. 3. 8.*

(o) *Ter. 20. 3.*

(p) *Ter. 26. 24.*

(q) *Ter. 28. 13.*

(r) *Ter. 32. 24.*

(s) *Kijöv 3. 2. 16.*

(t) *Szam. 14. 14.*

(u) *Bir. 6. 11.*

(x) *1 Kir. 19. 12.*

(y) *Ezec. 1. 4.*

(z) *Amos 9. 1*

(a) *Matt. 17. 5.*

hogy mered à Te képeidhez hasonlitani; Istennek akkori *meg jelenését*? 1. Isten csinálta ezt; à Te képeid penig, (*b*) *emberek munkái*, 2. Meg mondatot à Te faragott képeidrül: (*c*) *Ne hajoly meg azok elöt*; Isten jelen létének penig meg-mutatása, szabados volt néki. 3. Michæas, látta Istennek *mennyei seregit*; *job és hal kezeit* szemlélte; nosza mondgyad, hogy azokban imádta Istent! el hiszié à náladnál okosb? 4. Esaiás, noha az (*d*) *Urat magas székben ülni látta*; de mégis azt kérdé: (*e*) *Mihez hasonlitanátok az Istent*? Sót igyis szolla: (*f*) *Ki à kép elöt meghhajol*. Bálvány *imádo*, 5. Daniel sem imádta à mutatot ábrázatban Istent, ha penig tisztéletet tót Istennek, azért mivelte, mert oly jelent vala meg, (*g*) *kinek ország meg nem romol*. 6: Az Abrahámnak meg-jelent Angyalok kôzzül, (*h*) *Iehova* vala az edgyik. (*i*) *ü bocsáta tüzet*, à *Iehovátul az Egbül*. Ezt imádta ü, nem mást. 7. A' Bálám Angyala penig, (*k*) *frigynek Angyala* vala, ki is maga Christus. Ennek tót tisztességet Bálám, nem à *láthato ábrázatra* tzélozot, Ezekbül, illyen dolog kerekedik ki: *Valamely Vallás azt tanittya, hogy ugyan azon edgy tisztelet*

(*b*) Psal. 115. 4.
(*c*) Exod. 20. 5.
(*d*) Esa. 6. 1.
(*e*) Esa. 40. 25.
(*f*) Esa. 44. 17.
(*g*) Dan. 7. 14.
(*h*) Ter. 18. 1. 14. 17. 22. 23.
(*i*) Terem 19. 24.
(*k*) Mal. 3. 1.

telet kel à képeknek, mint azoknak, mellyeket azok mutatnak; az, nem ugy borul le à láthato ábrázat elöt, mint az emlitet Emberek. De, (l) à *Pápista Vallás azt tanittya*. *Azért &c.* Im látod! akar mint szappanozdis à (*m*) *Szerecsent*, de ugyan nem moshad le feketeségét!

Mit akarsz à Iesus *nevének*? Csak hiában valo Pais Te néked ez, az oltalomra! Az Apostolnál igy vagyon: *A' Iesus* NEVEBEN, *haiollyanak meg minden térdek*; nem igy: *A' Iesus* NEVERE. (meg bocsásson à forditás, én it à Görögel tartom) De továb: Micsoda *Térdhaitást* emlegetz Te it? talám *testit*? Nem találád! Mert az Apostolnál valo *Térdhaitás*, illeti à *Mennyeieket*, s. *föld alatt* valokatis. Immár penig, mondhatza megh: hány *külsö Térdek* vadnak *menyben*, s à *föld alatt*? Ezt, igy világositt yák à Pápista Doctorok: (*n*) *Térdet haicsanak mindenek, azaz*; *Angyalok*, *ördögök*, *Emberek*, ENGEDGYENEK à *Christusnak*. Következiké hát: *A Szo által haitunk à Iesus nevére* (mága *nevéhen* volna) *térdet*; *azért*, à *képek általis ugy tisztellyük Christust*

(l) Thom. part. 3 q. 25. art. 3. Bonaven lib 3 sent. dist. 9. q. 2. Caiet in Thom. par 3. q. 25. art. 3. Gr. de Val. tom. 3. disp. 6. q. 11. punct. 6. Azori lib. 9 Instit. cap: 6. art. 3.
(*m*) Ier. 13. 23.
(*n*) Thom de Aquin lect. 3. in c. 2. Phil. Lyr. Haymo. Lomb. Bened. Iust. Iacob. Tirin. in h. l. Svar. tom. 3. in 3. Disp. 43.

ſluſt? Vallyon s-az *engedelmeſségbéli térdhaitáſrul*, joé argumentálni à *kűlső térdhaitáſra?* Nem illenék efféle Tudos Emberhez! Temérdekeb cſavargáſt, nem látot à Tiédnél, è Keresztyén Világ. Mert azt tanitod: Hogy, *nem à ſzot tiſztelly*ük, *hanem azt*, à *mit à ſzo* jegyez, tudni illik, à Ieſuſt. Meſtered ez ellen igy szol: (o) *A' Chriſtus képét*, tulaidonképpennis *kel tiſztelni*, *ugy hogy*: *az határozza meg à tiſzteletet*, *s nem csak arra viteſsék*, à *kit à kép* *példáz*. Ihol Bellarminuſnál, *tiſzteletet határoz à kép*; à Te *térd haitáſod* penig, nem à *ſzora*, hanem, à *Ieſuſra* viteetik. Illenéké ezek őſzve? Bizonyára, avagy nem tudod Vallásodat, avagy csábitani akarod è Világot!

(o) Bell. libr. 2. de Imag. cap 21. pr. 1.

Nagy gyalázatodra, *Biblia becsületivel*is álmodol! de mely nem-igazán, megmutatok (p) *most*. Kérlek ne vedd nehezen, à levelek hányását! En, csak igy aggaſztallak: *Valamely Hit*, *többet tulajdonit* à *Képeknek*, *hogy ſem* à *Szent Iráſnak*; *az* à *Hit*, *nem élhet ez haſonlatoſsággal*, *hogy* ő, nem à téntát, s papiroſſat becűlli, hanem azt, ki ſzavai vadnak a Biliában. *De*, à *Te Pápiſta Vallásod azt cſelekeſzi*. Mellyet igy mutatok meg: 1. A' Képek felől ezt

(p) Supra pag 258. 259.

ezt tartyátok: (p) *A' mely Tiſztelet à Szentek képét illeti*, *tartozik az à Szentekre*. De à Bibliában valo ténta, s-papiros felől nem merednezt mondani: A' *mely becsűlet azokat illethetné*, *tartozik az Iſtenre*. 2. A' Képek czimere, meg ez: (r) *A' Képeket*, TŐKELLETESSEN *Kell imádni*. Felelek, hogy à Biblia téntája, s-papiroſſa felől ezt mondgyad! 3. Képeidet igy is ékeſitik: (s) *A' Szentek képeinek*, ſzolgálnunk *kell*; *sűveget kell emelnünk*, *s-térdet azok előtt hajtanunk*. Mondhaddé ezt à Biblia téntájának, s papiroſſának? 4. Igy Vallanak à te Eccleſiádban: (t) *Mi à képeknek*, *jo ſzagu illatokat nyujtunk*. Noſza mond ezt is: *Mi à Biblia téntájának*, *s-papiroſsának*, áldozunk! 5. Ezt-is beſzélgetik vala: (u) *Mikor à képek meg ſzenteltetnek*, *lelki erőt veſznek*. Vallyon à te téntád, s-papiroſſád, fel veſzi é ezt? Ha nem, tudd-meg valoságában, hogy gyarlo mentséged à Biblia *téntája*, *s-papiroſſa!*

(q) Conc. Trid. Seſſ. 25.

(r) Conc. Nicen. 2. act. 2. tom 2. p. 486.

(s) Bejer. Concion. ſelect. 21. pag. 407.

(t) Bellar libr. 1. de Ecc. Tri. c. 18.

(u) Thom part. 3 q. 83. art. 3.

Hát mi végre tartyátok à Képeket? *Emlékezetre* é? Keserűlendő ügyetek vagyon! (x) *A' pogányoknak is az* ű könyvők, *képek voltak*, *az Iſtenségnek emlékezetire*. Ezekhez tennéd é magadat? Erre

(x) Ath. Orat. contra Gent.

fűg-

(y) Lev. 26. 1. függezd inkáb emlekezetedet: (y) *Ne csinállyatok magatoknak faragott képeket, hogy meg hajollyatok azok elött.*

A' Szent-egyházak ékességire sem jo tartani. (z) *Lélekben, s igasságban* valo tiszteletben gyönyörködik az Isten, nem képekkel meg-ékesittetett Templomban. Ha ma Szent Agoston élne, igy korpázna Titeket: (a) *Tevelyegnek azok, kik Christust, s-az ű Apostolit, nem à* Sz. Irásban, *hanem à festet falokon keresik.* Ezt-is végezné felöletek egy Gyűlés: (b) *Tettzett, hogy ne legyenek az Ecclesiában* képek, *hogy à mi tiszteltetik, ne irassék falra.* Nem halznál hát itt á *csinosság!*

(z) Ioan. 4. 23.

(a) Aug: Cons. Ev. lib. 1. cap. 9. & 10.

(b) Conc. Elibert.

A' Szentek *becsűletire*, sem csinálhattyátok. Mert: *Valamellyek bijában valoságnak Tanitoi, hazugságnak Doctori, csalárd öntések; nem becsűlhetitek azokkal à Szenteket.* De, (c) à *Képek* öllyanok. Azért &c.. Ismét: *Valamellyek meg botránkoztattyák à Gyengéknek elméjeket, nem csináltathatnak azok, à Szentek becsűletire,* De (d) à *Képek, meg-botránkoztattyák à Gyengéknek elméjeket.* Azért &c. Ezt-is mondgyuk: *A' nem-szabados dolgokkal, nem élhetünk à Szentek becsűletire.* De à Képek, nem szabados dolgok, è mondás szerént:

(c) Ier: 10. 8 Hab 2. 18 Ier. 10. 14. 15.

(d) Aug. Epist 49. q. 3.

(p)

(e) *Nem szabad nékünk Keresztyéneknek, à képekkel élnűnk.* Hogy szolgálnának hát azok, á Szentek becsűletiré?

Nem arra valok, hogy az *Aitatosságotis serkengessék.* Mert az, (f) *nem tanithat,* lélek *fincsen benne;* hogy szerezhetne hát Szent indulatokat benned? Annak felette: (g) Az *Isten Igéjébűl valo képek, szerezhetnek mi bennünk ahitatosságot. De à festett ábrázatok, nem Isten Igéjéből valo képek.* Mert: (b) *meg tiltattak.* Hogy keresnél hát még is azokban, *áhitatosságot?*

De talám *Christusnak, az ű Szenvedésének, vagy egyéb Isteni dolgoknak eszűnkben jutatására valok?* Nincs abban semmi is! Mert ha à Christust ki fested; vagy Isteni, vagy Emberi természeti szerént irod ki. Az elsőt végben nem vihedd; mert ű ugy ki irathatatlan. Igy sem lehet ki rajszolnod; mert èl-é vallyon mostan ollyan Ember, ki űtet látta légyen, micsodás Képű volt? (i) *pradikálva* kell űtet ki irni, nem pennával. Az *Isteni dolgokat is,* (k) à Szent *Irásban* kell keresni, nem à képekben. Ha másképpen eselekeszel, ez esik rajtad: (l) *Valakik Christust, s-az Apostolokat, nem à Szent Irásban, hanem à festet falokon keresik, tévelyegnek azok.* De

(e) Lact. lib. 2. Divin. Inst. c. 2. 4. 18. 19.

(f) Hab. 3. 19. 20.

(g) Orig. libr. 8. Contra Celsum.

(h) Deut. 5. 8. 9.

(i) 1. Cor. 2. 2. Gal. 3. 1.

(k) Ioan. 5. 39.

(l) Aug. de Cons. Ev. lib. 1. c. 9. & 10.

Ti ugy keresitek. Azért Ti, tévelygésben vadtok. Iere. ki kérlek à setétségbül; ne vakotkodgyál!

Vánkost csinálsz hólnod alá, mikor némelly képeknek csinálgatását, szabadosnak meg engeded. Tisztogatod is Vallásodat, hogy ü, *bálványozo tiszteletre*, nem csinál Képeket. A' mi illeti az elsőt, abban egy Tiéd, igy hágy hazugságban: (m) *Az ó Tőrvényben Isten*, MINDEN *képekkel valo élést tilalmazott*. Ha ugy volt, nem engedte hát néktek Isten azt meg, hogy à Képekkel bizonyos végre éllyetek à Religiobán! Kérlek ne költs annyit à festékre, mert tilalmas! A' második dolognak el mosására, sok Hernád vize kivántatnék. Mert: (n) *Az à Bálványozo Tisztelet, mely az Isteni imádást, à Teremtett állatnak adgya*. De à melly Vallás igy hiszen: (o) *Egy tisztelettel illettetik à Kép, s-az, à kit à példáz*; mondom, az, az Isteni Imádást Teremtett állatnak adgya. Hogy kerülheti még-is el à Bálványozo tisztelettet?

Hát *Bálványt*, ugyan még sem csináltok? Iol vagyon! Csak hogy illyent tapogatok: (p) *Bálványt csinál az, ki à képet magában látriával illeti*. De à melly Val-

(m) *Vasq. in part 3. Thom. tō. 1. Disp. 104, c. 2.*

(n) *Thom. 2. 2. q. 94. art. 1.*

(o) *Caiet. in Thom. part. 3. q. 25. art. 3.*

(p) *Bellar lib. 2. de Imag. c. 24.*

Vallàs igy hiszen: (q) *A' Christus Kereszt fáját magában, latriával kell tisztelni; az à Képet magában, latriaval illeti*. Avagy nem csináléhát az Bálványt?

De igaz! hiszem igy distingválod à Bálvánt: *A' Bálvány, olly Isten képe, ki Isten nem volt*. Vagy, *mellyet Isteni tisztelettel illetnek*. Erre azt mondom: nem igazán irod le à Bálvány imádast. Többet tudott ez hozzá: (r) *A Bálvány imádás nem egyéb, hanem à képnek tiszteleti*. Vagy: (s) *Mikor Istenen kivül, másnak adatik az Isteni tisztelet*. Görbe hát ez, hogy *à Bálvány, olly Isten képe, ki Isten nem volt*. Mert: (t) *A' pogányok Bálványt imádtak, mind az által az ü szivek, Istennek adta à tiszteletet*. *Volt* hát olly Isten, kit azok tiszteltek kép által! Nyugodgyunk meg ebben! (u) *A' Bálvány imadás nem egyéb, hanem az Isteni tiszteletnek, igazan vagy hárantékon, a teremtett állatnak adása; másképpen, hogy sem Isten kivánnya*. Ezeket szabd magadra, s-egy nagy jo Bálványt tekerhettz ki Seregedbül!

A' Salamon Templomában mégy már kép-irás tanulni. De tompa elmed vagyon, s-nem foghattya meg à dolgot. En, csak igy zárlak onnan ki: 1. Paran-

(q) *Greg. de Valent. tom. 4. Disp. 1 q. 24 de ad or. Christ. punct. 3. fol. 4755.*

(r) *Alten in Dictionar. Theo. Thom. 2. 2. q. 94 art. 1.*

(s) *Caiet. in summ. de pecat.*

(t) *Ioann. Ferus in cap. 17. Actor.*

(u) *Gers. in reg. moral. tit. de Superb. lit. M.*

esolta

(x) Exod 25. 18. (y) Exod 20. 4. (z) Exod 25. 22. (a) v. 17. 21. (b) 1. Reg. 6. 23.

csolta Isten, azokat az Angyalokat (x) *csináltatni*; de à Képeket formálni, (y) *meg tiltotta*. 2 (z) *Szollott azok* közzül Isten; de à Te Képeidnél nem hallok semmi Isteni szot. 3. Miért nem formálod Képben ki, à (a) *Kegyelem táblájá*t, ládáját, *s superlátot*; hiszem ezek is egygyütt voltak à Cherubimokkal? 4. Csak à Fő pap ment azokhoz bé esztendőben (b) *egyszer*; de à Te Cherubim-idat, mindenek szemlélik. 5. Mond meg: Ki csokolta azokat meg valaha, vagy: ki hajtott *térdet*, *fejet* előttők? 6: Azok Cherub ok valának, nem Abrahám; Isák, jákob képei. 7. Azok à Cherubimok, (c) *csak ékességre*, *s-nem imádásra valok valának*; De Te, egy tisztelettel illeted à képet, s az által jelentettet. Nincs hát ezzel-is semmi köződ.

(c) Lor. in Act. Apost. c. 17. v. 25.

EL-HAI. PAP.

SEregek Istene! hiszem rajtunk sűle à Vád! minden hajam szála borzad belé, hogy à Pápisták közőtt ezeket hallom. De még, vagyon, egy méltatlan fortély, mellyet, igasság kivúl fogtok talám à Pápistákra: Mert, III. (d) *Azt hirdetitek rulok*

(d) Folio. 71. 72.

rulok. *hogy Boldog Aszonyhoz többet biznak*, *hogy sem Christushoz*: Azon kérik űtet; *hogy* parancsollyon Christusnak, mert ő Annya, és parancsolhat Fianak. *A' több Szenteket-is*, *mint régen à Pogányok*, *kűlömb kűlőmb gondviselésre osztották*, *és azoktul kérik*, *várják*, *minden segedelmeket*.

Ez-*is merő hamisság*. *Mert mi*: *Boldog Aszszonynak*, *és à Szenteknek segitségérűl*, *egyebet nem vallunk*, *hanem hogy*, *ű-tűlők csak azt kérhettyűk*, *à mit è világon-élő szolga-társunktul szoktunk kérni*: *tudni-illik*, *hogy Imádkozzanak érettűnk*; *Istenhez bocsátott könyőrgésekkel segitsenek bűnből felkelésre*; *őrizzenek bűntűl és veszedelmektűl*. *Ha azért abban nem volt Bálványozás*, *hogy Szent Pál azon kérte a' Hiveket*, *hogy* (e) *segitsék ütet imádságokkal*: *nem lehet abban is vétek*, *ha csak azt*, *és nem egyebet kérűnk à dicsőűlt Szentektűl*.

(e) Romi 15. 30. 2. Cor. 7. 11.

ERŐS CALV.

TUdgya hiszem Isten, hogy mind ezeket igazán beszellik rulatok à Calvinisták! Ti repitettetek, illyen nehéz szagu madarat ki fészketekbul (f) *Gyakorta*, *hamaréb adatik az Idvesség à Mária neve emlitésé-*

(f) Ans. lib de ex-virg. cap. 6.

litésére, *hogy sem mint à Iesuséra.* Nálatok mohosodott ez meg: (g) *Sok dolgot nem nyerünk meg Istentül, de Máriátul, külömben.* Nē igaz hát Bellarminusnak, velede dgyüt mondása: (h) *Hogy à Pápisták, nem várnak tób kegyelmet Máriátul, hogy sem Christustul.*

Mi lehet annális igazab, hogy Máriával, mint Annyával, *parancsoltattok* Christusnak? Noha Bellarminus (szokása ferént) veled edgyüt ezt (i) *bazugságnak* mondgya; de è következendó Pápisták, mind tóbbet tudnak az Ave Máriához. Edgyik à Calvinisták mellé ál, s igy állattyá ügyöket: (k) *Arra jutottak már az Emberek, hogy az Egben uralkodo Christus, kisseb légyen Annyánál; mert, igy énekelnek Ecclesiájokban: O Boldog Gyermek Szülö &c.* parancsoly Anyai méltoságod szerint à meg *Váltonak!* Másik, Tégedet igy czibál: (l) *Szüz Máriának, hatalma vagyon az ü Fián, à Iesus Christuson, az ü Anyai méltoságának birodalmára nézve.*

Harmadik, ily térdet hait Máriának: (m) *Kérjük az Anyát, hogy az ü Fián válo Anyai méltosága szerént, cselekedgye azt, ne vesse meg à Fiu à mi könyörgésinket.* Avagy ezek nem *parancsoltatnak* é Máriával Christus-

(g) *Iohan. Osorius rom. 4. pag. 33.*
(h) *Bellár lib. 3. de cult. Sanctor. cap. 9. §. ult.*
(i) *Bellar. libr. 1: de Beat. S. cap. 20. resp. ad 3. arg.*
(k) *Geor. Cass. in Consult. art. 21. p. 970.*
(l) *Disc. de temp. in serm. quadr. & de Sanct. pag. 263.*
(m) *Cost. in medit. super Hymn. Ave maris stella pag. 67.*

stusnak? Itillye meg minden jo Lélek!

Szent igaz az is: hogy külömb-külömb *gondviselésre osztattak* Tületek à Szentek. Hallyad: (n) *Némellyek à Szentek közzul, bizonyos Provinciáknak; némellyek, bizonyos személyeknek Patronusi.* Vagyon még ennek, még más illyen Társa is: (o) Az Hispánusok, *tisztelik Szent Iakabot.* A' Lusatiaiak, *Sebestyént.* A' Romaiak, *Pétert és Pált.* A' Florentianak; *Keresztelö Iánost.* A' Velentzések, *Márkot.* A' Gallusok, *Dienest.* A' Németek, *Borbálát.* Az Anglusok, *Györgyöt* &c. Sőt, Doctorokká tétettek à betegségeken is: (p) A' pestist, *Rochus, s Remigius.* (q) Az Hideglelést, *Petronius.* (r) A' Fene nyavalyát, *Márton.* (r) A' Kelevényeket, *Miklos.* (s) A' Torok-fájást, *Balás*, gyogyittyák. (t) *Szent Lénárd* szabadittya á foglyokat. (u) *Sabinus* tanit vitézségre &c. Ezeket, vak à ki nem láttya; s nyomorult lélek, à ki tagadgya!

Győzzön meg hát Isten lelked ismé-retiben! s hitésse el veled, hogy nem ugy reménkedel ezeknek, *mint világon élö* Szol-

(n) *Gerson à Gabriele Biel lect. 38 in Canon. Missa citatus lit. O.*
(o) *Salm disp. 7. in Tim. 2. tom. 15 p. 462.*
(p) *Zuin. Theatr. p. 369.*
(q) *Ezov. An 1307 n. 12.*
(r) *Zuin. p. 1404 b.*
(r) *ibid.*
(s) *Mant. apud Hospin. de festis pag. 43. a.* (t) *Petrus de Natalibus & Surius apud Hospin. de festis pag. 144. b.* (u) *Zuing. Theatr. pag. 1347. b.*

(u) Fr. Ioan. Vanov.
(x) Pag. 1.
(y) Pag. 4.
(z) Pag. 13.
(a) pag. 19
(b) p. 28.
(c) p. 31.
(d) Pag. 33. 34.
(e) p. 34.
(f) p. 40.
(g) pag. 45
(h) Idem ibid.
(i) p. 46.
(k) p. 55.
(l) p. 60.
(m) p. 61.
(n) p. 83.
(o) p. 85.
(p) p. 87

Szolga tarsaidnak! Nem régen kele ki *Romá*bul egy kis Kőnyv, melynek (u) *Authora*, igy tiszteli Máriát. 1, (x) *Nyisd meg Mária, az én Szivemnek Szemeit!* &c. 2. (y) *Præsesemnek vallak Tégedet az Itéletben.* &c. (z) *Te vagy Szűz Mária, az én Szivemnek meg világositoja!* 4. (a) *Vedd el én tűlem-az én szivemnek dagállyát!* 5. (b) *Mind az Egig vezérely Engem, egygyik jobul à másikban!* 6. (c) *Adgyad: hogy az én szivem, à Te Szivedhez szabhassa magát!* 7. (d) *Oh édes Aszszonyom! ott légy Te, az hol én imádkozom, még penig mindenűtt!* 8. (e) *Te frigyezz el engemet, az őrők életnek arany Gyűrűjével!* 9. (f) *Idvezitheted Te, mind à Tiéidet!* 10. (g) *Oh mennyi sok lelkeket szabaditottál meg Te, Tengernek Aszszonya! à Tengeri veszedelemből!* 11. (h) *Serkents fel én bennem az Hitet, oh Te Boldog Szűz!* 12. (i) *Hárits el rulam, à Kisirtetek szél veszeit!* 13. (k) *Mi minnyájan à Mária érdemében lakunk!* 14. (l) *Egésséggel. Egnek bidgya! ki oda, által menetelt engedtz!* 15. (m) *Te az elválasztásnak nemes Zálagja vagy, mellyet közlesz à Hivekkel!* 16. (n) *Egésséggel lelki orvosságoknak kut-feje!* 17. (o) *Oh Mária! lelki Asztal, melly rakva vagy, minden lelkeknek Kenyerével!* 18. (p) *Teneked tulajdonitom Aszonyom! hogy énnékem, ételemre s-italomra gondot viselsz.* 19. (q) *Te reád bizom az én utolso napomat.* 20. (r) *Te nyitod meg az Halando Embereknek à meny-ország ajtaját.* 21. (s) *Számlály engemet Aszonyom, à Te választottidnak Seregében!* 22. (t) *Maria feddi meg à bűnrűl è világot.* Ezeket *Ianos Pater* Uram hagyá emlekezetben, mellyekben, tőb segitséget látod, hogy várű Máriátul, mint sem Te, *Előtársodtul*; mert Te, illyen dolgokat annak nem tulajdonithattz.

Nem csak Szűz Máriárul vallasz penig igy, hanem, à tőb *Szentekrűl* is igy tanitasz: (u) *A' Szenteknek, nem csak könyörgésekhez, hanem segitségekhez is kell folyamodni,* Ezt egy nagy Tűled ellene mondhatatlan Synat adá-ki. Melly Gyűlésnek elméjét, igy magyarázza egy Pápista Barátod: (x) *A' Concilium, meg-kűlőmbőztetve szoll; hogy à Szenteket, nem csak ugy kell segitségre hivni mint könyörgőket, hanem, mint segitőket is.* Egy szoval: (y) *A' Szenteknek nem csak esedezéseket, hanem, segitő Kezeketis kel várni.* Láddé, hogy ittis, nem csak *esedezel*, hanem azoknak *segitségekhezis* folyamodol, akar mint ámics legyenis è világot!

(q) Pag. 92.
(r) pag. 103.
(s) p. 106
(t) p. 117.
(u) Concil. Trid. Sess. 25. p. 290.
(x) Lessius l. 2. de jure & Instit. cap. 37. dub. 6.
(y) Censura Coloniens. pag. 211.

Sz. Pál è kérésében: *Attyámfiai! tusakodgyatok Isten előtt érettem valo imádástokban*; azértnem vala Bálványozás; Mert edgyik az, nem kéri arra az Apostol à Romaiakat, hogy ütet *bűntől őrizzék*; hanem, hogy *kónyőrógjenek*, miképpen *szabadulhasson meg* à *gonosz emberektűl*. Távul vadnak ezek egy mástol. Másik az, *élökrűl* szol, nem *holtakrul*. Kiknek amazokhoz semmi közök. Hallál mínap ez (z) *Argumentum*-nak serpényűben vetésérűl. Elégg é meg rántok, csak enned s-élned kel véle.

(z) *Lásd az Országok romlásárol p.* 190. & 341. &c.

EL-HAI. PAPIST.

SEmminek tartyuk egy s két Pápista Doctornak mondását, akár mit irt légyenis. Mert: (a) *Hogy egy csapással ledűjcsűk az Ellenkezők káromlásit: azt kel eszünkben tartanunk; hogy, à Szentek tiszteletiben, és segitségűl valo hivásában, csak arra kel nézni, à mit az Anyaszentegyház kóvet, és javal. Ha ki magátul valamit, magán valo elmélkedésébül irt, és mondott, arra nem kel nézni. Mert ugyanis, vagy bolondság, vagy gonosság volna, azt mind az Ecclesiara sogni, és közönséges értelemnek itilni,*

(a) Fol. 72.

Nota.

itilni, à mit valaki maga értelmébűl irt, vagy mondott. Azért, à Szentek tiszteletiben, és segitségül hivásában, valamit valaki azon kivűl irt, à mik az Ecclesianak Publicâ & Communi, szokot és közönséges imádságiban vadnak: ezt nem ismérjűk Közönséges vallásnak: annak oltalmát magunkra nem Vállallyuk: annak hitelére és követésére senkit nem kötelezűnk: annak meg vetéséért senkit nem kárboztatunk.

Soha penig az Ecclesia, ugy nem imádkozott Boldog Aszonynak; hogy parancsollyon Istennek: *hanem, hogy Kőnyőrógjőn Istennek érettűnk. Sőt bizonnyal tudom, hogy el nem szenvedné az Ecclésia, hogy illyen formán imádkoznának közönségessen az Hivek. Mert, jollehet talám mentegethetnék az illyen kemény mondást, hogy csak à Boldog Szűz Kőnyőrgésének hatalmas erejét jelenti; miképpen à Iosue imádságának erejét, azzal ismérteti à Szent Irás, hogy* (b) Istent engedni mondotta az Ember szavának. *De, mikor az Ember világossan szolhat, nem illik, hogy effele kemény, és botránkozásra hajlot szollásokkal éllyen.*

(b) Ios. 10.14.

Azonképpen, soha az Ecclésiának közönséges tanitása, à Szentek nek tiszteket nem osztott. Ha kik privatim meg-ismér-

mérték igaz probákbul, hogy némely Szenteknek, némely dolgokban, kiváltképpen valo segitsége fénlik (mint (c) Sz. Agoston irja, Sz. Felixrůl:) senki nem tiltya, hogy azokat efféle dolgokban segitségül ne hija. De azért, ha ki afféle Experientiát nem hiszen, ha kűlömb-külömb segitséget nem vár némely Szentektůl: azért ůtet senki nem kárhoztattya, mert efféle dolgokrul, semmit az Ecclesia nem végezett.

(c) Epist. 137.

N.B. *Nincs azért okosságok azoknak, kik, mihent valami Kőnyvbē valamit találnak, mindgyárást azt kiáltyák, hogy ez à Romai Ecclesia Hiti.*

ERŐS CALV.

IOl teszed, hogy meg-veted, némely kábálkodo Romaiak irásit. Csak hogy lépben akadtz ittis. Mert it, avagy à kővetkezik, hogy à Te Ecclesiád nem Igaz; vagy hogy azoknak irásokat, meg vetette à Romai Ház; avagy hogy magokatis, ollyan módatlan firkálásokért megbűntette. Mellyet rendel igy mutatok meg à Tiéidbůl. I. (d) *Ott találtatik az igaz Ecclesia, à hol à Romai Hitbennis, meg egygyezés vagyon.* Már: *Valahol à maga értelmébül,*

(d) Bellar lib. 3. de. Eccl. c. 5. §. probatur.

mébůl, az Ecclesia javallása nélkůl, valamit irt Pápista vagyon; ot, nincsen à Romai Hitben meg-eggyezés. Nem találtatik bát ot igaz Ecclésia. Mit mondasz erre? II. Azt kérdem: Hol *vetette meg à Romai Ecclesia* azoknak irásokat, kik a Szentek segitségül valo hivások felőlis irtanak? *Bonaventura* Pápista; ezt mondgya vala régen: (e) *Tarcs meg engemet Aszonyom! mert Te benned reméllettem.* Ismét: (f) *Kőnyőrűly rajtam Aszonyom! és à Te irgalmasságod szerént, mosogass meg engemet bűneimbül.* Mindazáltal mégis, csak igy Commendáltaték: (g) *Valoban Seraphicus Doctor volt Bonaventura.* (h) *Méltois hogy mindenűt forgassák munkáit.* Catharinus Ambrus, (i) *Isten Társának* mondá *Máriát*; mégis irásáért ůtet igy dicsirétek: (k) *Eles elméjű Ember vala Catharinus Ambrus.* Holcot Robert, igy beszélget vala: (l) *Ki à Christustul meg ijed, hasznos, hogy az ő Annyáboz fusson, mert ez az Orvosság.* De ezt, senki sem notálá, sőt igy dicsiré: (m) *A Sz. Irás magyarázásában, jelet Tudos Ember vala Holcot Rupert.* Im látod, kevés *Index Expurgatorius* volt ezeknek kőnyvőkben! Mely cselekedettel az mutatodot, hogy az ű Irásokatis *acceptal-*

(e) Psal. 15. fol. 8.
(f) Ps. 50 fol. 17.
(g) Vega. libr. 9. de Iust. f. cap 14.
(h) Possevin. Ies. Appar. Tit. Bonaventura.
(i) Ambros. Cathar. in Conc. Tri. sess. 6.
(k) Possev Ies. Appar. Sacro Tit. Ambrosius.
(l) Robert Holcot. in lib. sapien lect. 36.
(m) Sixtus Senensis Biblioth. libro 4. Tit. Holcott.

ceptálta, Roma. III. Ha némellyek à Tiéitek kőzzúl, *magok értelmébűl* irtak; nyilván meg-*bűntettettek*. Mert magad mondád: (*n*) *Hogy ha à Romai Iubok ellen, Farkas sajdittatot, menten az ellen átkok kiáltattak.* De hol vagyon, *à magok értelmébűl* s. nem az Ecclesia tetszéséből irtt Pápistáknak meg bűntetések? Sohol! Iávallotta hát azokat à Romai Ecclesia. Mely cselekédetiért, bé kel hát venni ezeknek irásokat. Es igy, ha csík modon tekergeszszis à Nyárson, sőt ha à hév fazékbul ki ugraszszis, de à tuzbenesel.

Akarnám mindazáltal tudakozni, mit értesz az *Ecclesián*, melytűl kel á *magános értelemnek* fűggeni? Mert az Ecclesián, avagy (*o*) *à Romai Pápa maga, avagy az egész Concilium értetik.* Ha az elsőt javallod; attul nem fűghetz; mert, kűlómben tanit ez: (*p*) *Hogy ha à Romai Ecclesián à Pápa értetik, bizonyos dolog, hogy az el-tévelyedhetik az Hittűl, s. Eretnekséget állathat Mint meg tetszik abbulis, hogy némely Pápák Eretnekek voltak.* Láddé, ha illyenkor à Pápát kővetnéd, (*q*) *vak vezetné à vakot, és igy, mind ketten á veremben esnétek.* Ha penig à *Concilium* kedves előtted; illyent irtak à felőlis: (*r*) *El-tévelyedhetik, s nagyot*

(*n*) Fol. 371.

(*o*) *Greg. de Valent l.3. Comm in Thom. disp.1. q.1. §.6. Col. 29.*

(*p*) *Adrian⁹ 6. pōtifex Romanus. l. 4 senten. de Sacrament. Confirm. art. 3. §. ad 2. prīcipale*

(*q*) *Luc. 6. v. 39.*

(*r*) *Panormit.*

gyot vétkezhetik à Concilium, mivel hogy, nem az egész Világon el-széledet Hiveknek seregébűlál. Akar mint végezze hát à Szentek tiszteletit az *Ecclesia*, De ha Sz. Irás kivűl bőlcselkedik, meg kel vetni. Miért? Mert: (*s*) *ha à Conciliumok à Sz. Irás ellen végeznek, haszontalanoknak kel tartani.* Egyszer azt mondod vala: (*t*) *hogy à Pápisták, nagyobra becsüllik à Sz. Irást à Conciliumoknál.* Mely hogy igaz légyen, à Sz. Irásbul itily hát, nem az *Ecclesiábul.*

Leg nagyob Semtelenség it, è tagadás; hogy *soha az Ecclesia, nem parancsoltatott Máriával, Istennek.* Mind meg vakultak hát à Cálvinisták, hogy ezt nem látták: (*u*) *Tu* (Mária) *Ancillam Iesu Christi, Te vocare voluisti. Sed ut docet Lex divina, Tu ipsius es* DOMINA. *Nam jus habet & ratio: Matrem* PRÆESSE *Filio. Ergò ora suppliciter: Et* PRÆCIPE *sublimiter &c.* Aszonya Mária Christusnak, fellyeb valo nálánál, *parancsolni* mondatik néki, mégis tagadásban ment előtted à Világos irás? Egész *Ecclesia* neve alatt adá ezt ki egy Iesuita: (*x*) *It azt* MONDHATTYUK, *hogy Mária, az ű méltoságával, némely modon* NAGYOB *Christusnál, és az ű* PARANCSOLATTYA

superpart 1. Decret. folio 142.

(*s*) *Hieronymus in Comment Epist. ad Galatas*

(*t*) *Bellar libr. 2. de Conc. cap. 12. §.*

(*u*) *In Histor. secūdùm Chorum Augustens. de Commem Mariæ.*

(*x*) *Lebaota Iesuita Tom. 1. pag. 552.*

TYA *foganatosb*; *mert à Christus mindeneknek*, *de Maria* à CHRISTUSNAKIS PARANCSOL.

De vallyon, ugyan *nem szenvedné-é el az Ecclesia* afféle imádkozást? Ne *bizonyoz*, ha igazat nem mondasz! Mert, volt oly Pápista, ki igy szollot, à Nyolczadik Kelemen Pápának dedicált kőnyvében: (y) *O Mária! nem csak kéred Christust, hanem*, PARANCSOLSZ *néki*, *nem mint szolgáloja*, *hanem*, *mint* ASZONYA. Vallyon *s*-ezen Kelemen meg-indulté? Semmire sem. Eset néha illyen cselekedet: (z) *A' Boldog Szűz*, FELLYEB *valo Istennél*, *és néki*, à *Testet fel vőtt Isten*, ALAIA VETTETET. De ezt, nem hogy *nota bene*-ben vőtték volna, sőt inkáb azt à kőnyvet, (a) *javallá*, az akkori Papa. Benne maradál hát ittis!

Hogy è *parancsolatot*, *hatalmas erővel* mentegeted, (p) *Pázmántul* kaptad azt. De épalást csak arra valo: mert te sem tagadhatod, hogy à Romai Ecclesiában, ne tulajdonittaslék Marianak à *parancsolás*. Mindazáltal meg-tudgyad: Nem ugy *parancsolt* Iosue Istennek. (q) *Szollot* ű, nē *parancsolt*. De mivel hogy mágadat refutálod, kőszőnik a Calvinisták. A'Szen-

(y) *Rut. Benzoni⁹ Episc. Lauretanus in scripto de anno S. Iubilæi Clement. 8. P. M. dedicato pag. 683.*

(z) *Mariale Bernhardin. de Bust. Ord Seraphici editum Hagenoæ Ann. 1513 parte. 2. sermon. 2. de Coron. Virginis Mariæ folio 485.*

(a) *A Sixto 4. approb. An. no 1481.*

(p) *Pazman. libro. 13. Hodegi.* (q) *Ios. 10. 12.*

A' Szenteknek *Tiszt-osztogatásátis*, nem tagadhattya à Romai Ecclesia, akar mint vergődgyékis. Kőzőnséges nevezet alatt adaték ezki: (r) A' *Pápista országok meg-ismérik azt*, *hogy* *nékiek kiváltképpen valo Patronusok légyen*. *Olasz országnak*, *Péter*, *és* Pál, *&c.* Nem pók-hálozhad ezt ezzelbé; hogy *igaz probákbul meg ismérték némellyek*, à *Szentek kiváltképpen valo segitségét*, *mint Agoston* á *Felix-ét*, *&c.* Mert erre, igy felel meg egy Pápista, én képemben: (s) *Nem kel bit ágazatot bé-bozni az Ecclesiában*, à *Szentek* KIVALTKEPPEN *valo* SEGITSEGEK *bűl*. Mert *ha*, *az Hamis Prophetának csuda cselekedeti bé-telnék-is*; *de mégis parancsollya az Irás meg-őletni*. *Azonban à Sátán-is*, *világosság Angyalává tűnhetik*. *Iob hát à Sz. Irásban keresni à Lelkeket*, *hogy sem à Csuda cselekedetekben*. Emlekezzél meg azonban szodrul! Most mondod vala: (t) *Hogy Ti à meg-holt Szenteket*, *segitségűl nem hijátok*, *hanem*. *csak azon kéritek*, *hogy imátkozzanak érettetek*. Itt penig azt állatod: *hogy nem tiltyátok némely Szenteknek segitségűl valo hivását*. Meg álhatnaké-ezek?

Szent Agoston, semmit sem szol, az emlitett helyen, valamely Szentnek segitségűl

(r) *Andreas Fabricius in Harmon. Confessio. Aug. art. 21.*

(s) *Andr. Fricius l. 4. de Republ. emend. cap. 13.*

(t) *Supr. pag. 461.*

gitségül való hivásárul, hanem à csudákrul beszél, mellyek szoktak vala az idő táján esni, à Martyrok koporsojok felet. De ezà kérdés: Nem à Sátán jelenté akkor meg? En nem merném mondani, hogy nem. Mertha (u) *Szent Mártonnak Christus képében meg jelent az ördög*, nem lehetetté ezis meg? Meg eshetik az, hogy (x) à Sátán *bűjtólési, s könyörgéseket parancsollyon, hogy igy mindeneket megcsallyon.* Ollyankor vallyon, *igaz prophétul* ismérédé meg, valamely Szentnek *kivál*ttképpen valo *segitségét*? Valoban meg csalatkozól! Mert, Szentnek alitván, hogy à jora segél, Fekete Angyalt imádnál! Ezis semmire kellő szo szaporitás: hogy, *ki à Szentek segitsége felől vala Experientiat nem hiszen, senki nő kárhoztattya* éretté, *ha kűlömbkűlömb segitséget tűlök nem váris.* Iol vagyon! Csak hogy, ezt hozom innéki. Azt mondá egyszer egy Barátod; (y) *Minden jelenéseket*, (*ha à Sz. Irással nem edgyeznek*) *ördögi gyanos sugalláskuak kel tartani.* Nem experiálhatta ám ez à Szentek segitségét! Mégis azt mondgya edgyűt: (z) *Szent Péterre à Tömlőczben; Pál à Tengeri veszedelemben; Sebestyén, à Pestisben; Antalt gyuladás idején, hijuk segitségül.* Innen à jűki: Hogy Experien-

(u) Zuingerus theatr. pagin 1500.

(x) Bodinus lib. 3. dæmono. capite 6.

(y) Salm. tom. 1 prol 7. fol 70

(y) Salmeron disput. 7. in 1 Tim. 2. tom. 15. pag. 462.

tia nélkűlis, el osztyâtok à Szenteket bizonyos segitségre.

A' bé-rekeztésben igy játzhatnám veled: Ha *edgy* Ember, tehet *Ecclesiát*; tehát, ha valamely Papista valamit ir, nem okosságkivűl mondhad: *Ez à Romai Ecclésia Hiti.* De à Te Vallásod szerént, igaz az Első. Mert: (a) *Csak egyedül Máriában maradot meg, Christus szenvedésekor az Igaz Hit.* Csak ű tót hát akkor *Ecclesiát!* De ezt félre tészem, hanem; igy szollok hozzá: (b) *Az Hit ágazatinak el igazitásában, hamissat pronunciálhat az Ecclesia.* Mely ha ugy van; nem lehet hát hitt elnálo à *Romai Ecclesia*, és igy: miért tartoznánk néki hinni? El bomol ollyankor az *Ecclésia* végezése!

EL-HAI. PAP.

MOndom hiszem! hogy (c) *ezekben, és több hasonlo dolgokban, bizonyoson tudom, hogy à Protestansok* (*vagy, Tudomány szévők,*) *hamissan vádollyák à Romai Ecclesiát: és csak reá sogják a mit meg sem gondolt. Kibűl nyilván eszemben vészem, hogy nem igazán járnak à Luther* és *Calvinus* Követői.

(a) Ioann de Turrecrem lib. 1 de Ecclesia capite 30

(b) Ioan. Francisc. Picus de Injusta ex comm. Hieron. Savan. cap. 1.

(c) Folio 74. 75.

ERŐS

ERŐS CALV.

IGasság kivül mondod! mert énis bizonyossan tudom, hogy á Szentek felól ezeket állattyatok. 1. (d) *Monda az Ur az én Aszonyomnak*: (Máriának) űly *az én job kezem felól*. 2. (e) *Az Isten, az ű Annyát, Társává tőtte*. 3. (f) Mária *rontotta meg à Kigyonak Fejét*. 4. (g) *Mint Isten Aszonyt, ugy vőtte fel Isten, à Boldog Szűz Máriát*. 5. (h) *Tellyességgel, minden jokat magában foglalo Istenhez hasonlithattyuk* Máriát. 6. (h) Sz. *Ferentz, az Istenek száma* kőziben *vétetett*. 7. (i) A' *Szentek, mind lelki, s mind testi joknak, ki osztogatoi*. 8. (k) *A' Szentek segitségül valo hivása, nem egyéb, hanem Isten Imádása*. 9. (l) *A' Christus által valo* Kőnyőrgésnél, *job à Szentek által valo esedezés*. 10. (m) *A' mi szivűnknek belső pœnitentiáját, tudgyák az Egbéli Szentek*.

Mikor ezeket olvasod, mit gondolsz? Vallyon s. *hamissan vádollyuké à Romai Ecclésiát?* Csak *reá fogjuké, mellyet meg sem gondolt?*

(d) *Bonavent. in psalt. Mariæ fol. 32. Ps. 109.* (e) *Horat Tursellin. in Epist. dedicat. Hist. Lauret.* (f) *Lipsius in Virgine Aspricolli cap. 30.* (g) *Rubertus Turner⁹ orat. 5. p. 64.* (h) *Osor. tom. 5. Domin 5. Epiphan.* (h) *Bembus in Hist. Venet. l. 4 p. 90.* (i) *Gabr Biel lect. 32. in Canon.* (k) *Vitus Miiletus in discuss. sexc. errorum pagina 495.* (l) *Salmeron in 1. Tim. 2. tom. 15. disp. 8. p. 467.* (m) *Anglo*

gondolt? Nem csinálhatunké illyen *Inductiot*: Ez, amaz, tiz, husz, harmincz, &c. ezt állattya á Szentek felól; azért, à Romai vallás ezt tanittya? Lássa meg, kit Isten jo lélekkel meg-áldot! s ha kűlőmben Experiállya, bár ugy mondgya oszton: *Hogy nem Igazán járnak à Luther s. Cálvinus* Kővetői.

Remens. in cap. 15 Luc. sect. 2.

NYOLTZADIK vagy VTOLSO VETELKEDES.

A NYOLTZADIK OKRVL.

EL-HAI. PAP.

OHédes Uram Istenem! (n) *El tévelyedtem mint Iuh, Keresd fel à Te szolgádat!* Vallyon, (o) *s-micsoda tilt meg mégis* Engemet à *keresztségtül?* Bizony én, az én (p) *első Férjemhez*, (az Ur Iesus Christushoz) *visza térek, mert nékem akkor jobban volt dolgom, mikor nála voltam, hogy nem*

(n) *Solt. 119. 179.* (o) *Csel. 8. 36.* (p) *Hos. 2. 6.*

nem mint most an. Csak hogy, egy bókkenő vagyon még hátra. Mert engem, az à lelkem vesztő Páter, igyis ámita: Hogy,

(q) Fol. 75. 76. (q) AZ UR-VACSORANAK KET SZIN ALAT VETELET, OKNELKŰL ALLATTYAK A SZAKADOZOK.

Mely dolog nagy szeget ütöt az én fejemben: hogy noha leg gyakrabban, és leg szinesben forgattyák á Luther és Calvinus maradéki, hogy Sz. Irás ellen osztogattyák à Pápisták Egy szin alatt az Ur-Vacsorát: de ebben derekas fundamentumot nem mutatnak. Mert à Pápisták nem tagadgyák, hogy Christus két szin alatt osztogatta Sz. Testét Véret, à Vég-Vacsorakor: hanem, csak azt tanittyák, hogy Christus arra nem kötelezet mindenceket, hogy két szin alatt vegyék az Urat.

ERŐS CALVIN.

(r) Rom. 1. 15. 16. (s) Solt. 95. 8.

KEsz vagyok én nékedis, ki most (r) Romában vagy, az Evangeliumot hirdetni, mert azt, nem szégyenlem; csak hogy, (s) meg ne keményjes szivedet versengéseddel! De minek elötte à lenne, kérlek ne maimoskodgyál, nevezvén az Ur-Vacsoráját, Ur-Vacsorának, s két szin alatt valo vétel-

vételnek! Mely szavad járásával, el változtatod az Apostol mondását, ki, nem Ur-Vacsorának, hanem, (t) Ur Vacsorájának nevezi. Még jo eleve fel teszed aztis, mint ha az az Ostya, UR volna; ezt kintornálván à Romai Synagogával: (u) Non est panis, sed est Deus homo liberator meus. Maga ezt, ugy el rontok (x) fellyeb, hogy, erős Pápistának kel lenni, ki állandoképpen hellyére állattya. Csintalanul emlegeted à Szineketis, mert az Ur nem szinek alat adatik, hanem à Kenyér (nem Ostya) állattyában meg tartatik. De, hogy ok nélkül, s derekas fundamentum kivül, mondod tűlünk állatni à Két Sin alatt valo vételt; im értened, illyen dolgokat adok: 1. (y) A' mit Isten egyben kötött, nem kel azt el-választani. De, (z) mind à kenyeret, s mind à bort az osztogatás közben, egyben kötötte. Azért, &c. Másképpen: (a) Hijában valo Sacramentum az, mely à Christus szerzése kivül vitetik végben. 2. Az Apostolis, ki osztogatta az ű Halgatoinak (b) à Pohárt; még penig, à Corinthusi (c) Gyülekezetnek, mert azoknak irta levelét. Nem csak à Papokkal hörpentette-fel; mivel, nem csak azoknak kellet (d) az Ur halálát emlegetni; nem csak azoknak kellet (e) ma-

(t) 1. Cor. 11. v. 20. (u) Eccl. Rom. in festo Corp Christi. (x) Ap. 223. ad 248. (y) Mat. 19. 6. (z) Mat. 26. 26. 28. Marc. 14 22. 23. Luc. 22. 19. 20. (a) Gabr. Biel lect. 38. in Canonem (b) 1. Cor. 11. 20. 29. (c) 1. Cor. 1. v. 2. (d) 1. Cor. 11. v. 26.

(e) *magokat meg-probálni*, hanem, à Kőſſég-
nekis. 3. (f) A' *Chriſtus halálával meg-*
erőſsittetett Teſtamentumnak, ſemmi réſzét
nem kel hátra hadni. De, à (g) *Pohárnak*
ki-oſztogatáſa, ollyan. Azért, &c.
4. Az Ur Vacsorájával igazán élőknek, à
(h) *Pohár vétele, bűnők bocsánattya megb-*
petsétlése. Mely nem lévén, oda léſzen
è drága vigaſztalásis. 5. (i) *Mert á Teſt-*
nek meg-ujitása, léſzen étel s-ital ál*tal*; Ugy
à Sz. *Vacsorában* à *Chriſtus, meg-válaztva a-*
datik mi előnkben, mint étel és ital, hogy à *mi*
*lelki táplál*tatá*ſunkra tartozzék.* Oda tarto-
zik hát, az *ital* is! 6. (k) *Miért tanittyuk*
az Embereket, à *Chriſtus neveért vért ontani,*
ha à pohárt tűlők meg tiltyuk? Oda kel hát
adni aztis! 7. (l) Az *o Teſtamentomban,*
nem ſzabad vala abbul enni à *kőſſégnek, mel-*
lyel élt à Pap. De moſt, kűlőmben vagyon à
dolog; *mert* MINDENEKNEK *edgy*
Teſt, s edgy POHAR *oſztogattatik ki.*
Iavallya ezis à Pohárt! 8. (m) *A' Pa-*
pok, kik az Ur-Vacsoráját ki-oſztogattyák, és
à VERT à KŐSSEGNEK AD-
GYAK, *gonoſz* életekkel *vétenek à Chri-*
ſtus

(e) v 28. (f) *Gal.* 3. v. 15. (g) *Matt.* 26. 28. (h) *Ibid.* (i) *Aug. tract.* 26. *in Ioban.* (k) *Cyp. Martyr ſuo & Synodi African. nomine Epiſt. ad Cornelium* 54. *juxta diſtinction. Pamelii* §. 2: (l) *Criſ. in cap.* 8 2. *ad Corinth. homil.* 18. *in Morali pag.* 837. (m) *Hieronym, Tom.* 6. *Comment. in cap.* 3. *Sophon. pag.* 266.

ſtus Tőrvénye ellen. A Poháris volt hát
ſokásban! 9. (n) *Mikor az Ur Vatsorája*
ki-oſztogattatik, MINDENEK *vegyék*
ſzép rendel, az Ur *Teſtét* és VERET. Nem
vetette ezis meg à Pohárt! 10. Igy ſzol
vala régen Szent Ambrus, à Nagy Theo-
doſius Csáſzárnak: (o) *Mi modon viſzed*
ſzádhoz à POHART, *holot, ſzántalan*
Vért ontottál ki? Ihol, s è ſem irtozott az
Ur-Vacsorájában valo *Bortul!*

De, ugyan *nem kőtelezetté Chriſtus arra*
mindeneket, hogy két ſzin alatt vegyék? (p)
Becanus ebben néked Kalauzod. De el-
lenetek, illyen Pápiſtákat támaztok: 1.
(q) A' *Chriſtus ſzerzésébűl*, s PARAN-
CSOLAT *tyábul veſzſzűk, az Ur Vacso-*
ráját; ha másképpen volna, ki merné venni à
Chriſtus Teſtét s Vérét? Ha *parancsolta kö-*
telezet hát arra! 2. (r) *Tartozik Ember è Sa-*
cramentumot venni, mert ezt PARAN-
CSOLTA *az Ur: Ezt cselekedgyétek*
az én emlekezetemre. 3. (s) PARAN-
CSOLTA *Chriſtus, az ű vérétis Innya.*
4. (t) *Azért adgyuk* à *Kőſſégnek az Ur-*
Vacsoráját, mert Chriſtus PARANCSOL-
TA adni Ha az Oſtyának adásárul valo
Fundamentum, à Chriſtus *parancsolattya*
è lám-

(n) *Clem. Rom. lib.* 2. *Conſt. Apoſtol. cap.* 61. (o) *Amb. ref. Theod. Hiſt Ecc. lib.* 5. *cap.* 18. (p) *Becan de Comm sub utr. ſpecie c.* 1. (q) *Cling, libr.* 4. *Loc. Com. cap* 4. (r) *Thom. p.* 3. *q* 80 *art.* 11. (s) *Vasq. tom* 3: *in p.* 3. *D.* 213: *cap.* 2. *in* 10. *Contra Cajet.*

(t) *Bellar. lib.* 4. *de Euchar. cap.* 25. *reſp. ad* 2.

è Iámbornál; hát à *Pohárrul*, nem kellé ugyan azont meg tartani, holot annak vételentánnis ez mondatik: (u) *Ezt cselekedgyétek?* 5. (x) PARANCSOLTA *Christus*, *hogy à* POHAR MINDENEKNEK *adassék*. 6. (y) *Sokan tanittyák azt à Christus* PARANCSOLAT *tyábul*, *hogy à kősség à* POHART-*is vegye*. 7. (z) *A' Szent Emberek régen, à Christus* PARANCSOLAT *tyábul* vőtték, *à két szin alatt valo Communicálást*. 8. (a) *Holot à Christus cselekedeti minket tanitanak; azért, bizonnyal meg* PARANCSOLTA *nékünk*, *à* POHART-*is vennünk*. Ezeknek, à lelkek ismeretiben meg-győződőt Pápistáknak mondások, nem indité melegséget benned?

EL-HAI. PAP.

NEm lehet még! Mert, illyen világos jelenségekkel állatá ezt à Páter: Eo LŐSZŐR: (b) *A' Christus példája, magán, parancsolat nélkül, nem kőtelezi az Hiveket. Mert Sz. Pál, és Sz. János, egyenlő értelemmel mondgyák; hogy (c) vétek ott nincsen, az hol Törvény szegés nincsen. Miképpen azért à Christus példája, nem kőtelez*

(u) 1. Cor 11. 25.
(x) Corn. Iansen. in Concord. Eváng. c: 131. pag. 903.
(y) Ioann Hessel. à Lovan. in præfat. l. de sumt. Euch sub una spec.
(z) Nicol Cus. Card circ. An. 1464. Ep. 2 ad Boh.
(a) Alb. Magn. de offic. Mis. cap: 5.
(b) Folio 76.
(c) Rom. 4. 15. 1. Ioan. 3. 4.

lez arra, hogy minden Ember Házasság nélkül éllyen; csak egyszer, csak vacsora után, csak Férfiaknak adassék az Ur-Vacsora, noha Christus csak ugy atta: azonképpen, à Két szin vételre sem kőtelez csak magán á Christus példája, ha erről parancsolat nem adatott.

ERŐS CALVIN.

MEg-hidgyed Iesuita Kőntősű Vén Iámbor! hogy ittis, igy keritlek Háloban: *A' Christus példája, magán, parancsolat nélkül, nem kőtelezi az Hiveket.* (Magadé ez) *De, hogy à Christus 40. nap bűjtőllyőn; szegénységet visellyen; Szűléinek engedelmes legyen; mind ezek* (mondom) *csak Christus* PELDAIABAN, *s nem parancsolatban vadnak. Azértezek, nem kőtelezik az Hiveket.* Tetziké à Conclusio? Nem lehet, ha igaz Pápistavagy. Mert, Urunk *példájárul*, ily himetvarranak à Te czimboráid. Edgyik: (c) *Christus à maga* PELDAIAVAL, *Commendálta nékünk à Negyven napi Bűjtőt.* Másik: (d) *Christus à maga Szegénységbéli* PELDAIAVAL, *hadta nékünk, à Barátok Szegénységét.* Harmadik: (e) *Christus azű Annyának engedése* PELDAIAVAL, *azt tanitotta, hogy ez*

(e) Stap in promp Catbol. Dominic. Quad. §. 1. Anglo Rhem. in annotat. Matt. 4.
(d) Clich. Roffensis. Bunderi⁹
(e) Cotto. in Apol. pro Matr. Dei cap. 18.

következzék belőle: PARANCSOLY *Anyai méltoságod Serént à meg Váltonak.* Ha csak PELDA vagyon az Emlekezetben, nem lehet hát it á Te Vallásod ezekbűl erős; mert, hol vagyon it à PARANCSOLAT?

A' mely nyilakat à Sz. Irásbul reám lővöldősz, igy fordítom viszsza reád: *Valahol Tőrvény szegés vagyon, ot vétek vagyon. De, holot à Pohár ki nem osztogatása vagyon, ot Tőrvény-szegés vagyon. Azért &c.* Az első Aga ennek, tűled jőt. A' másik esik, ily proba alá: (f) *Nem lehet* SZENTSEG-TŐRES *nélkűl, à Pohárnak, à Kenyértül valo el szakaztása.* Ismét: (g) *Nem igaz Catholicusok azok, kik meg bantyák az Ecclesia reformálását, s à Kősségnek à pohárt oda nem adhatni tanittyák, ezek nem űressek* KAROMKODASTUL. Azt kérdem már: A' *Szentség tőrö, s káromkodo* nem szegié meg az Isten Tőrvényét? Meg. Ollyán ám ezeknél à Pohár ki nem osztogato!

Az emlitet hasonlatosság, egy Babot sem ér. Mert, miképpen (h) *az Isten országa, nem ál ételben italban*; igy az Házasság s nőtelenségis, nem szereznek magokban Menyországot. Ha meg tartoztathad magad,

(f) *c. Cōperimus dist. eadem ex Gelasio Papa.*

(g) *Gerhardus Lorichi⁹ in lib. 4. in Missa publ. prorog. in 7. part Canonis.*

(h) *Rom. 14. v. 17.*

magad, (i) *jo meg nem házasodni*, de à *Paráznaságnak el távoztatásáért, Feleséged legyen.* Magad Vallása tartya ezt: (k) *Hogy, nem adattatott parancsolat az Házasságrul*; (noha ez, nem igaz) De, értéd most, hogy *parancsoltatot* à Pohárral valo élés. Azért nem kel csak *egyszer*, az Ur Vacsorájával élnűnk, mert meg parancsoltatot. (l) *Ezt cselekedgyétek az én emlekezetemre.* A Christus emlekezetinek, *szokszor* kel elménkben lenni. (m) VALAMENYISZER *eszitek s iszszátok, &c.* mely nem egyszeri Communicalást kiván. Hogy *Vacsora után* nem Communicalunk, cselekedteti azt velűnk à *Circumstantia*, mely, nem az Ur-Vacsorájának lelkéből vagyō; De à Pohár vétel, abbul. Halhatza: (n) A' *Bornak szine*, (igy mondgya űki) à *Sacramentumot tévő resz.* Ismét: (o) *A Kenyérnek s Bornak ki osztogatása, à Sacramentumnak* ESSENTIAIA. Immár penig, azt mondgya Egyitek: (p) *Hogy nem engedte Isten azt meg az Ecclesianak, hogy à Sacramentum* ESSENTIAIARA *tartozando dolgokban, változást tegyen.* Ollyan volna penig à *Bor*, de, nem ollyan az idő. A' *Férfiak Communicalásához* hasonlitot pohár vételeis, Sânta it. Mert noha, *Férfiaknak*

(i) 1. Cor. 7. 1. 2.

(k) *Pererius tom. 1. in Genesin. l. 4 pag 657.*

(l) 1. Cor. 11. v. 25.

(m) v. 26

(n) *Bellar. lib. 4. de Euch. cap. 22. prop. 3.*

(o) *Gurtnerus p. 1. contra Chemnic. cap. 9.*

(p) *Pázman. l. 11. Hodegi cap. 11.*

aknak adta Urunk ki à Sz. Vacsorát; de az után, è mondaték: (*q*) VALAKI ijándgya az Vrnak *Pohárát méltatlanul, &c.* Ertelmét ezt mondgyák: (*r*) VALAKI, *az az, vagy Gazdag, vagy Szegény, vagy Pap, vagy Halgato, &c.* Ez az oka, hogy az (*s*) Aszonyokis vőtték régen à *pohárt.* E semmire kellő discursusodat azért, én csak ezzel rontom el: (*t*) *Nem kel it disputálni Emberi okokkal, hanem à Christus akarattyát kel nézni, mely, è Sz. Vendégségben, à Kenyérhez adta à Bort.*

(*q*) 1. Co. 11. v. 27. (*r*) *Anselmus in* 1. Cor. 11. (*s*) *Carolus Molinaeus in* Comm. Contra abusus Paparũ. (*r*) *Andreas Frieius lib.* 4 *de* Emẽdat. Reipubl. Christianae c. 19. (*u*) Fol. 76. 77. (*x*) Mat. 26. 27.

EL-HAI. PAP.

MOndok még mástis! mert, MASODSZOR: (*u*) *Christus nem parancsolta, hogy minden* Ember *Két szin alatt vegye az Vr Vacsoráját. Ezt igy bizonyitom:*

Elsőben: *Ama parancsolat:* (*x*) Igyatok ebbül minnyájan, *nem kötelezet mindeneket közönségesen: hanem, csak azokat illette, kik à Vég Vacsorán à Christus Asztalánál voltak Ennek Három Világos bizonyságát találom a Szent Irásban:* 1. *Mert* Sz. *Mark, megmagyarázza* kik legyenek omnes, *azok Minnyájan, kiknek mondotta Christus (parancsolva. é vagy kinálva, nem visgálom,) hogy igyanak: azt irván,* (*y*) Et biberunt ex eo Omnes; *Es ivának minnyájan abbul. Mely mondásbul ki tetszik, hogy Christus csak à jelen lévö Apostoloknak mondotta, hogy, Minnyájan igyanak. Mert, ha egyebekreis terjedet á Christus szava: nem mondhatta* Sz. *Mark, hogy Minnyájan ittak abbul à pohárbul.* Azért *Christus, el darabolván falatonként à Kenyér szinét, külön mindenik Tanitványnak osztogatot abban: de az egy Pohárban, el nem osztháta Sz. vérét; azért mondá, hogy* Minnyájan igyanak abbul à pohárbol; *és ketten, hárman, azt mind meg ne igyák.* Miképpen *ha egy kis ital* Malosát *ád Gyermekinek valamely Attya, azt mondván, hogy abban minnyájan Igyanak: csak azt jelenti, hogy, ha egygyik mind meg ihatná is, de csak annyit igyék, hogy jusson mindeniknek. Ezt, más szokkal világosban jelentette* Sz. *Lukács, mikor azt irta, hogy à Pohár adásban Christus igy szollott:* (*z*) Accipite, & dividite intér vos; Vegyétek, és *oszszátok el Ti* közöttetek; kik, *tudni illik, jelen vattok. Mert amà Szó,* Vos, Ti, *csak à jelen lévőkre szolgálhat.*

(*y*) Mark 14. 23. (*z*) Luk. 22. 17.

ERŐS CALV.

A.M.N. MUZEUM KÖNYVTÁRA

VGyan ſzive ſzakadtáig trécsélt veled à Ieſuita! Tudodé miért? Ezért; Mert: (a) *há* à kőſségnek à POHAR, *s* à *Papoknak à Feleségek meg engedtetnek, oda leſzen à Pápiſta* Vallás. Ezt oltalmazta ám ů, oly meg ſzakadt májial! (b) *Bellarminus* műhelyében volt ez arántis à Ieſuita, pőrölyős Meſter. De it nékem, csak azt kellene cselekednem, à mit régen dicsiretteſſen végben vűn, 3 dik *Friderick*, à *Saxoniai Elector*. Ki midőn, az *Auguſtai* Gyű lésben, beſzédben elegyedet volna à Pápiſtákkal, effelől: (c) *Ki kellé à Pohárt* à kőſségnek *oſztogatni?* A' többi között, ez Sz. Iráſi helyis, emlekezetben lűn. Melyre, ily válaſz adaték: Ez *ſzo*, Omnes, *csak* à *Papokat nézi*, s *nem* à kőſséget. De à Tudos Fejedelem, igy reponála nékiek: *Ha it az* Omnis, à *Papokra vitetik, más* Sz. *Irásbéli helybennis ugy. Es igy, è ſzok:* (d) *Tiis tiſzták vadtok, de nem* minnyájan; *annyit teſzen, hogy* à *Papok tiſztátalanok, s uſznak minden bünben.* Be jo volt volna ollyankor (e) *edgy más után* kj-tzammagni á Papoknak! *De* Te, piruly meg it nagyon, hogy moſt mondád: (f) *Nem adatot parancsolat* à *Pohár felől*; moſt megént, ily bakot nyuſzſz: *Hogy ezek à ſzok*, Igyatok

(a) *Card. Hoſius in Dialog de Com. sub utr. ſpec.*
(b) *Bellar libr. 4. de Euch. c. 24. reſp. ad 2.*
(c) *Iohan. Roſin. in ipſius vita.*
(d) *Ioan. 13. 10.*
(e) *Iohan 8. 9.*
(f) *Supr. pag. 483.*

tok minnyájan, PARANCSOLAT. ki fakad az oldaladon, nem akaratoddal is, az Iſten ügye! En it, igy ereſzkedem nyakadban: (g) Az *Apoſtolok, az Ur. Vacsorája* ki-ſzolgáltatáſakor, à COMMUNICALO HIVEK SEREGHE SZEMELYEKET VISELTEK. No hát it, OMNES, nem csak az Apoſtolokat nézi! Ezis meg czáfolhatatlan nagy fundamentum: (h) *Azért adatik* à Kőſségnek *az Ur. Vacsorája, mert à Chriſtus meg-parancsolta, ezt mondván:* EZT CSELEKED GYETEK! Hihető, hogy ů, à kenyérrűl ſzollot! de más, ily mély diſcurſuſt indit: (i) *Azt mondgyák némely Baliitiletü Pápiſták, hogy mikor Chriſtus ezeket mondotta:* Igyatok ebbűl minnyájan; *csak az Apoſtolokat értette. Maga,* à *Kenyérrűlis ez vagyon ki-adva:* Vegyétek, és egyétek! *Azt kérdem:* Vallyon è ſzokatis, *csak az Apoſtoloknak mondotta, é Chriſtus? Ha ugy, Ne vegyen hát ſoha kenyeret* à kőſség! *Mellyet mondani, meg-pőkendő káromkodás.* Hát hogy hogy kel érteni? Igy: (k) *Igyatok ebbűl* minnyájan; *az az, Mind Papok, s mind egyéb* Hivek.

Sohanem tudom, mely aránt vagy! Imént *parancsolatnak* mondád ez Igiket:

(g) *Georg. Caſſan. in Cons. art. 22.*
(h) *Bell. libr 4 de Euch. cap 25. ad 2.*
(i) *Gerh. Lorich in lib. de Miſsa publ. prorog. in 7. parte Canonis.*
(k) *Paſe. in libr de corpor & ſang Domini cap. 15.*

Igyatok ebbűl minnyájan; de most ezt iroda nem visgálod, *parancsolaté* vagy kinálás? Nyilván kocsagos à Fejed! Nosza mind az altal Sz. Mark szavait. csinállyuk illyen Syllogismusban: Valaki è Christus szavait: *Igyatok ebbűl minnyájan*, csak az Apostolokra viszi, nem ért az, ezeken minden Hiveket. De Sz. Mark igy szolván: *Es ivának abbul minnyájan &c.* ugy cselekeszik. Azért &c. Mit mondasz, ha igy tagadóm à másik ágát è Discursusnak? Valaki è szokat: *Igyatok ebbűl minnyájan*; à Christus *Institutioia* szerént, nem csak az Apostolokra, hanem tőb Hivekreis viszi, az nem csak az Apostolokat, hanem tőb Hiveketis ért ezen. De Sz. Pál, azt cselekeszi. Mert igy szol: (l) *E pohár, amaz* Uj-*Testamentum az én vérem által. Ezt cselekedgyétek, valamenyiszer iszszátok, az én emlekezetemre. Mert valamenyiszer ijándgyátok è Pohárt, az Urnak halálát hirdessétek, à mig el jővend.* Hallod! Im à *Pohár* utánnis è tétetett: *Ezt cselekedgyétek*! Megént: *az Urnak halálát hirdessétek*! Avagy azt hirdetni, s-Christusrul meg *emlekezni*, csak à Papokat nézié? Találád! Annál inkáb meg kőtt penig ez: (m) *Senki nem mondhattya, hogy Sz Pál à Corinthus bélieknek, mind*

(l) 1. Cor. 11. 25. 26.

(m) Ecc. tom. 4. de Sept. Sacr Hom. 36.

mind à kenyérrel, s-mind à Borral valo élést, nem parancsolta volna. De talám csak Papok voltak à Corinthusiak? Nem. Hald meg: (n) *Mikor Sz. Pál azt mondotta*: Ezt cselekedgyétek, *nem csak à Papokat, hanem à* KŐSSEGETIS *enni, s innya parancsolta.* Vallyon s honnan vőtte? (o) *Az* Urtul. Az az: (p) *Vagy* AZ UR PELDAIABUL, (mely Sz. Marknális vagyon) *vagy másunnan.* Hogy az *Omnes*-en kapdosz, ot keveset soghatz. Mert szokása az Irásnak, hogy az *Omnes*bűl *particularét* hozzon ki. Ugy mint: (q) *Rekesztet Isten* MINDENEKET *bün alá, hogy* MINDENEKEN *kőnyőrűllyőn.* Az elsőben kőzőnséges; it, *kiváltképpen* valo az *Omnes*; mert: (r) à KIN *akar, könyőrűl.* Igy: *Igyatok ebbűl* MINNYAIAN! az az, mind Ti, s-mind à Tőb En Hiveim. Miért? Azért, (s) Mert à *Tanitványok*, à *Tőb Hivek Személyét viselték az Ur. Vacsorája vételében.* Edgyszer azt mondgya vala Egyitek, hogy (t) *mikor à kenyeret vőtték az Apostolok, az egész kősséget repræsentálták.* Mely ha ugy volt, miért nem lehetet à *Pohár-vétel* kőzbennis? Holott, (u) à *mit Christus à Tanitványoknak mondot, mindeneknek mondotta.* Merő

(n) Vazq. tom. 3. in p. 3. D. 213. cap. 2. n. 10.

(o) 1. Cor. 11. 23.

(p) Bell. libr. 4. de Euch. c. 25. resp. ad 3.

(q) Rom. 11. 32.

(r) Rom. 9. 18.

(s) Georg. Cassan in Cons. art 22. de utraq spec. Sacr pag. 981.

(t) Petrus Suav lib. 6. Hist. Conc. Trid p. 608. de Iac. Paiiva. (u) Marc. 13, ult.

Merő Világ csudája vagy, hogy à Kenyér SZINET, mondod Urunktul el-*darabolnak*. Látom én, jol lakol Te, à kenyér *szinével-is*! Egy Barátod, à (x) KENYERET mondgya, hogy *el-darabolta Urunk*, Tenéked *Szin*-es Theologiád vagyon! Azt tartom, Uj Pápista vagy Te! Imént mondod vala: (y) *Allattyák à Pápisták, hogy à Christus* TESTET *osztotta*; most azt nyesed, hogy à *Szint* darabolta. No hát innen à sül-ki, hogy *Szint* darabolt, de, *Testet* osztogatott! Be csapongò vagy! Mit értesz ezen is; hogy *egy pohárban nem osztbatta el Christus Szent Verét* &c! Bizony majom Ember vagy, ki illy Torkosoknak itíled à Szent Apostolokat, fel tévén à Pohárt à megüresülésül, mig az elsőtül, az utolsoig jut. Minden Apostolok képekben, szolla régen igy Szent Pál: (z) *Ez ideig, mind éhezünk, szomjuhozunk, s mezitelenek vagyunk*; még is à nagy borozáshoz szoktak volna é? A' Tüled emlitett példa-is, Isten ellen vagyon, s irás kivül valo. Hiszem az Edes Atya nem azért vendégli Gyermekit *Malosával*, hogy azt, őrőkké Continuállyák, de Christus, azért osztogatá ki egyszer à Szent Vacsorát, hogy

(x) *Kalauz lib.* 11. *c. Sect.* 5. *pag* 868.
(y) *Supr. pag.* 478.
(z) 1. *Cor.* 4. 11.

(a)

(a) *Mind addig emlegessük az ü halálát, miglen el jövend.* Szünnyél meg hát lelked ismérеti ellen, az *omnis*-t rántzigálni, s-csak egyedül à Tanitványokra ruházni. Sőt, csapj kezet è Barátoddal: (b) Igyatok *ebbül* MINNYAIAN; az az, *mind Papok, s-egéb Hivek*. Tanuly ettül: (c) *Nem igaz Catholicus*, à *Ki è szokat*; Igyatok ebbül MINNYAIAN, *csak az Apostolokra viszi*. Ha penig, még sem szünöl meg, igy lobbantalak-ki à Romai Ecclésiábul: (d) *A' Romai Ecclesia azt állattya; hogy è szok*: Igyatok ebbül MINNYAIAN; *parancsolatban adattak Christustul, s mindenkor szükségeseknek kell lenni*. De ha Te ezeket, csak az Apostolokra viszed, nem tartod *szükségeseknek*. Menyki hát à Romai Ecclésiábul.

Szent Lukácsnál, (igy tudd meg!) Két *pohárrul* vagyon emlekezet. Egygyik felől azt mondgya Urunk: (e) *Vegyétek, és oszszátok el egymás között*. Ezt emlitéd Te. A másik felöl illyen szok vadnak: (f) E POHAR, *amaz Uj Testamentum az én Véremben, melly Ti érettetek ki ontatik*. Az itt à kérdés már, è két pohárok, külömböznek é egymástul? Erre egy Pápista jo akarod igy szoll: (g) *Két-féle pohárok*

(a) 1. *Cor* 11. 26.
(b) *Pasco in libr. de Corp. & sang Domini cap.* 15.
(c) *Gerh. Lor. in l. de Missa pub pror. in 7 part. Canonis.*
(d) *Hard Sect.* 10.
(e) *v.* 17.
(f) *v.* 20.
(g) *Didae Stella in Luc.* 332.

bárok vadnak itt, *az egygyik à Christus* Vérének *pohára, másik, az* Husvéti Bárány-é. Iol vagyon! Hát à Te tűled citált hely, mellyik *pohár*-rul szoll? Igy mondgyameg, ugyan ezen Iámbor; (*b*) *Nem szoll itt Christus az* ű Vérének, *hanem, az* Husvéti Báránynak *pohárárul*. Ezt *osztották* hát *egymás* között-el, nem amazt. Itt-is addig forgatád à Pohárt, szomjan maradál!

(*b*) *Idem ibidem.*

EL-HAI. PAP.

JO! jo! De: II. (*b*) *Nem csak azt mondgya Christus, hogy* Igyanak minnyájan à Pohárbul, *hanem, nevezet szerént, és mutatás képpen*, Ebbűl à Pohárbul, *mondgya hogy igyanak*: Ex hoc, *mellyet nékiek ada. Tehát amà szokat*, Igyatok ebbűl minnyájan; *csak à jelen valo Apostoloknak mondotta; és nem azoknak, kik nem ihatnák abbul à pohárbul, mellyet akkor Christus el-jegyze amà mutato Igével*; Ex hoc, *Ebbűl. Bizonyos penig, hogy mi abbul à Pohárbul nem ihatunk, mellyet* Pronomine demonstrativo *mutata akkor Christus. Mert, ki tudgya, vagyon-é, és hol vagyon most az à Pohár, melly akkor à Christus kezében volt? Következik*

(*b*) *Folio 78. 79.*

kezik azért, hogy amà szokat, Igyatok ebbűl minnyájan; *nem mindeneknek mondotta Christus: hanem, csak azoknak az Asztalnál lévőknek, kik abbul à Pohárbul ihattak.*

ERŐS CALV.

BEzzegkeveset láttál, s hallottál, hogy még sem tudod, hol vagyon az à POHAR! Voltál é *Helvetiában*, az *Augustinianus* Barátok, egy kiváltképpen valo Klastromokban? Ott tapogasdazt, s-ot keresd! mert, (*i*) *Vérrel tele ott tartatik*. Ha penig sánta lábod volna, vagy pénzetlenséged, Io Pap Uram! ne hőrpents fel à Bort, mert à Christus néhai *Pohárát*, nem nyomozhatod ugy! Nem lehet hát néked is ez aránt részed ugy à *Pohár*-ban! De kérlek, ne nézz komor szemmel! Im à melly *Pohár* az Apostolok idejében elenyészék; Szent Pálnál Világra kele. s-igy mutatodék-bé: (k) E POHAR! AMAZ Uj *Testamentum az én vérem által!* Nosza, ha Io vagy, tedd e *Pronomen demonstrativum*-ra az Uj odat! Vaj, vaj, világos (l) *Napot, dél-szinben alkonyoztato* Iesuita Uram! Be, nagy kár hogy az Istentűl

(*i*) *In lib. An 1525. Roma edito de spol. exuviis, & reliqu. Sanct. refer. Wolfio tom. 2. pag. 233.*

(k 1. Cor 11. 25.

(l) *Amos 8. 9.*

(m) Mat. 25. 27. tűl vőtt (m) *Gyrát*, *kereskedésre* ki nem adtad volt! Miért kell efféle kákom-bákkal à Keresztyének fűlőket terhelned? Azt kérdem én-is tűled: Hol vagyon az à Kenyér, mellyet Urunk, e *Pronomen demonstrativum*-mal mutata: (n) Ez, az én *Testem*? Nem találhatod fel. Mely ha ugy vagyon, *Kenyér*-vel se Communicáltass hát senkit! mellyet ha cselekeszel, e keleptzében esel: (o) *Eretnekség*, *szutálando* káromkodás, az Ur-*Vacsorájában vale*. *Kenyér-vel nem élni*.

(n) Mat. 26. 26.

(o) Gerh. Lorichius ut supr.

EL=HAI. PAPIST.

TUdgya Isten! ugyan borzadok magam-is, e sohonnai discursuson! De, illyen ujjabb akadékot tosza előmben a' *Pater*: Mert, (ugy mond) III-szor (p) *Szent Pál*, *a' Corinthus béliekhez irt Levelében*, elő-*számlálván az* Ur-*Vacsorájábul*, *a' mi Közönségessen illeti a' Kőséget*, *éppen és tellyesen ki hadgya ezeket a szokat*: Igyatok ebbűl minnyajan.

(p) Folio 79. 80.

Ha mindeneknek, *és nem csak az Apostoloknak*, *mondotta Christus*, *hogy abbul a Pohárbul igyanak*: *sem feledékenségbűl*, *sem gonoszságbul ki nem hadta volna Szent Pál ezeket a'*

ket a' szokat: *ott kivált képpen*, *a' hol arra felel*, *hogy ugy adgya az Hivek eleiben à Sacramentum dolgát*, *à mint Christustul vőtte*. *De azért hagyá el*: *mert azt*; *csak à jelen valo Apostoloknak mondotta Christus*, *és nem illetett mindeneket* kőzőnségessen. *Vagy*, *ha nem ugy vagyon*, *adgyák okát az Ellenkezők*, *miért hadta ki ezeket a' szokat Szent Pál Apostol*?

ERŐS CALVIN.

A' Te meg billyegeztetett lelkű *Pateredd* nél, ezerszer-is Tudossab mondgya ezt: (q) *Hogy*, *még à Kősség is tartozik è Sz. Páli regula* szerént: Ezt cseleked-gyétek, *a' Pohárt venni*. Méltán-is! Mert: 1. Az egész (r) *Corinthusi Gyűlekezetnek* ir Sz. Pál; azért, à *Kősségnek-is*. 2. Mert magad mondád, hogy azt számlálta az Apostol elől, à mi *közönségessen illeti* à KŐSSEGET. 3. Mert, mind az ételt, s mind az italt, egy *Cathegoriá*-ban csinállya, e' szoban: *Hasonlatos* képpen &c. Mellyel, nem akarja ezeket egymástul el választani. 4. Kiknek ezeket irta, azoktul az (s) ördőgők *pohárát tiltya*, *ellenben*, az Ur *pohárának vételére* kéri. Immár, ha Istē elmét

(q) Vazquez tom 3 in p 3. D. 2. 2 c. 2. n 10.

(r) 1. Cor. 1. 2.

(s) 1. Cor 10. 21.

adott, gondold-meg, csak à Papok tartoznak-é az ördögöknek *pohárát* el-kerülni? 5. Az (t) *Urnak halálát* parancsollya *hirdetni*. Talám azt is, csak à Papnak kell cselekedni? 6. (u) *Magokat meg-probálni* onszollya. Talám ebben sincs részea' szegény kőségnek? 7. Azt mondgya, hogy (x) EMBER probállya-meg magát. Talám Barom hát à Kőség, s-csak à Papok *Emberek*?

Tökélletlenség, s-Istenen nagy boszszu-tétel; ezt állatni: Hogy az Apostol è szokat el hadta: *Igyatok ebbül minnyájan*. Ihol vagyon az (y) *Igyatok*! Ihol vagyon (z) E' POHAR! A' *minnyájan* sem marad-el ezektül: (a) Valamennyiszer ISZSZATOK, &c. Itt, csak erre emlekeztetlek: (b) *Nincs az à Pápának, vagy valamely Conciliumnak hatalmában, hogy à Szent Páltul ki adott dolgokat el. változtassa*. Hadgy békét hát à *bibite ex hoc omnes*-nek! Sőt inkább igy jozankodgyál: *E' Christus parancsolatiya*: Igyatok ebbül minnyájan, *vagy tartozik csak à Papokra, vagy minden Communicánsokra*. Ha az elsőnek vagyon nálad helye; è Kővetkezik; *Hogy senkinek sem szabad innya à Pohárbul, valáki nem Pap*. Melly ha ugy vagyon; fűst-

(t) 1. Cor. 11. 26.
(u) v. 28.
(x) Ibid.
(y) v. 26.
(z) Ibid.
(a) v. 25.
(b) Gers. de vita spirituali. anim. lect 2. Coroll. 7. tom. 3. n. 61.

fűstben ment hát ez: (c) SZABADOS *volt régen, à Pohárt-is oda adni à Kőségnek*. Ha penig az utolsot tartod igazabnak; itt akadgy-meg: *Isten törvényének által hágása, à pohárbul valo ital el-mulatni à kőségnek*. Igy-is gondolkodhatnál: *Ha csak az Apostoloknak mondatott ez*: Igyatok ebbül minnyájan; *tehát, csak à Püspökőknek kell haltogatni à Pohárt, s-nem à több Papoknak*. Oka: Mert, (d) *csak à Püspökök az Apostolok successori*. Kedves-é èz nálad? Tudnod kell ezt is; mikor Te, igy beszéllesz: (e) *Noha Christus è szokat*: legeltesd az én Iuhaimat, *Péternek mondotta; de azzal, az egész Ecclésiát ábrázolta ki*. Avagy helyesebben nem szolhatunk-é mi igy: *Noha Christus, az Apostoloknak mondotta e' szokat*: Igyatok ebbül minnyájan; *de, az egész Hivek Gyülekezetit értettérajta*? Ugy tettzik à Tiédnél, dicsiretesseb discursusunk származhatik innen! Mert: (f) *Nem kell meg tagadni attul à néptül à Pohárt, mellyért az Ur, Vért ontott*. Itt jár elméje è Iámbornak: *Valakikért az Ur, Vérétki ontotta, nem kell azoktul meg tagadni à Pohárt; De, nem csak à Papokért, hanem à Kőségért-is, ki ontotta az Ur, Vérét. Azért &c.*

(c) Bellar libr. 4. de Euch. cap 25. resp. ad 5.
(d) Bellar libr. 4. de Eccl. cap. 8. §. 1.
(e) Bellar libr. 1. de Rom. pont cap 14. 15. & 16.
(f) Cypr. serm. 1. de lapsis.

EL-HAI. PAPIST.

NEm halgathatom è MASODIK dolgotis el, mely igy vala ki adva: (g) *Ama mondás*, Hoc facite, Ezt *cselekedgyétek*, *nem* kötelez *mindeneket* à *két szín* vételre. *Mert ezt à szót*, *az Evangélisták* közzül, *egyedül Szent Lukács emliti*: à *többi Evangelisták* elöl *sem bozzák*. Sz. *Lukács penig*, *csak* à *Kenyér szinnek adása után*, *irja hogy Christus* ezeket à *szokat mondotta*: à *Pohár adás után nem emliti*.

(g) Folio 80. 81.

Szent Pál, *ezen szokat elöl hozta* à *Kenyérs szín adás után*, *de* à *Pohár után sokkal* külömb formán *bja* à Közönséges *sokasághoz* à *Christ. Savait. Némondgya azért általlyában*, Hoc facite; *Ezt cselekedgyétek*: *hanem*, Hoc facite quotiescunque bibetis, in meam commemorationem; *Ezt mivellyétek*, *valamenyiszer iszszátok*, *az én emlekezetemre*: *Melly mondással*, *nem parancsollya* à *Pohár vételét*: *hacsak* modgyát *mutattya*, *mint* vegyük *mikor veszszük*. *Szinte mint mikor valakinek azt mondgyuk*: *Valamenyiszer bort iszol*, *mértékletesseu igyál*: *nem parancsollyuk* à *borszalt*, *hanem* modgyát *mutattyuk*, *mint kell innya*, *ha bort akar innya*.

ERŐS CALVIN.

A' (h) Pázmány kuttyára mentél itt is meriteni, ki hasonlatos képpen vall. De melly igazán, értenetek adgyák mások. Ugy mint: (i) *Christus è szokkal*: Ezt cselekedgyétek, *parancsolt* à *Pohárbul innya*. Másik: (k) *Nyilván valo dolog*, *hogy tartozik* EMBER *venni è Sacramentumot*, *az Urnak csak è parancsolattyáért is*: Ezt cselekedgyétek az én emlekezetemre. Harmadik: (l) *Christus è szokkal*: Ezt cselekedgyétek, *mind az Apostolokat*, *s mind* másokat Communicalni *parancsolt*. Nem rontya ez el az Igaságot, hogy ez igéket: Ezt cselekedgyétek, *csak Szent Lukács emliti*. Mert, Szent János is, csak maga hozza ezt elöl, hogy à Christus (m) *oldalábul vér és viz folyt*; de még is, illy erős *argumentum*ot csinálnak belöle: (n) *A' két Sacramentumokat példázta*, à *Christus oldalábul ki folyt vér es viz*. *A' Keresztséget*, *melyben vizzel mosattatunk*, *és az Ur Vacsoráját*, *melyben vérrel* ITATTATUNK. Igy Szent Lukácsnál-is: (o) *E' szokkal*: ezt cselekedgyétek, *mind az étel*, *s mind az*

(h) *Paz. libr.* 11. *Hodeg. c.* 8.
(i) *Alber. Magn. & Rain. in tract. de Offic. Missa.*
(k) *Thom. p.* 3. *q.* 80. *art.* 11.
(l) *Conr. Cling. lib.* 4. *Locor. Comm. c.* 4.
(m) *Ioban.* 19. 34.
(n) *Salm. tom* 10. *tract.* 48. *Toletus in cap.* 19. *Ioban.*

(o) *Vazq. tom.* 3. *in p.* 3. *D.* 213. *c.* 2. *n.* 10. *Cons. Caiet.*

ITÁL *parancsoltatik*. De talám, csak à *Kenyér-szin* osztása után emliti Szent Lukács ezeket? Csufos Ember vagy, Kià *Kenyér szinét-is* à fogak alá adod, s. az Ostyát penig *kenyérnek* nevezed! Lásluk mind az által, ha è szok, csak à *Kenyér ételére* tartoznak-é? Errűl igy szoltok: (p) *Láttatik javallandonak lenni Lovániumi Iános értelme*, ki è *szokat*: Ezt cselekedgyétek, *à Régi Paterekbűl, mind à Christus, s-mind az Apostolok cselekedetekre viszi*. Már, csak ezt adom hozzá: De à Christus, s-az Apostolok cselekedetek, nem csak à *Kenyér*, hanem à *Pohár* vételébenn is állot. Azért, à *Pohárrais* tartoznak ez Igék: *Ezt cselekedgyétek*.

(p) *Bellar libr 4. de Euch cap 25. §. ult. verb. Chr.*

Sz. Pál hellyét, lelked ellen mardosod, mert azt, náladnál kűlömb s-job, igyérti valamost: q) *Senki nem mondhattya, hogy Sz. Pál, ne parancsolta légyen à Corinthusiaknak, mind à két Sin alatt valo vételt*. Vagy, igy verem torkodban: *Ha è szok*: Ezt cselekedgyétek, *azért nem parancsoltatnak általlyában, mert, hozzá adatnak ezek*: Valamenyiszer iszszátok, &c. tehát, à Kenyér, sem parancsoltatik *általlyában*, mert afelőlis è mondatik: (r) *Valamenyiszer eszitek è kenyeret, &c.* De az elsőt Te, meg nem enge-

(q) *Eccius tom. 4. de Sept. Sac. Hom. 36.*

(r) *v. 26.*

engeded; mond viszsza hát ittis à mit állatz! Mégis *mod* vagyon előtted? Erre ez à válaszod: (s) *Ki à* MODOT *parancsollya*, à CSELEKEDETET *u badgya*. De, à Te állatásod szerént, parancsollya à Pohár vételének *modgyát*, azért, magátis à *Pohár* vételét. Sánta az emlitet hasonlatosságod, mellyet más jámbor is igy ismért meg: (t) *Azt mondgyák némellyek, hogy ez, nem általlyában valo parancsolat; de, nem kel azt vallani, mert másképpen, nem volna parancsolatunk az Ur-Vacsorája vétele felől*. Ha ennek helyt adtz, meg kel hát ismérned, hogy è szók: *Ezt cselekedgyétek, valamenyiszer iszszátok, az én emlekezetemre*; nem ollyak, mint à Bor ital *modgya* felől valo parancsolat.

(s) *Vazq. Disp. 23. in pag. 3. Thoma cap. 2.*

(t) *Dom. à Soto in 4. sent. dist. 12. q. 1. art. 12.*

EL-HAI. PAP.

VAgyon még valami hátra. Mert (u) *Végezetre: mikor Christus az Apostoloknak azt parancsollya, hogy azt mivellyék a' mit ü mivele*: Hocfacite: *arra kőtelezte, hogy űkis vegyék, meg álgyák, egyebeknek osztogassák az Ur-Vacsorát. Es, à mint à Tridentomi Concilium mondgya*: (x) Ezekkel à Szokkal, Papokká szentelé az Apostolokat;

(u) *Folio 82. 83.*

(x) *Concil. Trid. Sess. 22. Can. 2. & cap 1.*

lokat; *hatalmat adván nékik, hogy mind azokat cselekedgyék, à mit ü cselekűvék. Christus penig vévé, meg áldá, osztogatá az Ur-Vacsorát. Tehát az Apostoloknak is mind ezekre ada hatalmat, mikor azt mondá,* Hoc facite. *Ugyanis, haezek á szok által Christus hatalmat nem adott, sót parancsolattal nem kötelezte az Apostolokat, és utánnok következö Egyházi rendeket, hogy meg-álgyák, és osztogassák az Ur Vacsoráját: másut nem olvassuk hogy hatalmat idot, és kötelességet rendelt annak gyakorlására, à mit ű cselekedet à Vég Vacsorán.*

ERŐS CALVIN.

HAbosz most, haboszszé? Némely Pápisták azt tanittyák, hogy (y) à *Christus fel támadása után, tétettek à Tanitványok Papokká.* Méltánnis, az (z) *irás szerént.* Mely ha ugy vagyon, nem mond hát igazat à *Concilium.* Vagy, kérgyűk meg à *Tridentumi* Synattul ezt: Mikor Christus ezeket mondotta: *Ezt cselekedgyétek,* à Kenyér s bor adása után mondotta é vagy az előt? Ha az előtt szollotta ezeket, mutassa meg à Gyűlés, hogy ugy volt! mert azt mondgya egy Pápista, hog:

(y) *Estius in Comm. 1. Cor. 11. 24. Tolet. in Ioan. 20. annot. 17.*

(z) *Ioh. 20. 21. 22. Matt. 28. 19.*

(a) *bizon-*

(a) *bizontalan ennek rendi.* Ha penig az után mondotta: (b) *Nyilván valo dolog, hogy à Sacramentumot, nem Papoknak adta.* Szollyon hozzá ehez, ha lehet à *Concilium!* Nem igasság ezis: Hogy è Szók, *Ezt cselekedgyétek,* csak à Christus cselekedetit, és nem az Apostolok ételét, s italát, mutatták volna ki. Ezt igy adgyák tudnod: (c) *E Szók:* Ezt cselekedgyétek, *mind Christus, s mind az* APOSTOLOK CSELEKEDETIRE *tartoznak, ugy hogy, è légyen értelmek; A mit én most cselekeszem, és mikor* TIIS VESZITEK, S-ESZITEK; *Világ végezetig azt gyakorollyátok.* Többet tanultak volt ám ezek Tenáladnál! Arnyékot kergetz, mikor ezt akarod meg probálni: hogy Christus, è mondásával, az ű *cselekedeti követésére kötelezte űket, mert másut nem olvassuk, hogy ezent mivelte volna.* Mi ezt könnyen megengedgyűk, hogy az ű *cselekedetire kötelezte,* de még, többet adunk hozzá, mert nem csak azokra, hanem, à Tanitványoktul végben vitt dolgokrais. Ha tőb parancsolat nem volnais, elég ez: *Ezt cselekedgyétek.*

(a) *Alph. de Castro lib. 6. adver. hæres. ult. de Euchar.*

(b) *Idem ibid.*

(c) *Bellar libr. 4. de Euch. cap. 25. §. ult. Approbdictum Iohannis Lovanii.*

EL-HAI. PAP.

(d) Folio 83.

NEm elég! mert: (d) *Azis igen bizonyos, hogy Christus nem parancsolta mindeneknek, hogy azt mivellyék à mit ů mivelt à Vég-Vacsorán: hanem csak az Egyházi szolgáknak, kiket illeti az Ur Testének szentelése, és osztogatása. Vagy ha azt mondgyák az Ellenkezők; hogy, minden Férfiunak, és Aszony embernek parancsolta Christus*, hogy azt mivellye, à mit ů mivelt à Vég Vacsorán: *engedgyék meg, hogy minden Aszony ember, és Szekér-vezető, vegye, álgya, osztogassa az Ur Testét. Ha ezt meg nem engedik: hidgyék el, hogy Christus nem mondotta Mindeneknek, hogy azt mivellyék, à mit ů mivelt à Vég Vatsorán.*

ERŐS CALV.

NEm az à Kérdés Goromba! Parancsolta-é Christus *mindeneknek* azt, à mit ů mivelt? Hanem: E' szók, *Ezt cselekedgyétek*, csak à Christus, és nem az Apostolok cselekedetit is, jelentiké? Es igy, csak az Apostolokra tartoznaké azok, vagy tőb Hivekre is? Tudgya azt az okos, hogy à *vétel, áldás, s osztogatás*, nem az Aszony-emberé, sem szeker-Vezetője, hanem à Lelki Tanitoké; de è parancsolat: *Ezt cselekedgyétek*, (e) Az *Apostolokon* kivůl, *másokéis*. Ugyis (f) *parancsoltatot vala meg régen à Papoknak, hogy mind Kenyeret s bort adgyanak, mind* az Aszony-embernek *s mind* a Szekér-Vezetőnek.

(e) Conr. Cling. lib 4. Locor. Com. cap. 4.

(f) In dictis Decr. lib. 1 tit. 24. de offic. Arch. Presbit. c. 2. & 3.

EL-HAI. PAP.

NO, Ki-tetszikezekből; *hogy, sem à Christus* példája, *sem* parancsolattya, *nem kötelez minden Embert* à Két *szin vételre. Azért nem kellene az Ellenkezőknek arra kénszeriteni mindeneket*, à *mire Christus nem kőtelezett.*

ERŐS CALVIN.

A' Keresztyénségnek bőlcs itileti alá vetem! nézze meg! ha eddig oltalmazot Vallásbul, nem erősitteték-é még, à Christus *példája, s-parancsolattya* szerént, à Pohárnak ki-osztogathatása? Gázold által azonban ezt: A *mire* à *Christus nem kőtelezet, nem kel arra, mindeneket kénszeriteni.* Te mondád ezt! Ez után en, ezt teszem: De Christus, à negyven napi

napi Bűjtel nem kőtelezet. Mert: (g) A' *Christus* Bűjtőléſét, *ſenki nem* kővetheti. Nem kel hát arra, mindeneket kénſzeriteni. A' *Concluſio* mindazáltál ellened vagyon; s ezt nyakazza: (h) *Nem Kereſztyének*, kik à *negyven napi Bűjtben Huſteſznek*.

(g) *Corn. Ianſen. in Concord. cap.* 15.

(h) *Bellar libr* 2. *de bonis operib. cap.* 9.

EL-HAI. PAP.

NEm titkolom el eztis: (i) *Minnyájan* à *Luther* és *Calvinus* kővetői, *azt vitattyák*; *hogy*, *mi* az Iſten parancsolatit meg nem tarthattyuk; *hanem azokat mi* érettűnk *meg tartotta Chriſtus*; és *az* ű *engedelmeſsége* elég nékűnk. *Mindazáltal*, az Egyházi Emberek Házaſuláſárul, és az Ur Vacsorájának két ſzinben vételérűl, (i) *parancsolatot* álmodnak; és *nem csak meg tartyák*, *de azoknak meg tartáſát*, *idveſségre ſzűkſégeſnek mondgyák*: *noha* à *parancsolatok tellyeſitéſe* nélkül *idveſséget igirnek*.

(i) *Folio* 84.

(i) *Lásd à Kalauzt. folio* 882. 883. *tertia edit.*

ERŐS CALV.

A' vagy Kì ſzőktek à felső Várbul, vagy à Calviniſtákat mind eſze feletteknek s Tudatlanoknak itiled, hogy ily eſztelen kákogſz! Még ſem tudodé, hogy két félék à

lék à *parancsolatok*! Vagy ollyak, mellyek, (k) *tellyes ſzivet*, *tellyes lelket*, *s tellyes elmét* kivánnak. Ezeknek meg tartáſok, lehetetlen; mert: (l) *Tellyes ſzivből*, *ſenki nem ſzeretheti Iſtent è világon*. Ezeket mondgyák à Cálviniſták lehetetleneknek à meg tartáſra. De, az *Egyházi Emberek Házaſuláſa*, *s az Ur-Vatsorája* Két *ſzinben vale* (mint Te ſzokáſod ſzerént ſzollaſz) *vétele*, nem ollyan, mert azokat meg tarthattya à Io Kereſztyén, ha ſteneſſen él vélek. En veled ittis, igy indulok tractaban: (m) A' *Sacramentumot*, *parancsolta Iſten*. De, (n) *az Egyházi Embereknek* (s-máſoknakis) *Házaſuláſok*, *Sacramentum*. Azért, &c. Miért kap hát, *Pateredis* à máſén, hogy nē házaſodik meg? De talám excipiálod, az *Egyházi Emberek* Házaſuláſát? Hanem ha Te, de más arrol igy ſzol: (o) *Haſznos*, *hogy* à *Conciliomoktul meg engedteſsék* á *Papoknak az Házaſság*. Kűlőmbőztesd-meg hát à *Parancsolatokat*, s nagyot nyerſz véle!

(k) *Mat.* 22. 37.

(l) *Hugo de S. Vict. Abbas Parisie.* (*circ. anno.* 1130.) *in cap.* 4. *Rom.*

(m) *Biel.* 4. *ſent. diſt.* 1. *q.* 2. *art.* 3. *dub.* 2.

(n) *Bellar libr* 2. *de Sacram. cap.* 24. §. 1.

(o) *Duran Epiſc. Mimaten. de modo celebr. Concil part.* 2. *tit.* 46.

EL-HAI. PAPIST.

OH Felſéges Iſten! vajha én tuttam volna, hogy à Pápiſta Vallás, magát igy megtzáfollya! Boldog lőttem volna, ha az

ha az Engem el ámitot *jesuita* ellen, è Romai Vallást bé vőt Doctorok irásit citálhattam volna! De én azt akkor, ingyen meg sem tudtam gondolni. Hanem, csak nagy vakmerőül s esze felejtve, igy szollék: (p) *Sok okaim voltak egyebekis, mellyek* à *Calvinista Vallástul bucsuztattak: de most azoknak számlálásával nem akarlak terhelni. Hanem, azon Istent, melly engem az iszonyu setetségbül, és veszedelemnek uttyábul, az ü csudálalatos és gyönyörüséges világosságára hozott, alázatos buzgosággal kérem, hogy el vegye az hályogot szemeidrül, és hozzon az őrök Boldogságnak igyenes uttyára!*

(p) Folio 85.

A M E N

ERŐS CALV.

HA magát à Szent Irást, à jozan okoskodást, à Pápista Számos Tudos Emberek, Szem eleiben terjedett Vallását, nem tudtad, à Te lelkedet vesztő Doctorod ellen forditani. Hiszem nem volt nálad el rejtve à *Mi-Atyánk*, *Credo*, *Tiz-parancsolat*, à *Keresztség*, s *Ur Vacsorája*: ez őttel, mint régen (q) *Dávid Goliáthot*, őt *Kővetskékkel*, földig ronthattad volna.

(q) 1. Sam 17. 40.

Ha azért mászszor meg akarnának efféle

féle csábitók széditeni, igy vond à *Mi-Atyánkra* Vallásokat, s-menny mind az ötön végig.

MI-ATYANK.

1. MI *Atyánk!* Ez ellen illyent adtak-ki: (r) *A' Pápa, minnyájunknak* A T T Y A.

2. *Ki vagy mennyégben!* Ennek, ez állott ellene: (s) *Hatalmában vagyon à Pápának, hogy mind az* A N G Y A L O K N A K, *s-mind az* ördögöknek *parancsollyon.*

3. Meg *szenteltessék à Te neved!* Rontya ezt ez: (t) L E G S Z E N T S E G E S B N E V E *vagyon, mindenek felett à Pápának.*

4. Iüjön-el à *te országod!* Tusakodik ezzel ez: (u) *El mondhattyuk à Mi Atyánkat* (s ezt is: *Iüjön-el à Te országod!*) à *Szenteknek-is.*

5. *Légyen-meg à Te akaratod, miképpen Mennyekben, azonképpen itt è földönn-is!* El forditotta ezt, ez. (x) *Máriának akarattya birja, mind mennyet, Földet, Tengert.*

6. *Mindennapi Kenyerünket add meg nékünk ma!* Illyent mondottak ez ellen: (y) *A' Szentek, minden Testi áldomásoknak* (és

(r) *Sidon. lib. 6 Ep. 1. ad Lup.*

(s) *Balaeus de Vita Pontif. in Clem. 8.*

(t) *Lorin in Act. Apost. p. 446.*

(u) *Cens. Col. Dial. 6 p. 200.*

(x) *Hor. Tursel. in Ep. Ded. Hist. Lauret.*

(y) *Gabr. Biel. lect. 32 in Canon.*

(és igy, à mindennapi kenyérnek is) Kiosztogatoi.

7. Bocsásd meg bűneinket! miképpen miis meg bocsátunk ellenűnk vétetteknek. Elakarja tőrölni ezt, ez: (z) A' Szentek, ki sáfárloi à lelki Kegyelmeknek. Ollyan a' Bűn bocsánat!

8. Ne vigy bé minket à Kisirtetben! Másra viszi ez: (a) Mária oltalmaz à Kisirtetektűl.

9. Szabadits meg minket ama' gonosztul! Kűlőmbet mond ez: (b) Ha ki az őrdőgtűl báborgattatik, Máriához mennyen!

10. Tiéd az Ország! E' penig, másképpen beszéll, mikor igy ir: (c) Megosztotta Isten Máriával, az ű országát.

11. Tiéd à hatalom! Ezt, igy háborgattyák: (d) Tenéked adatott Mária! mind mennyen, főldőn Hatalom.

12. Tiéd à dicsőség! Nem maradhat ez is helyben, ettűl: (e) Vidd-bé Mária! lelkűnket à dicsőségben.

CREDO.

1. Hiszek egy Istenben. Ellenben: (f) Hinnűnk kell à Szentekben.

2. Mindenhato Atyában. Ellenben: (g) Igazán

(z) Idem ibid.
(a) Iacob. de Vorag. in Marsub lit. A tit
(b) Idem In ser. 17. sublit. A.
(c) Bern. de Busto part. 3. Marialis serm. 3. lit. V. p. 161.
(d) Petrus Damian. serm. 1. de Nativit. Mariæ.
(e) Iacob. de Vorag. ut modo
(f) Ang. Remens. in cap. 10 Rom sect. 4.

(g) Igazán hivatnak à Szentek, mindenhatoknak.

3. Menynek és főldnek Teremtőjében. Ellenben: (h) Mária, Istennel eggyűt teremtette è Világot.

4. Hiszek Iésus Christusban. Ellenben: (i) A' mely hittel hiszűnk à Iesus Christusban, ugyan azonnal hiszűnk à Szentekbenn is.

5. Az Atya Istennek egy Szűlőt Fiában. Ellenben: (k) A' Christust, Isten, menyiben Fia, alacsonabbá tőtte.

6. Mi egy Urunkban. Ellenben: (l) A Christussal eggyűt Uralkodo Szentek, egygyűt igazgattyák è Világot à Christussal.

7. Ki fogantaték Sz. Lélektől Ellenben: (m) Ez némely Theologusoknak értelmek; hogy ha Christus az Emberi természetben vétkezet volna, nem volt volna illetlen.

8. Szűleték Szűz Máriátul Ellenben: (n) Nem ugy szűlctet Urunk, mint egyéb Gyermekek.

9. Szenvede Pontius Pilátusnak alatta. Ellenben: (o) Mária, egygyűt Szenvedet à Iésus Christussal, à mi bűneinkért.

10. Meg feszittetek. Ellenben: (p) A' Chri-

(g) Henr. Sedul. in Apolog. fol. 240.
(h) Salaz. in Prov. 8 num. 380.
(i) Corn: à Lapide in Comm. Epist. ad Philemon v. 4.
(k) Caiet. in Com. Hebr. 2. v. 7.
(l) Coster in Enchir pag. 394.
(m) Svarez tom 1. Comm in Thom par Disput. 34 sect. 2. f. 504
(n) Bell tom. 2. Cont. 2. lib 3 c. 6. Col. 681.
(o) Salm tom. 13 Disp. 54. in Ep. ad Rom.
(p) Ang. Rhem. in annot. Hebr. 7. sect. 8.

Christus meg feszűlése ebben ál, hogy az ű Testét s. Vérét, mindenkor áldozza à Pap az Ur-Vacsorájában.

11. Meg *hala.* Ellenben: (q) A' *Christus* Halála, *nem érdemli azt, hogy tőkélletes elég-tételnek nevével illettessék.*

12. El-*temetteték.* Ellenben: (r) Máriájé *volt az à győzedelem, hogy meg rontotta à* Kigyónak Fejét.

13. *Szálla Poklokra.* Ellenben: (s) *Nem szállot à Christus lelke poklokra, hanem, à Sz. Attyák Limbusában, hogy azoknak lelkeket onnan meg szabaditaná.*

14. *Harmad napon Halottaikúl fel támada.* Ellenben: (t) A *Christus Teste, által hatotta à Koporsot, s ugy jőt onnan ki.*

15. *Méne mennyégben.* Ellenben: (u) *A' Kenyér az Ur-Vacsorájában, Christus Testévé valtozik.*

16. *űle az Attya mindenhato Istennek jobjára.* Ellenben: (x) A' *Christus, nem vőtte mégel tőkélletessen á dicsőséget.*

17. *Onnan lészen el jővendő, itilni Eleveneket és Holtakat.* Ellenben: (y) *Alá jű à Christus Teste à Milében.*

18. *Hiszek Szent Lélekben.* Ellenben: (z) *A Szentekbennis kel Hinni.*

19 *Hi-*

(q) *Ruardus Tapp in art. Lovan. art. 6. p. 241.*
(r) *Osor. tom. 1. Conc. pag. 402 & p. 474.*
(s) *Fevar lib. 7. Theomachiæ cap. 1.*
(t) *Bellar. tom. 3. controv. 3. l. 3. cap. 6. Col. 683.*
(u) *Eccius in Ench. cap. 36*
(x) *Step. Gard. in script. sub Marci Antonii Constant. nomine edit. ad object. 144.*
(y) *Conc. Trid. Sess. 22. cap. 2. pag. 133*
(z) *Ang. Rhemen. ut supra.*

19. *Hiszek egy Kőzőnséges Keresztyén Anyaszentegyházat.* Ellenben: (a) *Csak à Romai Ecclesia, à Catholica Ecclesia.*

20. *Hiszem à Szenteknek eggyességét.* Ellenben: (b) *Hamisság; hogy csak Szentekbűl kellyen állani az Isten Ecclesiájának.*

21. *Hiszem Bűnőmnek bocsánattyát.* Ellenben: (c) *Senki nem lehet affelől bizonyos, hogy az ű bűnei meg bocsáttattak.*

22. *Hiszem Testemnek fel tamadását.* Ellenben: (d) *Az Embernek lelke, Testével eggyűt meg hal, mint az oktalan állatoké, fel sem támad teste.*

23. *Hiszem az őrők életet.* Ellenben: (e) *Senki nem lehet arrul bizonyos, hogy ű jővendőben Idvezűl.*

TIZ-PARANCSOLAT.

1. (f) NElegyenek Tenéked én előttem Idegen Istenid! Mástmondez: (g) Sokan à Keresztyének (Papisták) kőzzűl, à Szenteket ugy becsüllik mint Istent.

2. Necsinály magadnak faragot képet! &c. Mástmondez: (h) A *képnek, és annak, à kit à Kép példáz, egy tiszteletet tulajdoni tunk.*

3. *A*

(a) *Coster. in Apol. pro 5. part Enchirid. Cont. Gomar, pag. 224.*
(b) *Pazman libro 8. Hodeg. cap. 2.*
(c) *Bellar lib. 3. de Iust. cap. 3. §. Levan.*
(d) *Concil. Constant. sess. 11. tō. 4. Concil. Venet edit f. 294. de Iohan. 23. Papa.*
(e) *Besan in Manual. libr. 1 cap. 16. § 16.*
(f) *Exod. 20*
(g) *Ludovic Vives in l. 8. de Civit. Dei c. 27.*
(h) *Caiet. in Thom. part. 3 q. 25. art. 3.*

3. *A' Te Uradnak Istenednek nevét hijaban fel ne vegyed!* &c Mást mond ez: (i) *Esküszom à minden Szentekre*

4. *Megemlekezzél à Szombatnak nápjárul!* &c. Mást mond ez: (k) *Szabad utra menni; vadászni; Comœdiázo helyeket csinálni; sőt derék külső munkát-is cselekedni, à Pűspők engedelmébül; csak elsőben Ember, à Sacrumra mennyen.*

5. *Tisztellyed Atyádat, és Anyádat!* &c. Mást mond ez: (l) *Szabad à Gyermekeknek, Szűléjek akarattya nélkűl, ha à tizennégy esztendőt el-érik, Baráti életet választani.* Ez is: (m) *A' Clerusnak, Királlya ellen valo párt-űtése, nem vétek.*

6. *Ne öly!* Mást mond ez: (n) *Akar Király, s-akar Fejedelem légyen, de, ha Eretnek, meg-kel ölni.*

7 *Ne paráználkodgyál!* Mást mond ez: (o) *Hogy sem az Egyházi Személy meg-házasodgyék, job házánál tiszt átalanokat tartani.*

8 *Ne lopj!* Mást mond ez: (p) *Nem vétek az, ha Ember, Felebaráttyának kicsiny marháját el lopja.*

9. (q) *Ne szoly Fele-barátod ellen hamistanubizonyságot!* Mást mond ez: (q) *A Calvinistáknál, oly nyavalyásul akadot meg à Religio, hogy, nem kűlőmbek à Pogányoknál.*

10. *Ne kivánd Fele barátodét!* &c. Mást tanit ez: (r) *Ha valaki jovégre,* (egésségének meg tartására, vagy testi kisirtetinek èlűzésére) *mással valo eggyesűlését kivánnya, nem vétek.*

(i) *Coster. in Apol. 1. contra. Gomar. pag. 231.*
(k) *Tolet. lib. 4. Instruct. c. 25.*
(l) *Bellar. libr. 2. de Monach. cap. 36.*
(m) *Imm. à Saa in Aphor. Confess. in voce Clericus.*
(n) *Merc. Gall Belgic. Tom. 2. libr. 2.*
(o) *Cass. in Cons. art. 23.*
(p) *Molanus tractat. 2. c. 7. concl. 1. prop. 6.* (q) *Greg. de Valent. in anal pag. 213.*

A' SACRAMENTVMI-KERESZTSEGH.

1. (s) KEreßtellyetek! (nyilván, tiszta Vizzel, mert ugy vala (t) régen.) Rontoja ez, annak; (u) *Kenet, olaj, so, s-nyál kivántatik à Keresztségben.*

2. Ti (u) *Tanitványim,* keresztellyetek! Rontoja ez, annak: (x) *Akar micsodás Aszonynak szabad Keresztelni; ha à szűkség ugy kivánnya.*

3. Mikor Urunk ezt mondotta: *Keresztellyetek!* értették Christusunk nyelvét à Tanitványok. De, rontoja ez annak: (y) *A Keresztséget, Idegennyelven kel kiszolgáltatni.*

4. Nem mondgya Urunk; hogy, *Valaki meg nem keresztelkedik, el kárhozik;* hanem

(r) *Tolet. libr. 5. Instruct. Sacerd. cap. 13.*
(s) *Matth. 28. 19.*
(t) *Matth. 3. 16.*
(u) *Catechis. Rom part. 2. c. 2. pag. 51.*
(u) *v. 18.*
(x) *Fabius Incarn. in Scrut. Sacer. part. 1. tract. 2. de Bapt. fol. 14. a.*
(y) *Iacob. Ledesima in libr. de 21. pagin.*

Divin. script. quavis lingvà non legend. capite 20. 160.

nem, (z) à *ki nem hiend.* De, rontoja ez annak: (a) *A' meg nem kereſztelkedett, nem* Idvezűlhet.

5. Urunk, à Sz. Kereſztség Vizének *meg ſzentelését*, bizonyos Időre nem hadta. De, rontoja ez, annak: (b) *Huſvétben, s-Pünkösdben, olajjal meg eleg yitvén, meg kel ſzentelni* à *Kereſztség Vizét.*

6. Urunk, Elő-Emberekbűl álló (c) *Népet* parancsolt Kereſztélni. De, rontoja ez, annak: (d) Meg kel *az Haranagokatis kereſztelni.*

7. Idvezitőnk, csak (e) *Attyának, Fiunak, s-Sz. Lélleknek nevében* parancsolt Kereſztelkedni. De, rontoja ez, annak: (f) *Boldogságos Szűz Mária nevébennis Kereſztellek!*

8. Edes Ieſuſunk, à *Komák* közőtt, nem állata *rokonſágot*, hogy az által meg-tilcsa közőttők az *Házaſságot.* De, rontoja ez, annak: (g) *Rokonſag vagyon à Komák* közőt, *s-tilalmas az Házaſság.*

9. Nem mondá ezt Urunk; hogy *minden vétket el-törő* à Kereſztség Vize. De, rontoja ez, annak: (h) Még à *ſeprejétő* el törő *Gomarum pag.* 231. (g) *Iodocus Coccius tom.* 2. *lib.* 9. *art.* 4. *pag.* 1016. (h) *Henricus Henriquſum. lib.* 2. *cap.* 16. *pag.* 88. *Col.* 2.

(z) *Mark* 16. 16.
(a) *Conc. Trid. Seſſ.* 7. *Canon.* 5. *pag* 42.
(b) Cat. *Rom par.* 3. *cap.* 2. *p.* 47. 154.
(c) *Matt.* 28. 19.
(d) *Ioan. Stephan. Dur. libr.* 1. *de ritib. Ecc. Catb. cap.* 22. *num.* 6. *pag.* 177.
(e) *Matt.* 28. 19.
(f) *Holc. in* 4. *ſent. q.* 1. *Coſt. in Apol.* 1. *contra Theſaur.*

el törli à Vétkeknek, à *Kereſztség vize.*

10. Nem engedte meg Idvezitőnk, hogy *minden, nedveſséggel* kereſztelkedgyűnk. De, rontoja ez annak: (i) *Lugal, s-hus levévelis, kereſztelhetni.*

11. Ha Három Személyek nevében valo Kereſztelkedeſt nevezettis Vrunk à Kereſztségben, de, az *háromſzori meritéſt*, nem hadta. De, rontoja ez, annak: (k) *Meg foſztaſsék az* à *Pap Tiſztitűl, ki háromſzor nem önti* à *Gyermek fejére* à *Vizet.*

12. Sohul em mondotta meg Váltonk, hogy à Gyermeket, még *Annya Méhébennis* meg Kereſztellyék Tanitványi. De, rontoja ez, annak: (l) *Hamiſſan mondgya Sotus, hogy* à *Gyermeket, nem* kel *meg-kereſztelni Annya méhében.*

13. Nem paranesolta Vrunk meg-kereztezni, à Kereſzt Vizet. De rontoja ez, annak: (m) Ugy *bocsáttatik meg à Bűn*, à *Kereſztségben, hogy ha arra kereſzt hányatik.*

(i) *Gregor de Valent tom.* 4. *diſp.* 4. *c.* 1. *q.* 1 *col.* 760.
(k) *Can. Apoſt.* 50.
(l) *Greg. de Valent tom.* 4. *col.* 763.
(m) *c. Nunquid* 10. *diſt.* 5. *de Conſec ex Steph. Papa.*

VR-VACSORAIA.

1. (n) EN *az Vrtul vöttem.* Nagy Ellenség ezitt: (o) *Chriſtus*, à *Sz. Sacramentumot* Két *ſzín alatt oſztogatta, de mi* ARRA NEM VIGYAZVAN, &c.

(n) 1. *Cor.* 11. 23.
(o) *Conc. Conſtant. ſeſſ.* 13.

2 Millyet néktek, előtőkbennis adtam. Nagy Ellenség ez itt: (p) Iob à Kőssége-nek à Breviarium, hogy sem à Szent Irás Tanulása.

3 Vévé Iesus à Kenyeret. Nagy Ellenség ez itt: (q) Ostyával kel osztogatni à Sacramentumot.

4 (r) Es Hálákat adván. Nagy Ellenség ez itt: (s) Mindegyit az Hálá adás, áldás, és à meg szentelés.

5. Meg szegé Nagy Ellenség ez itt: (t) A' Kenyérnek meg szegése, nem tartozik az Vr. Vacsorájának állattyára.

6. Ezt mondá: Vegyétek! Nagy Ellenség ez itt: (u) Iobban cselekedik az Ecclesia, hogy à Sacramentumot, nem à kézben, hanem à szájban adgya.

7. Egyétek! Nagy ellenség ez itt: (x) A' mit à fogak rágnak, az, à Kenyérnek szinez.

8: Ez, én Testem. Nagy ellenség ez itt: (y) Ez szo, Hoc, annyit tészen, mint: E' Kenyér, változzék Testé.

9. Mely ti érettetek meg tőretik. Nagy Ellenség ez itt: (z) Christus, à Sacramentumban, à maga Testét, Vérét, őtte, itta.

10. Ezt

(p Facultas Parisiens. in Censura Contra Erasmum tit. 12.
(q Toletus lib. 2 Inst. Sacerdot. cap. 25. § 5 pag. 158.
(r) v. 24.
(s) Salm. tom. 9. tract. 12.
(t) Bellar libr. 1. de Missa cap. 27.
(u) Mald. in cap. 26 Matth.
(x) Bellar. libr. 1. de Euchar. capite 11 resp. ad 5. (y) Bonavent. 4 sent. dist. 8. quaest. 1. artic. 1. (z) Thomas parot. 3. q. 81. art. 1.

10. Ezt cselekedgyétek! Nagy Ellenség ez itt: (a) Annyit tészen è szo: Ezt cselekedgyétek! mint, meg áldozzátok.

11. Az En emlekezetemre. Nagy Ellenség ez itt: (b) A ki azt mondgya, hogy az Vr Vacsorája, csak Christus Halálának emlekezettre valo, és bűnért valo áldozatnak nem mondgya, átok légyen!

12. (c) Hasonlatosképpen à Pohártis vőtte. Nagy Ellenség ez itt: (d) A' Christus, két szin alatt osztogatta ugyan à Sacramentumot, de arrul nem adot parancsolatot, hogy miis ugy cselekedgyűnk.

13. Ezt mondotta: E' Pohár, amaz Vj Testamentum az én vérem által. Nagy ellenség ez itt: (e) Nem kel tiszta Bort à Pohárban tőlteni, hanem, meg kel azt vizzel elegyiteni.

14. Ezt cselekedgyétek, valamenyiszer iszszátok! Nagy ellenség ez itt! (f) Azért mondotta Christus è szokat: Igyatok ebből minnyajan, hogy meg értené az első, nem mind kel azt néki meg innya, hanem, à tőbbinekis kel abban hadni.

15. (g) Mert, valamenyiszer ejenditek è kenyeret, és ijándgyátok è pohárt. Nagy ellenség ez itt: (h) Mibeli è szok el mondatnak: Ez az én Testem, nem marad meg à

(a) Alph. Samero tom. 9. tract. 27. pag. 205.
(b) Conc. Trid. Sess. 22 can. 3.
(c) v. 25.
(d) Bocan de Comm. sub utraq. specie c. 1.
(e) Alex. 1. c. in Sacram. 1. dist. 2 de Consecr.
(f) Bellar libr. 4. de Euch. cap. 24.
(g) v. 26.
(h) Gossin c. Cum omne de Consecr. dist. 2. lit. M.

kenyér és bor, hanem, el-változnak.

16. Az Vr halálát hirdessétek, mig el-jö. Nagy Ellenseg ez itt: (i) Eretnekség azt állatni, hogy az Vr. Vacsorája ne légyen bűnért valo áldozat.

(i) Alph. de Castro libr. 10. adv. hær. verb. Missa. hæres. 3.

Ha ez öt tzitkelyeken által mentél volna, felelek reá, hogy à Pápista Vallason ennyire nem kápdostál volna. Nosza azért, ha szereted az Istent; ha becses még à Christus Iesus érdemes vére elötted; ha meg akarsz lelked tisztaságában, amà Nagy Biro elöt állani, szék-ki-tétetélekor; jer viszsza, à Szent Iráson fundáltatott Calvinista Religiora! Ne tégy lelkeden erőszakot, nevezvén azt, iszonyu letétségnek, s-veszedelem attyának. Kérem à lelkeket hajtogato Istent, vegye-el szemeid hályogját! s-hozzon viszsza à Világosságra!

EL-HAI. PAPIST.

OH bezzeg áldot ora vala ez, Szerelmes Atyámfia! be, nagy Isten szeme szálla reám, hogy igy meg illetödém! Soha bizony többé à Romai Hajoban nem evezek, hanem Christusom, s-az Apostolok követöje leszek. Oh édes Uram Istenem meg-bocsásson Felséged Hit szegésem rűl! Iövel

Iövel édes (k) Pásztorom, tégy Szent Vál-ladra, s-vigy bé, mételyetlen fűvön legelő Seregedben! Amen!

(k) Luc. 15. 5.

ERŐS CALVIN.

(l) IMé meg gyogyultál, de többé ne vétkezzél, hogy gonoszabbul ne légyen dolgod! Vgy cselekedgyél azért: (m) Iob hogy ne fogadgy, hogy sem mint fogadgy, és ne tellyesicsed! Ha immár (n) meg világosodtál, s-részese lettel à Szent Léleknek; meg lássad, el ne essél! mert, lehetetlen lészen meg-ujjulásodà meg-térés által! Látogasson Isten (o) erős lélekkel! Es, mivel hogy fogadod Christusod mellet valo meg-maradásodat; Vradis cselekedgye azt, hogy az ű mellette, (p) Kisirteteket szenvedésed után, vehess Teis őrőkké valo országot el szent kezeibűl! Amen!

(l) Ioan. 5. 14. (m) Pred. 5. 5. (n) Sid. 6. 4. 6. (o) Solt. 51. 12. (p) Luk. 22. 28. 29.

VEGE.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK JENA

A M. N. MUZEUM
KÖNYV-
TÁRA

Pag. 153. 154.

Pag. 446.

Pag. 192. A ki ugy szolgal a' Teremtőnek mint a' teremtettallatnak bálvány imádo az. j De a' kik azt mondgyák ugyan azon edgy tiszteletet kivántatik a' képelik minemű azoknak a' kikre mutatnak azok mondom ugy szolgálnak a' Teremtett állatnak mint a' Teremtőnek. Azert bálványozok.

De a' ki ugy szolgál az Ostyábol Xtusra teremtetett avagy által állatozott valosagnak mint az Inth cultu Latriae ugy szolgál a Teremtőnek mint a' Teremtettallatnak bálvány imádo. Mondgyellene ha tudtz.

Valaki azt a tiszteletet mely Istent illet teremtett állatnak adgya bálvány imádo. 445

Valaki

minor pr. Cont.; Trid pag mihi 51.

j

jj